

ספר הזהר

על חמשה חומשי תורה

מהתנא האלקי

רבי שמעון בן יוחאי ז"ל

עם הפירוש

דרך אמת

ועם הביאורים הנפלאים

הסולם

מבאר ומתרגם כל דברי הזהר במלואם. אחת בלי פירוש. ומלבד אותם המקומות החל מענינים הפשוטים עד המקומות שבספר הזהר. העוסקים בחכמת הקבלה. הסתומים ביותר. ואינו מניח אף מלה הרי הוא ביאור שוה לכל נפש.

מראות הסולם

הוא מלוי אל ביאור הסולם:

אותם המקומות. שצריכים לאריכות יתרה. הוקבע מקומם במראות הסולם.

חלופי גרסאות

מביא כל השינויים שבאו בדפוסים הקודמים משנת שי"ה עד הנה.

מסורת הזהר

מראה מקומות לענין המדובר, שנמצא בג' חלקי הזהר, תקוני זהר, זהר חדש ותקונים חדשים.

לוח השואת הדפים

מסוה הדפים בתקוני זהר, זהר חדש ותק"ח של דפוסים שונים. להדפיס שב. מסורת הזהר" (נמצא בחלק א')

כדי להקל על המעיין להבין הביאורים במקומות שעוסקים בחכמת הקבלה, הוספנו בחלק א' הספר

פתיחה לחכמת הקבלה

חלק יג

פרשיות: ויקרא - צו - שמיני - תזריע - מצורע

כל אלו הם ממחבר הספרים המפורסמים, "פנים מסבירות" ו"פנים מאירות" על עץ חיים מהאריז"ל, תלמוד עשר ספירות" ט"ו חלקים, "בית שער לכונות" וספר "האילן הקדוש"

האדמו"ר רבי יהודה לייב הלוי אשלג זצוק"ה

בעיה"ק ירושלים תובכ"א

לוח ראשי תבות וסיפורים

וגבורה. דט"ר: דט' ראשונות. דחז"ל: דברי חכמינו זיל. דכ"ז: דכל זה. דלפ"ז: דלפי זה. דנת"א: דנקודות תגין אותיות. דע"כ: דעל כן, דעל כרחק. דע"ס: דעשר ספירות. דעסמ"ב: דעיב ס"ג מ"ה בין. דפר"י: דפוס ישן. דצח"מ: דומס צומח חי מדבר. דת"י: דעת ת"ת יסוד.

(ה) ה"ג: ה' גבורות. ה"ח: ה' חסדים. ה"ה"ד: ההא דכתיב. ה"י: היה. ה"מ: ה' מקיפין. ה"נ"ל: הנוכר לעיל. ה"ס: היא סוד. ה"ק': הקדוש. ה"קב"ה: הקדוש ברוך הוא. ה"ר: ה' ראשונות. ה' ראשונה. ה"ש"ת: השם יתברך. ה"ת: ה' תתאה. ה"תפ"א: התפשטות א' ה"תפ"ב: התפשטות ב'.

(ו) ואכ"מ: ואין כאן מקומו. ואכמ"ל: ואין כאן מקומו להאריך. ובעוה"ר: ובעונותינו הרבים. ובש' ובשער. ודו"ק: (ודייק). והמ"מ: והמשכיל יבין. ונלע"ד: ונראה לפי עניות דעתי. וע"ד: ועל דא ועד"ז: ועל דרך זה. וק"ו: קצוות. ועכ"ז: ועל (ועם) כל זה ו"ת: ו' תחתונות. ות"י: ותיקונים.

(ז) ז"א: זעיר אנופין. זא"ז: זה אצל זה. זב"ז: זה בזה. זר"ן: זעיר ונוקבא. ז"ח: זהר חדש. ז"ל: זכרונו לברכה. זה לשונו. זל"ז: זה לזה. ז"מ: ז' מלכין. זמ"ז: זה מזה. ז"ס: זה סוד. ז"ע: זה ענין. זע"ז: זה על זה. ז"ת: ז' תחתונות.

(ח) ח"א: חלק א' ח"ב: חלק ב'. חפצי בה. חב"ד: חכמה בינה דעת. חג"ת: חסד גבורה חפארת. ח"ו: חס ושלוש. חו"ב: חכמה ובינה. חו"ג: חסד וגבורה. חז"ל: חכמינו זיל. חח"ן: חכמה חסד נצח. ח"ס: חכמה סתימאה. חע"ה: חיי עולם הבא.

(ט) טנת"א: טעמים נקודות תגין אותיות. ט"ס: ט' ספירות. ט"ר: ט' ראשונות. ט"ת: ט' תחתונות. טו"ה: טוב ורע.

(י) י"ה: (ב' אותיות ראשונות דשם היתה). יו"ש: ימין ושמאל. יחנר"ן: יחידה חית נשמה רוח נפש. י"ס: יוד ספירות. יצה"ר: יצר הרע

(א) א"א: אריך אנופין, אי אפשר. אבי"ע: אצילות, בריאה יצירה עשיה. אב"א: אהור באהור. אדה"ר: אדם הראשון. או"א: אבא ואמא, אחד ואחד. ארה"ע: אומות העולם. או"ח: אור חוזר. או"י: אור ישר. א"י: ארץ ישראל. או"מ: אור מקיף. או"נ: אריך ונוקבא. או"פ: אור פנימי. אוחב"פ: אהור כפנים. אח"ז: אחר זה. אח"כ: אחר כך. אח"פ: אוון חוטם פה. אי"כ: אם כן. אמ"ר: אור מים רקיע. אע"ג: אף על גב. א"ס: אין סוף. אצ"ל: אין צריך לומר. א"ק: אדם קדמון. ארגמ"ן: אוריאל רסאל גבריאל מיכאל נוריאל. ארמ"ע: אש רוח מים עפר. אש"י: אדום שחור לבן ירוק. אתעד"ל: אתערותא דלעילא. אתעדל"ת: אתערותא דלתתא.

(ב) בא"ד: באמצע דיבור. באד"ר: באדרא רבא. באדר"ז: באדרא זוטא. בג"ה: בינה גבורה הוד. בג"ד: בנין דא. בג"כ: בנין כן. בדו"ר: בדחילו ורחימו. ביהמ"ק בית המקדש. בוצד"ק: בוצינא דקרדנותא. בח"י: בחינה. ב"י"ע: בריאה יצירה עשיה. בחי"ד: בחינה ד'. בכ"מ: בכל מקום, בכמה מקומות. במ"א: במקום אחר. במ"ר במדרש רבה. ב"נ: בר נש. ב"ן: הוא מספר שם הויה במילוי ההיך. בס"ד: בסיעתא דשמיא. בספרא דצניעותא. בסו"ה: בסוד הכתוב. בע"א: בענף א' בס'. בכפר. בע"ה: בעזרת השם. בעה"ח: בעץ החיים. בעוה"ז: בעולם הזה. בע"כ: בעל כרחו. בע"מ: בעל מנת. ב"פ: ב' פעמים. בפ"ע: בפני עצמו. ב"ש: ב' שלישים. בשכמ"ו: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת: בתפארת.

ג' ג"א ג' אמצעיות. ג"כ: גם כן. ג"י: גימטריא. גו"ע: גולגלחא ועינים ג"ע אח"פ: גולגלחא עינים אוון חוטם ופה. ג"ט קר"ע פ"ח: (י' תיקוני רישא) גולגלחא לבנה, טלא דבדולחא, קרומא דאוריא, רעוא דמצחא, עמר נקא, פקיהו דעינין, חוטמא. ג"ע: גן עדן. ג"ר: ג' ראשונות. ג"ת: ג' תחתונות. ד' ד' דף. דו"נ: דכר ונוקבא. דהו"ג: דהוד

לוח ראשי תבות וקיצורים

עוה"ו: עולם הזה. **עו"נ:** עתיק ונוקבא.
ע"ז: על זה. **ע"ח:** עץ חיים. **ע"י:** על ידי
 זה. **ע"י:** עתיק יומין. על ידי. **ע"י:** עיין. עילאין.
ע"מ: עיבור יניקה מוחין. **ע"כ:** על כן. עד
 כאן. **עכ"ד:** עד כאן דבריו. **עכ"ל:** עד כאן
 לשונו. **עכ"פ:** על כל פנים. **ע"מ:** על מנת.
ע"ס: עשר ספירות. **עסמ"ב:** ע"ב ס"ג מ"ה
 ב"ן. **ע"פ:** על פי. **עצה"ד:** עץ הדעת. **ע"ק:**
 עתיקא קדישא. **ע"ש:** עיין שם. **עש"ה:** עיין
 שם היטב.

פ"א: פרק א'. **פ"ב:** פרק ב'. **פב"א:** פנים
 באחור. **פב"פ:** פנים בפנים. **פ"ג:** פרק
 ג'. **פ"ח:** פנימיות וחיצוניות. **פ"י:** פירוש.
פלחה"ק: פתיחה להכמת הקבלה. **פמ"א:**
 פנים מאירות. **פמ"ט:** פנים מסבירות.
פרד"ס: פשט רמז דרוש סוד.

צ"ח"מ: צומח חי מדבר.
ק"ק: קדשי קדשים. **ק"ש:** קריאת שמע.

ר"ה"ר: רשות הרבים. **ר"ה"י:** רשות היחיד.
רדל"א: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"י: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"ל: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"מ"ק: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"ע"מ: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"ש"ב: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"ש"ד: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"ש"ה: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"ש"ו: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"ש"ז: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"ש"ח: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"ש"ט: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"ש"י: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"ש"כ: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"ש"ל: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"ש"מ: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"ש"נ: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"ש"ס: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"ש"ע: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"ש"פ: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"ש"ק: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"ש"ר: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"ש"ש: רישא דלא אתיידע רח"ל.
ר"ש"ת: רישא דלא אתיידע רח"ל.

ש"ש: שער. **ש"א:** שליש אמצעי שליש א'.
ש"ב: שער ב'. **שביה"כ:** שבירת הכלים.
ש"ג: שער ג'. **ש"ד:** (מספר). **שמרשב"י:**
 שער מאמרי רבי שמעון בן יוחאי. **שנגל"ה:**
 שורש נשמה גוף לבוש היכל. **שנא"ן:** (ד' חיות
 המרכבה). שור אריה נשר אדם. **שס"ה:** (מספר).
ש"ע: שליש עליון. **שצ"מ חנכ"ל:** (י' כוכבי
 לכת) שבחתי צדק מאדים חמה נוגה כוכב לבנה.
ש"ת: שליש התהון.

ת"ד: תיקונא דיקנא. **תה"ר:** תהומא רבא.
ת"מ: תפארת ומלכות. **ת"ז:** תקוני זהר.
ת"ח: תא חזי. **תיקונים חדשים.** **תכ"ב:** תלת
 כלילן בתלת. **תע"ס:** תלמוד עשר ספירות.
תרי"ג: (מספר). **ת"ש:** תא שמע תש"י. **תפילן**
 של יד. **תש"ר:** תפילין של ראשי. **ת"ת:** תפארת.

הרע. **י"צ"ט:** יצר טוב. **י"ש"א:** ימין שמאל
 אכצע. **ישסו"ת:** ישראל סבא ותבונה. **ית':**
 יחברך יתעלה.

כ"א: כל אחד ואחד. **כ"ג:** כהן גדול.
כד"א: כדא דאת אמרה. **כה"ג:** כהאי גונא.
כ"ז: כל זה. **כ"ח:** כלי חיצון. **כתר חכמה.**
כח"ב: כתר חכמה בינה. **כחב"ד:** כתר חכמה
 בינה דעת. **כוז"ב תו"מ:** כתר חכמה בינה ת"ת
 ומלכות. **כ"י:** כנסת ישראל. **כ"כ:** כל כך.
כמד"א: כמה דאת אמרה. **כמו"ש:** כמו שכתוב.
כנז': כנוצר. **כנ"ל:** כנוצר לעיל. **כ"ע:** כתר
 עליון. **כ"פ:** כלי פנימי.

ל"ג: לא רסינון. **ל"ה:** לבנת הספיר.
לעסמ"ב: לע"ב ס"ג מ"ה ב"ן לעת"ל:
 לעתיד לבא. **ל"ת:** לא תעשה.

מ"ב: שם מ"ב אותיות. **מב"ד:** משיח בן
 דוד. **מ"ד:** מידן דוכרין. **מאן דאמר.** **מדה"ד:**
 מדת הדין. **מדה"ג:** מדרש הנעלם. **מדה"ר:**
 מדת הרחמים. **מ"ה:** הוא מספר הויה במילוי
 אלפין. **מ"מ:** מלאך המות. **מ"ה"ש:** מלאכי
 השרת. **מול"מ:** מטי ולא מטי. **מו"מ:** מעלה
 ומטה. **מ"ז:** משנה ז'. **מכ"ש:** מכל שכן.
מ"ל: מנא לן. **מל"ת:** מצות לא תעשה. **מ"מ:**
 מכל מקום. **ממ"ג:** ממה נפשך. **מ"ן:** מידן נוקבין.
מ"ע: מצות עשה. **מע"ט:** מעשים טובים.
מרשב"י: מאמרי רבי שמעון בר יוחאי. **מ"ש:**
 מה שכתוב. **משא"כ:** מה שאין כן.

נ"א: נוסחא אחרינא. **נ"ה"י:** נצה הוד יסוד.
נ"ה"מ: נצה הוד יסוד מלכות. **נ"י"ק:**
 ניצוצין קדישין. **נ"ע:** נקבי עינים. **נ"ק':**
 נקרא. **נ"ר:** נפש רוח. **נחת רוח.** **נר"ן:** נפש
 רוח נשמה. **נרנח"י:** נפש רוח נשמה חיה
 יחידה. **נ"ת"א:** נקודות תגין אותיות.

ס"א: ספרים אחרים. **סחרי אותיות.** **סטרס**
אחרא. **ס"ג:** (הויה במילוי יודין ואלף בואו).
סו"ה: סוד הכתוב. **ספ"י:** ספירה. **ס"ת:** ספר
 תורה. **סחרי תורה.**

ע"א: ענף א' / עמוד א'. **ע"ב:** (הויה במילוי
 יודין). **עמוד ב'.** **עבג"ע"מ:** עור בשר גידין
 עצמות מוחא. **ע"ג:** ענף ג'. **ע"ד:** על דרך.
ע"ה: על דרך הכתוב. **ע"מ:** על דרך משל.

פרשת ויקרא

(א) * רבי אלעזר פתח, * שאל לך אות מעם יי' אלהיך העמק שאלה או הגבה למעלה. אסתכלנא בדרין קדמאין ודרין בתראין, מה בין דרין קדמאין לדרין בתראין. דרין קדמאין הוו ידעין ומסתכלין בחכמתא עלאה, וידעין לצרפא אתוון דאתיהבו ליה למשה בסיני, ואפילו חייבין דבהון בישראל, הוו ידעין גו אתוון חכמתא עלאה. וידעין גו אתוון עלאין, וגו אתוון תתאין, חכמתא לאנהגא עובדין בהאי עלמא.

(ב) בגין דכל את ואת דאתמסר ליה למשה, הוו מתעטרין וסלקין על רישיהו דחיוון עלאין קדישין. וכלהו חיוון הוו מתעטרי בהו, ופרחין גו אורא, דנחתא מגו אורא עלאה, דקיק דלא ידיע.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

א המאמר הוה עד אות כ"ו נשמט מוהר גדול מנסובה קרימונה לובלין ונמצא בוהר קטן מונטובה.

(א) (ישעיה ז).

ויקרא אל משה

הסולם

מאמר

(ב) בגין דכל את וכו': משום שכל אות ואת שנמסרה למשה, היתה מתעטרת ועולה על ראשיהם של חיות העליונות הקדושות, שה"ס מרכבה העליונה, שהם חגת"ת, וכל החיות היו מתעטרות בהן, בהאותיות דהיינו גט החיות דמרכבה התחתונה, שבמלכות, ופורחות באויר דישטו"ת, היורד מאויר העליון דרק שלא ידוע, שהוא באו"א עלאין, פירוש, האותיות ה"ס הכלים והמוחין, ומוצאם מבינה, דהיינו מיסטרית, שמשם כל המוחין דזרין ובי"ע. ח"ש דכל את ואת דאתמסר ליה למשה דהיינו הכלים והמוחין שנמסרו לז"א, המכונה משה, הוו מתעטרין וסלקין על רישיהו דחיוון עלאין קדישין. היינו

(א) רבי אלעזר פתח וכו': ר' אלעזר פתח, שאל לך אות מעם ה' אלקיך העמק שאלה או הגבה למעלה. הסתכלתי בדורות הראשונים ודורות האחרונים. מה בין דורות הראשונים לדורות אחרונים. דורות הראשונים היו יודעים ומסתכלים בחכמה עליונה, ויודעים לצרף האותיות שנתנו למשה בסיני, ואפילו הרשעים שבישראל, כגון אחז, היו יודעים באותיות חכמה עליונה, שהרי אמר לו הנביא, שאל לך אות וגו' ואם לא היה יודע חכמה עליונה שבאותיות לא היה אומר לו הנביא את זה, ויודעים, באותיות עליונות, הנמשכות מבינה, ובאותיות תחתונות, הנמשכות ממלכות, חכמה להנהיג פעולות בעולם הזה. (דפו"י דף ב' ע"א)

ג) וסלקין ונחתין אתוון רברבין ואתוון דקיין. אתוון רברבין נחתין מגו היכלא עלאה טמירא דכלא, ואתוון דקיין הוו נחתין מגו היכלא אחרא תתאה, ואלין ואלין אתמסרו ליה למשה בסיני.

ד) וחבורא דאתוון דאינון מתחבראן בטמירו בכל את ואת, כגון א, את יחידא, מתחבראן עמה בטמירו תרין אחרנין לף. וכן כלהו אתמסרו ליה למשה בסיני, וכלהו טמירין גו חברייא זכאין אינון.

ה) שאל לך אות, אות ממש. דכלהו הוו נטלין ברזא דאתוון. וכן ברחב מה כתיב, ונתתם לי אות אמת, דא את ו, דדא אקרי אות אמת. ואי תימא שאר אתוון לאו אינון אמת. אין אלא אות דא אות אמת אקרי.

ו) העמק שאלה, דא אות ה' בתראה דבשמא קדישא. או הגבה למעלה, דא את יו"ד רישא דבשמא קדישא. ודא איהו רזא דכתיב, שאל לך אות מעם יי' אלֶהיך, אות משמא קדישא, משמע דכתיב מעם יי', דדא איהו שמא דקב"ה, את חד דביה, ומשכנא קאים על דא.

מסורת הזהר

(ב) (יהושע ב).

ויקרא אל משה

הסולם

מאמר

המתחברות בהעלם בכל אות ואת, כגון א' שהיא אות יחידה, מתחברות עמה בהעלם שתי אותיות אחרות לף. דהיינו במבטא. וכן ב' במבטא, מתחברות עמה ית, וכן כולן נמסרו למשה בסיני. וכולן הן בסוד אצל החברים, אשריהם.

ה) שאל לך אות: היינו אות ממש, כי כולם היו נושאים ונותנים בסוד האותיות. וכן ברחב, מה כתוב, ונתתם לי אות אמת. זו היא אות ו', שזו נקראת אות אמת. ואם תאמר, שאר האותיות אינון אמת. לא כן, אלא אות זו נקראת כך אות אמת, ושאר האותיות אינון נקראות כך. כי ו' רומזת על ז"א, הנקרא אמת, בסו"ה, תתן אמת ליעקב.

ו) העמק שאלה: זו היא אות ה' אחרונה של השם הקדוש הוי"ה. או הגבה למעלה. זו היא אות ה' הראש שבשם הקדוש הוי"ה. וזה הוא סוד שכתוב, שאל לך אות מעם ה' אלקיך, דהיינו אות משם הקדוש. שזה משמע משכתוב, אות מעם הוי"ה, שזה הוא השם הקדוש ברוך הוא, אות אחת שבו. והמשכן, שהוא מלכות, הנקרא אלקיך עומד על זה האות. כי המלכות מקבלת מז"א. שהוא הוי"ה, וע"כ כתוב מעם הוי"ה אלקיך.

תא

היינו חגת"ם דו"א שמחזה ולמעלה, שהם מכונים חיון עלאין קדישין. שה"ס מרכבה עלאה שעליהם רוכבת הבינה, ואלו חגת"ם דו"א, היו מקבלים המוחין והכלים ההם מן הבינה, וז"ש, וכלהו חיון הוו מתעטרי בהו, אפילו החיות דמרכבה תתאה שבמלכות, ופרחין גו אוירא, יציאת המוחין נבחנת לפריחה באויר, הרומזת על ה'. היוצאת מאויר. ונשאר אור. (כנ"ל בראשית א' דף מ"ה ד"ה כד, ע"ש). והיינו אוירא דישסו"ת, שבהם ה' יוצאת מאויר. אמנם הם יוצאים מאו"א עלאין, שבהם אין ה' יוצאת מאויר, (כנ"ל בראשית א' דף רנ"א ד"ה נחית, ע"ש). ואין החכמה גודעת בהם. וז"ש, דנחתא מגו אוירא עלאה דקיק דלא ידיע, שאוירא דישסו"ת דאתידע בחכמה יורדת מן אוירא דאו"א עלאין הדק. שאינם ידועים בחכמה, כי בהם אין ה' יוצאת מאויר.

ג) וסלקין ונחתין אתוון וכו': ועולות ויורדות אותיות גדולות ואותיות קטנות. אותיות גדולות יורדות מן היכל העליון המכוסה מכל, שהוא בינה. ואותיות קטנות היו יורדות מהיכל אחר תחתון, שהוא מלכות. ואלו ואלו נמסרו למשה בסיני.

ד) וחבורא דאתוון וכו': וחבור אותיות

(דפו"י דף ב' ע"א)

(ז) תא חזי, כד סליק עננא על משכנא ושרא עלוי, כל אינון רתיכין, וכל (* אינון מאני משכנא דלעיל, כלהו הוו גו עננא. מה כתיב, a) ולא יכול משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן. וכתיב, * ויבא משה בתוך הענן, (ז) ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה אי משה לא הוה יכיל לאעלא למשכנא, אמאי הוה יתיב בטורא כל אינון ארבעין יומין.

(ח) אלא תרי ענני, הוו, חד דעאל ביה משה. וחד דשארי על משכנא. תא חזי, מה כתיב (ח) וכבוד יי' מלא את המשכן, מלא לא כתיב, אלא מלא, דהוה שלים לעילא ותתא, עם משכנא דלתתא. תקונא טמירא דנחת לתתא ואתתקנת שכינתא.

(ט) ארבע סטרין דמשריין אתגניו. תקונא קדמאה דחד משמרה, מאינון ד' משריין, כלא עד דאתתקנו. רישא לסטר ימינא צדקיא'ל, ד רב ממנא, רב משריין, דאיהו תחות ה שולטנא דמיכא'ל, ועמיה הוו מתתקנו, כל אינון משריין תחות ידיה.

(י) וחד ממנא אתקם על ארבע תלת, ארבע לתתא, בגין דכל אינון משריין

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(ג) (שמות מ) תרומה קלו צ"ו. ד) (שמות כד) נח א ל"ג ויבא משה בתוך הענן. ב מוסיף אלא בגין נג צ"א. ה) (שמות מ) לעיל אות ז צ"ג. לקבלא אורייתא זמנא אחרא דהא תרין לוחין אתברו בקומיתא השתא הוה בטורא כמלקדמין אמר ר' יוסי אי הכי והא כתיב ויקם משה את המשכן וגו' וכתיב ולא יכול משה לבא אל אהל מועד כתיב ויהי משה בהר ארבעים יום וגו' וכתיב ויקרא אל משה וגו' משמע דמשה בטורא הוה בההוא זמנא דקרא ליה וכתיב מאהל מועד ואהל מועד לא הוה בטורא דסיני דהא בינייהו דישאל הוה. א"ל בההוא זמנא אשתלימו ארבעין יומין ומי יומין הוה משה בטורא עננא אחרא עלאה הוה מתקן משכנא ותקין פתורי מכל אינון רוחין קדישין לאתתקנא אתר דהא. ג מוסיף הו ענן דנהיר וענן דחשיך. ד ל"ג רב ממנא. ה שולטנותא. ו ל"ג מתתקנו כל אינון משריין. ז ל"ג כל.

מאמר

הסולם

ויקרא אל משה

שלמות למעלה בבניה ולמטה במלכות עם התלבשות הענן במשכן שלמטה, כי תקון נסתר המכונה ענן, ירד מקו שמאל דבינה למטה אל השכינה, שנקראת משכן ואהל מועד, ונתתקנה השכינה.

(ט) ארבע פטרין דמשריין וכו' : ארבעה צדדים של מחנות המלאכים שבמלכות, המכונים מרכבה תחתונה, נגנזו על ידי הענן שירד על המשכן, שהוא המלכות. (כנ"ל אות ז). תקון הראשון, של הענן הזה, היה במשמרה א' מאלו ד' מחנות שכינה, מטרם שנתקן הכל. הראש שלצד ימין הוא צדקיא'ל, עליון הממונים, עליון על המחנות שהם תחת ממשלתו של מיכאל, ועמו היו מתתקנים כל אלו המחנות. תחת ידו.

(י) וחד ממנא אתקם וכו' : וממונה אחד הוקם על ארבעה פעמים שלשה, שהם ארבעה צדדים למטה, שכל אחד כלול משלשה. והנה כל

(ז) תא חזי כד וכו' : בוא וראה, כשעלה הענן על המשכן ושרה עליו, כל אלו המרכבות וכל אלו הכלים של המשכן העליון שהוא המלכות, כולם היו תוך הענן, וע"כ מה כתוב, ולא יכול משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן. שואל, וכתוב, ויבא משה בתוך הענן ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה, אם משה לא היה יכול לבא למשכן מפני הענן ששרה עליו, למה בא בענן וישב בהר כל אלו ארבעים יום.

(ח) אלא תרי ענני הוו וכו' : ומשיב, אלא שני עננים היו, ענן אחד שנכנס בו משה, וישב בהר מ' יום ומ' לילה. וענן זה הוא ממלכות. וענן אחד, ששרה על המשכן, שהוא נמשך מקו שמאל דבינה, ובו לא היה יכול לבא. בוא וראה, מה כתוב, וכבוד ה' מלא את המשכן, מילא עם מ' חרוקה לא כתוב, אלא מלא, עם מ' קמוצה, שזה משמע, שנעשה (דפו"י דף ב' ע"א * דף ב' ע"ב)

עלאין, כד נחתין לתתא, משניין שמא דלהון, בשמהן אחרנין, כד אינון עלאין לא משתנין לעלמין. והאי ממנא עלאה צדקיא'ל קאים עלייהו לגו. את חד

מאמר

הסולם

ויקרא אל משה

כל אלו מחנות העליונים כשיוורדים למטה משתנה שמם בשמות אחרים, וכשהם למעלה אין השם שלהם משתנה לעולם. וממונה הוא צדקיא'ל, עומד עליהם בפנים. אות אחת מתנוצצת על ראשיהם, והיא א' קטנה, כשאות הזו מתנוצצת, כולם נוסעים לאותו מקום שמתנוצצת ההתנוצצות.

ביאור המאמר. הוזהר מבאר לנו כאן, בכל המאמר שלפנינו, ענין ויקרא אל משה. כי ודאי קריאה זו אין לה שום דמיון ח"ו לקריאה גשמית, אלא דברה תורה כלשון בני אדם. (ברכות ל"א) וא"כ צריכים להבין פירושה הפנימי של קריאה זו. והוה שפתח ר' אלעזר, בתחילת המאמר, שאל לך אות מעם ה' אלקיך. ואומר (באות ה') שפירושו אות ממש. דהיינו מן האותיות של שם הויה, העמק שאלה הוא אות ה' אחרונה דהויה, שהיא מלכות, או הגבה למעלה, זהו אות י' דהויה, שה"ס חסד. הרי סוד האותיות הם כלים של הע"ס שהאורות מתפשטים בהם. שמאותיות אלו וצירופיהם נאצלו סוד הדיבור והקריאה של מעלה, כמו שהקריאה הגשמי יוצאת מצירופי אותיות הגשמיים.

ו"ש (באות ד') כד פליק עננא על משכנא ושרא עליו, כל אינון רתיבין וכו' ולא יכול משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן, שמחמת שהענן כסה כל המרכבות והכלים שבמלכות, הנקראת אוהל מועד, לא יכול משה לבא לאוהל מועד. והנה ענן הזה שכסה את המלכות וכל המרכבות שבה, ה"ס ב' אותיות ק"ר שבמלה ויקרא, כמ"ש לפנינו (באות י"ג) כי הק' דויקרא ה"ס גבורה, דהיינו הדינן הנמשכים מקו שמאל. והר' דויקרא ה"ס ת"ת, דהיינו הדינן הנמשכים מקו אמצעי, שצירופם הוא אותיות ק"ר, שה"ס קרח הנורא, כי דינן דשמאל ה"ס קרח, ודינן דקו אמצעי ה"ס נורא. ואלו ב' אותיות ק"ר כיסו כל החסדים שבאות י' דויקרא, שה"ס חסד. והקפואו כל האורות שבאות א' דויקרא שה"ס מלכות, שמחמת זה נתכסו כל המרכבות והכלים שבמלכות, ולא יכול משה לבוא אל אוהל מועד. ו"ש, (באות י"ג) חד דחפי לאת א' וחד דחפוא על י' ונמשך החשך והענן הזה עד שהאירה אות ו', דהויה, שה"ס קו האמצעי, שהוא ז"א, ויחד ב' הקוין חסד (דפו"י דף ב' ע"ב)

וגבורה זה בזה ואז נתמתקו הדינים שבגבורה ות"ת דמלכות שהם ב' אותיות ק"ר, ולא כיסו יותר את האורות והמרכבות שבמלכות, וע"כ, אז כבר יכול משה לבוא אל אוהל מועד. ונבחן שנעשה הצירוף של ויקרא, כי ד' אותיות יקר"א הם חו"ג תו"מ שבמרכבת הימין של המלכות, שה"ס מלאך מיכאל. אשר בטרם שנתקנו עם הו' דהויה, היו אותיות ק"ר שבהם, מכסות על האורות שבאותיות י' א' שבהם, אשר אז לא היה משה יכול לבא אל אוהל מועד. ועתה שנתוסף עליהם ו', כבר יכול לבא אל אוהל מועד, וע"כ נבחן כללות הצירוף הזה של אותיות ויקרא, שהוא קריאה והזמנה אל משה לבא אל אוהל מועד. כמ"ש לפנינו.

ומתוך שהוזהר רוצה לפרש ענין הענן שכסה על מרכבות שבמלכות, מה הוא, ובאיזה מקום הוא שולט, ע"כ מביא הוזהר סוד מרכבה תחתונה, שהם ד' מלאכים, מיכאל גבריאל אוריאל ורפאל, שכל אחד מהם כלול מג' קוין שהם חג"ת, וג"פ ד' הם י"ב, שהם כנגד י"ב צירופי הויה שבמרכבה עליונה, אמנם הם כלולים זה מזה, וע"כ יש סוד י"ב בכל אחד מד' מלאכים ההם, דהיינו שבכל אחד מהם יש ד' סטרין, שהם חו"ג תו"מ, ובכל סטר, יש חג"ת, שביחד הם י"ב, באפן, שיש ד' סטרין חו"ג תו"מ שבכל אחד מהם ג' קוין חג"ת במיכאל. שבסטר מערב שהוא מלכות יש ג' מלאכים שהם חג"ת אשר שם, שנק' מיכאל צדקיא'ל ועוד מלאך שלא נזכר שמו, ועליהם מתנוצצת אות א'. ובסטר מזרח שהוא ת"ת, יש ג' מלאכים חג"ת, שהם מיכאל ריאל ורומיאל, ועליהם מתנוצצת אות ר'. ובסטר צפון, שהוא גבורה יש ג' מלאכים מיכאל יופיאל וחכמיאל, ועליהם מתנוצצת אות ק'. ולסטר דרום שהוא חסד, יש ג' מלאכים, מיכאל קדומיאל אוריאל, ועליהם מתנוצצת אות י'. וב' סטרין, גבורה ות"ת שהם אותיות ק"ר, מכסים על ב' אותיות י' וא' כנ"ל, ואז לא יכול משה לבא אל אוהל מועד כנ"ל עד שהאירה עליה הו' כנ"ל, ואח"כ מבאר ד' סטרין דגבריאל כמ"ש לפנינו.

ו"ש (באות ט') ארבע סטרין דמשרייין אתגניזו, דהיינו ד' סטרין דמיכאל, שמטרים שנתקנו, שלטו בהם אותיות ק"ר, וכיסו הכל, כנ"ל. תקונא קדמאה דחד משמרה מאינון

ה נציץ על רישיהו, ואיהי א' זעירא, כד האי את נציץ, כלהו נטלין להווא אתר דנציץ האי נציצו.

(א) לגו מנייהו, רזיא"ל ט רב ממנא, רב משרייאן, דקיימא לגו תחות שולטנותא דמיכאל. ועמיה כל אינון משריין דתחות ידיה. וחד ממנא קאים עלייהו. בתרעא, דאתקרי רומיא"ל. וסחרין ליה י"ב ממנן, תלת תלת ד' זמנין. ורזיא"ל רב ממנא קיימא על כלהו, דלא אשתני שמיה. את חד כ נציץ על רישיהו דכל אינון משריין, ואיהי את ר'. כד האי נציץ, נטלין כלהו להווא סטרא דהווא נציצו, האי את קיימא על עונשא דמגלה רזין וסימניך (ו) ריש וקלון.

(ב) לגו מנייהו, יופיא"ל רב ממנא, רב משריין, תחות ג שולטנותא דמיכאל, ועמיה הוו מתתקנון כל אינון משריין דתחות ידיה. ולא אתגליין הכא בחשבנא, בגין דלא אשתלימו הכא עד דאתו לבית עולמים. דתמן אשתלימו כלהו, ואסגו משריין בשלימו. ומה דאמרן הכא, כל אינון משריין דתחות ידיה, דאתמסרו בהווא שעתא לאעלא עמיה וחד ממנא קיימא עלייהו, וחכמיא"ל שמיה, וי"ב ממנן סחרין ליה לכל עיבר תלת תלת, כמה דאמרן. ויופיא"ל רב ממנא קיימא על כלהו, דלא אשתני שמיה.

חלופי גרסאות

ח דנציץ. ט ל"ג רב ממנא. י בארעא. כ נציץ.
ז שולטנא.

מסורת הוהר

(1) (משלי יג).

ויקרא אל משה

הסולם

מאמר

כנ"ל בדבור הסמוך. ות"ת דת"ת בפרטיותו, כולל ג"כ י"ב, כמו הכלל של ד' סטריין דמיכאל. ורזיא"ל ממונה העליון עומד על כולם, שלא נשתנה שמו. אות אחת מתנוצצת על ראשיהם של כל אלו המחנות שהיא אות ר' כשהיא מתנוצצת נוסעים כולם לצד התנוצצות ההיא. אות זו עומדת לענוש אותם המגלים סודות, וסימניך, ריש וקלון, שהשט ריש יורה על דינים.

(יב) לגו מנייהו יופיא"ל : לפנים מהם, דהיינו לפנים מסטר דת"ת, שהוא גבורה, הוא יופיא"ל ממונה עליון, ממונה על המחנות תחת ממשלתו של מיכאל, ועמו היו מתתקנים כל אלו המחנות שתחת ידיו, ולא נגלו כאן המחנות בחשבון, שה"ס הארת חכמה הנוהגת בקו שמאל שהוא גבורה, (כנ"ל פקודי אות כ"ח) משום שלא נשלמו כאן, עד שבאו לבית עולמים, דהיינו סוד בית המקדש שענשה שלמה, ששם נשלמו כולם, ונתגדלו המחנות בשלמות. ומה שאמרנו כאן, במשכן מסרם שנשלמו. הוא שכל

מאינון ד' משריין, דהיינו צד המלכות שבהם, כלא עד דאתתקנו, מטרם שנתקן הכל בקו האמצעי, הוא רישא לסטר ימינא צדקיא"ל וכו' דאיהו תחות שולטנא דמיכאל וכו' וחד ממנא אתקם על ארבע תלת דהיינו ג' מלאכים שבצד המלכות דד' סטריין דמיכאל את חד נציץ וכו' א' זעירא, שעליהם מתנוצצת אות א' זעירא של ויקרא, כנ"ל. וזכור דברים אלו לכל המשך המאמר. (יא) לגו מנייהו רזיא"ל וכו' : לפנים מהם, דהיינו לפנים מסטר של המלכות, שהוא ת"ת, הוא רזיא"ל ממונה עליון, עליון על המחנות, העומד בפנים תחת ממשלתו של מיכאל, שהוא חסד, ועמו כל אלו המחנות שתחת ידיו, וממונה אחד עומד עליהם בשער הנקרא, רומיא"ל וסובבים אותו י"ב ממונים שלשה שלשה ד' פעמים, שהוא לבדו, שהוא ת"ת מסטר דת"ת כולל י"ב, כי בסטר הזה דת"ת יש ג' מלאכים, שהם מיכאל שהוא חסד דת"ת, ורזיא"ל שהוא גבורה דת"ת, ורומיא"ל שהוא ת"ת דת"ת. (דפו"י דף כ' ע"ב)

(ג) את חד נציץ על רישיהו דכל אלין משריין, ואיהי את ק'. כד נציץ דא, נטלין כלהו לההוא סטרא דההוא נציצו. האי את ק' תלייא באוירא, ואכפיא תלת זמנין ביומא. וסלקא ונחתא, תרין אתון אלין קר, אינון אתון דקיימין באמצעיתא, חד דחפי לאת א, וחד דחפיא ׀ על י, דאיהי לבתר.

(ד) לגו מנייהו, קדומיא"ל רב ממנא, רב משריין, תחות נ שולטנותא דמיכאל, עמיה הוו מתתקנן כל אינון משריין דתחות ידיה. וחד ממנא קיימא עלייהו ׀ בתרעא, דאתקרי אריא"ל. וי"ב ממנן סחרין ליה, תלת תלת לכל סטר. והאי ממנא קדומיא"ל קיימא עלייהו, דלא אשתני שמיה לעלמין. חד את קיימא ׀ נציץ על רישיהו, והוא את ׀ פ, י, * כד האי נציץ, נטלין כלהו לההוא נציצו דנציץ. אות ק' דקאמרן ׀ חפיא על האי את ק' י ר' חפיא על א'.

(טו) לגו לגו, באתר דאקרי קדש, ׀ נציץ חד את בטמירו ובגניזו, ואיהי את י. והאי את י' נציץ בנציצו על כלהו אתון. וקלא נפיק מבינייהו דאלין אתון, כדין בטש נציצו דאת י, לנציצו דאת י, ונפק ההוא נציצו מגו אתר ׀ דקדש ובטש לגו נציצו דאת י.

חלופי גרסאות

ח ל"ג על י. נ שולטנא. ׀ בארעא. ׀ דנציץ. ׀ ר. צ חפא. ק מוסיף י' דקאמרן. ר מוסיף הוא נציץ. ש דאקרי קדש.

ויקרא אל משה

הסולם

מאמר

לאחר האות ק' כשמתחילים מן המלכות, שהוא א'. וכל זה כבר נתבאר לעיל (באות יוד ע"ש).

(ד) לגו מנייהו קדומיא"ל וכו': לפנים מהם, דהיינו לפנים מסטר גבורה, שהוא חסד, הוא קדומיא"ל ממונה עליו, עליו, על המחנות, תחת ממשלתו של מיכאל, ועמו היו מתתקנים כל אלו המחנות שתחת ידיו. וממונה אחד עומד עליהם בשער, שנקרא אריא"ל, וי"ב ממונים מסבבים אותו, ג' ג' לכל צד מארבע צדדים. ונמצא בסטר זה של החסד, יש ג' מלאכים, שהם מיכאל חסד דחסד, קדומיא"ל, גבורה דחסד, אריאל, תי"ת דחסד, ואריאל בפרטיותו כולל י"ב כמו הכלל כולו. וממונה הזה קדומיא"ל עומד עליהם, שלא נשתנה שמו לעולם. אות אחת עומדת על ראשיהם והיא אות י'. כשזו נוצצת נוסעים כולם להתנוצצות ההיא שמתנוצצת. אות ק' שאמרנו מכסה על אות י' הוה, והר' מכסה על א' של ויקרא.

(טו) לגו לגו באתר וכו': לפני ולפנים במקום שנקרא קדש, דהיינו בבינה, מתנוצצת אות אחת בסתר ובהעלם, והיא אות ו', שהוא קו אמצעי, שמקור יציאתו הוא שעולה ומכריע בין

שכל אלו המחנות שהם תחת ידיו של יופיאל, נמטרו בעת ההוא להכנס עמו. וממונה אחד עומד עליהם ושמו חכמיא"ל, וי"ב ממונים מסבבים אותו, לכל צד ג' ג' כמו שאמרנו. ונמצא גם בסטר זה שהוא גבורה יש ג' מלאכים, שהם מיכאל יופיאל חכמיאל, שהם חגית דסטר גבורה, וחכמיאל, שהוא תי"ת דגבורה, כולל בפרטיותו י"ב כמו הכלל כולו. כי תי"ת הוא תמיד, כולל. ויופיאל ממונה העליון עומד על כולם, שלא נשתנה שמו.

(ג) את חד נציץ וכו': אות אחת מתנוצצת על ראשיהם של כל אלו המחנות, והוא אות ק', כי אות זו מתנוצצת בסטר גבורה, וכשהיא מתנוצצת נוסעים כולם לצד התנוצצות ההיא. אות ק' זו תולה באויר, והדינים שבה נכנעים ג' פעמים ביום, דהיינו ע"י הארת ג' קוים העליונים של ז"א הנק' יוס. אבל מטרם שנמתקה ע"י ג' קוין היא עולה ויורדת. דהיינו שהחכמה שבה נמשכת לרדת למטה, ואז היא בדינים. ואז ב' אותיות אלו ק"ר שהן אותיות העומדות באמצע המלה ויקרא, אחת מכסה על אות א' של ויקרא, ואחת מכסה על אות י' של ויקרא. שהיא (דפ"י דף ב' ע"ב *) דף ג' ע"א

טז) וכדין נציצו דאת י', בטש לגו נציצו ה דאת ק' א ונפקא נציצו דאת ק', ובטש לגו נציצו דאת ר', ונפקי נציצין כלהו, ומתחברין לגו נציצו דאת א', דקיימא. וקלא הוא נפיק, ובטש בכל אינון נציצין דאתון כחדא, נציצו דאת ר' ביר'ד, נציצו דיר'ד בק', נציצו דק' בר', נציצו דר' בא'. ומתחברן גליפין דנציצין, ונפקי לבתר. ובתר דמתחברין בניצוציהון, נפיק קלא מביניהון, ומתחברן ברזא דא ויקרא אל משה. ומשה הוה מסתכל כל אינון יומין דלא עאל. יז) לבתר ג אתהדרו אתון, ג והוה מתגלגלין בקולפוי, בצרופין דאתון דאתמסרו לאדם בגנתא דעדן. את א ד לאעלא בגו טמירא, לאתר דאקרי קדש,

חלופי גרסאות

ת דהאי א מוסיף וקלא הוה נפיק ונפקא. ב דאתהדרו. ג הוה ד מוסיף ודא לאעלא; ירא לאעלא.

ויקרא אל משה

הסולם

מאמר

נפתחו ב' אותיות ק"ר מסתימתן, ולא לבד, שלא הפריעו עוד האורות מאות י' וא' (כנ"ל אות י"ג) אלא עוד, שהשפיעו אורותיהן לי' וא'. וכולן האירו יחד בסוד הצירוף של ויקרא, אשר הו' השפיעה לי' והי' לקי' הקי' לר' והר' לא', וכיון שנפתחו כל האורות המתנוצצים על ד' אותיות אלו, וד' המרכבות של צד ימין דמלכות, שהי"ס מיכאל, קבלו הארתן, תכף היה יכול משה לבוא אל אוהל מועד, ונבחן פתיחת האורות של ד' אותיות יקר"א, לבחינת קריאה והומנה אל משה שיבא לאוהל מועד. (כמי"ש לעיל באות יוד עשי"ה) וי"ש, ומשה הוה מסתכל כל אינון יומין דלא עאל, דהיינו שהיה מסתכל בההפרש, שמקודם שהשפיעה הו', היתה שליטה להדינים שבאותיות ק"ר וכיסו כל האורות שבוי' וא', ואין צריך לומר, הארתן עצמן של אותיות ק"ר, אשר ע"כ לא היה יכול משה לבא אל אוהל מועד, ועתה אחר שהאירה הו' שהי"ס קו האמצעי, שנפתחו כל ד' האורות שבאותיות יקר"א, כבר יכול לבא לאוהל מועד, שמתוך הסתכלות בהבחן הזה, הבין משם את הקריאה וההומנה שיבא אל אוהל מועד.

יז) לבתר אתהדרו אתון וכי': אחר כך חזרו האותיות והיו מתגלגלות בחקיקותיהן, בצירוף האותיות שנמסרו לאדם הראשון בגן עדן, להכניס אות א', שהיא מלכות בתוך ההעלם, אל המקום שנקרא קדש, דהיינו אמא, ואז יצאה הו' ונתנה מקום, בתחילת המלה, לאות א', ונתחברה הא' עם אות ו', שלאחריה הן האותיות ק"ר, וי' שהיא חסד, נכנסה בין אותיות ק"ר ונעשה קי"ר, ונחקקו והתנוצצו

בין ב' קוין, ימין ושמאל דבינה, ואת ו' הוה נוצצת בהתנוצצות על כל האותיות, כלומר שמכריע בין ימין ושמאל של כל האותיות שבז"א ובמלכות, וקול יוצא מבין אלו האותיות, דהיינו הו' שנקראת קול, אשר בבינה הוא אינו נשמע, וכאן באותיות דז"א ומלכות יוצא קול הנשמע (כנ"ל בראשית ב' אות רל"ח) ואז הוא ממתיק האותיות ק"ר, ואותיות יקר"א נפתחו מסתימתן, ואז מכה התנוצצות של הו' בהתנוצצות של אות י', והתנוצצות הזו של הו', שיצאה ממקום הקדש, שהיא בינה, מכה, בהתנוצצות, דהיינו שפוחת, אות הי' מסתימתה, והאירה.

טז) וכדין נציצו דאת וכי': ואז ההתנוצצות של אות י' מכה בהתנוצצות של אות ק', ויוצאת התנוצצות של אות ק' ומכה להתנוצצות של אות ר', ויוצאות כל אלו התנוצצויות ומתחברות תוך ההתנוצצות של אות א' העומדת, שהיא מלכות המקבלת כל מה שביקר שהן חג"ת, וקול יוצא מכה בכל אלו התנוצצויות האותיות יחד, כדי לצרפן יחד, לסוד קריאה, התנוצצות דאות ו' בי' והתנוצצות הי' בק' התנוצצות הקי' בר', והתנוצצות הר' בא', ומתחברות חקיקות התנוצצויות של האותיות ואח"כ יוצאות לפעולתן, כי לאחר שההתנוצצויות מתחברות, יוצא קול מביניהן, ומתחברות בסוד הוה של ויקרא אל משה, ומשה היה מסתכל כל אלו הימים שלא נכנס לאהל מועד, שהוא המלכות.

פירוש. אחר שהגיעה התנוצצות אות הו' שהי"ס קו האמצעי מבחינת אמא, ויחד ב' הקוין ימין ושמאל דאותיות, שהן י' ק' או (דפו"י דף ג' ע"א)

ונפק ו, ויהיב דוכתא לאת א, ואתחבר א' לגו ו, דבתריה ה קר, וי' עאל בין ק' ור' ואשתכח קיר. ואתגליפו ואתנציצו כמלקדמין, וקלא נפק מבינייהו, ומתחברן נציצין דאתוון, ונפקי לבר ואתגליין לגבי כל אינון משריין, דהו נטלין אינון אתוון. וכד מתחברן נציצין דאתוון, קלא בטש בינייהו, אתחזון בגלופייהו לכל אינון רתיכין אוקיר. וקלא אהדר מבינייהו וקרי בין אינון רתיכין ז) אוקיר אנוש מפז ואדם מכתם אופיר.

(יח) זכאה חולקיה דמשה דחמי כל דא, אבל צרופא דא לא אתחמי לעינוי דמשה, אלא צרופא קדמאה דאיהו ויקרא, דא הוה חמי משה, הה"ד ויקרא אל משה. וצרופא דא אחרא לא גליין ליה. בגין דשבחא דב"נ לא מודעין לקמיה. וסימניך, ח) צאו שלשתכם, וכתוב ויקרא אהרן ומרים, וכתוב פה אל פה אדבר בו, וכתוב לא כן עבדי משה, בגין דלא מודעין שבחיה דב"נ לקמיה. (ט) סלקין אתוון, ואתהדרו בכל אינון משריין כגוונא דא, בצרופא דא אוקיר. וקלא נפק ואכריז ואמר, אוקיר אנוש מפז וגו'. לבתר אתמשכו אתוון,

מסורת הזהר

(ז) (ישעיה יג) וירא עג צ"ד. ח) (במדבר יג).

חלופי גרסאות

ה ל"ג קר.

פרקא

הסולם

ויקרא אל משה

שהצירוף הזה יורה, על שליטת אור החכמה, כמבואר.

(יח) זכאה חולקיה דמשה וכו': אשרי חלקו של משה, שראה כל זה, אבל צירוף זה, אוקיר"ר, לא נראה לעינוי של משה, אלא צירוף הראשון שהוא ויקר"א, זה היה רואה משה. ז"ש ויקרא אל משה. וצירוף זה האחר לא גילו לו, משום שאין מודיעים שבחו של אדם בפניו. וסימניך, צאו שלשתכם, וכתוב, ויקרא אהרן ומרים, וכתוב פה אל פה אדבר בו, וכתוב לא כן עבדי משה, שאמר כל זה רק לאהרן ומרים ולא למשה, משום שאין מודיעים שבחו של אדם בפניו. פירוש שאין הקב"ה מגלה שבחה של המדרגה אל המשגל אותה, אלא אחר שכבר חלפה המדרגה וכה למדרגה חדשה, אז מגלה לו שבחה ושלמותה של ראשונה. הרי שאין הקב"ה מגלה שבח המדרגה, בפניה, בשעת מציאותה.

(ט) סלקין אתוון ואתהדרו וכו': עלו האותיות כעין זה וחזרו בכל אלו המחנות, בצירוף אוקיר"ר, והקול יצא והכריז ואמר, אוקיר אנוש מפז וגו'. אח"כ נמשכו האותיות והיו מתנוצצות על ראשיהם של כל אלו מרכבות, ונשתככו עד שנתתקנו במקומם.

רישא

והתנוצצו כבתחילה, והקול שה"ס קו אמצעי, יצא מביניהם, והתחברו התנוצציות האותיות, ויצאו לחוץ ונתגלו לכל המחנות שהיו נוסעים עם אלו האותיות, שהם המחנות של ד' המרכבות דמיכאל כנ"ל, וכשמתחברות התנוצציות האותיות, בבחינת הצירוף, מכה קול ביניהן, וחקיקותיהם נראות לכל המרכבות, בצירוף אוקיר"ר, והקול חוזר מהן וקורא בין המרכבות, אוקיר אנוש מפז ואדם מכתם אופיר. בקולפוי, פירושו בחקיקותיה, כי על פצל מתורגס קלף. (בראשית ל')

פירוש. אחר שכל האורות דחג"ת שבצירוף ויקרא השפיעו אל הא' ועירא דויקרא, נעשתה הא' שהיא המלכות מלאה בברכות והאירה בהארת חכמה שבה, ועלתה לאמא, ואז נעשתה המלפות חשובה יותר מז"א, בסוד אשת חיל עטרת בעלה, ונמצא שהא' שהיא החכמה עלתה לפני הו' שה"ס ז"א, שהוא חסדים, ונעשה הצירוף א"ו, וגם הק' שה"ס גבורה וכו' שמאל, האירה בחכמה שבה ושלטה, ומשום זה הקדימה עצמה אל הו' שה"ס חסד, דהיינו ק"י, ובוזה נהפך הצירוף ויקרא לצירוף אוקיר. זש"ו, אוקיר אנוש מפז וגו'.

(דפו"י דף ג' ע"א)

והו נציצין על רישייהו דכל אינון רתיכין, ואשתככו עד דאתתקנו, לדוכתייהו. (כ) רישא לסטר שמאלא חזקיא"ל רב ממנא, רב משריין לכל אינון דקיימי לתרעא דמשכנא, תחות שולטנותא דגבריא"ל. ועמיה ז מתתקנו ן בההוא תרעא, כל אינון משריין דתחות ידיה. וחד ממנא אתקם על תרעא לבר, וגזריא"ל שמיה. ועמיה י"ב ממנן דסחרין ליה תלת תלת לכל סטר, לד' סטריין.

(כא) ואלין שנא דלהטא דחרבא דמתהפכא בידייהו. והאי ממנא חזקיא"ל, קאים עלייהו לעילא ם לעילא לגו. את חד נציץ על רישייהו, ואיהי את א'. דהא לא קיימי אלין, ולא ם נטלי, אלא ברזא כ דא, דאיהי ימינא. בגין דשמאלא לא נטיל אלא בימינא. ימינא נטיל תדיר לשמאלא, ז דא' את נציץ ונפיק מן ימינא. כדין נטלין לההוא אתר דנציץ ההוא נציצו.

(כב) לגו מניה רהטיא"ל רב משריין, דקיימא לגו תחות ם שלטנותא דגבריא"ל. ועמיה כל אינון משריין תחות ידיה. וחד ממנא קאים עלייהו ן בתרעא, דאתקרי קדשיא"ל, וסחרין ליה י"ב ממנן, תלת תלת ד' זמנין. וההוא ממנא רהטיא"ל קיימא על כלהו, דלא אשתני שמיה. את חד נציץ על רישייהו דכל אלין משריין, ואת דא איהו ז, ואיהו אתחלף גו תקונא דמשכנא באת ל.

חלופי גרסאות

ו לדוכתי. ז מיסיף כד מתתקנו ; וחד ממנא ול"ג ועמיה (ד"א). ן לההוא. ט ל"ג לעילא. י שילי. כ דא. ל דא. ן שולטנא. ן בארעא.

ויקרא אל משה

הסולם

מאמר

(כא) ואלין שנא דלהטא וכו' : ואלו הם שלהט החרב המתהפכת, מתהפכת בידיהם. (ב"ב אות קי"ח) וממונה הזה חזקיא"ל, עומד עליהם למעלה למעלה בפנים. אות אחת מתנוצצת על ראשיהם, והיא אות א' שהיא סטר מלכות שבגבריא"ל, כי אלו המחנות אינם עומדים ואינם נוסעים אלא בסוד א', שהיא ימין, שהיא מלכות היוצאת בחסדים, שהיא ימין, משום שהשמאל דגבריא"ל אינו נוסע אלא בימין, דהיינו ע"י התלבשות בחסדים. והימין נוסע תמיד לשמאל, דהיינו בהתכללות השמאל, וא' היא אות המתנוצצת ויוצאת מן הימין. דהיינו מלכות מצד החסדים שבה. אז נוסעים כל המחנות למקום ההוא שמתנוצץ התנוצצות ההיא.

(כב) לגו מניה רהטיא"ל וכו' : לפנים מן סטר מלכות, דהיינו בסטר ת"ת, הוא החמונה רהטיא"ל עליון על המחנות העומד בפנים תחת ממשלתו של גבריא"ל. ועמו כל אלו המחנות שתחת ידו. וממונה אחד עומד עליהם בשער, שנקרא, קדשיא"ל, ומסבבים אותו י"ב ממונים, ג' ג', ד' פעמים. וממונה ההוא

(כ) רישא לסטר שמאלא וכו' : הראש לצד שמאל, המלכות, חזקיא"ל, ממונה עליון, עליון על המחנות, כל אלו העומדים בשער המשכן, שהוא המלכות, תחת ממשלתו של גבריא"ל. כי מיכאל מושל בימין המלכות, וגבריא"ל בשמאלה. ועמו מתתקנים בשער ההוא, כל אלו המחנות שמתחת ידו. וממונה אחד הוקם על השער מבחוץ ושמו גזריא"ל, ועמו י"ב ממונים המיבבים אותו ג' ג' לכל צד, לד' צדדים.

פירוש. כמ"ש לעיל (באות יוד) שהמרכבה הכוללת התחונה ה"ס י"ב, שהם מיכאל גבריא"ל אוריא"ל רפאל, שבכל אחד מהם ג' קוין חג"ת, שהם י"ב. ובפרטות יש י"ב בכל אחד, וי"ב דמיכאל כבר נתבאר לעיל, שעליהם מתנוצצות ד' אותיות יקרא. וכאן מבאר י"ב שבגבריא"ל, שהם חו"ג תו"מ שבכל אחד חג"ת כמו במיכאל. (ע"י לעיל אות י) ובתחילה מבאר המלכות שבגבריא"ל שבו ג' מלאכים חג"ת, שהם גבריא"ל, חזקיא"ל גזריא"ל, וגזריא"ל לבדו שהוא ת"ת שבסטר מלכות, כולל ג"כ י"ב. וז"ש, ועמו י"ב ממנן, וכו'.

(לפ"י דף ג' ע"א)

האי אתחלף ברזא ^ט דיזל מים מדליו. ואתחלף * בגלופי אתוון, ואקרי חלופא ל'. כד האי נציץ על רישייהו דכל אלין משריין, כדין כלהו נטלין לההוא סטרא דההוא נציצו.

(כג) לגו מן דא, קפציא"ל רב ממנא, רב משריין, תחות שלטניה דגבריאל, ועמיה הוו מתתקנן כל אינון משריין דתחות ידיה, אינון דאתמסרו ליה בההיא שעתא, וחד ממנא קאים עלייהו עזא"ל שמיה. וי"ב ממנן סחרין ליה לכל עיבר, תלת תלת כמה דאוקימנא, וקפציא"ל רב ממנא קיימא ^ט על כלהו. את חד נציץ על רישייהו דכל אלין משריין, ואיהי את ד', וכלהו ^ע נטלי לההוא נציצו דההוא את. האי את תלייא גו אורא, על תרין אתוון אחרנין.

(כד) לגו מן דא שמעיא"ל רב ממנא, האי אתחלף לד' שמהו, בגין דלא קיימא בגלפוי. זמנין לסטר ימינא, וזמנין לסטר שמאלא, ועמיה י"ב ממנן דסחרין ליה לכל עיבר תלת תלת, כמה דאוקימנא, ורגשיא"ל רב ממנא על אלין י"ב, ^פ תחותיה דההוא ממנא אחרא. ואת חד נציץ על רישייהו לעילא, ואת דא איהי את ה', ודא תליא באורא על כל שאר אתוון, בההוא את ^צ ד' דקאמרן. ^ק אלין תרין סליקו לעיל על כל שאר אחרנין, וכלהו נטלין לההוא נציצו דתליא מההוא את.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט עלייהו. ע ל"ב נטלי; נטלין. פ דתחותיה. צ ר'. ק מוסיף ד' אלין.

ט (במדבר כד) חלק ג' ריב.

ויקרא אל משה

הסולם

מאמר

גבורה דגבריאל, ג' מלאכים חגיית, שהם, גבריאל קפציאל עזאל, ועזאל שהוא תי"ת כולל בעצמו י"ב. כנ"ל. וקפציאל ממונה העליון עומד על כולם. אות אחת מתנוצצת על ראשיהם של כל אלו המחנות והיא אות ד', שהיא סטר גבורה שבגבריאל, וכולם נוסעים להתנוצצות של האות ההיא. אות זו תלויה באויר על ב' אותיות אחרות, שהן א' ל'.

(כד) לגו מן דא וכי: לפנין מן סטר גבורה שבגבריאל, דהיינו בסטר חסד שלו, הוא, שמעיא"ל ממונה העליון. זה מתחלף לד' שמות, משום שאינו עומד בחקיקותיו, פעם הוא לצד ימין, ופעם הוא לצד שמאל. ופעם למזרח ופעם למערב. ונקרא לפי שמושו. ועמו י"ב ממונים שמסבבים אותו, לכל צד ג' ג' כמו שהעמדנו, ורגשיא"ל ממונה העליון הוא על אלו י"ב ממונים, תחת ממונה ההוא האחר שמעיא"ל. ונמצא גם כן בסטר חסד דגבריאל ג' מלאכים חגיית, שהם גבריאל שמעיאל רגשיאל. ורגשיאל לבדו כולל י"ב. ואות אחת מתנוצצת

ההוא רהטיאל עומד על כולם, שלא נשתנה שמו. וגם כאן בסטר תי"ת ג' מלאכים, חגיית, שהם, גבריאל רהטיאל קרשיאל. אות אחת מתנוצצת על ראשיהם של כל המחנות. ואות זו היא אות ז', שהיא סטר תי"ת שבגבריאל, והיא נחלפת בתקון המשכן באות ל', דהיינו שהיא נמתקת בבניה שהי"ס ל' דהיינו מגדל הפורח באויר, וזה נחלף בסוד יזל מים מדליו. כי הבינה היא דליו של הת"ת. ונחלפה הז' בחקיקות האותיות, ונקראת חילוף הל'. כשאות זו מתנוצצת על ראשיהם של כל אלו המחנות, אז נוסעים כולם לצד התנוצצות ההיא.

(כג) לגו מן דא וכי: לפנין מן סטר תי"ת, דהיינו בסטר גבורה, הוא, קפציאל"ל ממונה העליון, עליון על המחנות, תחת ממשלתו של גבריאל"ל. ועמו מתתקנים כל אלו המחנות שתחת ידיה, אלו שנמסרו לו בשעה ההיא. וממונה אחד עומד עליהם ושמו עזאל, וי"ב ממונים מסבבים אותו, לכל צד ג' ג', כמו שהעמדנו. ונמצא גם כן, בסטר (דפו"י דף ג' ע"א * דף ג' ע"ב)

כה) לגו לגו, באתר דאקרי קדש, נציץ את חד גו טמירו דקדש, ואיהו את ם סתימא. האי נציץ בנציצו על כלהו אתוון, וקלא הוא נפיק מבינייהו דאלין אתוון. כדין בטש נציצו דהאי את, ונטיל תרין אתוון אחרנין נציצין דתליין באוירא, ואינון ם ד' ה' ואשתאר אל, ואתחברן באלין אחרנין דסטר ימינא, ובטשו אלין באלין, ונטלי כלהו, ואתהדרן קדמאי כמלקדמין ונפקי לבר, וכדין אקרון ויקרא אל משה.

כו) ויקרא אל משה וידבר יי אליו מאהל מועד לאמר. רבי חייא פתח ואמר, באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי וגו', האי קרא לאו רישיה סיפיה, ולא סיפיה רישיה. כתיב אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי, לבתר אכלו רעים. מאן דמזמן לאחרא, כד מזונא מתתקן קמיה. בטר דאיהו ה אכל האיך א יזמן לאחרא.

חלופי גרסאות

ד אתר. ם י א. ת אכלא ; אכלה. א יודמן.

מסורת הזהר

י (ויקרא א) וירא מה צ"ג. כ (שיר ה) ויצא קמד צ"א.

באתי לגני

הסולם

מאמר

ונודע שהארת החכמה המאירה בשמאל, אינה אלא ו"ק דחכמה, אבל הג"ר דחכמה נעלמו ואינם מאירים. וז"ש, כדין בטש נציצו דהאי את דהיינו אות ם' סתומה ונטיל תרין אתוון וכו' ד' ה' ואשתאר אל, כי אותיות ד' ה' הן ג"ר שאינם מאירים, ע"כ הם' סתומה העלימה אותם, ולא נשאר אלא אל, שהן ו"ק. כמבואר. שז"ס האותיות ויקרא, שבצד ימין שהוא מיכאל, ואותיות אל שבצד שמאל שהוא גבריאל, שמחן יצאה הקריאה וההזמנה אל משה (כמ"ש לעיל אות יוד) ומה שהזהר אינו מביא שאר ב' המלאכים אוריאל ורפאל, שהם תו"מ שבמרכבה התחתונה, הוא משום שב' קוין ימין ושמאל שהם מיכאל וגבריאל הם עיקר הפועלים, ותו"מ שהם אוריאל ורפאל, הם רק מקבלים מהם, ואין בהם חידוש, ע"כ לא הביא אותם.

כו) ויקרא אל משה וגו' : רבי חייא פתח ואמר, באתי לגני אחותי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי וגו'. מקרא זה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו, כתוב, אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי, ואח"כ כתוב, אכלו רעים, מי שמזמין אחר לאכול, הוא בעת כשהמזון מונח לפניו, אבל אחר שכבר אכל, איך יזמין אחר לאכול עמו. וכאן כתוב אכלתי יערי, וכן שתיתי חלבי, הרי שכבר אכל.

אלא

מתנוצצת על ראשיהם למעלה, ואת זו היא אות ה' וזו תלויה באויר על כל שאר אותיות אחרות, א' ל', כמו שאמרנו באות ד'. אלו ב' אותיות ד' ה' עולות למעלה על כל שאר האחרות, משום שהן חסד וגבורה שהם ג"ר, וכולם נוסעים להתנוצצות ההיא התלויה באות ההיא ה'.

כה) לגו לגו באתר וכו' : לפני ולפנים במקום שנקרא קדש, דהיינו בבינה, מתנוצצת אות אחת בבחינת העלמה של קדש, והיא אות ם' סתומה. כי ם' סתומה מאירה תמיד בצד שמאל דבינה, זו מתנוצצת בהתנוצצות על כל האותיות א' ל' ד' ה'. וקול יוצא מבין האותיות, או מרה ההתנוצצות של אות הזו, ם' סתומה, ולקח ב' אותיות האחרות שהן התנוצציות התלויות באויר, שהן ד' ה', ונשאר א"ל, והן מתחברות באלו האחרות שבצד ימין, שהן ויקר"א, ומכות אלו באלו, ונוסעות כולן, וחתורות אותיות הראשונות, ויקר"א, להתנוצץ כמקודם ויוצאות מן המלכות לחוץ, אל משה, אז ויקרא אל משה, שמצירופים אלו הנ"ל יצאה הקריאה וההזמנה אל משה לבוא אל אהל מועד כמ"ש לעיל.

פירוש. כי אותיות ד' ה', הן גבורה וחסד שבגבריאל, שהן ג"ר דשמאל, ואותיות א' ל' הן מלכות ות"ת שבגבריאל, שהן ו"ק דשמאל. (דפו"י דף ג ע"ב)

(כו) אלא זכאין אינון ישראל, דקב"ה בעא לדכאה להון, [א] ואתרעי בהון מכל שאר עמין ב עע"ו, ומדאתרעי בהון בעא לסלקא להון מכל מקטרגי עלמא. ת"ח, ג ביומא דאתקם משכנא לתתא, בההוא יומא אתתקם ז משכנא אחרא ה לעילא עמיה, דכתיב ח הוקם המשכן סתם, וההוא יומא חדוותא דקב"ה הוה. (כח) כיון ו דאתקם ז משכנא מה כתיב, ט ולא יכול משה לבא אל אהל מועד. כד חמא קב"ה כך אמר, ומה ע"י דמשה אתקם, ח ואיהו לבר, מיד ויקרא אל משה. א"ל: משה, חנוכא דביתא במאי ט הוה, בסעודתא, אדם כי יקריב מכם קרבן ליי. ה ה"ד באתי לגני אחותי כלה וגו'. (כט) כ ד"א באתי לגני, דא גן עדן ז דלעילא. אחותי כלה, דא כנסת ישראל, דבההוא יומא אזדווגו זווגין בכלא, אזדווגו זווגין בההוא גן עדן, בגין דאתברכו כלהו משקיו דנחלא, ואתקשרו כל חד בחבריה, הדא הוא דכתיב אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי * עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי כלהון אתשקיין ואתרוו ממבועא דנחלא. (ל) אכלו רעים שתו ושכרו דודים, כל אינון דלתתא. וכלהו ח ענפין כלהו, אתברכו ואתזנו, כד אלין אתברכו לעילא. ובמה מתברכאן ומתבסמאן, כלהו בריחא דקרנא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ל) (שמות מ) ב"א שכא צ"א. מ) (שם) לעיל אות ב ל"ג עע"ו. נ בתר דאתעביד. ד ל"ג משכנא. ה ל"ג לעילא. ו דאתחנכו; דאתחנך. ז מוסיף בי משכנא; ז צ"ג. ח והוא נטר ליה לבר. ט הוי. י ל"ג הה"ד. כ והא [ז הא] אוקמוה האי קרא אבל באתי וק"ג ד"א. ג לעילא. ח עלמי.

דרך אמת א] ורצה בהם.

באתי לגני

הסולם

מאמר

והעמידוהו שהמקרא הזה טוב על הקרבנות. (כט) ד"א, באתי לגני וגו': פירוש אחר. באתי לגני, זהו גן עדן העליון. אחותי כלה, זו היא כנסת ישראל, דהיינו המלכות. כי ביום ההוא, שהוקם המשכן, נזדווגו זוגים בכל השנה קצוות דז"א, המרומזים בהכתוב, באתי לגני וגו' (כמ"ש באות ל"ב ול"ג) ונזדווגו זוגים בגן עדן ההוא העליון, דז"א ומלכות, משום שכולם נתברכו משקיו של הנחל, שהוא בינה, ונקשרו כל אחד בחבירו, ז"ש, אריתי מורי עם בשמי וגו', כולם נשקו ונתרוו ממבוע של הנחל, שהוא יסוד הבינה.

(ל) אכלו רעים שתו ושכרו דודים: היינו כל אלו המדרגות שלמטה, בבי"ע, וכל הענפים, כולם מתברכים וזנונים, כשאלו ז"א ומלכות, המרומזים בהכתוב, באתי לגני וכו', מתברכים למעלה. ובמה מתברכים ומתבסמים, הכל הוא בריחו של הקרבן.

(כו) אלא זכאין אינון וכו': ומשיב. אלא אשרי הם ישראל שהקב"ה רצה לטהר אותם ובחר בהם מכל שאר העמים, ומשבחר בהם, רצה להרחיק אותם מכל מקטרגים שבעולם. בוא וראה, ביום שהוקם המשכן למטה, באותו יום הוקם עמו משכן אחר למעלה. שכתוב, הוקם המשכן, סתם, משום שכולל גם המשכן שלמעלה, שהוא המלכות. ויום ההוא היה שמחתו של הקב"ה.

(כח) קיון דאתקם משכנא וכו': כיון שהוקם המשכן, מה כתוב ולא יכול משה לבא אל אהל מועד. כשראה הקב"ה כך, אמר, ומה שעל ידי משה הוקם המשכן, והוא לחוף, מיד, ויקרא אל משה, אמר לו: משה, חנוכת הבית במה הוא. בסעודה, אדם כי יקריב מכם קרבן לה'. כלומר, ע"כ התחיל לדבר עמו מקרבנות שהיא סעודה לריח נחוח אשה לה'. זהו שכתוב, באתי לגני אחותי כלה וגו'. (דפו"י דף ג' ע"ב *) דף ד' ע"א)

ויקרא

לא) תא חזי, בשעתא דנחתת כ"י לאשרהא דיורהא בארעא, קב"ה אמר ליה, נ להאי קרא, בגין דאשתכחו ברכאן וחדוה בכלהו עלמין, ואתבסמת היא, לנפקא מנה ברכאן לכלא. דכד אלין שית אתברכאן, כדין כלהו עלמין אתברכאן. כחדא לתתא, ומתברכאן לעילא. וישראל צ אתברכו מכלהו. ד"א באתי לגני אחותי כלה. ר' יצחק אמר, לא ק אודווגא ר קב"ה בכ"י, אלא בזמנא דאלין שית ו אתרוון, ב משקיו דנחלא דלא פסק.

רעיא מהימנא

לב) פתח ואמר באתי לגני אחותי כלה, איהי מלכות, אדנ"י. אריתי מורי, דא חסד, דרגא דאברהם, דאתמר עליה אלך לי אל הר המור. עם בשמי, דא ת נצח, דרגא דאהרן, דכתיב ביה ו ואתה קח לך בשמים ראש. ואינון דרועא ימינא, בירכא ימינא. ורזא דמלה, ו נעימות בימינך נצח. ואינון תרין ברכין לקבליה, חד מגן אברהם, ותניינא עבודה, דהוא ** רצה.

לג) אכלתי יערי, דא גבורה פחד יצחק. עם דבשי הוד, דרגא דדוד, והיינו דרועא שמאלא, עם ירכא שמאלא. שתיתי ייני עם חלבי, גוף וברית, יעקב עם שלמה. לבתר אכלו רעים שתו ושכרו דודים, י"ב שבטים, ב"ב ברכאן. תוספת ברכת המינין, מאן אכיל לה, ההוא דאתמר ביה באתי לגני אחותי כלה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו (שמות ל) תצוה א צ"ב. ו (תהלים טו) תרומה נ האי. ו ל"ג כחדא. ע ל"ג ומתברכאן לעילא. פ מוסיף וכ"י וישראל. צ אתברכאן. ק אודווג; רנו צ"י. אודווגי. ר ישראל. ש אתרוויין. ת ל"ג נצח. דרך אמת ב] מהשקאת הנחל שאינו פוסק ועיין כ"ז המאמר וביאורו בפרוט בשער מהות והנהגה פרק ד.

באתי לגני

הסולם

מאמר

אריתי מורי, זהו חסד, שהוא מדרגת אברהם, שנאמר עליו, אלך לי אל הר המור, דהיינו הר המוריה. עם בשמי, זהו נצח, שהיא מדרגת אהרן, שכתוב בו, ואתה קח לך בשמים ראש, והם הזווג של זרוע ימין שהוא חסד, בירך ימין, שהוא נצח. וסוד הדבר, נעימות בימינך נצח. ושתי ברכות הן כנגדם בתפלת שמונה עשרה, אחת היא, מגן אברהם, שהוא חסד. והשניה היא עבודה, שהיא רצה, שהיא נצח. לג) אכלתי יערי: זהו גבורה, הנקראת, פחד יצחק. עם דבשי, זהו הוד מדרגת דוד. והיינו הזווג של זרוע שמאל, שהוא גבורה, עם ירך שמאל, שהיא הוד. שתיתי ייני עם חלבי, זה הוא גוף, שהוא ת"ת, וברית, שהוא יסוד, דהיינו יעקב, שהוא ת"ת עם שלמה, שהוא יסוד. לאחר כך אכלו רעים שתו ושכרו דודים, שהם י"ב שבטים ב"ב ברכות של שמונה עשרה, עם תוספת של ברכת המינים, שהיא, ולמלשינים אל תהי תקוה גו:

לא) תא חזי בשעתא וכו': בוא וראה, בשעה שירדה כנסת ישראל, שהיא המלכות, להשרות משכנה בארץ, דהיינו במשכן, הקב"ה אמר לה למלכות, מקרא הוה, באתי לגני וגו', משום שנמצאו ברכות ושמחה בכל העולמות, והיא המלכות, נתבשמת, שתצאנה ממנה ברכות לכל. כי כשאלו ששה קצוות דו"א, המרומים בכתוב באתי לגני וגו', מתברכים, כל העולמות מתברכים יחד למטה, ומתברכים למעלה, וישראל מתברכים מכולם. פירוש אחר, באתי לגני אחותי כלה, ר' יצחק אמר, אין הקב"ה מזדווג עם כנסת ישראל, שהיא המלכות, אלא בזמן שאלו ששה קצוות דו"א, המרומים בכתוב, באתי לגני וגו', מתרויים משקוי הנחל שאינו פוסק, שהיא בינה.

רעיא מהימנא

לב) פתח ואמר באתי וגו': פו"א, באתי לגני אחותי כלה, היא מלכות, הנקראת אדני. (דפו"י דף ד' ע"א *) דף ג' ע"ב (** דף ד' ע"א)

לד) ואית דפליג לון ברזא אחרא, אריתי מורי עם בשמי, גוף וברית, יערי עם דבשי, שוקא ימינא עם שמאלא. ייני עם חלבי, דרועא שמאלא בימינא, דאינון ייני גבורה, חלבי חסד. ע"כ א

לה) ר' יהודה אמר, אכלו רעים שתו ושכרו דודים, אלין כל מארי דיבבא ויללה, דאתבסמו כלהו ואתברכו כחדא. דהא מסעודתא דמלכא מתהניין כלא. ואימתי אכלי כלהו. בשעתא דמלכא ב אתי חדי. ג ועל דא מלכא אתחדי, וחדי למטרוניתא בקדמיתא, לבתר כלהו אכלן וחדאן.

לו) ר' אבא אמר, אכלו רעים שתו ושכרו דודים, אלין אינון שית דקאמרן, ד ואלין אינון דכתיב בהו, ט הביאני המלך חדריו וגו'. שתו ושכרו, מההוא יין דרוי לכלא. רבי אלעזר אמר, כל אינון דלתתא, דכיון דאינון שית אתברכאן, כלהו דלתתא ה מתברכאן.

לז) ג ר' שמעון אמר, כלא שפיר, אבל רזא דמלה, אכלו רעים לעילא, שתו ושכרו דודים לתתא. אמר ליה רבי אלעזר, מאן אינון לעילא, ומאן אינון לתתא. אמר ליה ו יאות שאילתא, דא אתר עלאה דאינון באחדותא בחדוּתא דלא ז מתפרשן לעלמין, אלין אקרון רעים. ה"ד ט ונהר יוצא מעדן, ועדן וההוא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (שיר א) לך קו צ"א. ט) (בראשית ב) ב"א ריא א בדפו"י כתבו אחר זה שייך מ"ש בדף רמ"ד א בחבורא קדמאה. ב אתחדי. ג על דא; וחדו מלכא למטרוניתא ול"ג וע"ד; ועל מלכא חדי למטרוניתא; וחדו למטרוניתא ול"ג וע"ד מלכא אתחדי. ד ל"ג ואלין אינון. ה ל"ג מתברכאן. ו ואת שאיל. ז אתפרשן. דרך אמת ג עיין בפרדס רמונים סהרמ"ט טער ח פרק יד.

אכלו רעים שתו ושכרו דודים

הסולם

מאמר

לז) ר' אבא אמר וכו': ר"א, אכלו רעים שתו ושכרו דודים אלו הם ששה קצוות דו"א שאמרנו, ואלו הם שכתוב בהם הביאני המלך חדריו וגו'. שתו ושכרו, היינו מייך ההוא המרוה הכל. דהיינו הארת החכמה המכונה יין. ר' אלעזר אומר כל אלו שלמטה. דהיינו המלאכים והנשמות שבבריא, כיון שאלו ששה קצוות דו"א מתברכים, כולם שלמטה מתברכים. לז) ר"ש אמר כלא וכו': ר' שמעון אמר הכל יפה. אבל סוד הדבר, אכלו רעים, למעלה. שתו ושכרו דודים, למטה. אמר לו ר' אלעזר מי הם למעלה ומי הם למטה. אמר לו, יפה שאלת, למעלה, זה מקום עליון שהם באחדות ובשמחה שאינם מתפרדים זה מזה לעולם, דהיינו או"א עלאין, אלו נקראים רעים. ז"ש ונהר יוצא מעדן, ועדן, שהוא אבא, ונהר ההוא, שהוא אמא, אינם נפרדים לעולם, ולעולם הם נמצאים ברצון באחדות ובשמחה. שתו ושכרו דודים, אלו הם למטה, הנקראים דודים, שהן זו"ג, המתחברים לזמנים ידועים, בשעת

וגו'. מי אוכל אותה, זהו שנאמר בו, באתי לגני אחותי כלה. לד) ואית דפליג לון וכו': ויש שמחלק אותם ששה קצוות דו"א, בסוד אחר. אריתי מורי עם בשמי, הם גוף וברית, דהיינו ת"ת ויטוד. יערי עם דבשי, הם שוק הימין עם שוק השמאל, שהם נצח והוד. ייני עם חלבי, זרוע שמאל עם הימין שהם חסד וגבורה, שייני הוא גבורה, וחלבי הוא חסד. (ע"כ רעיא מהימנא).

לה) ר' יהודה אמר וכו': ר"א, אכלו רעים שתו ושכרו דודים, אלו הם כל בעלי יבבא ויללה, שהם אותם הנמשכים מקו שמאל, והדינים דשמאל שורים עליהם, וע"כ מיבביס ומיללים תמיד. שכולם נתבשמו ונתברכו יחד, ביום שהוקם המשכן, כי מסעודת המלך, שהוא קו אמצעי, נהנו כולם. ומתי אוכלים כולם. הוא, בשעה שהמלך בא שמה. וע"כ המלך הושמת, ומשמח את המלכה תחילה, ואח"כ אוכלים כולם ושמחים.

(דפו"י דף ד' ע"א)

נהר לא מתפרשן לעלמין, ואשתכחו לעלמין ברעותא באחדותא בחדוותא. שתו ושכרו דודים, אלין אינון לתתא, ן דאקרון דודים, לזמנין ידיען והא אוקימנא. לח) ת"ח באינון עלאי כתיב בהו אכילה בלא שתיה. מ"ט. מאן דאית ליה גרבי דחמרא, אכילה בעיא. ובגין דתמן שריא חמרא ז] דמנטרא, כתיב בהו אכילה. ובאינון תתאי דבעיין שקיו, כתיב בהו שתיה, דהא כל נטיען שקיו בעיין מנחלא דעמיקא. ועל דא, באלין אכילה, ובאלין שתיה. אלין רעים ואלין דודים.

(לט) א"ל רבי אלעזר, ן אתחזי דהא דודים חביבותא אינון, אמאי אינון תתאי. א"ל, אינון דתאבין דא לדא, ולא משתכחין תדיר, אקרו דודים. ואינון דמשתכחי תדיר, ולא מתכסיין ולא מתפרשן דא מן דא, אקרו רעים. וע"ד, אלין דודים, ואלין רעים, אלין ברעותא באחדותא תדיר, ואלין בתיאובתא לזמנין. ודא הוא שלימותא דכלא, בגין . דתתברך כ"י, וכדין חדוותא בכלהו עלמין.

חלופי גרסאות

ח ואקרון. ט תא חזי ; את חזי . י דאתברכא ; דאתברך ; דתתברכא.

דרך אמת ז] יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית.

אכלו רעים שתו ושכרו דודים

הסולם

מאמר

שלא יצאו מראש א"א (כנ"ל ב"ב דף ל"ו ד"ה ולפיכך) והם מלבישים למוחא סתימאה, המכונה יין המשומר. וע"כ יש להם גרבי דחמרא ואינם צריכים אלא לחסדים. ובאינון תתאי, דהיינו זו"ן, דבעיין שקיו, שהם צריכים לחכמה וכל זמן שאין להם חכמה נבחנום בהם החסדים לוי"ק בלי ראש, כתיב בהו שתיה, דהיינו שתו ושכרו דודים. וז"ש. דהא כל נטיען שקיו בעיין מנחלא דעמיקא, שהם צריכים לקבל חכמה מישו"ת הנקרא נחלא דעמיקא. ואם לא, הם ויק בלי ראש.

(לט) א"ל רבי אלעזר וכו': אמר לו ר"א, נראה שדודים הם באהבה, ולמה הם תחתונים. אמר לו אלו החושקים זה לזה ואינם נמצאים תדיר ביחד, הם נקראים דודים, שהם זו"ן, שלמטה מאו"א. ואלו הנמצאים תמיד יחד, ואינם מתכסים, ואינם נפרדים זה מזה, שהם או"א עלאין, נקראים רעים. וע"כ אלו דודים ואלו, רעים, אלו, רעים, הם ברצון באחדות תמיד, ואלו, דודים, הם בתשוקה לזמנים ולא תמיד. וזה האכילה והשתיה האמורים בכתוב, הם שלמות הכל, כדי שתתברך כנסת ישראל, שהיא המלכות, ואז יש שמחה בכל העולמות.

בשעת התפלה, ובשבתות ויו"ט, ולא תמיד כאו"א עלאין, והרי העמדנו.

לח) ת"ח באינון עלאי וכו': בוא וראה, באלו עליונים, או"א, כתוב בהם אכילה ולא שתיה. מהו הטעם. הוא, כי מי שיש לו נאדות יין, לאכול הוא צריך. ומשום ששם, באו"א עלאין, שורה יין המשומר, ע"כ כתוב בהם אכילה. ובאלו התחתונים זו"ן, הצריכים שקיו, כתוב בהם שתיה, כי כל הנטיעות שהם צריכים להשקותם מנחל העמוק, שהוא בינה. ועל כן באלו כתוב אכילה ובאלו שתיה. אלו נקראים רעים. או"א עלאין, ואלו, זו"ן, נקראים דודים.

פירוש. מוחין חסדים מכונים אכילה, וה"ס המוחין דאו"א עלאין, שהם חסדים בלי חכמה. בסו"ה, כי חפץ חסד הוא, והם אורא דכ"א. ומוחין דהארת חכמה, ה"ס שתיה, שה"ס יין המשמה, וז"ש, באינון עלאי כתיב בהו אכילה בלא שתיה, כי באו"א עלאין אינו נוהג שתיה שהיא הארת חכמה, כי בהם אין ה' יוצאת מאויר, (כנ"ל ב"א ד' רנ"ו ד"ה נחית) אלא אכילה בלבד, שהיא חסדים ע"כ כתוב בהם אכלו רעים. מאן דאית ליה גרבי דחמרא אכילה בעיא, כי או"א עלאין נבחנום כמו (דפריי דף ד' ע"א)

(מ) רבי חזקיה אוקים האי קרא בקרבנין, בגין דאינון סעודתא דמלכא, לקרבא קמיה, ומתהניין מיניה מאריהון דדינין, ומתבסמן כלהו, ואשתכח חדוותא בכלא.

(מא) רבי אחא אוקים האי קרא, בשעתא דעאלת שכינתא למשכנא, כ דאשתכחו: ברכאן וחדוון בכלא, ועאלת שכינתא ככלה לחופה, וכדין נ אשתלימו ישראל לתתא, ואתאחדו ביה (* בקב"ה בארעא. הה"ד ז) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, וכדין עלאי ותתאי אתבסמו.

(מב) ויקרא אל משה. ר"ש ה] פתח, ה) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. האי קרא אית ביה לאסתכלא, כיון דכתיב נ נראו בארץ, מהו נ דכתיב נשמע בארצנו, דהא בחד ארץ סגיא. אלא נ הנצנים, אלין אינון נטיען דעקרן קב"ה ושתיל לון באתרא אחרא, ו] פ ואתרביאו, כנטיעתא כד אפיק פרחין.

(מג) נראו בארץ, דהאי ארץ מתברכא מנייהו כדקא חזי. ומאי איהי. ארץ קדישא, ארץ עלאה, ז ארץ ודאי. עת הזמיר הגיע, עידן לאעקרא שולטנותא דרברבי עמין דלא ישלטון בהו בישראל, בשעתא ר דאתקם משכנא.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ז) (שמות כה) חיי שרה נז צ"א. ק) (ויקרא א) וירא כ דאשתלימו. ל ל"ג מן ברכאן עד ישראל. מ אשתכחו. מה צ"ג. ר) (שיר ב) וירא א צ"א. נ מוסיף הנצנים נראו. ס ל"ג דכתיב. ע מוסיף הנצנים נראו בארץ. פ וארבוו כמו נטיעא דא. צ ל"ג ארץ; מוסיף ארץ ישראל. ק דאתקיים. דרך אמת ה] בהקדמה בראשית א ע"א. ו] ונתרבה להיות מתפשט הנטיעה לכל צד ועי' בס' בראשית לה ע"ב.

מאמר

הסולם

הנצנים נראו בארץ

פירוש. כי תחילה נברא העולם במדת הדין, דהיינו במלכות שהיא מדת הדין, ראה הקב"ה שאין העולם מתקיים, כי ז"א ומלכות דמדת הדין אינם ראויים לקבל שום אור מחמת הצמצום הרוכב עליהם כנ"ל, (בראשית א' דף ז' ד"ה וכבר) שתף עמה הקב"ה מדת הרחמים, דהיינו שהעלה המלכות לבינה ונמתקה במדת הרחמים, ואז נעשים ראויים לקבל המוחין מבינה. (עש"ה) וז"ש הנצנים, אלין אינון נטיען דעקרן קב"ה, דהיינו ז"א ומלכות שעקרם הקב"ה ממקום המלכות דמדת הדין, ושתיל לון באתרא אחרא, דהיינו במקום בינה, ואז נגדלו ועשו פירות, וז"ש ואתרביאו כנטיעתא כד אפיק פרחין.

(מג) נראו בארץ: כי ארץ היא, שהיא מלכות, נתברכה מהם כראוי. כי עתה המלכות נתברכה מז"א ומבינה. ומי היא. היא ארץ הקדושה, ארץ עליונה, שהיא מלכות, שהיא ארץ ודאי. עת הזמיר הגיע, היינו שהגיע הזמן

(מ) ר' חזקיה אוקים וכו': ר"ח מעמיד מקרא הזה, אכלו רעים, בקרבנות. משום שהם סעודת המלך להקריב לפניו ונהנים מהם בעלי הדין, וכולם מתבשמים, והשמחה נמצאת בכלם.

(מא) רבי אחא אוקים וכו': ר"א מעמיד מקרא הזה, אכלו רעים, בשעה שנכנסה השכינה למשכן, שהיו נמצאות ברכות ושמחה בכל, והשכינה נכנסה במושכן ככלה לחופה, ואז נשלמו ישראל למטה, ונתאחדו בהקב"ה בארץ. ז"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ואז עליונים ותחתונים נתבסמו.

(מב) ויקרא אל משה וכו': ר' שמעון פתח, הנצנים נראו בארץ וגוי נשמע בארצנו. מקרא זה יש להסתכל בו, כיון שכתוב, נראו בארץ, מהו שכתוב עוד נשמע בארצנו, הרי בפעם אחד ארץ היה די. ומשיב, אלא הנצנים, אלו הן הנטיעות שעקרן הקב"ה ושתל אותם במקום אחר, ונתגדלו כמו נטיעות כשמוציאות פרחים.

(דפו"י דף ד' ע"א *) דף ד' ע"ב)

(מד) וקול התור נשמע בארצנו, דא ארץ דלתתא, דאחסנו ישראל על דא דיהושע. מאן הוא קול התור. דא הוא תייר עלאה, דאזדווג ר עמה כד בנה שלמה בי מקדשא לתתא, וכדין אתער קב"ה בעטרוי, כחתן בכלה. כד"א ט צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה וגו'.

(מה) בספרא דאגדתא אמר, קול התור, דא תורה שבעל פה, דתורה דבכתב אקרי תורה סתם, תורה שבעל פה אקרי תור, כד"א ט ויקר ויקרא, דא שלימו, ודא לאו הכי, ט ואנא אוקימנא כמה דאתמר, והכי הוא.

(מו) תא חזי, כד נחתת שכינתא למשכנא, כתיב כלת א משה, ב חסר ו', כלת משה ודאי, ואוקמוה. אבל רזא דמלה, כלת ג משה: ד דא כנסת ישראל, וכלא חד מלה, ולמלכא עלאה אתמר. כיון דאתתקם משכנא קאים משה לבר, אמר לא אתחזי למיעל אלא ברשותא, מיד ויקרא אל משה. מאן ויקרא. ה דא ו ההיא דביתא דילה היא, ההיא ז כלה דכל ביתא ברשותא דילה. ט וידבר יי' אליו, ההוא דאקרי ח קול, ההוא דאחיד ביה משה.

(מז) ויקרא אל משה, רבי אלעזר פתח, א מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה הקצור קצרה ידי מפדות. זכאין אינון ישראל, דבכל אתר דאשתכחו,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ש) (שיר ג) וארא ב צ"ו. ת) (ויקרא א) לעיל אות ר עמיה. ט ויקרא אל משה ול"ג ויקר. ח ואוקימנא. כו צ"י. א) (ישעיה ג) תרומה לב צ"ח. ול"ג ואנא. א ל"ג משה. ב כתיב ול"ג חסר ו'. ג ל"ג משה. ד כד"א. ה מוסיף דא היא כלא ויקרא דא. ו היא. ז ל"ג כלה. ח קולו; קולו של משה.

מאמר

הסולם

הנצינים נראו בארץ

הזמן לעקור ממשלתם של שרי העמים שלא ישלטו על ישראל. דהיינו בשעה שהוקם המשכן.

(מד) וקול התור נשמע בארצנו: זוהי ארץ שלמטה שירשו ישראל על ידי יהושע. מי הוא קול התור. זה הוא תייר הגדול, דהיינו מראה הדרך, שהוא ז"א, שנקרא תורה, שנזדווג עמה, עם המלכות, כשבנה שלמה בית המקדש למטה, ואז נתער הקב"ה בעטרותיו, דהיינו מוחין דג"ר מן אמא, המכונים עטרות, כחתן בכלה. כש"א, צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו וגו'.

(מה) בספרא דאגדתא וכו': בספר האגדה אמר, קול התור, זוהי תורה שבעל פה, דהיינו מלכות, כי תורה שבכתב שהיא ז"א נקראת תורה סתם, תורה שבעל פה נקראת תור, כמו שאתה אומר ויקר, ויקרא, שוה, ויקרא, היא שלמות, וזה, ויקר, אינו כן. אף תורה, היא שלמות דהיינו ז"א, ותור, היא (דפו"י דף ד' ע"ב)

המלכות שאינה שלמה כמותו. ואני העמדתי כמו שאמרתי. וכך הוא.

(מו) ת"ח כד נחתת וכו': בוא וראה, כשירדה השכינה אל המשכן, כתוב, כלת משה חסר ו', (נראה שבס"ת שלהם היה כתוב כלת חסר ו') כי היא הכלה של משה ודאי. דהיינו המלכות, כי משה ה"ס ז"א. והעמדנו. אבל סוד הדבר הוא, כלת משה, זו היא כנסת ישראל, דהיינו המלכות, והכל דבר אחד, ולמלך העליון אמרו. כלומר שמשם ה"ס מלך העליון, ז"א. כיון שהוקם המשכן עמד משה בחוק. אמר, לא ראוי להכנס אלא ברשות. מיד, ויקרא אל משה. מי הוא ויקרא, היא, זו שהבית שלה היא, דהיינו, כלה ההיא שכל הבית ברשות שלה. שהיא המלכות. וידבר ח' אליו. היינו אותו שנקרא קול, שהוא ז"א, אותו שמשם אחוז בו. כי משה הוא מרכבה לז"א.

(מז) ויקרא אל משה: ר' אלעזר פתח מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה הקצור קצרה ידי מפדות. אשרי הם ישראל שבכל מקום שנמצאים, הקב"ה נמצא עמהם. והקב"ה נמצא

קב"ה אשתכח עמהון, וקב"ה אשתכח • ביניהון, ומתפאר בהו בישראל, הה"ד
 ב) ישראל אשר בך אתפאר.

מח) ולא עוד, אלא דישראל אשלימו מהימנותא בארעא. וישראל שלימו
 • דשמא קדישא אינון. וכד ישראל אשתימו לעובדייהו, כביכול, שמא קדישא
 אשתלים. וכד ישראל לא אשתימו לתתא בעובדייהו, ואתחייבו גלותא, כביכול
 שמא קדישא לא שלים לעילא. דתנן דא סליק ודא נחית, ישראל • דלעילא
 סליק לעילא. כנסת ישראל נחיתת לתתא, אתרחקו דא מן דא, • כביכול אשתאר
 שמא קדישא בלא שלימו. וכלא בגין דכנסת ישראל בגלותא.

מט) ואף על גב דישראל בגלותא, קב"ה אשתכח ביניהו, ואתי ואקדים
 לבי כנישתא, וקרי ואמר, א) שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם. ולית מאן
 דאתער רוחיה, כדן קב"ה אמר, מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה.
 • אקדמית, ואין איש, ולית מאן דיתער רוחיה.

נ) תא חזי, בההוא יומא דאשתכלל בי משכנא, קב"ה אקדים ושארי ביה.
 מיד, ויקרא אל משה וידבר יי אליו מאהל מועד לאמר. וידבר יי אליו, ואודע
 ליה דומינין ישראל למיחב קמיה, ולאמתשכנא האי אהל מועד בחובייהו, ולא
 • יתקיים • בידייהו, הה"ד וידבר יי אליו מאהל מועד לאמר. • מאי א"ל. מאהל
 מועד, מעסקי אהל מועד, דזמין לאמתשכנא בחובייהו דישראל, ולא • יתקיים
 בקיומיה. אבל אסוותא להאי, אדם כי יקריב מכם קרבן ליי. הרי לך קרבנין
 דאגין על כלא •.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

ב) (שם מט) יתרו סו צ"ר. ג) (ירמיה ג) חלק ג' • ל"ג ביניהון ומתפאר. י דשמה. כ לעילא. • ל"ג
 כביכול. • מוסיף מדוע באתי ואקדמת. נ אתקיים.
 • בהדיהו. • ומאי. • אתקיים. • דבטוס ישן כתב
 מה שחסר כאן עיין בסוף הספר; כאן שייך מאמר • גענו בההוא יגוקא כסימן א'; • ב"דו כתבו כאן.

מאמר

הסולם

מדוע באתי ואין איש

גמצא ביניהם ומתפאר בהם בישראל. ז"ש
 ישראל אשר בך אתפאר.
 מח) ולא עוד אלא וכו'; ולא עוד. אלא
 ישראל משלימים האמונה, שה"ס המלכות,
 בארץ. וישראל הם השלמות של השם הקדוש.
 וכשישראל נשלמים במעשיהם הטובים, כביכול,
 נשלם השם הקדוש, וכשישראל אינם נשלמים
 למטה • במעשיהם, ונתחייבו גלות, כביכול,
 השם הקדוש למעלה אינו שלם. כי למדנו זה
 עולה וזה יורד, שהישראל שלמעלה, שהוא
 ז"א, מסתלק ועולה למעלה, כנסת ישראל,
 שהיא המלכות, יורדת למטה, ונתרחקו זה מן
 זה, כביכול, נשאר השם הקדוש בלי שלמות.
 והכל הוא משום שכנסת ישראל הוא בגלות.
 מט) ואע"ג דישראל בגלותא וכו';
 (דפו"י דף ד' ע"ב)
 ואע"פ שישראל הם בגלות, הקב"ה נמצא
 ביניהם, ובא ומקדים לבית הכנסת, וקורא
 ואומר, שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם.
 ואין מי שיתעורר רוחו. אז, אמר הקב"ה
 מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה.
 הקדמתי, ואין איש שיתעורר רוחו.
 ג) ת"ח בההוא יומא וכו'; בוא וראה,
 באותו יום שנשתכלל בית המשכן, הקב"ה
 הקדים ושרה בו. מיד, ויקרא אל משה וידבר
 ה' אליו מאהל מועד לאמר. וידבר ה' אליו,
 שהודיע לו, שעתידים ישראל לחטוא לפניו,
 ושיתמשכן אהל מועד הזה בחטאיהם, ולא
 יתקיים בידיהם. ז"ש, וידבר ה' אליו מאהל
 מועד לאמר. מהו אמר לו. מאהל מועד, מעסקי
 אהל מועד, דהיינו, שעתידי להתמשכן בחטאיהם
 של

(נא) רבי חזקיה, הוה שכיח קמיה דרבי שמעון, אמר ליה, * האי דאקרי קרבן, קירוב מבעי ליה, או * קריבות, מאי קרבן. א"ל הא ידיע, הוה לגבי חברייא, קרבן מאינן כתרין קדישין, דמתקרבי כלהו כחדא, ומתקשרן דא בדא, עד דאתעבידו כלהו חד, ביחודא שלים, * לאתקנא שמא קדישא כדקא חזי, הה"ד קרבן ליי. קרבן דאינן כתרין קדישין ליי הוא, לאתקנא שמא קדישא, וליחדא ליה כדקא יאות, בגין דישתכחו רחמין בכלהו עלמין. ושמא קדישא * דאתעטר בעטרוי לאתבסמא * כלא.

(נב) וכל דא בגין לאתערא רחמי, ולא לאתערא דינא. ובגין כך ליי הוא, ולא לאלהים. ליי: * אנן צריכים לאתערא * רחמי, ולא לאלהים, רחמי בעינן ולא דינא. אמר, זכאה חולקי דשאלנא ורוחנא מלין אלין, ודא ברירו דמלה. אבל הא כתיב * זבחי אלהים רוח נשברה, לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה. זבחי אלהים כתיב, ולא זבחי יי.

(נג) אמר ליה, ודאי הכי * הוא, קרבן אלהים לא כתיב, אלא זבחי אלהים. ועל דא שחיטתן בצפון, דהא זביחה * הוא בגין אלהים, ההוא סטר גבורה, דיתבסם ויתבר רוחא דדינא, ויתחלש דינא, ויתגברון רחמי על דינא. ועל דא זבחי אלהים, לתברא חילא ותוקפא דדינא קשיא, דכתיב רוח נשברה, למהוי ההוא רוחא תקיפא נשברה, ולא יתגבר רוחיה וחיליה ותוקפיה. וב"ז בעי

מסורת ההור

(ד) (תהלים נא) מקץ לג צ"א.

חלופי גרסאות

ק קריבותא. ר ל"ג הוא. ש לתקנא. ת דיתעטר.
א ל"ג כלא. ב ועל. ג ל"ג הוא. ד ל"ג רחמי. ה ל"ג
הוא. ו דא; ההוא.

מאמר

הסולם

קרבן לה

(נב) וכל דא בגין זכר: וכל זה הוא כדי שיתעורר הרחמים, ולא יתעורר הדין. ומשום זה להויה הוא ולא לאלקים. כי הויה יורה רחמים ואלקים יורה דין. כי רחמים צריכים, ולא דין. אמר ר' חזקיה, אשרי חלקי, ששאלתי, והרחחתי דברים אלו. זה הוא בירורו של הדבר. אבל הרי כתוב, זבחי אלקים רוח נשברה וגו'. שכתוב, זבחי אלקים, ולא כתוב, זבחי הויה.

(נג) אמר ליה ודאי זכר: אמר לו ר' שמעון, ודאי כך הוא, כי קרבן אלקים לא כתוב אלא זבחי אלקים. דהיינו רק השחיטה נקראת על שם אלקים ועל כן שחיטתן בצפון. כי הצפון רומז על שם אלקים שהוא דין, כי זביחה היא אל השם אלקים ההוא שהוא צד הגבורה, שיתבשם וישבר רוח הדין, ויהיה נחלש הדין, ויתגברו הרחמים על הדין. וע"כ כתוב, זבחי אלקים, לשבר הכח והתוקף של דין

של ישראל, ולא יתקיים בקיומו. אבל הרפואה לזה הוא, אדם כי יקריב מכם קרבן לה. הרי לך קרבנות, המגינים על הכל.

(נא) ר' חזקיה הוה זכר: ר"ח היה מצוי לפני ר' שמעון. אמר לו זה שנקרא קרבן, היה צריך להקרא קירוב, או קריבות, למה נקרא קרבן. אמר לו, הרי ידוע הוא אצל החברים, אשר קרבן הוא התקרבות של אלו כתרים הקדושים, דהיינו הספירות חגית נה"מ, שמתקרבים כולם יחד ומתקשרים זה בזה עד שנעשים כולם אחד ביחוד השלם, שיתתקן השם הקדוש כראוי, זהו שכתוב, קרבן לה, שפירושו קרבן, דהיינו התקרבות, של אלו הכתרים הקדושים חגית נה"מ, להו"ה הוא שהוא רחמים, דהיינו קו האמצעי, שיתתקן השם הקדוש, וליחד אותו כראוי, כדי שימצא רחמים בכל העולמות. והשם הקדוש יתעטר בעטרותיו, שיתבשם הכל.

(דפו"י דף ד' ע"ב * דף ה' ע"א)

כדין, למיקם על מדבחא, ברוח נשברה, [ז] ויכסף מעובדוי, בגין ז דיהוי ההוא רוחא תקיפא תבירא, וכלא בגין דדינא יתבסם, ויתגברון רחמי על דינא. (נד) אדם כי יקריב מכם קרבן ליי'. א"ר אלעזר, האי קרא הכי הוה ליה למכתב, אדם כי יקריב קרבן ליי'. מהו מכם. אלא לאפוקי אדם הראשון, דהוא אקריב קרבנא כד ברא ה קב"ה עלמא, והא אוקמוה, והכא מכם כתיב, האי אדם, לאפוקי אדם אחרא, דלא הוה מכם. א"ל ר' שמעון, שפיר קאמרת, והכי הוא.

(נה) רבי אבא פתח, [ו] שיר מזמור לבני קרח. האי שיר תושבחתא מעליא הוא, על כל שאר תושבחין, דזכו לשבחא ליה בני קרח. שיר מזמור: תושבחתא על תושבחתא. תושבחתא דאתפלג לתרין תושבחין.

(נו) וזכו בני קרח לשבחא לה לכנסת ישראל. ושבחא דכנסת ישראל קא אמרי. ומאי הוא. דכתיב [ז] גדול יי' ומהלל מאד בעיר אלהינו הר קדשו. אימתי אקרי קב"ה גדול, בזמנא דכנסת ישראל אשתכחת עמיה, הה"ד בעיר אלהינו, הוא גדול בעיר אלהינו, עם עיר אלהינו.

מסורת הוהר

(ה) (ויקרא א) ספרא דצניעותא כו צ"י. (ו) (תהלים מח) חלק ג' נו: ז) (שם) פקודי צא צ"א. זהר חדש נא ט"ד ש"ב נב ט"ב ש"ט.

חלופי גרסאות

ז דהוי. ח ל"ג קב"ה.

דרך אמת [ז] ויתבייש ממעשיו הרעים.

מאמר

הסולם

קרבן לה'

לו. שיר מזמור, שהוא לשון כפול, יורה, שבח על שבת. שבח שנחלק לשני שבחים.

(נו) וזכו בני קרח וכו': וזכו בני קרח לשבח לכנסת ישראל, ושבח כנסת ישראל אמרו. ומהו. כי כתוב, גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו הר קדשו. שפירוש, מתי נקרא הקב"ה גדול הוא. בזמן שכנסת ישראל, שהיא המלכות, נמצאת עמו. זהו שכתוב, בעיר אלקינו, הוא גדול, שפירוש, עם עיר אלקינו, שהיא המלכות, הוא גדול.

פירוש. כי ז"א שנקרא הויה הוא תמיד בחסדים מכוסים מחכמה, וחכמה ה"ס ג"ר, המכונה גדלות. וז"ש, אימתי אקרי קב"ה גדול, בזמנא דכנסת ישראל אשתכחת עמיה, כי אז הוא ממשיך חכמה בשביל המלכות. הנקראת כנסת ישראל, ויש לו ג"ר ונקרא גדול. אבל בלי המלכות אין לו חכמה, ואינו גדול. כי אין החכמה נגלית בשום ספירה אלא במלכות לבדה. (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד).

אמר

דין קשה. שכתוב, רוח נשברה, שיהיה רוח החזק הזה של הדין נשברה, ולא יתגבר רוחו וכחו ותקפו. והאדם צריך אז לעמוד על המזבח ברוח נשבר, ויתביש ממעשיו, כדי שיהיה נשבר רוח התקיף הוה. והכל הוא כדי שהדין יתבסם, ויתגברו הרחמים על הדין.

(נד) אדם כי יקריב וגו': אדם כי יקריב מכם קרבן לה'. א"ר אלעזר, מקרא הוה כך היה צריך להכתב, אדם כי יקריב קרבן לה'. מהו מכם. ומשיב, אלא הכתוב בא להוציא את אדם הראשון, שהוא הקריב קרבן, כשברא הקב"ה את העולם. שלא הקריב מבקר וצאן, אלא שור מקרין בעל קרן אחת, (שבת כ"ח:): וכבר העמדנו, וכאן מכם כתוב, אצל אדם הוה, דהיינו אדם כי יקריב מכם, להוציא אדם האחר, דהיינו אדם הראשון, שלא היה מכם. אמר לו ר' שמעון יפה אמרת, וכך הוא.

(נה) ר' אבא פתח וכו': רא"פ, שיר מזמור לבני קרח. שיר הוה הוא שבח העולה על כל שאר השבחים, שזכו בני קרח לשבח (דפו"י דף ה' ע"א)

(נז) אמר ליה רבי יהודה, אלהינו מאי בעי הכא. א"ל הכי הוא ודאי, האי עיר דחלא ^ט אלהינו, ותושבחתא דישראל הוא. מאי משמע. אשתמע, דמלכא בלא מטרוניתא, לאו הוא מלכא, ולא הוא גדול, ולא מהולל. ובגין כך, כל מאן דלא אשתכח דכר ונוקבא, כל שבחא ^ח אעדוי מניה, ולא הוא בכללא דאדם. ולא עוד אלא דלאו איהו כדאי לאתברכא.

(נח) כתיב ^ח ויהי האיש ההוא גדול מכל בני קדם, תנינן בספרא דרב המנונא סבא, דבת זוגו בדחילו דקב"ה הות כוותיה, ומסטרא דאתתיה אקרי גדול. אוף הכא, גדול י"י ומהלל מאד, ובמה הוא גדול. הדר ואמר, בעיר אלהינו הר קדשו.

(נט) ובגין כך, תושבחתא דא בשני. ואי תימא אמאי לא כתיב כי טוב בשני. בגין דומינין לאתפרשא. ורוז דמלה ^ט לא טוב היות האדם לבדו, בזמנא דאיהו לבדו לא טוב כתיב. ועל דא לא כתיב כי טוב בשני.

(ס) גדול ה' ומהלל כדקאמרן. יפה נוף משוש כל הארץ, תושבחתא דזווגא דלהון. יפה נוף, דא קב"ה, ודא צדיק, משוש כל הארץ, כדין הוא חדוותא דכלא, וכנסת ישראל מתברכא.

חלופי גרסאות

^ט ל"ג אלקינו ; חילא.

מסורת הזהר

(ח) (איוב א.) ^ט (בראשית ב) ב"א רכס צ"ב.

דרך אמת ^ח הוסר ממנו.

גדול ה'

הסולם

מאמר

זה שבח זה נאמר ביום שני. כי ג' ימים הראשונים דמעשה בראשית הם כנגד ג' קוין דז"א, ויום שני הוא קו שמאל, שמשם נמשך החכמה אל המלכות, בסו"ה שמאלו תחת לראשי וגו'. ואם תאמר, למה לא כתוב, כי טוב בשני, אם הוא חשוב כל כך, שמשם נמשך החכמה, ומשיב, משום שעתידין להפרד. כלומר, כל עוד שלא נפרדו ז"א ומלכות זה מזה, אלא המלכות, שבה החכמה, היתה דבוקה בז"א. והיו שניהם פרוץ אחד, לא היה טוב. וסוד הדבר, לא טוב היות האדם לבדו. כי בזמן שהוא לבדו, והנוקבא עוד לא נלקחה ממנו, כתוב, לא טוב, וע"כ לא כתוב, כי טוב, ביום שני.

(ס) גדול ה' ומהלל וכו': גדול ה' ומהלל, פירושו כמו שאמרנו, דהיינו, שהוא גדול, רק כשהוא עם המלכות. יפה נוף משוש כל הארץ, הוא השבח של החיבור שלהם, כי יפה נוף, זהו הקב"ה, וזהו צדיק, דהיינו יסוד דז"א, משוש כל הארץ, כי אז שמחת הכל, וכנסת ישראל, שהיא המלכות, מתברכת. אלקים

(נז) אמר ליה ר' יהודה וכו'. אמר לו ר"י, למה צריך לומר כאן אלקינו, כי היה מספיק שיאמר, בעיר הר קדשו. אמר לו כן הוא ודאי, כי עיר זו, שהיא מלכות, יראת אלקינו היא נקראת, והיא שבחם של ישראל. מה מלמדנו הכתוב. הוא מלמדנו, שהמלך בלי המלכה אינו מלך, ואינו גדול. ואינו מהולל. כמ"ש בדבור הסמוך. ולכן כל מי שאינו נמצא דכר ונוקבא, נעדר ממנו כל שבח, ואינו בכלל אדם. ולא עוד אלא שאינו כדאי להתברך.

(נח) כתיב ויהי האיש וגו': כתוב, ויהי האיש גדול מכל בני קדם. למדנו בספרו של רב המנונא סבא, שבת זוגו של איוב, היתה כמוהו ביראת הקב"ה, ומצד אשתו היה נקרא גדול. אף כאן, גדול ה' ומהולל מאד, במה הוא גדול. חזר ואמר, בעיר אלקינו הר קדשו, דהיינו המלכות, ומצדה נקרא ה' גדול, מסעם שהחכמה שה"ס הגדלות, אינו מושפע לז"א אלא כשהוא עם הנוקבא, (כנ"ל באת נ"ו).

(נט) ובגין כך תושבחתא וכו': ומשום (דפו"י דף ה' ע"א)

(סא) אלהים בארמנותיה נודע למשגב וגו', אלין אינון נצ"ח והר"ד, (•) דתמן כנישותא דכל ברכאן, כנישותא דחדוותא. מתמן נפקא ע"י דהאי דרגא דאקרי צדיק, ותמן אתכנשו ברכאן, לבסמא להאי עיר קדישא, ולא תברכא מתמן. כי הנה המלכים נועדו. אלין כל כתרי מלכא בכללא חדא, ולא תר אחרא. מלין אלין סלקין

(סב) ת"ח, בשעתא דבר נש מתקן עובדוי ע"י דקרבנא, כלא אתבסם זאתקרב, ואתקשר דא בדא, ביחודא שלים. הדא הוא דכתיב אדם כי יקריב מכם. כי יקריב לקשרא מלין כדקא חזי.

(סג) ת"ח, אדם כי יקריב, לאפוקי ט מאן דלא כ אתנסיב, דהא קרבניה לאו קרבן, וברכאן לא משתכחן ל לגביה, לא לעילא, ולא לתתא. ט ממשמע דכתיב אדם כי יקריב, שאני הכא, דלאו איהו אדם, ולא בכללא דאדם הוא, ושכינתא לא שריא עלוהי, בגין דאיהו פגים, ואקרי בעל מום, ומארי דמומא אתרחקא מכלא, כ"ש למדבחה לקרבא קרבנא.

(סד) ונדב ואביהוא אוכחן, דכתיב • ותצא אש מלפני יי. ובגיני כך כתיב, אדם כי יקריב מכם קרבן ליי, אדם דאשתכחו דכר ונוקבא, האי חזי לקרבא קרבנא דא, ולא אחרא.

(סה) ואמר רבי אבא, אע"ג דאוקמוה לנדב ואביהוא נ במלה אחרא, הכי

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(י) (ויקרא ט) חלק ג' לב : לג. ת"ח צו ט"ב שט"ז. י סלקין אלין מלין. כ אנס"ב. ל על ידיה ; בגויה. מ ממשמע. נ ל"ג במלה אחרא ; ל"ג במלה אחרא הכי הוא.

דרך אמת ט] פ"י מי שאינו נשוי.

מאן דלא אתנסיב איהו פגים

הסולם

מאמר

(סג) תא חזי אדם וכו' : בוא וראה, אדם כי יקריב, הוא להוציא מי שלא נשא אשה, כי קרבנו אינו קרבן וברכות אינן נמצאות אצלו. לא למעלה ולא למטה. ממשמע, שכתוב, אדם כי יקריב, והוא משונה, שאין הוא אדם, ולא בכלל אדם הוא, והשכינה אינו שורה עליו, משום שהוא פגום, ונקרא בעל מום, ובעל מום נתרחק מכל, כל שכן, ממוזה להקריב קרבן.

(סד) ונדב ואביהוא אוכחן וכו' : ונדב ואביהוא מוכיחים, שכתוב, ותצא אש מלפני ה', שהוא חטעם שלא היו נשואים. ומשום זה כתוב, אדם כי יקריב מכם קרבן לה', אדם הנמצא דכר ונוקבא. הוא ראוי להקריב קרבן זה, ולא אחר.

(סה) ואמר ר' אבא וכו' : ואמר ר"א. אע"פ שהעמדנו נדב ואביהוא בדרך אחר. כך הוא

(סא) אלקים בארמנותיה נודע וגו' : אלו הם נצח והוד, המכונים ארמונות, שמשם קיבוץ כל הברכות קיבוץ השמחות היוצאות משם על ידי מדרגה זו הנקראת צדיק, דהיינו יסוד, ושם, ביסוד, מתקבצות הברכות, לבשם את עיר הקדושה הזו, שהיא המלכות, שתתברך משם. כי הנה המלכים נועדו, אלו הם כל ספירות המלך, שהוא ז"א, בכלל אחד. תחת השם מלך. וגם המלכות נקראת מלך, ועל שניהם נאמר, המלכים, ואלו הדברים עולים לענין אחר. (כמ"ש לעיל ויגש דף ח' אות כ"ח כ"ט ל').

(סב) תא חזי בשעתא וכו' : בוא וראה, בשעה שהאדם מתקן מעשיו על ידי הקרבן הכל מתבסם ומתקרב ומתקשר זה בזה ביחוד שלם. ז"ש אדם כי יקריב מכם. כי יקריב לקשר הדברים כראוי.

(דפו"י דף ה' ע"א *) דף ה' ע"ב

הוא ודאי. אבל קטרת, עלאה ^ו הוא מכל קרבניו ^ז דעלמא, דעליה אתברכן עלאי ותתאי. וקרבנא דא ^ח דאיהו לעילא מכל קרבניו ^ט לא אתחזון אינון ^י לקרבא, דהא לא ^{יא} אתנסיבו, ^{יב} לקרבנא לא אתחזון, כל שכן למלין עלאין, דיתברכון על ידיהו.

(טו) ואי תימא ותצא אש מלפני יי ותאכל אותם, אמאי. לבי"ג ^{יג} דאתא קמי מטרוניתא, לבשרא לה ^{יד} דהא מלכא אתי לביתה, וישרי בה במטרוניתא, למחדי עמה. אתא לקמי מלכא, חמא מלכא ההוא בי"ג דאיהו מארי דמומין. אמר מלכא, לאו הוא יקרא דילי, דעל ידוי דהאי פגים, איעול למטרוניתא. אדהכי אתקנת מטרוניתא ביתא למלכא, כיון דחמאת דמלכא הוה זמין למיתי לגבה, וההוא בי"ג גרים לאסתלקא מלכא ^{יז} מינה, כדין פקידת מטרוניתא לקטלא לההוא בי"ג.

(טז) כך בזמנא ^{יח} דעאלו נדב ואביהוא, וקטרת בידיהו, חדת מטרוניתא, ואתקנת לקבלא למלכא. כיון ^{יט} דחמא מלכא ^כ אינון גברין פגימין, מארי דמומין, לא בעא מלכא דעל ידיהו ייתי למשרי עמה, ואסתלק ^{כא} מלכא מנה. כד חמת מטרוניתא דבגיניהוון אסתלק מלכא מנה, מיד ותצא אש מלפני יי ותאכל אותם.

(סח) וכל דא בגין דמאן דלא ^{כב} אתנסיב הוא פגים. מאריה דמומין קדם

חלופי גרסאות

ס ל"ג הוא. ט ל"ב דעלמא. פ ל"ב דאיהו. צ ולא. ק לקרבנא. ד אתנסיבו. ש לקרבנו; לשכינתא. ח דאתי לקמי. א והן אייתי למלכא לביתא. ב מיניה. ג דא. ד מוסיף דחמא להו. ה ל"ג אינון גברין. ו ל"ג מלכא. ז אתנסיב.

הסולם

מאמר

מאן דלא אתנסיב איהו פגים

הוא ודאי. שהוא חסענס שלא היו נשואים, אבל קטרת הוא עליון מכל הקרבנות שבעולם. שבשבילו מתברכים עליונים ותחתונים, וקרבן הזה שהוא למעלה מכל הקרבנות לא היו ראויים להקריב, משום שלא היו נשואי אשה, ועל כן לא היו ראויים להקריב קרבן, כל שכן לדברים עליונים כמו קטרת, שאינם ראויים שיתברך העולם על ידיהם.

(טו) ואי תימא ותצא וגו': ואם תאמר, ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם. למה נעשו קשה כל כך. ומשיב, משל לאדם שבא לפני המלכה לבשר לה שהמלך בא לביתה וישרה אצלה, אצל המלכה, לשמוח עמה. בא האיש לפני המלך, ראה המלך את האיש ההוא שהוא בעל מומים, אמר, המלך אין זה כבודי. שעל ידי פגום הזה אבא אל המלכה. בתוך כך, תקנה המלכה את הבית בשביל המלך. כיון שראתה שהמלך היה מוכן לבא אליה, ואיש ההוא גרם

לפני ה' ותאכל אותם. למה נעשו קשה כל כך. ומשיב, משל לאדם שבא לפני המלכה לבשר לה שהמלך בא לביתה וישרה אצלה, אצל המלכה, לשמוח עמה. בא האיש לפני המלך, ראה המלך את האיש ההוא שהוא בעל מומים, אמר, המלך אין זה כבודי. שעל ידי פגום הזה אבא אל המלכה. בתוך כך, תקנה המלכה את הבית בשביל המלך. כיון שראתה שהמלך היה מוכן לבא אליה, ואיש ההוא גרם

(סח) וכל דא בגין דמאן דלא ^{כב} אתנסיב הוא פגים. מאריה דמומין קדם

ח מלכא, קדושה דמלכא אסתלק מניה, ו ולא שריא בפגימו. ועל דא כתיב אדם כי יקריב מכם קרבן, מאן דאקרי אדם יקריב, ומאן דלא אקרי אדם לא יקריב. (ט) מן הבהמה כלל. מן הבקר ומן הצאן פרט, לבתר אלין דכשרין למיכל, ודלא כשרין למיכל אסיר לקרבא. ולא תר אחרא אסתליקו אינון דכשרן. ואינון דלא כשרן.

(ע) אם עולה קרבנו, ר' חייא פתח, ו כי לא מחשבתי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי. כי לא מחשבתי מחשבותיכם, מחשבתי כ כתיב חסר בלא ו', ת"ח, מחשבה דקב"ה, היא עלאה ורישא דכלא, ומההיא מחשבה אתפשטו ארחין ושבילין, לאשתכחא שמא קדישא, ולא תקנא ליה בתקונוי כדקא יאות. ומההיא מחשבה אתנגיד ונפיק שקיו דגנתא דעדן, לאשקאה כלא. ומההיא מחשבה, קיימין עלאין ו ותתאין. ומההיא מחשבה, נ משתכח תורה שבכתב ותורה שבע"פ.

(עא) מחשבה דב"נ, היא רישא דכלא, ומההיא מחשבה, אתפשטו ארחין ושבילין, לאסטאה אורחוי, בהאי עלמא, ובעלמא דאתי. ומההיא מחשבה, אתנגיד ונפיק זוהמא דיצר הרע, לאבאשא ליה ולכלא. ומההיא מחשבה, אשתכחו עבירות חטאות וזדונות, ע"ז, ג"ע וש"י. ועל דא, כי * מחשבתי מחשבותיכם. (עב) ובג"כ, רישא דכלא כתיב, אם עולה קרבנו. מן הבקר, ולא בקר,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(כ) (ויקרא א) ויחי רמב צ"ג. (ל) (ישעיה נה) ב"ב רכב צ"ב. ח קדישא, דמלכא ולי"ג מלכא. ט דלא. י ל"ג ואינון דלא כשרן. כ ל"ג כתיב. ל ל"ג ותתאין. מ ל"ג מן ומההיא עד סוף האות. נ אשתכחת.

מאמר

הסולם

אם עולה קרבנו

נמשך ויוצא השיקוי של הגן העדן להשקות הכל, וממחשבה ההיא מתקיימים עליונים ותחתונים. וממחשבה ההיא נמצא דהיינו שנאצלה על ידה, תורה שבכתב, שהיא ז"א, ותורה שבעל פה, שהיא המלכות.

(עא) מחשבה דבר נש וכו': המחשבה של האדם הוא ראש הכל, וממחשבה ההיא מתפשטים אורחות ושבילים להטות דרכיו בעולם הזה ובעולם הבא. וממחשבה ההיא נמשכת ויוצאת זוהמא דיצר הרע להרע לו ולכל. וממחשבה ההיא נמצאים עבירות וחטאים וזדונות, ע"ז, גילוי עריות, ושפיכות דמים. ועל זה אוה"כ, כי לא מחשבתי מחשבותיכם. (עב) ובגין כך רישא וכו': ומשום זה שהמחשבה היא ראש הכל, כתוב בראש הכל אם עולה קרבנו. כי העולה מכפר על המחשבה. מן הבקר, ולא כל בקר, ומי הוא, היינו רק פר בן בקר שהוא זכר, ולא פרה שהיא נקבה.

רבי

(ט) מן הבהמה כלל וכו': מן הבהמה, הוא כלל, שכולל כל מיני בהמות, טחאות וטהורות. מן הבקר ומן הצאן הוא פרט לאחר הכלל, שאין בכלל אלא מה שבפרט, דהיינו דוקא, אלו הכשרים לאכילה, ושאינם כשרים לאכילה אסור להקריב. ובמקום אחר נתבאר, אלו בהמות הכשרות ואלו שאינן כשרות, מה [ד]10.

מאמר אם עולה קרבנו

(ע) אם עולה קרבנו: ר' חייא פתח. כי לא מחשבתי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי. כי לא מחשבתי מחשבותיכם, מחשבתי כתוב, חסר, בלי ו'. בוא וראה. מחשבה של הקב"ה שהוא ספירת החכמה, היא עליונה וראש הכל. כי פרצוף ז"א מתחיל מחכמה, והכתר שלו הוא מאמא. וממחשבה ההיא נתפשטו אורחות ושבילים, להמצא השם הקדוש. ולתקן אותו בתקונוי כראוי. וממחשבה ההיא (דפ"י דף ה' ע"ב *) דף ו' ע"א)

ומאן איהו. פר בן בקר איהו, דאיהו דכר. ר' יצחק אמר, מן הבקר סתם, וחזר
ופירש זכר תמים יקריבנו, זכר ולא נקבה, דהא דכר אשתמודע לעילא, ונוקבא
אשתמודעא לתתא. וכן מן הצאן מן הכבשים ומן העזים.

(עג) ס מאן ׀ דאתי לעולה, כלהו דכר, ולא נוקבא, בגין דעולה עולה על
הלב, ׀ על הלב ודאי, ואשתמודע מאן דקאים על הלב. ובג"כ סלקא לעילא,
וכלהו ׀ דכרין. ועל דא פתח קרא ברישא בעולה יתיר מכל שאר קרבנין,
דהא מחשבה ׀ רישא דכלא.

(עד) אמר ר' יהודה, אי הכי באתר דמחשבה דלעילא בעיא לקרבא,
אמאי לתתא יתיר. לא הוה בידיה. אתא לקמיה דרבי שמעון, אמר ליה, רישא
דכלא מחשבה הוא, ׀ וסיומא דההיא מחשבה אתר דאקרי בקר, ומאי איהו.
ההוא סיומא דגופא, דמבסס לנוקבא. ת כך מחשבה דב"נ, ׀ רישא דכלא.
סיומא דההיא מחשבה, כד אתעביד עובדא. אימתי בבקר. הה"ד ׀ הוי חושבי
און ופועלי רע, ׀ אימתי, על משכבותם באור הבקר יעשוה. וע"ד לההוא אתר
דמחשבה, ׀ מחשבה אסתליק. ד ועובדא מתקרבא לסיומא דמחשבה ודאי.

(עה) רבי אחא הוה אזיל בארחא, והוה עמיה ר' יהודה, עד דהוו אזלי,
א"ר יהודה, הא דתנינן בתולת ה ישראל, בתולה דאתברכא ׀ מן שבע, דאקרי
בת שבע, ואוקמוה בכמה אתר. ובתולה ׀ לתתא, ירתא ׀ ברכות בגינה. והא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (מיכה ב). ׀ ומאן. ע דאתמר לעילא. ׀ ל"ג על הלב ודאי.
ז דכר. ׀ ברישא. ר דהכא. ׀ דסיומא. ת ל"ג כך. א ל"ג רישא. ב ל"ג אימתי. ג ל"ג מחשבה. ד וסיומ
עובדא. ה ל"ג ישראל בתולה. ו מישראל. ז ל"ג לתתא.

מאמר

הסולם

אם עולה קרבנו

דהיינו לספירת חכמה, ולמה מקריבים יותר
למטה, דהיינו אל היסוד. לא היה בידו של
ר' חייא להשיב לו, בא לפני ר' שמעון. אמר
לו, ראש הכל הוא המחשבה, דהיינו ספירת
החכמה, שהיא ראשית ז"א, והסיום של
מחשבה ההיא, הוא מקום שנקרא בקר, ומי
הוא. הוא סיום הגוף המבשם הנוקבא, דהיינו
יסוד, שהוא סיום ז"א שנקרא גוף. כך המחשבה
של אדם היא ראש לכל. סיום מחשבה ההיא,
הוא כאשר נעשה המעשה שחשב, אז נסתיימה
המחשבה. מתי הוא זה. בבוקר, ז"ש, הוי
חושבי און ופועלי רע, מתי, על משכבותם
באור הבקר יעשוה, אשר, אור הבוקר, רומז
על יסוד שנקרא כן. וע"כ המחשבה שבקרבן
עולה למקום המחשבה, שהיא חכמה, והמעשה
של הקרבן, מתקרב לסיום המחשבה ודאי.
שהוא יסוד.

(עה) רבי אחא הוה וכו': ר"א היה הולך
בדרך, והיה עמו ר' יהודה, בעוד שהיו
הולכים

רבי יצחק אמר מן הבקר, יורה סתם הן זכר
והן נקבה. וחזר הכתוב ופירש זכר תמים
יקריבנו זכר ולא נקבה. מטעם שהזכר, נבחן
שהוא למעלה מן הנקבה, והנקבה נבחנת שהיא
למטה מן הזכר. וכן מן הצאן מן הכבשים ומן
העזים, ולא נקבה.

(עג) מאן דאתי לעולה וכו': כל הבא
לקרבן עולה, כולם זכר ולא נקבה, משום
שקרבו עולה, עולה על הלב, על הלב ודאי,
דהיינו על המחשבה שהיא למעלה מן הלב,
ינודע מי העומד על הלב, דהיינו המחשבה,
שהמחשבה שהיא חכמה נבחנת לזכר, והלב
נלקבה, דהיינו בינה, בסוד הלב מביג, שמקבלת
מחכמה. ומשום זה קרבן עולה, עולה למעלה.
וכולם זכרים. וע"כ פתח הכתוב תחילה בקרבן
עולה, יותר מכל שאר הקרבנות, כי המחשבה
היא ראש הכל.

(עד) אמר ר' יהודה וכו': אם כן במקום
מחשבה של מעלה היה צריך להקריב העולה,
(דפו"י דף ר' ע"א)

ח כתיב ואתה בן אדם שא קינה על בתולת ישראל, ודאי עלה אתמר, על כנסת ישראל. ודא קשיא מכלא, דכתיב ונפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. והאי דקא אמרי כלהו חברייא במלה דא שפיר הוא. אבל אי פרשתא אתמר ו בארת נחמה הוינן אמרי . הכי. אבל בהאי קינה אתמר, והא קרא אוכח ו הכי.

עו) א"ל ודאי הכי הוא, והא ו הוה קשיא לי ההוא מלה יתיר מכלא, ואתינן לגבי דר' שמעון, בחשוכן דאנפין. אמר לי, מחיזו דאנפך, אשתמודע ו מה דבלבך. אמינא ליה ודאי, ו דאנפי ולבי שוין. אמר לי אימא לי מלך. אמינא ליה, כתיב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, מאן דאית ליה רוגזא בדביתהו, ונפקא מניה, לא תהדר לעלמין, אי הכי ווי לבנין דאתתרכו עמה. אמר לי, ולא סגי לך מה דאמרו כלהו חברייא. אמינא, הא שמענא מלייהו, ו דהוה מרחמי, ולא מתישבן ו בלבאי.

עז) אמר, כל מה דאמרו חברייא כלא שפיר ויאות, אבל ווי לדרא כד רעיין לא משתכחין, וענא ו סאטן ואזלין, ולא ידעין לאן ו אתר אזלי, לא לימינא ולא לשמאלא. ודאי ו האי קרא בעיא למנדע, וכלהו גליין לאינון ו דחמאן ו בארזא דאורייתא בארז קשוט.

עח) ת"ח, בכלהו גלוותא דגלו ישראל, לכלהו שוי זמנא וקצא, ובכלהו הוו ישראל תייבין לקב"ה, ובתולת ישראל הוה תבת לאתרהא, בההוא זמנא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ח דכתיב. ט בדרך ; בארך. י ל"ג הכי. כ ל"ג הכי. ל ל"ג הוה. מ לבך ול"ג מה. נ דאנפיי. ס דהוא ; ל"ג דהוה מרחמי. ע ל"ג בלבאי. פ אולין ול"ג סטאן. צ ל"ג אתר. ק אי הכי ול"ג האי. ר דחמן. ש ל"ג בארזא דאורייתא בארז קשוט.

מאמר

הסולם

נפלה לא תוסיף קום

לי, ממראה פניך ניכר מה שבלבך. אמרתי לו, ודאי שפי ולבי שוים. אמר לי אמור לי דברך. אמרתי לו, כתוב, נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, מי שיש לו כעס על אשתו ויוצאת ממנו, לא תחזור אליו לעולם. אם כן אוי לבנים שנגלו עמה. אמר לי, וכי אינו מספיק לך מה שאמרו בזה החברים. אמרתי, הרי שמעתי דבריהם, ויש להם חן, ואינם מיושבים בלבי. עז) אמר כל מה וכו' : אמר, כל מה שאמרו החברים, טוב ויפה, אבל אוי לדור שרועים לא נמצאים, והצאן תועות והולכות, ואינן יודעות לאיזה מקום הולכות, שלא לימין ולא לשמאל. ודאי מקרא זה צריכים לדעת אותו, והכל גלוי לאלו הרואים בדרך התורה בדרך אמת.

עח) תא חזי בכלהו וכו' : בוא וראה, בכל הגליות שגלו ישראל, לכולם שם זמן וקץ, ובכולם, היו ישראל שבים להקב"ה, ובתולת

הולכים, אמר ר"י, זה שלמדנו, בתולת ישראל, פירושו, בתולה שנתברכה מן שבע ספירות חגית נהי"מ דז"א, שנקראת בת שבע, דהיינו המלכות, והעמדנו זה בכמה מקומות. ובתולה למטה יורשת שבע ברכות בשבילה. ומה שכתוב, ואתה בן אדם שא קינה על בתולת ישראל, ודאי עליה נאמר, על כנסת ישראל, שהיא המלכות. ולפי"ז, זה קשה יותר מהכל, שכתוב, נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. ומה שאמרו כל החברים בדבר זה, דהיינו נפלה, לא תוסיף עוד לנפול, קום בתולת ישראל, (ברכות ד :) יפה הוא, אבל אם הפרשה היתה נאמרה בדרך נחמה, היינו אומרים כך, אבל בפרשה זו קינה נאמרה. ומקרא הוה מוכיח כך, כפשוטו, שהיא קינה.

עז) אמר ליה ודאי וכו' : א"ל, ודאי כך הוא, שהיא קינה. והיה קשה לי דבר זה יותר מהכל, ובאתי לר' שמעון בפנים חשכים. אמר (שפי"ז דף ו' ע"א)

דגור עלה. והשתא בגלותא דא בתראה לאו הכי, דהא היא לא תיתוב הכי כזמנין אחרנין, והאי קרא אוכה, דכתיב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, נפלה ולא אוסיף ה להקימה לא כתיב.

עט) מתל למלכא דרגז על מטרוניתא, ואשדי לה מהיכליה, לזמנא ידיעא. כד הוה מטי ההוא זמנא, מיד מטרוניתא הות עאלת ותבת * קמי מלכא. וכן זמנא חד, ותרין, ב ותלת זמנין. לזמנא בתרייתא, אתרחקת מהיכלא דמלכא, ואשדי לה מלכא מהיכליה לזמנא רחיקא. אמר מלכא, האי זמנא לאו הוא כשאר זמנין דהיא תיתי קמאי הכי, אלא אנא איזיל עם כל בני היכלי ואתבע עלה.

פ) כד מטא ג לגבה, חמא ד לה ה דהוה שכיבת לעפרא. מאן חמא יקרא דמטרוניתא בההיא * זמנא, ובעותין דמלכא לקבלה עד דאחיד לה מלכא בידוי, ואוקים לה, ו ואייתי לה להיכליה, ו ואומי לה דלא יתפרש מינה לעלמין, ולא יתרחיק מינה.

פא) כך קב"ה, כל זמנין דכנסת ישראל בגלותא, כד הוה מטי זמנא, היא ז אתיאת והדרת קמי מלכא. והשתא בגלותא דא לאו הכי, אלא קב"ה ה יוחיד בידהא, ויוקים לה, ויתפייס בהדה ויתיב לה להיכליה. ותא חזי דהכי הוא, דהא כתיב נפלה לא תוסיף קום, ועל דא כתיב, ו ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת, היא לא תוסיף קום כזמנין אחרנין, אבל ו אנא אוקים לה.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

ט) (עמוס ט) שמות מב צ"י.

ת מוסיף להקימה לבתולת ישראל. א ל"ג קמי.
ב זמנין ותלתא. ג גבה. ד ל"ג לה. ה דהות. ו ואתיא
ז ואתית ואתהדרת. ח יחוד. ט ל"ג מן אנא עד אני.

דרך אמת י] ועושה לה שבועה שלא יתפרש ממנה לעולם.

מאמר

הסולם

נפלה לא תוסיף קום

ראה אותה שהיתה שוכבת על העפר. מי ראה כבוד המלכה בזמן ההוא, והבקשות של המלך נגדה, עד שאחז אותה המלך בידיו, והקים אותה, והביאה להיכלו, ונשבע לה, שלא יפרד ממנה עוד לעולם, ולא יתרחק ממנה.

פא) כך קודשא בריך הוא וכו': כך הקב"ה, בכל פעם שכנסת ישראל היתה בגלות, כשהגיע הזמן, היא באה וחזרה לפני המלך, ועתה בגלות הוזהר אינו כן, אלא הקב"ה יאחז בידיה, ויקים אותה, ויתרצה אליה, וישיב אותה להיכלו, ובוא וראה שכך הוא, שהרי כתוב, נפלה לא תוסיף קום מעצמה, וע"כ כתוב, ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת. היא לא תוסיף קום כזמנים אחרים, אלא אני אקים אותה, ולא תקים מעצמה, וע"כ כתוב ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת. אני

ובתולת ישראל, שהיא המלכות, היתה חוזרת למקומה בזמן ההוא שגזר עליה. ועתה בגלות האחרון אינו כן, כי היא לא תחזור כך כזמנים של גליות האחרות. ומקרא זה מלמד כן, שכתוב, נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. ולא כתוב, נפלה ולא אוסיף להקימה.

עט) מתל למלכא דרגז וכו': משל למלך שכעס על המלכה, והשליכה מהיכלה לזמן ידוע. כשהגיע זמן ההוא, מיד היתה באה המלכה וחזרה לפני המלך. כן היה פעם אחת ושתיים ושלש פעמים. בפעם האחרונה, נתרחקה מהיכל המלך, והשליך אותה המלך מהיכלו לזמן ארוך. אמר המלך פעם הזאת אינה כשאר פעמים, שהיא תבוא כך לפני, אלא אני אלך עם כל בני היכלי, ואבקש אותה.

פ) כד מטא לגבה וכו': כשהגיע אליה, (דפו"י דף ו' ע"א * דף ו' ע"ב)

ועל דא כתיב ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת, אני אקים את סוכת דוד. מאן סכת דוד. דא בתולת ישראל. הנופלת: כמה דכתיב נפלה. ודא היא יקרא דבתולת ישראל, ותושבתא * דילה. ודא אוליפנא בהיא שעתא. (פב) א"ר יהודה, ודאי מלילתא על לבאי, ואתישבא, ודא ברירו דמלה. ואזלא האי, נ כמלה חדא * דשמענא ושכחנא, והשתא רווחנא לה, דתנינן, א"ר יוסי, זמין קב"ה לאכרזא על כנסת ישראל ויימא, * התנערי מעפר קומי שבי ירושלם, כמאן דאחיד בידא דחבריה ויימא * התנער, קום, כך קב"ה * יוחיד בה ויימא התנערי, קומי. (פג) א"ל ר' אחא, וכן כל אינון בני היכלא דמלכא בלישנא דא פתחין, הה"ד * קומי אורי כי בא אורך, הא מלכא הכא, ודאי כדין הוא יקרא * דילה, וחדוותא דכלא, כד מלכא אתפייס בהדה. * בכל אינון זמנין איהי אתת לגבי דמלכא, וקמת קמיה, הה"ד * ותבא לפני המלך, ותעמוד לפני המלך. אבל בזמנא דא לאו הכי, * אלא מלכא * ייתי לגבה, * ויתפייס בהדה, * ויתיב לה להיכליה. * הה"ד * הנה מלכך יבא לך ודאי, ולא * אתת לגביה, יבא לך, לפייסא לך. יבא לך, לאקמא לך. יבא לך, לאשלמא לך בכלא. יבא לך, לאעלאה לך להיכליה, ולאזדווגא עמך זווגא דעלמין, כד"א * וארשתוך לי באמונה. (פד) עד דהוו אזלי פגע בהו רבי אבא. אמרו, הא מאריה דחכמתא אתי, נקבל אנפי שכינתא. כד קריבו בהדיה, * אשתמיט מקסטורא * דקופטרא, ונחת גבון.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (ישעיה נב) שמות לב צ"צ. (פ) (שם ט) חלק ג' (פס : קית. צ) (מ"א א. ק) (זכריה ט) בשלח פב צ"ד. (הושע ב.) * מוסיף כתיב (מלכים א' א) ותבא בת שבע אל המלך החדרה כגוונא דא בכל. * אבל. * אתי. * ת ואתי לקבלה לאתפייסא בהדה. * א ל"ג ויתיב לה להיכליה; ואתי לקבלה. * ב כד"א. * נ את; אית ליה. * ד דקוסמא; דקוסטרי. דרך אמת * היה נשטט מהאוכף שהיה דבוק תחתיו וישב עליו וירד אליהם מהחמור לקבל פני השכינה.

מאמר

הסולם

נפלה לא תוסיף קום

אני אקים את סוכת דוד. מי סוכת דוד, הוא בתולת ישראל. הנופלת, היינו כמו שכתוב, נפלה. וזה הוא כבוד בתולת ישראל ושבת שלה. שלא תוסיף לקום מעצמה, אלא הקב"ה יקים אותה. וזה למדתי בשעה ההיא (פב) א"ר יהודה ודאי וכו': אר"י, ודאי, דברת על לבי ודובר נתישב. וזהו בירורו של הדבר. וזה הולך, עם דבר אחד ששמעתי ושכחתי, ועתה הרוחתי אותו. שלמדנו, א"ר יוסי, עתיד הקב"ה להכריז על כנסת ישראל, אמר, התנערי מעפר קומי שבי ירושלם, זיינו. כמי שאוחז ביד חבריו, ואומר, התנער, קום. כך הקב"ה יאחז בה ויאמר, התנערי, קומי. (פג) א"ל ר' אחא וכו': א"ל ר"א, וכן כל אלו בני היכל המלך פותחים לדבר עמה, (דפו"י דף ו' ע"ב)

בלשון הזה, ז"ש, קומי אורי כי בא אורך, הרי המלך כאן, ודאי אז, כשהמלך מתפייס עמה, הוא הכבוד שלה ושמחת הכל. בכל הפעמים היא באה לפני המלך וקמה לפניו. ז"ש, ותבוא לפני המלך, ותעמוד לפני המלך. אבל בפעם הזאת אינו כן, אלא המלך יבא אצלה, ויתרצה עמה, וישיבה להיכלו. ז"ש, הנה מלכך יבא לך, ודאי, ולא אתה אליו. יבא לך, להתרצות עמך. יבא לך, להקים אותך. יבא לך להשלים אותך בכל. יבא לך להעלות אותך להיכלו ולהתחבר עמך חיבור תמיד ליעולם. כש"א וארשתוך לי באמונה. (פד) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, פגש אותם ר' אבא. אמרו הרי בעל החכמה בא, נקבל פני השכינה. כשקרבו אליו, נשמט

פה) פתח ואמר, ^ט ויהי קול השופר הולך וחזק מאד וגו'. ויהי קול השופר, הכא אפליגו ספרי קדמאי, וכלהו בחד מלה ה אתתקעו. ו אית מאן דאמר, קול השופר תרי, קול חד, השופר תרי. ו ודייק לה, מדלא כתיב ויהי השופר הולך וחזק, אלא קול השופר, קול דנפיק משופר, דודאי שופר אקרי, כד"א ^ה יתקע בשופר ה גדול, והאי איהו שופר ה גדול, דביה נפקין עבדין לחירות עלמין. והא אוקמוה.

פו) ואית מאן דתני ודייק דכלא חד, בגין דכתיב קול השופר, קול דאקרי שופר. ומג"ל דאקרי קול. ממה דכתיב ^ק קול גדול ולא יסף, והאי קול ה גדול אקרי שופר. ועל דא קול השופר הולך כתיב. ה לאן הולך. אי תימא להר סיני, או לישראל. יורד מבעי ליה. אלא אורייתא מהכא נפקא. ומאתר דא, דאיהו כללא דכל שאר ^מ קלין אתייהיבת, ^נ וכד יסתכלון מלי ^ס כלא חד. פז) ועל דא, לוחי קדמאי רשימין מהאי אתר הוו, ודא הוא רזא דמלה דכתיב ^א חרות על הלוחות, אל תקרי חרות, אלא חירות, חירות ממש, אתר דכל חירו ביה תליא. ות"ח, לית לך מלה ^ע באורייתא, דאמרין כלהו חברייא דא הכי ודא ^פ הכי, דלא אזיל כלא לאתר חד, ולמבועא חד אתכנשו.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

ש) (שמות יט) שמות קו צ"ז פקודי רב צ"א. חלק ג' לח: פו. רסה. תקוני זהר תכ"א מט. זהר חדש יח ט"ד ש"כ גו ט"ב ש"ה תקונים חדשים קטו ט"א של"ד. ת) (ישעיה כז) ויגש לג צא. א) (דברים ה) ב"ב קמו צ"ב. ב) (שמות לב) ב"א שמט צ"ב. ה אתתקנו. ו ל"ג אית מאן דאמר. ז ומאן דדייק דלא. ח ל"ג גדול. ט ל"ג גדול. י ומאן דדייק דייק. כ ל"ג גדול. ל מוסיף הולך, לאן הולך. מ ל"ג קלין. נ כד. ס ל"ג כלא חד. ע ל"ג באורייתא. פ מוסיף הכי באורייתא.

מאמר

הסולם

קול השופר הולך וחזק

נשמט ממושב מרכבו וירד אליהם. קספורא דקופטרא, פירושו לפי הענין מושב מרכבו. פה) פתח ואמר ויהי וגו': פתח ואמר, ויהי קול השופר הולך וחזק מאד וגו'. ויהי קול השופר, כאן חולקים ספרי הראשונים, וכולם בדבר אחד נתקעו. יש מי שאומר, קול השופר, הוא שנים, קול, הוא אחד, השופר, שנים. דהיינו ת"ת ובינה. ומדייק זה, ממה שאינו כתוב, ויהי השופר הולך וחזק, אלא קול השופר. שזה משמע, קול היוצא משופר. אשר קול הוא ז"א, היוצא משופר, שהוא בינה. כי ודאי שהבינה נקראת שופר, כש"א יתקע בשופר גדול. וזו הבינה, היא שופר גדול, שבה יוצאים העבדים לחירות עולמים. כי שנת החמשים ה"ס בינה, שמאירה ומוציאה העבדים לחירות. שכל הקליפות המשעבדים מתבטלות מאורותיה. וכבר העמדנו (ואתחנן רסו: ד"ו).

פו) ועל דא לוחי וכו': ועל כן, כיון שהתורה יצאה מבינה, לוחות הראשונים היו רשומים ממקום הוזה, מבינה. וזה הוא סוד הדבר, שכתוב, חרות על הלוחות, אל תקרא חרות בח' קמוצה אלא חירות בח' צרויה, היא חירות ממש, להיותה המקום שכל החירות תלויה בה. כי אין חרות מכל הקליפות אלא על ידי האורות של הבינה. ובוא וראה, אין לך דבר בתורה, שיש בו מחלוקת, שאומרים החברים זה כך וזה כך, שלא ילך הכל למקום אחד שהוא מלכות, ומתקבץ למבוע אחד. שהוא יסוד.

פו) ואית מאן דתני וכו': ויש מי שלומד, ומדייק, שהכל הוא אחד, משום שכ' קול השופר, דהיינו קול הנקרא שופר, שהוא בינה, ומאין לנו שהבינה נקראת קול, (דפו"י דף ו' ע"ב)

פח) הולך: כד"א, א כל הנחלים הולכים אל הים. וכתיב ט הכל הולך אל מקום אחד. וחזק מאד, כמה דתנינן כלי מחזיק ארבעים סאה. וחזק מאד, ז דלית לך מלה באורייתא חלשא או תבירא, דכד תסתכל ותנדע בה, דלא תשכח לה תקיפא כפטישא דמתבר טינרין. ואי ק אייהי חלשא, מינך הוא. כמה דאוקמוה, דכתיב ה כי לא דבר רק הוא, ואם רק הוא, מכס ר. איהו. ועל דא וחזק מאד.

פט) * כתיב ו משה ידבר והאלהים יעננו בקול, באתר דא אתכללו מלין עלאין, הא אוקמוה והאלהים יעננו בקול, בקולו של משה, בההוא קול דאחיד ביה משה. הכא אית לאסתכלא דהא אפכא ט הוה, דכתיב ז וידבר אלהים, והכא כתיב משה ידבר.

צ) אלא אית דאמרי, בגין דכתיב, ת ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים. וע"ד משה ידבר, והאלהים יעננו. בגין דלא אשתכח מלה באורייתא מפומא דמשה בלחודוי, ודא הוא דאוקמוה, קללות שבמשנה תורה משה מפי עצמו אמרן. מעצמו לא תנינן, אלא מפי עצמו, הללו מפי הגבורה. והללו מפי עצמו, מפי ההוא קול דאחיד ביה, דאקרי הכי. ושפיר מלה.

צא) ובספרא דאגדתא דבי רב א אמרי, אע"ג דאורייתא מפי הגבורה

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ג) (קהלת א) ב"א צד צ"ב. ד) (שם). ה) (דברים לב) וישלח יד צ"ד. ו) (שמות יט) לעיל אות פה צ"ש. ז) (שם כ) וארא כד צ"ר. ח) (שם) ב"א רמ צ"א.

צ ולית. ק ל"ג איהי. ר ל"ג איהו. ש הוא. ת ל"ג. ויאמרו אל משה. א אמרינן.

מאמר

הסולם

קולו של משה

שהרי היה בהיפך, שכתוב, וידבר אלקים, וכאן כתוב, משה ידבר.

צ) אלא אית דאמרי וכו': אלא יש שאמרו, משום שכתוב, ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים. ועל כן, משה ידבר והאלקים יעננו. מה שלא היה כן מקודם לכן, שאז כתוב וידבר אלקים. כי אין לך דבר בתורה מפי משה בלבד, וזהו שהעמדנו, קללות שבמשנה תורה, משה מפי עצמו אמרן. מעצמו לא למדנו, אלא מפי עצמו, שפירושו, הללו הקללות שבתורת כהנים, נאמרו מפי הגבורה, שהיא המלכות. והללו שבמשנה תורה, נאמרו מפי עצמו, מפי קול ההוא שנאחו בו, שהוא ז"א, הנקרא כך. ומישוב הדבר היטב.

צא) ובספרא דאגדתא וכו': ובספר האגדה שבבית המדרש אמרו, אע"פ שהתורה נאמרה כולה מפי הגבורה שהיא המלכות, מפי עצמו של משה שהוא ז"א, גם כן נאמרה. (מה)

פח) הולך, כד"א כל וכו': ויהי קול השופר הולך, פירושו כש"א כל הנחלים הולכים אל הים, דהיינו אל המלכות הנקראת ים. וכתוב, הכל הולך אל מקום אחד. דהיינו אל המלכות. וחזק מאד, הוא כמו שלמדנו, שהבינה, ה"ס כלי המחזיק ארבעים סאה. כי ה"ס מ' סתומא (כמ"ש בתקוני זוהר תקון י"ט, דף ל"ט ד"ז) וחזק מאד, יורה שאין לך דבר בתורה שיהיה חלש או שבור, וכשתסתכל ותדע אותו תמצא אותו חזק כפטיש יפוצץ סלע. ואם הוא חלש, ממך הוא. כמו שהעמדנו, שכתוב, כי לא דבר רק הוא, ואם רק הוא מכס הוא. וע"כ אוה"כ וחזק מאד.

פט) כתיב, משה ידבר וכו': כתוב, משה ידבר והאלקים יעננו בקול. במקום זה נכלל דברים עליונים דהיינו סודות עליונים. הרי למדנו, והאלקים יעננו בקול, פירושו, בקולו של משה, בקול ההוא שאחו בו משה, דהיינו ז"א הנקרא קול. וכאן יש להסתכל, (דפרי דף ר' ע"ב * דף ד' ע"א)

אתמר כולה, מפי עצמו של משה כמו כן אתמר. ומאי איהו. כגון קללות שבמשנה תורה. ולבת אתכלילן בגבורה, הה"ד משה ידבר והאלהים יעננו בקול. משה ידבר, דא קולו של משה. והאלהים יעננו בקול, דא גבורה, דאודי ליה לההוא קלא. הה"ד יעננו בקול בההוא קול דמשה. והשתא מאן דפתח במלי דאורייתא, ב ליפתח ויימא, ג יתבו.

צב) פתח רבי אבא ואמר, כתיב ט) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה וגו', זכאה חולקיהון דישראל מכל עמין עע"ז, דהא קב"ה כד ברא עלמא, לא ברא ליה אלא בגיניהון דישראל, בגין דיקבלון אורייתא בטורא דסיני, ד ויתדכון בכלא, וישתכחון זכאין קמיה.

צג) תא חזי, כד אשתלים האי עלמא בהו בישראל, כגוונא דלעילא, וההוא אדם אתנעין בארעא, ורומיה מטי עד צית שמיא, בעא קב"ה ז) לאשלמא נשמתא קדישא מעילא לתתא, בגין ד דיתאחיד ויתקשר דא בדא, הה"ד י) וייצר יי אלהים את האדם עפר מן האדמה וגו'. למהוי קשיר דא בדא, וישתכח שלים כגוונא דלעילא, וישלם ה) ויתקן גרמיה הכי.

צד) ובג"כ ברא ליה דכר ונוקבא, למהוי שלים. ואימתי אקרי ב"נ שלים כגוונא דלעילא בשעתא דאזדווג בבת זוגיה באחדותא בחדוותא ט) ברעותא, ויפיק מניה ומנוקביה בן ובת. וכדין הוא בר נש שלים כגוונא דלעילא, ואשלים הוא לתתא, כגוונא דשמא קדישא. עלאה, וכדין כ) אתקרי שמא קדישא עלאה עליה.

חלופי גרסאות

ב מוסיף אנן אחרי נודן ליה אמרו נתיב ומאן דפתח ליפתח. ג ל"ג יתבו. ד ויכון; ויתרבון. ה אילנא. ו לאשלפא; לאשלחא. ז דאתאחיד ואתקשר. ח ואתקן. ט ל"ג ברעותא. י ל"ג עלאה. כ אתקיים.

מסורת הוהר

ט) (ויקרא כב) משפטים ח צ"פ. י) (בראשית ב) ב"א רו צ"א.

דרך אמת ז) להוציא נשמות.

ובת כהן כי תהיה לאיש זר

הסולם

מאמר

צג) תא חזי כד וכו': בוא וראה כשנשלם עולם הזה, בישראל, כמו למעלה, דהיינו כמו ז"ן העליונים. ואדם ההוא נתקע בארץ ורומו מגיע עד גובה השמים, רצה הקב"ה להשלים הנשמה הקדושה ממעלה למטה. כדי שיתאחדו ויתקשרו זה בזה, הנשמה בגוף והגוף בנשמה. ז"ש, וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים, שיהיו קשורים זה בזה, ויהיה שלם כעין של מעלה, ויתקן עצמו כך.

צד) ובגין כך ברא וכו': ומשום זה ברא אותו זכר ונקבה, שיהיה שלם. ומתי נקרא האדם שלם כעין של מעלה, הוא בשעה שמתחבר עם בת זוגו באחדות בשמחה וברצון, ויצאו ממנו ומאשתו בן ובת. ואז הוא אדם שלם

ומה הוא. כגון הקללות שבמשנה תורה. ואח"כ נכללו מפי הגבורה. זהו שכתוב, משה ידבר והאלקים יעננו בקול. משה ידבר, זה קולו של משה, דהיינו ז"א, והאלקים יעננו בקול זהו גבורה, דהיינו המלכות. שהודה לקול ההוא ז"ש יעננו בקול, דהיינו בקול ההוא של משה. ועתה, מי שפתח בדברי תורה, יפתח ויאמר. ישבו.

צב) פתח ר' אבא וכו': פר"א ואמר, ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה וגו'. אשרי חלקם של ישראל מכל העמים עכ"ם, כי כשהקב"ה ברא העולם, לא ברא אותו אלא בשביל ישראל, כדי שיקבלו התורה על הר סיני, ויטהרו לגמרי, וימצאו צדיקים לפניו.

(דפו"י דף ז' ע"א)

צה) ובר נש דלא בעי לאשלמא שמא קדישא לתתא, טב ליה דלא אתברי, דהא לית ליה חולקא כלל בשמא קדישא. וכד נפיק נשמתיה מניה, לא אתאחדא ביה כלל, דהא אזערא דיוקנא דמאריה עד דאתקשרא ואתקנת בכלא.

צו) הה"ד כ) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וגו'. ובת כהן, ט] דא נשמתא קדישא, דאתקרי ברתא דמלכא, דהא אוקמוה נ דנשמתא קדישא מזווגא דמלכא ומטרוניתא נפקת. ובגיני כך נ היך גופא דלתתא מדכר ונוקבא, ס אוף הכי נשמתא לעילא. כי תהיה אלמנה מההוא גופא דאזדווגת ביה, ומית. וגרושה, דאתרכת מההוא חולקא דשמא קדישא. וכל כך למה, ט בגין דזרע אין לה לאשתכחא כגוונא דלעילא, ולא תקשרא בשמא קדישא. ושבה אל בית אביה, מאן ושבה, ושבה סתם, לאתקנא כמלקדמין. וכדין ושבה אל בית אביה, דא קב"ה. כנעוריה: כקדמיתא. מלחם אביה תאכל, לאתענגא בענוגא דמלכא. צז) מכאן ולהלאה, ז) וכל זר לא יאכל קדש. מאן הוא זר. ההוא דלא פ אוקים שמא קדישא צ דתתא, ולית ק ליה ביה חולקא. לא יאכל קדש, לית ביה חולקא מענוגא דלעילא דאית ביה אכילה, דכתיב מ) אכלו רעים, אכילה

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

כ) (ויקרא כב) לעיל אות צב צ"ט. ל) (ויקרא כב) משפטים מג צ"ו. מ) (שיר ה) ויצא קמד צ"א. נ היא; ל"ג היך. ס כך היא נשמתיה. ע וזרע ול"ג בגין. פ אוקיר. צ לתתא. ק ל"ג ליה.

דרך אמת מ] עיין בפרדס רמונים מהרמ"א שער ח פרק כ"ב.

מאמר

הסולם

ובת כהן כי תהיה לאיש זר

שכתוב, כי תהיה אלמנה, היינו, כי תהיה הנשמה אלמנה מגוף ההוא שנתחברה בו, כי מת. וגרושה, שנגרשה מחלק ההוא של השם הקדוש, וכל כך למה, משום, כי זרע אין לה, שתמצא משום זה כעין שלמעלה להתקשר בשם הקדוש. כנ"ל בדבור הסמוך. ע"כ, ושבה אל בית אביה, מהו ושבה. היינו ושבה סתם, דהיינו שתתקן עצמה כמו שהיתה מקודם שירדה לגוף, ואז, ושבה אל בית אביה, זהו הקב"ה. כנעוריה, היינו כבתחילה, אחר שנתקנה כנ"ל, מלחם אביה תאכל, שתתענג בתענוגי המלך.

צז) מכאן ולהלאה וכו': מכאן ולהלאה וכל זר לא יאכל קדש. מי הוא זר. הוא, שלא הקים השם הקדוש למטה, דהיינו שלא הוליד בו ובת, ואין לו בו חלק, לא יאכל קדש, אין לו חלק מתענוג העליון, שיש בו בחינת אכילה, שכתוב, אכלו רעים, שהוא אכילה שלמעלה, שהיא תענוגו של הקב"ה, ועונג הזה שורה

שלם כעין של מעלה, והוא משלים למטה כעין השם הקדוש העליון, כי י"ה ה"ס או"א, וי"ה ה"ס בן ובת. ואז נקרא שם הקדוש העליון עליו. צה) ובר נש דלא וכו': ואדם שאינו רוצה להשלים השם הקדוש למטה, דהיינו להוליד בן ובת כנ"ל בסמוך, טוב לו שלא נברא, שהרי אין לו חלק כלל בשם הקדוש, וכשהנשמה יוצאת ממנו אינה מתאחדת בו כלל, בהשם הקדוש, כי מיעט דמות של אדונו, שאינו מעמיד צורתו אחריה, שהוא צלם אלקים. עד שמתקשרת ומתקנת לגמרי.

צו) הה"ד ובת כהן וגו': ז"ש, ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה וגו'. ובת כהן, זו נשמה הקדושה הנקראת בת מלך, כי העמדנו, שהנשמה הקדושה יוצאת מזווג המלך והמלכה, שהם ז"א ומלכות. ומשום זה כמו הגוף שלמטה הוא זכר ונקבה, כך הנשמה למעלה עם הגוף הם זכר ונקבה, שהנשמה היא נקבה, והגוף הוא זכר. זה (דס"י דף ז' ע"א)

דלעילא, ענוגא * דקב"ה ה הוי, והאי ענוגא שריא, באתר דשריא כד ריחא דקרבנא הוה סליק.

צח) תא חזי, בשעתא דאשתכח מזונא לתתא, אשתכח מזונא לעילא. למלכא דאתקן סעודתא דיליה, ולא אתקן לעבדוהי. כד אתקן לעבדוהי, אכיל הוא סעודתא דיליה, ואינון אכלי סעודתייהו, הה"ד ו אכלתי יערי עם דבשי, דא סעודתא דמלכא. אכלו רעים שתו ושכרו דודים, דא סעודתא דידהו מריחא דקרבנא, כד ריחא דקרבנא הוה סליק. ובגיני כך אקרי ריח נוחח ליי. ריח לעבדוהי. נוחח ה ליי. ועל דא סעודתא דמלכא אתעכב, בגין סעודתא דעבדוהי. ובגין כך, ישראל מפרנסי לאביהן שבשמים תנינן. ומסעודתא דמלכא מאן אכיל. אלא אינון נשמתין דצדיקייא.

צט) א תו פתח ואמר, ה הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד,

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ו) (שיר ה) לעיל אות צו צ"מ. ס) (תהלים קלג) ר ל"ג הוי. ש ל"ג כד ריחא דקרבנא הוה סליק. בהשמטות חלק א' רנח : חלק ג' גט : קלב : זהר ת מוסיף לה' מאתר דענוגא דעתיקא אשתכח. א עוד. חדש מג ט"א ש"מ"ב נא ט"ג של"ו ט"ד ש"י"ב נב ט"ג ש"י"ו.

ישראל מפרנסים לאביהן שבשמים

הסולם

מאמר

וג"ר. וז"ש ריח לעבדוהי, דהיינו הארת חכמה המכונה ריח. נוחוח לה' דהיינו חסדים המכונים נוחוח. וז"ש ועל דא סעודתא דמלכא אתעכב בגין סעודתא דעבדוהי. כי אם היה מקבל החסדים, שהם הסעודה שלו, מטרם שמתקן סעודת הארת החכמה בשביל עבדיו, או היו החסדים שלו בלי חכמה כלל, והיו בחינת ו"ק בלי ראש. וע"כ מחכה שיתקן וימשיך תחילה סעודת הארת החכמה בשביל עבדיו, ואז נכללים, בדרך אגב, סעודת החסדים שלו מן הארת החכמה, שהמשיך לעבדיו, ונעשו החסדים בבחינת ג"ר. ונמצא שישראל, שהם עבדיו, מפרנסים לאביהם שבשמים. שבסבתם נשלמה הסעודה שלו מג"ר. אמנם ודאי, שגם סעודתו עצמו שהיא הארת החסדים, אינה בשביל עצמו אלא להשפיע לתחתונים. וזה ששואל, ומסעודתא דמלכא מאן אכיל. אם אתה אומר שעבדיו מקבלים בחינת ריח, שה"ס הארת חכמה, א"כ מי מקבל החסדים מסעודת ה'. ומשיב, אלא אינון נשמתין דצדיקייא, דהיינו נשמות הצדיקים הנמשכים מו"א, הם מקבלים החסדים מו"א. אבל סתם ישראל מקבלים מהארת החכמה הכלולה בחסדים בסוד ריח, משום שתלויים במלכות.

צט) תו פתח ואמר וכו': עוד פתח ואמר, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. אשרי הם ישראל, שלא נתן אותם הקב"ה

שורה, במקום ששורה העונג כשריח הקרבן היה עולה.

צח) ת"ח בשעתא וכו': בוא וראה, בשעה שנמצאים מזונות למטה נמצאים מזונות למעלה. בדומה למלך שהתקין הסעודה שלו, ולא התקין לעבדיו. אחר שמתקן לעבדיו הוא אוכל הסעודה שלו. וז"ש אכלתי יערי עם דבשי, זו היא סעודת המלך. אכלו רעים שתו ושכרו דודים זו היא סעודה שלהם, של עבדיו. והסעודה היא מריח הקרבן, כשריח הקרבן היה עולה. ומשום זה נקרא ריח נוחוח לה'. ריח שהוא הארת חכמה משמאל, היא לעבדיו. נוחוח, שהוא הארת החסדים מימין, הוא לה'. וע"כ נתעכבה סעודת המלך משום סעודת עבדיו. ומשום זה למדנו, שישראל מפרנסים לאביהם שבשמים, כי אינו אוכל מטרם שמתקן הסעודה לעבדיו. ומסעודת המלך מי אוכל. רק נשמות הצדיקים.

פירוש, ז"א הוא תמיד בבחינת כי חפץ חסד הוא. דהיינו שחפץ בחסדים ולא בחכמה. אלא שמקבל חכמה רק להשפיע אל המלכות, ולעבדיו שהם מרכבה להמלכות. ונודע שחסדים כלי חכמה הם מחוסרי השלמות, שהם בחינת ו"ק בלי ראש. ולפיכך אין ז"א מקבל הארת החסדים שלו מטרם שישפיע הארת החכמה בשביל עבדיו התלויים במלכות, כי אז נכללים החסדים שלו מחכמה, ונעשו בבחינת ראש (דפו"י דף ז' ע"א * דף ז' ע"ב)

זכאין אינון ישראל, דלא יהב לון קב"ה לרברבא, או לשליחא, אלא ישראל אחידן ביה, והוא אחיד ב בהו, ומחביבותא דלהון קרא ג לון קב"ה עבדין. הה"ד (ו) כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם. ד לבתר קרא לון בנים, הה"ד (ז) בנים אתם ליי' אלהיכם. לבתר קרא לון אחים, הה"ד (ח) למען אחי ורעי וגו'. ובגין דקרא לון אחים, בעא לשוואה מדוריה בהו, ולא יעדי מנייהו. כדין כתיב הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.

(ק) ובוצינא קדישא הכי אמר, הנה מה טוב ומה נעים וגו', כד"א (ק) ואיש אשר יקח את אחותו. ובספרא דרב ייבא סבא, ואיש: דא קב"ה. אשר יקח את אחותו: דא כנ"י. וכל כך למה. חסד הוא, חסד הוא ודאי, והא אוקמוה.

מסורת הזהור

חלופי גרסאות

(א) (ויקרא כה) יתרו צו צ"ס. (ב) (דברים יד) לך נג צ"ב. (ג) (תהלים קכב) וישב טו צ"א. (ד) (ויקרא כ) חלק ג' עו: עו. תקוני זהר תל"ד עו. תנ"ו צ.

מאמר

הסולם

הנה מה טוב ומה נעים

קו ימין דבינה וממשיך חסדים. ובמצב הזה היתה המלכות ביום ד' דמעשה בראשית, ואו היו נקראים ז"א ומלכות ב' מאורות הגדולים. כי היתה גדולה כמו ז"א. גם נחשבים לאח ואחות, להיותם שניהם במדרגה אחת. זה ימין וזה שמאל, ומבחינה זו נחשבים ג"כ לדבוקים זה בזה, כי כל הבחינות שהן במדרגה אחת נבחות לדבוקות זו בזו. שה"ס השתוות מדרגה, שדבקות, פירושו השתוות. אמנם המלכות היתה או בבחינת חשך ואחוריים, מטעם ששמאל בלי ימין, משפיע חכמה בלי חסדים, וחכמה בלי חסדים אינה יכולה להאיר. מצב הב' הוא, כי נמשך מצב הזה הא' עד שהקב"ה, שה"ס קו האמצעי, אמר לה, לכי ומעטי את עצמך, דהיינו שז"א, שה"ס קו האמצעי, יעורר את הזווג דאור החסדים על מסך דחירק שלו. הממעט את קו השמאל, (כמ"ש לעיל פרשת לך דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) ולא היה עוד אל המלכות במה להאחו, וירדה משם, וחזרה ונבנתה מחדש ע"י או"א וז"א בבחינת מחזה ולמטה, עד שנעשית ראויה למצב הב' שהוא זווג ז"א ומלכות פנים בפנים. וירידה זו של המלכות, מבחינת מחזה ולמעלה, שהיא מדרגת ז"א, לבחינת נוקבא נפרדת ממנו במקום שלמטה מחזה, נקראת בשם נפירה, כי הדבקות שהיתה למלכות בז"א, מטעם היותם במדרגה אחת, כבר נתנסרה, כי נחלקה מז"א למדרגה נפרדת בפני עצמה. ויש מעלה במצב הא' יותר מממצב הב', כי במצב הא' היתה מקבלת חכמה מקו שמאל דבינה

הקב"ה לשר, או לשליח, אלא ישראל אחוים בו, והוא אחו בהם. ומאבהבתם, קרא אותם הקב"ה, עבדים. ז"ש, כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם. לאחר כך, קרא אותם, בנים. ז"ש, בנים אתם לה' אלקיכם. לאח"כ קרא אותם אחים. ז"ש, למען אחי ורעי וגו'. ומשום שקרא אותם אחים, רצה לשים שכינתו בהם ולא יסור מהם. אז כתוב, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.

(ק) ובוצינא קדישא וכו': והמאור הקדוש אמר כך. הנה מה טוב ומה נעים וגו', הוא כמו שאתה אומר, ואיש אשר יקח את אחותו. ומפרש דבריו, ובספרו של ר' ייבא סבא, אמר, ואיש, זה הקב"ה, אשר יקח את אחותו, זו כנסת ישראל. וכל כך למה. חסד הוא, חסד הוא ודאי. וכבר העמדנוה. וע"כ, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, דהיינו הקב"ה וכנסת ישראל. גם, לרבות ישראל שלמטה. כמו שאמרנו, שבשעה שכנסת ישראל באחדות, דהיינו בזווג פ"ב פ"ג, ע"ס הקב"ה, ישראל שלמטה גם הם שורים בשמחה בהקב"ה. ומשום זה כתוב, גם יחד. ובספרו של רב המנוגא סבא אומר, גם יחד בא לרבות, צדיק שהוא יסוד, בה, בכנסת ישראל, שהם זווג אחד, וע"כ אומר, גם יחד, כי יחד הוא מלשון אחד. והכל, דהיינו ב' הפרושים, הם דבר אחד. ביאור הדברים. נודע שיש ב' מצבים במלכות. מצב א' הוא, כשז"א מעלה אותה למחזה ולמעלה שלו, ומלבשת לקו שמאל דבינה, וממשכת חכמה. וז"א עצמו מלביש (דפו"י דף ז' ע"ב)

ועל דא הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, קב"ה וכנסת ישראל. גם, לרבות ישראל, דלתתא. כדאמרינן, דהא בשעתא דכנסת ישראל, באחדותא בקב"ה, ישראל דלתתא שריין בחדוותא גם אינון בקב"ה. ובג"כ גם יחד

חלופי גרסאות

1 לתתא כד"א. 2 בחדותא; באחותא; מוסיף באחותא באחדותא.

מאמר

הסולם

איש כי יקח את אחותו

שפעולה זו דו"א מרומות בהכתוב, והוא ראה את ערותה. וסיבה ב' לנסירת המלכות מו"א היא, מפני שכל זמן שהיא מלבשת קו שמאל דאמא בלי ימין, הרי היא שורית בדינים דדכורא הבאים מקו שמאל, שאינה יכולה לסבול, והיא רוצה להתנסר ולהפרד ממנו. שז"ס והיא תראה את ערותו. וז"ש וכל כך למה, דהיינו למה נעשו אלו ב' הפעולות, משום, חסד הוא, חסד הוא ודאי, כי פעולות אלו, גורמות שתעשה המשכת החסדים, על מסך דחירק. שזו היא פעולה שלישית, ואז, ונכרתו, דהיינו שמתנסרים ונפרדים זה מזה, כדי להבנות מחדש בזווג פכ"פ, להשפיע לעיני בני עמם, היינו לעיני ישראל, שעיקר הכוונה, הוא אליהם שיקבלו מהם מוחין הנקראים עינים.

אמנם נעשה בזה תקון נפלא, אשר אלו הדינים דנוקבא שעורר ז"א במסך דחירק שלו, שבסיבתם נתמעט קו השמאל, כנ"ל, הם לא נתדבקו במלכות, אלא בו"א, ולא נשאר במלכות אלא דינין דדכורא, והדינין דנוקבא נתדבקו בו"א, שמחמת הסרת דינין דנוקבא מן המלכות, יכולה המלכות להשפיע חכמה וחסדים לישראל.

וזה שמטיים הכתוב, ערות אחותו גלה עינו ישא, דהיינו שמפרש למה נעשה תקון הזה האמור, שיתדבקו הדינים דנוקבא בו"א, ואומר, שמשום שז"א, גילה ערות אחותו, ע"י המסך דחירק שהמשיך כנ"ל, ע"כ עונו ישא, הוא הנושא הדינים והקלקול, הבא מחמת המשכה הזו, ולא המלכות.

וז"ש, וע"ך הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד וכו' גם לרבות ישראל דלתתא. פירוש כי נתבאר שישנה מעלה גדולה במצב הא', שהלבישה המלכות לאמא, להיותה אז בחינת אחות לוי"א, וגדולה כמוהו, אשר במצב הב' אבדה כל זה, אלא שהיה חסרון שמה שהחכמה היתה חשכה ולא יכלה להאיר לישראל, מחמת חסרון חסדים, שע"כ נתמעטה וירדה

דבינה, אע"פ שהחכמה לא היתה מאירה בה מחוסר חסדים, מ"מ מדרגה גדולה היא מאד, ויש מעלה במצב הב', כי אע"פ שנתמעטה, ואינה יכולה לקבל חכמה עוד מקו שמאל דבינה, אלא שמקבלת ו"ק דחכמה המלובשים בחסדים, מו"א, אמנם הם מאירים בה פכ"פ, משא"כ במצב הא' היתה בחשך כי החכמה הגדולה שבה היתה מחוסרת חסדים ולא יכלה להאיר כנ"ל (ע"י כל זה לעיל בראשית א' דף ק"ח ד"ה וכבר, ע"ש כל ההמשך) וכל זה אמור, רק בהארת המלכות לתחתונים, ולא כלום בערך עצמה.

וסוד ערוה הרוחנית ה"ס דינים, ויש ב' מיני דינים, כי יש דינים דדכורא, וה"ס הדינים הנמשכים מקו שמאל בהיותו בלי ימין, ונבחנים לערות הזכר, ויש דינים דנוקבא, שהם הדינים הנגלים עם הצמצום והמסך שנעשה במלכות, והם מכוונים ערות הנקבה.

וזה אמרו, ואיש, דא קב"ה, אשר יקח את אחותו, דא כנסת ישראל, דהיינו שהקב"ה, שה"ס ז"א, יקח את המלכות, ויעלה אותה לבחינת אחותו, שהוא מצב הא' הנ"ל, שמצב הזה הוא אחורים וחשך לנוקבא, ונבחנו, שז"א ומלכות דבוקים זה בזה, כי להיותם במדרגה אחת נחשבים לדבוקים זה בזה כנ"ל, ומצב הזה נמשך, עד והוא ראה את ערותה, דהיינו שהוא ממשיך המסך דחירק להזדווג עליו ולמעט הקו שמאל, שאלו הדינים דמסך דחירק נבחנים לערות הנוקבא, דהיינו דינים דנוקבא, וההמשכה של הדינים נבחנים לראיה, וע"כ אומר, והוא דהיינו ז"א, ראה, היינו המשיך, את ערותה, את הדינים דנוקבא, שעורר בה ע"י המשכת המסך, והיא היינו המלכות, תראה את ערותו, היינו שהיא תראה הדינין דדכורא, המכוונים ערותו, שאי אפשר לה לעמוד בהם, שמחמת זה נתעורר בה רצון להפרד ולהתנסר ממנו. באפן, שיש כאן ב' סבות לנסירת המלכות מו"א, סיבה א' היא, המשכת מסך דחירק למעט קו השמאל, (דפו"י דף ו' ע"ב)

כתיב. ובספרא דרב המנונא סבא, גם יחד, לרבות צדיק. בה, בכנסת ישראל, דאינון זווגא חד, וכלא מלה חד.

קא) ותנינן בפרשתא דשמע ישראל ה יי אלהינו יי אחד, מהו אחד. דא כנסת ישראל ס דאחיד ביה בקב"ה. דאמר רבי שמעון, זווגא דדכר ונוקבא אקרי אחד. באתר דנוקבא שריא, אחד אקרי. מאי טעמא. בגין דדכור בלא נוקבא פלג גופא אקרי, ופלג לאו הוא חד. וכד מתחברן כחדא תרי פלגי גופא, אתעבידו חד גופא, וכדין אקרי אחד.

קב) והשתא קב"ה לא אקרי אחד. ורזא דמלה, כנסת ישראל בגלותא, וקב"ה סליק לעילא לעילא, וזווגא אתפרש, ושמא קדישא לא אשתכח שלים, ואחד לא אקרי. ואימתי יתקרי אחד, בשעתא דמטרוניתא כ תשתכח ביה במלכא, ויזווגון כחדא. הה"ד, ה והיתה ליי המלוכה. מאן מלוכה. דא כנסת ישראל, דמלכו בה אתקשר, כדין ט ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד. ועל דא, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

י) (עובדיה א) תולדות סט צ"ג. ט) (זכריה יד) ח ל"ג ה' אלקינו ה' ט ל"ג דאחיד. י אקרי. תרומה מח צ"ת. כ אשתכחת. ל דמלכא.

איש כי יקח את אחותו

הסולם

מאמר

קא) ותנינן בפרשתא דשמע וגו' : ומבאר אין המלה אחד מורה על הזווג השלם, ואומר, ולמדנו בפרשת שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. מהו אחד, זו היא כנסת ישראל המתאחדת בהקב"ה, שהוא ז"א, שאמר ר' שמעון הזווג דדכר ונוקבא נקרא אחד, כי במקום שהנוקבא שורה, נקרא אחד, מהו הטעם. הוא משום שזכר בלי נקבה נקרא חצי גוף, וחצי אינו אחד, וכשמתחברים יחד ב' חצאי גוף, נעשו גוף אחד, ואז נקראים אחד.

קב) והשתא קב"ה לא זכר : ועתה בגלות אין הקב"ה נקרא אחד. וסוד הדבר, כי כנסת ישראל, שהיא המלכות, היא בגלות, והקב"ה, שהוא ז"א, עולה למעלה למעלה, ונפרד הזווג של ז"א ומלכות, והשם הקדוש אינו נמצא שלם ואינו נקרא אחד. ומתי נקרא אחד, היא בשעה שהמלכה נמצאת עם המלך, ומתחברים יחד. ז"ש והיתה לה' המלוכה, מה היא מלוכה, זו היא כנסת ישראל, שהמלכות נקשרת בה, ואז ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. וע"כ אוה"כ, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. אשר יחד רומז על הזווג הגדול הנקרא אחד, הנוהג במצב הב' כנ"ל.

וירדה ממדרגתה כדי להאיר לישראל, כנ"ל. ולפיכך דוד המלך, שהיה מרכבה למלכות היה מתגעגע למצב הא' הוה, שהמלכות היתה שמה אחרת לז"א. במדרגה אחת, ואמר, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים, דהיינו בעת שהמלכות וז"א היו אחים זה לזה במדרגה אחת. אבל, גם יחד, שתהיה שמה גם המעלה של מצב הב', שתהיה מלאה עם אורות להשפיע לישראל. ולחיבור ב' מצבים אלו יחד היה מתגעגע. וז"ש, גם לרבות ישראל דלתתא, דהיינו שגם תהיה יכולה להשפיע לישראל למטה, כמו במצב הב', דהא בשעתא דכנסת ישראל באחדותא בקב"ה, דהיינו בעת שהם בזווג פכ"פ, שה"ס אחד, שהוא במצב הב', ישראל דלתתא שריין בחדוותא גם אינון בקב"ה שגם הם מקבלים האורות או מן המלכות. ולחיבור ב' מצבים אלו היה מתגעגע כנ"ל, ואמר הנה מה טוב וגו'. וז"ש, זכנ"ב, גם יחד כתיב.

וז"ש גם יחד, לרבות צדיק בה, בכנסת ישראל, דאינון זווגא חד, שרב המנונא סבא פירש, אשר המלה גם, מרבה, שגם יסוד דז"א הנק' צדיק, ישפיע בה שיסוד ומלכות יהיו בזווג אחד. כנוהג במצב הב', וב' הפירושים אחד הם.

קג) כשמן הטוב על הראש. n מאן שמן הטוב. דא משח רבות קודשא, נגיד ונפיק מעתיקא קדישא, דאשתכח בההוא נהר עלאה, דינקא לבנין, לאדלקא בוצינין, וההוא משח נגיד ברישא דמלכא, ומרישיה ליקירו דדיקנא קדישא, ומתמן נגיד לכל אינון לבושי יקר דמלכא אתלבש בהו. הה"ד שיורד על פי מדותיו. על פי מדותיו ממש, ואלין n אינון כתרי מלכא דשמיה קדישא אשתכח בהו.

קד) תא חזי, כל נגידו, וכל חידו דעלמין, לא o נחית לברכא, אלא על ידא דאלין כתרין קדישין, דאינון שמא דמלכא קדישא, ובג"כ שיורד על פי מדותיו. e על פי מדותיו ודאי כד"א k על פי אהרן ובניו תהיה. כך על פי מדותיו, p נחית ונגיד לכלהו עלמין, לאשתכחא ברכאן לכלא. ותא חזי, האי שמן * טוב לא זמין, עד ההוא זמנא דפולחנא דלתתא הוה סליק, ואתערען דא בדא, הה"ד a שמן וקטרת ישמח לב. שמן לעילא, וקטרת לתתא, כדין הוא חדוותא דכלא. רבי אחא ור' יהודה זקיפו z ידין, ואודו לרבי אבא. קה) ר' אחא פתח, a ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה, וכתוב ויאמר אליו האלהים בחלום גם אנכי ידעתי כי בתם לבבך עשית זאת. p האי ויבא אלהים אל אבימלך, מאי שנא באומות העולם, ויבא אלהים, ולישראל

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ח) (תהלים קלג) לך צב צ"א. א) (במדבר ד). מ מוסיף וכתיב כשמן. n ל"ג אינון. o נחיתת. ב) (משלי כז) ויחי קל צ"ד תקונים חדשים קיו e ל"ג על פי מדותיו. p יורד. z יודהי. q מאי. ט"ד שכי"ה. g) (בראשית כ) וירא קב צ"א. דרך אמת n] אמור פ"ח ב.

ויבא אלקים אל אבימלך

הסולם

היכל

מלך הקדוש. דהיינו הוי"ה שה"ס חז"ב תו"מ. ומשום זה אוה"כ, שיורד על פי מדותיו, על פי מדותיו ודאי, כמו שאתה אומר. על פי אהרן ובניו תהיה, כך על פי מדותיו יורד ונמשך השפע לכל העולמות שתמצאנה ברכות לכל. ובוא וראה, שמן טוב הזה, אינו נמצא עד זמן ההוא של העבודה למטה שהיתה עולה, ונפגשים זה בזה. ז"ש שמן וקטרת ישמח לב. שמן, הוא השפע שלמעלה. וקטרת היא העבודה שלמטה, שנפגשים זה בזה, ואז היא שמחת הכל. נשאו ידיהם ר' אחא ור' יהודה והודו לר' אבא. קה) ר' אחא פתח וכו': ר"פ, ויבא אלקים אל אבימלך בחלום הלילה. וכתוב, ויאמר אליו אלקים בחלום גם אנכי ידעתי וגו'. זה שכתוב, ויבא אלקים אל אבימלך מהו השינוי שבאומות העולם, ויבא אלקים, ולישראל, לא כתוב, ויבא אלקים. ומשיב, אלא כך למדנו, כל אלקים שבכאן, הוא כח ההוא. השר

קג) כשמן הטוב על הראש: שואל מהו שמן הטוב. ומשיב, זהו שמן משחת קדש הנמשך ויוצא מעתיקא קדישא. שהוא כתר, שהשמן הזה, דהיינו האורות דעתיקא, נמצא בנהר ההוא העליון, שהוא בינה, היונק לבנים, שהם ז"ל, להדליק הנרות, דהיינו הספירות דז"ל, ושמן ההוא, שז"ל יונקים מן הבינה, נמשך על ראש המלך, שהוא ג"ר דז"א, ומראשו ליקר הדיקנא שלו, (המבואר בספרא דצניעותא אות ל"ג. ע"ש) ומשם נמשך לכל אלו לבושי הכבוד שהמלך מתלבש בהם, דהיינו לכל הספירות דז"א. ז"ש שיורד על פי מדותיו, על פי מדותיו ממש, שאלו הם כתרי המלך, דהיינו הספירות הנקראות מדות, ששמו הקדוש נמצא בהם.

קד) תא חזי כל וכו': בוא וראה, כל המשכה וכל שמחה שבעולמות אינון יורדות לברך העולם, אלא על ידי אלו הכתרים הקדושים, דהיינו ספירות ז"א. שהם השם של (דפ"י דף ז' ע"ב * דף ח' ע"א)

לא. ואלא הכי תנינן, כל אלהים דהכא, ההוא חילא רברבא דממנא עלייהו הוה, כגוונא דא ויבא אלהים אל בלעם לילה, ההוא חילא דאתפקד עליה. (קו) ואי תימא ויאמר אליו האלהים בחלום. הכי הוא ודאי, גם אנכי ידעתי, גם אמאי הכא. אלא לרבות קא אתא, דאע"ג דלעילא מנאי ידיע, גם אנכי ידעתי. ואחשוך גם אנכי, ש גם לרבות, אותך מחטו לי, מחטו חסר אלף כתיב, מאי קאמר בגין דחטאה לאו א בחילא קיימא. (קז) אלא הכי אוליפנא, בחוביהון דעמא דלתתא, אתפגים לעילא. בחובי עמא דלתתא, אתעבר רברבא דלהון דלעילא משולטניה. הה"ד ואחשוך גם אנכי אותך, דאע"ג דלעילא מנאי תליא מלתא, גם אנכי לרבות לגרמיה, מחטו לי, בגין דלא ב ישתכחו גבאי, כהאי מחט דנעין בבשרא, דלא תגרום לי את בחובך לאעברא לי משולטני, ויקוצון בי, ג דלא תקוץ לי במחטך, כד"א (ד) ואקץ בם, כהני קוצין דנעיצין בבשרא. מאי משמע. משמע דבחובי בני אנשא, עבדין פגימו לעילא, ד מאי איהו. כד"א (ה) ובפשעכם שלחה אמכם. (קח) וע"ד קרבן אתקריב, מאי קרבן. האי דקאמרן דכתיב, ובפשעכם

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ו) (ויקרא כ) חלק ג' מב: רח: ה) (ישעי ג) ב"א קמח צ"א. ד מוסיף [אלא דא הוא רזא דאלהים אחרים] ואית לך למנדע דשמא דקב"ה (ישעי ג'ז) רב וגשא שוכן ער וקדוש שמו והוא בלחודוי מלכא על כלא על כל מה דאשתכח [; דאמר] בין לעילא בין לתתא והיכלא קדישא דיליה באמצעיתא אתתקן וסחרניה אית [; יתן] שבעין כתרין ומגהון אמשכו ע' רברבין ואתמנו על ע' עמין דעלמא למהוי כל חד וחד שליט על עמיה ועל ארעיה וקב"ה ירב לישראל רזא דשמיה בלחודיהון והוא שליט על ישראל וירושלם הה"ד (דניאל ט') כי שמך נקרא על עינך ועל עמך ולית לעמא עכו"ם [; אחרא] חולקא ביה בקב"ה דכתיב (דברי מ"ח) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וכתוב, (מיכה ד') כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו וגו' כתיב [; וכתוב] (דברים ל"ב) כי חלק ה' עמו וגו' אלא. ש ל"ג גם. ת מוסיף חסר בלא. א ביה. ב אשתכחו; ישתכח. ג ל"ג דלא תקוץ לי במחטך. ד ומאי; ל"ג ומאי איהו.

ויבא אלקים אל אבימלך

הסולם

מאמר

אלא כך למדנו. בעונותיהם של העם שלמטה נפגם למעלה. בעונות העם שלמטה נעבר השר שלהם למעלה מממשלתו. ז"ש ואחשוך גם אנכי אותך, אע"פ שלמעלה ממני תלוי הדבר, ואחשוך גם אנכי, לרבות את עצמו, שגם הוא מנע אותו, מחטו לי, כדי שחטאיך לא ימצאו בי כמחט הוה התקועה בבשר, שאתה לא תגרום לי בחטאיך, להעביר אותי מממשלתי, ויקוצו בי כמחט הוה התקועה בבשר שאתה לא תגרום כש"א ואקץ בם. כמו אלו הקוצים התחובים בבשר. מה מלמדנו. מלמדנו, שחטאי בני אדם עושים פגם למעלה. מה הוא הפגם, הוא כמו שאתה אומר ובפשעכם שלחה אמכם, וכן חטאי העמים פוגמים בשר שלהם, שהועברה מממשלתו.

(קח) וע"ד קרבן אתקריב וכו': ועל כן, כיון שחטאי התחתונים פוגמים למעלה, מקריבים

השר שממונה עליהם. כעין זה, ויבא אלקים אל בלעם לילה, שהוא ג"כ, כח ההוא שנתמנה עליו.

(קו) ואי תימא ויאמר וגו': ואם תאמר, ויאמר אליו האלקים בחלום וגו' ואחשוך גם אנכי מחטו לי, ומשכתוב מחטו לי, הוא בהכרח הקב"ה. ומשיב, הכי הוא ודאי, שהוא רק השר שלו, ומפרש הכתוב, גם אנכי ידעתי, למה כתוב כאן גם, אלא בא לרבות, אע"פ שלמעלה ממני ידוע, גם אנכי ידעתי. ואחשוך גם אנכי, המלה גם הוא לרבות, אע"פ שמונעוך מלמעלה גם אנכי מנעתי אותך. אותך מחטו לי, מחטו הוא חסר א', שהיה צריך לומר מחטוא. ושואל מה הוא אומר, הלא החטא אינו אל השר אלא להקב"ה, ולמה אמר מחטו לי.

(קז) אלא הכי אוליפנא וכו': ומשיב. (דפו"י דף ח' ע"א)

שלחה אמכם. דהא חטא גרים פרודא בחוביה. קרבן ה קריב עלמא עלאה
 ו בעלמא תתאה ואתעביד כלא חד. אתו ר' אבא ור' יהודה, ואודו ליה לרבי אחא.
 (קט) פתח רבי יהודה ואמר, ה עבדו את יי' בשמחה וגו'. עבדו את יי'
 בשמחה, ז הכי אוליפנא, דכל פולחנא דבעי ב"נ למפלח לקב"ה, ח בעי בחדוותא,
 ברעותא דלבא, בגין דישתכח פולחניה ט בשלימו. ואי תימא פולחנא דקרבנא
 הכי הוא. לא אפשר, דהא ההוא בר נש דעבר על פקודא דמאריה, על פקודא
 דאורייתא, ותב לקמי דמאריה, במאן אנפין יקום קמיה, הא ודאי ברוח תבירא,
 ברוח עציב, אן הוא שמחה, אן הוא רננה.

(קי) אלא תמן תנינן, ההוא ב"נ דחטי קמי מאריה, ועבר על פקודוי,
 ואתי לקרבא. קרבנא, ולתקנא גרמיה, ברוח תבירא, ברוח עציבא כ בעי
 לאשתכחא, ואי בכי שפיר מכלא. הא שמחה הא רננה לא אשתכח. אלא במאי
 אשתתקן. בהנהו כהני וליואי, דהא אינון אשלימו שמחה ורננה בגיניה. שמחה
 בכחנא אתקיים, בגין דהוא רחיקא מן דינא תדיר, וכהנא ח בעי לאשתכחא
 נ תדיר ט באנפין נהירין, ע חדאן יתיר מכל פ עמא. דהא כתרא דיליה גרים.
 רננה בליואי, והכי הוא, דהא ליואי משתכחי על שיר לעלמין, כמה דאוקמוה.
 (קיא) ואלין קיימין * עליה, וביה אשתלים פולחנא לקב"ה. כהנא קאים
 עליה וכוון מילין, בחדוותא ברעותא, ליחדא שמא קדישא כדקא ז יאות. וליואי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ו) (תהלים ק) ויצא קלה צ"ה. ה דקריב. ו ועלמא. ז לא גרסינן הכי אוליפנא דכל.
 ח בשמחה ול"ג בעי. ט שלימו. י ל"ג קרבנא. כ ל"ג בעי לאשתכחא. ל דאתתקן בההוא כהנא ובליואי
 דאינון. מ בעיא. נ ל"ג תדיר. ס באפין. ע מוסיף באנפין חדאן. פ עלמא. צ חזי.

עבדו את ה' בשמחה

הסולם

מאמר

ועבר על מצותיו, ובא להקריב קרבן ולתקן
 את עצמו, הוא צריך להמצא ברוח שבור
 ברוח עצוב, ואם הוא בוכה, הוא יפה מכל.
 ושמחה זו ורננה זו אינן נמצאות. אלא במה
 הן מתתקנות. הוא, באלו הכהנים והלויים.
 שהם משלימים שמחה ורננה בשבילו. שמחה
 מתקיימת בכהן, משום שהוא תמיד רחוק מן
 הדין והכהן צריך להמצא תמיד בפנים מאירות
 ושמחות יותר מכל העם, כי הכתר כהונה
 שלו גורם לזה. רננה, נמצאת בלויים, וכך הוא.
 כי הלויים נמצאים לעולם על השיר, כמו
 שהעמדנו.

(קיא) ואלין קיימין עליה וכו': ואלו
 הכהנים והלויים עומדים עליו ובהם נשלמת
 עבודת הקב"ה. הכהן עומד עליו ומכוון דבריו.
 בשמחה וברצון. ליחד השם הקדוש כראוי.
 והלויים בשיר. אז כתוב, דעו כי הויה הוא
 אלקים, זה הוא קרבן, לקרב הרחמים בדין.
 והכל מתבשם. כי הויה הוא רחמים ואלקיים
 דיג, ומתבשמים יחד כחד.

השתא

מקריבים קרבן. מהו קרבן. הוא זה שאמרנו.
 שכתוב, ובפשעכם שלחה אמכם, אשר החטא
 גורם פירוד, בין ז"א למלכות בפגם שלו.
 כי המלכות שלחה מחמת החטא, והקרבת
 שמקריבים, מקרב עולם העליון, ז"א, בעולם
 התחתון, מלכות. ונעשה הכל אחד. כאו ר'
 אבא ור' יהודה והודו לו, לר' אחא.

מאמר עבדו את ה' בשמחה

(קט) פתח ר' יהודה וכו': פר"י ואמר,
 עבדו את ה' בשמחה וגו', כך למדנו, שכל
 עבודה שאדם רוצה לעבוד להקב"ה צריכה
 להיות בשמחה, ברצון הלב, כדי שתמצא
 עבודתו בשלמות. ואם תאמר, העבודה של
 הקרבן כך הוא, אי אפשר, כי אדם שהוא עבר
 על מצות אדונו, על מצות התורה, ושב
 לפני אדונו, באיזה פנים יקום לפניו, הרי
 ודאי ברוח שבור ברוח עצוב צריך להמצא,
 ואיפה היא השמחה, איפה היא הרננה.

(קי) אלא תמן תנינן וכו': ומשיב, אלא
 שם למדנו. אדם שהוא שחטא לפני אדונו
 (דפו"י דף ח' ע"א *) דף ח' ע"ב)

בשיר. כדין כתיב דעו כי יי' הוא אלהים. דא הוא קרבן לקרבא רחמי בדינא, ומתבסם כלא.

קיב) השתא דלא אשתכח קרבנא, מאן דחטי קמי מאריה ותב לגביה, ודאי במרירו דנפשא, בעציבו, בבכיה, ברוח תבירא, היאך אוקים שמחה ורננה, ק הא לא אשתכחו גביה. אלא הכי אוקמוה, דתושבחן דמאריה, וחדוותא דאורייתא, ורננה דאורייתא, דא הוא שמחה ורננה. והא תנינן ולא מתוך עצבות וכו', דלא יקום בר נש קמיה מאריה בעציבו והא לא יכיל ומאי תקנתיה.

קיג) אלא רזא דמלה, הא תנינן לעולם יכנס אדם שעור שני פתחים וכו', ויצלי צלותיה ה הדא הוא דכתיב, ז לשמור מזוזות פתחי, ח שני פתחים ס"ד, אלא אימא שיעור שני פתחים. כאן רמז למה שאמר דוד, ט שאו שערים ראשיכם, אינן מעון ומכון, דאינן גו לגו, שירותא דדרגין: חסד, ופחד. ואינן פתחין דעלמא. על דא אצטריך בר נש דיתכוון בצלותיה לקבל קדש קודשין, דאינן שמא קדישא, ויצלי צלותיה. והנהו אלין ב שיעור ב' פתחין, ב' כתרין.

קיד) ואית דמתני הכי, שמחה, דא כנסת ישראל. ושמחה הא אוקמוה, כדכתיב, ט כי בשמחה תצאו וגו'. וזמינן ישראל לנפקא מן גלותא, בהאי שמחה. ג ומאן איהי כנסת ישראל. וע"ד עבדו את יי' בשמחה, כמה דכתיב י בזאת יבא אהרן אל הקדש, וכלא חד.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז (משלי ח). ח (תהלים כד) ב"א קעא צ"א. ט (ישעיה גה) חלק ג' צו: קית. ריב: תקוני זהר תכ"ב סז. י (ויקרא טז) גח ק צ"א. ק לא גרסינן הא. ר לא גרסינן וחדוותא. ש ל"ג וכו'. ת מוסיף והני אלין תרין כתרין הה"ד. א ל"ג מן שני פתחים עד ב' כתרין. (הרמ"ק) ב ל"ג שיעור ב' פתחין. ג ומאי.

מאמר

הסולם

עבדו את ה' בשמחה

והם פתחי עולם. ע"כ צריך האדם שיכוון בתפלתו כנגד קדש הקדשים, שהוא השם הקדוש, ויתפלל תפלתו, והם אלו ב' פתחים, ב' כתרין, דהיינו ב' ספירות חסד וגבורה דז"א.

פירוש. כי רישא דמלכא, דהיינו ג"ר דז"א אתתקן בחד וגבורה, (כנ"ל משפטים אות תק"כ) שפירושו שחמד וגבורה דז"א נתעלו ונעשו חכמה ובינה שלו. וז"ש שירותא דדרגין חסד ופחד, שהם תחילת מדרגת ז"א, המתחיל מחכמה. וז"ש, דיתכונן בצלותיה לקבל קדש קודשין וכו' והנהו אלין שיעור ב' פתחין. דהיינו שיכוון שב' פתחים חסד וגבורה דז"א, יתעלו לבחינת חכמה ובינה הנקראים קדש קדשים.

קיד) ואית דמתני הכי וכו': ויש שלומדים כך. שמחה זו היא כנסת ישראל שהיא המלכות הנקראת שמחה. ושמחה הרי העמדנו כמו שכתוב, כי בשמחה תצאו. שפירושו, שעתידים ישראל לצאת מן הגלות בשמחה

קיב) השתא דלא אשתכח וכו': עתה שלא נמצא קרבן, מי שחטא לפני אדונו, ושב אליו, ודאי שהוא מר נפש, בעצבות, ברוח שבור. ואיך מקיים שמחה ורננה, הרי אינן נמצאות בו, והרי כך למדנו, שהתשבחות שמשבח לאדונו, ושמחת התורה, ורננה של התורה, זו שמחה ורננה. וכן למדנו, ולא מתוך עצבות וכו'. (ברכות לא). דהיינו שלא יעמוד אדם לפני אדונו בעצבות, והרי אינו יכול, כי לבו נשבר בו מחמת חסאיו, ומהו התקון שלו.

קיג) אלא רזא דמלה וכו': ומשיב, אלא סוד הדבר, הרי למדנו, לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים וכו' ויתפלל תפלתו (ברכות ח). ז"ש, לשמור מזוזות פתחי, דהיינו שיכנסו שני פתחים. היעלה על דעתך, שני פתחים ממש, אלא אמור, שיעור שני פתחים, כאן רמז למה שאמר דוד, שאו שערים ראשיכם, שהם מעון ומכון, שהם לפני ולפנים בתחילת המדרגות. הנקראים חסד, ופחד, דהיינו גבורה. (דפ"י דף ח' ע"ב)

קטו) באו לפניו ברננה, דא שלימו דילה. דשמחה בלב, ורננה בפה. ודא הוא שלימו יתיר. ושלימו דהאי שמחה הא אשתמודעא, והא ידיעא. ודא הוא תקונא דבר נש לקמיה מאריה. כדין דעו כי יי' הוא האלהים. וכלא בחד מלה אתיא, דבעי לבתר ליחדא שמא קדישא כדקא יאות, ולקשרא דא בדא למהוי כלא חד, ודא הוא פולחנא דקב"ה. אמרו ליה רבי אחא ור' אבא, ודאי הכי הוא. זכאה חולקיהון דצדיקייא דמשתדלי באורייתא, וידעי ארחוי דקב"ה, קמו ואזלו אבתריה דרבי אבא, ג' מילין.

קטז) פתח ר' אבא ואמר, ה ואני ברוב חסדך אבא ביתך, הכי אוקמוה, דלא לבעי ליה לבר נש למיעל לבי כנישתא, אלא אי אימלך בקדמיתא, באברהם ויצחק ויעקב. בגין דאינון תקינו צלותא לקמי דקב"ה, הה"ד, ואני ברוב ה חסדך אבא ביתך. ו אבא ביתך: דא אברהם. אשתחוה אל היכל קדשך: דא יצחק. ז ביראתך: דא יעקב, ובעא ח לאכללא לון ברישא, ויעול לבי כנישתא, ויצלי צלותיה. כדין כתיב, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה (תהלים ה) הקסה"ז קמו צ"א. ל (ישעיה מט) ד ל"ג ויעקב. ה חסדך דא אברהם אבא ביתך דא יעקב אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך דא יצחק. ו יתרו טו צ"ר. ז ל"ג אבא ביתך. ז ל"ג ביראתך דא יעקב. ח לאתכללא

ואני ברב חסדך אבא ביתך

הסולם

היכל

בעת שגילוי זה עוד לא נשלם בכל השלמות. נקראת המלכות שמחה, שזה יורה שהגילוי הוא בבחינת לבא לפומא לא גלייא, כי השראת השמחה היא רק בלב בפנימיות, ועוד לא בפה בחיצוניות. אבל כשהגילוי הוא בכל השלמות. נקראת המלכות רננה, כי רננה היא בפה, ויורה, שלבא לפומא גלייא.

ו"ש, באו לפניו ברננה דא שלימו דילה, דשמחה בלב, ולבא לפומא לא גלייא, ורננה בפה, שמתגלה מן הלב אל הפה. וז"ש ושלימו דהאי שמחה הא אשתמודעא והא ידיעא, דהיינו שנודע שהיא שלמות גילוי החכמה שבה, ודא הוא תקונא דבר נש לקמיה מאריה. שיזכה לזה. כדין דעו כי הויה הוא האלקים. אז הוא יכול ליחד יחוד הגדול הזה.

קטז) פתח רבי אבא וכו': פ"א ואמר, ואני ברוב חסדך אבא ביתך. כך העמדנו. שלא יפה לאדם לבא לבית הכנסת, אלא אם כן נמלך בתחילה באברהם יצחק ויעקב. משום שהם תקנו את התפלה לפני הקב"ה. (כמו שנחבאר באורך לעיל בהקסה"ז דף קמ"ו ד"ה וי"ב, ע"ש כל ההמשך) ז"ש ואני ברב חסדך אבא ביתך. אבא ביתך, זה אברהם. אשתחוה אל היכל קדשך, זה יצחק. ביראתך, זה יעקב

בשמחה זו, ומי היא. זו כנסת ישראל, שהיא המלכות. ועל זה אה"כ, עבדו את ה' בשמחה. דהיינו במדת המלכות, כמו שכתוב, בזאת יבא אהרן אל הקדש, שפירושו, במדת המלכות הנקראת, זאת, אף כאן פירושו עבדו את ה' במדת המלכות הנקראת שמחה. והכל אחד. דהיינו המלכות, שהיא נקראת זאת, והיא נקראת שמחה.

קטו) באו לפניו ברננה: זו היא שלמות שלה. כי שמחה היא בלב, ורננה היא בפה, ובפה היא יותר שלמות. ושלמות שמחה הזו הרי נודעת וידוע מה היא, וזה הוא תקון האדם שצריך להתתקן לפני אדונו לזכות לזה. וכשזוכה לזה, אז, דעו כי ה' הוא אלקים, שמיחד יחוד הזה של הויה הוא אלקים. והכל, דהיינו ב' הפרושים, באים בדבר אחד, שצריכים אח"כ ליחד השם הקדוש כראוי, ולקשר זה בזה, שיהיה הכל אחד. וזו היא עבודת הקב"ה. אמרו ליה ר' אחא ור' אבא, ודאי כך הוא. אשרי חלקם של הצדיקים העוסקים בתורה ויודעים דרכיו של הקב"ה. קמו והלכו אחרי ר' אבא ג' מילין.

פירושו שלמות המלכות היא בגילוי הארת החכמה, שאין גילוי זה בשום ספירה זולתה. ויש בזה ב' מדרגות, שהם שמחה ורננה, אשר (דפו"י דף ח' ע"ב)

קיו) (ט) אם עולה קרבנו מן הבקר. אמר רבי יוסי, מאי שנא מן הבקר לעולה, ומן הצאן לעולה, ומן העוף לעולה. אי כלא חד, ט בגין מה שניא דא מן דא, דהא מן כלא אתעביד חד מלה. אלא, מאן דאדבק ידיה לדא, מקריב מן הבקר. ואי לא יכיל, מן הצאן. ואי לא יכיל מן העוף. דהא כתיב, ו ואם דל הוא ואין ידו משגת, דהא קב"ה לא אטרח עליה דבר נש יתיר, במלה דלא יכיל. קיח) אמר רבי אלעזר, כמה דהוה חטאה הכי. הוה מקריב. עתירא, כ דזמנין דלביה גס ביה, הוה מקריב תורא. בגין דלביה חשיב יתיר למחטי קמיה מאריה. בינוני, מקריב מן הצאן, בגין דרעותיה לאו גס ביה כל כך למחטי. מסכנא דלביה לא גס ביה, רעותיה נמוך מכלא, מקריב מההוא קליל מכלא. ואשתמודען קרבניהון מ לכלהו, כל חד וחד בלחודייהו, וקב"ה דאין דינא כל חד וחד במתקלא ישרה.

קיט) רבי אלעזר שאיל לר' שמעון אבוהי, א"ל, הא תנינן דעל תלת חובי עלמא רעב בא לעולם, וכלהו חובי לא משתכחי אלא בעתירי, נ בגין דלבייהו גס בהו, ולא משתכחי במסכני, מה דינא * הוא, דקב"ה קטיל למסכני, וקאים לעתירי, דהא מהשתא יוספון למחטי קמיה. אמר ליה יאות שאלת והא אוקמוה חברייא ואמרו, כד בעא קב"ה לאתפרעא מן רשיעיא. ולאו בדא להו מן עלמא, כדין יהיב להו שלום, ואשלים להו בכלא.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(ט) (ויקרא א) לעיל אות ע צ"כ. (ו) ויקרא יד) חלק ט א; אמאי; מאי. י ל"ג הוה. כ ל"ג דזמנין. ל ל"ג מכלא. מ דכלהו. נ באינון. ט לאובדא. ג' ט.

אם עולה קרבנו

הסולם

מאמר

מן הצאן, משום שרוחו אינו גבוה כל כך לחטוא. עני, שלבו אינו גבוה עליו, ורוחו שפל מכולם, מקריב מן הקל שבכולם, דהיינו מן העוף. ונודעים הקרבנות של כולם, כל אחד ואחד בפני עצמו. והקב"ה דן דינו של כל אחד ואחד במשקל ישר.

יעקב. (כמ"ט שס) וצריכים לכלול אותם תחילה, ויכנס לבית הכנסת ויתפלל תפלתו. אז כתוב, עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר. קיו) אם עולה קרבנו מן הבקר: אמר ר' יוסי, מהו השינוי, אם מביא מן הבקר לעולה, או, ומן הצאן לעולה, או, ומן העוף לעולה. אם הכל אחד, ובשביל מה הם משונים זה מן זה, שהרי מהכל נעשה דבר אחד, דהיינו עולה. ומשיב, אלא מי שמשיג ידו לזה, מקריב מן הבקר, ואם אינו יכול, מביא מן הצאן, ואם גם זה אינו יכול, מביא מן העוף. כי כתוב, ואם דל הוא ואין ידו משגת. כי הקב"ה אינו מעמיס על האדם ביותר בדבר שאינו יכול.

קיט) רבי אלעזר שאיל וכו': ר"א שאל את אביו ר' שמעון, אמר לו, הרי למדנו שעל ג' חטאי העולם, בא רעב לעולם, דהיינו תרומה, ומעשר, וחלה, שאינם מפרישים, (אבות דרבי נתן פרק עשרים ושבעה) וכל החטאים האלו אינם נמצאים אלא בעשירים, משום שלבם גבוה עליהם, ואינם נמצאים בעניים, ומה הדין שהקב"ה ממית את העניים ומשאיר את העשירים. כי רק העניים נחיתס מרעב ולא העשירים, הרי מעתה יוסיפו העשירים לחטוא לפניו. כיון שאינם נפגעים, אמר לו יפה שאלת. וכבר העמידו החברים, ואמרו, כשרוצה הקב"ה

קיח) אמר ר' אלעזר וכו': אר"א, כמו שהיה החטא כך הוא מקריב, העשיר, שלפעמים לבו גבוה עליו, היה מקריב שור, משום שלבו ראוי יותר לחטוא לפני אדונו. בינוני, מקריב (דמו"י דף ח' ע"ב *) דף ט' ע"א)

קכ) אבל ת"ח, דכל בני עלמא לא משתכחין קריבין למלכא עלאה, כאלין מאנין דאיהו אשתמש בהו. ומאן אינון. (ט) לב נשבר ונדכה. (ו) ואת דכא ושפל רוח. אלין אינון מאני דמלכא. וכד אשתכח בצורת בעלמא, וכפנא ׀ ודינא אתתקף על מסכני, כדין בכאן וגעאן קמי מלכא, וקב"ה קריב לון יתיר מכלא, הה"ד (ג) כי לא בזה ולא שקץ ענות עני. וכדין קב"ה פקיד על פ מה אתיא כפנא לעלמא. ווי לאינון חייביא דגרמי האי.

קכא) כד אתער מלכא לאשגחא בעלמא על קלא דמסכני, רחמנא לישזון מנייהו, ומעולבנייהו, ׀ כדין כתיב, (ז) שמוע אשמע צעקתו. שמוע אשמע תרי זמני: חד לאשגחא בקליהון. וחד לאתפרעא מן אינון דגרמין ק לון האי. ׀ הה"ד, ושמעתי כי חנון אני וחרה אפי וגו'. ועל דא בשעתא ׀ דכפנא אשתכח בעלמא, ווי לאינון עתירי חייביא, בקליהון דמסכני לקמי קב"ה.

קכב) תא חזי דההוא קרבנא דמסכנא, ׀ קליל מכלא, ׀ בגין דלביה תביר, ואע"ג דחשיב למחטי, אתעבר מניה. דהא די ליה בצעריה, ׀ ודאינשי ביתיה. וע"ד כל קרבנא וקרבנא, כל חד ׀ וחד בלחודוי, אשתמודען כלהו לגבי כהנא.

קכג) ׀ עובדא בההוא עתירא, דקריב קמי כהנא תרין יונין, כד חמא ליה כהנא, אמר ליה, לאו דידך הוא האי קרבנא. אתא לביתיה והוה עציב.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (תהלים נא) לעיל אות נב צ"ד. (ו) (ישעיה נז) וישב יד צ"ב. (פ) (תהלים כב) וישלח יט צ"ב. (ז) (שמות כב) שמות קיב צ"ה. ׀ ל"ג ודינא. פ ל"ג מה אתיא; עלמא ואתיא מותא לעלמא או כפנא. צ ל"ג כוין. ק ל"ג לון. ׀ וכתיב. ׀ דרעב. ׀ ל"ג בעלמא. א קריב. ב משום. ג ובאנשי. ד ל"ג וחד. ה ומעשה.

מאמר

הסולם

אם עולה קרבנו

הקב"ה להפרע מן הרשעים ולהאביד אותם מן העולם, אז נותן להם שלום בעולם הזה, וממלא להם הכל.

קכ) אבל תא חזי וכו': אבל בוא וראה, כי כל בני העולם אינם נמצאים קרובים אל המלך העליון, כגו' אלו הכלים שהוא משתמש בהם. ומי הם. הם, לב נשבר ונדכה. ואת דכא ושפל רוח. אלו הם כלי המלך. וכשנמצאת בצורת בעולם, ורעב, והדין מתחזק על העניים, אז הם בוכים וצועקים לפני המלך, והקב"ה מקרבם יותר מכל אדם, ז"ש, כי לא בזה ולא שקץ ענות עני, ואז הקב"ה פוקד, על מה בא הרעב לעולם. אוי להם לאלו הרשעים שגרמו את זה.

קכא) כד אתער מלכא וכו': כשמתעורר המלך להשגיח בעולם, על קול צעקתם של העניים, הרחמן יצילנו מהם ומעלבונם, אז כתוב, שמוע אשמע צעקתו. שמוע אשמע, (דפו"י דף ט' ע"א)

הקרבן

אמרו ליה אחוי אמאי את עציב. אמר להו, דלא קריב ו לי כהנא קרבנא ז דילי. אמרו ליה ומאי איהו. אמר להו תרין יונין. אמרו ליה, והא מן מסכנא איהו, ולא דידך. דהא כתיב, ואם דל הוא ואין ידו משגת וגו'. אלא קריב קרבנך. אמר להו מאי איהו. אמרו ליה חד תורא.

קכד) אמר להו, ומה כל כך חמירא מחשבה דחטאה. נדרנא, דלא אסלק על לבאי מחשבה דחטאה. ׀ מתמן ולהלאה מה עבד. כל יומא אשתדל בסחורתא, ובליילא הוה נאים, כד אתער, הוה קרי לאחוי, ואוליפו ליה מילי דאורייתא, והוה לעי עד דסליק יממא. ׁ ואשתכח דאוליף אורייתא, והוה קארי ליה יהודה אחרא. יומא חד איערע ביה רבי ייסא סבא, והוה פריש נכסוי, פלגו למסכני ופלגו לסחורתא על ימא, באינון גברין פרישי ימין. והוה יתיב ולעי באורייתא. קכה) פתח ואמר, ׀ ויאמר שאול אל הקני. מאן הוא קני. אלין בני יתרו חמוי דמשה, דעבדו קנא במדברא, כהאי דרור, כד"א, ׀ ודרור קן לה. בגין למלעי באורייתא. דאורייתא לא בעיא תפנוקין, ולא סחורתא, אלא לאעמלא בה יממא ולילי. בג"כ נטלו למדברא, ׀ מענוגא דיריחו, הה"ד ׁ ובני קני חותן משה עלו מעיר התמרים וגו'.

קכו) ואתה עשית חסד עם כל בני ישראל. בגין דאהני למשה בביתיה. ׀ ומשה כללא דכל ישראל הוה. ׀ ותו, בגין דאוליף פרשתא חדא יתיר באורייתא, ׀ ובדא עביד חסד עם ישראל. קכז) אמאי קא אתא הכא מלה דא במלחמתא דעמלק. אלא אמר שאול,

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

׀ ׀ ל"ג לי. ז ל"ג דילי. ׀ מכאן. ׀ אשתכח. מיריחו ול"ג מענוגא. כ ל"ג ומשה כללא דכל ישראל הוה. ׀ ותנינן. ׀ ועביד ול"ג ובדא.

אם עולה קרבנו

הסולם

מאמר

קכה) פתח ואמר ויאמר וגו': פו"א אותו יהודה אחרא, ויאמר שאול אל הקני. מי הוא קני. אלו הם בני יתרו חותן משה. שעשו קן במדבר. כדרור הזה. כש"א, ודרור קן לה. כדי לעסוק בתורה. כי התורה אינה צריכה תענוגים, ולא סחורה. אלא לעמול בה ימים ולילות. ומשום זה נסעו למדבר. מן העונג שביריחו. ז"ש, ובני קני עלו מעיר התמרים וגו'.

קכו) ואתה עשית וגו': ואתה עשית חסד עם כל ישראל. היינו, משום שהיה מהנה את משה בביתו, ומשה היה כלל כל ישראל. ועוד משום שהוסיף פרשת אחת יתרה בתורה. ובוה עשה חסד עם כל ישראל.

קכז) אמאי קא אתא וכו': למה בא דבר זה, במלחמת עמלק. ומשיב, אלא אמר שאול

הקרבן. אמר להם, שתי יונים. אמרו לו, והרי זה מן העני הוא, ואינו שלך. שהרי כתוב, ואם דל הוא ואין ידו משגת וגו'. אלא הקרב קרבנך. אמר להם מה הוא. אמרו לו, פר אחד. קכד) אמר להו ומה וכו': אמר להם, ומה כל כך חמור מחשבת החטא, שצריכים להקריב עליה פר אחד לעולה. נודר אני, שלא אעלה עוד על לבי מחשבה של חטא. משם ולהלאה מה עשה. כל היום עסק בסחורה, ובליילא היה ישן, וכשהקיץ משנתו, היה קורא לאחיו, ולמדו אותו דברי תורה. והיה לומד עד שעלה אור היום, ונמצא יודע ללמוד תורה. והיו קוראים אותו, יהודה האחר. יום אחד פגשו ר' ייסא סבא, והיה מחלק רכושו חציו לעניים וחציו לסחורה על הים ע"י אנשים יורדי ים. והיה יושב ועוסק בתורה. (דפו"י דף ט' ע"א)

כד נפקו ישראל ממצרים, מכל שאר אומין דעלמא לא הוה מאן דאודווג להו לישׂראל לקטרגא להו, אלא עמלק, והוא עבד בישׂ לישׂראל ואגח קרבא בהו, ואנת אקדמת להו שלם, ועבדת חסד עם כלהו, ובגיני כך לית אנת כדאי לאתחברא ם בהו.

קכח) ולא עוד, אלא מה כתיב ביה ביתרו, ^ח ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלהים, ^ט והוא אקריב קרבנא לקב"ה, ואתא לאתגיירא. מאי קא מיירי. דקרבניה * חשיב קמי קב"ה. ובגין דאיהו אקריב קרבנא לקב"ה, כתיב, ^ס ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלהים. לפני האלהים דייקא. מכאן אוליפנא דכל מאן דאקריב קרבנא ברעותא דלבא, קב"ה אודמן לקבליה.

קכט) ת"ח, קרבנא דמסכנא חשיב קמי קב"ה, דהא הוא קריב תרי קרבנין לקמיה. חד חלביה ודמיה. וחד ההוא דקריב. דהא לית ליה למיכל, ^פ והוא אייתי קרבנא. קרבנא ^צ דעני קליל מכלא ^ק תרין תורין, או תרין בני יונה, ואי לאו, זעיר קמחא, ומתכפר ביה ^ר וההוא שעתא מכריזין ואמרי, כי לא בזה ולא שקץ ענות עני. ^ש כל כך למה. בגין דקרבנא דעני עדיף מכלא. דהא הוא גרים לי למהוי בעדביה דקב"ה, הוא גרים לי למהוי בחולקא דאורייתא. בגי"כ פליגנא ^ת כל נכסי למסכני, דהא אינון גרמו לי כולי האי. קל) כמה דמסכנא ארתח חלביה ודמיה, כך ההוא קמחא מרתחין ליה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח (שמות יח) חלק ג' ט : א) (שמות יב) לעיל צ"ת. נ הוא עבד בישׂ בישראל דאגח. ס להו. ע ל"ג דהוא. פ ואייתי. צ ל"ג דעני. ק ל"ג תרין. ר ובההיא. ש ואמר קרבנא. ת נכסי פלגא ול"ג כל.

אם עולה קרבנו

הסולם

מאמר

וראה, קרבנו של העני חשוב לפני הקב"ה. כי הוא מקריב לפניו ב' קרבנות, א' חלבו ודמו, וא' הקרבן שמקריב, שהרי אין לו לאכול, והוא מביא קרבן, ע"כ נתמעטו מחמת זה חלבו ודמו. קרבן העני קל מכולם, ב' תורים או ב' בני יונה. ואם לא, מביא מעט קמח ומתכפר בו. ובשעה ההיא מכריזים ואומרים, כי לא בזה ולא שקץ ענות עני. כל כך למה. הוא משום שקרבן עני משובח מכל. והרי הוא, הקרבן עני שרציתי להביא, (כנ"ל אות קכ"ג) גרם לי להיות בחלקו של הקב"ה, הוא, גרם לי להיות בחלקה של התורה, משום זה חלקתי כל רכושי לעניים. כי הם, דהיינו קרבנס, גרמו לי כל כך.

קל) כמה דמסכנא ארתח וכו': כמו שהעני מרתח חלבו ודמו, כך קמח ההוא, שהביא, מרתיחין אותו בשמן טוב, וכאן למדנו שאפילו

שאו, כשיצאו ישראל ממצרים, לא היה מכל אומות העולם, מי שיתחבר אל ישראל ולקטרג עליהם, אלא עמלק. והוא עשה רע לישׂראל וערך עמהם מלחמה. ואתה, הקני, הקדמת להם שלום ועשית חסד עם כולם, ומשום זה אין אתה ראוי להתחבר עמהם. עס עמלק.

קכח) ולא עוד אלא וכו': ולא עוד, אלא מה כתוב ביתרו. ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלקים. שהוא הקריב קרבן להקב"ה, ובא להתגייר. מה מלמדנו הכתוב. הוא שקרבנו היה חשוב לפני הקב"ה. ומשום שהוא הקריב קרבן לפני הקב"ה, כתוב, ויבא אהרן וכל זקני ישׂראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלקים. לפני האלקים הוא בדיוק, מכאן למדנו, שכל מי שמקריב קרבן ברצון הלב, הקב"ה מזדמן כנגדו.

קכט) ת"ח קרבנא דמסכנא וכו': בוא (דפו"י דף ט' ע"א *) דף ט' ע"ב)

במשח א רבות. והכי אוליפנא, דאפילו כל בר נש מקרב האי מנחה ב על המחבת ומנחת מרחשת. בגין, דכמה דחטאה ארתח חלביה ודמיה באשא דיצר הרע, וכל שייפוי רתחי באשא, כך קרבנא דא, כהאי גוונא ממש. ועקרא דקרבנא כגוונא דחטאה, ולקרבא קמי קב"ה, רעותא דלביה, ג ורוחיה ונפשיה, דהאי חביבא מן כלא קמיה.

קלא) זכאה חולקיהון דצדיקייא, דאינון מקרבין בכל יומא ויומא האי קרבנא לקמי קב"ה. ומאי איהו, גרמייהו ונפשייהו דמקרבין קמיה. ד ואנא בעינא לקרבא האי ה קרבנא, ודא בעי קב"ה ו מב"נ בהאי עלמא. ועם כל דא קרבנא ז ממש עדיף, בגין דיתברכון עלמין כלהו.

קלב) תו פתח ואמר, א) ברוך יי מציון שוכן ירושלם הללויה. וכי מציון הוא ברוך, והא מנהרא עמיקא עלאה איהו ברוך. אלא ברוך יי, כד נהיר סיהרא מנהירו דשמשא, ומתקרבי דא בדא, ולא אעדיאו נהורא דא מן דא. ה ולזמנין דסיהרא אתקרי בשמא דמלכא, ט כמה דאיהו אקרי יהו"ה, כך היא נקראת יהו"ה. כמה . דאת אמר, א) ויי המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים. ולא דא בלחודוהי, אלא אפילו חד שליחא, כ לזמנין אתקרי בשמא דמלכא.

קלג) דבר אחר ברוך יי מציון. מאן אתר אשתמודע ז דקב"ה הוא ברוך. הדר ואמר מציון, מ מאתר דציון אשתמודע דהוא ברוך. מאי טעמא. בגין דכתיב

חלופי גרסאות

מסורת ההור

ב) (תהלים קלה) ויצא ק צ"ל. א) (בראשית יט) בשלח א ל"ג רבות. ב מוסיף מנחה על. ג ל"ג ורוחיה. ד ואנן בעינן. ה מוסיף קרבנא ממש. ו ל"ג מב"נ. ה צ"ט. ז ל"ג ממש; דכלא. ח זמנין. ט ל"ג מן כמה עד כמה. י דכתיב. כ ממש. ל דהוא ול"ג דקב"ה. מ ל"ג מן מאתר עד מאי.

ברוך ה' מציון

הסולם

מאמר

שואל, וכי מציון, שהיא מלכות הוא ז"א שנק' הוי"ה, ברוך, הלא מנהר העמוק העליון הוא ברוך, שהוא בינה. ולמה אמר ברוך ה' מציון. ומשיב, אלא, ברוך ה', טובב על המלכות, כאשר הלבנה, שהיא מלכות, מאירה מן אור השמש, שהוא ז"א, ומתקרבים זה לזה, ואינם מסירים אורם זה מזה, ומה שאומר ברוך הוי"ה, הוא משום שלפעמים נקראת הלבנה שהיא מלכות, בשם המלך, שהוא ז"א, כמו שהוא נקרא הוי"ה, כך היא נקראת הוי"ה. כשי"א והוי"ה המטיר על סדום ועמורה גפרית ואש מאת הוי"ה מן השמים. אשר והוי"ה הא' היא המלכות. והוי"ה הב' הוא ז"א. ולא זה בלבד, אלא אפילו שליה, דהיינו מלאך, נקרא בשם המלך. הוי"ה.

שאפילו כל אדם מקריב מנחה זו על המחבת ומנחת מרחשת. משום, כמו שהחטא מרתיח חלבו ודמו באש היצר הרע, וכל אבריו מרתיחים באש. כך קרבן הזה, כעין זה ממש, כי עיקר הקרבן הוא כעין החטא. ולהקריב לפני הקב"ה רצון לבו ורוחו ונפשו, שזה חביב עליו יותר מכל.

קלא) זכאה חולקיהון וכי: אשרי חלקם של הצדיקים, שהם מקריבים בכל יום ויום קרבן הזה לפני הקב"ה. ומה הוא, היינו שמקריבים לפניו את עצמם ונפשם. ואני רוצה להקריב קרבן הזה, כי זה רוצה הקב"ה מן האדם בעולם הזה. ועם כל זה קרבן ממש משובח יותר, משום שעל ידו מתברכים כל העולמות.

קלב) ד"א ברוך וגו': פירוש אחר על. ברוך ה' מציון. מאיזה מקום נודע, שהקב"ה הוא

קלב) תו פתח ואמר וכי: עוד פתח ואמר. ברוך ה' מציון שוכן ירושלם הללויה. (דפרי"ד פ' ט' ע"ב)

ד) כי שם צוה יי את הברכה וגו'. אמר ליה רבי ייסא זכאה חולקך דזכית לכולי האי. זכאין אינון דמשתדלין באורייתא, דכל מאן דאשתדל באורייתא, כאלו אחיד בקב"ה, הה"ד, ה) ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום.

קלד) אם זבח שלמים קרבנו. רבי יהודה פתח, ו) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וגו'. ט) ת"ח, בשעתא דברא קב"ה עלמא, ברא ז' נ רקיעים לעילא, ברא ז' ארצות לתתא, ז' ימים, ז' נהרות, ז' יומין, ז' שבועות, ז' שנים. ז' פעמים. ז' אלפי שנין דהוי עלמא, קב"ה בשביעאה דכלא.

קלה) ז' שחקים לעילא, ובכל חד וחד ככבים ומזלות, ושמשין דמשמשין בכל רקיעא ורקיעא. ט) ובכלהו מאלין, רתיכין אלין על אלין, לקבלא עלייהו עול מלכותא דמאריהון. ובכלהו רקיעין אית רתיכין ושמשין, משניין דא מן דא, אלין על אלין, מנהון בו' גדפין, ט) ומנהון בד' גדפין. מנהון בד' פנים. ומנהון בתרין פנים, ומנהון בחד. מנהון ז' אשא דלהיט. מנהון מיא. מנהון ק) רוחא. הדא הוא דכתיב, ט) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט.

קלו) וכלהו רקיעין, אלין על אלין כגלדי בצלים, אלין לתתא, ואלין לעילא. וכל רקיעא ורקיעא, אזלא ורעשא מאימתא דמאריהון. על פומיה נטלין, ועל פומיה קיימין. ועילא מכלהו קודשא בריך הוא, דנטיל כלא בחיליה ותוקפיה.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ד) (תהלים קלג) לך צב צ"ב. ה) (דברים ד) ב"ב נ שחקים. ט) רקיעין. ע ל"ג ובכלהו; כלהו. ט) ומנהרן. קו צ"א. ו) (בראשית א) ב"א נו צ"א. ז) (תהלים קד) שמות מס צ"ה.

דרך אמת ט) עיין בפרדס מאמר זה בשער סדר עמידתן פרק נ.

ז' רקיעים וז' ארצות

הסולם

מאמר

בשביעי, של כל הנזכר לעיל. דהיינו באלף הז' ובשנה הז' וכי.

קלה) ז' שחקים לעילא וכי: ז' רקיעים הם למעלה, ובכל אחד ואחד כוכבים ומזלות, ושמשים המשמשים בכל רקיע ורקיע. ובכל הרקיעים מאלו, יש מרכבות אלו על אלו, לקבל עליהם עול מלכות אדונם. ובכל הרקיעים יש מרכבות ושמשים משונים זה מזה, אלו על אלו, מהם בשש כנפים ומהם בארבע כנפים. מהם בד' פנים, מהם בב' פנים, ומהם בפנים א'. מהם אש לוהט, מהם מים, מהם רוח, ז"ש עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט.

קלו) וכלהו רקיעין אלין וכי: וכל הרקיעים הם אלו על אלו, כקליפות בצלים המלבישות אלו על אלו, אלו למטה ואלו למעלה. שהפנימים נבחנים שהם למטה, והחיצונים למעלה. וכל רקיע ורקיע הולך ורועש מפחד אדונם, על פיו נוסעים, ועל פיו עומדים. ולמעלה מכולם הוא הקב"ה, שנושא

הוא ברוך, חזר ואמר מציון. ממקום שנקרא ציון, שהוא יסוד המלכות, נודע שהוא ברוך. מהו הטעם. משום שכתוב, כי שם צוה ה' את הברכה וגו'. וכיון שמשפיע בציון את הברכה, נודע משם שהוא ברוך. כי ברוך משפיע ברכה. אמר לו ר' ייסא, אשרי חלקך שוכית לכל זה. אשרי הם העוסקים בתורה שכל מי שעוסק בתורה הוא כאלו אחזו בהקב"ה, ז"ש ואתם הדבקים בה אלקיכם חיים כלכם היום.

מאמר ז' רקיעים וז' ארצות

קלד) אם זבח שלמים קרבנו: ר' יהודה פתח. ויאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים וגו'. בוא וראה בשעה שברא הקב"ה את העולם, ברא ז' רקיעים למעלה, ברא ז' ארצות למטה, ז' ימים, ז' נהרות, ז' ימים, ז' שבועות, ז' שנים, ז' פעמים, ז' אלפי שנה שהעולם עומד בהם. דהיינו שקיים שנה אלפים שנה ואלף אחד חרב. (ברכות ל"א.) והקב"ה, נמצא (דפו"י דף ט' ע"ב)

כגוונא דא שבעה ^ה ארצות לתתא, וכלהו בישובא ^ו בר * ^ז דאלין עלאין ואלין תתאין. וארץ ישראל עלאה מכלא, וירושלם עלאה מכל ישובא. קלז) וחברנא יתבי דרומא, חמו בספרי קדמאי, ^ח ובספרא דאדם, ^ט דהכי מחלק כל אינון ארצות, דכלהו משתכחי לתתא, כגוונא דאינון רקיעין דלעילא. אלין על אלין, ואלין על אלין ובין כל ארעא וארעא, רקיע דמפרש בין דא לדא. ועי"ד כלהו ארצות פרישן בשמהן. ובינייהו ג"ע וגיהנם. ואית בינייהו בריין משניין, אלין מן אלין, כגוונא דלעילא. מנהון בתרין אנפין, ומנהון בד, ומנהון בא. וחיוזו דאלין לאו כאלין. קלח) ואי תימא, הא כל בני עלמא מאדם נפקו, ^י וכי נחית אדם הראשון לכלהו ארצות, ואוליד בנין, וכמה נשין הוו ליה. אלא, אדם לא אשתכח אלא בהאי עלמא עלאה מכלהו, דאקרי תבל, כדאמרינן דכתיב ^{יא} ויצו לתבל ארצו. והאי תבל אחידא ברקיע דלעילא, ואתאחידא בשמא עלאה. הה"ד ^{יב} והוא ישפוט תבל בצדק. בצדק ודאי בגי"כ בנוי דאדם, אשתכחו בהאי ארעא עלאה דאקרי תבל. ואינון עלאין על כלא, כגוונא דלעילא. קלט) מ"ט. כמה דלעילא ^{יג} לכלהו רקיעים, אית רקיע עלאה, ^{יד} מכלהו, ולעילא אשתכח כסא דקודשא ב"ה, כד"א ^{יח} כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. אוף הכא בהאי תבל, אשתכח מלכא דכלא, ומאן איהו אדם. מה דלא אשתכח בכלהו תתאין.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ה (משלי ח). ט (תהלים ט) וארא ה צ"ל. י (יחזקאל ר ל"ג ארצות. ט ל"ג בר. ת אלין. א הכי ב לאו הכי. ב לאו הכי דלא ול"ג וכי. ג משחקת בתבל ארצו. ד בכלהו ול"ג רקיעים. ה מוסיף מכלהו רקיעין.

דרך אמת ^{טז} עיין בפרדס רמונים שער י"ד פרק ט. ^{יז} שם פרק ד.

ד' רקיעים וז' ארצות

הסולם

מאמר

קלח) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר הרי כל בני העולם יצאו מאדם, וכי ירד אדם הראשון לכל אלו ארצות והוליד בנים, וכמה נשים היו לו. ומשיב, אלא אדם לא נמצא רק בעולם הזה העליון מכולם. הנקרא תבל, כמו שאמרנו, שכתוב, ויצו לתבל ארצו. ותבל זו נאחזת ברקיע שלמעלה, ונאחזת בשם העליון. ז"ש, והוא ישפוט תבל בצדק. בצדק ודאי, שהיא מלכות הנקראת צדק. משום זה, בניו של אדם, נמצאים בארץ עליונה הוו שנקראת תבל, והם עליונים על כולם, כעין של מעלה. שאדם העליון עליון מכולם. כמ"ש לפנינו.

קלט) מ"ט, כמה דלעילא וכו': מה הטעם, שאדם שלמטה הוא כעין שלמעלה. הוא. כמו

שנושא הכל בכחו וגבורתו. כעין זה ז' ארצות למטה, וכולם בישוב, רק שאלו עליונים ואלו תחתונים. וארץ ישראל היא למעלה מכולם וירושלים היא העליונה מכל הישוב. קלז) וחברנא יתבי דרומא וכו': וחברינו יושבי הדרום ראו בספרי הראשונים ובספרו של אדם, שכך מחלק כל אלו הארצות, אשר כולם נמצאים למטה כמו אלו הרקיעים שלמעלה, דהיינו אלו על אלו ואלו על אלו ובין כל ארץ וארץ יש רקיע המחלק בין זו לזו. ועי"כ כל הארצות מפורשות בשמות, וביניהן גן עדן וגיהנם. ויש ביניהן בריות משונות אלו מאלו, כעין של מעלה, ברקיעים, שמהם בב' פנים, ומהם בד' פנים, ומהם בא' ומראה של אלו אינה כמראה של אלו. (דפו"י דף ט' ע"ב * דף י' ע"א)

קמ) ואינן תתאין מאן אתו. אלא : מקסטורא דארעא, וסיועא דרקיעא ז דלעילא, נפקין בריין משניין אלין מן אלין, מנהון בלבושין, ה מנהון בקליפין, כאלין תולעין דמשתכחי בארעא, מנהון בקליפין סומקין, אוכמין חורין, ומנהון מכל גוויין. כך כל בריין כגוונא דא. ולא אשתכחו בקיומא בר עשר ט שנין. קמא) ובספרא דרב המנונא סבא, פריש יתיר, דהא כל ישובא מתגלגלא בעגולא ככדור, אלין לתתא, ואלין לעילא, וכל אינן בריין משניין בחזווייהו . משנויא דאוריא. כפום כל אתר ואתר, וקיימין בקיומייהו כשאר בני נשא. קמב) ועל דא אית אתר בישובא, כד נהיר כ לאלין, חשיך לאלין, לאלין יממא, ולאלין ליליא. ואית אתר ג דכוליה יממא, ולא אשתכח ביה ליליא, בר בשעתא ה חדא זעירא. והאי דאמר בספרי קדמאי, ובספרא דאדם הראשון הכי הוא. דהכי כתיב, ו) אודך על כי נוראות נפילתי נפלאים מעשיך. וכתבי, ז מה רבו מעשיך ה'. ועל דא, כלא שפיר. ח ורזא דא אתמסר למאריהון דחכמתא, ולא למפלגי תחומין, בגין דאיהו רזא עמיקא דאורייתא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ) (תהלים קלט) חלק ג' קלד : שג. תקוני זהר ת"ע או יתיר ; מעט או פחות מעט. י מוסיף משניין בשנויא. כ מוסיף לאלין יממא. ז דכלא. ח ל"ג חדא. ב צ"ג.

דרך אמת צ) סוד זה נמסר לבעלי הקבלה ולא לבעלי התוכנים שהם (מחלקים גבולות העולם הרש"ב) ואומרים שיש גבול לארץ כמ"ש הפרדס בשער סדר עמידתן פ"ג.

ז' רקיעים וז' ארצות

הסולם

מאמר

ארצות הן משונות במראיהן על פי השינוי שבאוויר שיש בכל מקום ומקום. ועומדים בקיומם כשאר בני אדם. קמב) ועל דא אית וכו' : וע"כ יש מקום בישוב, שבעת שמאיר לאלו שבצד זה של הכדור, הוא חושך לאלו אשר בצד זה של הכדור, ונמצא שלאילו יום, ולאילו לילה, ויש מקום בישוב, שכולו יום ולא נמצא בו לילה רק בשעה אחת קטנה. וזה שאמר בספרי הראשונים, ובספרו של אדם הראשון, שז' ארצות הן זה תחת זה, ורקיע מפריש בין כל ארץ וארץ (כנ"ל אות קל"ז) כך הוא. דהיינו שאינו חולק עליהם, במה שאמר, שכולן הן כדור אחד הנחלק לז' חלקים, כנ"ל בדבור הסמוך, כי כך כתוב, אודך על כי נוראות נפילתי נפלאים מעשיך. וכתוב, מה רבו מעשיך ה'. ועל כן הכל טוב. כי אלו ואלו הם דברי אלקים חיים. ואין לשאול איך אפשר זה שיצדקו ב' הפירושים, הלא סותרים זה את זה, כי סוד זה נמסר לבעלי החכמה, ולא למחלקי גבולים הטבעיים, כי הוא סוד עמוק שבתורה. כגוונא

כמו שלמעלה מכל הרקיעים יש רקיע עליון מכולם, ועליו נמצא כסאו של הקב"ה. כש"א, כמראה אבן ספיר דמות כסא, ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. שה"ס הוי"ה דמ"ה שבג"י אדם. אף כאן בתכל הוזה נמצא המלך של כולם, ומי הוא. הוא האדם. מה שלא נמצא בכל התחתונים. קמ) ואינן תתאין מאן וכו' : שואל, ואלו התחתונים מאין באו. ומשיב. מן האדים של הארץ, ומסיוע הרקיע שלמעלה. יוצאות בריות משונות אלו מאלו. מהם בלבושים. מהם בקליפות, כאלו התולעים הנמצאים בארץ. מהם בקליפות אדומות, שחורות לבנות, ומהם מכל הצפיעים. כך כל הבריות הן כעין זה. ואינן נמצאות בחיים רק עשר שנים. קמא) ובספרא דרב המנונא וכו' : ובספרו של רב המנונא סבא, מפרש יתיר. כי כל הישוב מתגלגל בעיגול ככדור, אלו למטה ואלו למעלה. כלומר, שהבריות שעל הכדור מסביב, נמצאים אלו כנגד אלו וז' חלקים שבידור הם ז' ארצות. וכל אלו הבריות שבשש (דפו"י דף י" ע"א)

קמג) כגוונא דא אית בימא. דאית ביה כמה בריין משניין דא מן דא. הה"ד (ח) זה הים גדול ורחב ידיים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות שם אניות יהלכון לוינתן וגו'. וכלא תלייא דא נ בדא, וכלא כגוונא דלעילא. ובכלהו עלמין לא שלטא (ט) בכלא בר אדם, וקב"ה עליה.

קמד) ר' נהוראי סבא פריש לימא רבא, (י) ואתרגיש ימא, ואתאבידו כל אינון דהוּו בארבא, ואתרחיש ליה ניסא, ונחת בשבילין ידיען בלבא דימא, ונפק תחות ימא לישובא חדא, וחמא מאינון בריין, כלהו זעירין. והוּו מצלי צלותא, ולא ידע מאי קא אמרי. אתרחיש ליה ניסא, וסליק. אמר, זכאין אינון צדיקיא, דמשתדלי באורייתא, וידעין סתימין (פ) דרזי עלאי. (ק) ווי לאינון (י) דאפליגו על מליהון ולא מהימני.

קמה) מההוא יומא, כד הוה אתי לבי רב, ואמרי מלתא דאורייתא, הוה בכי. אמרי ליה, אמאי קא בכית. אמר לון, בגין דעברנא על מהימנותא דמלי דרבנן, ומסתפינא מדינא דההוא עלמא.

קמו) (י) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים. ר' יהודה אמר, אלמלא ההוא רקיעא דאפריש בין מיין עלאי לתתאי, הוה פליגו בעלמא מנייהו. אבל (י) האי רקיע, עביד שלמא בינייהו, ועלמא לא מתקיימא אלא על שלום. ת"ח, קב"ה אקרי שלום, (י) הוא שלום, ושמיא שלום, ואתקשר כלא בשלום. ר' אבא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

נ מוסיף בדא ומתקשרא דא בדא. (ט) מכלא. (ע) וארעיש. (ח) (תהלים קד) שמות ס צ"כ. (ז) (בראשית א) לעיל. אות קלד צ"ר. (פ) די רזי. צ דאתפליגו. ק ל"ג הוא שלום; והוא.

דרך אמת (ק) או לאותן שמפליגים על דברי חכמים ולא מאמינים בדבריהם.

ז' רקיעים וז' ארצות

הסולם

מאמר

קמג) כגוונא דא אית וכו': כעין זה יש בים, שיש בו כמה בריות משונות זו מזו. ז"ש זה הים גדול ורחב ידיים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות וגו'. וכולן תלוין זו בזו, וכולן כעין של מעלה. ובכל העולמות, אינו שולט בכל רק האדם, והקב"ה עליו.

קמד) ר' נהוראי סבא וכו': ר' נהוראי סבא ירד לים הגדול, ונסער הים ונאבדו כל אלו שהיו באניה. וקרה לו נס וירד בשבילים ידועים בלב ים, ויצא מתחת הים לישוב אחד. וראה מאלו הבריות, שכולן קטנות והיו מתפללות תפלה, ולא ידע מה אומרות. קרה לו נס ועלה, אמר אשרי הם הצדיקים שמשתדלים בתורה, ויודעים הנסתר של סודות עליונים. אוי לאלו החולקים על דבריהם, ואינם מאמינים.

קמה) מההוא יומא כשבא לבית המדרש, שהחכמים היו אומרים דברי תורה, היה בוכה. אמרו לו, למה אתה בוכה. אמר להם, בשביל שעברתי על אמונה בדברי חכמים, דהיינו שלא האמין שיש ז' ארצות שבהם בריות משונות עד שראו אותן, כנ"ל בסמוך. ואני מפחד מן הדין שבעולם ההוא.

קמו) ויאמר אלקים וגו': ויאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. ר' יהודה אמר, אם לא רקיע ההוא שהיה מבדיל בין מים עליונים לתחתונים, שה"ס ימין ושמאל שהם במחלוקת, (כנ"ל בראשית א' דף נ"ו ד"ה ויאמר. ודף ס"ד ד"ה יהי ע"ש) היה מהם מחלוקת בעולם (כנ"ל ב"א דף נ"ז ד"ה וזה) אבל רקיע הזה, שה"ס קו האמצעי, עשה שלום ביניהם. והעולם אינו מתקיים

קמג) כגוונא דא אית וכו': כעין זה יש בים, שיש בו כמה בריות משונות זו מזו. ז"ש זה הים גדול ורחב ידיים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות וגו'. וכולן תלוין זו בזו, וכולן כעין של מעלה. ובכל העולמות, אינו שולט בכל רק האדם, והקב"ה עליו.

קמד) ר' נהוראי סבא וכו': ר' נהוראי סבא ירד לים הגדול, ונסער הים ונאבדו כל אלו שהיו באניה. וקרה לו נס וירד בשבילים ידועים בלב ים, ויצא מתחת הים לישוב אחד. וראה מאלו הבריות, שכולן קטנות והיו מתפללות תפלה, ולא ידע מה אומרות. קרה לו נס ועלה, אמר אשרי הם הצדיקים שמשתדלים בתורה, ויודעים הנסתר של סודות עליונים. אוי לאלו החולקים על דבריהם, ואינם מאמינים.

(דפו"י דף י' ע"א *) דף י' ע"ב)

אמר, חמינא דהאי שמא קדישא עלאה כלא הוא שלום, וכלא חד. וארחן מתפרשאן להאי סטרא, ולהאי סטרא.

קמו) ד יו"ד דשמא קדישא אתקשר בתלת קשרין, בגין ש דא, האי י', קוצא חד לעילא, וקוצא חד לתתא, וחד באמצעיתא. בגין דתלת קשרין ח אשתלשלו בה חד קוצא לעילא, א כתרא עלאה, ב דהוא עלאה, ג מכל עלאין, ד רישא ה דכל רישין, והוא קאים על כלא.

קמח) חד קוצא באמצעיתא, ו דהוא רישא אחרא. בגין דתלת רישין ז הוה, וכל חד וחד רישא בלחודוי. וע"ד קוצא דאמצעיתא, דא הוא רישא אחרא, ז דנפיק מקוצא דלעילא, והוא רישא לכל שאר רישין, לאתבנהא שמא קדישא, והאי רישא סתימא דכלא.

קמט) רישא אחרא תתאה, הוא רישא לאשקאה לגנתא, והוא מבוע דמיין, דכל נטיעין אשתקין ח מניה. ודא הוא ט י בתלת קשרין. ועל דא שלשלת אקרי. כהאן שלשלת, דאתקשר דא בדא, וכלא חד.

קנ) תאנא בספרא דחנוך, בשעתא דאחזיאו ליה חכמתא דרזין עלאין, וחמא אילנא דגנתא דעדן, אחזיו ליה חכמתא, ברזא עלאה. וחמא, דכלהו

חלופי גרסאות

ר בדפו"י כתב כאן חסר התחלת המאמר; ד' ש דהאי ולי"ג דא. ת אתקשרו. א לי"ג כתרא עלאה. ב דא הוא. ג על כל. ד מוסיף לאחזאה כתרא עלאה דהוא רישא. ה לכל. ו דא הוא. ז ליה הוא; הוה. ח ביה ט יו"ד. י ואחזיאו.

רמני ד' אותיות הוי"ה

הסולם

מאמר

וראש הזה הוא סתום מכל. שהוא נקרא חכמה. הנאצלת מראש האי שהוא כתר עליון.

קמט) רישא אחרא תתאה וכי: קוץ התחתון. שהוא ראש האחר התחתון של הי', הוא בינה. הוא הראש. להשקות את הגן. שהוא מלכות. והוא המבוע של המים. שכל הנטיעות מושקות ממנו. כי כל המוחין של ז'ו"ן ובי"ע נמשכים מן הבינה. וזה הוא סוד הי' שיש בה ג' קשרים. שהם כח"ב. וע"כ היא נקראת שלשלת. להיותה כמו שלשלת. בת ג' טבעות. המקושרות זו בזו. והכל אחד.

קנ) תאנא בספרא דחנוך וכי: למדנו בספרו של חנוך. בשעה שהראו לו חכמה דסודות עליונים, וראה האילן דגן עדן. שהוא ז"א. עץ החיים בתוך הגן. הראו לו הכמה דהיינו חכמה תתאה שהיא מלכות. בסוד עליון. ביחוד ז"א שהוא עליון לה. וראה שכל העולמות מקושרים זה בזה. שאל אותם. על מה הם עומדים. אמרו לו שעומדים כולם על הי', שהיא חכמה, וממנה נבנו ונשתלשלו. שכי' כולם בחכמה עשית. וראה שכולם מזדעזעים מפחד אדונם. ועל שמו נקראים כולם.

ובספרא

מתקיים אלא על שלום. בוא וראה. הקב"ה נקרא שלום הוא שלום ושמו שלום. ונתקשר הכל בשלום. פירושו. הוא שלום, היינו ז"א. ושמו שלום. היינו המלכות. שנקראת שם. ואתקשר כלא בשלום. היינו יסוד. המקשר הכל. רבי אבא אמר. רואה אני ששם הקדוש העליון הזה. כולו הוא שלום. דהיינו כל מדרגותיו. וכולו אחד. ודרכיו מתחלקים לצד זה ולצד זה. דהיינו לימין ולשמאל.

קמו) יוד דשמא קדישא וכי: היוד של שם הקדוש. מתקשרת בג' קשרים. משום זה. י' יש לה קוץ אחד למעלה. וקוץ אחד למטה. ואחד באמצע. משום שג' קשרים נשתלשלו בה. קוץ האחד שלמעלה. הוא כתר עליון. שהוא עליון מכל העליונים. הראש של כל הראשים. והוא עומד על כולם.

קמח) חד קוצא באמצעיתא וכי: קוץ האחד שבאמצע. הי' הוא ראש אחר. משום שג' ראשים הם. בי'. וכל אחד ואחד הוא ראש בפני עצמו. וע"כ הקוץ שלמעלה. זה הוא ראש אחר היוצא מן הקוץ שלמעלה. והוא ראש לכל שאר הראשים. להבנות ממנו הקדוש.

(דפו"י דף י' ע"ב)

עלמין הוו מתקשרן דא בדא, שאיל לון, על מה קיימין. אמרו ליה, על יי קיימי כלהו. כ מניה ל אתבניאו ואשתלשלו. מ דכתיב, ט כלם בחכמה עשית. וחמא, דכלהו נ מזדעזעו מדחילו דמאריהון, ס ועל שמיה אתקרן כלהו. קנא) ובספרא דשלמה מלכא אמר, ׀ מטון די בקטפורה ׀ דתלתא, ׀ דכלילן ׀ בקטפא דגופיה. חד ׀ דחילו דכלא. חד סתים שבילין. חד נהר עמיקא.

קנב) לבתר פריט באתון, ק ביתא בשכלוליה ר יו"ד ׀ ה"א. בנינא ת דכלא. א שלימו ב דשמא קדישא ג י' ז רישא דכלא, אב לכלא. ו' בן דאוליד ונפיק מניה. ומניה אשתכח ד', בת. מטרוניתא דכל ה דינין בידהא אשתכחו טמירא בכלהו עלמין, ו דעלאין ז נפקין, ועלאין ותתאין מנה אתזנו. הא יו"ד שלימו דכלא, ושמא קדישא אשתכלל ביה, ואשתכח סתים ׀ בגויה. קנג) לבתר יו"ד אפיק כלא, ושלשל כלא בקשורא חדא, דא בדא. והא ׀ אוקמיה בוצינא קדישא, י אפיק ההוא נהר, דכתיב ביה ׀ ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ׀ דא ה', כ רזא דבינה, והיא אימא עלאה.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ט) (תהלים קד) תולדות ב צ"ג. ט) (בראשית ב) ב"א כ ואתבניאו מניה. ל אתבריאו ואשתכללו. מ ל"ג דכתיב כלם בחכמה עשית. ס מוסיף ואמרו ליה דעל יי קיימי כלהו ועל. ע דלתתא. פ בקוטפא ; בקוטפון בגופיה. צ שלימו. ק מוסיף דאלפא ביתא. ר וי. ש דא. ת מוסיף דכלא חד סתים שבילין וחד נהר עמיקא לכל. א ושלמו. ב לשמא. ג ל"ג י. ד ורישא. ה זיינין ; דיינין. ו עלאה ; עלאין. ז ל"ג נפקין ועלאין. ח לגביה ; בגויה. ט אוקמה. י מוסיף כגיונא דא. כ ל"ג רזא דבינה והיא אימא עלאה. ׀ הגעת אות יו"ד שהיא נקודה וחבור השלשה הכלולים בו כמ"ש בסמוך. ׀ שכלולים בלבשו שהוא מילואו של אות יי והיינו אותיות יו"ד שהוא לבושו ממש שניצוץ היו"ד מתעלם בו ורמז על זה שהרי ההעלם של אות יי שהוא ו"ד הוא ג"כ מספר עשרה וכענין הנז' בסמוך, ומלת קיטפא פ"י מלבוש ר"ל במלבושיו המתעלם בו כאמור.

רמזי ד' אותיות הוי"ה

הסולם

מאמר

קנא) ובספרא דשלמה וכו' ; ובספרו של שלמה המלך, אמר, ההתפשטות של ה' היא בשלשלת של שלש טבעות, הכלולות בקשרי גופה. א' הוא פחד הכל, דהיינו כתר, שכולס מזדעזעים מפחדו כנ"ל, וא', הוא, סתום שבילים, שהוא חכמה הסתומה, וא', הוא, נהר אחד עמוק. שהוא בינה. מטון, פירושו התפשטות והגעה. כמו שביק הני דמטו. שפירושו שהגיעו (חגיגה ה') קטפורה, פירושו שלשלת, מלשון קפטרין יוצאה מתוך הושט (תנחומא מקץ) שפירושו חבל או שלשלת. קיטפא פירושו קשר ודבק מלשון, נתר מקטף, שפירושו מדבק ומקשר השערות זו בזו. (נדה ט"ו).

קנב) לבתר פריט באתון וכו' : אחר כך ביאר כפרטות באותיות השם הוי"ה. הבית בשכלולו הוא יוד ה"א, היינו בסו"ה בחכמה יבנה בית. הוא בנין הכל. ומפרש, שלימות השם (דפוי דף י' ע"ב)

קנג) לבתר יוד אפיק וכו' : לאחר כך, היוד הוציאה הכל, ושלשלה הכל בקשר אחד זה בזה. והרי העמיד המאור הקדוש. ה' שהיא חכמה, הוציאה ממנה נהר הוה, שהוא בינה

קנד) והוא נהר, אפיק תרין בנין, כמה דאתמר. ומנה אתזנו. לבתר נפקין תרין בנין, וברתא אתזנת מבן, דא וי, ה הא בן האי מלכא דשלמא כלא דיליה, נ רזא דת"ת. ו לבתר אשתכח ה, דאתזנת מן וי. והא ע אוקמיה. אשתכח, די עקרא ושרשא ושלימו דכלא. הה"ד פ בחכמה יבנה בית. קנה) תנן, י שמות אשתכללו ונפקו מהאי פ וי"ד. י דהיא עשיראה דאתוון. וכלהו אעיל צ לון ק לההוא נהר קדישא, כד ר אתעברא. ועשרה שמהן ש כלהו סתימין בחד. וכלהו סתימין ת ביי. א י ב כליל לון. י אפיק לון. ג הוא אב לכלא. אב לאבהן.

קנו) מניה ד נפקו וי"ד. רמז ה לעשרה בחשבון. אתוון וי"ד כליל לון וי"ד, שלימו דכלא. וי"ד: דכר ונוקבא. דו קרינן לון, תרין. ועי"ד אדם דו פרצופין אתברי, ואינון פרצופין דכר ונוקבא הוו, כגוונא דלעילא. וי"ד ז מעילא לתתא.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ל ברא וברתא וי"ה האי ברא מלכא דשלמא כלא דיליה והאי ה' ברתא אתזנת מן וי והא אוקמוה. מ ה"א. נ ל"ג רזא דת"ת. ס לבהר. ע אוקמוה. פ ל"ג וי"ד. ק בההוא. ר אתעברת. ש וכלהו. ת ביי"ד א וי. ב דכליל. ג האי. ד מסיף נפקו וביה תבין; וביה יתבין; ביה עשר תבין. ה לעשיראה. ו וי"ד. ז ל"ג מעילא לתתא; אינון ול"ג מעילא לתתא.

רמזי ד' אותיות הוי"ה

הסולם

מאמר

נעשית מדרגה שלמטה מז"א. ואינה ניוזנית עוד מבינה אלא מז"א. ועל זה אומר. לבתר נפקין תרין בנין, וברתא אתזנת מבן. דהיינו שאינה ניוזנית עוד מבינה אלא מבן. שהוא ז"א. כי נתמעטה ובה מתחת למדרגת ז"א.

קנה) תנן י' שמות וכו': למדנו, עשרה שמות נשתכללו ויצאו מן וי הווי. ה' שהיא אות עשירית באותיות אלפא ביתא. וכולם. ה' הכניסה אותם לנהר הקדוש ההוא. שהיא בינה, כשנתעברה עמהם. וכל עשרה שמות סתומות בשם אחד העליון. וכולם סתומים ב'י'. ה' כוללת אותם. ה' מוציאה אותם, היא אב לכל, אב, אל האבות, שהם חגית.

קנו) מניה נפקו וי"ד וכו': ממנה מן היוד יוצאות וי"ד, שהן המילוי שלה, רמז שהן בחשבון עשרה, כמו ה'י. האותיות יוד כוללות בתוכן וי"ד, שהן שלמות הכל. וי"ד הן דכר ונוקבא. שז"א הוא וי והמלכות היא ד'. שהן זו"ן דחכמה, (כנ"ל אות קנ"ב). דו קוראים אותם, שפירושוש שנים. וע"כ אדם דו פרצופים נברא. ואלו פרצופין היו זכר ונקבה כעין שלמעלה. וי"ד הם נקראים ממעלה למטה. שתחילתם הוא וי שהוא ז"א, ואחריו הד' שהיא המלכות. ד"ו הם נקראים ממטה למעלה. שהמלכות תחילה ואחריה ז"א. והכל דבר אחד. י"ג מדות הרחמים תליות בה ב'י. דהיינו בקוץ

בינה, כי זו"ן דחכמה נעשו לבינה. כנ"ל בדבור הסמוך, שכתוב בו, ונחר יוצא מעדן להשקות את הגן. שזו ה' ראשונה דהוי"ה, כי וי"ד, דמילוי וי"ד, שה"ס זו"ן דחכמה. נצטיירו לה' שהיא צורת ד' על וי, שה"ס בינה. והיא אמה עלאה, דהיינו ישו"ת.

קנד) והחזא נהר אפיק וכו': ונהר ההוא, שהוא בינה, הוציא ב' בנים, כמו שלמדנו שהם ז"א ומלכות. וממנה הם נזונים. ולאחר כך יוצאים ב' בנים, שהם ז"א ומלכות, והבת נזונית מן הבן, שהוא וי, בן הזה הוא מלך שהשולם כולו שלו, שהוא סוד תפארת, דהיינו ז"א, ואח"כ נמצאת ה' דהיינו הבת שהיא מלכות, שזונית מן הו'. וכבר העמדנו נמצא, שהי' היא עיקר ושורש ושלמות הכל. זהו שכתוב, בחכמה יבנה בית.

פירוש. כי יש ב' מצבים במלכות, א' כנשאצלה מן הבינה בסוד ב' מאורות הגדולים שהיתה גדולה כמו ז"א, שז"א הלביש קו ימין דבינה, והמלכות כמו ז"א דבינה. ואז היתה המלכות נזונית מן הבינה כמו ז"א. ולא היתה צריכה לקבל מז"א. ועל מצב הזה אומר, וההוא נהר אפיק תרין בנין ומנה אתזנו. ששניהם ניוזנו מן הבינה. ואח"כ נתמעטה המלכות לבחינת נקודה תחת היסוד, וחזרה ועלתה לבינה ונבנתה מחדש בסוד ויבן ה' אלקים את הצלע וגו'. ובאה למצב ה', שהיא (דפו"י דף י' ע"ב)

ד"ץ מתתא לעילא. וכלא חד מלה. י"ג מכילן תליין ביה, וע"ד יו"ד כליל ר"ד כמה דאתמר, והא אוקמוה.

קנז) ות"ח, י שמהן ח אינון, לקבל י אתוון. ובספרא דרב המנונא סבא תמניא אינון, ותרין דרגין, לקבל תרין רקיעין. ומשתניין שמהן, עשרה, ותשעה, ותמניא, ושביעאה.

קנח) קדמאה י"ה, בגין ד" כליל ה'. ו וה' נפקא מן י'. בג"כ חכמה י"ה אקרי.

קנט) תניינא י יהוה דאקרי אלהים. בגין דההוא נהר רחמי, ובגין דדינין מתערי מניה, כ אתוון דרחמי ז כתיב, ונקוד מ אלהים. ו ולא אלהים ט דינא. קס) * תליתאה, אל. והוא ע גדולה, פ והוא אקרי האל הגדול. רביעאה, אלהים. דדינין ביה אתערן, והוא דינא תקיפא. חמישאה, ז יהו"ה. כללא דכל שלימו דמהימנותא, ודא הוא רחמי בשלימו ק ודא הוא תפארת. שתיתאה ושביעאה, צבאות אקרין.

חלופי גרסאות

ח ל"ג אינון. ט וה"א. י יה"ה. כ מוסיף אלקים ונפקו אתוון ; גפכו אלקים אתוון ; ל"ג אתוון דרחמי. ז מוסיף כתיב רחמים. מ בה' באלקים. נ דינא דכתיב אדני הו"ה. ס ל"ג דינא. ע הגדול. פ ודא. צ יהודה. ק ל"ג ודא הוא תפארת.

עשרה שמות

הסולם

מאמר

הוא ו"ד שהן צורת ה', וה' של הויה יוצאת מן הויה, כי היא אותן ו"ד דמילוי יוד שיצאה מן היוד שה"ס חכמה ונעשתה לבינה, (כנ"ל אות קנ"ו) ונמצא שב' אותיות י"ה כלולות ביוד, שהיא חכמה, ומשום זה נקראת החכמה י"ה.

קנט) תנינא הויה דאקרי וכו': השם השני, הוא הו"ה הנקרא אלקים, דהיינו הו"ה בניקוד של אלקים. שהוא בינה. משום שהנהר ההוא, בינה, הוא רחמים, ומשום שדינים מתעוררים ממנה, מחמת עלית המלכות לבינה, ואינם מעצמה, ע"כ כתוב השם שלה, באותיות הרחמים שהן הויה, המנוקדות בניקוד של אלקים, דהיינו בחטף סגול ובחולם ובחירק. ולא כתוב באותיות אלקים, שהם דין.

קס) תליתאה, אל, והוא גדולה, דהיינו חסד. השלישי הוא אל, והוא הגדול. השם הרביעי הוא אלקים, שבו דינים מתעוררים, והוא דין קשה. דהיינו ספירת הגבורה. השם החמישי הוא הו"ה, שהוא כלל כל השלמות של האמונה, וזה הוא רחמים בשלמות, וזה הוא ספירת תפארת. שם הששי והשביעי, שהם נצח וחור, נקראים צבאות.

תמניא

בקוץ העליון של ה' שהוא כתר. שבו י"ג תי"ד. ועל כן ה' כוללת ו"ד להראות על זו"ן שבתוכה, שמהם נעשו ישו"ת, שה"ס בינה שחזרה להיות חכמה, שמשם יוצאים כל המחוי, והן שלמות הכל, שז"ס שהמילוי ו"ד בגי' ה' שחשובים כמוה. כמו שלמדנו וכבר העמידנו.

קנז) ות"ח יוד שמהן וכו': ובוא וראה, עשרה שמות הם, כנגד י' אותיות. כלומר כנגד י' שהיא עשירית שבאותיות אלפא ביתא (כנ"ל אות קנ"ה) וע"כ כוללת עשר אותיות. ובספרו של רב המנונא סבא, אמר, שמונה שמות הם דהיינו מבינה ולמטה. וב' מדרגות כתר וחכמה, הם כנגד ב' רקיעים, כלומר שנעלמים ואינם נקראים בשם. כי שם פירושו גילוי, שכל מה שלא נשיג לא נדעהו בשם. ומספר השמות משתנה, לעשרה, כשמתחילים לספור מן הכתר. ותשעה, כשמתחילים מן החכמה. ושמונה, כשמתחילים מבינה. ושבעה, כשמתחילים מחסד.

קנח) קדמאה י"ה בגין וכו': ומתחיל למנות מן החכמה. ואומר, שם הראשון. הוא י"ה שהוא חכמה. משום שהי' שהיא חכמה, כוללת בתוכה ח', דהיינו שהמילוי של יוד (דו"י דף י' ע"ב *) דף י"א ע"א)

קסא) תמינאה, א"ל חי. כד"א ז) כי שם צוה יי את הברכה חיים וגו'.
 ודא צדיק, דכל חיים נפקין מתמן, ואקרי יהו"ה. כד"א ר) יי צדיק יבחן. ודא
 היא ש ו' זעירא דשמא קדישא. בג"כ ת ו"ו ווין תרין.
 קסב) תשיעאה, אדנ"י. ודא מלכות קדישא, דדינין נפקין מתמן לעלמא.
 ודא הוא א) כתרא ב) בתראה, דכלהו שמהן. ושם אה"ה, כללא וסתימא דקדמיתא.
 ג) ודא הוא כתרא עלאה, רישא דכל רישין, שמיה סתים ולא אתגלייא, ואתמר.
 ובספרא דאגדתא, עשר שמהן כתיבן בגוונא אחרא ואנא לא תנינא הכי.
 קסג) רבי אבא פתח, ה) עורי צפון ובאי תימן הפיחי גני יזלו בשמי
 יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו. עורי צפון, אלין עולות דנשחטות בצפון,
 בגין דאינון ד) מחשבות בצפוני לבא, ובאתר דדינא. בגין דמחשבה אשתכח
 בליליא, בזמנא דדינא אשתכח. רוח צפון מנשבא בפלוגתא דליליא, כד מתערי
 אנשי, וכנור דדוד מנגן מאליו, ומחשבתן דבני נשא מתערי.
 קסד) ובאי תימן, אלין שלמים דנשחטין בדרום, בגין דאינון שלמא
 ה) דכלא, שלמא דעלאי ו) ודתתאי. ואלין שלימו דסטרי עלמא. שלימו דכלא
 מסטרא דמהימנותא. ושלמים: בגין דאינון שלמא דכלא. בעלים אכלין ז) מנייהו,
 ח) ומתהניין מנייהו. דהא שלמא הוא ליה, ולכל עלמא, ט) בדרגא חדא. חטאות

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז) (תהלים קלג) לעיל אות קלג צ"ד. ק) (שם יא) תולדות לו צ"ד. ר) (שיר ד) חלק ג' קפג זהר חדש יג ט"א של"ד ט"ב שי"ז שכ"ט של"ט.
 ר) ה' הצדיק. ש יוד. ת וא"ו. א ל"ג כתר. ב ל"ג בתראה. ג והא אוקמוה. ד מוסיף על מחשבות. ה בכלא. ו ובתתאי; ותתאי. ז מניה. ח ומהניין. ט מוסיף כלא בדרגא.

מאמר

הסולם

עשרה שמות

קסא) תמינאה אל חי וכו': השם השמיני הוא אל חי, כש"א, כי שם צוה ה' את הברכה חיים וגו'. וזהו צדיק, דהיינו יסוד, שכל החיים יוצאים משם. ונקראה הויה, כש"א הויה צדיק יבחן. וזו היא ו' קטנה של השם הקדוש, שמשום זה ו"ו של שם הקדוש יש בה ב' ווין. שהו' הראשונה היא תפארת, והו' השניה היא יסוד.
 קסב) תשיעאה אדנ"י ודא וכו': השם התשיעי, הוא אדנ"י, וזה היא מלכות הקדושה, שהדינים יוצאים משם לעולם. וזה הוא הכתר האחרון, דהיינו ספירה אחרונה, של כל השמות. והשם אחיה הוא כלל והוא סתום, שבספירה הראשונה, שזה הוא כתר עליון, הראש של כל הראשים. שמו סתום ולא נתגלה. כי אחיה, פירושו, שאני עתיד להתגלות, ועתה, עוד אינני מגולה. ונתבאר. ובספר האגדה כתובים עשרה שמות באופן אחר. ואני לא למדתי כן.
 קסג) רבי אבא פתח וכו': רא"פ עורי (דפו"י דף י"א ע"א)

צפון ובאי תימן הפיחי גני וגו'. עורי צפון, אלו הם העולות הנשחטות בצפון, משום שבאים על המחשבות שהם בצפוני הלב, ובמקום הדין, שצד צפון הוא שמאל ודין, שהוא משום שמחשבות נמצאות בלילה בזמן שנמצא דין, רוח צפון מנשב בחצות לילה, כשהאנשים מקיצים משנתן, וכנורו של דוד, שה"ס המלכות המנגנת להקב"ה (כלהלן קע"ה): ד"ה מנגן אז מאליו, ומחשבותיהם של בני אדם מתעוררות.
 קסד) ובאי תימן: אלו הם שלמים הנשחטים בדרום. שהוא צד החסד, ימין, משום שהם שלום של הכל, שלום של העליונים ותחתונים, שהקרבת השלמים ממשיכה שלום ושלמות. ושלמים הוא לשון שלום ושלמות. ואלו הם השלמות של רוחות העולם, שלמות של הכל מצד האמונה. שהיא המלכות. והשלמים משום שהם שלום הכל, הבעלים אוכלים מהם ונהנים מהם, כי שלום הוא לו, ולכל העולם במדרגה אחת. חטאות ואשמות נאכלים לכהנים בלבד

ואשמות נאכלין לכהני, בגין דאינון זמינין לכפרא עלייהו, ולאעברא חובביהו. ומכל קרבני לא חביבין קמי קב"ה כמו שלמים, בגין דאשתכח שלמא בעלאי ותתאי.

קסה) ועילא מכלהו קטרת, דאיהו שלים מכלא, ולא אתיא לא על חטא, ולא על אשם, ולא על עון, אלא על שמחה. כד"א ט) שמן וקטרת ישמח לב, והא אוקמוה. וע"ד, קטרת לא מתקרב אלא בזמנא דשמן מתקרב, הה"ד ט) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה. וכתב, ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה. בגין דאשתכחו שמן וקטרת כחדא. ת"ח, שלמים בכלא הוא שלמא. כ וקטטה ז וקטרוגא לא אתער בעלמא, אבל קטרת, ח קשיר קשירו דמהימנותא.

קסו) ר' אלעזר אמר, כלהו עשרה שמהן כתיבי, נ ואנן תנינן. קדמאה, אהיה, דא פתימא עלאה, כמאן דאמר אנא מאן דאנא, ולא אתיידע מאן הוא. ס לבתר אשר אהיה, ע אנא דזמין לאתגליא, פ באינון צ כתרין, ק דהא בקדמיתא סתים, ולבית שרי לאתגליא, עד דמטי לגלויא ר דשמא קדישא.

קסז) וכך כתיב במשה, אהיה בקדמיתא, סתימו דכלא, אנא הוא מאן דאנא. לבתר אשר אהיה, אנא זמין לאתגליא. לבתר אהיה בתראה, ודא כד אימא מתעברא, ועדיין הוא סתים. אימתי אתגליא. בזמנא דכתיב ב) לך ואספת

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ש) (משלי כז) לעיל את קד צ"ב. ת) (שמות ל) ויחי קל צ"ה זהר חדש סח ט"א שני"ד. א) (שמות ל) ויקהל קנו צ"ב. ב) (שמות ג) ויצא קיא צ"ב.

י חשיבי. כ ל"ג וקטטה. ל ל"ג וקטרוגא. מ ל"ג קשיר. נ ואינון. ס ל"ג לבתר. ע ל"ג אנא. פ לאינון; מוסיף דזמין לאינון; עד דמטי לאינון. צ מוסיף כתרין אחרנין. ק והא. ר דשלימו.

מאמר

הסולם

עשרה שמות

קושרת קשירת האמונה. שממשכת מוחין למלכות הנקראת אמונה.

קסו) ר' אלעזר אמר וכו': רא"א, כל עשרת השמות כתובים בתורה, ואנו למדנו, אשר שם הראשון הוא אהיה הוא סתום העליון, כמי שאמר אני מי שאני, ולא נודע מי הוא. והיא כתר. ואחר כך כתוב, אשר אהיה, שהוא חכמה, שפירושו, שאני עתיד להתגלות באלו כתרים האחרים, כי בתחלה הוא סתום, דהיינו בכתר, ואח"כ מתחיל להתגלות, דהיינו בחכמה ובבינה, עד שמגיע לגילוי השם הקדוש, בתפארת.

קסז) וכך כתיב במשח וכו': וכך כתוב במשה. אהיה תחילה, שהוא סתום מכל, דהיינו כתר, שפירושו אני הוא מי שאני, אחר כך אשר אהיה, שהוא חכמה, שפירושו, אני עתיד להתגלות. אח"כ אהיה האחרון, דהיינו אהיה

בלבד, ולא לבעלים, משום שהכהנים עומדים לכפר עליהם ולהעביר חטאם. ומכל הקרבנות לא חביבים להקב"ה כמו השלמים, משום שעושים שלום בעליונים ותחתונים.

קסה) ועילא מכלהו קטרת וכו': ולמעלה מכל הקרבנות הוא קטרת, שהיא שלמה לגמרי, ואינה באה לא על חטא ולא על אשם ולא על עון, אלא על שמחה. כמש"א. שמן וקטרת ישמח לב. וכבר העמדנו. וע"כ קטרת אינה נקרבת אלא בזמן ששמן נקרב, ז"ש, והקטיר עליו קטרת סמים בבקר בבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה. וכתוב, ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה. כדי שימצאו שמן וקטרת יחד. כי שמן רומז על חכמה וקטרת על בינה. חז"ב הם תמיד ביחד. בוא וראה, שלמים עושה שלום בכל, ומחלוקת וקטרוג אינם מתעוררים בעולם. אבל קטרת (דפו"י דף י"א ע"א)

את זקני ישראל ואמרת אליהם יי' אלהי אבותיכם וגו', דא שלימו דכלא, והכא הוא גלויא וקשורא דשמא קדישא.

קסח) בג"כ, קדמאה דכלא, אהיה. תניינא, יה. בגין דחכמה אפיק ה', וסתים ביה, ולא אתפרשא לעלמין מניה. והא אוקמוה דכתיב, ונהר יוצא מעדן כהאי גוונא. ש ז.

קסט) ת והכי אוליפנא מאבא, א י' כמה דאתמר. לבתר י"ה, דלא ב מתפרשן לעלמין, י' אפיק ג ה', כהאי גוונא ה הרי י'. וההוא נהר ז דנפיק מניה.

קע) ואתמשך מניה ולתתא, תרין בנין דנפקין מנייהו. מסטרא דאבא ה י', נפיק בן, דהא אחיד ו ביה ב', ואחיד בההוא נהר. ומסטרא דאימא נפקת בת, דאיהו נהר תתאה, והאי בן אתמשך לבתר ונפיק מנייהו, * והוא ו, ודא ירית לאבא ולאימא, ואתקשר ביה מהימנותא דכלא. ומניה אתזנת ברתא, ז מההוא ירותא דאיהו ירית.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ש ה"א ו"ו. ת ואוליפנא ול"ג הכי. א יוד. ב אתפרשן. ג לה. ד אנפיק. ה יוד. ו בה ביה. ז ומההוא.

א (בראשית ב) לעיל אות קנג צ"ע.

הסולם

עשרה שמות

מאמר

הבינה, בסוד ו"ד דמילוי יוד, (כנ"ל אות קנ"ח) שה"ס או"א עלאין שאינם נפרדים זה מזה לעולם. ואח"כ י' הוציאה ה' באפן הזה, ה', שיש רועס י' בקרן זוית ה', הרי יש כאן י' שהוא ישראל סבא, ואותו נהר היוצא ממנו שהוא תבונה, שהיא עצמות ה' המתפשטת מן ה' שבקרן זוית שלה. והם סוד ה' ראשונה שבשם הוי"ה.

קע) ואתמשך מניה ולתתא וכו': ונמשך ממנו ולמטה, דהיינו מן ה' הנ"ל שהם ישויות, שני בנים היוצאים מהם, מצד אבא תתאה, שהוא י' שבקרן זוית ה', יוצא בן, שהוא ז"א, שהוא נאחו בהי', שהוא יש"ס, הנקרא אבא, ונאחו בנהר ההוא, דהיינו בתבונה, הנקראת אמא, שהיא עצמות ה' המתפשטת מן ה'. ומצד אמא, שהיא עצמות ה' יוצאת בת, שהוא מלכות, שהיא נהר התחתון, והבן הזה, שהוא ז"א, נמשך אח"כ ויצא מהם, מישי"ס ותבונה, והוא ו' דהויה, והוא יורש את אבא ואמא, שהם ישויות, כלומר שמקבל מוחין שלהם, אע"פ שאינם שלו מבחינת עצמו, אלא שיורש אותם. (כנ"ל בראשית א' דף ד' ד"ה וכבר) ונקשרה בו האמונה של הכל, שהיא מלכות. וממנו מיוזנית הבת, מאותה ירושה שהוא ירש, מיסויות, דהיינו שמאיר לה מאותם המוחין.

ועל

אהיה שלחני אליכם. שהוא בינה. וזהו כשאמא מתעברת עם זו"ג, ועוד השם סתום. מתי מתגלה השם. הוא בזמן שכתוב, לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם, הויה אלקי אבותיכם וגו', השם הזה הוא שלמות הכל. וכאן הוא הגילוי והיחוד של השם הקדוש. והוא תפארת.

קסח) בג"כ קדמאה דכלא וכו': משום זה השם הראשון של הכל, הוא אהיה. שהוא כתר. השני יח, שהוא חכמה. משום שהחכמה שהיא י' הוציאה ה' שהיא בינה, (כנ"ל אות קנ"ח) והיא סתומה בו ואינה נפרדת ממנו, מן ה' לעולם. שה"ס בינה הנכללת בחכמה, והם מכונים או"א עלאין. וע"כ נקראת החכמה בשם יח. וכבר העמדנו, שכתוב, ונהר יוצא מעדן, שפירשו, שהבינה הנקראת נהר יוצאת מעדן. שהוא חכמה, שבינה זו ה"ס ישראל סבא, ותבונה, דהיינו חו"ב תתאין, והם כאפן הזה ז', כלומר שהקרן זוית שבימין האות ה' היא סוד י' שהיא חכמה הנקראת אבא תתאה, והנק' ישראל סבא, אשר אות ה', שהיא בינה הנקראת אמא תתאה, והנקראת תבונה, מתפשטת ממנו.

קסט) והכי אוליפנא מאבא וכו': וכך למדתי מאבי, י' היא כמו שאמרנו, שהיא חכמה. ואח"כ יח', שהחכמה הוציאה בתוכה (דפו"י דף י"א ע"ב *) דף י"א ע"ב)

קעא ועל דא ן בעי למכתב שמא קדישא, י בקדמיתא, קוצא חד לעילא, וקוצא חד באמצעיתא, וקוצא חד לתתא, והא אתמר. לבתר יה, דלא מתפרשן דא מן דא לעלמין, כגוונא דא ם זה. בגין דישתכחו תרווייהו בשלימו דכלא, אב ואם בן ובת. כגוונא דא ן ייה. הרי לך כל שלימו דמהימנותא.

קעב לבתר אתפשט מהימנותא, ונפקין תרין בנין מכללא ן חד, בארחייהו. בן נפיק מתרווייהו, והוא ו' דשמה קדישא. בת נפקת מסטרא דאימא, והיא ה' בתראה דשמה קדישא. ולא אשתלימת אלא עם ו', בגין דמניה אתזנת, ועל דא בעי למכתב ו', ולבתר ך ה', כגוונא דא ן ה, הרי ו' וההוא אתפשטותא דנפיק מניה, כגוונא דההוא נהר דנפיק מן י', בגין דמניה אתזנת. ן ו' הרי בן דנפיק מניה לתתא.

קעג והא מלין אלין אוקים לון אבא, והא אתמרו. ואנא כד מטינא למלין אלין, אימא לון, בגין דפקדונא דאבא הכי. והכי בעי ב"נ לאזדהרא בשמא

חלופי גרסאות

ח מאן דבעי. ס ל"ג ה. י ו"ה. כ דא. ל וא"ו ה"א. מ ו"ה; ו"ה. נ והרי.

סוד כתיבת שם הוי"ה

הסולם

מאמר

נשלמת אלא עם ו', כי המלכות אינה נשלמת אלא ע"י ז"א, משום שממנו ניוזנית, דהיינו מקבלת שפעה. וע"כ צריך לכתוב צורת ח', שתהיה בה ו' תחילה, ואח"כ ה', כעין זה ז"ל שהם ז"א ומלכות הכלולים במלכות. הרי ה' עם ההתפשטות היוצאת ממנה, המשלמת צורת ח', דומים כמו נהר ההיא תבונה, היוצא מן י' שהוא ישראל סבא, כמו שנתבאר בצורת ה' ראשונה דהויה לעיל בדבור הסמוך. משום שממנו מן ה', ניוזנית הח' שהיא בינה, אף כאן בח' אחרונה צריכים לכתוב תחילה ו' ואח"כ למשוך ממנה צורת ח', כי ה' זו ניוזנית מן הו'. ו' זה, שבתחילת צורת ח', הרי הוא בן היוצא ממנו מן הו' דהויה, למטה, בתוך הח' האחרונה. כלומר, שהוא ז"א שבמלכות.

קעא ועל דא בעי וכו': ועל כן צריכים לכתוב את השם הקדוש, ה' בתחילה, וצריכים לכתוב קוץ אחד למעלה, מעל ה' וקוץ אחד באמצע ה', וקוץ אחד למטה בתחתית ה'. שה"ס כח"ב המרומזים ב"ל. וכבר למדנו (לעיל אות קמ"ז). אח"כ צריך לכתוב יה, שאינם נפרדים זה מזה לעולם, כאפן זה, ה' דהיינו שתחילה יכתוב ה' שבקרבן זוית, ואח"כ ימשוך ממנה ב' קוץ, אחד למעלה על הגג, ואחד למטה לרגל ימנית, וקו קטוע ברגל השמאלית. כדי שימצאו שניהם בכל השלמות, אב ואם, הכלולים ביד, שהם או"א עלאין, ואח"כ הוציאה ה' מתוכה את המילוי ו"ד ונעשית ממנה אות ה' בצידו ה' שהם בן ובת, של ה' כי ו"ד דמילוי יוד ה"ס ז"א ומלכות הכלולים בחכמה (כנ"ל אות קנ"ו) הנקראים בן ובת. כעין זה צריכים לכתוב י"ח. הרי לך כל השלמות של האמונה. שהיא בינה.

קעג והא מלין אלין וכו': והרי דברים אלו העמידם לי אבי, ונאמרו. ואני, כשמגיע אני לדברים אלו, אני אומר אותם כך, משום שכן הוא פקדון של אבי. כלומר שכן נמסרו לי. וכך צריך האדם להוזהר בשם הקדוש. שיכתוב השם הקדוש באפן זה, וזה הוא כראוי. ואם לא באפן זה, לז' נקרא שם קדוש. ונקרא פגום. ומי שפוגם את השם הקדוש טוב לו שלא נברא.

קעב לבתר אתפשט וכו': לאח"כ נתפשטה האמונה, שהיא הבינה, ויוצאים ממנה ב' בניים מכלל אחד, ומתחלקים לדרכיהם. הבן, שהוא ז"א, יוצא משניהם, מישטו"ת, והוא הו' של השם הקדוש הויה. הבת, שהיא המלכות, יוצאת מצד אמא, דהיינו תבונה, והיא ה' אחרונה של שם הקדוש הוי"ה. ואינה (דפו"י דף י"א ע"ב)

קדישא, דיכתוב שמא קדישא כגוונא דא, ודא איהו כדקא חזי. ואי לאו, לא אקרי שמא קדישא ואקרי פגים. ומאן דפגים שמא קדישא, טב ליה דלא אתברי. קעד) תליתאה, יהו"ה דאקרי אלהים כמה דאתמר, רחמי, ונפיק מניה דינא. ודא הוא ההוא נהר, דנגיד ונפיק מעדן. רביעאה, אל גדול. והא אתמר, ודא גדולה. חמשאה, אלהים. ובכל אתר ׀ הוא גבורה. שתיתאה, יהו"ה, רחמי, שלימו דכלא. עקרא דכלא. קשרא די מהימנותא. אחיד לכל סטרין. ודא תפארת ישראל.

קעה) שביעאה ותמינאה צבאות. ועל דא, יהו"ה קריב בכלא. אחיד בכל סטרין, לזמנין י"י אלהים, דהא קריבין אינון תפארת לגבי גבורה. לזמנין י"י צבאות, ׀ דהא קריבין אינון תפארת לגבי נצח והוד, דאקרון צבאות. והא אתמר דאשתמודען מלי נביאי מהימני מפומייהו. כד אמרי, כה אמר י"י אלהים. וכד אמרי, כה אמר י"י צבאות. והווי ידעין מאן אתר ׀ אתיין מלין.

קעו) תשיעאה ז שדי. דאמר לעלמא די, דהא ׀ די ספוקא הוא. וספוקא ׀ לא אתי לעלמא, אלא מן צדיק, דאיהו יסוד עולם, דאמר לעולם די. עשיראה, אדנ"י. דהא דינא דמלכותא דינא ודאי. והאי לאגחא קרבין דמלכא בעלמא. ודא גבורה תתאה, ודא איהו צדק.

חלופי גרסאות

ס מוסיף דא הוא. ע רזא. פ אתו. צ מוסיף אל שדי. ׀ ל"ג די; דספוקא ול"ג די. ׀ דא אתי מן צדיק ול"ג לעלמא אלא.

עשרה שמות

קרב לכל, אחוז בכל הקצוות. כי לפעמים כתוב, הויה אלקים, שזה יורה שת"ת קרב לגבורה. ולפעמים כתוב, הויה צבאות, שזה יורה שת"ת קרב לנצח והוד הנקראים צבאות. והרי למדנו, שנודעים, דברי הנביאים הנאמנים מפיהם, כשאמרו, כה אמר הויה אלקים. וכשאמרו, כה אמר הויה צבאות, שהיו יודעים מאיזה מקום באים דברי הנבואה.

קעו) תשיעאה שדי, דאמר וכו': השם התשיעי הוא שדי, דהיינו יסוד, שאמר לעולם די, כי די פירושו ספוק כל מה שצריך, וספוק אינו בא לעולם אלא מצדיק, שהוא יסוד עולם, שאמר לעולם די. דהיינו שמספיק לו צרכו. השם העשירי הוא אדנ"י, שהוא מלכות, כי הדין של המלכות הוא דין ודאי, ואדנ"י הוא אותיות דין. והווי לערוך מלחמות המלך, שהוא ד"א, בעולם. וזו נקראת גבורה תחתונה, וזו נקראת צדק.

ואלין

הסולם

מאמר

קעד) תליתאה יהו"ה דאקרי וכו': אחר שביאר ב' שמות הראשונים, אהיה יה שהם כתר וחכמה, (כנ"ל אות קס"ח) מבאר שם השלישי, שהוא הויה שנקרא אלקים. דהיינו בינה. כמו שלמדנו, שבינה בעצם היא רחמים, אלא שיוצא ממנה דין. וע"כ הכתב הוא הויה, רחמים. והקריאה הוא אלקים, די, להיותה מנוקדת בניקוד אלקים. (כנ"ל אות קנ"ט) וזה הוא נהר ההוא היוצא מעדן. שהיא בינה. השם הרביעי הוא, אל גדול, וכבר למדנו, שהיא גדולה, דהיינו ספירת החסד. השם החמישי הוא אלקים, שבכל מקום הוא נבורה. השם הששי הוא הויה, רחמים, שהוא שלמות הכל, עיקר הכל, הקשר של האמונה, אחוז לכל הקצוות. שכולל כל ששה קצוות חג"ת נה"י. וזה הוא תפארת ישראל.

קעה) שביעאה ותמינאה וכו': השם השביעי והשמיני, נקראים יחד, צבאות, שהם נצח והוד. וע"כ השם הויה, שהוא ת"ת, (דפוי" דף י"א ע"ב)

קעז) ואלין אינון עשרה שמהן דקב"ה אקרי בהו, ^ט מתקשרן דא בדא, ביחודא שלימ. ואלין אינון כתרין קדישין דמלכא, דהוא אשתמודע בהו, ואינון שמיה, והוא אינון. וכד מתקשרן כלהו כחדא, על ריחא דקטרת, כדין אקרי קטרת, קשורא דמתקשרין כחדא. זכאה חולקיהון דצדיקיא, דידיעין אורחין דאורייתא, וידעין לאשתמודעא ביקרא דמאריהון, עלייהו כתיב ^ז ובאו וראו את כבודי.

קעח) ^ה ואם זבח שלמים קרבנו. ר"ש אומר, כתיב ^ו עשרה עשרה הכף בשקל הקדש. עשרה עשרה למאי קא אתיא. אלא, עשרה למעשה בראשית. ועשרה למתן תורה. עשרה מאמרות במעשה בראשית, ועשרה מאמרות במתן תורה. במאי קא מיירי. בגין דעלמא לא ^ה אתברי אלא בגין אורייתא, ^א וכל זמנא דישראל מתעסקי באורייתא, עלמא מתקיימא. וכל זמנא דישראל מתבטלי מאורייתא, מה כתיב, ^ז אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. קעט) תא חזי, עשרה מאמרות למעשה בראשית, כדתנן בעשרה מאמרות נברא העולם. עשרה מאמרות למתן תורה, ^ב אלו עשרת הדברות. כתיב ^ח אנכי יי' אלהיך. וכתיב במעשה בראשית ^ט יהי אור ויהי אור. דא מהימנותא דקב"ה * אור אקרי, דכתיב ^י יי' אורי וישעי ממי אירא וגו'.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ד) (ישעיה טו) חלק ג' קא. ה) (ויקרא ג. ו) (במדבר ז) חלק ג' יב. קעט. רנח. תקוני זהר בהקדמה ו. ת"ע קלה: ז) (ירמיה לג) ב"א קצג צ"ג. ח) (שמות כ) יתרו צח צ"ג. ט) (בראשית א) ב"א מ צ"ד. י) (תהלים כז) ויחי רטו צ"ה זהר חדש כו ט"א שכ"ט תקונים חדשים קטז ט"א שלי"ח.

עשרה עשרה הכף

הסולם

מאמר

מאמרות. דהיינו עשרת הדברות, במתן תורה. שואל, מה מלמדנו בזה. ומשיב, משום שהעולם לא נברא אלא בשביל התורה, וכל זמן שישראל עוסקים בתורה העולם מתקיים, וכל זמן שישראל מתבטלים מתורה, מה כתוב, אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. שפירושו, אם לא התורה, שנאמר בה והגית בו יומם ולילה, חוקות שמים וארץ לא שמתי. ושיעור הכתוב, הוא, כי הכף היא מלכות, שהיא כוללת ב' עשרות אלו, דבריאת עולם ומתן תורה, התלוים זה בזה.

קעט) ת"ח עשרה מאמרות וכו': בוא וראה, עשרה מאמרות למעשה בראשית הוא כמו שלמדנו, בעשרה מאמרות נברא העולם. עשרה מאמרות למתן תורה, אלו עשרת הדברות. והם אלו כנגד אלו, שאם לא אלו דמתן תורה אינם מתקיימים אלו דמעשה בראשית כנ"ל. כתוב, אנכי ה' אלקיך במתן תורה, וכתוב במעשה בראשית יהי אור ויהי אור. כי האמונה של הקב"ה, שהיא המלכות, שה"ט

קעז) ואלין אינון עשרה וכו': ואלו הם עשרה שמות שהקב"ה נקרא בהם, המקושרים זה בזה ביחוד השלם. ואלו עשרה השמות, הם הספירות הקדושות של המלך, שהן כח"ב חג"ת נה"מ, שהוא נודע בהן, והן שמו, והוא הן. וכשמתקשרות כולן כאחת על ידי הריח של הקטרת, אז נקרא קטרת, שפירושו קשר בלשון ארמי, שהוא קשר המדרגות שמתקשרות יחד. אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים דרכי התורה, ויודעים להכיר כבוד אדונם, עליהם כתוב, ובאו וראו את כבודי.

מאמר עשרה עשרה הכף

קעח) ואם זבח שלמים קרבנו: ר"ש אמר, כתוב, עשרה עשרה הכף בשקל הקדש. שואל, עשרה עשרה, ב' פעמים, למה הם באים. ומשיב, אלא עשרה שבמעשה בראשית, ועשרה דמתן תורה, כי יש עשרה מאמרות במעשה בראשית, דהיינו עשרה פעמים, ויאמר. והפסוק בראשית נחשב ג"כ למאמר. ועשרה (דפו"י דף י"א ע"ב *) דף י"ב ע"א)

(קפ) כתיב (כ) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. וכתוב במעשה בראשית, (כז) יהי רקיע בתוך המים וגו'. יהי רקיע, אליו ישראל, דאינון חולקא דקב"ה, ג דאחדין בהווא אתרא דאקרי שמים. והיינו רזא, דזמנא חדא שאל רבי ייסא סבא לרבי אלעאי, אמר, הא שאר עמין ירב לון קב"ה לרברבין ממנן שליטין, ישראל באן אתר ירב לון. שלח ליה, ויתן אתם אלהים ברקיע השמים, ושפיר שלח ליה.

(קפא) בתוך המים, בין מלווי אורייתא. ויהי מבדיל בין מים למים, בין קב"ה, דאקרי (ד) באר מים חיים. ובין ע"ו, ה דאקרי (ה) בורות נשברים וגו' דאינון מים (ו) המרים, מים עכורין, ז מכוונסים, סרוחים ומטונפים. וע"ד ישראל קדישין מבדילין בין מים למים.

(קפב) כתיב (ז) לא תשא את שם יי' אלהיך לשוא, וכתוב במעשה בראשית, (ח) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד. תא חזי, כל מאן דאומי בשמא קדישא לשקרא, כאילו פריש אימא מאתרה לעילא. וכתרין קדישין לא מתישבי בדוכתייהו, כמה דאת אמר, (ט) ונרגן מפריד אלוף. ואין אלוף אלא קב"ה. וכתוב יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד, לא תשוי פרודא, בגין אומא דשקרא. אל מקום אחד, כדקא חזי באתר דקשוט, ולא באתר אתרא לשקרא. ומאי שקרא. הוא דאזלין מיא לאתר אחרא, דלאו איהו דיליה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(כ) (שמות כ) יתרו קג צ"ה. (ל) (בראשית א) לעיל (ג) ואחדין. ד ל"ג באר. ה דאיהו. ו סרוחין. ז ל"ג ארת קלד צ"ו. (מ) (ירמיה ב) חלק ג' וסו. רפו. מכוונסים סרוחים ומטונפים; ל"ג סרוחים ומטונפים. (נ) (שמות כ) יתרו קיב צ"ר. (ס) (בראשית א) וארא (מ) (ירמיה ב) חלק ג' רפו. רפו. (נ) (שמות כ) יתרו מג צ"ש. (ע) (משלי טז) ב"א שיב צ"ב.

עשרה עשרה הכף

הסולם

מאמר

בורות נשברים אשר לא יכילו המים. שהם מים המרים, מים עכורים, מכוונסים, סרוחים ומטונפים. וע"כ ישראל קדושים, מבדילים בין מים למים. בין הקב"ה, ובין ע"ו. הרי שמקרא זה דומה להכתוב, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני.

(קפב) כתיב לא תשא וגו'; כתוב, לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא. וכתוב במעשה בראשית יקוו המים אשר מתחת השמים למקום אחד. בוא וראה כל הנשבע בהשם הקדוש לשקר, כאילו מפריד אמא. שהיא מלכות, ממקומה למעלה, והספירות הקדושות אינון מתישבות במקומן. כש"א. ונרגן מפריד אלוף. ואין אלוף אלא הקב"ה. וכתוב, יקוו המים אשר מתחת השמים למקום אחד, שפירושו, לא תעשה פרוד בין המדרגות הנקראות מים, מחמת שבועת שקר. אלא אל מקום אחד. כראוי

שה"ס אנכי נקראת אור, שכתוב ה' אורי וישעי ממי אירא וגו'. הרי שהם אחד.

(קפ) כתיב לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, שהוא בדומה למה שכתוב, יהי רקיע בתוך המים וגו'. כי יהי רקיע פירושו, ישראל, שהם חלק הקב"ה יתאחדו במקום ההוא שנקרא שמים, שהוא ז"א. וז"ס. שפעם אחת, שאל ר' ייסא סבא לרבי אלעאי, הרי שאר העמים נתן אותם הקב"ה לשרים ממונים שליטים, ישראל, באיזה מקום נתן אותם. שלח לו, ויתן אותם אלקים ברקיע השמים. ויפה שלח לו, כי ישראל מהאחדים בשמים שהם ז"א.

(קפא) בתוך המים: היינו בתוך דברי תורה, כי התורה נקראת מים. ויהי מבדיל בין מים למים, היינו בין הקב"ה שנקרא באר מים חיים, ובין עבודה זרה, שנקראת (דפו"י דף י"ב ע"א)

קפג) כתיב ⁹ זכור את יום השבת לקדשו, וכתוב במעשה בראשית, תדשא הארץ דשא עשב. אימתי אתרביאת ארעא קדישא ואתעטרת בעטרהא, הוי אומר ביום השבת, דהא כדין אתחברת ¹¹ כלה במלכא, לאפקא דשאינ וברכאן לעלמא.

קפד) כתיב כבד את אביך ואת אמך. וכתוב במעשה בראשית, יהי מארת ברקיע השמים. מאי קא מיירי. אלא אלין מאורות, ¹⁰ דא הוא אביך ואמך. אביך, דא שמשא. אמך, דא סיהרא. ואין שמשא אלא קב"ה, דכתיב ¹² כי שמש ומגן יי' אלהים. ולית סיהרא אלא כנסת ישראל, דכתיב ¹³ וירחך לא יאסף, ועל דא כלא חד.

קפה) כתיב לא תרצח, וכתוב במעשה בראשית, ישרצו המים שרץ נפש חיה, ואנת לא תקטול בר נש, דאקרי הכי, דכתיב ויהי האדם לנפש חיה. ולא תהוו כדגים הללו, דרברבי בלעי לזוטרי.

קפו) כתיב לא תנאף, וכתוב במעשה בראשית, תוצא הארץ נפש חיה למינה. מכאן אוליפנא, דלא ישקר בר נש באנתו אחרא דלאו איהי בת זוגיה. וע"ד כתיב, תוצא הארץ נפש חיה ¹⁴ למינה, דלא תוליד אתתא אלא ממינה, ומאן איהו מינה, דא ¹⁵ בן זוגה.

קפז) כתיב לא תגנוב, וכתוב במעשה בראשית, ויאמר אלהים הנה נתתי

חלופי גרסאות

9) (שמות כ) הקסה"ז לט צ"א. צ) (תהלים פד) שמות ט מטרוניתא. ט ל"ג דא הוא. י ל"ג מכאן אוליפנא. ט צ"ח. ק) (ישעיה ס) בא נ צ"צ. כ ל"ג למינה. ל בת.

מסורת הוזהר

עשרה עשרה הכף

הסולם

מאמר

ומגן ה' אלקים. ואין לבנה אלא כנסת ישראל, שהיא מלכות, שכתוב, וירחך לא יאסף. ועל כן ב' המקראות אחד הם.

קפה) כתיב לא תרצח : כתוב לא תרצח וכתוב במעשה בראשית, ישרצו המים שרץ נפש חיה. ללמדנו, שאתה לא תרצח אדם שנקרא כך, נפש חיה. שכתוב, ויהי האדם לנפש חיה. ולא תהיו כדגים האלו, אשר הגדולים בולעים את הקטנים, הרי שב' המקראות אחד הם.

קפו) כתיב לא תנאף וכי : כתוב לא תנאף. וכתוב במעשה בראשית, תוצא הארץ נפש חיה למינה. מכאן למדנו שלא ישקר אדם באשה אחרת שאינה בת זוגו. וע"כ כתוב, תוצא הארץ נפש חיה למינה, דהיינו, שאשה לא תוליד אלא ממינה. ומי הוא מינה, זהו בן זוגה.

קפז) כתיב לא תגנוב וכי : כתוב, לא תגנוב. וכתוב, במעשה בראשית, ויאמר אלקים הנה

כראוי במקום האמת. ולא יתפשטו למקום אחר שהוא שקר. ומהו השקר. הוא, שהמים הולכים למקום אחר, לסטרא אחרא, שאינו שלו של הקב"ה. הרי שהמקראות דומים זה לזה.

קפג) כתיב זכור את גוי' : כתוב, זכור את יום השבת לקדשו. וכתוב, במעשה בראשית, תדשא הארץ דשא עשב וגו'. מתי נתגדלה הארץ הקדושה, שהיא המלכות, ונתעטרה בעטרותיה. הוי אומר ביום השבת, כי אז נתחברה הכלה, שהיא מלכות, בהמלך, שהוא ז"א, להוציא דשאים וברכות לעולם. הרי שהמקראות דומים זה לזה.

קפד) כתיב כבד וגו' : כתוב, כבד את אביך ואת אמך. וכתוב במעשה בראשית, יהי מארת ברקיע השמים. מה מלמדנו. אלא אלו מאורות הם אביך ואמך. אביך, הוא השמש, שהוא ז"א. אמך, היא הלבנה, שהיא מלכות. ואין שמש אלא הקב"ה, שכתוב, כי שמש (דסו"י דף י"ב ע"א)

לכם את כל עשב זורע זרע, מאי דיהבית לכו ואפקידת לכו יהא לכו, ולא תגנובו מה דהוא מאחרא.

קפח) כתיב לא תענה ברעך עד שקר, וכתיב במעשה בראשית, ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו. מאן דהוא בדיוקנא דמלכא, לא תסהיד ביה שקר. ומאן דאסהיד שקר בחבריה, כאילו אסהיד לעילא.

קפט) כתיב לא תחמוד אשת רעך, וכתיב במעשה בראשית, לא טוב היות האדם לבדו וגו'. הא בת זוגך לקבלך, וע"ד לא תחמוד אשת רעך.

קצ) והיינו עשרה מאמרות למעשה בראשית, ועשרה מאמרות למתן תורה. והיינו נ דכתיב, ו עשרה עשרה הכף בשקל הקדש. אתקלו כחדא בשקולא חדא. ובגין כך קאים עלמא, ואשתכח ביה שלמא. ועל דא, ואם זבח שלמים קרבנו, לקיימא עלמא בשלמא. ולא עוד, אלא דמכפר על מצות עשה, ועל מצות ל"ת, בגין לאטלא שלום על כלא.

קצא) כתיב ו המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו, האי קרא אוקמוה חברייא. אבל המשל, דא * אברהם, דכתיב ביה ו נשיא אלהים אתה בתוכנו, וכתיב ו ואברכך ואגדלה שמך. ופחד, דא יצחק. דכתיב, ו פחד יצחק היה לי. ו עושה שלום במרומיו, דא יעקב. דכתיב, ו תתן אמת ליעקב, וכתיב ו והאמת והשלום אהבו. דאמת ושלום קשיר דא בדא. וע"ד הוא שלימותא דכלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ר) במדבר ז) לעיל אות קעה צ"ו. ש) (איוב כה) מ) מוסיף והיינו דכתיב. נ ל"ג דכתיב. ס ג"ס כאן תרומה כזו צ"ב זהר חדש טו ט"א שמ"ו תקונים חושים קטו ט"ב ש"א קכב ט"ב ש"ל. ת) (בראשית כג) חיי שרה יח צ"ג. א) (בראשית יב) לך יח צ"א. ב) (שם לא) משפטים קג צ"צ. ג) (איוב כה) תרומה קכו צ"ב. ד) (מיכה ז) לך קמח צ"ב. ה) (זכריה ח).

עשרה עשרה הכף

הסולם

מאמר

שכתוב עשרה עשרה הכף בשקל הקדש. שאלו ב' עשרה, נשקלו כאחד במשקל אחד. ומשום זה עומד העולם ונמצא בו שלום. וע"כ ואם זבח שלמים קרבנו. הוא לקיים העולם בשלום. ולא עוד אלא שמכפר על מצות עשה ועל מצות לא תעשה, כדי להטיל שלום על הכל. קצא) כתיב, המשל ופחד וגו'. כתוב, המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו. מקרא זה העמידו החברים. אבל המשל, זהו אברהם, שכתוב בו, נשיא אלקים אתה בתוכנו. שכתוב, ואברכך ואגדלה שמך. ופחד, זהו יצחק, שכ' ופחד יצחק היה לי. עושה שלום במרומיו, זהו יעקב, שכתוב, תתן אמת ליעקב, וכתיב, והאמת והשלום אהבו. כי אמת ושלום שה"ס ת"ת ויטו, קשורים זה בזה, וע"כ יעקב הוא שלימות הכל. פירוש, אברהם ויצחק, ה"ס ב'

הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע. דהיינו מה שנתתי לכם ומה שהפקדתי לכם, יהיה שלכם, ולא תגנובו מה שהוא מאחרי. קפח) כתיב לא תענה וגו'. כתוב, לא תענה ברעך עד שקר. וכתוב במעשה בראשית, ויאמר אלקים נעשה אדם בצלמנו. היינו, מי שהוא בצורת המלך לא תענה בו שקר. ומי שמעיד שקר לחברו, כאלו מעיד שקר למעלה. קפט) כתיב לא תחמוד וגו'. כתוב, לא תחמוד אשת רעך. וכתוב, במעשה בראשית, לא טוב היות האדם לבדו וגו' הרי בת זוגך כנגדך. שניתנה לו בת זוגו חוה. ועל כן לא תחמוד אשת רעך. קצ) והיינו עשרה מאמרות וכו': והיינו מה שאמרנו (באות קעח) עשרה מאמרות למעשה בראשית ועשרה מאמרות למתן תורה. והיינו (דפו"י דף י"ב ע"א *) דף י"ב ע"ב)

קצב) ו שלמים שלימותא הוא, ושלמא דכלא. ומאן פ דאקריב שלמים אסגי שלמא בעלמא. יעקב איהו עביד שלום, כמה דאמרן. בגין דאחיד להאי ולהאי. ושלמים אחידן במצות עשה, ובמצות לא תעשה, בהאי סטרא, ובהאי סטרא. ועל דא אקרי שלמים. ורזא דמלה, ז דכתיב, ויעקב איש תם: גבר שלים. שלים לעילא, ושלים לתתא. ק דבר אחר ז המשל דא מיכאל. ופחד דא גבריאל. דא יסודא דיליה ממיא ודא יסודא דיליה מאשא וקב"ה עביד שלמא בניייהו דכתיב ח עושה שלום במרומיו.

קצג) רבי אחא אמר, כתיב ט אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה וגו'. ר מאי קא מיירי. כמה דאת אמר, ו והתודה אשר חטא עליה, עליה דייקא. וע"ד חלת מצות וגו'. וחלת מצות, הא אוקמוה, ועל מה אתיא. מצת וחלת כתיב חסר, בגין דחטא עליה.

קצד) תאני רבי חייא, כתיב על זבח תודת שלמיו, דא שלימו דכלא. שלמיו: תרי. תודה, אתיידע. אמר ליה רבי יהודה, תודה ידיע, שלמיו מהו תרי. אמר ליה, תרין ווין, ט ו"ו דהיינו ת שלמיו, שלמא דכלא. קצה) אמר רבי יצחק, תודת שלמיו, דאטיל שלמא בכלא, ואתער רחמי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ע ל"ג ושלמים שלימותא הוא. פ דקריב. צ ל"ג דכתיב. ק ל"ג מן ד"א עד סוף האות. ר מוסיף תודה מאי. ש ל"ג ו"ו. ת ל"ג שלמיו.

(ו) (בראשית כה) תולדות לד צ"ב. ז) (איוב כה) תרומה קצו צ"ב זהר חדש טו ט"א שמ"ו תקונים חדשים קטז ט"ב ש"א קכב ט"ב ש"ל. ח) (שם). ט) (ויקרא ז). י) (שם ה) חלק ג' סג. זהר חדש פ ט"א ש"ו. דרך אמת ת ע"ן פ"י מאמר זה בפרדס בשער המכריעין פ"ד ע"ש.

שלמים

הסולם

מאמר

כאן התודה באה על מה שפגם במלכות. כי התודה באה על הצלה מיסורין. דהיינו הד' שצריכים להודות, ואין יסורין בלי עון. ונמצא שכל תודה באה על עון. אבל העון הזה פוגם רק במלכות, כמו בקרבן האשם, שכתוב שם, עליה, כנ"ל. וע"כ צריך להביא חלת מצות וגו', וחלות מצות הרי העמדנו מה הן ועל מה הן באות. אשר חלות מצות, הן בחינות מלכות, והן באות על פגם המלכות. מצת וחלת, כתובים חסרים ו'. שהוא משום, שחטא עליה. על המלכות, וע"כ הו' שהיא ת"ת אינה מאירה בה.

קצד) תאני רבי חייא וכו': תנא ר' חייא כתוב, על זבח תודה שלמיו, זהו שלמות הכל. שלמיו, היינו שנים. תודה, נודעת מה היא. א"ל ר' יהודה, תודה ידועה, שהיא מלכות, אבל שלמיו, מה הם שנים שאתה אומר. אמר לו שהם שתי ווין ו"ל, שהם ת"ת ויסוד. דהיינו שלמיו, שיוורה שלום הכל.

קצה) אמר ר' יצחק וכו': אר"י, תודת שלמיו, פירושו שמטיל שלום בכל ומעורר רחמים

ב' קוין ימין ושמאל, ויעקב ה"ס קו האמצעי המכריע ומיחדם ועושה שלום ביניהם.

קצב) ושלמים שלמותא הוא וכו': ושלמים, הוא שלמות, ושלום הכל, ומי שמקריב שלמים מרבה שלום בעולם. כי שלמים הוא בחינת קו האמצעי, כמו יעקב. יעקב, הוא עושה שלום כמו שאמרנו, משום שאחוז בזה ובוה, דהיינו שמתיחדים בו קו ימין וקו שמאל. שה"ס אברהם ויצחק, ושלמים אחוזים במצות עשה, שה"ס קו ימין, ובמצות לא תעשה, שה"ס קו שמאל, דהיינו בצד זה ובצד זה, כמו יעקב, להיותם ג"כ קו אמצעי, וע"כ נקראים שלמים. וסוד הדבר, שכתוב, ויעקב איש תם, שפירושו איש השלם. כי כל השלמות היא בקו האמצעי. שהוא שלם למעלה בוד"א, ושלם למטה במלכות.

קצג) ר' אחא אמר וכו': רא"א, כתוב, אם על תודה יקריבנו, והקריב על זבח התודה וגו'. שואל, מה הוא אומר, למה צריכים להקריב עליו חלות מצות וגו'. ומשיב, הוא כש"א והתודה אשר חטא עליה, עליה הוא בדיק, דהיינו על שחטא ופגם במלכות. אף (דפו"י דף י"ב ע"ב)

בכלהו עלמין. תודת שלמיו, רבי יוסי אמר, הא דאמר רבי חייא שפיר, דכ"י אתברכא מאינון א תרי, דאינון שלמא ב דכלא. רבי יוסי אמר, לחם חמץ ג הא ידיע, והא אתמר כמה דהוה חטאה, כך הוה מקרב בההוא גוונא ממש.

קצו) ת"ח, חלת מצת חסר, כמה דאתמר בלולות בשמן ורקימי מצות משוחים בשמן. ז למאי קא רמיזא. אמר ר' שמעון, הני אינון ט להט החרב המתהפכת וגו'. בגין דכלהו ה אתמנן על ארחייהו דבני נשא, על אינון דעברין על פקודי אורייתא, ועל דא ו כלא סלת בלולה בשמן, לאמשכא משח רבות מאתר עלאה לתתא, ויתברכון כלהו כחדא, מההוא משח רבות קודשא.

קצז) ז ודא הוא יין לנסך, והא אוקימנא רביעית ההין. ח ואתר חד ט מלי יין ושמן ומים לנסוך, והא אוקימנא מלי, מים לאשקאה גנתא, כ וכל אינון נטיעין. ועל דא, אית מים ואית מים. יין, אית אתר דאיהו טוב, ואית אתר ז דאיהו לאענשא דאיהו דינא.

קצח) על דא, מאן דחמי מ יין בחלמיה, אית למאן דאיהו טב, ואית למאן דאיהו דינא. אי תלמיד חכם הוא, כתיב ז ויין ישמח לבב אנוש. וכתוב מ כי טובים דודך מיין, ודא הוא יין דמנטרי, דחדי לכלא. ואי לא, א תנו שכר לאובד ויין למרי נפש. אית יין אחרא דאיהו דינא. ועל דא, נ יאות לקרבא אלין מלין בקרבניה, בגין ט דיתעבר דינא, ע ויתער רחמי. אעבר יין, ואייתי יין, וכן בכלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ (בראשית ג) ב"ב עו צ"א. ל (תהלים קו) ויחי ר צ"א. מ (שיר א) ב"ב פה צ"א. ו (משלי לא) תקוני זהר תכ"ח עב: י ל"ג מלי. כ לכל. ל ל"ג דאיהו לאענשא. מ ליה. נ חזי. ס דאעבר. ע ואתער.

מלמים

הסולם

מאמר

מאבא עלאה, למטה, ויתברכו כולם יחד משמן משחת קדש ההוא. שהוא השפע מאבא. קצו) ודא הוא יין וכו': וזה הוא, יין לנסך, שמביא, שהוא נמשך מאמא. והרי העמדנו, שהוא רביעית ההין, דהיינו במדת המלכות, הנקראת רביעית ההין, ומקום אחד, שהוא מלכות הנקראת מזבח, מלא יין ושמן ומים לנסוך. והרי העמדנו הדברים, אשר מים ה"ס החסדים הנמשכים מן הנהר, שהוא בינה, להשקות את הגן, שהוא מלכות, וכל אלו נטיעות, דהיינו כל מדרגותיה, וע"כ יש מים של קדושה, ויש מים הזדונים של הס"א וכו'. יין, יש מקום שהוא טוב, ויש מקום, שהיין בא להעניש, שהוא דין.

קצח) על דא מאן וכו': ע"כ מי שראה יין בחלומו, יש למי שהוא טוב, ויש למי שהוא דין. אם תלמיד חכם הוא, כתוב, ויין ישמח לבב אנוש. וכתוב, כי טובים דודך מיין. וזה הוא

רחמים בכל העולמות. תודת שלמיו, ר' יוסי אומר, זה שאמר ר' חייא יפה הוא, שכנסת ישראל, שהיא המלכות, מתברכת מאלו שנים, שהם ת"ת ויסוד, שהם שלום הכל. ר' יוסי אומר, לחם חמץ הרי ידוע, שיורה על אחיות החצונים, ולמדנו, כמו שהיה החטא, שנתן אחיזה לחצונים בחטא, כך הוא מקריב באפן הזה ממש. וע"כ מביא לחם חמץ.

קצו). ת"ח חלת מצת וכו': בוא וראה, חלת מצת כתוב חסר ו', כמו שלמדנו. בלולות בשמן ורקימי מצות משוחים בשמן, על מה הוא רומז. אמר ר' שמעון, אלו הם המתקה על להט החרב המתהפכת וגו'. משום שכולם, שהם מבחינת להט החרב המתהפכת, נתמנו על דרכיהם של בני אדם, על אלו שעוברים מצות התורה. וע"כ הכל הוא סולת בלולה בשמן, להמשיך שמן המשחה ממקום עליון.

(דפו"י דף י"ב ע"ב)

קצט) ושמן לא אעדי מקרבניה לעלמין, בר ממנחת קנאות דכתיב (ו) לא יצוק עליו שמן וגו'. דהא הכא לא בעיא רחמי, דהא כלא דינא, דכתיב (ז) וצבתה בטנה ונפלה ירכה. פ וכתוב (ח) יתן יי' וגו', ועל דא וזאת תורת זבח השלמים אם על תודה יקריבנו.

ר) רבי חזקיה הוה יתיב קמיה דרבי יצחק, קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא. פתח רבי יצחק ואמר, (י) הנה ברכו את יי' כל עבדי יי' וגו', האי קרא הא אוקמוה חברייא, והא אתמר. אבל האי שבחא הוא דכל אינון בני מהימנותא. ומאן אינון בני מהימנותא. אינון דמשתדלי באורייתא, וידעין ליחדא שמא קדישא כדקא יאות. ושבחא דאינון בני מהימנותא, אינון דקיימין בפלגו ליליא למלעי * באורייתא ומתדבקי בה בכנסת ישראל, לשבחא ליה לקודשא ב"ה במילי דאורייתא.

רא) ת"ח, בשעתא דבר נש קם ז בפלגות ליליא למלעי באורייתא, ורוח צפון אתער ז בפלגות ליליא, ההיא אילתא קיימא ומשבחא ליה לקב"ה. ובשעתא דהיא קיימא, כמה אלף, וכמה רבבן, קיימין עמה בקיומיהו, וכלהו שארן לשבחא למלכא קדישא.

רב) ההוא מאן דזכי וקם בפלגות ליליא למלעי באורייתא, קב"ה אצית ליה, כמה דאוקמוה, דכתיב ז היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

פ ל"ג וכתוב יתן ה' וגו', ז בליליא ול"ג בפלגות. ק ואתפלג.

ט (במדבר ה). ו (שם) משפטים קא צ"ט. פ במדבר ה. צ (תהלים קלד) תולדות ח צ"ג. ק (שיר ח) לך ז צ"א.

הנה ברכו — כל עבדי ה'

הסולם

מאמר

ולמדנו. אבל זה שבח הוא לכל אלו בני האמונה ומי הם בני האמונה, הם אלו העוסקים בתורה ויודעים ליחד השם הקדוש כראוי. והשבח של אלו בני האמונה הוא שעומדים בחצות לילה לעסוק בתורה, ומתדבקים בכנסת ישראל, שהיא המלכות, לשבח את הקב"ה בדברי תורה. רא) ת"ח בשעתא דבר נש וכו': בוא וראה, בשעה שהאדם קם בחצות לילה לעסוק בתורה, ורוח צפונית, שה"ס הארת השמאל, מתעוררת בחצות לילה, אילה ההיא, שהיא המלכות, עומדת ומשבחת להקב"ה, שהוא ז"א, ובשעה שהיא עומדת, כמה אלפים וכמה רבבות עומדים עמה בקיומם, וכולם, מתחילים לשבח את המלך הקדוש.

רב) ההוא מאן דזכי וכו': אותו שזכה וקם בחצות לילה לעסוק בתורה הקב"ה מקשיב לו. כמו שהעמדנו, שכתוב, היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. וכל אותו ההמון של מעלה, וכל בעלי תשבות המזמרים לאדונם

הוא יין המשומר המשמח את הכל. ואם אינו תלמיד חכם, נאמר בו, תנו שכר לאובד ויין למרי נפש, כי יש יין אחר שהוא דין. (כנ"ל פקודי אות ת"פ) וע"כ יפה להקריב אלו הדברים בקרבן, כדי להעביר הדין ולעורר רחמים, מעביר יין דס"א, שהוא דין, ומביא היין דקדושה שהוא רחמים. וכן בכל דבר. צריכים להעביר הדין ולעורר הרחמים.

קצט) ושמן לא אעדי וכו': ושמן לא יחסר מקרבנו לעולם, חוץ ממנחת קנאות, שכתוב, לא יציק עליו שמן וגו'. כי כאן אינה צריכה רחמים, כי כולה היא דין, שכתוב, וצבתה בטנה, ונפלה ירכה. וכתוב יתן ה' וגו'. ועל זה נאמר, וזאת תורת זבח השלמים אם על תודה יקריבנו.

ר) רבי חזקיה וכו': ר"ח היה יושב לפני ר' יצחק, קמו בחצות לילה לעסוק בתורה. פתח ר' יצחק ואמר, הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' וגו'. מקרא זה הרי העמידוהו החברים (דפו"י דף י"ב ע"ב *) דף י"ג ע"א

וכל אינון אוכלוסין ^ו לעילא, וכל בני תושבחתא דמזמרין למאריהון, כלהו ^ט משתככי בגין תושבחתא דאינון דלעו באורייתא, ^ת ומכרזי ואמרי, ^ד הנה ברכו את יי' כל עבדי יי'. אתון ברכו את יי'. אתון שבחו למלכא קדישא אתון אעטרו ליה ^א למלכא.

(ג) והיה ^א אילתא מתעטרא ביה בההוא בר נש, וקמת קמי מלכא, ואמרת חמי במאי ברא אתינא לקמך, במאי ברא אתערנא ^ב לגבך, ומאן אינון דשבחא כלא דלהון קמי מלכא. ^ג הדר ואמר, העומדים בבית יי' בלילות. אלין אקרון עבדי יי', אלין אתחזון לברכא למלכא. וברכתא דלהון ברכתא, ההי"ד ^ט שאו ידיכם קדש וברכו את יי' וגו'. אתון אתחזון דמלכא קדישא יתברך על ידייכו ^ד וברכתא דעל ידייכו ברכתא היא.

(ד) שאו ידיכם קדש. מהו קדש. אתר עלאה, דמבועא דנחלא עמיקא נפיק מניה. דכתיב, ונהר יוצא מעדן להשקות. ועדן הוא דאקרי קדש עלאה, בגין כך שאו ידיכם קדש. ובר נש דעביד כן, וזכי להאי, מאי קא מכרזי עליה. יברכך יי' מציון, את תברך לקב"ה, מאתר דאקרי קדש עלאה. והוא יברך לך מאתר דאקרי ציון, דאת ומטרוניתא תתברכון כחדא.

(ה) כמה דזווגא דלכון הוה כחדא לשבחא למלכא. כך מההוא אתר ^ה דמתברכא ^ו כנסת ישראל, מההוא ^ז אתר ^ח יומין לך ברכאן, ההי"ד יברכך

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(ו) (תהלים קלד) לעיל אות ר צ"ק. (ש) (תהלים קלד) ר דעמא. ^ט משתכחין. ^ת ל"ג ומכרזי. ^א ל"ג למלכא. ויחי קמ אות תמט תקוני זהר תמ"ט פה; ^ב לקמך. ^ג הה"ד. ^ד ל"ג וברכתא דעל ידייכו ברכתא היא. ^ה מתברכא וההוא ול"ג כ"י. ^ו ל"ג כנסת ישראל. ^ז מוסיף אתר ממש. ^ח יודמן; יומן.

דרך אמת ^א השכינה נקראת אילת השחר מתעטרת במעשים טובים של ב"א שבזה העולם.

מאמר

הסולם

שאו ידיכם קדש

ואומר, הוא מקום עליון, שהוא חכמה, שהמבוע של הנחל העמוק, שהוא בינה, יוצא ממנו, שכתוב, ונהר יוצא מעדן להשקות, אשר נחר הוא בינה, ועדן הוא שנקרא קדש העליון, ומשום זה, שאו ידיכם קדש. דהיינו שיעלה ידיו לחכמה ויקבל משם שפע קדש, ואדם שעושה כן, חוכה לזו, מה מכריזים עליו. יברכך ה' מציון. דהיינו, אתה תברך להקב"ה ממקום שנקרא קדש עליון, והוא יברך אותך ממקום שנקרא ציון. אשר אתה והמלכה, תתברכו יחד.

(ה) כמה דזווגא דלכון וכי: כמו שהחבור שלכם של האדם והמלכות, הוא יחד לשבח את המלך, כך ממקום שהוא שמתברכת כנסת ישראל, דהיינו מציון שהוא יסוד שלה, מאותו מקום יזמן לך הברכות, ז"ש, יברכך ה' מציון וראה בטוב ירושלים. מהו טוב ירושלים

לאדונם, כולם שוקטים, בשביל התשבחות של אותם העוסקים בתורה, ומכריזים ואומרים, הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' אתם העוסקים בתורה, ברכו את ה'. אתם, שבחו למלך הקדוש. אתם, העטירו את המלך.

(ג) והיה ^א אילתא וכו': ואילה היה, שהיא המלכות, מתעטרת באדם ההוא, וקמה לפני המלך, ואומרת, ראה באיזה בן באתי אליך, באיזה בן נתעוררתי אליך. ומי המה שכל השבח שלהם הוא לפני המלך. חזר ואמר, העומדים בבית ה' בלילות. אלו הם הנקראים עבדי ה', אלו הם הראוים לברך את המלך, והברכה שלהם היא ברכה. ז"ש, שאו ידיכם קדש וברכו את ה' וגו'. אתם ראוים שהמלך הקדוש יתברך על ידיכם, והברכה שעל ידיכם היא ברכה.

(ד) שאו ידיכם קדש: שואג מהו קדש.

(דפרי" דף י"ג ע"א)

י"י מציון ם וראה בטוב ירושלם. מאן ך הוא טוב ירושלם. אינון ברכאן כ דנפקא לה ממלכא, ע"י דההוא דרגא קדישא כ דצדיק. ועל דא, יברכך י"י מציון ם וראה בטוב ירושלם, וכלא חד מלה.

(רו) ן וראה בנים לבניך וגו', וראה בנים לבניך שפיר, מהו שלום על ישראל, מאי קא בעי הכא על ישראל. אלא, בגין דאסגי שלמא לעילא, דכד הוא זכי לכולי האי, אסגי שלמא לעילא ותתא. שלום על ישראל, סתם. ושלום שבחא הוא דעלאי ותתאי, שבחא הוא דכל ם עלמין. ומלי דאורייתא אסגיאו שלמא בעלמא, דכתיב (ח) י"י עז לעמו יתן י"י יברך את עמו בשלום.

(רז) (א) נפש כי תחטא. רבי יוסי פתח, (ב) עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו', כמה אית להו לבני נשא לאזדהרא ע מחוביהון, דלא למחטי קמי פ מאריהון, דהא בכל יומא ויומא כרוזא נפיק וקארי, אתערו בני עלמא לבייכו לקמי מלכא קדישא. אתערו לאזדהרא מחובייכו. אתערו נשמתא קדישא דיהב בגוייכו מאתר קדישא עלאה.

(רח) דתנינן, בשעתא דקודשא ב"ה אפיק צ נשמתא לנחתא בבני נשא, אסהיד ק בה [ב] בכמה ר יעודין, בכמה קסטורין, בגין לנטרא ם פקודי. ולא עוד אלא דאעבר ת לה באלף ותמניא עלמין א לאשתעשעא, ולמחמי בהו יקרא דאינון דמשתדלי באורייתא. ב וקיימא קמי מלכא בלבוש יקר, ג בדיוקנא דהאי

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(ת) (תהלים כט) תולדות נד צ"א. א) (ויקרא ד) ם מוסיף ולא עוד אלא וראה. י ל"ג הוא. כ דנפקין. חלק ג' טז. זחר חדש סא ט"א ש"א. ב) (שיר ב) ל ל"ג דצדיק. ם ל"ג וראה בטוב ירושלם. ן מוסיף ולא עוד אלא וראה. ס עמין. ע מחובי. פ מארי וירא יד צ"א

צ לאינון נשמתין. ק בהו. ר ויעודין. ש פקודיהו.

ת ליה. א מוסיף לאשתעשעא בהו. ב מוסיף נפקא וקיימא. ג מוסיף ולבחר הכי בדיוקנא.

דרך אמת [ב] בכמה תוכחות בכמה שוטרים ממונים להעניש העוברים על דין התורה והוא מלשון קוטיסניר.

מאמר

הסולם

נפש כי תחטא

(רו) נפש כי תחטא וכו': ר' יוסי פתח, עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו'. כמה יש לבני אדם שיוהרו מחטאיהם, שלא לחטוא לפני אדונם, כי בכל יום ויום יוצא כרוח, וקורא בני העולם, עוררו את לבכם לפני מלך הקדוש, התעוררו להוזהר מחטאיכם. עוררו הנשמה הקדושה שנתן בתוכם ממקום הקדוש העליון.

(רח) דתנינן בשעתא וכו': שלמדנו, בשעה שהקב"ה מוציא את הנשמה להורידה בבני אדם, הוא מעיד בה בכמה הבטחות, ובכמה עונשים, כדי שתשמור מצותיו, ולא עוד אלא שמעבירה באלף ושמונה עולמות, להשתעשע, ולראות בהם כבודם של העוסקים בתורה. ועומדת לפני המלך בלבוש יקר בצורת עולם הזה. בלבוש יקר עליון, היא מסתכלת בכבוד המלך בכל יום, והוא מעטר אותה

ירושלים, הן אלו הברכות שיוצאים אליה, אל המלכות, מן המלך, ע"י המדרגה הקדושה דצדיק, דהיינו יסוד דז"א, ועל זה אזה"כ, יברכך ה' מציון וראה בטוב ירושלים. והכל הוא דבר אחד.

(רו) וראה בנים לבניך וגו': שואל, וראה בנים לבניך, יפה הוא, מהו שלום על ישראל, מהו רוצה כאן, שאומר, על ישראל, ומשיב, משום שאדם ההוא, מרבה שלום למעלה, כיון שהוא זוכה לכל כך, מרבה שלום למעלה ולמטה, שלום על ישראל, סתם דהיינו על ישראל שלמטה, ושלום, הוא שבח של העליונים והתחתונים, שבח של כל העולמות, ודברי תורה מרבים שלום בעולם, שכתוב, ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

(דפו"י דף י"ג ע"א)

עלמא, ד בלבוש יקר ה עלאה אסתכלת ביקרא דמלכא כל יומא, ואעטר לה בכמה עטרין.

רט) בשעתא דמטי זמנא לנחתא ו לעלמא, ז עבדת ח מדורחא בגנתא דעדן ט דארעא תלתין יומין, למחמי יקרא דמאריהון דצדיקייא, וסלקא לאתרהא לעילא, כ ובתר דא נחתת לעלמא, * אעטר לה מלכא קדישא, בשבע עטרין, עד דאתת ועאלת בגו גופא דב"נ. ל וכד איהי בגופא דב"נ, מ וחבת בהאי עלמא, ואשתדלת בחשוכהא. אורייתא תוהא עלה, ואמרת, ומה כל יקרא דא, וכל אשלמותא אשלים לנפשתא מלכא עלאה, והיא חבאת קמיה, נפש כי תחטא, נ מה דין הוא דתחטא.

רי) אמר ר' יוסי, נפש כי תחטא אהדרנא לקרא עד שיפוח היום, עיטא להאי נפש לאזדהרא מחובהא, ותיתוב לאתדכאה, עד שיפוח היום, עד שלא יפוח יומא דהאי עלמא, וייתי ההוא יומא תקיפא, דיתבע לה מלכא דינא, לנפקא מהאי עלמא. ונסו הצללים, דא הוא רזא פ בין חברייא דקא אמרי, צ דבשעתא דמטי זמנא דב"נ לנפקא מן עלמא, צולמא דבר נש אתעבר מניה, הה"ד עד שיפוח היום, עד דלא ינשוף יומא לנפקא מהאי עלמא. ונסו הצללים, דאתעבר צולמא, ק יתוב קמי מאריה.

ריא) רבי אלעזר אמר, תרין צולמין אית ליה לב"נ כד איהו בקיומיה, חד רברבא, וחד זעירא, ר דכתיב הצללים, תרי. וכד משתכחי כחדא, כדין הוא

חלופי גרסאות

ד בלבוש נהורא; בההוא נהורא. ה ל"ג עלאה. ו בעלמא. ז עבה. ח מטורחא; מדורא. ט ל"ג דארעא. י ל"ג לעילא. כ ולבתר ולי"ג דא. ל ל"ג וכד איהי בגופא דב"נ. מ ותבת. נ ומאן. ס ואמר. ע תפוח. פ לחברייא. ז ל"ג בין. צ בשעתא. ק יתיב; ו יתיב לקמי. ר ומשתכחי ולי"ג מן דכתיב עד כדין.

נפש כי תחטא

הסולם

מאמר

להטהר, עד שיפוח היום, עד שלא יפוח היום של עולם הזה, ויבא היום ההוא הקשה שיתבע המלך דין להוציאה מעולם הזה. ונסו הצללים זה הוא סוד בין החברים, שאומרים, שבשעה שמגיע זמנו של אדם לצאת מן העולם, נעבר ממנו הצלם של האדם, ז"ש, עד שיפוח היום, עד שלא יפוח היום לצאת מן עולם הזה, ונסו הצללים, שנעבר הצלם. ישוב לפני אדוננו.

ריא) ר' אלעזר אמר וכו': רא"א, שני צלמים יש לו לאדם, כשהוא בקיומו. אחד גדול, ואחד קטן, שכתוב, הצללים, לשון רבים, שמיעוטו הוא שנים, וכשנמצאים יחד, אז האדם בקיומו, וע"כ כתוב, ונסו הצללים, ואז צריך האדם להסתכל במעשיו ולתקנם לפני אדונו ויתודה עליהם. כי הקב"ה נקרא רחום וחנון ומקבל את השבים לפניו.

אותה בכמה עטרות. יעודין, פירושו הבטחות. קספורין, פירושו עונשין, לפי הענין.

רט) בשעתא דמטי זמנא וכו': בשעה שמגיע הזמן לרדת לעולם, היא עושית דירתה בגן העדן הארץ שלשים יום, לראות יקר אדונם של הצדיקים, ואח"כ עולה למקומה למעלה. ואחר זה יורדת לעולם. והמלך הקדוש מעטיר אותה בו' עטרות, עד שבאה ונכנסת בגוף האדם. וכשהיא בגוף האדם, וחוטאת בעולם הזה, ועוסקת בחושך, התורה מתפלאת עליה, ואומרת, ומה, כל הכבוד הזה וכל השלמות הזו, השלים מלך העליון את הנפש, והיא חוטאת לפניו, נפש כי תחטא, מה זה הוא שתחטא.

רי) אמר ר' יוסי וכו': אר"י, נפש כי תחטא, נחזור אל הכתוב, עד שיפוח היום. עצה לנפש הזאת, שתזהר מחטאה, ותשוב

(דפו"י דף י"ג ע"א *) דף י"ג ע"ב

ב"נ בקיומיה. ועל דא, ונסו הצללים כתיב. כדין בעי בר נש לאסתכלא בעובדוי, ולתקנא לון קמי מאריה, ויודי עלייהו. בגין דקב"ה אקרי רחום וחנון, ומקבל לאינון דתבין קמיה.

ריב) ודא הוא עד שיפוח היום ונסו הצללים, דכיון דאינון צללים מתעברן מניה, ואיהו ג) תפיס בקולרא, תשובה היא אבל לא מעליא כ"כ כזמנא דקאים איהו בקיומיה. ושלמה מלכא אכריו ואמר, א) וזכור את בוראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה וגו'.

ריג) וע"ד עד שיפוח היום, דבעי בר נש לאתקנא עובדוי. דכד מטון יומי לאסתלקא מן עלמא, קב"ה תוהא עליה, ואומר, ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה, והא אומינא לה באומאה דשמי דלא לשקרא בי, ואסהדית בה כד נחתת לעלמא, והוא עד ודאי, מכמה זמנין דאסהדית בה, לנטרא פקודי. בגין כך הואיל וב"נ הוא עד, בשעתא דיתוב קמי מלכא, או ראה או ידע. או ראה, אינון חובין דעבד ואסתכל בהו. או ידע בבירורא דמלה דעבר על פקודא דמאריה, אם לא יגיד, אם לא יודי עלייהו קמי מאריה ו) כז יפוק מהאי עלמא, ונשא עונו. וכד ישא עונו, היאך פתחין ליה פתחא, והיאך יקום קמי מאריה, ועל דא נפש כי תחטא כתיב.

ריד) נפש כי תחטא. רבי אבא פתח, ה) כל זאת באתנו ולא שכחנוך ולא שקרנו בבריתך. כל זאת באתנו, כל אלו באו עלינו מבעי ליה. אלא כל דינין דלעילא אתו עלנא. ולא שכחנוך, ולא אנשינא מילולי אורייתך. מכאן

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ש מוסיף מה כתיב כד.

ג) (קהלת יב) מקץ סו צ"א. ד) (ויקרא ד) לעיל אות ר"ז צ"ב. ה) (תהלים מד).

דרך אמת ג) כאלו נתפס וקשור בשלשלת על צוארו ואסור בזיקים מאחר שהצללים נסתלקו ממנו.

נפש כי תחטא

הסולם

מאמר

בה לשמור מצותי. משום זה, כיון שהאדם הוא עד, בשעה שישוב לפני המלך, או ראה או ידע, או ראה, אלו העונות שעשה והסתכל בהם, או ידע, בבירורו של הדבר, שעבר על מצות אדונו, אם לא יגיד, אם לא יתודה עליהם לפני אדונו, כשיצא מן העולם, אז, ונשא עונו. וכשישא את עונו, איך יפתחו לו פתח, ואיך יקום, לפני אדונו. וע"כ כתוב, ונפש כי תחטא.

ריד) נפש כי תחטא וגו': ר' אבא פתח, כל זאת באתנו ולא שכחנוך ולא שקרנו בבריתך. כל זאת באתנו, שואל, כל אלו באו עלינו, היה צריך לומר, ולא באתנו, שהיא לשון נקבה. ומשיב, אלא כל דינים שלמעלה, הכלולים בזאת, באו עלינו, דהיינו שאומר, כל

ריב) ודא הוא עד וכו': וזה הוא עד שיפוח היום ונסו הצללים, כי כיון שאלו הצללים געברים ממנו והוא נאסר בזיקים, שהולך למות, אם עושה אז תשובה, היא תשובה, אבל אינה טובה כל כך, כתשובה שעושה בזמן שהוא בקיומו. ושלמה המלך מכריו ואומר, וזכור את בוראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה וגו'.

ריג) וע"ד עד שיפוח וגו': וע"כ, עד שיפוח היום, צריך האדם לתקן מעשיו, כי כשמגיעים ימיו להסתלק מן העולם, הקב"ה תוהא עליו ואומר, ונפש כי תחטא, ושמעיה קול אלה, והרי השבעתי אותה בשבועה, בשמי, שלא תשקר בי, והעדתי בה כשירדה לעולם. והוא עד, מכמה פעמים שהעדתי (דפו"י דף י"ג ע"ב)

אוליפנא, [י] כל מאן דאנשי מלולי אורייתא, ולא בעי למלעי בה, כאלו אנשי לקב"ה, דהא אורייתא כלה שמא דקב"ה הוי.

רטו) ולא שקרנו בבריתך, ת דכל מאן דמשקר ביה בהאי את קיימא קדישא דרשים ביה, כאלו משקר בשמא דמלכא, בגין דשמא דמלכא אתרשים ביה בבר נש. וקרא אחרא אודי ביה בהאי קרא, דכתיב (י) אם שכחנו שם אלהינו ונפרוש כפינו לאל זר. אם שכחנו שם אלהינו, כד"א ולא א שכחנוך. ונפרוש כפינו לאל זר, כד"א, ולא שקרנו בבריתך. וכלא חד מלה. מאי שקרא הכא. דפריש כפיו לרשותא אחרא, ומשקר בהאי ברית. וע"ד אורייתא אחידת בהאי, דכל מאן דנטיר האי ברית, כאלו נטיר אורייתא כלה, י ומאן דמשקר בהאי, כאלו משקר באורייתא כלה.

רטז) ת"ח, אברהם עד לא אתגזר, הא נ לא אתמר דאיהו נטיר אורייתא, כיון דאתגזר מה כתיב, ט עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתו מצותי חקותי ותורת. וכלא בגין דאתגזר, ד אתרשים ביה רשימא קדישא, ונטיר ליה כדקא יאות, סליק ליה כאילו נטר אורייתא כלה. יצחק * אוף הכי כתיב, טו) ואת בריתי אקים את יצחק. ועל דא אורייתא אקרי ברית. ריז) ת"ח, יוסף בגין דנטר ליה להאי ברית, ולא בעא לשקרא ביה, זכה ליקרא בהאי עלמא, וליקרא לעלמא דאתי. ולא עוד, אלא דקב"ה אשרי

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ת דלא למשקר בהאי את קיימא קדישא דרשים ביה דכל מאן דמשקר ביה כאלו משקר. א מוסיף שכחנוך ודא היא אורייתא דאיהו שם אלקינו. ב ל"ג מן ומאן עד סוף האות. ג ל"ג לא. ד ואתרשים.

(י) (תהלים מד.) (ז) (בראשית כו) חלק א' בהשמטות רסד: חלק ג' רעו: וזה חדש כג ט"א ש"ז תקונים חדשים ככ ט"א שלי"ח ט"ב ש"ג ש"ה ש"ו ככא ט"ג שלי"ז. ח) (בראשית יז) נח נו צ"א. דרך אמת [ז] כל מי ששוכח.

הסולם

ולא שקרנו בבריתך

מאמר

הזה כאלו שומר כל התורה, ומי שמשקר בזה כאלו משקר בכל התורה. רטז) תא חזי אברהם וכי: בוא וראה. אברהם בטרם שנמול, לא נאמר שהוא שומר התורה, כיון שנמול, מה כתוב. עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתו מצותי חקותי ותורותי. והכל הוא משום שנמול נרשם בו רושם קדוש, ששמר אותו כראוי, ומעלה עליו, כאלו שמר כל התורה כולה. יצחק, כתוב בו גם כן, ואת בריתי אקים את יצחק. ועל כן נקראת התורה ברית. ריז) ת"ח יוסף בגין וכי: בוא וראה. יוסף, משום ששמר ברית זו ולא רצה לשקר בה, זכה לכבוד בעולם הזה ולכבוד בעולם הבא. ולא עוד אלא שהקב"ה השרה את שמו בתוכו, שכתוב עדות ביוסף שמו, שהשם יה"ו נתוסף ביוסף, וזכה לברכות שבעולם הזה ולברכות שבעולם הבא.

כל זאת, כי זאת היא המלכות שכוללת כל דינין שלמעלה, וע"כ אומר באתנו, לשון נקבה. ולא שכחנוך, היינו ולא שכחנו דברי תורתך. מכאן למדנו, כל מי ששוכח דברי תורה ואינו רוצה לעסוק בה, הוא כאלו שכח את הקב"ה. כי התורה כולה, היא שמו של הקב"ה. רטו) ולא שקרנו בבריתך: כי כל מי שמשקר באות ברית קדש הוזהר שרשום בו, הוא כאלו משקר בשמו של המלך, משום ששמו של המלך רשום באדם, בברית מילה, ומקרא אחר יורה על מקרא הוזהר, שכתוב, אם שכחנו שם אלקינו ונפרוש כפינו לאל זר, אם שכחנו שם אלקינו, הוא כש"א, ולא שכחנוך. והכתוב, ונפרוש כפינו לאל זר, הוא כש"א, ולא שקרנו בבריתך. והכל דבר אחד, ומהו השקר שבכאן, הוא שפורש כפיו לאל זר, ומשקר באות ברית. וע"כ התורה נאחזת בזה, בברית, וכל מי ששומר ברית

שמייה בגויה, דכתיב (ט) עדות ביהוסף שמו. וזכה לברכתא דהאי עלמא, ולברכתא דעלמא דאתי.

ריח) א"ר יצחק, כתיב (ז) בכור שורו הדר לו וגו'. יוסף ה בגין דנטיר להאי ברית, זכה בשור, דאיהו קדמאה ו לקרבנא. א"ל רבי יהודה, אי הכי אמאי אתברך במלה דאיהי שמאלא, בימינא מבעי ליה, דהא כתיב (ח) ופני שור מהשמאל. א"ל בגין דיגין על חובי דירבעם.

ריט) א"ל, רזא אוליפנא בהאי קרא, דכיון דיוסף נטר ליה להאי ברית, דהאי ברית אחיד בתרין דרגין, ואיגון תרין דרגין לעילא, בשמהן אתקרון. ואוליפנא בפרשת פרה אדומה, דהאי פרה חד דרגא ז מאיגון תרין דרגין עלאין הוי, וזווגא דפרה שור אקרי, ודא הוא בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו ה הדר לו ודאי. ולאן האי כשור דעלמא, אלא וקרני ראם קרניו. קרנא עלאה הוא על כל אחרנין, ועל דא בהם עמים ינגח יחדיו אפסי ארץ.

רכ) ט א"ר אבא, משמע, דכל מאן דנטיר להאי את רשימא קדישא, איגון תרין דרגין עלאין אתקשרן ביה. לנטרא ליה בכלא, ולאעטרא ליה

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (תהלים פא) וירא עא צ"א. י) (דברים לג) מקץ מו צ"ה זהר חדש מד ט"א שמ"ו שמ"ט. כ) (יחזקאל א) ב"א פה צ"א.

ה ל"ג בגין דנטיר להאי ברית. ו מוסיף לקרבנא שור שהקריב אדם הראשון. ז ל"ג מאיגון תרין דרגין עלאין. ח ל"ג הדר לו. ט ל"ג א"ר אבא. י ולנטרא.

מאמר

הסולם

ולא שקרנו בכייתך

ראם קרניו, שהקרן שלו עליון על כל האחרים, וע"כ בהם עמים ינגח יחדיו אפסי ארץ. פירוש. שע"י הפריעה שבברית מילה נמשיכים המוחין דהארת חכמה מן צד השמאל דז"א, הנקרא פני שור. כמ"ש להלאה (בפרשות שלח דף קס"ג ע"א ד"י) אתר דפריעה שרי איהו שור דיוקנא דשמאלא. וכן בחינת המלכות שבברית, המקבלת ממנו, נקראת פרה. וה"ס ב' מדרגות שבברית, שאומר כאן. ומבחינה זו משבחו משה, בכור שורו הדר לו. אמנם להוציא מבחינות השמאל שבקליפות, אומר, וקרני ראם קרניו. שפירוש, קרנא עלאה הוא על כל אחרנין, כי קרנים, פירושו הארות, כמו קרן עור פניו, וכל השורים שאינם ממרכבה עליונה הקדושה, ממשיכים הארת השמאל למטה. משא"כ קרניו של יוסף, הוא קרנא עלאה וכו', שממשיך ממטה למעלה.

רכ) א"ר אבא משמע וכו': אר"א, משמע מזה, שכל מי ששומר את רושם הקדוש הזה, מתקשרים בו אלה שתי המדרגות העליונות לשמור אותו בכל, ולעטר אותו ביקר העליון. ועל כן זכה יוסף, בשתי מלוכות, אחת

ריח) אמר ר' יצחק וכו': אר"י, כתוב, בכור שורו הדר לו וגו'. יוסף, משום ששמר ברית זו, זכה בשור, שהוא הראשון לקרבנות. אמר לו ר' יהודה א"כ למה נתברך בדבר שהוא שמאל, שיורה על ד"ג, בימין היה צריך להתברך. שהרי כתוב, ופני שור מהשמאל. אמר לו, כדי שיגן על חטאת ירבעם. שהחטא של ירבעם היה, שהגביר השמאל על הימין, בע"ז שלו.

ריט) א"ל רזא אוליפנא וכו': אמר לו, למדתי סוד במקרא הזה. כיון שיוסף שמר לברית זו, אשר ברית זו אחוזה בשתי מדרגות, שהן יסוד ומלכות, ששתיהן נקראות ברית, זאלה שתי מדרגות למעלה נקראות בשמות, ולמדנו בפרשת פרה אדומה, שפרה הוה שהיא מלכות; היא מדרגה אחת מאלו ב' מדרגות עליונות שבברית, חווג דפרה נקרא שור. כלומר, כיון שהמלכות דברית נקראת פרה, נקרא היסוד, המחובר עמה, בשם שור. וזה הוא שכתוב בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו. הדר לו, ודאי, שמהארת השמאל שנקרא שור, נמשך היופי וההידור. ואין זה שור פשוט כשורים של כל העולם, אלא וקרני (דפו"י דף י"ד ע"א)

ביקרא עלאה. ועל דא זכה בתרין כ מלכו. חד הוא. וחד בנו. ל דכיון דשלמה מלכא אתדבק בנשים נכריות, אתייהיב מלכותא לירבעם, ועל דא ברית חביב מכלא.

רכב) בגין כך א"ר שמעון, האי בר נש דאוליד בר, אתקשר בשכינתא, דהיא פתחא דכל פתחין מ עלאין, פתחא דאתקשר בשמא קדישא. נ וההוא דמא דנפיק מההוא רביא, נטיר קמי קודשא בריך הוא, ובשעתא דדינין מתערין בעלמא, אשגח קודשא בריך הוא בההוא דמא, ושויב עלמא. ובגין כך כתיב (ז) ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר. וכתיב (ח) ואם בגבורות שמנים שנה. וכלא בחד מתקלא סלקא.

רכב) תאנא בההוא דמא, זכי עלמא לאתבסמא בחד, וקיימין כלהו עלמין, דכתיב (ט) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ וגו'. אם לא בריתי תינח. יומם ולילה למה.

רכג) א"ר שמעון, תנינן תרין כתרין אתאחדן כחדא, ואינון פתחא דכל שאר כתרין, ו ותאנא, חד דינא, וחד רחמי, ומתבסמאן דא בדא, דכר ונוקבא. בסטרא דדכורא שריא חסד. בסטרא דנוקבא שריא דינא. ו חד חוורא וחד סומקא. ובגין לאתבסמא דא בדא, מתקשרן דא בדא. והאי ברית אחיד בהו ביומם ולילה, בדינא וחסד. בדינא בקדמיתא. ולבתר שריא ביה בחד, ואתבסם בכלא. ודא הוא ברית דאקרי יומם ולילה, דאחיד בתרווייהו.

חלופי גרסאות

(ז) (בראשית יז) תרומה רצב צ"ו. (ח) (תהלים צ) כ ל"ג מלכו. ל כיון. מ והאי [; האי] רביא דאתגור חיי שרה יג צ"א. (ט) (ירמיה לג) ב"א קצ"ג צ"ג. אתקשר בשכינתא דהיא פתחא דכל כתרין עלאין. נ דאמר ר' שמעון ההוא. ס מוסיף ותאנא חד דכר וחד נוקבא. ע מוסיף ובג"כ חד. פ מוסיף בג"כ מתקשרן.

מסורת הנהר

ולא שקרנו בבריתך

הסולם

מאמר

שנה, דהיינו שממשיך חיינו מבינה, שהיא ספירה ח'. (כנ"ל ויחי דף מ"ז ד"ה פירושו) והכל עולה במשקל אחד.

רכב) תאנא, בההוא דמא וכו': למדנו, בדם ההוא של המילה, זוכה העולם להתבסם בחד, ומתקיימים כל העולמות. שכתוב, אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתני. שואל, אם לא בריתי, יפה הוא, אבל, יומם ולילה למה צריך לכתוב.

רכג) א"ר שמעון תנינן וכו': אר"ש, למדנו, שתי ספירות מתאחדות יחד, שהם ז"א ומלכות, והם הפתח של כל שאר הספירות. ולמדנו, אחד דין, שהוא המלכות, ואחד רחמים, שהוא ז"א, ומתבשמים זה בזה זכר ונקבה. בצד הזכר, שהוא ז"א, שורה חסד. בצד הנקבה, שהיא המלכות, שורה דין. אחד הוא לבן, ואחד הוא אדום, וכדי שיתבשמו זה בזה מתקשרים

אחת. היא עצמו, ואחת, היא בנו, דהיינו ירבעם, כיון דשלמה המלך נתדבק בנשים נכריות גיתנה המלכות לירבעם. וע"כ הברית חביבה מכל.

רכב) בגין כך אמר וכו': משום זה אמר ר"ש, אדם שמוליד בן הוא נקשר בשכינה, שהוא פתח של כל הפתחים העליונים, פתח הנקשר בשם הקדוש הויה, שכל ספירה היא פתח לעליונה ממנה. ודם ההוא היוצא מן הילד בברית מילה, שמור לפני הקב"ה, ובשעה שהדינים מתעוררים בעולם משגיח הקב"ה בדם ההוא ומציל את העולם. ומשום זה כתוב, ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר וגו'. כי יום השמיני רומז על הבינה, שהיא שמינית ממטה למעלה. וממנה נמשכת הארת פני שור, דהיינו מקו שמאל דבינה. וע"כ צריכים להמתין ליום השמיני. וכתוב ואם בגבורות שמונים (דפו"י דף י"ד ע"א)

רכד) ז ומאן דזכי לנטרא להאי ברית כדקא יאות, ולא חטיי ביה כל יומי, אחיד בהו ביומם ולילה. וזכי לתרין עלמין, עלמא דא ועלמא דאתי. ועל דא אקרי ^ק אברהם שלים, דכתיב ^ט התהלך לפני והיה תמים, ואימתי אקרי שלים. כד זכה בתרווייהו, ביומם ולילה. דכתיב ^ט יומם יצוה יי חסדו ובלילה שירה עמי. ותרווייהו אחסין אברהם. ולא אתקיימא ביה חסד בקימא שלים, עד דאתגזר. כיון דאתגזר, אתקיים ביה, וזכה לתרווייהו, ואקרי שלים.

רכה) כמה דתנינן דכתיב, ^ט והוא יושב פתח האהל כחום היום. פתח האהל, דא הוא כתרא עשיראה דמלכא, דאיהו פתחא לכל משכנא קדישא דשאר ^ד כתרין, וקרייה דוד מלכא ^ט פתחא, דכתיב ^ז פתחו לי שערי צדק, וכתיב זה השער ליי. כחום היום. כד נהרא ^ח נהירו דחסד, חולק עדביה, ^א כמה דיתיב בהאי, ^ב יתיב בהאי. אימתי אתקיימו ביה, כד אתגזר. ובגין כך אקרי ברית יומם ולילה. תאנא כתיב, ^ק ופסח יי על הפתח. מאי ופסח יי על הפתח. דשריא על האי פתחא חסד, לאתבסמא. ובגיני כך ולא יתן המשחית וגו'. רכו) אמר רבי אלעזר, הא תנינן, גיורא כד אתגזר ועייל תחת גדפי דשכינתא, אקרי גר צדק ולא יתיר, גר צדק ודאי, זכי למיעל בההוא * כתרא דצדק ואת אמרת יומם ולילה דזכו לתרווייהו.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(ט) (בראשית יז) בשלח קיט צ"י. (ו) (תהלים מב) שמות קג צ"ג. (פ) (בראשית יח) ב"א קכט צ"א. (צ) (תהלים קיח) ב"א שלט צ"ג. (ק) (שמות יב) נח נא צ"א.

צ ל"ג מן ומאן עד וע"ד. ק אדם. ד מוסיף כתרין וכתיב פתחו לי שערי צדק. ש צדק; מוסיף להאי פתחא. ת נהורא דחסד; חסד ול"ג נהירו. א כמאן. ב ל"ג יתיב בהאי.

מאמר

הסולם

ולא שקרנו בבריתך

מתקשרים זה בזה, וברית הזאת אחוז בהם ביומם ולילה שהם דין וחסד, דהיינו במלכות ובז"א, מתחילה בדין בסו"ה, שמאלו תחת לראשי, ואח"כ שורה בו החסד ומתבשם בכל. הן בחכמה והן בחסדים. וזה הוא, ברית, הנקרא יומם ולילה, דהיינו בהכתוב, אס לא בריתי יומם ולילה, שאחוז בשניהם, בז"א שנקרא יומם. ובמלכות שנקראת לילה. רכד) ומאן דזכי לנטרא וכו': ומי שזכה לשמור את הברית הזו כראוי, ולא חטא בה כל ימיו הוא מרכבה ליסוד, והוא אחוז ביומם ובלילה, שהם זו"ג, כמו היסוד, וזוכה לב' עולמות, לעולם הזה ולעולם הבא. וע"כ נקרא אברהם שלם, שכתוב, התהלך לפני והיה תמים. ומתי נקרא תמים, שפירושו שלם, כשזכה בשניהם, ביומם ולילה. שכתוב, יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. ואת שניהם ירש אברהם, ולא נתקיים בו החסד בקיום שלם, עד שנמול. כיון שנמול, נתקיים בו החסד וזכה לשניהם ונקרא שלם. (דפו"י דף י"ד ע"א *) דף י"ד ע"ב)

רכה) כמה דתנינן דכתיב וכו': כמו שלמדנו, שכתוב, והוא יושב פתח האהל כחום היום. פתח האהל, זו היא ספירה עשירית של המלך, דהיינו מלכות, שהיא פתח לכל משכן קדוש של שאר הספירות, ודוד המלך קרא אותה פתח, שכתוב, פתחו לי שערי צדק, שהוא המלכות, וכתוב, זה השער לה. הרי שפתח האהל הוא מלכות. כחום היום, היינו כשמאיר אור החסד דז"א, שהוא חלק נחלתו של אברהם, וכמו שיושב בזה, בפתח האהל שהוא מלכות, כן יושב בזה, בז"א, בחסד שלו שנק' כחום היום. ומתי נתקיימו בו שניהם. הוא כשנימול. ומשום זה נקרא ברית יומם ולילה, למדנו, כתוב ופסח ה' על הפתח. מהו ופסח ה' על הפתח. היינו ששורה על פתח הזה, שהוא מלכות, חסד, שיתבשם הפתח, ומשום זה, ולא יתן המשחית וגו'. רכו) א"ר אלעזר וכו': אריא, הרי למדנו הגר, כשנימול ונכנס תחת כנפי השכינה, נקרא גר צדק, ולא יותר, גר צדק ודאי משום

רכז) א"ל ר"ש, אלעזר ברי, לא דמי מאן דאתי משרשא קדישא, ומגזעא דקשוט, למאן דאתי מגזעא בישא, ומשרשא דגעלי בישין תקיפין. בישראל כתיב בהו, ^ה ואנכי נטעתך שורק כלה זרע אמת. באומות עע"ז כתיב ^ו אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם.

רכח) ובגין כך, ישראל קדישין זרעא דקשוט, גזעא דאתבסמו בטורא דסיני, ^ג ואתפסק מנייהו כל זוהמא, כלהו מתבסמין, וכלהו עיילי כקיימא קדישא דיומם ולילה, למהוי שלמים בכלא. אבל באומות עובדי ע"ז, קשיא למעבר מנייהו זוהמא, ואפילו עד ג' דרין. ^ד ובגין כך גר צדק. ודאי.

רכט) ^ה דאמר רב המנונא סבא, אומות עובדי ע"ז, עד לא אתגזרו שריין בכתרין תתאין דלא קדישין, ורוח מסאבא שריא עלייהו. כיון ^ז דאתגיירו ואתגזרו, שריין בכתרא ^ח קדישא דשריא על שאר כתרין תתאין, ורוחא קדישא שריא עלייהו. אבל ישראל, קדישין בני קדישין, דגזעין ושרשין, ^ט ואתבסמו בטורא דסיני, ועאלו במהימנותא שלימתא קדישא. בשעתא ^י דאתגזר שריא בכלא, דכתיב ^{יא} ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום.

רל) ^א והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה וגו'. רבי יוסי אמר, ^ב כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח. האי קרא קשיא, כתיב ^ג ומי המבול

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ה (ירמיה ב) לך קנא צ"ב. ש (יחזקאל כג) וירא קבג צ"ג. ת (דברים ד) ב"ב קו צ"א. א (ויקרא ה) ויקהל פ צ"ד. ב (ישעיה נד) נח סה צ"ח. ג (בראשית ז).

ג ואתעסק. ד מוסיף ובג"כ תנין טוב שבגוים וכי ובגין ; ל"ג ובג"כ גר צדק ודאי. ה מוסיף והאי. ו בדינין. ז דאתגזרו ול"ג דאתגיירו. ח מוסיף קדישא של שכינתא. ט אתבסמו מהימנותא ול"ג בטורא דסיני ועאלו. י דאתגיירו.

מאמר

הסולם

ולא שקרנו בבריתך

משום שזכה להכנס בספירה זו שנקראת צדק, שהיא מלכות. ואתה תאמר יומם ולילה, שהנימול זוכה לשניהם, דהיינו גם לז"א.

רכז) א"ל ר"ש וכו': אמר לו ר"ש: אלעזר בני, אינו דומה, מי שבא משורש קדוש ומגזע אמת, למי שבא מגזע רע, ומן שורש גועל הו"ע הקשה. בישראל, כתוב בהם ואנכי נטעתך שורק כלה זרע אמת. באומות עכו"ם כתוב, אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם.

רכט) דאמר רב המנונא וכו': דאמר ר"ה סבא, אומות עכו"ם, מטרם שנמולו שורים בכתרים התחתונים שאינם קדושים, ורוח הטומאה שורה עליהם. כיון שנתגיירו ונמולו, שורים בכתר הקדוש השורה על שאר כתרים תחתונים, שהיא המלכות, ורוח קדוש שורה עליהם. אבל ישראל, קדושים בני קדושים בגזע ושורש, ונתבשמו על הר סיני, ונכנסו באמונה שלמה הקדושה, בשעה שהם נמולים שורים בכל, דהיינו בז"א ובמלכות הנקי יומם ולילה. שכתוב, ואתם הדבקים בה אלקיכם חיים כלכם היום.

רל) והיה כי יחטא וגו': ר' יוסי אמר, כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח. מקרא זה קשה, שכתוב, ומי המבול היו על הארץ. וכתוב, ולא יכרת כל בשר עוד ממי המבול. שכתוב, מי המבול ולא מי נח. וכאן כתוב כי מי נח. ועוד, שכתוב, זאת לי, הם לי היה צריך לומר.

רכח) ובג"כ ישראל וכו': ומשום זה, ישראל הם קדושים זרע אמת, גזע שנתבשם על הר סיני ונפסק מהם כל זוהמא, וע"כ כולם ה"תבשמים וכולם באים באות הקדוש של יומם ולילה, להיות שלמים בכל, כמו שאמרנו. אבל באומות עכו"ם, קשה להעביר מהם הזוהמא, ואפילו עד שלשה דורות, ומשום זה נקרא גר צדק ודאי. משום שנכנס רק בספירת המלכות, הנקראת צדק, ולא בז"א. (דפו"י דף י"ד ע"ב)

היו על הארץ. וכתוב (ז) ולא יכרת כל בשר עוד ממי המבול. מי המבול כתיב, ולא מי נח, והכא כתיב כי מי נח זאת לי. זאת לי, הם לי מבעי ליה. רלא) אלא הכי תאנא, כד זכאין סגיאן בעלמא, קב"ה חדי ומשתבח בהו. דתנינן כד שארי זכאה בעלמא, ואשתכח ביה, כביכול אטיל שלמא בעלמא, וכל עלמא מתברכא בגיניה, ואטיל שלמא בפמליא של מעלה. מנא לן. דכתיב, (ח) או יחזק במעזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. תרין שלמין אמאי הכא. אלא יעשה שלום לי, דאשרי דכר ונוקבא. שלום יעשה לי, דמתברכאן אבהן.

רלב) מאי איכא בינייהו, אמר רבי יוסי, כד מתברכאן אבהן, שלום יעשה לי, דאקדים שלמא בכלא. ובגין כך שלום קדים. יעשה שלום לי, מאי טעמא לא אקדים שלום הכא. אלא בגין כ דיתעבר כ חויה דשריא בנוקבא בקדמיתא, וייתי דכורא למשרי באתריה, ובגין כך יעשה אקדים, ולבתר שלום. רלג) תאנא בזמנא דזכאה שארי בעלמא, דינין לא מתערין, ולא שלטין בעלמא, משום דההוא בר נש זכאה הוא אות בעלמא, וקב"ה בעי ביקריה, ועלמא מתקיים בגיניה.

רלד) תניא א"ר יוסי, בזמנא דבני עלמא אשתכחו חייבין קמי קב"ה, ההוא זכאה דאשתכח בעלמא, נ קב"ה אשתעי בהדיה, בגין דיבעי רחמין על עלמא, ויתפייס בהדיהו. מה עבד קב"ה, אשתעי בהדיה על אינון חייבי עלמא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (שם ט) וירא קינו צ"ו. (ח) (ישעיה כז) חלק ג קית. והר חדש מט ט"א ש"ב עה ט"ג ש"מ"ד ט"ד ש"ב. כ דאתעבר. ל חילא. מ בדפויי כתב ויקרא פ"א: ע"ב ושם מתחיל זה המאמר. נ בעי קב"ה לאשתעי.

מאמר

הסולם

מי נח

הקדים כאן שלום, אלא הוא משום שצריכים להעביר תחילה את הנחש השורה אצל הנוקבא, שהיא המלכות, ואח"כ יבא הדכר, שהוא ז"א, לשרות במקומו עם המלכות, ומשום זה הקדים תחילה יעשה, דהיינו שיעשה התקון להעביר הנחש, ואח"כ שלום, בין ז"א ומלכות.

רלג) תאנא בזמנא וכו': למדנו, בזמן שצדיק נמצא בעולם, דינים אינם מתעוררים ואינם שולטים בעולם, משום שאדם צדיק ההוא, הוא אות בעולם, דהיינו שהוא בבחינת יסוד שנקרא אות, והקב"ה רוצה ביקרו, והעולם מתקיים בשבילו.

רלד) תניא א"ר יוסי וכו': למדנו, בזמן שבני אדם נמצאים חייבים לפני הקב"ה, הצדיק ההוא הנמצא בעולם, הקב"ה מדבר עמו, כדי שיבקש רחמים על העולם, ויתרצה

רלא) אלא הכי תאנא וכו': אלא כך למדנו, כשצדיקים מרובים בעולם, הקב"ה שמח ומשתבח בהם, שלמדנו כששורה צדיק בעולם, ונמצא בו, כביכול, הוא מטיל שלום בעולם, שהוא המלכות, וכל העולם מתברך בשבילו, ומטיל שלום בחברותא של מעלה. מאין לנו הוא, כי כתוב, או יחזק במעזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי. שני שלומים למה כתוב כאן. אלא יעשה שלום לי, היינו שמשרה דכר ונוקבא, שהם ז"א ומלכות. שלום יעשה לי, היינו שמתברכים האבות, שהם חג"ת דז"א.

רלב) מאי איכא בינייהו וכו': מה ההפרש ביניהם, בין שלום יעשה לי, אל יעשה שלום לי. אמר ר' יוסי כשמתברכים האבות, שהם חג"ת, נאמר, שלום יעשה לי, מטעם שמקדים שלום על הכל, שהוא חשוב יותר מכל, וע"כ שלום כתוב קודם. דהיינו שלום יעשה לי יעשה שלום לי, מהו הטעם שלא (דפויי דף י"ד ע"ב)

א"ל לאוטבא ליה בלחודוי, ולשיצאה לכלהו. מה ארחיה דההוא בר נש זכאה. שביק דידיה, ונסיב ^ו לדכולי עלמא בדיל דיתפייס קב"ה בהדייהו. (רלה) מנא לן. ^ה ממשה. ^ו דאמר ליה קב"ה, חבו ישראל, ^ז עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו וגו' ^ח תו אמר ליה, הרף ממני ואשמידם וגו', בהאי שעתא אמר משה אי בגין יקרא דידי שתצון ישראל מעלמא, טב לי מותא, ולא יימרון דשביקנא האי דכולי עלמא, בגין יקרא דילי. ^ט מיד ויחל משה את פני יי' אלהיו. ואושיט גרמיה למיתה בכמה אתרי בגיניהון דישראל, דכתיב ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך וגו'. ותאנא, לא זו משה ^י מתמן, עד דמחל קב"ה לישראל, הדא הוא דכתיב וינחם יי' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו. וכתיב ^{יא} ויאמר ה' סלחתי כדברך. (רלו) ואלו בנח כתיב, ^{יב} ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא * לפני וגו'. אמר ליה נח, ולי מה ^{יג} את עביד. א"ל והקימותי את בריתי אתך וגו' עשה לך תיבת עצי גפר. ולא בעא רחמי על עלמא, ונחיתו מיא, ואובידו בני עלמא, ובגין כך מי נח כתיב. מי נח ודאי, דביה הוו תליין, ^{יד} דלא בעא רחמי על עלמא. (רלו) מכאן א"ר יוסי, מאי דכתיב ^{טו} ויחל נח איש האדמה. ויחל: כד"א, לא יחל דברו, דאתעביד חול. איש האדמה, דבגיניה אשתציוו בני עלמא,

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ו) (שמות לב) וירא סו צ"א. (ז) (במדבר יד) וירא סו צ"ד. (ח) (בראשית ו) ב"א של צ"ד. (ט) (בראשית ט) נח קח צ"א. (י) (במדבר ל) חלק גי רנה. דרך אמת ^ה עיין כל זה המאמר בפרשת נח דף ט"ז ע"ב.

מי נח

הסולם

מאמר

אשר דבר לעשות לעמו. וכתוב. ויאמר ה' סלחתי כדברייך. (רלו) ואלו בנח כתיב וכו': ואלו בנח כתוב, ויאמר אלקים לנח קץ כל בשר בא לפני וגו'. אמר לו נח, ולי מה אתה עושה. אמר לו, והקימותי את בריתי אתך וגו' עשה לך תבת עצי גפר. ולא בקש רחמים על העולם, וירדו מים, והאבידו בני העולם. ומשום זה, מי נח כתוב, מי נח ודאי, כי בו היו תלויים, מחמת שלא ביקש רחמים על העולם. (רלו) מכאן א"ר יוסי וכו': מכאן אר"י, מה שכתוב, ויחל נח איש האדמה. ויחל פי' כש"א, לא יחל דברו, כי נעשה חול. איש האדמה, הוא משום שבשבילו כלו כל בני העולם שלא ביקש עליהם רחמים. פירוש אחר, איש האדמה, משום שבשבילו נתקימה האדמה, אחר שהשחיתו אותה הקודמים, שכ' לא

ויתרצה להם. מה עושה הקב"ה, מדבר עמו מאלו רשעי עולם, ואמר לו שיטיב עמו לבדו ויכלה את כולם. מה דרכו של אדם צדיק ההוא, עזוב את שלו, ולקוח עצמו ללמד זכות על כל העולם, כדי שהקב"ה יתרצה להם. (רלה) מנא לן ממושה וכו': מאין לנו זה, ממשה, שאמר לו הקב"ה חטא ישראל עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו וגו'. עוד אמר לו, הרף ממני ואשמידם וגו'. בשעה ההיא אמר משה, אם משום יקר שלי יכלו ישראל מן העולם, טוב לי המות, ולא יאמרו שעזבתי את זה של כל העולם משום היקר שלי. מיד ויחל משה את פני ה' אלקיו. ומסר עצמו למיתה בכמה מקומות בשביל ישראל. שכתוב, ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך וגו'. ולמדנו לא זו משה משם עד שמחל הקב"ה לישראל. ז"ש, וינחם ה' על הרעה (דפו"י דף י"ד ע"ב *) דף ט"ו ע"א)

דלא בעא רחמי עליהו. ד"א איש האדמה, דבגיניה אתקיימת לבתר ה דאשתציאו קדמאי, דכתיב לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם וגו'.
 (רלח) תאנא מי נח אקרונ, דהוא גרים דאקרונ על שמיה. א"ר יוסי, זאת לי מאי קא מיירי. אלא אמר קב"ה, מי נח גרמו לי, דאגלי זאת בעלמא. דכתיב « ואני זאת בריתי אותם. זאת אות הברית וגו'. את קשתי נתתי בענן. כלומר לית מאן ב דאשגח נ אלא ליקרא דשמי דרמיזא בזאת. ומאן גרים ליה, מי נח. (רלט) מכאן סימנא לחסידא זכאה, דלא ד אתגלייא ה האי קשת ביומוי, ולא אצטריך עלמא ו ביומוי להאי ז אות. ומאן ה איהו. ההוא דבעי רחמי על עלמא, ואתחזי לאגנא עלוי. כגון ו רשב"י, דלא אצטריך עלמא ביומוי להאי אות, דהא הוא ו אות סימנא בעלמא ו הוה.
 (רמ) דלא הוה גזרה דאתגזר על עלמא לעילא, דלא מבטל לה. והיינו דכתיב, (ו) מושל באדם, קב"ה מושל באדם. ומי מושל בקב"ה כביכול. צדיק. דקב"ה גזיר, ואיהו מבטל.

(רמא) כגון ר"ש בן יוחאי, דיומא חד הוה יתיב אבבא ה דתרעא דלוד, זקף עיניו, חזא שמשא דנהיר, ואסתים נהורא ג' זמנין, אדהכי נ אתחשך נהורא, ואתחזי ביה בשמשא אוכמא וירוקא. א"ל לר' אלעזר בריה, תא אבתראי ו ברי, וגחמי דהא ודאי גזרה אתגזר לעילא, וקב"ה בעי לאודעא לי, דודאי ו תלתין

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(כ) (ש"ב פג) הקסה"ז קלג צ"ג. ת ל"ג דאשתציאו קדמאי. א ל"ג ואני. ב דישנת. ג ל"ג אלא. ד יתגליא. ה ל"ג האי קשת ביומוי. ו ל"ג ביומוי. ז זאת. ח ניהי. ט ר"ש. י ברית כ ל"ג אות. י ל"ג הוה. מ דמערתא. נ אחשיק. ס ל"ג ברי. ע ג.

קב"ה גזיר וצדיק מבטל

הסולם

מאמר

שהוא מגין על העולם בתפלותו. ומי הוא אותה שמבקש רחמים על העולם, וראוי להגן עליו. היינו כמו ר' שמעון, שלא נצרך העולם בימיו לאות הוה. כי האות ההוא סימן בעולם הוא. שאין מגין זולת הקב"ה, כנ"ל.
 (רמ) דלא הוה גזרה וכו': ולא היתה גזרה שנגזרה למעלה על העולם, שלא היה ר"ש מבטל אותה. והיינו שכתוב, מושל באדם, דהיינו הכתוב, צור ישראל מושל באדם צדיק מושל יראת אלקים, הקב"ה מושל באדם. ומי מושל בהקב"ה, כביכול, צדיק מושל. שהקב"ה גזר והוא מבטל.
 (רמא) כגון רשב"י וכו': כגון ר' שמעון בן יוחאי, שיום אחד היה יושב בפתח שער לוד. נשא עיניו וראה השמש מאיר, וסותם אורו ג' פעמים. בתוך כך נחשך האור, ונראה בשמש, שחור וירוק. אמר לו לר' אלעזר בנו, בוא אחרי בני, ונראה. כי ודאי גזרה נגזרה למעלה

לא אוסיף עוד לקלל את האדמה בעבור האדם וגו'.
 (רלח) תאנא מי נח וכו': למדנו מי נח הם נקראים, משום שהוא גרם שיהיו נקראים על שמו, דהיינו על מה שלא התפלל עליהם כנ"ל, אבל זאת לי, מה הוא אומר. ומשיב, אלא אמר הקב"ה, מי נח גרמו לי שנגלה זאת בעולם, שהיא המלכות הנקראת זאת, שמתגלה בסוד הקשת להגן על העולם, שכתוב, ואני זאת בריתי אותם. וכתוב, זאת אות הברית וגו' את קשתי נתתי בענן. כדי להגן על העולם. כלומר, הקשת מורה, שאין מי שישגיח על העולם ויתפלל עליו, אלא אני עושה לכבוד שמי הרמוז בואת. ומי גרם לי לזה, מי נח. שלא התפלל ולא הגן על העולם.
 (רלט) מכאן סימנא לחסידא וכו': מכאן הסימן לחסיד צדיק, שלא נגלה הקשת בימיו. שבימיו לא נצרך העולם לאות הוה, מפני (דפו"י דף ט"ו ע"א)

יומין תליא ההוא מלתא דאתגזר לעילא. 9 ולא עביד קב"ה, עד 5 דאודעיה לצדיקייא, הה"ד 7 כי לא יעשה יי אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים.

רמב) עד דהוו אזלי עאלו בההוא כרם. חמו חד חויה דהוה אתי, ופומיה פתיחא, 8 ומלהטא בארעא בעפרא. 7 אשתניק ר"ש, וקטפר ידוי ברישיה דחויה, שכיך 6 חויה, מאיך פומיה. וחמא לישניה מרחיש. א"ל חויה חויה, זיל ואימא 11 לההוא חויה 11 עלאה, דהא ר"ש בן יוחאי בעלמא שכיה. עייליה לרישיה לחד נוקבא דעפרא. אמר גוזר אנא, 12 כשם דתתאה אתחזר לנוקבא דעפרא, כן עלאה יתחזר לנוקבא דתהומא רבא.

רמג) רחיש ר"ש בצלותא, עד דהוו מצלי שמעו חד קלא, 13 א פוטקרא דקיטפא 10 עולו לאתרייכו, 11 קטפירא דבורייני 12 לא שראן בעלמא, 13 דהא, ר"ש בן יוחאי בטיל לון. זכאה אנת ר"ש, דמארך בעי ביקרך על כל בני עלמא. במשה כתיב 14 ויחל משה וגו', דמשמע דאחיד ליה 15 ב 16 פרגודא, ואנת ר"ש גוזר, וקב"ה מקיים. הוא גוזר, ואנת מבטל.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

2) (עמוס ג) וירא נה צ"א. מ) (שמות לב) נח טו פ ל"ג ולא עביד קב"ה. צ מוסיף דאודעיה קב"ה. ק מוסיף והוה לחיש בלשניה ומלהטא. ר אשתניק ; אשתתיק. ש ל"ג חויה. ת ל"ג עלאה. א פותקרא. ב פודאגרא. דרך אמת 1) לנחש הקדמוני שהוא סמ"ל כח כל הנחשים. 2) כשם שנחש זו שהיא לחסה בארץ נכנס לחור סלה בארץ כן יכנוס נחש הקדמוני למעלה בנקבי תהום רבה ולא יקסרג בעולם. 11) המסונים על הכריתה וההיזק. 12) יכנסו כל א' למקומו ולא ישלטו בעולם. 13) הקשר של בוריינים שהם פריצים אנשים דקים ופוחזים. 14) לא הותר קשרם בעולם לשלום עליהם בדין הקשה. 15) שהרי רשב"י ביטל אותם שלא ישלטו. 16) חולי פודגרא והוא כחחס בבשר החי.

קב"ה גזיר וצדיק מבטל

הסולם

מאמר

הכו, מלשון ב"ו נותן קטפרם (ויקרא רבה י"ח) שפירושו מכה. רמג) רחיש ר"ש בצלותא וכו': לחש ר' שמעון בתפלה. בעוד שהיו מתפללים, שמעו קול אחד אומר, פסקו גזרות הכנסו למקומכם. הכאות המחבלים אינן שורות בעולם, כי ר"ש בן יוחאי ביטל אותן, אשריך ר' שמעון, שאדונך רוצה ביקרך על כל בני העולם. במשה כתוב, ויחל משה, שמשמע שאחזו פדגורא ואתה ר"ש, גוזר והקב"ה מקיים, הוא גוזר ואתה מבטל. פוטקרא, הוא מלשון פתקין שפירושו כתבים (ירושלמי סנהדרין א') קוטפא, פירושו גזירה והוא מלשון הלש והמקטף (ב"מ 109). שפירושו כורת, גוזר. קטפירא, פירושו הכאות, מלשון ב"ו נותן קטפרם (וי"ד י"ח) בורייני, פירושו מחבלים, מלשון הני בריוני (ברכות י"ד). פרגודא, נראה שהוא מין מחלה.

למעלה, והקב"ה רוצה להודיעני. ודאי ששלשים יום תלוי למעלה הדבר ההוא שנגזר, והקב"ה אינו עושה עד שמודיע לצדיקים. ו"ש, כי לא יעשה ה' אלקים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים. רמב) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים בכרם ההוא, ראו נחש אחד שהיה בא ופיו פתוח, ולוהט בארץ בעפר. הוצק ר' שמעון, והכו ידיו בראש הנחש. שקט הנחש והוריד פיו. וראה ר"ש את לשונו מתנדנדת. אמר לו, נחש נחש, לך ואמור לנחש ההוא העליון, החסית והמסטיין, שר' שמעון בן יוחאי נמצא בעולם. הכניס הנחש את ראשו לנקב עפר אחד. אמר, ר' שמעון, גוזר אני, כמו שנחש התחתון חזר לנקב העפר, כן נחש העליון יחזור לנקב של תהום הגדול. אשתניק פ' הוצק, דהיינו שבא במצוקה. כי על צוקה, מתרגם שניקא (משלי א' כ"ז). קטפר, פירושו (דפו"י דף ט"ו ע"א)

רמד) אדהכי חמא דנהיר שמשא, ואתעבר ההוא אוכמא, אר"ש, ודאי הא עלמא אתבסם, עאל לביתה ודרש, ^ו כי צדיק יי' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. מ"ט כי צדיק יי' צדקות אהב, משום דישר יחזו פנימו. מאי פנימו. ^ג פנים ^ד עלאין דבני עלמא, ^ה בעון למבעי רחמי ^ו מניה, על כל מה דאצטריכין. רמה) א"ל רבי אלעזר בריה, אי הכי ישר יחזה פנימו מבעי ליה, או ישרים יחזו, מאי ישר יחזו. א"ל רזא עלאה, דאינון ימי קדם דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין. וימי עולם, דזעיר אנפין, ^ז דאינון אקרון פנימו, חמאן בארז מישר מה דאצטריך למחמי.

רמו) ^ח דתאנא בשעתא דקב"ה אשגח בעלמא, וחמא דמתכשרן עובדיהון דבני נשא לתתא, אתגלייא עתיקא קדישא בזעיר אנפין, ומסתכלן כל אינון אנפין באנפין סתימין, ומתברכן כלהו. מ"ט מתברכן. משום דמסתכלין אלין באלין בארז מישר, דלא ^ט סטו לימינא ולשמאלא, הה"ד * ישר יחזו פנימו. ומתברכן כלהו, ומשקיין דא לדא, עד דאתברכן כלהו ^י עלמא. ומשתכחי כלהו עלמין כחד, וכדין אתקרי ^{יא} יי' אחד ושמו אחד.

רמו) וכד חובי עלמא סגיא, אסתים עתיקא קדישא, ולא משגחין אנפין באנפין, וכדין דינין מתערי בעלמא, וכורסוון רמיו, ועתיק יומין אסתים, ולא אתגלייא. הדא הוא דכתיב ^{יב} חזה הוית עד די כורסוון רמיו ועתיק יומין יתיב.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(1) (תהלים יא) הקסה"ז כט צ"ט. (זכריה יד) ^א פנימו. ד ל"ג עלאין. ה ל"ג בעון; בעיין. ו עליהו. ^ב אקרון פנימו דאינון. ח תאנא. ט סטן. י ומסתכין. ^{יב} תרומה מח צ"ת. (ט) (דניאל ז) ב"א קמד צ"א. ^{יג} עלמין.

מאמר

הסולם

קב"ה גזיר וצדיק ייבטל

רמד) אדהכי חמא דנהיר וכו': בתוך כך ראה, כי האיר השמש ונעבר אותו השחור. אמר ר"ש, ודאי, כי העולם נתבשם. נכנס לביתו ודרש, כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. מהו פנימו. מהו הטעם, כי צדיק ה' צדקות אהב, משום דישר יחזו פנימו. היינו פנים עליונים של בני העולם, כי צריכים לבקש מהקב"ה רחמים על כל מה שהם צריכים. רמה) א"ל ר' אלעזר וכו': אמר לו ר"א בנו. אם כן, היה צריך לומר, ישר יחזה פנימו, או ישרים יחזו, מהו שכתוב, ישר יחזו. אמר לו הוא סוד עליון. כי אלו ימי קדם, דהיינו הספירות, דעתיקא קדישא, הסתום מכל סתומים, שהוא הכתר, וימי עולם, שהם הספירות, דזעיר אנפין, שהם נקראים פנימו, רואים אלו את אלו בדרך ישר מה שצריך לראות, דהיינו שפנים דז"א רואים הפנים דעתיקא וכן הפנים דעתיקא רואים הפנים

אחד ושמו אחד. רמו) וכד חובי עלמא וכו': וכשהעונות העולם מתרבים, נסתם עתיקא קדישא, ואינם משגיחים פנים בפנים, ואז דינים מתעוררים בעולם

דז"א, בדרך ישר, מבלי להטות ימין ושמאל. שזה שיעור הכתוב, ישר יחזו פנימו. רמו) דתאנא בשעתא וכו': שלמדנו בשעה שהקב"ה משגיח בעולם ורואה מעשיהם של בני אדם למטה שהם כשרים, מתגלה עתיקא קדישא, שהוא כתר, בז"א, שהוא ת"ת, ומסתכלים כל אלו הפנים דז"א, בפנים סתומים דעתיקא, ומתברכים כולם. מה הטעם מתברכים, הוא משום שמתכלים אלו באלו בדרך ישר, דהיינו בבחינת קו אמצעי, שאינו נוטה לימין ולא לשמאל. ז"ש, ישר יחזו פנימו. שפניהם דעתיקא וז"א מסתכלים אלו באלו בדרך ישר, דהיינו בבחינת קו אמצעי, ואז מתברכים כולם, ומשקים זה לזה עד שמתברכים כל העולמות, ונמצאים כל העולמות כאחד, ואז נקרא ה' אחד ושמו אחד.

רמו) וכד חובי עלמא וכו': וכשהעונות העולם מתרבים, נסתם עתיקא קדישא, ואינם משגיחים פנים בפנים, ואז דינים מתעוררים בעולם (דפו"י דף ט"ו ע"א *) דף ט"ו ע"ב)

עד די כורסוון רמיו, דאינון כתרין עלאין, דמשקיין לכלהו אחרנין, לאוקומי בקיומיהו. ומאן אינון. אבהן. ועתיק יומין יתיב, ולא אתגלייא. וכדין מהפכיין חייבי עלמא רחמי לדינא.

רמח) ז תאנא. [מסטרא דאימא, נפקין גרדינין נימוסין מ קליפין, ואחדין בקולפוי דגבורה, שלטין על רחמי, כד"א (9) הנועדים על יי, על יי ממש. וכדין אשתכחו עלמין נ חסרין, ס דלא שלמין, וקטטותא אתער בכלהו. רמט) וכד בני עלמא ע מכשרין עובדיהון לתתא, מתבסמן דינין, ומתעברן, ומתערי רחמי ושלטן על ההוא בישא דאתער מן דינא קשיא. וכד מתערן רחמי, חדוה וניחומין משתכחין, משום דשליטין על ההוא בישא. הה"ד (8) וינחם יי על הרעה. וינחם פ משום דאתכפיא דינא קשיא, ושלטין רחמי. רנ) תאנא, בשעתא דמתבסמן דינין, ושלטין רחמי, כל כתרא וכתרא תב בקיומיה, ומתברכאן כלהו כחדא. וכד תייבין כל חד וחד לאתריה, ומתברכאן כלהו כחדא, ומתבסמא אימא ז בקלדיטי גליפין ותייבין לסטרהא, ר כדין אקרי תשובה שלימה, ואתכפר עלמא, דהא אימא בחדוותא שלימתא ר יתבא, דכתיב

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(9) (במדבר טו) חלק ג' עט: ז) (שמות לב) נח ז ל"ג תאנא. מ גליפין ואחדין; הגליפין; גליפין מאחדין בקלפוי. נ קטורין; קסירין. ס לא. ע מתכשרי עובדון. פ מוסף משום דשלטא על הרעה. צ בקול דינוי קליפין; בכל דינוי קליפין. ק וכדין. ר מוסף יתבא בשלימתא.

דרך אמת נ] מצד קו הדין העליון משתלשלים ויורדים למטה שלוחי הדין ממונים על עבדי נימוס המלך; ית' וית' והם קליפות האחרים בקולפוי הגבורה ר"ל במטה ומקל הגבורה שמיסר בו בני העולם ולפי שהם בעלי דינים חקשה נוברים בעת ממשלתם על מדת הרחמים ואז העולם אינו בשלימות וקטטה וחסרון בכל העולמות ובעת שבני העולם מתעוררים לחזור בתשובה שלימה אזי חוזרים הבעלי דינים כולם איש איש למקומו והסכינה עליונה בטוד קו חדין שבה עם אורות שלה החזקנים בה שהם ששים גבורים סביב לה כולם מתיישבים על מקומם וכמבואר.

מסטרא דאימא נפקין גרדינין נימוסין

הסולם

מאמר

רמט) וכד בני עלמא וכו': וכשבני העולם מטיבים מעשיהם למטה, מתבשמים הדינים ומתעברים, ונתעוררו הרחמים ושלטים על הרע ההוא שנתעורר מן דין הקשה. וכשמתעוררים הרחמים, שמחה וניחומים נמצאים, משום ששלטים על הרע ההוא, ז"ש וינחם ה' על הרעה. וינחם, משום שנכנע דין הקשה, והרחמים שולטים.

רנ) תאנא בשעתא וכו': למדנו, בשעה שהדינים מתבשמים והרחמים שולטים, כל ספירה וספירה שבה לקיומה, ומתברכות כולם יחד, וכשחוזרת כל אחת ואחת למקומה, ומתברכות כולן יחד, ואמא מתבשמת בחיבור החקיקות שחזרו לבחינתה, אז נקראת תשובה שלמה ונתכפר העולם, כי אמא יושבת בשמחה שלמה, שכתוב אם הבנים שמחה, ואז היא נק' יום הכפורים, שכתוב בו, לטהר אתכם מכל חטאתיכם

בעולם והכסאות הוטלו, ועתיך יומין, שחזא כתר, נסתם ולא נתגלה. ז"ש חזו הוית עד די כרסוון רמיו ועתיק יומין יתיב. עד די כרסוון רמיו, פירושו, אלו כתרים עליונים המשקים כל האחרים להעמידם בקיומם, ומי הם, הם האבות, שהם חג"ת דו"א, ועתיק יומין יתיב, היינו שלא נתגלה, וע"כ מכוונה יושב, כי היושב מלמעט קומתו, ואז מהפכים רשעי עולם את הרחמים לדין.

רמח) תאנא מסטרא דאימא וכו': למדנו מצד אימא יוצאים קליפות חוקרי דין וחוק, ונאחזים בחקיקותיה של הגבורה דהיינו בקו שמאל שהוא דין, ושולטים על הרחמים. כשיא, הנועדים על ה', על ה' ממש. דהיינו בינה שהיא על ז"א שנקרא הויה, ואז נמצאים העולמות חסרים, שאינם שלמים, ומחלוקת מתעוררת בכלם.

(דפו"י דף ט"ו ע"ב)

ק) אם הבנים שמחה, וכדין אתקרי יום הכפורים, דכתיב ו ביה ה לטהר אתכם מכל חטאתיכם. ומתפתחין ת ג' תרעין א דסטרינ גליפין.
 רנא) תאנא, כתיב והיה כי יחטא ואשם, מהו כי יחטא, ולבסוף ואשם. אלא הכי תאנא, כי יחטא מאינן חובין דאקרון חטא, דכתיב מכל חטאות האדם. ואשם: כד"א ו האשם המושב ליי. ואשם: ויתקן, כלומר אם יתקן עובדו, והשיב את הגזלה אשר גזל. א"ר יוסי ב ממשמע דכתיב והשיב, וישיב לא כתיב אלא והשיב, והשיב דייקא.
 רנב) תניא, בארבע תקופין דשתא, קלא אתפסק, ודינין מתערין, ותשובה תליא עד דאתתקן. וכד דינין מתערין, קלא נפיק, וד' ג זווין דעלמא, סלקין

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ר) (תהלים קיג) ויצא סה צ"ב. ר) (ויקרא טז) תרומה ש ל"ג ביה. ת י. א לסטרוי. ב משמע. ג זמנין. נה צ"ס. ו) (במדבר ה).

מסטרא דאמא נפקין גרדינין נימוסין

הסולם

מאמר

כך למדנו. כי יחטא, היינו מאלו העבירות הנקראים, חטא. שכתוב, מכל חטאות האדם. ואשם, הוא כמו שאתה אומר, האשם המושב לה. אשר, ואשם, פירושו ויתקן. כלומר והיה כי יחטא, אם יתקן מעשיו, והשיב את הגזלה אשר גזל. א"ר יוסי, זה משמע, משכתוב, והשיב. שמשמע שמשׁיב מעצמו, שרוצה לתקן מעשיו. כי וישיב, שהוא לשון צו, לא כתוב, אלא והשיב, והשיב הוא בדיוק, דהיינו מעצמו.

חטאתיכם. ונפתחים חמשים שערים של צדדי פירוש בשעה שבני העולם חוטאים, גורמים לעלית המלכות לבניה, שאז נתמעטה הבינה מג"ר, מחמת שג' הספירות בינה ותו"מ שלה נופלות למדרגה שמתחתיה, ונעשית ו"ק בלי ראש, ואז נמצאים כל העולמות בדינים וקטנות, וז"ש, מסטרא דאמא וכו' שלטין על רחמי, (באות רמ"ח). וכשבני העולם מסיבים מעשיהם, ומעלים מ"ג, אז נעשה זוג צ"ב ס"ג דא"ק שהארת הווג מגיע לאמא, ומורידה המלכות ממנה ומחזירה למקומה, ואז חוזרים ועולים אליה ג' הספירות בינה ותו"מ שנפלו ממנה, ומתחברים במדרגתה, ונשלמים הג"ר שלה. וכן נעשה בכל המדרגות שנתמעטו מחמת מיעוט הבינה, כי בינה ותו"מ חוזרים אליהם ומשיגים ג"ר, וז"ש בשעתא דמתבסמן וכו' כל כתרא וכתרא תב בקיומיה, דהיינו שבינה ותו"מ שנפלו מכל מדרגה, חוזרים לקיומם למדרגתם. ומתבסמא אמא בקלדיטי גליפין, שאמא מתבשמת בחיבור החקיקות, דהיינו בינה ותו"מ שנחלקו ונפלו ממנה חזרו ונתחברו באמא, ותייבין לסטרהא, שחזרו לבחינתה של אמא. כי מקודם לכן נפלו למדרגת ז"א, ועתה חזרו לבחינת אמא. קלדיטי, הוא כמו אקלידי מיקלד, שפירושו, שנסגר ונתחבר היטב בבשר. (חולין צד):

מאמר ד' תקופין דשתא

רנב) תניא בארבע תקופין וכו': למדנו בד' תקופות בשנה, נפסק הקול, ודינים מתעוררים (כמ"ש לעיל יתרו דף ע"ה ד"ה פירוש ע"ש) והתשובה תלויה עד שנתתקן, וכשהדינים מתעוררים יוצא קול. וד' זוויות העולם, עולים ויורדים. כרוז קורא ואין מי שישגיח ויתעורר. והקב"ה מוכן, אם ישונו ישוב הדינים למקומם. ואם לא הקול נפסק והדינים, נעשו. ואז נקרא ויתעצב, ויתעצב, היינו בבתיים החיצוניים.

פירוש. שנה ה"ס מלכות. שבה ד' ספירות חו"ג תו"מ שבכל אח"ט קוין, שה"ס י"ב. ואם הקו שמאל שולט לבדו בכל אחת מד' ספירות חו"ג תו"מ, אז נקראים ד' תקופות, מחמת תוקף הדינים הנמשכים משליטת השמאל. וז"ש, בארבע תקופין דשתא קלא אתפסק, כי הקול הוא קו האמצעי המיוחד ב' הקוין ימין ושמאל לאחד, וכיון שהקול נפסק, חזרה השליטה לקו שמאל בלי ימין, שאין מי שיחברו

רנא) תאנא כתיב והיה וכו': למדנו, כתוב, והיה כי יחטא ואשם. מהו שבתחילה אומר, כי יחטא, ולבסוף אומר ואשם. ומשיב, אלא (דפו"י דף ט"ו ע"ב)

ונחתין. כרוזא קרי, ולית מאן ד' דישגח ויתער. וקב"ה זמין, אם יתובון ה' יתוב, ואי לאו, ו קלא אתפסק, ודיניא אתעבידו וכדין אתקרי ויתעצב, ויתעצב בבתי בראי.

רנג) א"ר יהודה, תנינן, מן יומא דאתחרב בי מקדשא, לית יומא דלא אשתכח ביה רתחא בישא. מ"ט. משום דתנינן, א"ר יודאי א"ר ייסא, נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלם דלעילא, עד שיכנסו ישראל בירושלם דלתתא. ובגין כך, רתחא אשתכחת בעלמא.

רנד) א"ר יוסי, ה) כתיב ערות אביך וערות אמך לא תגלה. ז וכתבי, אמך היא לא תגלה ערותה. ח ותנינן אמך היא ודאי. הא אם גלה ערייתה, למאן בעי לאתבא לה, ודאי לתקנא. ט מאי דגלי.

רנה) דתניא כד סגיא יצרא בישא בב"נ, לא סגי אלא באינון עריין, וכלהו חובי אחידן בההוא עריא. וכתבי לא תגלה. כד אתתקן, אתתקן לקבל ההוא דגלי, ודא אקרי תשובה.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ד דיתער ול"ג דישגח. ה יתיב. ו כלא. ז ותנינן. ח ל"ג ותנינן. ט מאן.

ת) (ויקרא יח) ב"א רכו צ"א.

ד' תקופין דשתא

הסולם

מאמר

הקול, שהוא קו אמצעי חוזר ונפסק, והשמאל חוזר לשליטתו, ודיניא אתעבידו, והדינים נעשים בעולם. וכביכול, נתעצב בבתיים החצונים, על הדינים שנעשו בעולם. רנג) א"ר יהודה וכו': אר"י למדנו, מיום שנחרב בית המקדש, אין יום שלא נמצא בו כעס רע, מה הטעם. הוא משום שלמדנו, א"ר יודאי א"ר ייסא, נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה, שהיא מלכות, עד שיכנסו ישראל בירושלים של מטה, ומשום כך כעס נמצא בעולם. והשבועה הייתה על הקביעות, כי שלא בקביעות, יש זוג ז"א ומלכות גם בימי הגלות, דהיינו בשעת התפלה ובשבתות ויו"ט.

מאמר ערות אמך לא תגלה

רנד) א"ר יוסי וכו': אר"י, כתוב, ערות אביך וערות אמך לא תגלה. וכתוב, אמך היא לא תגלה ערותה. ולמדנו אמך היא ודאי, והיינו המלכות שהיא אס של ישראל. ואם גילה ערותה, למה צריך להשיב אותה, בסוד התשובה, הוא ודאי כדי לתקן מה שגלה. כח"ש לפנינו.

רנה) דתניא כד סגיא כד סגיא וכו': שלמדנו, כאשר נתגבר היצר הרע באדם אינו מתגבר אלא בעריות. וכל החטאים אחוים בערות ההיא

שיחברהו בימין. וע"כ, ודינין מתעריין, שכל הדינים הקשים הנמשכים משליטת השמאל מתעוררים בעולם. ואם עושים תשובה, התשובה תלויה ואינה מתקבלת עד שיתתקן הקול, ויחזור ויחבר ב' הקוין ימין ושמאל יחד. וז"ש ותשובה תלייא עד דאתתקן. וע"כ מקדים התקן לתשובה. והנה מדרכם של הדינים דקו שמאל הוא, שבסופם מתעוררים הדינים דנוקבא. בסו"ה, לפתח חטאת רובץ, שמדינים אלו נתתקן המסך דחירק דקו אמצעי, הנקרא קול, החוזר ומיחד ב' הקוין. וז"ש וכך דינין מתעריין קלא נפיק, שבסופם מתגלה המסך דחירק שממנו יוצא הקול ומחבר שוב ב' הקוין. ואו דו' זוין דעלמא, שהם חו"ג תו"מ של המלכות, סלקין ונחתין מאירים בהארת חכמה ממטה למעלה ובהארת החסדים ממעלה למטה, כמשפט קו האמצעי (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) ואו, כרוזא קארי, שיוצא הכרוז מדוחק הדינים שבקו שמאל, ומזהיר להדבק בקו האמצעי. ואם לית מאן דישגח ויתער, שאין מי שיתעורר להתדבק בקו האמצעי, וקב"ה זמין, הקב"ה מחכה ומוכן לקבל תשובתם, אם יתובון יתוב. דהיינו שמקבלם ומאיר להם הרחמים מקו אמצעי. ואם לאו, שאינם חוזרים בתשובה, קלא אתפסק.

(דפו"י דף ט"ו ע"ב)

רנו) א"ר יצחק, כל חובי עלמא אחידן . בדא, עד דאימא אתגליא בגיניהון. וכד איהי אתגליא, כל אינון בנין כ אתגליין. וכתוב (א) לא תקח האם על הבנים. וכד אתתקן > עלמא לתתא, אתתקן כלא, עד דסלקא תקונא לאימא קדישא, ומתתקנא, ואתכסיא ממה דאתגליא. ובגין כך כתיב, (ב) אשרי נשוי פשע כסוי חטאה, וכדין אקרי תשובה, תשובה ודאי. וכדין יום הכפורים אתקרי, כמה דכתיב (ג) מכל חטאתיכם לפני יי תטהרו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (דברים כב) ויצא צו צ"ט. ב) (תהלים לב) נח צא צ"א. ג) (ויקרא טז) לעיל אות רנ צ"ר.

ערות אמך לא תגלה

הסולם

מאמר

נמצאת הנקודה דמדת הדין בגיניה בתוך המלכות, ורק הנקודה דמדת הרחמים מגולה, ואז המלכות משפעת לו כל פוב שמקבלת מבינה. ואם האדם אינו זוכה, אלא שחוטא, אז מתגלה נקודה דמדת הדין שבמלכות, ומיד כל האורות פורחות ממנה, והדינים נאחזים בה, ונמצא אז האדם בכל רע.

ו"ש כאן (אות רנ"ד) אמך היא ודאי, הא אם גלה ערייתה למאן בעי לאתבא לה, ודאי לתקנא מאי דגלי. דהיינו אם בא לחטוא, שאז, תגלה במלכות נקודה הא' דמדת הדין, שנקראת ערוה להיותה הגורמת להסתלקות כל האורות ממנה, או אומר הכתוב, אמך היא, הרי המלכות היא אמך, לא תגלה ערותה. ו"ש, אמך היא ודאי, ואם חטא וגילה ערותה, ודאי הוא שצריך לתקן מה שגילה. דהיינו שאותה הנקודה דמדת הדין שגילה צריכים לחזור ולכסות אותה, ולתת השליטה לנקודה דמדת הרחמים, ואז תחזור ותקבל האורות מבינה.

ו"ש וכלהו חובי אחידן כההוא עריא (באות רנ"ה) שכל החטאים שאדם עושה נאחזים בגילוי ערוה ההיא, דהיינו שגורמים שמתגלה במלכות הנקודה דמדת הדין המסלקת ממנה האורות, שנקראת ערוה, ועליה כתיב לא תגלה, שעליה מזהיר הכתוב, לא תגלה, כד אתתקן, אתתקן לקבל ההיא דגלי, וכשהאדם מתקן את חטאו, הוא צריך לתקן כנגד מה שפגם באותו גילוי, דהיינו לחזור ולכסותה, ודא אקרי תשובה. כי ע"י הכיסוי הוא משיב את המלכות בחזרה לקבל את האורות מבינה.

זה שרומז, לא תקח האם על הבנים, כי עם גילוי ערות האם הוא פוגם הן באם שנסתלקו ממנה האורות, והן בבנים, שהם ישראל שאין להם מה לקבל ממנה. ו"ש, וכד אתתקן

ההיא, וכתוב, לא תגלה, וכשנתתקן, מתתקן כנגד זה שגילה, וזה נקרא תשובה.

רנו) אמר ר' יצחק וכי: אר"י, כל חטאי העולם אחוזים בזה, בגילוי ערוה, עד שאמא, שהיא המלכות, מתגלה בשביל החטאים, דהיינו שמתגלה ערותה, וכשהיא מתגלה כל אלו הבנים, דהיינו ישראל למטה, שהם בניה של המלכות, מתגלים, וכתוב, לא תקח האם על הבנים, וכשנתתקן העולם למטה נתתקן הכל, עד שעולה התקן לאמא קדישא, שהיא המלכות, ומתתקנת ומתכסית ממה שנתגלה, ומשום זה כתוב, אשרי נשוי פשע כסוי חטאה, ואז נקראת תשובה, תשובה ודאי, ואז נקראת יום הכפורים, כמ"ש מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו.

פירוש, ב' נקודות נתתקנו במלכות, (א) היא נקודתה עצמה דמדת הדין שלא נמתקה בבינה, שמבחינה זו כח הצמצום ומסך עליה שלא תוכל לקבל אור העליון, (ב) היא הממותקת במדת הרחמים, בבינה, שמבחינה זו היא ראויה לקבל כל האורות שבבינה, ואז משפעת גם לבי"ע ולישראל מאורותיה הגדולים, כמ"ש כל זה לעיל (ב"א דף ז' ד"ה וכבר) וענין ב' נקודין אלו נתבאר לעיל (בהקס"ז אות קכ"ב) וק"ג ע"ג, בהסולם) ולפיכך המלכות משמשת רק בנקודה השנייה דמדת הרחמים, ונקודה זו מגולה בה, אבל נקודה דמלכות דמדת הדין נגנוה בה, ואינה מתגלה, ואם היא מתגלית תיכף מסתלק ממנה האור העליון, מחמת הצמצום ומסך שבה כנ"ל.

וזהו שאומר שם (בהקס"ז אות קכ"ג) דאיהו אלנא רטוב ורע, זכי בר נש, הא פוב, ואי לא זכי הא רע, שאם האדם זוכה (דפו"י דף ט"ו ע"ב)

רנז) אמר רבי * יהודה אימתי אתקרי תשובה. כד אימא מתכסיא וקיימא בחדוה מ על בנין, דכתיב ד) אם הבנים שמחה. נ ותבאת בקיומא ומאן ס דהוה סגיר, תב לאתריה. וכלהו תבין ו על חד לחד, ומתברכאן כל חד וחד, וכדין אתקרי פ תשובה תשובה סתם ז לאכללא כלא.

רנח) אמר רבי יצחק, כד מתכשר עלמא, כוליה ר מתכשר כחדא. כתיב ה) כי גדול מעל שמים חסדך. מעל שמים, דסלקא לעילא מאתר דאקרי שמים. ו מאי איהו. דא איהי אימא. והיינו דאקרי תשובה.

רנט) ת ר' יהודה אמר, דייקא דכתיב מעל א שמים. אלמלא כתיב על שמים, משמע ההוא אתר דקיימא ב על שמים, ולא יתיר. כיון דאמר מעל א שמים, משמע ההוא אתר דקיימא ד על השמים לעילא ה לעילא.

רו) דתאנא, ז בההוא זמנא דמתכשרן עובדין לתתא, ואימא בחדוותא, אתגליא עתיקא קדישא, ותב נהורא לזעיר אנפין, וכדין כלא בחדוותא, כלא בשלימו, כלא אשתכחו בברכאן, ורחמין זמינין, ועלמין כלהו ח בחדוותא,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ד) (תהלים קיג) לעיל אות רנ צ"ר. ה) (תהלים קח) מ ל"ג על בנין. נ ותבת בקיימיה. ס דהוא. ע לחד שמות כד צ"א צ"ב. פ מוסיף תשובה שלימתא. צ מוסיף תשובה לאכללא. ק מתכשר. ר ל"ג מתכשר. ש ל"ג מן ומאי עד סוף האות. ת א"ר יהודה. א השמים. ב ל"ג על שמים ולא יתיר; ל"ג ולא יתיר. ג השמים. ד ל"ג על השמים. ה מוסיף לעילא ומאי איהו אימא והיינו דאקרי תשובה. ו תאנא. ז ההוא. ח בחדוה.

מאמר

הסולם

ערות אמך לא תגלה

נקרא תשובה. תשובה סתם לכלול הכל. שכל המדרגות חזרו ונתקנו.

רנח) אמר רבי יצחק וכו': אר"י, כאשר העולם שהוא המלכות, מתתקן. כולו מתתקן ביחד, בבת אחת. כי כתוב, כי גדול מעל שמים חסדך. מעל שמים, היינו שהמלכות עולה למעלה מן המקום שנקרא שמים, ומה היא. היא אמא, דהיינו בינה. כי ז"א נקרא שמים, ולמעלה מז"א, היא בינה. וכיון שהמלכות עולית שם נתתקנה בבת אחת כמו אמא. והיינו שנקראת תשובה. כי המלכות תשוב לבינה.

רנט) ר' יהודה אמר וכו': רי"א, שכי בדיוק מעל שמים, אם היה כתוב, על שמים. היה משמע, מקום ההוא העומד על שמים, שהוא בינה, ולא יותר. כיון שאמר מעל שמים, משמע על מקום ההוא העומד על שמים למעלה למעלה. שהוא עתיקא קדישא. כמ"ש לפנינו. רס) דתאנא, בההוא זמנא וכו': שלמדנו, בזמן ההוא שהמעשים מתוקנים למטה, ואמא היא בשמחה, מתגלה עתיקא קדישא. שהוא כתר, והאור שב לזעיר אנפין, ואז הכל בשמחה, הכל בשלמות, והברכות נמצאות בכל, והרחמים מוכנים, וכל העולמות בשמחה. ז"ש ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו. מי ישוב. היינו ישוב

אתתקן עלמא לתתא אתתקן כלא עד דפלקא תקונא לאמא קדישא. דהיינו כשהאדם חוזר בתשובה למטה, מתתקן גילוי ערוה שעשה במלכות, ואתכסיא מומה דאתגלייא, שהערוה. שהיא הנקודה דמדת הדין חוזרת ומתכסה. דהיינו שנגנזה שוב, והנקודה דמדת הרחמים שולטת. ובגין כך כתוב, אשרי נשוי פשע כסוי חפאה. דהיינו החטא, שהיא הערוה שנתגלתה חזרה ונתכסתה. וכדין אקרי תשובה. תשובה ודאי, כי שבה לבינה. וכדין יום הכפורים אתקרי, כי כשהמלכות חוזרת לבינה היא נקראת יום הכפורים.

רנז) א"ר יהודה וכו': אר"י, מתי נקראת המלכות תשובה. הוא, כשהאם, שהיא המלכות, מתכסה, דהיינו שחוזרת ומתכסה הנקודה דמדת הדין הנקראת ערוה, ועומדת בשמחה על הבנים, שמשפעת להם כל טוב. שכתוב, אם הבנים שמחה, וחוזרת לקיום, כמו שהיתה מטרם שפגמו בה, ומי שהיה מקודם לכן סגור וגנוה. דהיינו הנקודה דמדת הדין, חזר למקומו. שחזרה למקומה המכוסה. כנ"ל בסמוך. וכל המדרגות חוזרות אחד לאחד, שכל תחתונה עולה לעליונה, ומתברכות כל אחת ואחת. ואז (דפו"י דף ט"ו ע"ב *) דף ט"ו ע"א

הה"ד ה' ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו. מאן ישוב. ישוב עתיקא קדישא לאתגלייא בזעירא, ישוב ה' לאתגלייא דהוה סתים בקדמיתא, וכלא אתקרי תשובה. (רסא) אמר ר' יהודה, כלא בכלל, כלא סתם. וכתוב ה' למען ישוב יי' מחרון אפו ונתן לך רחמים. א"ר יצחק, כלא הוא ודאי, והא אוקימנא מלי קמיה דר"ש.

(רסב) והשיב את הגזלה, תמן שאילו חברייא, מפני מה בגזלה כתיב, והשיב את הגזלה ולא יתיר. אלא הא אוקימנא, דא שוי דחילו עלאה כתתאה. ודא דגניב, שוי דחילו תתאה לקבליה, ולא דחילו עלאה. (רסג) מה כתיב לעילא, נפש כי תחטא. כדקאמרן, דאורייתא וקב"ה תווהין עליה, ואמרי נפש כי תחטא וגו'. וכתוב נפש כי תמעול מעל וגו'. או נפש כי תשבוע וגו'. אמר ר' יצחק, נפש כתיב, ולא רוח, ולא נשמה. והכא גופא ונפש. דכתיב, והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה. מאן דבעי לתקנא עובדוי, כמה דאמרן והשיב. מאן והשיב, אלא כמאן דיתקן עובדין, בגין דיתיב מבועי מיא לאתרייהו, לאשקאה נטיעין, דהא הוא גרים בחובוי לאתמנעא מנייהו. וע"ד והשיב את הגזלה וגו'. כמה דאתמר. (רסד) רבי אבא הוה יתיב קמיה דר"ש, עאל ר' אלעזר בריה, אמר ר"ש,

חלופי גרסאות

ט מוסיף ישוב לאתגלייא. י רוחא.

מסורת הוהר

(1) (מיכה ז) חלק ג' סג : קא. קב. קלא : קלג : קלד.
(2) (דברים יג).

והשיב את הגזלה

הסולם

מאמר

(רסג) מה כתיב לעילא וכו' : מה כתוב למעלה. נפש כי תחטא. והוא כמו שאמרנו. שהתורה והקב"ה תמהים עליה ואומרים נפש כי תחטא וגו'. (כנ"ל אות ר"ט) וכתוב, ונפש כי תמעול מעל וגו'. או נפש כי תשבוע וגו'. אמר ר' יצחק, נפש כתוב, בכל אלו, ולא רוח ולא נשמה. כי הרוח והנשמה אינם חוטאים. אלא שנפגמים מחמת הנפש החוטאת. וכאן בגזלה. גוף ונפש. שכתוב, והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה. על מי שבא לתקן מעשיו, נאמר והשיב, כמו שאמרנו (באות רנ"א) והשיב, מה והשיב, אלא כמי שמתקן מעשיו כדי שישבו מבועי מים, שהם השפעת העליון, למקומם, להשקות הנטיעות, שהן הספירות. כי הוא גרם בחטאיו למנוע השפעת מהן. ועל זה נאמר והשיב את הגזלה וגו'. כמו שאמרנו.

(רסד) ר' אבא הוה וכו' : ר"א היה יושב לפני ר' שמעון. נכנס ר' אלעזר בנו. אמר ר"ש, כתוב, צדיק כתמר יפרח וגו'. צדיק כתמר, מהו כתמר. ומשיב, כי מכל אילני העולם

ישוב עתיקא קדישא להתגלות בזעיר אנפין, כי ישוב להתגלות ממה שהיה סתום מתחילה. והכל נקרא תשובה, על שם עתיקא קדישא ששב להתגלות.

(רסא) אמר רבי יהודה וכו' : אר"י. הכל הוא בכלל ישוב, כמו עתיקא קדישא. הכל סתם. בלי הפרש. וכתוב, למען ישוב ה' מחרון אפו ונתן לך רחמים. א"ר יצחק, הכל הוא ודאי. בכלל תשובה. וכן העמדנו הדברים לפני ר' שמעון.

(רסב) והשיב את הגזלה : שם שאלו החברים. מפני מה בגזלה כתוב, והשיב את הגזלה ולא יתיר, ובגנב כתוב שישלם כפל, וארבעה חמשה. ומשיב, אלא כך העמדנו, זה הגזלן, השהו יראה עליונה לתחתונה, ליראת אדם. כלומר שאינו ירא לא מהקב"ה ולא מאנשים. וזה שגנב, שם כנגדו יראה תחתונה מבני אדם, ולא יראה עליונה. ונמצא שהחשיב יראת אדם מיראת ה'.

(דפו"י דף ט"ו ע"א)

כתיב, ^(א) צדיק כתמר יפרח וגו'. צדיק כתמר, מאי כתמר. דהא מכל אילני עלמא לית דמתעכב לאפרחא, כמו תמר. דסליק לשבעין שנין. מ"ט כתמר. אלא אע"ג דקרא אסהיד, חברייא כלהו לא בעו לגלאה.

רסה) אבל צדיק כתמר יפרח, על גלותא דבבל אתמר, דהא לא תבת שכינתא לאתרהא, אלא בסוף שבעין שנין. הה"ד ^(ב) כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם. ודא הוא צדיק כתמר יפרח, דסליק דכר ונוקבא לשבעין שנין. צדיק: דא קב"ה, הה"ד ^(ג) כי צדיק י"י צדקות אהב. וכתיב, ^(ד) י"י הצדיק. ^(ה) וכתיב, ^(ו) אמרו צדיק כי טוב.

רסו) כארז בלבנון ישגא, מהו ארז. דא קב"ה. ^(ז) דכתיב, בחור כארזים. בלבנון ישגא, בלבנון ודאי, ודא הוא ^(ח) עדן ^(ט) דלעילא, דעליה כתיב ^(י) עין לא ראתה אלהים זולתך. והאי ארז, בההוא אתר עלאה, ישגא.

רסז) ודא בגלותא בתראה הוא כהאי ארז, דאתעכב לסלקאה. ומשעתא, דסליק עד דקאים בקיומיה, הוא יומא. ושירותא דיומא אחרנא, עד דעביד צל בנהורא דיממא. וארז לא סליק, אלא בעדונא דמיא. כד"א ^(יא) כארזים עלי מים. כך ארז בלבנון ישגא. ^(יב) דמתמן נפיק מבוּעא ונהרא דמיא, לאשקאה. וארז, דא קב"ה, דכתיב ^(יג) בחור כארזים.

רסח) שתולים בבית י"י, לזמנא דמלכא משיחא. בחצרות אלהינו יפריחו,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (תהלים צב) ויחי סט צ"א. (ב) (ירמיה כט) חלק (ג פט.) (תהלים יא) הקסה"ו כט צ"ט. (ד) (שמות ט) יתרו ה צ"ג. (ה) (ישעיה ג) ב"א רסו צ"א. (ו) (ישעיה סד) הקסה"ו ס צ"א. (ז) (במדבר כד.) (ח) (שיר ה) חלק ג' נג: ז: קלו. קלט. קמא. קמג. רלו. תקוני זהר תי"ג כו: תי"ח לא: תכ"ה ע: תמ"ז פה. תס"ט קו. בהשמטות תי"ז קמו. זהר חדש מ ט"ב שמי"ז.

צדיק כתמר יפרח

הסולם

מאמר

ז"א. במקום עליון ההוא ישגא. דהיינו כשעולה לשם.

רסו) ודא בגלותא בתראה וכו': זהו בגלות האחרון, הקב"ה הוא כארז הוה שמתעכב לפרוח ולעלות. ומשעה שעולה עד שעומד בקיומו. דהיינו עד שתהיה הגאולה, הוא יום. דהיינו יומו של הקב"ה שהוא אלף שנה. והתחלת יום השני, עד שעושה צל באור היום, דהיינו אחר חצי היום שהחמה מתחלת לערוב, שהוא ביומו של הקב"ה אחר חמש מאות שנה. ואחר אלף וחמש מאות שנה תבא הגאולה. וארז אינו עולה אלא בעדון המים, כמ"ש כארזים עלי מים, כך ארז בלבנון ישגא, שמשם, מלבנון, שהוא חכמה, יוצא מבוּע ונהר מים, שהוא בינה להשקות הארז, וארז זה הקב"ה, שהוא ז"א המקבל ההשקאה, שכתוב, בחור כארזים.

רסח) שתולים בבית ה': הוא לזמן מלך המשיח

העולם אין מי שמתעכב לפרוח כמו תמר. כי הוא עולה לשבעים שנה. ומהו הטעם שהצדיק נחשל לתמר. אע"פ שהכתוב מעיד זה, כל החברים אינם רוצים לגלות את זה.

רסה) אבל צדיק כתמר וכו': אבל צדיק כתמר יפרח, נאמר על גלות בבל, שלא חזרה השכינה למקומה אלא בסוף שבעים שנה. ז"ש, כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם, וזה הוא צדיק כתמר יפרח, שעולה זכר ונקבה לע' שנה. צדיק, זהו הקב"ה, שחזר לבבל אחר ע' שנה, ז"ש כי צדיק ה' צדקות אהב. וכתוב ה' הצדיק. וכתוב, אמרו צדיק כי טוב. הרי שהקב"ה נקרא צדיק.

רסו) כארז בלבנון ישגא: מהו ארז. ומשיב, זהו הקב"ה. שכתוב, בחור כארזים. בלבנון ישגא, בלבנון ודאי, וזה הוא עדן שלמעלה, דהיינו חכמה, שעליה כתוב, עין לא ראתה אלקים זולתך. וארז זה, שהוא (דפו"י דף ט"ז ע"א)

בתחיית המתים. עוד ינובון בשיבה, בהוא יומא דישתכח עלמא חרוב. דשנים ורעננים יהיו, לבתר ע דכתיב ט) השמים החדשים והארץ החדשה, וכדין ט) ישמח יי במעשיו כתיב. וכ"כ * למא ז) להגיד כי ישר יי צורי ולא עולתה בו. רסט) תו פתח ואמר, ט) איש תהפוכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף. איש תהפוכות ישלח מדון, כמה דאמרן, חייביא עבדי פגימו לעילא. ונרגן מפריד אלוף, ט) מפריד אלופו של עולם, ודא קב"ה. רע) ד"א איש תהפוכות ישלח מדון. מהו ישלח. ישלח לאינון נטיען. מדון: דינקן מסטרא דדינא. ונרגן מפריד אלוף, כמה דאמרן, חייביא עבדין פגימו לעילא. מפריד: דיחודא לא אשתכח, מפריד, ז) למטרוניתא ממלכא. ולמלכא ממטרוניתא. ובגין כך לא אקרי אחד, דאחד לא אקרי, אלא כד אינון בזווגא חדא. ווי לאינון חייביא דעבדין פרודא לעילא. זכאין אינון צדיקייא, דאינון מקיימן קיומא דלעילא, וזכאין אינון מאריהון דתשובה דתייבין כלא לאתרייהו.

רעא) ועל דא תנינן, אתר דבעלי תשובה יתבי, צדיקים גמורים לא יתבי ביה. מ"ט. אלא אינון אתתקנו באתר עלאה, באתר דשקיו דגנתא משתכח מתמן. ט) ודא הוא תשובה. ועל דא אקרון בעלי תשובה. ואלין אתתקנו באתר אחרא, דאקרי צדיק.

חלופי גרסאות

ט) (ישעיה טו) הקסה"ז סב צ"ג ז"ח נט ט"ד שמ"ד. ט) (תהלים קד) בשלח פג צ"ט. ז) (תהלים צב). ק) (משלי טז) ב"א שיב צ"ב.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ע ובכנ; וכדין. ט) ל"ג מפריד. ז) למלכות. ק) ומאן; ומה.

הסולם

רעא) וע"ד תנינן וכו': וע"כ למדנו, במקום שבעלי תשובה יושבים, צדיקים גמורים אין יושבים שם. מהו הטעם, ומשיב, אלא הם בעלי התשובה נתתקנו במקום עליון במקום שהשיקוי של הגן נמצא שם, דהיינו בינה. שהוא משקה את הגן שהוא מלכות. וזו היא תשובה. כנ"ל שמשלב המלכות אל הבינה. וע"כ נקראים בעלי

מאמר

המשיח. בחצרות אלקינן יפריחו, הוא בתחיית המתים. עוד ינובון בשיבה, הוא ביום ההוא שהעולם יהיה חרב, דהיינו באלף השביעי. דשנים ורעננים יהיו, הוא לאחר כך שהעולם יחזור להבנות, שכתוב, השמים החדשה והארץ החדשה. ואז, ישמח ה' במעשיו, כתוב. וכל כך למא. הוא, להגיד כי ישר ה' צורי ולא עולתה בו.

רסט) תו פתח ואמר וכו': עוד פתח ואמר. איש תהפוכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף. איש תהפוכות ישלח מדון, הוא כמו שאמרנו, שהרשעים עושים פגם למעלה. כי מדון, פירושו פגם. ונרגן מפריד אלוף, היינו שמפריד אלופו של עולם, שזהו הקב"ה.

רע) ד"א איש תהפוכות וגו': פירוש אחר, איש תהפוכות ישלח מדון. מהו ישלח. הוא שישלח לאלו הנטיעות, שהן ז"ל, מדון, דהיינו שגורם להם שיינקו מצד הדין, שהוא (דטו"ז דף ט"ז ע"א * דף ט"ז ע"ב)

רעב) ועל דא אלין יתבין באתר עלאה, ואלין יתבין באתר זוטרא. מ"ט.
 אלין תייבין מיא לאתרייהו, מאתר עלאה דנהרא עמיקא, עד ההוא אתר דאקרי
 צדיק. וצדיקים גמורים, נגדין לון מההוא אתר דאינון יתבי, להאי עלמא. וע"ד
 אלין עלאין ואלין תתאין. זכאה חולקיהון ד דמארי תשובה. וזכאה חולקיהון
 דצדיקיא, דבגיניהון עלמא מתקיימא.

רעג) הה"ד והיה כי יחטא ואשם וגו'. מה כתיב לעילא, או מצא אבדה
 וכחש בה וגו', דהא בגין דא אסתלק קב"ה מכלא. כביכול קב"ה לא אשתכח
 בקיומיה, דהא כנסת ישראל אתפרשא מאתרהא, הה"ד, אבדה האמונה. מאי
 אמונה. דא כנסת ישראל. כד"א ו) ואמונתך בלילות. אבדה האמונה כד"א ח) על
 מה אבדה הארץ, וכלא חד. והא אוקימנא אבדה, ולא נאבדת, ולא אבודה. כגוונא
 דא, הצדיק אבד, אבוד, או נאבד, לא כתיב, אלא אבד. הדא הוא דכתיב אבדה
 האמונה, בגין כך והשיב את הגזלה או את האבדה וגו'.

רע"א מהימנא

רעד) א) אמר ר"מ, דוכתינ אית בגיהנם, רשימין למחללי שבתות

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ר דבעלי.

ר) (ירמיה ז) ב"ב רה צ"ג. ו) (תהלים צב) ב"א
 שלה צ"ג. ת) (ירמיה ט) וישב מ צ"ג. א) (ישעיה
 נז) ב"ב רה צ"א.

דרך אמת ט) זה ש"ין אחר מה שכתוב בדף רמו ע"ב.

ונרגן מפריד אליף

הסולם

מאמר

ישראל, שהיא המלכות, נפרדה ממקומה. ז"ש
 אבדה האמונה. מה היא אמונה. היא כנסת
 ישראל. כמש"א. ואמונתך בלילות. ולילה הוא
 המלכות. אבדה האמונה, הוא כש"א. על מה
 אבדה הארץ. והכל אחד, כי המלכות נקראת
 אמונה ונקראת ארץ. והרי העמדת אבדה
 כתוב, שפירושו שהמלכות אבדה את בן זוגה
 שהוא יסוד. ולא כתוב, נאבדת, ולא אבודה,
 שפירושו שהיא עצמה נאבדה. כעין זה כתוב
 הצדיק אבד, אבוד או נאבד לא כתוב, אלא
 אבד. שפירושו שהוא אבד את בת זוגו. שהיא
 המלכות. זהו שכתוב אבדה האמונה. משום זה
 כתוב, והשיב את הגזלה או את האבדה וגו'.
 כי המלכות שנפגמה בחטאו נקראת אבדה.
 וצריך להשיב את האבדה אל הצדיק שהוא
 יסוד שאבד אותה.

רע"א מהימנא

רעד) אמר רע"א מהימנא וכו': אמר
 רועה הנאמן, שהוא משה רבינו. מקומות יש
 בגיהנם, הרשומים למחללי שבתות בפרהסיא
 שלא חזרו בתשובה מאותו החולל. וממונים
 יש עליהם. ואף כן, יש מקומות בגיהנם
 לאותם

בעלי תשובה. ואלו צדיקים הגמורים, נתתקנו
 במקום אחר, שנקרא צדיק, שהוא יסוד דו"א.
 רעב) וע"ד אלין יתבין וכו': וע"כ אלו.
 בעלי תשובה, יושבים במקום עליון, שהוא
 בינה. ואלו צדיקים גמורים, יושבים במקום
 קטן, דהיינו ביסוד דו"א. מהו הטעם. הוא,
 כי אלו בעלי תשובה, משיבים המים, שהם
 השפע, למקומם, ממקום עליון של הנהר העמוק,
 שהוא בינה, עד אותו מקום שנקרא צדיק, שהוא
 יסוד דו"א. וצדיקים גמורים ממשיכים את
 השפע, מאותו מקום שהם יושבים, דהיינו מן
 היסוד דו"א, לעולם הזה. ועל כן אלו בעלי
 תשובה הם עליונים ואלו צדיקים גמורים הם
 תחתונים. אשרי חלקם של בעלי תשובה,
 שממשיכים השפע מבינה ליסוד דו"א, ואשרי
 חלקם של הצדיקים שבשבילם העולם מתקיים.
 שממשיכים השפע מיסוד דו"א לעולם הזה.

רעג) הה"ד והיה כי יחטא ואשם וגו'. זהו שכתוב,
 והיה כי יחטא ואשם וגו'. מה כתוב למעלה,
 או מצא אבדה וכחש בה וגו'. כי החוטא פוגם
 למעלה, ומשום זה מסתלק הקב"ה מן הכל.
 כביכול הקב"ה לא נמצא בקיומו, כי כנסת
 (דפו"י דף ט"ז ע"ב)

בפרהסיא, ולא חזרין בתיובתא מאותו חלול. וממנן עלייהו. ואוף הכי דוכתינן אית בגיהנם, לאינן דמגלי עריין. ולאינן דמגלין פנים בתורה שלא כהלכה. ולאינן דשפכין דם נקי. ולאינן דאומין לשקרא. ולאינן דשכבין עם נדה. או בת אל נכר. או זונה. או שפחה. ואוף הכי, לעובר על שס"ה לא תעשה. רעה) לכל חובא, אית דוכתא בגיהנם, וממנא עליה. ושטן יצר הרע דיליה, ממנא על כלהו חובין, ודוכתינן וממנן דיליה. ואי הדר בתיובתא, ^ט מה כתוב, ^כ מחיתי כעב פשעך, אתמחו ^ח רשימין דרשיעיא דדוכתא דגיהנם מכל חובה וחובה.

רעו) ואית חובין רשימין לעילא, ולא לתתא. ואית דרשימין לתתא, ולא לעילא. ואית דרשימין לתתא ולעילא. אתמתחון לתתא ^א אתמחון לעילא, בתר דאהדר בתיובתא. ועוד אוקמוה מארי מתניתין, רשע עונותיו חקוקים לו על עצמותיו. צדיק, זכויותיו חקוקים לו על עצמותיו. ^ב אמאי. בגין למהוי רשימין בין בעלי ^ג חוביהון, ^ד לאשתמודעא ^ה בהו, וקלא נפיק עליה, האי רשע איהו ישרפו עצמותיו בגיהנם.

רעז) ואוקימנא, נשמות של רשעים הן הן המזיקים בעולם. ודינא דלהון אוקמוה עלייהו מארי מתניתין, דנשמתהון נשרפת ונעשית אפר תחת כפות רגלי הצדיקים. ובמאי אתוקדון. באש דכורסיא, דאתמר ביה, ^א כורסייה שביבין די נור גלגלוהי נור ^ו דליק. מד' חיוון דאשא, דסחרין לכורסיא ^ז דדין, דאיהו אדני, דינא דמלכותא דינא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ב) (ישעיה מד.) ג) (דניאל ז) לעיל אות רמו צ"פ. ^ט ל"ג מה כתיב. ת רשיעיא ול"ג רשימין דרשיעיא. א מוסיף אוף אתמחון. ב ואמאי. ג חובין. ד ולאשתמודעא. ה בהון. ו מוסיף דליק ונהר דינור נגיד ונפיק מן קדמוהי ול"ג מן מד' חיוון עד נשמתהון באות רע"ה. ז בדין.

מאמר

הסולם

דוכתינן אית בגיהנם

למטה בעוה"ז שעושה תשובה, נמחים למעלה אחר שעושה תשובה. ועוד העמידו בעלי המשנה, רשע עונותיו חקוקים לו על עצמותיו. צדיק זכויותיו חקוקות לו על עצמותיו. למה. הוא, כדי שיהיו רשומים בין בעלי העבירה להכיר אותם בהם. וקול יוצא עליו, זה הוא רשע. ישרפו עצמותיו בגיהנם.

לאותם מגלי עריות ולאותם המגלים פנים בתורה שלא כהלכה, ולאותם השופכים דם נקי, ולאותם הנשבעים לשקר, ולאותם השוכבים עם נדה, או בת אל נכר, או זונה, או שפחה. ואף לעובר על שס"ה לא תעשה. רעה) לכל חובא אית וכו': לכל חטא יש מקום בגיהנם, וממונה יש עליו. והשטן שהוא יצר הרע שלו, ממונה על כל החטאים והמקומות והממונים שעליהם. ואם חור בתשובה מה כתוב, מחיתי כעב פשעך, שנמחו רשימות כל חטא וחטא של הרשעים ממקומות שלהם בגיהנם.

רעז) ואוקימנא נשמות וכו': והעמדנו, נשמות של הרשעים, הן הן המזיקים שבעולם. והדין שלהן, העמידו בעלי המשנה עליהן, שנשמתם נשרפת ונעשית אפר תחת כפות רגלי הצדיקים. ובמה הן נשרפות. היינו באש הכסא, שהוא המלכות. שנאמר בו, כרסייה שביבין די נור גלגלוהי נור דליק, כסאו ניצוצי אש, וגלגליו אש שורף. והיינו באש, של ארבע

רעו) ואית חובין רשימין וכו': ויש חטאים רשומים למעלה ולא למטה בעולם הזה. ויש שרשומים למטה ולא למעלה. ויש שרשומים למטה ולמעלה. אם החטאים נמחים (דפו"י דף ס"ז ע"ב)

רעח) וההוא נהר, אתמר ביה, ד נהר די נור נגיד ונפק מן קדמוהי. נשמתהון דצדיקיא, טבלין ומתדכין ביה. ונשמתהון דרשיעי, נדונין ביה, ואתבעירו קמיה, כקש לפני אש, והיינו אש אוכלת אש. יהוה איהי חמה. נרתיקה דיליה, אדני. * והיינו רזא דאוקמוה, לעתיד לבא מוציא הקב"ה חמה מנרתיקה צדיקים מתרפאין בה, ורשעים נדונין בה.

רעט) ומחיוון דכורסיא דדינא, הוה נחית אריה דאשא למיכל קרבנין, ו אינון דממנן, על כל אבר דחב מחבל קטיגור. אחד, כמה דאוקמוה, עשה עבירה אחת, קנה לו קטיגור א'. ומיד דנחת אש של גבוה, ו אוקיד לון לאלין אברין ופדרין ואמורין דפרים וכבשים ועתודים ועזים. יהו"ה דנחית כאריה דאשא מ לאוקדא לון, אתוקדון אברים דלהון, ו אתוקדון מחבלים דממנן עלייהו, ו מתכפרין חובין דישראל, דאינון אברים דשכינתא.

רפ) בההוא זמנא, חיוון ע מתקרבין דממנן על זכוון, דאינון פ מכורסייא דרחמי, דאיהי תשובה, אימא עלאה. ובמה צ מתקרבין. בשם ידו"ד, דעאל בהון. ובגין דא, קרבן לידו"ד. דלית מאן דיכיל ק לקרב ר חיוון ו ויסודין, לאעלאה שלם בינייהו, אלא שמייה, דקריב בשמיה מים לאש, ולא מכבה דא לדא, וקריב רוחא לעפרא, ולא מפריד ליה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח ואתעבידו. ט ל"ג אינון. י ל"ג אחד. כ ואוקים. ל כאשא. מ לאתוקדא לון אתוקדן. נ אתוקדן. ו ומתוקדן. ע דמתקרבין. פ דכורסייא. צ אתקרבא. ד (דניאל ז) ב"א קע צ"ו.

נהר דינור

הסולם

מאמר

כמו שהעמדנו, עשה עבירה אחת קנה לו קטיגור אחד. ומיד שירד אש של גבוה, ושורף האברים והפדרים והאמורים של הפרים והכבשים והעתודים ועזים, שזה סוד, הויה שירד כאריה של אש לשרוף אותם, ושרפים האברים שלהם, ושרפים המחבלים הממונים על האברים שחטאו, ומתכפרים עונותיהם של ישראל, שהם אברי השכינה.

רפ) בההוא זמנא וכו': בזמן ההוא, מתקרבים החיות הממונות על הזכות, שהם מכסא רחמים, שהוא תשובה, דהיינו אמא עליזונה, בינה, ובמה מתקרבות, היינו בשם הו"ה שנכנס בהן. ומשום זה, הוא קרבן להו"ה, שאין מי שיוכל לקרב החיות והיסודות, להביא שלום ביניהם, אלא השם הו"ה, שהוא ז"א קו האמצעי, שבשמו הויה, מתקרבים מים לאש, דהיינו קו ימין לקו שמאל, ואינם מכבים זה את זה, והרות, שהוא קו אמצעי, קרב אל העפר, שהוא מלכות, ואין מפריד ביניהם.

בההוא

ארבע חיות אש המסבכים את כסא דין, שהוא אדני, שנרמז עליו, דינא דמלכותא דינא. רעח) וההוא נהר אתמר וכו': ונהר ההוא, שנאמר בו, נהר די נור נגיד ונפיק מן קדמוהי, נהר אש נמשך ויוצא לפניו, נשמות הצדיקים טובלות ומטהרות בו ונשמותיהם של הרשעים נדונות בו ונשרפות לפניו כקש לפני אש. והיינו אש אוכלת אש. הויה בניקוד אלקים, שהוא בינה, הוא החמה. הנרתיק שלו הוא אדני. והיינו הסוד שהעמידו, שלעתיד לבא מוציא הקב"ה חמה מנרתיקה, שהשם אדני שהוא מלכות, לא יכסה על שם הויה בניקוד אלקים, שהוא בינה, ואז מתגלה אש הדין שבקו שמאל דבינה, בלי נרתיק המלכות, הצדיקים מתרפאים בה, והרשעים נדונים בה.

רעט) ומחיוון דכורסיא דדינא וכו': ומאש החיות של כסא דין, (כנ"ל אות רע"ז) היה יורד אריה של אש לאכול ולשרוף הקרבנות והממונים, כי על כל אבר שחטא בו יש מחבל קטיגור אחד, שנחמנה עליו.

(דניאל ז' ט"ו ע"ב * דף י"ו ע"א)

רפא) בהוא זמנא, אינון שלמים חיוון ויסודין, ואתקריאו קדשים, דלית טמאים בינייהו. ועוד, שלמים דא ה' בתראה, דאיהו שלימו דעמודא דאמצעיתא, בכל הויות דכלילן ה' ביה, לכל שית סטרין דיליה, דאינון שית ספיראן.
 רפב) ורזא דמלה, חתם רום ופנה למעלה, ביה"ו, לימינא דחסד. בהו"י, לשמאלא דגבורה א' וה"י, בעמודא דאמצעיתא. יו"ה בנצח. ב' בהוד הי"ו. ביסוד ג' וי"ה. אילנא דאחיד לון כלהו, תפארת. עץ עושה פרי. ובגין דא מקום שיפול העץ, שם יה"ו. ואוף הכי בכל הויה, ה' בתראה שלמים לה. ולכל הוויין, דאחידן בה. כגוונא דא, יה"ו עם ה', יהוה. הו"י עם ה', הויה. וה"י עם ה', והי"ה ואוף הכי שאר הוויין.

רפג) ואינון ח"י אתוון דשית סטרין, דכלילן בצדיק חי עלמין, ועם ה' אתעביד ח"י"ה. ורזא דמלה ה' איהי ה', כגון תיבת נח, דאתכניש בה מכל מין ומין, דאינון שנים שבעה שבעה לקרבנא. שנים שנים ארבעה. שבעה שבעה ארבעה עשר. הא י"ח. וותיבה ה', ז' בה אשתלים ח' חיה. ט'
 רפד) [ע] . וצדיק איהו כליל ו' דרגין. ובג"ד תקינו למפתר ביה חלמא

חלופי גרסאות

ת ל"ג ביה. א וי"ה. ב והוד. ג וה"י. ד הו"ה. ה ל"ג איהי ה'; איהו. ו ל"ג ותיבה; ו ותיבה. ז ל"ג בה. ח י"ה. ט בדפו"י כתבו חסר כאן. י מוסיף פתח ואמר באתי לגני וגוי וצדיק.

דרך אמת [ע] עיין בפרדס מהר"ק שער ט פ"ה דף מ.

מאמר

הסולם

שית צירופי יה"ו

המלכות המתחברת עמו. וע"כ נבחנו ו"ק שלו בששה צירופי יה"ו. ואף כך בכל הויה מו"ק יש ח' אחרונה שלמים להויה. שח' אחרונה משלמת להויה, ולכל הויות שבמו"ק הנאחזים בה, כעין זה, יה"ו עם ח' הוא י"ה ו"ה. הו"י עם ח' הוא הו"ה. והי" עם ח' והי"ה. ואף כך שאר הויות.

רפג) ואינון ח"י אתוון וכו': ואלו, נשעה צירופי יה"ו הם ח"י אותיות של ששה קצוות חג"ת נה"י הכלולים בצדיק חי עולמים, שהוא יסוד דז"א. ועם ח' שהיא מלכות, נעשית חיה. וסוד הדבר, היא ח' כגון תיבת נח. שהיא מלכות, שנתקבץ בה מכל מין ומין שנים שנים שנים, שבעה שבעה לקרבן. שנים שנים הם ד', שבעה שבעה הם י"ד, שביחד הם י"ח, ותיבה עצמה בה ח' להיותה מלכות, ונשלמת המלה חיה.

רפד) וצדיק איהו כליל וכו': וצדיק, שהוא יסוד, כלול השש מדרגות, דהיינו ששה קצוות, ומשום זה התקינו להיטיב את החלום בגי' שלמות, דהיינו גי' פסוקים שנוכר בהם שלום, בגי' פדיונות, בגי' פסוקים שנוכר בהם פדיון

רפא) בהוא זמנא אינון וכו': בעת ההיא, אלו החיות והיסודות הנ"ל הם שלמים, ונקראים קדשים, שאין טמאים ביניהם. ועוד, שלמים, הם ה' אחרונה של שם הויה, דהיינו מלכות, שהיא שלמות של עמוד האמצעי, שהוא ז"א, בכל הויות הכלולות בז"א לכל ששה קצוות שלו, שהם שש ספירות חג"ת נה"י. כי ז"א עצמו ה"ס יה"ו דהויה, שבהן נשעה צירופין, כמיש לפנינו, וה' אחרונה משלמת אותו בכל צירוף וצירוף.

רפב) ורזא דמלה חתם וכו': וסוד הדבר, כמו שאמר בספר יצירה, חתם רום ופנה למעלה, ביה"ו לצד ימין, שהוא חסד, והוא צירוף א', בהו"י לצד שמאל, שהוא גבורה, והוא צירוף ב', וה"י בעמוד האמצעי, שהוא תפארת, והוא צירוף ג', יו"ה בנצח, והוא צירוף ד', הי"ו בהוד, והוא צירוף ה', וי"ה ביסוד, שהוא צירוף הששי, האילן האוחז אותם כולם הוא תפארת, כי ת"ת כולל כל ו"ק. והוא עץ עושה פרי, ומשום זה, מקום שיפול העץ שם יה"ו. שרומז שתי"ת נקרא בגי' אותיות יה"ו בלבד, וה' אחרונה היא (דפו"י דף י"ז ע"א)

בג' שלמות, בג' פדיונות, כ דאיהו ו', בחושבן ו'. ואיהו סלם דחלמא דיעקב, כליל ו' ספיראן. מוצב ארצה, שכינתא תתאה, ודא ה' תתאה. וראשו, דא י', ביה איהו צדיק שביעי. מגיע השמימה, דא אימא עלאה, ודא ה' עלאה, דמסטרא דחלמא, ה' שלטא על י', דאיהו רישא דסולמא, ה"י מן אלקים. ובגין דא, והנה מלאכי אלהים עולים וגו', ולא מלאכי ידו"ד.

רפה) אתוון כסדרן, עולים בחלם, דאיהו כתר על ד' אתוון, דאתפשטותא דלהון, מחכמה עד מלכות קדישא. בגין דחכמה איהי י', בינה ה', שית ספיראן ו', מלכות ה' בתראה. חלם כתר על ג' כל אתוון. ע"כ. מ

רפו) א) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. רבי אבא פתח ז) הגידה לי שאהבה נפשי וגו', אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך וגו', הני קראי אוקמוה חברייא במשה, בשעתא דהוה סליק מעלמא, דאמר ח) יפקוד יי' אלהי הרוחות לכל בשר וגו', אשר יצא לפניהם וגו', ותנינן דעל גלותא אתמר.

רפו) ות"ח, הני קראי כ"י אמרן למלכא קדישא. הגידה לי שאהבה נפשי, כד"א ט) את שאהבה נפשי ראיתם. ולמלכא קדישא אתמר, נ) אנת שאהבה נפשי איכה תרעה.

רפח) בספרא דרב המנונא סבא אמר, כל זמנא דכ"י אשתכח ביה בקב"ה,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ דאינון. ל ל"ג כל. מ בדפו"י כתבו כאן חסר ותמצאהו לקמן דף רמ"ו ע"ב ד"א ויחלום. נ ל"ג אנת ; את.

ה) (בראשית כח) ויצא כו צ"ו. ו) (ויקרא ד) חלק ג' יז : יח : יח : כג. ז) (שיר א) ב"א קו צ"א. ח) (במדבר כז). ט) (שיר ג) לך לו צ"א.

הגידה לי שאהבה נפשי

הסולם

מאמר

י' בינה היא ה' שש הספירות חגית נה"י הן ו' מלכות היא ח' אחרונה, חולם, היא כתר על כל האותיות. (ע"כ רע"א מהימנא). רפו) אם הכהן המשיח יחטא וגו' : ר' אבא פתח, הגידה לי שאהבה נפשי וגו'. אם לא תדעי לך היפה בנשים וגו'. אלו הכתובים העמידו החברים במשה, בשעה שהיה נפטר מן העולם. שאמר יפקוד ה' אלקי הרוחות לכל בשר וגו' אשר יצא לפניהם וגו'. שאמר אז להקב"ה, הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה וכו', את מי אתה ממנה לרעות את ישראל. ולמדנו שני על הגלות.

פדיון, (ברכות נ"ה) : שהיסוד הוא ו' והם ביחד בחשבון ששה. כנגד שש מדרגות דיסוד, כי הטבת החלום הוא ע"י היסוד. והוא סולם שבחלומו של יעקב, הכלול משש ספירות. מוצב ארצה, היינו שכינה התחתונה, שהיא מלכות הנקראת ארץ, והיא ח' אחרונה. וראשו זה י' שבו הוא הצדיק, שהוא יסוד, שביעי. פירוש, כי י' זו היא חכמה שבאמא, וכשמתחילים לספור מבינה שהיא אמא, נמצא יסוד שביעי, מגיע השמימה, זו היא אמא עליונה, זו ח' עליונה, דהיינו בינה שבבינה, שמצד החלום, שהוא בחינת שמאל, (כנ"ל ויצא אות מ"ה) הה' שולטת על ה' שהיא ראש הסולם, שהוא סוד ה"י מן אלקים, ומשום זה והנה מלאכי אלקים עולים וכו' ולא מלאכי הויה.

רפו) ות"ח הני קראי וכו' : ובוא וראה, מקראות אלו כנסת ישראל, שהיא המלכות, אמרה אותם אל המלך הקדוש, שהוא ז"א. הגידה לי שאהבה נפשי, שאהבה נפשי, אין הפירוש שנפשי אוהבת, אלא האוהב את נפשי, כש"א את שאהבה נפשי ראיתם, ולמלך הקדוש נאמר, אתה שאהבה נפשי איכה תרעה.

רפה) אתוון כסדרן וכו' : האותיות כסדרן, שהן י"ה ו"ה, עולים בנקודת החולם, שהיא כתר, על ד' אותיות, שהתפשטותם היא מחכמה עד מלכות הקדושה, כי חכמה היא (דפו"י דף י"ז ע"א)

רפח) בספרא דרב המנונא וכו' : בספרו של

כביכול קב"ה בשלימו, ורעי ברעותא ליה ם ולאחרנין זן ליה לגרמיה, מההוא יניקו ם דחלבא דאימא עלאה, ומההוא יניקו דאיהו יניק, אשקי לכל שאר אחרנין, ויניק לון. ואוליפנא דאר"ש, כל זמנא דכ"י אשתכחת בקב"ה, קב"ה בשלימו, בחדוה, ברכאן ביה שריין, ונפקין מניה לכל שאר ם אחרנין. וכל זמנא דכנסת ישראל לא אשתכחת ביה בקודשא בריך הוא, כביכול ברכאן אתמנעו מניה ומכל שאר אחרנין.

רפט) ורזא דמלתא, בכל אתר דלא אשתכח דכר ונוקבא, ברכאן לא שראן עלוי, ועל דא קב"ה געי ובכי, כד"א ם שאג ישאג על נוהו. ומאי אומר, אוי ם שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי וכו'.

רצ) ובשעתא * דכ"י נפקת בגלותא, אמרת קמיה, הגידה לי שאהבה נפשי, אנת רחימא דנפשאי, אנת דכל רחימו דנפשי בך. איכה תרעה, איך תזון גרמך, ם מעמיקא דנחלא דלא פסיק. איך תזון גרמך מנהירו דעדן עלאה. איכה תרביץ בצהרים, איך תזון לכל אינון אחרנין דאשתקיין מנך תדירא. רצא) ואנא הוינא אתזנא מנך בכל יומא, ומשתקיא, ואשקינא לכל אינון תתאי, וישראל אתזנו בי, והשתא שלמה אהיה כעוטיה, איך אהוי מתעטפא, בלא ברכאן, כד יצטרכון אינון ברכאן, ולא ישתכחון בידי. על עדרי חבריך, היאך איקום עלייהו, ולא אהיה רעיא להו, וזנא להו. עדרי חבריך, אלין אינון ישראל, דאינון בני אבהן, דאינון רתיכא קדישא לעילא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ם (ירמיה כה) ויקהל ז צ"ס זהר חדש גב ט"א ם ל"ג ולאחרנין זן ליה ; ולאחרנין ליה זן. ם דמלכא. ם מוטיף עלמין אחרנין. ם לי שהחרבתי. ם מעתיקא. ם ש"ט ש"א.

הגידה לי שאהבה נפשי

הסולם

מאמר

הוא, אוי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי, וכו'. (יבמות סב.)

רצ) ובשעתא דכ"י נפקת וכו' : ובשעה שכנסת ישראל יצאה בגלות, אמרה לפניו, הגידה לי שאהבה נפשי : אתה, שאהבה נפשי, אתה, שכל אהבת נפשי בך, איכה תרעה, איך תזון את עצמך מעומק הנחל שאין שפעו נפסק, שהיא בינה, (כנ"ל אות רפ"ח) איך תזון את עצמך מהארת העדן העליון, שהוא חכמה. איכה תרביץ בצהרים, איך תזון לכל אלו האחרים המושקים ממך תמיד. (כנ"ל אות רפ"ח).

רצא) ואנא הוינא אתזנא וכו' : ואני, הייתי נזוגית ממך בכל יום והייתי מושקית, ואני השקיתי לכל העולמות התחתונים, וישראל נזונו ממני, ועתה, שלמה אהיה כעוטיה, איך אהיה מתעטפת בלא ברכות, וכשיצטרכו את

של רב המנונא סבא אמר, כל זמן שכנסת ישראל נמצאת עם הקב"ה, כביכול, הקב"ה בשלמות, ורועה ברצון את עצמו, ולאחרים. לעצמו, היינו שזן את עצמו מיניקת החלב והיא של אמא עליונה, שמקבל שפע הבינה, ומאותה היניקה שינק, הוא משקה לכל שאר האחרים ומניק אותם. ולמדנו שאמר ר"ש, כל זמן שכנסת ישראל נמצאת עם הקב"ה, הקב"ה הוא בשלמות בשמחה, ושורות בו ברכות, ויוצאות ממנו לכל שאר האחרים, דהיינו לכל העולמות. וכל זמן שכנסת ישראל אינה נמצאת עם הקב"ה, כביכול, נמנעות ממנו הברכות ומכל שאר האחרים.

רפט) ורזא דמלתא בכל וכו' : וסוד הדבר, בכל מקום שלא נמצא דכר ונוקבא, אין הברכות שורות עליו, וע"כ הקב"ה גועה ובוכה, כש"א, שאג ישאג על נוהו. ומהו אומר. (דפו"י דף י"ז ע"א *) דף י"ז ע"ב)

רצב) א"ל קב"ה, שבוק את ידי, דהא דידי מלה טמירא הוא לאתידע. אבל אם לא תדעי לך, לגרמך, הרי לך עיטא. היפה בנשים, כד"א הנך יפה רעיתי. צאי לך בעקבי הצאן, אלין אינון צדיקייא, דאינון נדשין בין עקבין, ובגיניהון יהיב לך חילא לקיימא. ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים, אלין אינון תנוקות של בית רבן, דעלמא מתקיימא בגיניהון, ויהיבין חילא לכ"י בגלותא. משכנות הרועים, אלין ׀ בתי רבן אתר בית מדרשא דאשתכח אורייתא ת בהון תדירא.

רצג) ד"א אם לא תדעי לך היפה בנשים וגו'. ת"ח, בשעתא דצדיקייא אשתכחו א בעלמא, ואינון תנוקות של בית רבן משתכחי ולעאן באורייתא, יכלא כ"י לקיימא עמהון ב בגלותא. ואי לאו, כביכול היא ואינון לא יכלי לאתקיימא בעלמא. ואי זכאין אשתכחו, אינון אתפסן בקדמיתא. ואי לא, אינון גדיין דעלמא מתקיימא בגיניהון, מתפסין בקדמיתא, וקב"ה סליק לון מעלמא, אע"ג דלא אשתכח בהו חובה. ולא דא בלחודוי, אלא רחיק מניה לכ"י ואתגלייא בגלותא.

רצד) הה"ד אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. אמאי ג יחטא. לאשמת העם, בגין חובי עלמא דגרמו האי, לאשמת העם ודאי, ולא לאשמה דיליה. יחטא: יגרע טוביה, ודאין דיניה בכלא, כד"א ׀ והייתי אני ובני שלמה חטאים.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד מוסיף ועם כל דא ורעי. ׀ בית. ת ביה. א ל"ג בעלמא. ב בעלמא. ג ל"ג יחטא.

(כ) (מ"א א)

הגידה לי שאהבה נפשי

הסולם

מאמר

הרועים, אלו הם בתי רבם, מקום בית המדרש, שהתורה נמצאת תמיד בהם.

רצג) ד"א אם לא וכו': פירוש אחר, על אם לא תדעי לך היפה בנשים וגו'. בוא וראה בשעה שצדיקים נמצאים בעולם, ואלו תנוקות של בית רבן נמצאים, ועוסקים בתורה, יכולה כנסת ישראל להתקיים עמהם בגלות. ואם לא, אם אינם בשיעור המספיק. כביכול היא והם אינם יכולים להתקיים בעולם. ואם צדיקים נמצאים, הם נתפשים תחילה, ומתים כדי לכפר על בני דווס. ואם לא, אלו הגדיים שהעולם מתקיים בשבילם נתפסים תחילה, והקב"ה לוקחם מן העולם אע"פ שלא נמצא בהם חטא, ולא זה בלבד, אלא שמרחיק ממנו את כנסת ישראל, והיא יוצאת לגלות.

רצד) הריא הוא דכתיב אם וכו': ז"ש, אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. הכהן המשיח

את אלה הברכות, לא ימצאו אותן בידי. על עררי חבריך, איך אעמוד עליהם, ולא אהיה רועה ומזינה אותם. עררי חבריך, אלו הם ישראל, שהם בני האבות אברהם, יצחק ויעקב, שהם המרכבה הקדושה למעלה, דהיינו חג"ת דז"א, ועל כן קוראת אותם, חבריך.

רצב) א"ל קב"ה שבוק וכו': אמר לה הקב"ה, לכנסת ישראל: עזבי את שלי, דהיינו שלא תדבר מן החסד לז"א, כי שלי, הוא דבר סתר מלהודע. אבל אם לא תדעי לך, במה שנוגע לעצמך, הנה לך עצה. היפח בנשים, הוא, כמ"א הנך יפה רעיתי, דהיינו שהוא שם של כנסת ישראל. צאי לך בעקבי הצאן אלו הם הצדיקים, שהם נדשים בין עקבים, כלומר שהכל דשים אותם ברגליהם, ובשבילם ינתן לך כח להתקיים. ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים, אלו הם תנוקות של בית רבן, שהעולם מתקיים בשבילם, ונותנים כח לכנסת ישראל בגלות. משכנות (דפו"י דף י"ז ע"ב)

ד ד"א אם הכהן המשיח, דא קב"ה כדקאמרן. יחטא, יגרע מן כ"י ומעלמא, דלא יהיב להון ספוק ברכאן. אמאי. איהו לאשמת העם ודאי, בגין חובה דעמא היא.

רצה) ז אם הכהן המשיח יחטא. רבי יצחק פתח, ט זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך, ח האי קרא ו קשיא, הכי מבעי ליה למכתב, זכור לאברהם וליצחק ולישראל, מאי ליצחק. אלא הכי תנינן, בכל אתר שמאלא אתכליל בימינא, ובכללא דימינא הוא. דהאי ימינא, אתתקנת לעלמין, לאכללא ביה שמאלא. ועל דא ז לא פליג, בגין לאכללא ליה ביה באברהם. ובג"כ לאברהם ח ליצחק ט כללא חד. ולישראל, כ דהא בתרווייהו ז אחיד לון ט בגדפוי, והוא שלים בכלא.

רצו) אשר נשבעת להם בך. אומאה אומי קב"ה לאבהן, באבהן דלעילא נ הדא הוא דכתיב אשר נשבעת להם ט בך, באינון דלעילא ט באינון דשראן בך. ותדבר אליהם ארבה את זרעכם וגו'. אשר אמרת, אשר אמרת מבעי ליה. אלא קב"ה אמר כך לאבהן, זמנא ותרין זמנין. אשר אמרת: דצביתי ברעו נפשי, דהא אמירה רעותא הוא, הה"ד ט אדני אמר לשכון בערפל. ו עוד מה תאמר נפשך ואעשה לך.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז (ויקרא ד) לעיל אות רפו צ"ו. מ (שמות לב) ד ל"ג ד"א. ה הא. ו מוסיף הכי קשיא. ז ל"ג לא. שמות מד צ"ס. ו (מ"א ח) בשלח סג צ"ט. ח מוסיף ליצחק דייקא. ט כלל אחד. י מוסיף אבל ולישראל. כ דא. ל דאחיד. מ בכתפוי. נ בדא; מוסיף בדא הה"ד. ס ל"ג בך. ע מוסיף באינון דעמך בך דייקא. פ ל"ג מן ועוד עד סוף האות.

אם הכהן המשיח יחטא

הסולם

מאמר

מחלקת בין אברהם ליצחק, כדי לכלול את יצחק שהוא שמאל, באברהם שהוא ימין, ומשום זה כתוב, **לאברהם ליצחק כלל אחד**. ואח"כ **ו לישראל**, כלל שני, כי שניהם הוא אחז בכנפיו כלומר שע"י ההעלם המכונה כנפיס הנובעים ממסך דחירק שבקו אמצעי, הנקרא ישראל, הוא מיחד ב' הקוין ימין ושמאל הנק' אברהם ויצחק, וכוללם יחד, (עי' לעיל לך י"ג ד"ה ונתבאר) והוא שלם בכל. רצו) **אשר נשבעת להם בך**: שבועה השביע הקב"ה את האבות, אבות שלמעלה, שהם חג"ת דו"א. זהו שכתוב, **אשר נשבעת להם בך**, בך, היינו באלו שלמעלה, באלו השורים בך. דהיינו שנשבע בחג"ת שלו, ותדבר אליהם, ארבה את זרעכם וגו' אשר אמרת. שואל, אומר, **אשר אמרת**, אשר אמרת היה צריך לומר, כי אין לומר שהקב"ה אומר, אשר אמרת, שהרי עתה הוא שנשבע, ואמר להם את זה, אלא בהכרח שמשא אמר זה, והיה לו לומר אשר אמרת. ומשיב, **אלא הקב"ה**

המשיח הוא הקב"ה, ולמה יחטא, הוא בשביל אשמת העם, דהיינו בשביל עונות העולם שגרמו לו זה, לאשמת העם ודאי, ולא לאשמה שלו. **יחטא**, פירושו, שיגרע טובו, ודן הכל בדין. כש"א והייתי אני ובני שלמה חטאים. פירוש אחר, אם הכהן המשיח, זהו הקב"ה כמו שאמרנו **יחטא** פירושו יגרע מן כנסת ישראל ומן העולם, שאינו נתן להם ברכות לפי צרכם, ולמה הוא. הוא **לאשמת העם ודאי**, משום עונות העם הוא. ובי' הפרושים קרובים זה לזה, והפירוש הבי' משלים מה שחסר בפירוש הא'.

רצה) **אם הכהן המשיח יחטא**: ר' יצחק פתח, זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך. מקרא זה קשה, כך היה צריך לכתוב, זכור לאברהם ליצחק ולישראל, מהו שכתוב ליצחק בלי ו'. ומשיב, אלא כך למדנו, בכל מקום השמאל נכלל בימין, ובכלל ימין הוא, כי ימין הזה נתתקן תמיד שיכלול בו השמאל. וע"כ אינו מחלק, לכתוב, וליצחק, שהו' היתה (דפו"י דף י"ז ע"ב)

רצז) ונחלו לעולם, מאי לעולם. עולם דלעילא, ז דאחידא ביה ק ההיא ארץ, ואתזנת מההוא עולם, ואי האי ארץ אתרכת, במאי הוא. לאשמת העם הוא ר דהוי.

רצח) ר' יצחק אמר, אם הכהן המשיח יחטא, דא כהן דלתתא, דאתתקן לעבודה ואשתכח ביה חטאה, לאשמת העם הוא דהוי ודאי. ווי לאינן דסמיכין עליה, * כגוונא דא, שליחא דצבורא ט דאשתכח ביה ת חטאה, ווי לאינן דסמיכין עליה. א"ר יהודה, וכ"ש כהנא, דכל ישראל, ועלאין ותתאין כלהו * מחכאן ומצפאן לאתברכא על ידוי.

רצט) דהא תנינן, בשעתא דכהנא שארי לכוונא מלין, ולקרבא קרבנא עלאה, כלא אשתכחו ב ברכתא ובחדוותא. ימינא, שארי לאתערא. שמאלא אתכליל בימינא, וכלא אתאחיד ואתקשר דא בדא, ואתברכון כלהו כחדא. אשתכח, דעל ידא דכהנא, מתברכאן עלאי ותתאי, והא אוקמוה. ובגין כך, בעי לקרבא קרבנא עליה, בגין דיתכפר חוביה.

ש) אמר רבי יוסי, הא תנינן, דעל ידא דכהנא אתכפר חובא דב"נ, כד קריב קרבנא. השתא דאיהו חטי, מאן מקריב עליה, ג ומאן יכפר עליה. אי תימא דאיהו מקריב על נפשיה, הא איהו אתקלקל, ולא איהו כדאי דיתברכון

חלופי גרסאות

ז דאחיד. ק ל"ג ההיא ארץ. ר דאתי. ש דחטי ואשתכח ביה חטאת. ת מוסיף חטאה בגין דעמא לא אשתכחו זכאין קמי קב"ה. א אחידן. ב ל"ג ברכתא. ג מאן.

מאמר

הסולם

אם הכהן המשיח יחטא

אוי לאלו הסומכים על עבודתו. כעין זה הוא שליח צבור שנמצא בו חטא. אוי לאלו הסומכים עליו. א"ר יהודה, וכל שכן הכהן, שכל ישראל, ועליונים ותחתונים, כולם מחכים ומצפים להתברך על ידו.

רצט) דהא תנינן בשעתא וכי: כי למדנו, בשעה שהכהן מתחיל לכוון כוונות, ולהקריב קרבן העליון, דהיינו להקריב יחוד המלכות בז"א, הכל נמצאים בברכה ובשמחה, הימין, שהוא חסד, מתחיל להתעורר, והשמאל, שהוא דין, נכלל בימין, והכל מתאחד ומתקשר זה בזה, ומתברכים כולם יחד. נמצא שעל ידי הכהן מתברכים העליונים והתחתונים. וכבר העמדנו, וע"כ, אם חטא, צריך להקריב קרבן עליו, כדי שיתכפר עונו.

ש) אמר ר' יוסי וכי: אר"י, הרי למדנו, שעל ידי הכהן מתכפר חטאו של אדם, כשהוא מקריב בשבילו קרבן. שואל, עתה, שהוא עצמו חטא, מי מקריב עליו, ומי יכפר עליו. אמר תאמר

הקב"ה אמר זה אל האבות פעם ושתי פעמים, ויתכן שיאמר, אשר אמרתי, דהיינו שכבר אמר להם. ועוד, אשר אמרתי, פירושו אשר רציתי ברצון נפשי. ואין צריך לומר שכבר אמר להם. כי אמירה פירושו רצון, ז"ש אדני אמר לשכון בערפלי, ועוד, מה תאמר נפשך ואעשה לך.

רצז) ונחלו לעולם: שואל, מהו לעולם. ומשיב, היינו עולם העליון, שהוא ז"א, שארץ זו, שהיא מלכות, אחוזה בו ונונית ממנו. ואם ארץ זו מגורשת לגלות, ואינה אחוזה בז"א, למה היא לאשמת העם הוא זה. וע"כ כתוב ונחלנו לעולם, דהיינו שהמלכות תתיחד עם ז"א לעולם, ולא תלך בגלות. ובזה ביאר הכי אם הכהן המשיח, שהוא ז"א, יחטא, שיגרע היחוד מן המלכות, שתצא בגלות, לאשמת העם הוא.

רצח) רבי יצחק אמר וכי: ר"א, אם הכהן המשיח יחטא, זה כהן שלמטה, שנתתקן לעבודה בבית המקדש, ונמצא בו חטא, לאשמת העם הוא ודאי, שהעם יאשמו בשבילו זה, כי (דפו"י דף י"ז ע"ב *) דף י"ח ע"א)

עליה עלאי ותתאי. תתאי לא יתברכון על ידיה, כל שכן עלאי. אמר רבי יהודה, ולא. והא כתיב (ו) וכפר בעדו ובעד ביתו, אמאי ד בעיא לכפרא עליה, בגין דאיהו חב יכפר על גרמיה, דכתיב וכפר בעדו.

(שא) אמר רבי חייא, הא ידיע באן אתר אתקשר כהנא רבא. ובאן אתר אתקשר כהנא אחרא, וההוא דאקרי סגן ידיעא. בגין כך, ה כהן אחרא קא מקריב קרבניה ו בקדמיתא, וסליק ליה עד ההוא אתר דאתקשר ביה. בתר דכהנא סליק לההוא אתר, לא מעכבין ליה לסלקא לאתריה, ולא תכפרא חוביה. ועל דא, אחרא ז קא מקריב ה עליה קרבניה. כיון דאחרא הוא מקריב, ולא מטתפקין כל כך על ידיה, ו לבתר איהו מקריב, ואינון עלאין, כלהו מתחברון לכפרא חוביה. ומלכא קדישא אסתכם על ידיהו. כגוונא דא, המתפלל וטעה יעמוד אחר תחתיו.

(שב) רבי אלעזר ורבי אבא הוו יתבי. א"ר אלעזר, חמינא לאבא ביומי דראש השנה ויום הכפורים, דלא בעי למשמע צלותא מכל בר נש, אלא אי קאים עליה תלתא יומין קודם, לדכאה ליה. דרבי שמעון הוה אמר הכי, בצלותא דהאי בר נש דאנא מדכינא, אתכפר עלמא. וכל שכן בתקיעה דשופר, דלא מקבל תקיעתא דב"נ דלאו איהו חכים למתקע ברזא דתקיעה.

(שג) דתנינן, ר' ייסא סבא אמר, ה הני תקיעתא כסדרן. קדמאה, כלילא

מסורת ההור

(ו) (ויקרא טז) ויחי קנה צ"א

חלופי גרסאות

ד בעי ; בעא. ה ל"ג כהן. ו ל"ג בקדמיתא. ז ל"ג קא.
ח ל"ג עליה. ט אינון ול"ג לבתר איהו מקריב י הכי.

מאמר

הסולם

אם הכהן המשיח יתא

וכיון שאחר מקריב ואין מסתפקים כל כך על ידו, כי אינו יכול להעלות רק עד החסד, ובחינת כהן גדול הוא עד החכמה, הנה אח"כ הוא, הכהן הגדול עצמו, מקריב, ואלו העליונים מתחברים כולם לכפר חטאו. והמלך הקדוש מסכים עמהם. כעין זה, המתפלל, וטועה, יעמוד אחר תחתיו.

מאמר תקיעת שופר

(שב) ר' אלעזר ור' אבא וכו' : ר"א ור"א, היו יושבים. אמר ר' אלעזר, ראיתי אבי ביום ראש השנה ויום הכפורים, שלא רצה לשמוע התפלה מכל אדם, אלא אם כן עמד עליו שלשה ימים מקודם, לטהר אותו. שר' שמעון היה אומר כך, בתפלה של אדם הוה שאני מטהרו, מתכפר העולם. וכל שכן בתקיעת שופר, שלא היה מקבל תקיעת אדם, שאינו חכם לתקוע בכונה בסוד התקיעה. (שג) דתנינן רבי יוסא וכו' : שלמדנו, ר' ייסא סבא אמר, אלו התקיעות כסדרם.

דדר

תאמר שהוא מקריב לעצמו, הרי הוא נתקלקל, ואינו ראוי שיתברכו בשבילו עליונים ותחתונים, כי אם התחתונים אינם מתברכים על ידו, (כמ"ש באות רצ"ח) כל שכן עליונים. אמר ר' יהודה, ולא, הרי כתוב, וכפר בעדו ובעד ביתו. ולמה צריך לאחר שיכפר עליו משום שחטא, והוא יכול לכפר על עצמו, שכתוב, וכפר בעדו.

(שא) אמר ר' חייא וכו' : אר"ת, הרי ידוע באיזה מקום נקשר כהן גדול, שהוא בחכמה, ובאיזה מקום נקשר כהן אחר, ואותו שנקרא סגן ידוע שהוא בחסד. ועל כן כהן אחר מקריב קרבנו של כהן גדול, שנקרא הכהן המשיח, בתחילה, ומעלה אותו עד אותו המקום שמקושר בו, דהיינו עד חסד דו"א, ואחר שהכהן העלה אותו, את הקרבן, עד אותו מקום, שהוא חסד, אין מעכבים את הכהן הגדול להעלותו למקומו שהוא חכמה, שיתכפר חטאו. וע"כ כהן אחר מקריב עליו קרבנו. (דפו"י דף י"ח ע"א)

מכלא. תניינא, חדא כסדרא וחדא כסדרא, כ גבורה גדולה בינייהו. תליתאה, חד הכא וחד הכא גבורה בינייהו. [9] פוסקא סלקא, [ז] קומטרא נחתא. חד תקיפא וחד רפיא. והא אוקמוה. ואינן עשרה. ואינן תשע. חד כללא דכלא. (שד) מ ובהאי יומא מתעטרא יצחק, והוא רישא לאבהן. בהאי יומא כתיב, (ט) פחדו בציון חטאים. בהאי יומא יצחק אתעקד, נ ועקיד כלא, ושרה ס מיללת

חלופי גרסאות

כ גדולה ול"ג גבורה; גבורה ול"ג גדולה. ל קוטרא. מ והאי. נ ועקידת. ס מיללת.

מסורת הזהר

(י) ישעיה לג) ויחי קלד צ"א

דרך אמת [9] השברים וההפסקות של תקיעת שופר עולה ומרמז למעלה אל מדת הגבורה. [צ] הקמיטות שקומט פעם אחר פעם ברוחו אליו והיא התרועה יורד ומרמז למטה על המדרגה תחתונה דאצילות שהיא עטר"ת ימ"מ נקראו שתי"ן גבורות רק שגבורה עליונה הוא דין הקשה ועטר"ת היא מדת הדין הרפה כנוע.

תקיעת שופר

הסולם

מאמר

גבורה הגדולה, התרועה היא כנגד גבורה סתם. וע"כ בסדר הראשון, אנו כוללים ב' הגבורות יחד, ח"ש, קדמאה כלילא מכלא וע"כ אנו תוקעים, תקיעה, שברים תרועה, תקיעה וסדר השני אנו ממתיקים עם ב' התקיעות את גבורה הגדולה בלבדה, שהוא שברים, וע"כ אומר, תנינא, חדא כסדרא, וחדא כסדרא, גבורה גדולה בינייהו. דהיינו שתוקעים תקיעה שברים תקיעה. ובסדר הג' אנו ממתיקים עם ב' התקיעות את גבורה סתם בלבדה, ח"ש, תליתאה חד הכא וחד הכא, גבורה בינייהו שאינו אומר כאן גבורה גדולה, אלא סתם גבורה, שהיא המלכות, שהיא תרועה. ואנו תוקעים כאן, תקיעה תרועה תקיעה.

פוסקא, פירושו שברים, שהקול נשמע פסקי פסקי. קומטרא, פירושו תרועה, שהיא מלשון קנטור, שפירושו הכעסה, כי קול התרועה נשמע כמו גערה והכעסה. ח"ש פוסקא סלקא, שהשברים עולה לגבורה דז"א. קומטרא נחתא, שהתרועה יורדת למלכות. חד תקיפא, היינו שברים, שהיא דין קשה. חד רפיא, היינו תרועה שהיא דין רפה.

(שד) ובהאי יומא מתעטרא וכי: וביום הזה מתעטר יצחק, שהוא גבורה וקו שמאל, והוא ראש האבות. ביום הזה כתוב, פחדו בציון חטאים. ביום הזה נעקד יצחק, ועקד הכל. ושרה מיללת, וקול שופר חזק מאד. אשרי חלקו מי שעבר ביניהם, וניצל מהם. א"ר אבא, בשביל זה אנו קוראים פרשת עקדת יצחק ביום הזה, כי ביום הזה נעקד יצחק למטה ונקשר

סדר הראשון כלול מכולם. כלומר שכלול משברים ומתרועה, והסדר הוא, תקיעה, שברים תרועה, תקיעה. סדר השני, תקיעה אחת כסדרו בתחילה, ותקיעה אחת כסדרו בסוף, וגבורה גדולה. דהיינו שברים, ביניהם. והסדר הוא, תקיעה, שברים, תקיעה. סדר השלישי הוא, תקיעה אחת מכאן בתחילה, ותקיעה אחת מכאן בסוף, וגבורה סתם, שהיא תרועה, ביניהם. השברים עולה לגבורה, התרועה יורדת למלכות. אחד דין קשה, דהיינו השברים ואחד דין רפה דהיינו התרועה. והרי העמידוהו. הם עשרה קולות, דהיינו, תשר"ת תש"ת תר"ת. הם תשעה קולות, כי האחד, שבאמצע סדר הא', שהוא שברים תרועה, אינו שני קולות אלא הוא כלל הכל, כלומר, קול אחד שכולל שנים, וע"כ אין יותר מתשעה קולות.

פירוש ב' גבורות הן, אחת הוא קו שמאל דז"א, שנקרא יצחק. והשניה היא המלכות, שהיא נבנית מקו שמאל, והיא ג"כ גבורה. וע"כ גבורה דז"א מכנה גבורה גדולה, והמלכות מכנה גבורה סתם. והתקיעות בכללן הן כנגד ג' קוין, כלומר, לתקן הקו שמאל שהיא דין, עם ב' הקוין הימין והאמצעי, המכונים אברהם ויעקב, שהם חסד ורחמים, שה"ס ב' התקיעות א' בראש הסדר כנגד אברהם, וא' בסוף הסדר כנגד יעקב, שביניהם, נתבשם ונמתק יצחק שהוא קו השמאל.

אמנם יש ב' בחינות שמאל, שהם גבורה דז"א שנקרא יצחק, וגבורה סתם שהיא מלכות כנ"ל וצריכים להמתיק את שניהם. וע"כ צריכים לג' סדרים. כי השברים הוא כנגד (דפו"י דף י"ח ע"א)

וקול שופרא תקיף לחדא. זכאה חולקיה, מאן דעבר בינייהו, ואשתזיב מנייהו. א"ר אבא, בג"כ קרינן פרשתא דיצחק בהאי יומא, דבהאי יומא אתעקד יצחק לתתא, ואתקשר ׀ בההוא דלעילא. אימתי אתקשר. בשעתא דכתיב ׀ ויעקוד את יצחק בנו וגו'.

שה) אמר רבי אלעזר, בהאי יומא אעטר יצחק לאברהם, דכתיב ׀ והאלהים נסה את אברהם. מאי נסה. כד"א, ׀ ואל עמים ארים נסי. ׀ ויקרא שמו יי נסי. מאי קמ"ל. בגין דאשתכליל ימינא ואשתלים. הה"ד והאלהים נסה את אברהם. והאלהים דייקא, ודא הוא ׀ ופחד יצחק.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

׀ (בראשית כב) וירא קנא צ"א תקוני והר קלט. ׀ (שם) בא ט צ"ח. ׀ (ישעיה מט) ׀ (שמות יז) בשלח קכט צ"ג. ׀ (בראשית לא) משפטים קג צ"צ. ׀ (בראשית לא) משפטים קג צ"צ.

תקיעת שופר

הסולם

מאמר

הם עתה בפחד. מחמת שהמסך דחירק שנתעורר מקול שופר, מיעט את ג"ר הללו. ותדע, כי תקיעת שופר ועקדת יצחק הם ענין אחד, כי עקדת יצחק פירושו שאברהם עורר את המסך דחירק שבקו האמצעי למעלה, שע"י כח הוה, ויעקוד את יצחק בנו, דהיינו שמיעט הג"ר דחכמה שבקו שמאל שהן בחינת יצחק, שעל ידי המיעוט הוה נכלל השמאל בקו ימין שה"ס אברהם למעלה, וכן יצחק למטה נכלל באברהם. שע"ז נשלמו שניהם.

ונקשר באותו שלמעלה. מתי נקשר, בשעה שכתוב, ויעקוד את יצחק בנו וגו'. פירוש. בראש השנה חוזרים העולמות לקדמותם, והיינו כמו שהיתה המלכות ביום ד' דמעשה בראשית, שהיתה מלבשת הקו שמאל דבינה, וז"א הקו ימין דבינה, ואז עוד לא נתיחדו הימין והשמאל ביחד, והיתה החכמה בלי חסדים ולא היתה יכולה להאיר. כי אין החכמה מאירה בלי חסדים. וז"ס הדינים וקטרוג הלבנה. והעצה לזה, נתן הקב"ה תקיעת שופר, שע"י הקול היוצא משופר מעוררים כח המסך דחירק בז"א שה"ס קו האמצעי, וע"י מסך דחירק הוא ממעט את קו השמאל מג"ר, ואז נכנע השמאל לימין ומתיחד עמו. (כח"ש לעיל פרשת לך דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) ומתלבשת ו"ק דחכמה שנשארו בקו שמאל בחסדים, ואז הם מאירים. כמ"ש כל זה לעיל (פרשת וירא אות שפ"א בהסולם ע"ש כל ההמשך). הרי שביום ראש השנה, ע"י תקיעת שופר, נתתקן הקו שמאל, שיוכל להאיר, מפאת התלבשותו בחסד דימין.

וז"ש בהאי יומא יצחק אתעקד, כי קול השופר ממעט את קו השמאל מן הג"ר שלו שזה נבחן לעקידה של יצחק, ועקיד בלא, שכל הבחינות של קו שמאל למעלה, נעקדו, ואפילו קו השמאל דבינה, ושרח מיללת, שהבינה הנקראת שרה היתה בוכית, שפירושו מיעוט, מחמת שנתמעט קו השמאל שלה. ומפרש, למה נעשה כל זה ואומר שהוא משום, וקול שופרא תקיף לחדא, שקול השופר החזק גרם לכל המיעוט הוה, כניל. וז"ש אתעקד יצחק לתתא ואתקשר בההוא דלעילא, שנתקשר מחמת העקידה ביחוד ימין ושמאל שלמעלה, וזכה שהו"ק דחכמה שלו יתלבו בחסדים, שהיא בחינת הג"ר שלו ושל שאר המדרגות.

וזה שאומר, ובהאי יומא מתעטרא יצחק, שיצחק שהוא קו שמאל נתעטר ע"י התלבשותו בחסדים, ומאיר בבהינת ו"ק דג"ר שנקרא עטרה. והוא רישא לאבהן, כי בחינת הראש, שה"ס ג"ר, שיש בחג"ת דז"א הנקראים אבות, הן מיצחק, כי ו"ק דחכמה שלו ה"ס ג"ר וראש. אבל קו ימין שה"ס אברהם, הוא בחינת חסדים חסרי ג"ר, כי אין ג"ר אלא מחכמה. בהאי יומא כתיב, פחדו בציון חטאים, כי החטאים הרוצים להתבק בג"ר דשמאל, המעוררות דין בעולם, (דפו"י דף י"ת ע"א)

שה) אמר רבי אלעזר וכו' : אר"א ביום הוה, של עקידת יצחק, העטיר יצחק לאברהם, במוחזין דג"ר המכונים עטרה, בסו"ה בעטרה שעטרה לו אמו, שכתוב והאלקים נסה. את אברהם. מהו נסה, הוא כש"א, ואל עמים ארים נסי

ויקרא

קא

שו) רבי אבא אמר, כתיב (ח) כי אלהים שופט זה ישפיל זה ירים. כי אלהים שופט, פ אלמלא דאעבר דינא דיצחק, באתר דיעקב שארי, ז ואזבסם תמן, ווי לעלמא דיערע בגיניה, ורזא דמלה, (ט) כי באש יי נשפט. ודא הוא אתבסמותא דעלמא.

שו) וכיון דעאל באתרא דיעקב, ויעקב אחיד * ביה, כדין שכיך אשא, [פ] ואצטננו ק גומריה. לב"נ, דהוה רגיו, וחגר וזיין גרמיה, ונפק ברוגזיה לקטלא לבני נשא. חד חכימא קם על פתחא, ואחיד ביה, אמר אלמלא לא אחיד בי ואתתקף בי, הא קטולא בבני נשא אשתכח. בעוד דאתתקפו דא בדא, ואחיד דא בדא, אצטנן רוגזיה על דנפק לקטלא. נפק לאוכחא, מאן ר סביל רוגזא ותוקפא דדינא דההוא ב"נ. הוי אימא, דא דקאים אפתחא.

שח) כך אמר קב"ה לישראל, בני, לא תדחלון, (ט) הא אנא קאים על פתחא, אבל אזדרזו בהאי יומא ת והכו א לי חילא. ובמה. בשופר. דאי אשתכח

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(תהלים עה) משפטים קמא צ"ע. א) (ישעיה סו) פ ואלמלא. ז ואתחסי; ואתחסי; ואתחסי. ויתחסי. ק גומריין. ר שכיך. ש ל"ג הא. ת ויהבו. א ליה.

דרך אמת [פ] ונתקרו הגחלים והוא משל אל השקט הכעס.

תקיעת שופר

הסולם

מאמר

הקשים שבשמאל. כנ"ל. וסוד הדבר, כי באש ה' נשפט, שהאש שבשמאל נשפט ע"י הויה, שהוא קו אמצעי. המיוחד עם הימין, וזו היא התבשמות העולם.

שו) וכיון דעאל באתרא וכו': וכיון שיצחק, שהוא קו שמאל, נכנס במקומו של יעקב, שהוא קו אמצעי, ויעקב אחז בו, דהיינו בכח המסך דחירק שבנו, (כנ"ל לך י"ג ז"ה ונתבאר) אז שקט האש ונצטננו הגחלים שלו. דהיינו הדינים של קו שמאל. בדומה לאדם שהיה כועס וחגר והזדיין ויצא בכעסו להרוג בני אדם. חכם אחד עמד על פתחו, ואחז בו, ולא עזבו לצאת החוצה. אמר לו הכועס, אם לא אחזת בי והתקפת אותי, היה הרג נמצא בעולם. כי בעוד שהתקיפו זה את זה ואחזו זה בזה נצטנן כעסו של יצא להרוג. יצא אותו חכם והוכיח, מי סבל הכעס והוקף הדין של אותו אדם, הוי אומר, מי שעמד על הפתח לעכבו מלצאת.

שח) כך אמר קב"ה וכו': כך אמר הקב"ה, שה"ס קו האמצעי, לישראל. בני לא תפחדו מן הדינים של קו שמאל, כי אני עומד על הפתח, לעכב את הדינים מלצאת, אבל התעודו ביום הזה ותנו לי כה. ובמה בשופר. שעל ידי קול שופר מעורר קו האמצעי את המסך

נסי. ויקרא שמו ה' נסי, שהוא לשון התנשאות ורוממות. ונסה הוא כמו נשא, ולא מלשון נסיון. כי בעקידת יצחק הגדיל ונשא את אברהם. שואל, מה מלמדנו, ומשיב, שמלמדנו, שנשתכלל הימין ונשלם על ידי עקדת השמאל. כי מטרם שקו ימין שה"ס אברהם נכלל בשמאל שהוא יצחק, אין לו לימין אלא ו"ק בלי ג"ר, ואחר שנכלל בשמאל, יש לו ג"ר כמו השמאל. כנ"ל בדבור הסמוך. והתכללות זו באה לו ע"י עקדת יצחק, ונמצא שהימין נשתכלל ונשלם ע"י העקדה. זה שכתוב, והאלקים נסה את אברהם, דהיינו שהגדילו בג"ר. ויחאלקים הוא בדיוק, שזה הוא פחד יצחק, דהיינו מדת הגבורה שהיא קו שמאל. שמדה זו הגדילו בג"ר. ע"י שנכלל בה ע"י עקדת יצחק.

שו) רבי אבא אמר וכו': רא"א, כתוב, כי אלקים שופט זה ישפיל זה ירים. כי אלקים שופט, אלקים הוא גבורה, ושופט הוא ת"ת, שנקרא משפט. והפירוש הוא, כי אם לא היה עובר הדין של יצחק שה"ס גבורה וקו שמאל, במקום שיעקב שורה, שה"ס ת"ת וקו אמצעי, ונתבשם שם, אוי לעולם שיפגש בדינו. כי יעקב שה"ס קו אמצעי ממעט את קו השמאל ע"י המסך דחירק שע"י זה מתיחד השמאל עם הימין ונתבשמים הדינים (דפ"י דף י"ח ע"ב)

קול שופר כדקא יאות, ומכווני ביה לתתא, ההוא קלא סליק, וביה מתעטרי אבהו, וקיימי במשכניה דיעקב. וע"ד בעי לאזדהרא בשופרא, ולמנדע בזההוא קלא ב ולכוונא.

(שט) ה ולית לך קלא בשופרא, ולא סליק רקייעא חד. וכל אינון אוכלוסין דההוא רקייעא, יהבין אתר לההוא קלא, ומאי קא אמרי. (א) ויי נתן קולו לפני חילו וגו'. וקאים ההוא קלא בההוא רקייע, עד דאתי קלא אחרא, ג ואתעתדו

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ב) (יואל ב) וישב פב צ"ד.

ב מוסיף ולכוונא ביה; ליה. ג ואתערו.

דרך אמת ה עיין ענין התקיעות בפ' אמור צו ע"ב.

מאמר

הסולם

תקיעת שופר

המסך דחירק (כבאות ש"ד) שזוה כל כחו למעט קו והשמאל ולהמתיקו בימין חולתו, אין כח שיוכל ליחד השמאל בימין, כנ"ל (לך) י"ג ד"ה ונתבאר) שאם נמצא קול שופר כראוי ומכוונים בו למטה, הקול ההוא עולה, ומעורר את המסך דחירק בקו האמצעי, ומיחד הימין והשמאל, שבו מתעטרים האבות, שע"י התכללות בימין ושמאל, הם קונים מוחין דג"ר, שע"י נתעטר יצחק (כנ"ל באות ש"ד) ונתעטר אברהם (כבאות ש"ה) וכיון שאת כל זה גרם יעקב, נעטר גם הוא, שכל המוחין שגורם תחתון לעליון זוכה בהם גם התחתון. ונמצא שהאבות אברהם ויצחק עומדים במשכנו של יעקב, משום שהוא הפועל כל היחוד הזה. וע"כ צריכים להזהר בשופר, ולדעת קול ההוא, ולכוון בו.

המוחין דוי"ק דג"ר. (כמ"ש) זה לעיל לך דף י"ג ד"ה ולפיכך ע"ש) וע"כ נבחנו ב' בחינות קולות המעוררים המסך דחירק, קול א' הוא, המעורר את המסך דחירק מבחינת המלכות דצמצום א' הבלתי נמתקת בבינה. קול ב', הוא המעורר את המסך דחירק מבחינת מלכות הנמתקת בבינה. (כמ"ש) לעיל וירא אות שפ"א בהסולם ע"ש) שקול ב' הוא עיקר הנרצה בתקיעת שופר. ואלו ב' פעולות שבמסך דחירק מכונות כאן בזהר ב' רקייעים.

ח"ש, ולית לך קלא בשופרא דלא סליק רקייע חד, דהיינו שאפילו קול מבחינת המסך דמלכות הבלתי נמתקת היוצא מן השופר, יש לו ג"כ רקייע אחד שפועל שם את פעולתו למעט הג"ר דשמאל. וי"ש, וכל אינון אוכלוסין דההוא רקייעא יהבין אתר לההוא קלא, דהיינו שמקבלים את הקול ופועלים בו. ומאי קא אמרי, והויה נתן קולו לפני חילו כי רב מאד מחנחו כי עצום עושה דברו וכו'. כי קול ההוא ממלכות דמדת הדין הבלתי נמתקת הוא רב ועצום מאד ואין מי שיעמוד לפניו, וע"כ יש בכחו למעט את קו השמאל. וע"כ הם משמיעים את המקרא הזה בעת פעולתם. אמנם אם היה נשאר הקול הזה דמדת הדין, לא היו ראויים עוד לקבל שום מוחין ואפילו ו"ק דג"ר (כמ"ש) בראשית א' דף ז' ד"ה וכבר) וע"כ צריכים לקול הב' של מסך דמלכות הממותק בבינה. ששניהם מתחברים יחד, אלא קול הא' הוא בגניוה, ואינו פועל, אלא קול הב' הוא שפועל וע"כ ראויים לקבלת מוחין.

ח"ש וקאים האי קלא בההוא רקייע עך דאתי קלא אחרא, דהיינו עד שבא הקול דמסך המלכות הממותקת בבינה, ואתעתדו כחדא

(שט) ולית לך קלא וכו'; ואין לך קול בשופר שאינו עולה לרקיע אחד, וכל ההמון שבאותו הרקייע נותן מקום לקול ההוא. ומה הם אומרים. וה' נתן קולו לפני חילו וגו'. ועומד קול ההוא באותו הרקייע עד שבא קול אחר, ונועדים יחד ועולים בחבור לרקיע אחר. וע"כ למדנו, שיש קול שמעלה קול. ומה הוא. הוא, קול ההוא של תקיעת ישראל למטה. פירוש. כבר ידעת שקול שופר עולה למעלה ומעורר את המסך דחירק שבקו אמצעי, כדי למעט ג"ר דשמאל וליחדו בימין, (כבאות ש"ד) אמנם יש ב' מיני פעולות במסך דחירק הזה, עד שממעטות ומיחדות השמאל בימין, (א) היא שמגלה את המסך דצמצום א' הבלתי ממותק בבינה, המכונה מנעולא. שמכאן מקבל עיקר הכח למעט קו השמאל. (ב) היא, שמגלה המסך דמלכות הממותקת בבינה, המכונה מפתחא, שמכאן, גם יש לו כלים לקבלת (דפו"י דף י"ח ע"ב)

כחדא, וסלקין בזווגא לרקיעא אחרא. ועל דא תנינן, אית קול דסליק קול, ומאי איהו. ההוא קלא דתקיעתא דישראל דתתא.

שי) וכיון דמתחברן כל אינון קלין דלתתא, וסלקין לההוא רקיעא עלאה דמלכא קדישא שארי ביה, ד מתעטרן כלהו קמי מלכא, וכדין כורסוון רמיז וכורסייא אחרא דיעקב קאים ואתתקן.

שיא) על דא אשכחנא בספרא דרב המנונא סבא, באינון צלותי ה דר"ה, דהוה אמר, צלותא ו וקל שופרא ז דאפיק ח ההוא זכאה, דאשתכח מרווחיה ומנפשיה ט בההוא . שופרא, כ דההוא קול סליק לעילא. ל ובההוא יומא קיימין ומשתכחי מקטרגין לעילא. וכד סליק ההוא קלא דשופרא, כלהו אתדחיין קמיה, ולא יכלין לקיימא. זכאה חולקיהון דצדיקייא, דידעין לכוונא רעותא לקמי מאריהון, וידעין לתקנא עלמא בהאי יומא, בקל שופרא. ועל דא כתיב, א אשרי העם יודעי תרועה. יודעי, ולא תוקעי.

שיב) בהאי יומא, בעי עמא לאסתכלא בבי'נ שלים מכלא, דידע ארחוי דמלכא קדישא, דידע ביקרא דמלכא, דיבעי עלייהו בעותא בהאי יומא. ולזמנא קל שופרא בכלהו עלמין, בכוונה דלכא, בחכמתא, ברעותא, בשלימו. בגין דיסתלק דינא על ידוי מן עלמא. ווי לאינון דשליחא דלהון לא אשתכח כדקא

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ג) (תהלים פט) בא א צ"ב. ד מתעטרן. ה ל"ג דר"ה. ו דקל; ל"ג וקל. ז מוסיף דההוא קול דאפיק. ח ל"ג ההוא זכאה דאשתכח. ט מוסיף דאשתכח בההוא. י כוסיף שופרא זכאה. כ דסלקא ול"ג דההוא קול. ל בההוא.

מאמר

הסולם

תקיעת שופר

מרוחו ונפשו. קול ההוא עולה למעלה, וביום ההוא עומדים ונמצאים מקטרגים למעלה וכשעולה קול ההוא של השופר כולם נדחים מפניו ואינם יכולים להתקיים. אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים לכוון את הרצון לפני אדונם, ויודעים לתקן את העולם ביום ההוא בקול שופר, וע"כ כתוב, אשרי העם יודעי תרועה יודעי ולא תוקעי.

כחדא וסלקין בזווגא לרקיעא אחרא, ששני הקולות מזדווגים יחד ועולים לרקיע הב', ששם פועל רק המסך דמלכות הממותקת בבינה, והמסך הבלתי ממותק מחובר בו בגניזו כדי לתת לו כח. וז"ש ועל דא תנינן, אית קול דסליק קול כי קול הא' הבלתי ממותק, מעלה ונותן כח לקול הב' הממותק בבינה, שיוכל להחזיק הקו שמאל בו"ק דג"ר, וע"כ צריכים לחיבור שניהם. והוה קלא דתקיעתא וכי'.

שיב) בהאי יומא בעי וכו': ביום הזה צריך העם לראות, שאדם שלם בכל, היודע דרכיו של מלך הקדוש, ויודע יקרו של המלך, שיתפלל עליהם את התפלה ביום הזה, ושיומן קול שופר בכל העולמות בכונת הלב, בחכמה, ברצון, בשלמות, כדי שיסתלק הדין על ידו מן העולם. אוי לאלו, אשר השליח שלהם לא נמצא כראוי, כי עוונות העולם יבואו להזכיר בשבילו, ז"ש אם הכהן המשיח יחטא, שהוא שליח כל ישראל, הוא לאשמת העם. משום שהדין שורה על העם.

שי) וכיון דמתחברן כל וכו': וכיון שמתחברים כל אלו הקולות שלמטה, ועולים לרקיע העליון שהמלך הקדוש, שהוא קו האמצעי, שורה בו, מתעטרים כולם לפני המלך, ואז הושלכו כסאות הדין, והוקם כסא האחר של יעקב, שהוא קו האמצעי, ונתתקן. שיא) על דא אשכחנא וכי': ע"כ מצאתי בספרו של רב המנונא סבא, באלה התפלות של ראש השנה, שהיה אומר, התפלה וקול השופר שמוציא הצדיק בשופר ההוא, היוצא (דפו"י דף י"ח ע"ב)

יאות, דהא חובי ^ח עלמא אתיין לאדכרא בגיניה. הה"ד, אם הכהן המשיח יחטא, דהוא שליחא דכל ישראל, לאשמת העם הוא, בגין דדינא שריא עלייהו. שיג) וכד שליחא הוא זכאה כדקא יאות, זכאין אינון עמא, דכל דינין מסתלקין מנייהו על ידיה, כ"ש כהנא, דעליה מתברכאן עלאי ותתאי. א"ר אלעזר, וע"ד, כהן ולוי עד לא יסלק לפולחנא, בדקין ^נ אבתריה, וידעין ארחוי ^ס ועובדוי, ואי לא, לא סליק לפולחנא, וכן בסנהדרין למידן דינא. שיד) ואי אשתכח כדקא יאות, יהבין עליה חומרא דמקדשא. ואי לא, לא סליק לפולחנא. הה"ד, ^ז וללוי אמר תומיך ואוריך לאיש חסידך. ^ט מפני מה ^פ זכה לאורים ולתומים, ולמפלח פולחנא. הוי אומר ^ח אשר נסיתו וגו'. האומר לאביו ולאמו לא ראיתו וגו'. וכיון דאשתכחו באלין דרגין, כדין יורו משפטין ליעקב וגו', ישימו קטורה וגו'. לשככא ^צ רוגזא, ולזמנא שלמא. וכליל על מזבחך, בגין דיתבסמון כלא, וישתכחון ברכאן בכלהו עלמין, כדין ^ק ברך יי' חילו וגו'.

שטו) ^ז ואם כל עדת ישראל ישגו ונעלם וגו'. ר"ש פתח, ^ח נשים שאננות קומנה שמענה קולי וגו'. כמה אית ליה לב"נ, לאסתכלא ביקרא דמאריה, בגין ^ק דישתכח בריה שלים קמיה קב"ה, דכד ברא קב"ה לב"נ * ברא ליה שלים, כמה דאתמר, ^ט אשר עשה האלהים את האדם ישר וגו'. את האדם דכר ונוקבא. ונוקבא אתכלילת בדכורא, וכדין ישר כתיב. לבתר והמה בקשו חשבונות רבים.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ד) (דברים לג) חלק ג' קמה: קמו. ה) (שם) שם. ו) (שם) יחי קעה צ"א. ז) (ויקרא ד) חלק ג' כ: כג. ח) (ישעיה לב) חלק ג' יט: ט) (קהלת ז) יחי עו צ"א.

מאמר

הסולם

תקיעת שופר

וראית שכדאי לזה. האומר לאביו ולאמו לא ראיתו וגו'. וכיון שנמצא באלו המדרגות, אז, יורו משפטיך ליעקב וגו', ישימו קטורה וגו', שישריבו קטרת לשכך הכעס ולזמן את השלום. וכליל על מזבחך, כדי שיתבשם הכל, והברכות תמצאנה בכל העולמות. או ברך ה' חילו וגו'.

שטו) ואם כל עדת ישראל ישגו וגו': ר' שמעון פתח. נשים שאננות קומנה שמענה קולי וגו'. כמה יש לאדם להסתכל בכבוד אדונו, כדי שימצא בריה שלמה לפני הקב"ה. כי כשברא הקב"ה את האדם, ברא אותו שלם. כמו שנאמר, אשר עשה האלקים את האדם ישר וגו'. את האדם, יורה שהיו דכר ונוקבא. והנוקבא היתה נכללת בדכר. ואז ישר כתוב. ואח"כ והמה בקשו חשבונות רבים.

ת"ח

שיג) וכד שליחא הוא וכו': וכאשר שליח הצבור, הוא זכאי כראוי, אשרי הם העם, שכל הדינים מסתלקים מהם על ידו. וכל שכן הכהן, שבשבילו מתברכים העליונים והתחתונים. אמר ר' אלעזר, וע"כ, כהן ולוי מטרם שעולה לעבודה בודקים אחריו, ורואים דרכיו ומעשיו. ואם לא אינו עולה לעבודה. וכן בסנהדרין לדון הין, אין מקבלים איש לסנהדרין אלא אחר הבדיקה אם ראוי לכך.

שיד) ואי אשתכח כדקא וכו': ואם, הכהן או הלוי, נמצא כראוי, נותנים עליו חומר המקדש, ואם לא, אינו עולה לעבודה. ז"ש וללוי אמר תומיך ואוריך לאיש חסידך. מפני מה זכה לאורים ותומים ולעבוד עבודה. הוי אומר, אשר נסיתו וגו'. כי נסיתו מקודם (רפ"י דף י"ח ע"ב * דף י"ט ע"א)

שטז) תא חזי, מנוקבא דתהומא רבא עלאה, אשתכחת חד נוקבא רוחתא דכל רוחין, והא אוקימנא לילית שמה. ^ר והיא אשתכחת בקדמיתא לגבי אדם. ובשעתא דאתברי אדם, ואשתלים גופיה, אזדמנו על ההוא גופא אלף רוחין מסטרא דשמאלא. דא בעא לאעלא ביה, ודא בעא לאעלא ביה, ולא הוו יכלי, עד דגער בהו קב"ה, ואדם הוה שכיב גופא בלא רוחא, וחיוזו דיליה ירוקא הוה, וכל אינון רוחין סחרן עליה.

שיז) בההיא שעתא נחית עננא חד, ^ט ודחא לכל אינון רוחין. ובשעתא דא כתיב, ^י ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה ^ת והא אוקימנא, דנוקבא אתעברת מן דכורא מן ההוא נפש דאדם, והיא אפיקת ההוא רוחא, לנשבא ביה באדם, כליל מתרין סטרין כדקא חזי, הה"ד ^כ ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה. לנפש חיה ממש. ומאן דאסתפק בהאי, בגין דלא ידע, אי חיה זו היא חיה תתאה, או חיה דשמה ישראל, או מדכורא או מנוקבא. אבל לא כתיב לנפש החיה, אלא לנפש חיה סתם, דמשמע כלא.

שיח) וכד קם אדם, הוות נוקבתיה תקועה בסטרוי. וההיא נשמתא ^{כא} קדישא דביה, הוה אסגי להאי סטרא, ולהאי סטרא, ^ב וסגי להאי ולהאי, בגין דהכי אתכלילת. לבתר נסר קב"ה לאדם, ותקין לנוקביה, הה"ד ^{כז} ויבן יי'

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

י (בראשית א) ב"א קב צ"ב. כ (שם ב) משפטים ה
ז (בראשית ב) ב"ב קכח צ"ב.
ט דהיא. ט ורויק. ת אוקימנא דהא. א דביה קדישא.
ב ל"ג וסגי להאי ולהאי.

מאמר

הסולם

לילית דאשתכח בקדמיתא לגבי אדם

חיים ויהי האדם לנפש חיה. לנפש חיה ממש. דהיינו הכלולה מזכר ומנקבה. ומי שמסופק בזה, משום שאינו יודע אם חיה זו, היא חיה תחתונה, שהיא המלכות, או חיה ששמה ישראל, שהוא ז"א, או מדכר או מנוקבא, ידייק, שהרי לא כתוב, לנפש החיה, שהיה משמע לחיה הידועה, אלא כתוב, לנפש חיה, סתם, שמשמע הכל. כלומר, שנפש חיה זו היא כלולה מכולם.

שיח) וכד קם אדם וכי: וכשקם אדם, אחר שקבל את הנפש חיה, היתה הנוקבא שלו תקועה בצדו, והנשמה הקדושה שבו היתה מתפשטת לצד זה של הדכר, ולצד זה של הנוקבא, והיתה דיה לזה ולזה, לדכר ולנוקבא, משום שהיתה כלולה כך מדכר ונוקבא. אחר כך נסר הקב"ה את האדם ותקן את הנוקבא שלו. ז"ש, ויבן ה' אלקים את הצלע וגו'. את הצלע הרי העמדנו שפירושו צד, כש"א ולצלע המשכן. ויביאה אל האדם, היינו שהביאה בתקונים שלה ככלה לחופה.

שטז) ת"ח מנוקבא דתהומא וכי: בוא וראה, מנקב של תהום הגדול העליון, נמצאת נוקבא אחת, רוח על כל הרוחות, והעמדנו, ששמה לילית. והיא היתה נמצאת בתחלה אצל האדם, שהיתה נוקבא שלו. ובשעה שנברא האדם ונשלם גופו נזדמנו על הגוף ההוא אלף רוחות מצו שמאל. זה רצה לכנוס בו, וזה רצה לכנוס בו, ולא היו יכולים. עד שגער בהם הקב"ה. והאדם היה שוכב גוף בלי רוח, ומראהו היה ירוק. וכל אלו הרוחות מסבבים אותו.

שיז) בההיא שעתא נחית וכי: בשעה ההיא ירד ענן אחד, ודחה כל אלו הרוחות, שהיו מסבבים את האדם. ובשעה זו, כתוב, ויאמר אלקים תוצא הארץ נפש חיה, והרי העמדנו, שהנוקבא, שהיא המלכות, נתעברה מן הדכר, שהוא ז"א, עם נפש ההיא של האדם הראשון, והיא, המלכות, הוציאה את הרוח ההוא לנשב אותו באדם, כלול מב' צדדים, מזכר ומנקבה, כראוי. ז"ש ויפח באפיו נשמת (דפו"י דף י"ט ע"א)

אלהים את הצלע וגו'. את הצלע ^ט הא אוקימנא, כד"א ^מ ולצלע המשכן. ויביאה אל האדם, בתקונהא ככלה לחופה.

שיט) כיון דחמת לילית דא, ערקת, והיא בכרכי ג ימא, ועד כען היא זמינא לאבאשא בני ז עלמא. וכד זמין קב"ה לחרבא ה רומי רשיעתא, ולמהוי חורבן לעלמין, יסלק להאי לילית, וישרי לה להאי חורבא, בגין דהיא חורבנא דעלמא. הה"ד ו אך שם הרגיעה לילית ומצאה לה מנוח.

שכ) ובספרי קדמאי אמרי, דאיהי ערקת מן אדם מקדמת דנא, ואנן לא תנינן הכי, בגין דהא נוקבא דא ו אשתכחת עמיה, ז אבל עד לא אתתקנת נוקבא דא עמיה דאדם כדקא יאות, ח הות מזדווגא ט עמיה וכד האי אתתקנת עמיה כדקא יאות, ערקת היא לימא, וזמינא לאבאשא בני עלמא.

שכא) אסוותא להאי, בההיא שעתא דאזדווג בר נש באתתיה, יכוון לביה . בקדושה דמארי, ת ולימא הכי, א עטיפא בקטפא אזדמנת, כ שארי שארי,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(מ) (שמות כו) בי"א רלד צ"ד. נ) (ישעיה לד) ג הי"ם. ד רומי רשיעתא למהוי חרב; מוסיף עלמא עלמין. ה וכו' ול"ג רומי רשיעתא; עלמין ול"ג מן בי"א שז צ"ג.
רומי עד יסלק; עלמין (רומי) למהוי חרב. ו לא אשתכח. ז אבו עד לא קמת האי (נפש). ח הוא מזדווג עמה. ט האי. י לקדושה דמאריה. כ שרי שרי.

דרך אמת ט] בראשית כ"ח ע"א ועיין בפי תזריע מ"ד ע"ב. ת] לחש הוא על לילית הרשעה לדחותה מן המטה בשעת הזיווג עם אשתו כי תמיד היא מבקשת להמצא שם בשעת הזיווג כדי שיהי' לה אחיזה בולד המתהווה ע"י זיווג ההוא ולפיכך צריך לומר הלחש לדחותה והנה כל דבר רוחני מתלבש בלבוש אחר עבוי קודם שיתגלה לעשות איזה דבר כי בעודו רוחני לא יפעול במורגש וכל אחד מהרוחניים יתלבש כפי מה שהוא כענין המלאך שבא להתגלות אל הנביא וכן הרוח חיצוני כשבא להתחבר בבי"א לובש חלוקו גשמי ולפי שלילית היא מתלבשת בלבוש עב יותר ייחסו הלבוש אל הקיטפא שהוא סדין והיינו עטיפא בקיטפא ר"ל לילית המעוטפת בסדין ומוכנת להתדבק בזיווג איש ואשתו פוק פוק לא תעול כו' כי גלי היס קוראים לך ושם הרגיעה לילית מצאה מנוח וגו' ושאר דברי הלחש הם מבוארים ודבר מקובל הוא שהיא ברווחת לאיי היס ע"י הלחש הזה. א] פי' הרב עטיפה המעוטפת בסדין אזדמנת שמזדמנת לכנס בסדין לעשוק הסדין. שרי שרי פירוש תתיר עטיפא וקישור שלך ואמר ב"פ שרי אי נגד שלשה קליפות והשנית נגד קליפת נוגה. לא תיעול פירש בסדין. ולא תיפוק הנשמות לחוץ לעשות מהם שדים ח"ו. לא דידך פירוש כי הק של הקדושה

מאמר

הסולם

לילית דאשתכח בקדמיתא לגבי אדם

חזה. ואנו לא למדנו כן, משום כי נוקבא זו. לילית, היתה נמצאת עמו. אבל כל עוד שלא נתקנה נוקבא זו, חזה, עם אדם, היתה לילית מזדווגת עמו, וכשזו, חזה, נתקנה עמו, היא, לילית, ברחה לים, ועתידה להויק העולם.

שכא) אפוותא לחאי וכו': הרפואה לזה. שלילית לא תוכל להויק, היא שבשעה שהאדם מתהבר באשתו, כדי להוליד, יכוון לכו בקדושה של אדונו, ויאמר כך, העטופה בסדין, דהיינו לילית המעוטפת ומיללת תמיד, כי השם לילית הוא מלשון יללה. נודמנה. המלטי המלטי, לא חכנסי

שיט) כיון דחמת לילית וכו': כיון שראתה לילית את זה, ברחה, והיא בכרכי הי"ם. ועד עתה היא מוכנה להויק לבני העולם. וכשעתיד הקב"ה להחריב את רומי הרשעה, ושתהיה חרבה לעולם, תעלה לילית זו מן הי"ם, וישכין אותה בחורבה הזו של רומי, משום שהיא חורבן העולם. ז"ש, אך שם הרגיעה לילית ומצאה לה מנוח.

שכ) ובספרי קדמאי אמרי וכו': ובספרי הראשונים אמרו, שלילית ברחה מן האדם מקודם לכן, דהיינו עוד מטרם שנתקנה (דמרי דף י"ט ע"א)

לא תעול ולא תנפוק, לא דידך ולא בעדבך. תוב תוב, ימא : אתרגישא, גלגלוי לייך קראן, בחולקא קדישא אחידנא, בקדושה דמלכא אתעטפנא. (שכב) ולחפיא ליה לרישיה ולאנתיה עד שעתא חדא, וכן בכל זמנא, עד ג' יומין לקליטה, דכל הרכבה דלא קולטת לג' יומין, תוב ליתא קולטת. ובספרא דאנח אשמדאי לשלמה מלכא אמר, תלתין יומין. ואמר : דלבתר דסיים עובדא, לישידי מיין צלילן סוחרניה לערסיה. ונטורא : דכלא. (שכג) מאן דינקא לרביא, לא תזדווג לבר נש, אלא בשעתא דרביא נאים. ולבתר לא תניק ליה, עד שעתא חדא, כתרין מילין, או חד מיל, אי לא יכלא בגין צערא דרביא, בזמנא דאיהו בכי. ובדא לא מסתפי מנה לעלמין. (שכד) זכאין אינון צדיקייא, דקודשא בריך הוא אוליף לון רזין עמיקין דלעילא ותתא, וכלא בגין אורייתא, דהא אורייתא, מאן : דישתדל בה, : מתעטר : בעטרין דשמא קדישא, דהא אורייתא שמא קדישא הוא. ומאן דישתדל בה, אתרשים ואתעטר בשמא קדישא, וכדין ידע ארחין : סתימין, ורזין עמיקין דלעילא ותתא, ולא מסתפי לעלמין.

חלופי גרסאות

ל ארגישת. מ דמאן. נ לבסוף. ס מוסיף דכלא לבתר. ע דאשתדל. פ מתעטרי. צ בעטרא; בעטרוי. ק ליג סתימין.

דרך אמת ולא יהיה לך כח לעשוק אותם הנשמות. ולא בעדבך פירוש שאינם בגורלך אפילו לפי שעה. ואף אם יצאו יחזרו שנית להיות קדושה. תוב תוב פירוש חזור לנוקבא דתהומא רבא ואמר ב"פ אחד לזכר ואחד לנקבה דס"א ימא ארגישת היא אימא עילאה בשם אחרים דאיהיה ג' ד"ס חו"ל גבול לים. ועי"כ תחזור לנוקבא דתהומא רבא. גלגלוי ליד קראן פי' גלי היס לך קוראים והם דין. בסוד גלים והם קוראים לרצף מוחך. ב] מי שהוא מזדווג לאשתו כשהיא מינקת לנער לא יזדווג עמה אלא בעוד שהנער ישן ולאח"כ לא תניק אותו כי"א שתמתין כשיעור מהלך ב' מילין או מיל אחד והוא מבואר.

הסולם

מאן דינקא לרביא

מאמר

תכנסי ולא תצאי. לא שלך, ולא מחלקך. שובי שובי, הים סוער, גליו קוראים לך. בחלק הקדוש אני אחי, בקדושת המלך נתעטפתי. קטפא, פירושו מין סדין, מלשון קטיפות אינון חיובות בציצית (ספרי שלח). שארי פירושו המלטי, מלשון, אם לא שריתך לטוב (ירמיה ט"ו) שפירושו אם לא מלאתך לטוב. (שכב) ולחפיא ליה לרישיה וכו' : ויכסה ראשו וראש אשתו עד שעה אחת. וכן בכל זמן שיתחבר עד ג' ימים לקליטת הזרע, שכל זרע שהאשה אינה קולטת עד ג' ימים, שוב אינה קולטת. ובספר שהניח אשמדאי לשלמה המלך, אמר שהוא עד ל' יום. ואמר, שאחר שהשלים המעשה, ישפוך מים צלולים סביב מטתו. וזו היא שמירה מכל.

(דפו"י דף י"ט ע"א)

תא

שכה) תא חזי, * בההוא יומא אתפקדו על אילנא חד, ועברו על פקודא דמאריהון, ובגין דאתתא היא חבת בקדמיתא, ואתא עלה ההוא נחש, כתיב, * והוא ימשול בך. מכאן ולהלאה, בכל זמנין דגוברין אשתכחו חייבין * קמי קב"ה, הא אוקימנא * דאינון * נשים * מסטרא דדינא קשיא, * זמנין לשלטאה עליהון, מסטרא דדינא קשיא, הה"ד * עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו, נשים משלו בו ודאי.

שכו) ואלין אקרון להט החרב * המתהפכת, לאו דאינון חרב המתהפכת, אלא להט מההוא חרב, דאקרי * חרב נוקמת נקם ברית, * חרב ליי מלאה דם. * וההוא להט החרב מתהפכת, לזמנין גוברין ולזמנין נוקבין, והא אוקימנא. שכו) ווי לעלמא, כד אינון נשין שלטן בעלמא, כד חמא נביאה, דישאל * מעקמי ארחייהו, ואינון אשתכחו בחובין קמי מאריהון, כדין אמר, נשים שאננות היך אתון שקיטאן, היך אתון יתבן דלא לאתערא בעלמא, קומנה. ובאתר אחרא אוקימנא להאי קרא * והא אוקמוה חברייא.

שכח) אבל לא אתמר, אלא כמה דאשכחן בדבורה. דכתיב * היא שופטה את ישראל בעת ההיא. ועל דא תנינן, ווי לב"י * דאתתא קא מברכא ליה לפתורא. כך דבורה, היא שופטה את ישראל בעת ההיא, ווי לדרא דלא * אשתכח בהו מאן דדאין * לעמא, אלא חד נוקבא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (בראשית ג) ויקהל קנט צ"ה. ע) (ישעיה ג) משפטים קפו צ"כ. פ) (ויקרא כו) נח נס צ"ג. ז) (ישעיה לד) ב"ב קפה צ"ב. ח) (שופטים ד). ט) בדפויי כאן חסר ועיין לקמן קס"ז ב. י) דאתתיה. יא) אשכח וליג בהו. יב) לעלמא.

מאמר

הסולם

נשין שלטין בעלמא

שכו) ווי לעלמא כד וכו': אוי לעולם כשהנשים שולטות בעולם. וכשנביא ישראל ראה, שישראל מעקמים דרכם, ונמצאים בעונות לפני אדונם, אז אמר, נשים שאננות, איך אתן שוקטות, אין אתן יושבות שלא להתעורר בעולם, קומנה, ותשלטנה על הגברים. ובמקום אחר העמדנו את המקרא הזה. והעמידוהו החברים.

שכח) אבל לא אתמר וכו': אבל לא אמרו, אלא כמו שאנו מוצאים בדבורה, שכתוב, היא שופטה את ישראל בעת ההיא. וע"כ למדנו, אוי לאדם, שאשתו מברכת בשבילו בשלחנה, דהיינו שמוציאה את בעלה בברכות מזונות, משום שהוא אינו יודע לברך. כך דבורה, היא שופטה את ישראל בעת ההיא, אוי לדור, שלא נמצא בהם מי שידין את העם. אלא נקבה אחת.

שכה) תא חזי בההוא וכו': בוא וראה, ביום ההוא, שנולד אדם, נצטוו על אילן אחד שהוא עץ הדעת, ועברו על מצות אדונם. ומשום שהאשה חטאה תחילה, ובא עליה אותו הנחש, כתוב, והוא ימשל בך. מכאן ולהלאה, בכל זמן שהגברים נמצאים חייבים לפני הקב"ה, הרי העמדנו, שאלו הנשים, שהם מצד דין הקשה עתידים לשלוט עליהם מצד דין הקשה. ז"ש, עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו. נשים משלו בו ודאי.

שכו) ואלין אקרון להט וכו': ואלו הנשים, נקראות, להט החרב המתהפכת, ולא שהן עצמן הן החרב המתהפכת, אלא הן להט מחרב הזו הנקראת חרב נוקמת נקם ברית. חרב להי מלאה דם. ולהט החרב ההוא מתהפכת, לפעמים היא גברים ולפעמים נקבות. וכבר העמדנו. (בראשית ב') אות קייט ע"י בהטולט).

(דפויי דף י"ט ע"א * דף י"ט ע"ב)

שכט) תא חזי, תרין נשין אינון דאשתכחו בעלמא, ואמרי תושבחתא דקב"ה, דכל גוברין דעלמא לא יימרון הכי. ומאן אינון. דבורה. וחנה. חנה אמרה, (ז) אין קדוש כ"י כי אין בלתך וכלהו קראי. דהיא פתחת פתחא דמהימנותא לעלמא, כגון (ט) מקים מעפר דל מאשפות ירים אביון, הא פתחא דמהימנותא. להושיבי עם נדיבים, הא מהימנותא דלעילא, באתר דאבהן שריין. מאן נדיבים. אלן אבהן, כדכתיב (י) נדיבי עמים נאספו.

של) ד"א להושיבי עם נדיבים, נבאה על שמואל, דאיהו זמין כ לאתקשא עם משה ואהרן, דכתיב (יא) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו. (יב) וכסא כבוד ינחילם. מאן ינחילם. דא שמואל. דאחסין יקרא דמלכותא לתרין מלכין. ד"א וכסא כבוד ינחילם, דא קב"ה דהוא אחסין כורסייא דיליה לעבדוהי, הה"ד וכסא כבוד ינחילם.

שלא) (יג) י"י יחתו מריבו, מריבו חסר, מאי קא מיירי. אלא מריבו תגינן, מריב ו', ודא מלכא קדישא ורזא דחכמתא אתמר הכא, בשעתא דדינין מתערין מ ושלטיין שלטין על רחמי, ורחמי אתכפיין, ובשעתא דקב"ה אתברך ממבועא דנחלא, כדין גברין רחמי ואתכפיין דיני, הה"ד י"י יחתו מריבו מריב ו'.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ד) (ש"א ב) חלק ב' בהשטות רעא. חלק ג' מד. י כגון. כ לאתקדשא. ל מוסיף עוד ה'. מ ושלטן רמג. רנת. תקוני זהר בהקדמה ו: ט: זהר חדש יב ולא גרסינן שלטין. (ה) (ש"א טז) וישלח כו צ"א. (ז) (תהלים מז) לך כה צ"ד. (ח) (תהלים צט) ב"א קלה צ"ב, זהר חדש מג ט"א ש"ז. (ט) (ש"א ב) לעיל אות שכט צ"ש. (י) (ש"א ב) לעיל אות שכט צ"ש. (יא) (ש"א ב) לעיל אות שכט צ"ש. (יב) (ש"א ב) לעיל אות שכט צ"ש. (יג) (ש"א ב) לעיל אות שכט צ"ש.

תרין נשין דאשתכחו בעלמא

הסולם

מאמר

שכט) תא חזי תרין נשין וכו': בוא וראה, שתי נשים היו נמצאות בעולם, ואמרו שבחו של הקב"ה, שכל הגברים שבעולם לא יאמרו כן. ומי הם. הם דבורה וחנה. חנה אמרה, אין קדוש כה' כי אין בלתך וכל הכתובים להלאה, שהיא פתחה את פתח האמונה בעולם, כגון, מקים מעפר דל מאשפות ירום אביון, שזה פתח האמונה, שהיא המלכות, שבעת שהדור חייב היא נקראת דל ואביון. וכששבים בתשובה נאמר עליה מקים מעפר דל וגו'. להושיבי עם נדיבים, זו האמונה של מעלה, דהיינו המלכות שעולה למעלה מחוה דז"א, במקום שהאבות שורים, שהם חג"ת דז"א. כי מי הם נדיבים, אלו הם האבות. שכתוב, נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם. הרי שמצד האבות נקראים נדיבים.

של) ד"א להושיבי עם נדיבים, נבאה על שמואל, דאיהו זמין כ לאתקשא עם משה ואהרן, דכתיב (יא) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו. (יב) וכסא כבוד ינחילם. מאן ינחילם. דא שמואל. דאחסין יקרא דמלכותא לתרין מלכין. ד"א וכסא כבוד ינחילם, דא קב"ה דהוא אחסין כורסייא דיליה לעבדוהי, הה"ד וכסא כבוד ינחילם. שלא) (יג) י"י יחתו מריבו, מריבו חסר, מאי קא מיירי. אלא מריבו תגינן, מריב ו', ודא מלכא קדישא ורזא דחכמתא אתמר הכא, בשעתא דדינין מתערין מ ושלטיין שלטין על רחמי, ורחמי אתכפיין, ובשעתא דקב"ה אתברך ממבועא דנחלא, כדין גברין רחמי ואתכפיין דיני, הה"ד י"י יחתו מריבו מריב ו'.

של) ד"א להושיבי עם נדיבים, נבאה על שמואל, דאיהו זמין כ לאתקשא עם משה ואהרן, דכתיב (יא) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו. (יב) וכסא כבוד ינחילם. מאן ינחילם. דא שמואל. דאחסין יקרא דמלכותא לתרין מלכין. ד"א וכסא כבוד ינחילם, דא קב"ה דהוא אחסין כורסייא דיליה לעבדוהי, הה"ד וכסא כבוד ינחילם. שלא) (יג) י"י יחתו מריבו, מריבו חסר, מאי קא מיירי. אלא מריבו תגינן, מריב ו', ודא מלכא קדישא ורזא דחכמתא אתמר הכא, בשעתא דדינין מתערין מ ושלטיין שלטין על רחמי, ורחמי אתכפיין, ובשעתא דקב"ה אתברך ממבועא דנחלא, כדין גברין רחמי ואתכפיין דיני, הה"ד י"י יחתו מריבו מריב ו'.

של) ד"א להושיבי עם נדיבים, נבאה על שמואל, דאיהו זמין כ לאתקשא עם משה ואהרן, דכתיב (יא) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו. (יב) וכסא כבוד ינחילם. מאן ינחילם. דא שמואל. דאחסין יקרא דמלכותא לתרין מלכין. ד"א וכסא כבוד ינחילם, דא קב"ה דהוא אחסין כורסייא דיליה לעבדוהי, הה"ד וכסא כבוד ינחילם. שלא) (יג) י"י יחתו מריבו, מריבו חסר, מאי קא מיירי. אלא מריבו תגינן, מריב ו', ודא מלכא קדישא ורזא דחכמתא אתמר הכא, בשעתא דדינין מתערין מ ושלטיין שלטין על רחמי, ורחמי אתכפיין, ובשעתא דקב"ה אתברך ממבועא דנחלא, כדין גברין רחמי ואתכפיין דיני, הה"ד י"י יחתו מריבו מריב ו'.

שלב) עליו בשמים ירעם. עליו. מאי עליו. בשעתא דטלא דעתיקא קדישא שריא עליה, ומליא רישיה, בהווא אתר דאקרי שמים, כדין ירעם: יתבר חיליהון ותוקפיהון: דדינין תקיפין. ויתן עז למלכו, דא קב"ה. וירם קרן משיחו, דא כ"י דאקרי קרן הויבל כמה דאוקימנא. משיחו כד"א (ז) משיח אלהי יעקב, בג"כ קרן משיחו, והא אתמר.

שלב) דבורה דאתת לשבחה שבחא דמלכא קדישא, (ח) יי בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום. מלמד, דקב"ה ע אומין לכל שאר עמין לקבלא לאורייתא, ולא בעו. וכי לא הוה גלי קמיה דלא בעאן, אלא דלא יהא לון פתחון פה, דאלמלא יהב לון קב"ה אורייתא הוּו נטרי לה. וכל אינון קראי דאמרה דבורה, כלהו ברזא דחכמתא, עד ההיא שעתא דשבחת גרמה, שנאמר עד שקמתי דבורה שקמתי אם בישראל, דהא אוקמוה דאסתלק מנה רוח נבואה, ובג"כ (ז) עורי עורי דבורה עורי דברי שיר.

שלב) וכל דא, כד אשתכחו גוברין בחטאה, ולא איון כדאין למשרי עלייהו רוח קודשא ודאי. * (ז) ואם כל עדת ישראל ישגו וגו', כמה דאוקימנא בהוראה דטעו בה. אבל ואם כל עדת ישראל ישגו, ואם כל ישראל ישגו מבעי ליה, מאי כל עדת ישראל. אלא ז אינון דאשתכחן בירושלם, דהא מתמן

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ז) (מ"ב כג.) ה) (שופטים ה) חלק ג' צא: קצב. קצב. (ז) (שם.) ז) (ויקרא ד) לעיל אות שטו צ"ו. נ דינין. ס ל"ג היובל. ע זמין. פ מנטרי. צ מוסיף: אינון כלהו.

מאמר

הסולם

תרין נשין דאשתכחו בעלמא

נותן להם הקב"ה את התורה. היו שומרים אותה. וע"כ הזמינם. וכל אלו הכתובים שאמרתם דבורה. הכל הוא בסוד החכמה, עד אותה שעה ששבחה את עצמה, שנאמר, עד שקמתי דבורה. שקמתי אם בישראל, שהעמדנו שאז נסתלקה ממנה רוח הנבואה. ומשום זה אמרה, עורי עורי דבורה עורי עורי דברי שיר. דהיינו שהיתה צריכה לחזור ולעודר את רוח הנבואה.

שלב) וכל דא כד אשתכחו וכר: וכל זה היה כשנמצאו הגברים בחטא, ולא היו ראויים שישרה עליהם רוח הקדש. ודאי, ואם כל עדת ישראל ישגו וגו'. כמו שהעמדנו שטעו בהוראה. (הוריות ה). אבל אומר, אם כל עדת ישראל ישגו, ואם כל ישראל ישגו. היה צריך לומר, מהו כל עדת ישראל. המלה, עדת, מיותרת היא. ומשיב, אלא טובב על אלו הנמצאים בירושלים, שמשם יוצאת התורה לכל העם, ואם אלו שהם שם היו טועים, נמצאים כל ישראל טועים. שלמדנו. כיון

שלב) עליו בשמים ירעם: שואל, עליו. מי הוא עליו. ומשיב, בשעה שהטל דהיינו השפע של עתיקא קדישא, שהוא הכתר, שורה עליו וממלא ראשו. דהיינו ג"ד הנקראים ראש, במקום שהוא שנקרא שמים, דהיינו ד"א, אז ירעם, ישבר כהם ותוקפם של הדינים הקשים. ויתן עז למלכו והו הקב"ה. ד"א. וירם קרן משיחו. זו כנסת ישראל, היינו המלכות, הנק' קרן היובל, כמו שהעמדנו. משיחו, הוא כש"א משיח אלקי יעקב, שנאמר על דוד שהוא בחינת המלכות, משום זה אומר, קרן משיחו. וכבר נתבאר.

שלב) דבורה דאתת לשבחה וכר: דבורה, שבאה לשבח שבח המלך הקדוש. אמרה, ה' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום. מלמד שהקב"ה הזמין כל שאר העמים לקבל התורה ולא רצו. שואל, וכי לא היה גלוי לפניו שלא ירצו, ולמה הזמינם. ומשיב, אלא שלא יהיה להם פתחון פה, שאם היה (דפו"י דף י"ט ע"ב * דף כ' ע"א)

ויקרא

קיא

נפקא אורייתא לכל עמא, ואי אינון דהוו תמן טעאן, כל ישראל טעאן, ותנינן דכיון דתמן טעאן, כל עמא טעאן, בגין ^ק דכלהו משכי אבתרייהו. ינעלם דבר מעיני הקהל, עיני הקהל אלין סנהדרי, אלין אינון דממנן על ישראל.

רעיא מהימנא

שלה) פקודא דא להביא קרבן על סנהדרי גדולה שטעו, תנאין ואמוראין ע' סנהדרי גדולה היו, ומשה עלייהו. וע' סנהדרי קטנה הוו, ואהרן עלייהו. ובגין דא אמרו מארי מתניתין, משה שושבינא דמלכא הוה, ודא תפארת, מתמן סנהדרי גדולה. אהרן שושבינא דמטרוניתא, ודא מלכות, ה"א זעירא קרינן ליה, כגון ^מ אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה. ^ו ועל ^ש שמה אתקרי סנהדרי קטנה.

שלו) ומתמן הוו ידעין סנהדרין שבעין לשון, דאינון שבעים פנים לתורה, דאית שבעים לשון מסטרא דמלכות ^ת הרשעה וכו', כלא בפרודא. הה"ד ^ט מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם כלהו ^א שבעין לשון בפרודא דא מן דא.

שלו) אבל באורייתא, ע' פנים ^ב לתורה בלשון חד. ודא יסוד. ^ג י' הלכה חדא, חכמה זעירא מלכות, ^ד דבה שבעין לשון, כחושבן סוד, מן יסוד. ויסוד

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ק מוסיף דכלהו עמא. ר ועל דא. ש שמא; מוסיף שמה דא. ת ל"ג הרשעה; ל"ג הרשעה וכו'. א ל"ג שבעין. ב ל"ג לתורה. ג כן גורס הרמ"ק; ו. ד רבה.

ח) (בראשית כט) ויצא בו צ"ד. ט) (שם י').

סנהדרי גדולה וסנהדרי קטנה

הסולם

מאמר

בתך הקטנה. ורחל היא מלכות, ונקראת קטנה. ועל שמה נקראים סנהדרי קטנה. וע"כ כשאהרן היה על הסנהדרין שהוא שושבין המלכות, המעלה אותה לז"א, נקראים סנהדרי קטנה.

שלו) **זמתמן הוו ידעין וכו'**: ומשמ היו יודעים הסנהדרין ע' לשון. שהם ע' פנים לתורה. כי יש ע' לשון מצד מלכות הרשעה וכו' שכולם בפירוד. ז"ש, מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם. שכל שבעים לשון הם בפירוד זה מן זה.

שלו) **אבל באורייתא וכו'**: אבל בתורה, יש ע' פנים בלשון אחד, שהוא לשון הקדש, וזה הוא יסוד, שכולל ז"ס דז"א, שכך אחת כלולה מעשר והם ע'. ^א מן יסוד, היא הלכה אחת, שהיא חכמה קטנה, דהיינו מלכות, שבה ע' לשון, כחשבון סוד מן יסוד. ויסוד הוא לשון הקדש, סוד המרכבה בע' כסאות, עליהם למדנו, כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל

כיון ששם, בירושלים, טעו, כל העם טעה, משום שכולם נמשכים אחריהם. ונעלם דבר מעיני הקהל, עיני הקהל, הם הסנהדרין, אלו הם הממונים על ישראל.

רעיא מהימנא

שלה) פקודא דא להביא וכו': מצוה זו היא להביא קרבן על סנהדרין גדולה שטעתה. תנאים ואמוראים שמעו. ע' סנהדרין גדולה היה ומשה עליהם, וע' סנהדרי קטנה היו ואהרן עליהם. פירוש כשמשה היה עליהם היו נבחרים לסנהדרי גדולה, וכשאהרן היה עליהם היו נבחרים לסנהדרי קטנה. ומשום זה אמרו בעלי המשנה, משה היה שושבין של המלך, וזה הוא תפארת. דהיינו שהיה ממשיך את התיבת התייחד עם המלכות. ומשמ הוא סנהדרי גדולה, שהם בחינת תפארת. אהרן שושבין המלכה היה, וזו היא מלכות. שאנו קוראים אותה ה' קטנה, כגון, אעבדך שבע שנים ברחל (דפרי דף כ' ע"א)

אִיהוּ לַשּׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, סוּד הַמֵּרְכָבָה, בְּשִׁבְעֵין קַתְדֵרָאִין, עֲלִייהוּ אֲתָמֵר כָּל הָעוֹנָה
אֲמֵן יֵהָא שְׁמִיָּה רַבָּא מְבָרַךְ בְּכָל כַּחוֹ, קוֹרְעֵין לוֹ גְזֵר דִּינֵנוּ שֶׁל שְׁבַעִים שָׁנָה.
לַשּׁוֹן חַד, אִיהוּ שְׁבַעִים לַשּׁוֹן, הַ עַל מַדָּה וְ זַעִירָא דַחְכְּמָה וְ זַעִירָא, דְּאִיְהִי י'
הַ זַעִירָא. בִּי, תְרִין שְׁפוּון, דְּבַהוֹן דַּעַת וְתַבּוּנָה, בַּהוֹן אֲשַׁתְּלִימוּ שְׁבַעִין וְתִרִין.
ע"כ. ס

שֶׁלַח) רַבִּי חֵיִיא וְרַבִּי יוֹסִי הוּוּ אֲזֵלִי בְּאוֹרְחָא, עַד דְּהוּוּ אֲזֵלִי. אֲמַר ר'
יוֹסִי לְר' חֵיִיא, נִשְׁתַּדַּל בְּמַלְי דְּאוֹרֵיִתָא, בְּמַלְי דַּעֲתִיק יוֹמִין. פִּתַּח רַבִּי חֵיִיא
וְאֲמַר, הַ חֲטָאֵתִי אֲוִדִיעֵךְ וְגו', מִכָּאן אֲוִלִּיפְנָא, דְּכָל בִּינֵי דְמַכְסֵי חֲטָאוֹי וְלֹא
מִפְרֵשׁ לוֹן קַמִּי מַלְכָא קְדִישָׁא, וְיִתְבַּע. עֲלִייהוּ רַחֲמֵי, לֹא יֵהֲבִין לִיָּה לְמִפְתַּח
פִּתְחָא דְתַשׁוּבָה, בְּגִין דְּאִיְהוּ כֹּ מַכְסֵי מְנִיָּה. וְאִי אִיהוּ פְרִישׁ לוֹן קַמִּי קְבִיָּה,
קְבִיָּה חֵיִיס עֲלִיָּה וְיִתְגַּבְרוּן רַחֲמֵי עַל דִּינָא.

שֶׁלַט) וְכִיִּשׁ אִי אִיהוּ בְּכִי, דְּהָא כָּל פִּתְחִין סְתִימִין הַ אִיהוּ פִּתַּח, וְאֲתַקְבַּל
צְלוֹתִיָּה, וְעַל דָּא, פְרִישׁוּ דְחֲטָאוֹי, יִקְרָא הוּא דְמַלְכָא, לְאֲגַבְרָא רַחֲמֵי עַל דִּינָא.
וְעַל דָּא כְּתִיב וְזוֹבַח תּוֹדָה יִכְבַּדְנִי. מַהוּ יִכְבַּדְנִי. תְרִין כְּבוֹדִין אֵינּוּן, חַד
לְעִילָא, וְחַד לְתַתָּא, חַד בְּעַלְמָא דִּין, וְחַד בְּעַלְמָא דַּאֲתִי.

שֶׁמ) הָאִי קְרָא קְשִׁיא בְּכִלָּא, בְּסִגִּיאוֹת מַלִּין, דְּהָא בְּאוֹדָה עֲלֵי פְשַׁעֵי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

י' (תהלים לב) חלק ג רלא. כ' (תהלים ג) בשלח ז' כל ו ל"ג זעירא. ז' ל"ג זעירא. ח' מוסיף על מדה
זעירא דחכמה; עלמא זעירא. ט' בדפו"י כתב קני"ב ב'
סה צ"צ. פקודא שחיטת הפסח וגו'. י' ליה. כ' אכסיף; מכסיף. ל' ל"ג קב"ה. מ' ואיהו פתוח.

מאמר

הסולם

חטאתי אודיעך

פִּתַּח תַּשׁוּבָה, מְשׁוּם שֶׁהוּא מַכְסָה מִמֶּנּוּ. וְאֵם
הוּא מִפְרֵשׁ אוֹתָם לְפָנֵי הַקְּבִיָּה, הַקְּבִיָּה מֵרַחֵם
עֲלֵיו, וּמִתְגַּבְרִים הֶרַחֲמִים עַל הַדִּין.
שֶׁלַט) וְכִיִּשׁ אִי אִיְהוּ וְכוּ': וְכָל שַׁכְּן
אֵם הוּא בּוֹכָה, כִּי אֵת כָּל הַפִּתְחִים הַסְתוּמִים
הוּא פּוֹתַח, וּמִתְקַבֵּל תַּפְלָתוֹ. וְעַל כֵּן, וִידוּי
חֲטָאוֹי הוּא כְבוֹד הַמֶּלֶךְ, לְהַגְבִּיר הֶרַחֲמִים עַל
הַדִּין. וְעִי"כ כְּתוּב, זוֹבַח תּוֹדָה יִכְבַּדְנִי. מַהוּ
יִכְבַּדְנִי. וְלֹא כְּתוּב יִכְבַּדְנִי. הוּא, כִּי שְׁנֵי
כְבוֹדִים הֵם, אֶחָד לְמַעַלָּה וְאֶחָד לְמַטָּה. דְּהֵינּוּן,
אֶחָד בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֶחָד בְּעוֹלָם הַבָּא.

שֶׁמ) הָאִי קְרָא קְשִׁיא וְכוּ': מִקְרָא זֶה
קְשָׁה כּוֹלוֹ, כִּי מְרַבֵּה מַלִּים, שֶׁהָרִי בְּאוֹדָה עֲלֵי
פְשַׁעֵי, דִּי, וּמַהוּ שְׁאוּמֵר, חֲטָאֵתִי אֲוִדִיעֵךְ וְעוֹנֵי
לֹא כְּסִיתִי, וְאֲחִי"כ אֲוִמֵר, אֲוִדָה עֲלֵי פְשַׁעֵי לְהַיָּה.
וְעוֹד, שְׁאוּמֵר, אֲוִדָה עֲלֵי פְשַׁעֵי לְהַיָּה, לְךָ,
יֵהָא צְרִיךְ לִזְמֵר, כְּמוֹ שְׁאוּמֵר מְקוּדָם לְכָן.
חֲטָאֵתִי אֲוִדִיעֵךְ, וְאֵינּוּן אֲוִמֵר לְהַיָּה.

אלא

בְּכָל כַּחוֹ קוֹרְעֵין לוֹ גְזֵר דִּינֵנוּ שֶׁל שְׁבַעִים
שָׁנָה. לַשּׁוֹן אֶחָד, שֶׁהוּא יְסוּד. הוּא עִי לַשּׁוֹן.
עַל מַדָּה קְטָנָה דַּחְכְּמָה קְטָנָה, שֶׁהִיא י' קְטָנָה.
שְׁעָלִיָּה רּוֹמַזַת הִי' שֶׁל יְסוּד, וְהַגִּימָטְרִיא שֶׁל
יְסוּד הִי"ס עִי לַשּׁוֹן, שְׁמַאִירִיס עַל הִי'. שְׁבִיחַד
הֵם אוֹתִיּוֹת יְסוּד. בִּי דְהֵינּוּן מִשָּׁה וְאֶהֲדֵן שֶׁהֵם
עַל הַסְּנַהֲדְרִין כְּנִי"ל, שֶׁהֵם בִּי שְׁפִתִים, דְּהֵינּוּן
נִצַּח וְהוּד. זֶה הוּא מְבַחֲינַת הַסְּפִירוֹת, וּמְבַחֲינַת
הַמּוֹחִין, בְּהֵם דַּעַת וְתַבּוּנָה, שְׁמַשָּׁה הִי"ס דַּעַת,
וְאֶהֲדֵן הִי"ס תַּבּוּנָה, בְּהֵם נְשַׁלְמִים הַסְּנַהֲדְרִין
לְעִי"ב. דְּהֵינּוּן נִגְדַּד הַשֵּׁם עִי"ב. (עִי"כ רַעִיא
מִהֵימָנָא).

שֶׁלַח) ר' חֵיִיא וְר' יוֹסִי וְכוּ': רִיחַ וְרִי
הִיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. בְּעוֹד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אֲמַר
ר' יוֹסִי לְר' חֵיִיא נַעֲסוּק בְּדַבְרֵי תוֹרָה, בְּדַבְרֵי
עֲתִיק יוֹמִין. פִּתַּח ר' חֵיִיא וְאֲמַר, חֲטָאֵתִי
אֲוִדִיעֵךְ וְגו'. מִכָּאן לְמַדְתִּי, שֶׁכָּל אָדָם הַמַּכְסָה
חֲטָאוֹי וְאֵינּוּן מוֹדָה עֲלֵיהֶם לְפָנֵי מֶלֶךְ הַקְּדוֹשׁ,
לְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, לֹא נוֹתְנִים לוֹ לְפִתְחַת
(דְּפוּרֵי דָף כִּי עִי"א)

סג. מהו חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי, ולבחר אודה עלי פשעי ליי, ועוד דהא אודה עלי פשעי ליי, לך מבעי ליה.

שמא) אלא דוד, נ כל מלוי ברוח הקדש אמרו, ולמלכותא דשמיא אמר, בגין דאיהי שליחא מתתאי לעילאי, ומעילאי לתתאי, ומאן דבעי למלכא, לה אודע בקדמיתא. ועל דא חטאתי אודיעך, ע למלכותא פ דשמיא קאמר ועוני לא כסיתי, מצדיקו של עולם. אמרתי אודה עלי פשעי ליי, דא מלכא קדישא, דשלמא כלא דיליה, ושלמא דבעי ב"נ לאעלאה קמיה בהודאוו. דהא שלמים הכי מתקרבין בהודאה, דכתיב (ז) על זבח תודת שלמיו. (ח) ואתה נשאת עון חטאתי סלה. דא לעילא לעילא, אתר דעתיקא קדישא שריא. בג"כ, האי קרא אחיד בכלא.

שמב) כגוונא דא, מאן דיתבע בעותיה למלכא, בעי ליחדא שמא קדישא ברעותיה, ז מתתא לעילא ומעילא לתתא, ולקשרא כלא בחד ק קשרא, ובההוא קשורא אשתכח בעותיה. א"ר יוסי, מאן הוא חכימא, למתבע בעותיה כדוד מלכא, דהוא הוה נטיר פתחא דמלכא. א"ל ר' חייא ודאי הכי הוא. וע"ד אורייתא אוליף לן, ארחי * דמלכא ר קדישא, בגין דנגדע למיהך אבתריה, כד"א (י) אחרי יי אלהיכם תלכו וגו'.

שמג) רבי יוסי פתח ואמר, (י) כה אמר יי קול ברמה נשמע נהי בכי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (ויקרא ז). (ח) (תהלים לב) לעיל אות שלי"ח צ"י. (י) (דברים יג) בשלח צ"ע. (ס) (ירמיה לא) שמות כג צ"ש.
 נ ל"ג כל. ס ליה. ע ל"ג למלכותא דשמיא קאמר. פ עלאה. צ ל"ג מתתא לעילא ומעילא לתתא. ק ל"ג קשרא. ר ל"ג קדישא.

מאמר

הסולם

חטאתי אודיעך

דהיינו במלכות, וביסוד, ובת"מ, ובאו"א עלאי, שבהם שורה הכתר.

שמב) כגוונא דא מאן וכו': כעין זה. מי שמבקש בקשה מן המלך, צריך ליחד את השם הקדוש ברצונו, ממטה למעלה, ממלכות עד הכתר, וממעלה למטה, מכתר עד מלכות. ולקשר הכל ביחד אחד, בא"ס ב"ה, ביחד הזה יכול לבקש. אמר ר' יוסי, מי הוא חכם לבקש בקשתו כדוד המלך, שהוא היה שומר פתח המלך, שהיה מרכבה להמלכות הנקראת פתח המלך. א"ל ר' חייא, ודאי כך הוא. וע"כ התורה מלמדת אותנו דרכי המלך הקדוש כדי שנדע ללכת אחרינו. כש"א אחרי ה' אליקכם תלכו וגו'.

שמג) ר' יוסי פתח וכו': ר"י פתח ואמר, כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי בכי וגו'. כה אמר ה', הרי העמידו שבכל מקום שהנביא מתחיל לדבר, יהיו דבריו נודעים ע"י השם שמזכיר

שמא) אלא דוד וכו': ומשיב, אלא דוד, כל דבריו ברוח הקדש אמרם. ולמלכות שמים אמר, משום שהיא שליח, כלומר מתווכת, ממטה למעלה, שהיא הפתח לספירות עליונות. והאדם צריך לכנוס בה תחילה, וממעלה למטה, שהשפע מספירות העליונות, היא מקבלת אותו ומשפעת למטה. ומי צריך למלך, מודיע לה תחילה, ועל כן חטאתי אודיעך, זה אמר למלכות שמים. ועוני לא כסיתי, מצדיקו של עולם, שהוא יסוד דז"א. אמרתי אודה עלי פשעי לה', זה מלך הקדוש, שהוא ז"א, שכל השלום שלו, והשלום שצריך האדם להביא לפניו הוא בהודאה, דהיינו שיתודה על חטאיו, כי שלמים כך מתקרבים בהודאה, שכתוב, על זבח תודת שלמיו, ואתה נשאת עון חטאתי סלה, זהו למעלה למעלה באו"א עלאי, שהם המקום שעתיקא קדישא, שהוא הכתר שורה בו. וע"כ מקרא זה אחוז בכל. (דפו"י דף כ ע"א *) דף כ ע"ב

וגו'. כה אמר יי, הא אוקמוה, בכל אתר דנביאה שרי למללא, הוּו מלוי אשתמודען, והכא ׀ האי כה אמר יי, קב"ה. ומה אמר, קול ברמה נשמע. שמד) הכי תנינן, דבהווא יומא דאתחרב בי מקדשא לתתא, וישראל אזלו בגלותא, ריחיין על צאוריהון, וידיהון מהדקן לאחורא. וכנסת ישראל, אתתרכת מבית מלכא למיהך בתריהון. בשעתא דנחתת, אמרת איהך בקדמיתא ואבכה על מדוראי, ועל בני, ועל בעלי. כד נחתת, חמת אתרהא חריב, וכמה דמא דחסידי אתושד בגווה, והיכלא קדישא וביתא אתוקד באשא. שמה) כדן ארימת קלא, ואתרגישו עלאי ותתאי, ומטא קלא לעילא, עד אתר דמלכא שרי ביה. ובעא מלכא לאהדרא עלמא לתהו ובהו, עד דנחתו כמה אוכלוסין, וכמה משריין, לקבלה ולא קבלה תנחומין מנייהו. הה"ד קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה, דלא קבלה מנייהו תנחומים. כי איננו: בגין דמלכא קדישא ת הוה סליק לעילא ׀ לעילא, ולא אשתכח בגווה, הה"ד כי איננו, ולא כתיב כי איננו. שמו) אמר ליה רבי חייא, מאי רחל מבכה על בניה. אמר ליה אוליפנא, ׀ דהיא כנסת ישראל. ודא אנתו דיעקב ודאי, דכתיב ׀ ויאהב יעקב את רחל. וכתיב, ׀ ורחל עקרה. וכתיב, התם ׀ מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

׀ (בראשית כט) ויצא נו צ"ד. ׀ (שם) ויחי פד צ"א. ׀ מוסיף על האי. ת ל"ג הוה. א ל"ג לעילא ; הוה. ׀ (תהלים קיג) ויצא סה צ"ב. ב דדא.

מאמר

הסולם

רחל מבכה על בניה

שמזכיר בתחילתו, אם שם היורה על דין, או על רחמים. או על ז"א, או על המלכות וכדומה. וכאן, כה אמר ה', זה, הוא הקב"ה, דהיינו ז"א, ומה אמר. קול ברמה נשמע. של המלכות. כמ"ש לפנינו.

שמד) הכי תנינן דבהווא וכו': כך למדנו, שביום ההוא שנחרב בית המקדש למטה, וישראל הלכו בגלות, ריחים על צוארם וידיהם קשורות לאחור, וכנסת ישראל, שהיא השכינה, נגרשה מבית המלך ללכת בגלות אחריהם, הנה בשעה שירדה השכינה, אמרה, אלך תחילה ואבכה על דירתי שהוא בית המקדש. על בני, שהם ישראל. ועל בעלי, שהוא ז"א, שנתרחק ממנו. כשירדה, ראתה מקומה חרוב, וכמה דם חסידים נשפך בתוכו, והיכל הקדש והבית נשרף באש.

שמה) כדן ארימת קלא וכו': או הרימה קולה בבכי, ונתרגשו העליונים והתחתונים, והגיע הקול למעלה, עד המקום, והתחילו (דפו"י דף כ' ע"ב)

שמו) אמר ליה ר' חייא וכו': א"ל ר"ח, מהו רחל מבכה על בניה. שהיה צריך לומר שהשכינה מבכה על בניה. אמר לו, למדנו, שרחל היא כנסת ישראל, דהיינו השכינה. חו היא אשת יעקב ודאי, דהיינו אשת ז"א שנקרא יעקב, שכתוב, ויאהב יעקב את רחל. וכתוב, ורחל עקרה. וכתוב שם, מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה. שכל אלו הכתובים סובבים על השכינה.

ויקרא

קטו

(שמז) דבר אחר כי איננו, כמה דאתמר, (ר) איננו גדול בבית וגו', איננו : דהא אסתליק לעילא ואתרחיק מכלא. איננו : בזווגא בה. איננו : לאשתכחא שמה רבא.

(שמח) א"ר חייא, מאן אתר שריא ד לאתגלאה. אמר ליה, מבי מקדשא. ה דתמן שריא ולבתר אסחרת כל ארעא דישראל. לבתר כד נפקת מן ארעא, קמת על מדברא ויתיבת תמן תלת יומין. ג דברת אוכלסהא ומשירייהא ו ויתבהא מבי מלכא, וקראת עלה (ד) איכה ישבה בדד וגו'. בכו רבי חייא ורבי יוסי.

(שמט) ז אמר רבי יוסי, לא גלו ישראל מארעא, ולא אתחרב בי מקדשא, עד דישראל כלהו אשתכחו בחיובא ה קמי מלכא, ועד דדברי עלמא אשתכחו ט בחיובא בקדמיתא. הה"ד (ו) עמי מאשריך מתעים ודרך אורחותיך בלעו. דכיון דרישי עמא אזלין בחיובא, כל עמא אתמשכו אבתרייהו. רבי חייא אמר מהכא, ואם כל עדת ישראל ישגו, במאי הוי. בגין ונעלם דבר מעיני הקהל. דעיני עמא אינון רישייהו, דכל עמא אתמשכן אבתרייהו.

(שנ) אזלו. עד דהוו אזלי חמו חד אתר מדשנא בעשבין, ונהר מיא דהוה נגיד ביה. יתבו. עד דהוו יתבי, פרח חד עופא ורחיש קמיהו. אמר רבי חייא,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ר) (בראשית לט) פקודי סד צ"ס. (ד) (איכה א) ב"א רמא צ"א. (ו) (ישעיה ג) משפטים קפו צ"כ. ג לאסתכלא. ד ל"ג לאתגלאה; ה לאתגלאה. ה ל"ג דתמן. ו ויתיבתהא; ז ומתיבתהא. ז אמרו; אמר דאם. ח ל"ג קמי מלכא. ט ל"ג בחיובא. י חדי.

דרך אמת ג] מנהגת חיילים.

מאמר

הסולם

רחל מבכה על בניה

ישראל מארץ, ולא נחרב בית המקדש עד שישראל כולם נמצאו חייבים לפני המלך, ועד שמנהיגי העולם נמצאו חייבים תחילה, ז"ש עמי מאשריך מתעים ודרך ארחותיך בלעו. וכיון שראשי העם הלכו ברשע, כל העם נמשך אחריהם. ר' חייא אמר מכאן, ואם כל עדת ישראל ישגו, במה היה זה, משום ונעלם דבר מעיני הקהל. כי עיני העם הם ראשיהם, שכל העם נמשך אחריהם.

(שנ) אזלו, עד דהוו וכו': הלכו. בעוד שהיו הולכים ראו מקום אחד שמן בעשבים, ונהר מים נמשך בו. ישבו בעוד שהיו יושבים פרח עוף אחד ועבר לפניהם. א"ר חייא גלך מכאן, כי תרנגולי הבר, כלומר שוודים, נמצאים כאן, קמו והלכו. בעוד שהחזיר ראשיהם לאחוריהם, ראו ששוודים רודפים אחריהם. קרה להם נס, ומצאו לפניהם אבן אחת שבה מערה אחת. נכנסו שם. וישבו שם כל

(שמז) ד"א כי איננו וכו': פירוש אחר. כי איננו, הוא כמו שנאמר, איננו גדול בבית הזה ממני. שאיננו פירושו אין, דהיינו אין גדול בבית הזה ממני אף כאן כי איננו פירושו כי אין, סתם, להיותו כולל דברים הרבה. א' איננו, כי הקב"ה נסתלק למעלה ונתרחק מן הכל. ב' איננו, שאין עמה בזווג. ג' איננו, ששמו, שהיא השכינה, אינו שמו הגדול, אלא היא בגלגול.

(שמח) א"ר חייא מאן וכו': אר"ה, מאייה מקום התחילה השכינה להגלות. אמר לו, מבית המקדש, ששם היתה שורה. ואח"כ היתה מסבבת כל ארץ ישראל. ואח"כ, כשיצאה מן הארץ, עמדה תוך המדבר, וישבה שם ג' ימים. והובילה ההמון והמחנות והתושבים מבית המלך, מירושלים, וקראה עליה, איכה ישבה בדד וגו'. בכו ר' חייא ור' יוסי.

(שמט) אמר ר' יופי וכו': אר"ה, לא נגלו

(דפו"י דף כ' ע"ב)

ניקום מהכא, דודאי ד] כ נגרי ל טוריא הכא משתכחין, קמו ואזלו. עד דאהדדו רישייהו, תמו אינון לסטין דרהטין אבתרייהו, אתרחיש לון ניסא, ואשכחו קמיהו ה] חד טינרא, וחד מערתא ביה, עאלו תמן יתבו כל ההוא יומא וכל ליליא. שנא) פתח רבי חייא ואמר, ה] ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו', כי הנני מושיעך מרחוק. מרחוק, מקרוב מבעי ליה. והא אוקמוה האי קרא, מרחוק, כד"א ושבנו מארץ מרחק. אבל מרחוק, כההוא דכתיב א] מרחוק יי נראה לי. וכתיב ב] ממרחק תביא לחמה. ומאן היא. עמיקא מ] דנחלא, אתר דההוא נהר נגיד ונפיק. ושב יעקב, כיון דכתיב אל תירא עבדי יעקב, מהו ושב יעקב. אלא כמה נ] דתנינן, קודשא בריך הוא סליק לעילא לעילא, כמה דכתיב א] למה יי תעמוד ברחוק, ומההוא אתר רחוק הנני מושיעך. שנב) ושב יעקב, ס] לאתריה, לאזדווגא בכנסת ישראל. ושקט: דא יסוד. ושאנן, למשרי דיוריה ע] בה. ואין מחריד, מיצחק. כמה דאת אמר, ד] ויחרד יצחק חרדה גדולה * ועל דא ה] ופחד יצחק כתיב. וההוא פחד כד אתער, אסתלק יסוד לאתר אחרא, הה"ד ו] פחדו בציון חטאים. בציון דייקא, ועל דא ואין מחריד, והשתא קב"ה שזיב לן מרחיק, פ] ואסתיר לן בהאי אתר, בהשקט ובשלוה, ואין מחריד מכלא. דכד קב"ה עביד ניסא בכלא עביד.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ת) (ירמיה ל) תרומה רצא צ"א. א) (ירמיה לא) כ נגדי; לגרי. ל טהרייא. מ דנהרא. נ מוסיף דאמרן שמות סא צ"צ. ב) (משלי לא) וירא סט צ"ב. כי הנני מושיעך מרחוק דתנינן. ס מוסיף לאתריה ג) (תהלים י) בשלח פט צ"א. ד) (בראשית כז) לכורסיה. ע ביה. פ וסתיר. חולדות סב צ"ו. ה) (בראשית לא) משפטים קג צ"צ. ו) (ישעיה לג) לעיל את ש"ד צ"ע. דרך אמת ד] כאן שכייזים חוצבי הרים והוא מלשון נגר ובר נגרא. ה] סלע אחת ומערה בתוכו.

הנני מושיעך מרחוק

הסולם

מאמר

כל היום ההוא וכל הלילה. נגרי טוריא, היא תרגום דוכיפת, שהיא תרגול הבר (גיטין סח:). שנא) פתח ר' חייא וכו': פרי"ח ואמר, ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו' כי הנני מושיעך מרחוק, שואל. מרחוק, מקרוב היה צריך לומר. והנה העמדנו מקרא הוה, אשר מרחוק הוא כש"א. ושבנו מארץ מרחק. דהיינו שסובב על המקום אבל מרחוק פירושו כההוא שכתוב, מרחוק ה' נראה לי. וכתוב ממרחק תביא לחמה. ומה הוא. הוא עומק הנחל, שהוא חכמה, שנקראת רחוק, כמיש אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, הוא המקום שנהר הוא, שהוא בינה, נמשך ויוצא משם. שנב) ושב יעקב: שואל, כיון שכבר כתוב, אל תירא עבדי יעקב, מהו, ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחריד. שהוא כפל לשון. ומשיב, אלא הוא כמו שלמדנו, הקב"ה דהיינו. ד"א, עולה למעלה למעלה, דהיינו לחכמה, (וטרי" דף כ' ע"ב *) דף כ"א ע"א)

כמ"ש למה ה' תעמוד ברחוק, שהוא חכמה כנ"ל, ומאותו מקום רחוק הנני מושיעך, דהיינו שישפיע משפט החכמה, ושב יעקב, היינו שז"א הנקרא יעקב, שב מחכמה, ויורד למקומו, להודווג עם כנסת ישראל, שהיא המלכות. ושקט זהו יסוד. ושאנן, פירושו שהוא שאנן להשרות דירתו בה, בהמלכות. ואין מחריד, היינו מיצחק, שהוא קו שמאל ודינים, כש"א, ויחרד יצחק חרדה גדולה. וע"כ כת' ופחד יצחק, שהוא קו השמאל, ופחד הוא כשנתעורר, נסתלק היסוד למקום אחר, ואינו משפיע למלכות. ז"ש פחדו בציון חטאים. שיפחדו מהדינים דקו שמאל הנקרא פחד, המסלק את היסוד שלא להשפיע למלכות, בציון הוא בדיוק, כי ציון, הוא יסוד דמלכות שייסוד ד"א מסתלק ממנה מחמת הדינים דשמאל. ועל כן אומר, ואין מחריד ועתה הקב"ה הציל אותנו מרחוק, והסתיר אותנו במקום זה, במערה, בהשקט ובשלוה

שנג) רבי יוסי פתח, ז ויאמר אליה ברק אם תלכי עמי והלכתי וגו', מאי קא מיירי. אלא אמר ברק הואיל ורוח קדישא שריא עליה, בזכותה אשתזיב, ולא לישרי עלי נזקא. ומה ברק סמיך על י אתתא לאשתזבא בגינה. אנן דאורייתא עמנא דהיא שמיה דמלכא קדישא, עאכ"ו.

שנד) יתבו גו ההוא מערתא כל ההוא יומא, כד רמש ליליא, אתנהיה סיהרא במערתא. עברו י תרי טייעי, וחמריהון טעינין מחמרא ק ומיכלא לגרמייהו שארי על מטולא. אמרי האי להאי, ר נבית הכא, ש ניהב מיכלא ומשתייא לחמרי, ואנן נעול למערתא דא. א"ל חבריה ז עד לא ת ניעול, תימא האי קרא דלא מתיישבא.

שנה) א"ל מאי הוא. א"ל מלה חד, דכתיב יי אודך לעולם כי עשית וגו'. מהו כי עשית, ולא כתיב מה. וכתיב כי טוב נגד חסידיך. וכי לגבי אחרא לאו איהו טוב, לא הוה בידיה. אמר יי ווי א לטיוענא, דשבקנא לקב"ה ב בגיניה. רבי חייא ור' יוסי דהוו יתבי במערתא חדו, א"ר חייא לרבי יוסי, ולא אמרית לך דכד עביד קב"ה ניסא, בכלא עביד. נפקו.

שנו) כד נפקו אקדים ר' חייא ופתח, ט שלום שלום לרחוק. תרי שלמא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז (שופטים ד.) ח (תהלים נב.) ט (ישעיה נז) ז אתתיה. ק ומכלא. ר נתיב. ש הא לון למיכלי ולמשתייא ולחמרי. ת ל"ג ניעול. א לטיועא ; לטייעא. ב בגינה.

דרך אמת י שני סוחרים וחמוריהם היו טעונים מין ואכילתם היה מונח על המשוי שעל החמור ואמר א לחבירו נמתין כאן הרי יש לנו לאכול ולשתות ואנחנו נכנס למערה. ז עדיין לא אחרת פסוק זה שאינו מיושב. ח אוי לסחורה שהנחתי עבודתו י' בשביל עסק ממון.

אודך לעולם כי עשית

הסולם

מאמר

שנה) א"ל מאי הוא וכו'; אמר לו מהו. אמר לו מלה אחת, שכתוב, אודך לעולם כי עשית וגו'. מהו, כי עשית, ולא כתוב, מה עשה. וכתוב, כי טוב נגד חסידיך. וכי לאחריים אינו טוב. הלא הקב"ה טוב לכל. לא היתה בידו תשובה. אמר, אוי לסחורה שלנו, שעזבנו בשבילה את הקב"ה. ר' חייא ור' יוסי שהיו יושבים במערה ושומעים דבריהם, שמחו. אמר ר' חייא לר' יוסי, ולא אמרתי לך, כשהקב"ה עושה נס בכלו הוא עושה. יצאו מן המערה, אל הסוחרים.

שנו) כד נפקו אקדים וכו'; כשיצאו, הקדים ר' חייא ופתח, שלום שלום לרחוק. שתי פעמים שלום כאן, אחד לרחוק ואחד לקרוב, והכל אחד, דהיינו לרחוק שנעשה קרוב, שזה הוא בעל תשובה, שמקודם היה רחוק, ועתה הוא קרוב. עוד, רחוק פירושו, כשהאדם מתרחק מן התורה הוא רחוק מהקב"ה.

ומי

ובשלוח ואין מחריד מכל, כי כשהקב"ה עושה נס בכלו הוא עושה.

שנג) ר' יוסי פתח וכו'; ר"פ, ויאמר אליה ברק אם תלכי עמי והלכתי וגו'. שואל, מה הוא המובן. ומשיב, אלא אמר ברק, כיון שרוח הקודש שורה עליה, אנצל בזכותה, ולא ישרה עלי נזק. ומה ברק סמך עצמו על אשה שינצל בזכותה, אנחנו, שהתורה עמנו, שהיא שמו של המלך הקדוש, על אחת כמה וכמה.

שנד) יתבו גו ההוא וכו'; ישבו בתוך המערה והיא כל אותו היום. כשהחשיך הלילה, האירה הלבנה אל המערה. עברו שני סוחרים, וחמוריהם עמוסים מין ואוכל לעצמם. נחו על משאם. אמרו זה לזה, אנחנו נכנס למערה זו. אמר ומשקה לחמורים, ואנו נכנס למערה זו. אמר לו חבירו, בטרם שנכנס תאמר לי מקרא הזה, שאינו מתיישב עלי.

(דפו"י דף כ"א ע"א)

הכא, חד לרחוק, וחד לקרוב, וכלא חד. לרחוק, דאתעביד קרוב. ג דא הוא מאריה דתשובה, קודם ד הוה רחוק, והשתא איהו קרוב. תו רחוק, כד בר נש אתרחיק מאורייתא. רחיק הוא מקב"ה. ומאן דקריב לאורייתא, קריב ה ליה קב"ה בהדיה, והשתא אתחברו עמנא ועולו למערתא אתו, אינון ז טייעין ה ואשתתפו ט עמהון. ט אשתנקלו לחמרייהו, ואתקנו למיכל, נפקו כלהו לפום מערתא.

שנז) אמר חד מן כ טייען נימרו לן מארי דאורייתא, האי קרא אודך לעולם כי עשית ואקוה וגו'. כי עשית, מהו כי עשית, ולא כתיב מה. וכתבי כי טוב נגד חסידיך, וכי לגבי אחרא לאו הוא כי טוב.

שנח) א"ר חייא, כי עשית ודאי, ומה עשית. לעולם. דבגין האי עולם, דעבד קב"ה ואתקן ליה, אודי בר נש לקב"ה בכל יומא. ואקוה שמך כי טוב נגד חסידיך, הכי הוא ודאי, לקבל אינון זכאין, שמא דקב"ה טוב. ולא לקבלי חייביא, דמבזין ליה בכל יומא ולא משתדלי באורייתא. א"ל, יאות הוא. אבל מלה שמענא מבתר ז כותלא, ומסתפינא לגלאה. אמרו ליה רבי חייא ורבי יוסי, אימא מילך, דאורייתא לאו איהו ירותא לאתר חד.

שנט) אמר לון, יומא חד הוינא אזיל ללוד, עאלנא למתא, ואסמכנא גרמאי בתר כותלא חד, ור"ש בן יוחאי הוה בההוא ביתא, ושמענא מפומיה האי קרא, אודך לעולם כי עשית. אודך, דוד המלך ע"ה מ אמרו, על ז ההוא

חלופי גרסאות

ג מוסיף תו לרחוק דא. ד הוא. ה לקב"ה ול"ג ליה. ו הגי' ז ל"ג טייעין. ח ואשתתחו. ט קמיייהו. י ואתקיננו. כ טייעין לימרו. ל שכינתא. מ דקב"ה ול"ג המלך ע"ה; מוסיף לקב"ה אמרו. נ ל"ג ההוא.

דרך אמת ט) נתנו כבלים לחמוריהם ברגליהם שלא יברחו כדרך שעושים עובדי דרכים ונתנו להם לאכול והוא מלשון לא יצר צעד שתרגמוו כד תזיל לא תשניק אורחך והוא מבואר.

אודך לעולם כי עשית

הסולם

מאמר

ימי שקרוב לתורה, הקב"ה מקרב אותו עמו. ואמר אל הסוחרים, ועתה, התחברו עמנו ובואו אל המערה. באו אלו הסוחרים ונשתתפו עמהם. הורידו המשאות מן החמורים ונתנו להם לאכול, ויצאו כולם אל פי המערה.

שנז) אמר חד מן טייעין וכו': אמר אחד מן הסוחרים, יאמרו לנו בעלי התורה מקרא הוה, אודך לעולם כי עשית ואקוה וגו'. כי עשית, מהו כי עשית, שלא כתוב מה. וכתוב, כי טוב נגד חסידיך, וכי לאחרים אינו טוב.

שנט) אמר לון יומא וכו': אמר להם, יום אחד הייתי הולך ללוד בכנסתי לעיר והסמכתי את עצמי אחר כותל אחד, ור"ש בן יוחאי היה באותו בית. ושמעתי מפיו, מקרא

שנח) א"ר חייא וכו': אר"ה, כי עשית ודאי, ומה עשית, לעולם. כלומר, שפירוש (דפו"י דף כ"א ע"א)

ויקרא

קט

עולם בתראה, דאיהו עבד ם דדוד מלכא אחיד ביה בההוא עולם, וביה ירית מלכותא. ואקוה שמך כי טוב, דא קב"ה, ץ ביחודא דהאי עלמא דאקרי טוב. אימתי אקרי טוב. נגד חסידיך. מאן אינון חסידיך.

שס) אלא אית חסד ואית חסד, ואלין אקרון חסדי דוד הנאמנים. וכד אלין חסדי דוד ף אתמליין מההוא טיבו דנגידו דעתיקא קדישא, כדין אקרי יסוד טוב. כדין אשתכח טוב לגבייהו. דהא ץ כמה דאשתכח דאיהו ביה, הכי איהו מבסס להאי עלמא בתראה. וכלא אשתכח בברכה, ועל דא דוד ף הוה מחכה להאי דרגא, דנהיר להאי עולם דאיהו אחיד ביה.

שסא) מלין אלין הכי שמענא לון, אבל לא ידענא מאי הוא. אתו רבי חייא ורבי יוסי ונשקו ליה ברישיה. אמר רבי * חייא, מאן חפי עיניך בעפרא ר"ש בן יוחאי, דאנת באתרך ואנת מרעיש טוריא עלאי, ואפילו צפורי שמיא וכלא חדאן במלוך ווי לעלמא ף בההיא שעתא כד תסתלק מניה.

שסב) ן תו פתח ואמר ההוא גברא, הא מלה אחרא שמענא מניה בההיא שעתא, ן בקרא דכתיב, ן ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך ואל תחנונו וגו' למען אדני. ואמר הכי, אי שמא דא ן מעליא מכלא, שפיר הוא, דהכי אמרין עביד בדיל מלכא. אבל שמא דא, הא ידיע דהוא אתר בי דינא, דמניה נפיק דינא לעלמא. מאן חמא דאמרין למלכא, עביד בגין עבדך, או בגין מלה זעירא מנך.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

י (דניאל ט) שמות סו צ"ו ם ודוד. ץ ביסוד. ף מלין ; אתגליין. ץ כד אשתכח כמה ; בכמה] דאיהו ביה. ף הוא. ף ל"ג בההיא שעתא. ן עוד. ן ל"ג בקרא. א מעלאי ; לעילא

מאמר

הסולם

אודך לעולם כי עשית

מלכות, והכל נמצא בברכה. וע"כ היה דוד מחכה למדרגה זו, שהיא יסוד הנקרא טוב. המאיר לאותו עולם שהוא אחז בו. דהיינו המלכות.

שסא) מלין אלין הכי וכו' : דברים אלו כך שמעתי אותם, אבל איני יודע מה הם. באו ר' חייא ור' יוסי ונשקו לו בראשו. א"ר חייא מי יוכל לכסות עיניך בעפר ר' שמעון, שאתה במקומך, ואתה מרעיש הרים עליונים. ואפילו עוף השמים שמחים בדברך. אוי לעולם בשעה ההיא שתסתלק ממנו.

שסב) תו פתח ואמר וכו' : עוד פתח ואמר, אותו האיש, הסוחר, הנה דבר אחר שמעתי ממנו באותה שעה, במקרא שכתוב, ועתה שמע אלקינו אל תפלת עבדך ואל תחנונו וגו' למען אדני. והוא אמר כך, אם שם

מקרא הזה, אודך לעולם כי עשית. אודך, דוד המלך אמרו, על עולם ההוא האחרון, דהיינו מלכות, שהוא עשה, שדוד המלך אחז בו בעולם ההוא, ובו ירש המלכות. ואקוה שמך כי טוב, זהו הקב"ה ביחוד עולם הזה שנקרא טוב, דהיינו יסוד. ומפרש הכתוב, מתי נקרא טוב, נגד חסידיך. שואל, מי הם חסידיך. שס) אלא אית חסד וכו' : ומשיב, אלא יש חסד ויש חסד, דהיינו חסד עליון שהוא חסד דז"א חסד תחתון, שהוא חסד המתלבש במלכות דרך נ"ה, (כמ"ש ויחי אות קע"ו) ואלו, שבנצח והוד, נקראים חסדי דוד הנאמנים, (כנ"ל תרומה אות תשפ"ה) וכשאלו חסדי דוד, שהם נ"ה, נתמלאו מטוב ההוא הנמשך מעתיקא קדישא, שהוא כתר, או נקרא היסוד טוב, ואז נמצא טוב נגדם, נגד חסידיך שהם נ"ה. וכמו שנמצא שהוא, היסוד, בו, בטוב, כך הוא מבשם את עולם האחרון הזה, שהוא (דפו"י דף כ"א ע"א *) דף כ"א ע"ב)

שסג) אלא הכי אצטריך, דשמא דא אתקין ביתא למלכא, ב ובי מקדשא לתתא, ודא ג אחיד ז בדא, בגין דאתקשר דא בדא. וכד מקדשא לתתא קאים בקיומיה, האי ה שמא לעילא קאים בקיומיה. ודא הוא כמאן דאמר למלכא בני ביתא דא, והיכלא דא, בגין דלא ו ישתכח מטרונתא דיתבא לבר ז מהיכלה. אוף הכא, ס והאר פניך על מקדשך השמם למען אדני. מ"ט למען אדני. ח דלא ישתכח לבר מן דיוריה.

שסד) תווהו רבי חייא ורבי יוסי, וחדו בההוא ליליא. בתר דאכלו, פתח חבריה טייעא ואמר, אימא קמייכו מלה חד, דאשתדלנא ביה האי יומא, האי קרא דכתיב, ז מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה, דוד אמר שירתא, כד הוה עריק מחמוי, ט אמאי אמר ח אלהים אלי אתה אשחרך צמאה לך נפשי וגו'. אלהים אלי אתה, דהא בגבורה אחידא תדירא. אשחרך, וכי דוד היך יכיל לשחרא ליה לקב"ה, בארעא רחיקא, ואתתרך מארעא דשכינתא שריא. שסה) אלא, אע"ג דאתתרך מתמן, לא שביק דידיה לשחרא ליה לקב"ה. ואנא שמענא, אשחרך: כמאן דאמר, איזיל לאתחזאה קמך, בר דלא יכילנא. כך אשחרך, י בר דאנא כ לבר מאתר דשכינתא שריא. צמאה לך נפשי, דהא נפשאי ג וגופא דיילי תאיבין לגבך, לאתחזאה קמך, ולא יכילנא, בגין דאנא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז (דניאל ט) לעיל אות שסב צ"י. ז (תהלים סג) ב וביתא דמקדשא. ג אחידת. ד ל"ג בדא. ה שמו, תרומה פג צ"ק. ו (שם) תרומה פד צ"ח. ז מוסיף שמא לעלם. ח תשתכח. ט מהיכליה; מהיכלא. י לא. ט ומאי י ל"ג בר. כ באתר דלא שריא שכינתא. ל תאיבא לגבך וגופא דיילי.

מאמר

הסולם

אלקים אלי אתה אשחרך

המלכות לחוץ מן משכנה. שהוא בית המקדש. שסד) תווחו ר' חייא וכו': תמהו ר' חייא ור' יוסי, ושמחו בלילה ההוא. אחר שאכלו, פתח הסוחר חברו, ואמר, אומר לפניכם דבר אחד שעסקתי בו ביום הזה. מקרא זה שכתוב, מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה, שדוד אמר שירה כשברח מחותנו, והיה במדבר. שואל, למה אמר, אלקים אלי אתה אשחרך וגו' בארץ ציה וגו'. אלקים אלי אתה הרי פירוש, אשר בשם אלקים שהוא גבורה אני אחוז תמיד. להיותו במדבר. אשחרך, קשה, וכי דוד היה יכול לשחר את הקב"ה בארץ רחוקה, והוא גורש מן הארץ שהשכינה שורה בה שהיא ירושלים.

שסה) אלא אע"ג דאתתרך וכו': ומשיב, אלא אע"פ שדוד גורש משם, לא עזב את שלו, לשחר את הקב"ה. ואני שמעתי, אשחרך, פירוש, כמי שאמר, אלך להתראות לפניך רק שאיני יכול. כך, אשחרך, אבל אני מחוץ למקום שהשכינה שורה בו, ואיני יכול לשחר

שם הוה אדני היה יותר חשוב מכל השמות, יפה הוא שאמר למען אדני, כי כך אומרים בני אדם עשה למען המלך. אבל שם הוה אדני, הרי ידוע, שהוא מקום בית דין דהיינו מלכות, שדינים יוצאים ממנו לעולם, מי ראה שיאמרו למלך עשה בשביל עבדך, או בשביל דבר הקטן ממך.

שסג) אלא הכי אצטריך וכו': ומשיב, אלא ודאי כך הוא צריך לומר, כמו שנאמר. כי שם הוה אדני, התקין בית למלך, ובית המקדש למטה וזה אחוז בזה, שהשם אדני שהוא יהשכינה, מבחן בבית המקדש, ששם משכנה, כי נתקשרו זה בזה, וכשבית המקדש למטה עומד בקיומו, שם הוה, אדני, למעלה עומד בקיומו, וזה הוא דומה, כמי שאמר למלך, בנה בית הוה והיכל הוה, כדי שלא תהיה המלכה יושבת מחוץ להיכלה. אף כאן, והאר פניך על מקדשך השמם למען אדני, פירוש, מה הטעם שאני מבקש על מקדשך השמם, הוא למען אדני, שלא ימצא השם אדני, שהיא (דסו"י דף כ"א ע"ב)

בארץ ציה ועיף בלי מים, דהא ארץ ציה ועיף אקרי לבר מאתר דשכינתא שריא. בגין דמים חיים לא שכיח הכא. ומאן אינון מים חיים. דא שכינתא, דכתיב נ בה (א) באר מים חיים, וע"ד ארץ ציה ועיף בלי מים כתיב. (שסו) אמרו רבי חייא ור' יוסי, ודאי אורחא תקינא קמן, עאלו (ב) למערתא ודמכו. בפלגו ליליא, שמעו קל חיותא במדברא דנהמי. (ג) אתערו. אמר ר' חייא, הא עידן הוא לסייעא לכנסת ישראל, (ד) דהיא משבחת למלכא. אמרו, כל חד וחד לימא מלה ממה דשמע וידע באורייתא, (ה) יתבו כלהו. (שסז) פתח רבי חייא ואמר, (ו) למנצח על אילת השחר מזמור לדוד. מאן אילת השחר. (ז) דא כנסת ישראל. דאקרי (ח) אילת אהבים ויעלת חן. (ט) וכי אילת השחר, ולא (י) כל יומא. אלא, אילת : מההוא אתר, דאקרי אילת אהבים ויעלת חן. והיא אתיא מההוא אתר דאקרי שחר, כד"א כשחר נכון מוצאו, ודוד מלכא על כנסת ישראל קאמר דא, משמע דכתיב על אילת השחר. (שסח) תא חזי, בשעתא דרמש ליליא, פתחין סתימין דעלאי ותתאי (ש) משתכחי. וכל אינון רחיקין, מתערין ואזלין ושטאן כל עלמא, ומהדרין על

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (בראשית כו) זהר חדש ד ט"ג שכ"ה סב ט"א ש"ב. (ב) (תהלים כב) שמות ג צ"ח. (ג) (משלי ה) חלק ג' פה : קסו : רמג. (ד) דאקרי אילת אהבים ויעלת חן והיא אתיא מההוא אתר דאקרי שחר ודוד מלכא על כ"י קאמר דא דהא לא אימא (אמר) כ"י דא ומשמע דכתיב על אילת השחר. (ה) והיא אתיא מההוא אתר דאקרי שחר מההוא אתר דאקרי שחר כד"א כשחר נכון מוצאו [מאן אילת השחר ודוד] מלכא ול"ג מן וכי עד מההוא. (ו) ר ל"ג כל ש משתכחי. (ז) נכנסו למערה והיו ישנים שס. (ח) היו מקיצים משינתן.

אילת השחר

הסולם

מאמר

אילת אהבים ויעלת חן. שואל, וכי אילת השחר. היא, המלכות, ולא בכל היום. ומשיב, אלא הפירוש הוא, אילת, מאותו מקום הנקרא אילת אהבים ויעלת חן, והיא באה ממקום שנקרא שחר, כש"א. כשחר נכון מוצאו. שהוא חסד. ודוד המלך אמר זה על כנסת ישראל, שזה משמע, משכתוב על אילת השחר. שהיא המלכות בעת שמתלבשה בחסד.

(שסח) תא חזי בשעתא וכו' : בוא וראה בשעה שהחשיך הלילה, הפתחים של העליונים והתחתונים נמצאים סתומים. וכל אלו הרחוקים, דהיינו החיצונים, מתעוררים והולכים משוטטים כל העולם ומחזירים על גופי בני אדם ומסבבים מקומותיהם ומטותיהם, ורואים צורת המלך הקדוש, השומר אותם, ומפחדים להיזק, כי האנשים מתחזקים במטותיהם בדברי השם הקדוש, ונשמרים. ונשמות בני אדם עולות כל אחת ואחת כראוי לה. וכבר העמידהו אשרי חלקם של הצדיקים שנשמתם עולה למעלה

לשחר אותך. צמאה לך נפשי, כי נפשי וגופי משתוקקים לך להתראות לפניך, ואיני יכול, משום שאני בארץ ציה ועיף בלי מים, כי מחוץ למקום שהשכינה שורה, נקרא ארץ ציה ועיף, משום שמים חיים אינם נמצאים כאן, ומה הם מים חיים. זו היא השכינה, שכתוב בה, באר מים חיים. וע"כ ארץ ציה ועיף בלי מים כתוב.

(שסו) אמרו רבי חייא וכו' : אמרו ר"ח ור' יוסי, ודאי, שהדרך מתוקן לפנינו. נכנסו אל המערה, וישנו. בחצות לילה שמעו קול חיות המדבר נוהמים. והקיצו. אמר ר' חייא, הנה הוא הזמן לעזור לכנסת ישראל דהיינו המלכות, שהיא משבחת את המלך, דהיינו ז"א. אמרו, כל אחד ואחד יאמר דבר, ממה ששמע וידוע בתורה, ישבו כולם. (שסז) פתח ר' חייא וכו' : פר"ח ואמר, למנצח על אילת השחר מזמור לדוד. מי היא אילת השחר. זו היא כנסת ישראל, שנקראת (דפו"י דף כ"א ע"ב)

גופי בני נשא, וסחרי לאתרייהו ולערסייהו. וחמאן דיוקנא דמלכא ת קדישא, ומסתפי. דהא א אתקפו בערסייהו במלי דשמא קדישא. ובני נשא, נשמתהון סלקין כל חד וחד כדחזי ליה, והא אוקמוה. זכאה חולקיהון דצדיקייא, דנשמתהון סלקין לעילא, ולא מתעכבי באתר אחרא דלא ב אצטריך.

שסט) כד אתפלג ליליא, כרוזא קאים וכריז, ופתחין פתיחו. כדין רוחא חד דסטר צפון אתער, ואקיש * בכנור דדוד, ומנגן מאליו. ושבתח למלכא, וקב"ה ג משתעשע בצדיקייא בגנתא דעדן.

שע) זכאה חולקיה מאן דאתער בהווא זמנא ואשתדל באורייתא, וכל מאן דקאים בהווא זמנא ד ואשתדל באורייתא, אקרי חבריה דקב"ה וכנסת ישראל. ולא עוד, אלא דאלין אקרון אחים ה ורעים ליה. דכתיב ו למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך. ואקרון חברים ו בהדי מלאכין עלאין, ומשריין עלאין, דכתיב ו חברים מקשיבים לקולך.

שעא) כד אתי יממא, כרוזא קאים וכריז, ופתחין דסטר דרומא אתפתחו. ומתערין ככבים ומזלות, ופתחין דרחמין אתפתחו. ומלכא יתיב ז וקביל תישבחו. כדין כנסת ישראל ה נטלא לאינון מלין וסלקא. וכל אינון חברים ו אחידן בגדפהא, ומלייהו אתיין ושריין בחיקא דמלכא. כדין ו פקיד מלכא, ו למכתב כל אינון מלין.

שעב) ובספרא כתיבו כל אינון בני ו היכליה, וחוטא דחסד אתמשך

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

פ) (תהלים קכב) וישב טו צ"א. ז) (שיר ח) לך ז צ"א. ת ל"ג קדישא. א אתקפא בערסיה. ב אשתכח. ג אשתעשע. ד ל"ג ואשתדל באורייתא. ה ריעין. ו ל"ג בהדי מלאכין עלאין ומשריין עלאין. ז ותושבחו קביל. ח ל"ג נטלא לאינון מלין וסלקא. ט אחידן בגדפיהו. י נפק. כ ל"ג למכתב כל אינון מלין. ל היכלה.

אילת השחר

הסולם

מאמר

שלום בך. ונקראים חברים עם מלאכים עליונים ומחנות עליונים, שכתוב, חברים מקשיבים לקולך.

שעא) כד אתי יממא וכי: כשבא היום כרוז עומד ומכריז, והפתחים של צד דרום נפתחים, ומתעוררים הכוכבים והמזלות, ופתחי הרחמים נפתחים, והמלך יושב ומקבל תשבחות. מן החברים, שקמו בלילה, או כנסת ישראל לוקחת אלו דברי התשבחות, ועולה אל המלך, שהוא ז"א, וכל אלו החברים שקמו בלילה, אחוזים בכנפיה של המלכות, ודברי התשבחות שלהם באים ושורים בחיק המלך, או מצוה המלך לכתוב כל אלו הדברים.

שעב) ובספרא כתיבו כל וכי: ובספר כתובים כל אלו בני היכלו, הקמים בלילה, וחוט של חסד נמשך עליהם ביום, שמחוט של חסד הוא מתעטר האדם בעטרה של המלך

למעלה בעת שנתם, ואינון מתעכבות במקום שאינון צריך.

שסט) כד אתפלג ליליא וכי: כשנחלק הלילה, כרוז עומד ומכריז, ופותחים הפתחים. אז מתעורר רוח אחד של צד צפון, שהוא הארת חכמה שבקו השמאל, ומכה בכנורו של דוד, שהוא המלכות, ומנגן מאליו, ומשבחת את המלך, ז"א, והקב"ה משתעשע עם הצדיקים בגן העדן. (כמ"ש לעיל לך דף נ"ג ד"ה פירוש זע"י ויחי קל"ח ד"ה פירוש).

שע) זכאה חולקיה מאן וכי: אשרי חלקו מי שמקיץ משנתו בזמן ההוא ועוסק בתורה, וכל מי שקם בזמן ההוא ומשתדל בתורה, נקרא חבירו של הקב"ה וכנסת ישראל. ולא עוד, אלא שאלו נקראים אחים ורעים אליו, שכתוב, למען אחי ורעי אדברה נא (דפו" דף כ"א ע"ב * דף כ"ב ע"א)

עליהו, דמהווא חוטא אתעטר ב"נ בעטרא דמלכא, ומניה דחלין עלאין ותתאין, ה הוא עאל בכל תרעי מלכא, ולית מאן דימחי בידוי. ואפילו בזמנא דמאריהון דדינא נ קיימין למידן עלמא, לא דיינין עליה דינא. בגין דהא אתרשים ברשימו דמלכא, דאשתמודעא ה דאיהו מהיכלא דמלכא, ובגין דא לא דיינין עליה דינא. זכאה חולקיהון דצדיקייא דמשתדלי באורייתא, וכל שכן בזמנא דמלכא תאיב על מלי דאורייתא.

שעג) ת"ח, רזא דמלה, לא קיימא כנסת ישראל קמי מלכא אלא באורייתא. וכל זמנא דישראל בארעא אשתדלו באורייתא. כנסת ישראל שראת עמהון. כד אתבטלו ממלי אורייתא, לא יכלא לקיימא עמהון שעתא חדא. בגיני כך, בשעתא דכנסת ישראל אתערת לגבי מלכא באורייתא, פ אתתקיף חילהא, ומלכא קדישא חדי לקבלא ז לה.

שעד) וכל זמנא דכנסת ישראל אתת לקמי מלכא, ואורייתא לא אשתכחת עמה, כביכול תשש חילהא. ווי לאינון דמחלשין חילא דלעילא, בגיני כך, זכאין אינון דמשתדלי באורייתא, וכ"ש בההיא שעתא דאצטריך ג לאשתתפא בה בכנסת ישראל. כדין קב"ה קארי עליה, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

שעה) רבי יוסי פתח ואמר, ה משא דומה אלי קורא משעיר שומר מה מלילה שומר מה מליל. האי קרא אוקמוה חברייא, בכמה אתר. אבל משא

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ק) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר. ה) (ישעיה כא) הווא עאל בכל תרעי מלכא ולית מאן דימחי בידוי ואינון מאריהון דדינא לא; ל"ג מן הוא עד ואפילו. ש"מ. ז) ל"ג קיימין למידן עלמא. ט) דהווא. ע) דהא כל. פ) אתקיף. צ) לון. ק) אשתכח. ר) ל"ג לאשתתפא.

אילת השחר

הסולם

מאמר

שעה אחת. משום זה בשעה שכנסת ישראל מתעוררת אל המלך בתורה של התחוננים, מתחזק כחה, והמלך הקדוש שמח לקבל אותה. שעד) וכל זמנא וכי: וכל זמן שכנסת ישראל באה לפני המלך, והתורה אינה נמצאת עמה, כביכול, תש כחה. אוי לאלו המחלישים כח של מעלה. משום זה, אשרי הם מי שעוסקים בתורה, וכל שכן בשעה ההוא שצריכים להשתתף עם כנסת ישראל. דהיינו בחצות לילה, (כנ"ל לך דף נ"ג ד"ה פירוש) אז הקב"ה קורא עליו, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

שעה) ר' יוסי פתח וכי: רי"ט ואמר, משא דומה אלי קורא משעיר שומר מה מלילה שומר מה מליל. מקרא זה העמידו החברים בכמה מקומות. אבל משא דומה פירוש. כל זמן

המלך, שה"ט ג"ר, ומתיראים ממנו עליונים ותחוננים, הוא נכנס בכל שערי המלך, ואין מי שימחה בידו. ואפילו בזמן שבעלי הדין עומדים לדון העולם, אינם דנים עליו דין. משום שהוא גרשם ברשימת המלך, שנודע שהוא מהיכל המלך, ומשום זה אינם דנים עליו דין. אשרי חלקם של הצדיקים העוסקים בתורה, וכל שכן בזמן שהקב"ה משתוקק לדברי תורה. דהיינו בחצות לילה. (כנ"ל לך דף נ"ג ד"ה פירוש).

שעג) ת"ח רזא דמלה וכי: בוא וראה, סוד הדבר הוא, שאין כנסת ישראל עומדת לפני המלך, ז"א, אלא בתורה. וכל זמן שישראל שבארץ עוסקים בתורה, כנסת ישראל שורה עמהם, כשנתבטלו מדברי תורה אין כנסת ישראל יכולה להמצא עמהם אפילו (דפו" דף כ"ב ע"א)

דומה, כל זמנין דישראל אשתכחו בגלותא, אתיידע זמנא וקצא דלהון, וזמנא וקצא דההוא גלותא. ^ט וגלותא דאדום, הוא משא דומה, דלא אתגלייא ולא אתיידע ^ה כאינון אחרנין.

שעו) קב"ה אמר, אלי קורא משעיר, קלא שמענא בגלותא דשעיר, אינון דדחקי בינייהו, אינון דשכבי לעפרא. ומאי אמרי. שומר מה מלילה שומר מה מליל אינון תבען לי על מטרוניתא, מה עבדית מן מטרוניתא דילי.

שעז) כדין קב"ה כניש לפמליא דיליה, ואמר, חמו בני רחימי, דאינון דחיקין בגלותא, ושבקין צערא דלהון, ותבעין לי על מטרוניתא. ואמרי, שומר: אנת דאקרי שומר, אן הוא שמירה & דילך אן הוא שמירה דביתך. מה מלילה: מה עבדת מלילה, הכי נטרת לה. מה מליל. דהא לזמנין אתקרי לילה, ולזמנין אתקרי ליל, הה"ד ^ט ליל שמורים הוא. וכתוב הוא הלילה הזה.

שעח) כדין קב"ה אתיב לון, הא שמירה דידי אשתכח, דהא אנא זמין לקבלה, ולאשתכחא בהדה, הה"ד אמר שומר, ההוא דנטיר ביתא, אתא בקר וגם לילה. דהא בקדמיתא ^ב אסתלק לעילא לעילא, ^ג וסליק לההוא ^ד בקר דאזדמן ^ה ביה תדירא. השתא אתא בקר. הא זמין לאתחברא בלילה. וגם לילה, הא זמינא היא. אבל ^ו בגיניכון אתעכבו. ואי אתון בעאן דא, על מה אתון מתעכבי, שובו. שובו בתשובה. כדין אתיו, אתו לגבאי, ונהוי כלא במדורא

מסורת הוזהר

(ש) שמות יב) תרומה ל צ"ה.

חלופי גרסאות

ש והאי גלותא. ת בהנהו. א דילן. ב אסתלקת. ג סליק. ד אתר. ה בה. ו בגיניהון.

מאמר

הסולם

שומר מה מלילה

המלכות שנקראת לילה, כך שמרת אותה. מה מליל, הוא ג"כ המלכות, כי לפעמים נקראת לילה ולפעמים נקראת ליל. מטרת שנתחברא ב"א נקראת ליל, וכשנתחברא נקראת לילה (כמ"ש פרשת בא אות קל"א) ז"ש, ליל שמורים הוא. וכתוב, הוא הלילה הזה.

שעח) כדין קב"ה אתיב לון וכו': אז הקב"ה השיב להם, לישראל, הרי שמירה שלי נמצאת, כי אני עתיד לקבלה ולהמצא עמה. ז"ש, אמר שומר, זהו ששומר הבית, דהיינו הקב"ה, אתא בקר וגם לילה, כי תחלה נסתלק הקב"ה למעלה למעלה והעלה עמו בקר ההוא, שהוא יסוד, הנמצא עמו תמיד, ועתה, אתא בקר, שהוא מוכן להתחבר בלילה, שהוא המלכות, וגם לילה, מוכנת לחיבור עם היסוד, אבל בשבילכם מתעכבים. ואם אתם רוצים את זה, למה אתם מתעכבים, שובו, שובו בתשובה. אז, אתיו, תבואו אלי, ונהיה כלנו

זמן שישראל נמצאים בגלות נודע הזמן והקץ שלהם, והזמן והקץ של הגלות ההיא. אבל גלות אדום היא משא דומה, שלא נגלה ולא נודע הקץ שלו כאלו האחרים.

שעו) קב"ה אמר אלי וכו': הקב"ה אמר, אלי קורא משעיר, שפירושו, קול שמעתי בגלות של שעיר, מאלו הנלחצים ביניהם, מאלו השוככים לעפר. ומה אומרים. שומר מה מלילה שומר מה מליל. שהם מבקשים ממני על המלכה שלי, הנקראת לילה, ואומרים, מה עשית מן המלכה שלי.

שעז) כדין קב"ה כניש וכו': אז הקב"ה הקהיל את הפמליא שלו, דהיינו המלאכים העליונים הקרובים אליו, ואמר, ראו את בני האהובים, שהם נלחצים בגלות, ועוברים הצער שלהם, ומבקשים על המלכה, ואומרים לי שומר, אתה שנקרא שומר, איפה היא השמירה שלך, איפה היא השמירה של ביתך. מה מלילה, מה עשית מלילה, מן (דפו" דף כ"ב ע"א)

חדא, ז וכלנא נתוב לאתרנא. הה"ד (ח) ושב יי' אלהיך את שבותך, והשיב לא נאמר, * אלא ושב. תרין ושב ושב כתיב הכא. אלא, חד לכנסת ישראל. וחד לקב"ה. הה"ד ושב יי' אלהיך את שבותך ושב וקבצך מכל העמים. שעט) פתח ההוא טייעא ואמר, (ט) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. ת"ח, כד קב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקייא בגנתא דעדן, כל מלי דעלמא ח תתאה, וכל עלאין ותתאין מתערין לקבליה. וכל אילני דגנתא דעדן, פתחי שבחא לקבליה. הה"ד, (א) אז ירננו עצי היער מלפני יי' כי בא. ואפילו עופי דארעא, כלהו מרחשי שבחא קמיה. כדין ט שלהובא נפק, (ז) ובטש בגדפוי דתרנגולא, וקרי ושבח למלכא קדישא. וקרי לבני נשא דישתדלון . באורייתא, ובשבחא דמאריהון, ובפולחניה. זכאה חולקיהון דמאן דקיימין מערסייהו, לאשתדלא באורייתא.

(שפ) כד אתי צפרא, פתחין דדרומא נפתחין, ותרעי דאסוותא נפקין לעלמא, ורוחא דמזרח אתער, ורחמי אשתכחו, וכל אינון ככביא כ ומזלי דממנן תחות שולטניה דהאי בקר, כלהו פתחין שבחא וזמרין למלכא עלאה. הה"ד, ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים, מה בעאן הכא בני אלהים, דאינון מזמנין תרועה בהאי בקר, ז והא כל דינין אתעברו בזמנא דחסד אתער בעלמא. אלא ויריעו כל בני אלהים, הא אתבר תוקפא דדינין קשיין, אתבר חילא דלהון, כד"א (ג) רעה התרועעה ארץ.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (דברים ל) וירא קנו צ"ב. (א) (איוב לח) ב"ב ז וכלא. ח עלאה. ט תרנגולא בטש בגדפוי ול"ג כט צ"ד. (ב) (ד"ה א טז) לך ג צ"ג. (ג) (ישעיה כד) שלהובא נפק. י בשבחא ובפולחנא דמאריהון ול"ג באורייתא. כ ל"ג ומזלי. ז דהא. חלק ג' לו. תקוני זחר ת"ג.

דרך אמת [ל] מכה בכנפיו וקורא כדרך התרנגולים והוא המכריז למעלה.

ברן יחד ככבי בקר

הסולם

מאמר

כולם דובכות שבח לפניו. אז יוצאת שלהבת ומכה בכנפיו של התרנגול, וקורא ומשבח למלך הקדוש, וקורא לבני אדם שישתדלו בתורה, ובשבח אדונם ובעבודתו. אשרי חלקם של אותם הקמים ממתם לעסוק בתורה. (שפ) כד אתי צפרא וכו': כשבא הבקר, הפתחים שבדרום, שהוא החסד, נפתחים, ושערי רפואה יוצאים לעולם, ורוח מזרח, שהוא ז"א, נתעורר, ורחמים נמצאים, וכל אלו הככבים ומזלות, שהם מדרגות, הממונים תחת ממשלתו של בקר הזה, שהוא יסוד המאיר חסדים, כולם פותחים בשבח ובזמירות למלך העליון. ז"ש, ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלקים. שואל, מה רוצים כאן בני אלקים, שהם דין, שמזמינים תרועה בבקר הזה, שהוא זמן החסד, והרי כל הדינים נעברים בזמן שהחסד

כלנו במדור אחד, וכלנו נשוב למקומותינו. ז"ש, ושב ה' אלקיך את שבותך. והשיב לא נאמר, אלא ושב, כי ב' פעמים ושב נאמר כאן, אחד לכנסת ישראל שתשוב להקב"ה, ואחד להקב"ה שישוב לכנסת ישראל. ז"ש ושב ה' אלקיך את שבותך ושב וקבצך מכל העמים.

שעט) פתח ההוא טייעא וכו': פתח סוחר ההוא ואמר, ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלקים. בוא וראה, כשהקב"ה בא להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן, כל הדברים, דהיינו המדרגות, שבעולם התחתון, שהוא המלכות, וכל העליונים והתחתונים מתעוררים כנגדו, וכל האילנות, שהם המדרגות, שבגן עדן פותחים בשבחים כנגדו, ז"ש, אז ירננו עצי ער מלפני ה' כי בא. ואפילו העופות שבארץ, (דפו"י דף כ"ב ע"א *) דף כ"ב ע"ב)

שפא) וכל כך, בגין דהאי בקר אתער בעלמא, ואברהם אתער ואתי למנטע אשל בבאר שבע. מלה דא הכי ^ה שמענא לה, בבאר שבע ודאי, וכתיב ^ד ויקרא שם בשם יי אל עולם.

שפב) פתח חבריה טייעא ואמר, ^ה הבקר אור והאנשים שלחו וגו', מאי הבקר אור. הכי אוליפנא, מהו בקר. אלא בזמנא דאתי צפרא, ודינין מתעברן, וחסד בעא לאתערא, כל אינון דאתיין מסטרא דא, ^ג מבקרי לאתרייהו, לזמנא ברכאן לעלמא. ודא ^ו הוא הבקר אור, דהא רחמי מתישבי לעלמא, וחסד קאי באתריה, כדין הוא בקר אור. וכתיב ^ו וירא אלהים את האור כי טוב.

שפג) תא חזי, כלא הוא בדרגין ידיען. ליליא, הא ידיעא. בקר אור, ^ז הא ידיעא, והוא דרגא עלאה דאשתכח ביה תדירא. אימתי. כד נהיר שמשא. שמשא ידיעא, והוא דרגא עלאה, דמבסם לכלא, ונהיר לכלא, כמה דאת אמר, ^ז כי שמש ומגן יי אלהים. והאי בקר אור, נהיר משמשא, ודא נהיר ^ז ליליא. בגין כך, כלא תליא דא בדא. והאי בקר אור כד אתער, כל בני עלמא אתאחדן באחדותא בחדותא, ומשתכחי בעלמא, והשתא הא נהיר יממא, עידן רעותא הוא, למהך באורחא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ד) (בראשית כא) חלק ג' נב: זהר חדש ס ט"ב שי"ז. ה) (שם מד) מקץ סא צ"ד. ו) (בראשית ב) ב"א ו צ"א. ז) (תהלים פד) שמות ס צ"ח.

ח שמע; שמענו. נ מפקדי. ס הוא בקר בקר אור. ע ל"ג. הא. פ ליליא.

מאמר

הסולם

הבקר אור

אור, שהרחמים מתישבים בעולם, והחסד עומד במקומו, אז הוא בקר אור, וכתוב, וירא אלקים את האור כי טוב. אשר האור הוא חסד, טוב הוא יסוד, שנקרא טוב ונקרא בקר. שהחסד נתעורר ע"י הבקר שהוא יסוד. וזהו הבקר אור.

שפג) ת"ח כלא הוא וכו': בוא וראה. הכל הוא במדרגות ידועות. לילה הרי ידוע, שהוא מלכות. בקר אור, הרי ידוע, שהוא מדרגה עליונה. יסוד, הנמצא בה תמיד. במלכות, בעת שהיא מאירה. מתי נמצא בה, במלכות, כשמאיר השמש. השמש ידוע, שהוא מדרגה עליונה המבשם הכל, ומאיר לכל, דהיינו הת"ת, כש"א, כי שמש ומגן ה' אלקים. ובקר אור הזה, שהוא יסוד, מאיר משמש, שהוא ת"ת, וזה, היסוד, מאיר ללילה, שהוא מלכות. משום זה הכל תלוי זה בזה. ובקר אור הזה כשנתעורר, כל בני העולם, דהיינו כל מדרגות המלכות שנקראת עולם, מתאחדות באחדות בשמחה, ונמצאות בעולם. ועתה, הרי האיר היום, עת רצון הוא ללכת בדרך. בריכו

שהחסד נתעורר בעולם. ומשיב, אלא ויריעו כל בני אלקים, פירושו, שנשבר תוקף דינים הקשים, ונשבר הכח שלהם, כי ויריעו פירושו שנשברו, כש"א רועה התרועעה ארץ.

שפא) וכל כך בגין וכו': וכל כך היה, שהתרועעו הדינים קשים, מפני שבקר הזה נתעורר בעולם, שהוא יסוד, ואברהם שהוא חסד, נתעורר, ובא לנטוע אשל בבאר שבע. אשר אשל הוא ז"א ובאר שבע היא מלכות, שע"י אברהם שהוא חסד נתיחדו ז"א ומלכות, ודבר זה כך שמעתי, בבאר שבע ודאי, שהיא מלכות. וכתוב, ויקרא שם בשם ה' אל עולם. דהיינו יחוד ז"א ומלכות. כי הוי"ה הוא ז"א, אל עולם היא מלכות.

שפב) פתח חבריה טייעא וכו': פתח חברו הסוחר ואמר, הבקר אור והאנשים שלחו וגו'. מהו הבקר אור. ומשיב, כך למדתי, מהו בקר, היינו בומן שבא הבקר, והדינים בעברים, וחסד רוצה להתעורר, כל אלו הבאים מצד הוה, מצד החסד, מבקרים את מקומם, דהיינו החסד, להמציא ברכות לעולם. וזהו, הבקר (דפו"י דף כ"ב ע"ב)

שפד) בריכו לון רבי חייא ורבי יוסי, ונשקו לון ברישייהו, ושדרו לון. אמר ר' חייא לרבי יוסי, בריך רחמנא, דתקין ארחנא קמן, ודאי קב"ה שדר לון גבן. זכאין אינון דמשתדלי באורייתא, ולא ארפין מינה שעתא חדא. נפקו רבי חייא ורבי יוסי, ואזלו לארחייהו. אמר רבי יוסי, ודאי רחמותא דלביא קשיר באלין טייעי. א"ר חייא, לא תוהנא על דא, דהא ביומוי דרבי שמעון, אפילו צפרי שמיא מרחשן חכמתא, דהא מלוי אשתמודען לעילא ותתא.

שפה) פתח רבי חייא ואמר, (ח) ויאמר יי' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וגו'. ת"ח, כל זמנא דהוה משה קיים בעלמא, הוה ממחי צ בידיהו דישראל, בגין דלא ישתכחון בחיובא קמי קב"ה ובגין דמשה אשתכח בינייהו לא ק יהא כהווא דרא עד ר דרא דייתי מלכא משיחא דיחמו יקרא דקב"ה כוותייהו ו דאינון אתדבכו מה דלא אתדבכו דרין אחרנין.

שפו) דתנינן, חמאת שפחה חדא על ימא, מה דלא חמאת עינא דיחזקאל נביאה. אי אינון אתדבכו כל כך, נשיהון דישראל כ"ש. בנייהו כ"ש. גוברין כ"ש. ת סנהדרין כ"ש. נשיאים כ"ש, וכ"ש נביאה עלאה מהימנא משה, דאיהו על כלא. והשתא אלין טייעי מדברא מרחשין חכמתא כל כך, כ"ש חכימי דרא, כ"ש אינון דקיימי קמיה דר"ש, ואולפי מיניה בכל * יומא. כ"ש וכ"ש ר"ש דהוא עלאה על כלא.

שפז) בתר דמית משה, מה כתיב, (ט) וקם העם הזה וזנה וגו'. כך, ווי

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(ח) (הכרים לא) חלק ג' כג. קפא : רפח. ט) (דברים ז) (דבריהם) צ בידא. ק הוה ול"ג כהווא. ר ל"ג דרא. ש ואינון. (לא) לעיל אות שפה צ"ש. (ט) ויאנס עוובים ממנה אפילו רגע א'.

כל זמנא דמשה קיים

הסולם

מאמר

מלך המשיח, שיראו כבוד הקב"ה כמותם, שהם השיגו מה שלא השיגו דורות אחרים. שפז) דתנינן חמאת שפחה וכו' : שלמדנו, ראתה שפחה על הים מה שלא ראתה עין יחזקאל הנביא. ואם הן השפחות, השיגו כל כך, נשיהם של ישראל לא כל שכן, ובניהם לא כל שכן, והאנשים לא כל שכן, וסנהדרין לא כל שכן, והנשיאים לא כל שכן, ולא כל שכן נביא העליון הנאמן משה, שהוא על כולם. ועתה, אלו הסוחרים שבמדבר היו דובבים חכמה כל כך, מכל שכן חכמי הדור, ומכל שכן אלו הנמצאים לפני ר' שמעון, ולומדים ממנו בכל יום. ומכל שכן יכל שכן ר' שמעון עצמו, שהוא עליון על כולם. שפז) בתר דמית משה וכו' : אחר שמת משה מה כתוב, וקם העם הזה וזנה וגו'. כך אוי לעולם כשיסתלק ממנו ר' שמעון, שמבועי החכמה

שפד) בריכו לון ר' חייא וכו' : ברכו אותם ר' חייא ור' יוסי, ונשקו אותם בראשיהם, ושלחו אותם. אמר ר' חייא לר' יוסי, ברוך הרחמן שתקן הדרך לפנינו, ודאי שהקב"ה שלחם לנו. אשרי הם העוסקים בתורה ואינם גרפים ממנה אפילו שעה אחת. יצאו ר' חייא ור' יוסי מן החערה, והלכו לדרכם. א"ר יוסי, ודאי אהבת לבי קשורה באלו הסוחרים. א"ר חייא, איני מתפלא על זה, כי בימיו של ר' שמעון אפילו עוף השמים דובבים חכמה כי דבריו נשמעים למעלה ולמטה. שפה) פתח ר' חייא וכו' : פר"ח ואמר, ויאמר ה' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וגו'. בוא וראה כל זמן שמשה היה חי בעולם, היה מוחה בידיהם של ישראל שלא ימצאו בחטא לפני הקב"ה. ומשום שמשה נמצא ביניהם, לא יהיה כדור ההוא עד הדור שיבא (דפו"י דף כ"ב ע"ב *) דף כ"ג ע"א)

לעלמא כד יסתלק מניה ר"ש, דמבועי דחכמתא א יסתתמו מעלמא, ויבעי ב"נ מלה דחכמתא, ולא ישכח מאן דיימא, וטעאן כל עלמא באורייתא, בגין דלא ישתכח בינייהו, מאן דאתער בחכמתא. על ההוא זמנא כתיב, ואם כל עדת ישראל ישגו. ואם ישגו באורייתא, ולא ינדעון אורחהא, ב במאי הוא, בגין ונעלם דבר מעיני הקהל, דלא ג ישתכח מאן דידיע לגלאה עמיקתא ד דאורייתא ה ואורחהא. ווי לאינון דרין דמשתכחי כדין בעלמא.

שפח) אמר רבי יהודה, זמין קב"ה לגלאה רזין עמיקין דאורייתא, בזמנא דמלכא משיחא, בגין י דמלאה הארץ דעה את י"י כמים לים מכסים. וכתיב, ו לא ילמדו עוד איש את אחיו ואיש את רעהו לאמר דעו כי את י"י כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם אכ"ר.

שפט) א אשר נשיא יחטא ועשה אחת וגו' בשגגה ואשם. תאני ר' יצחק, מ"ש בכל אתר דכתיב בהו ואם, כד"א אם הכהן המשיח יחטא. ואם כל עדת ישראל ישגו, והכא אשר נשיא יחטא, ולא כתיב ואם נשיא יחטא, מאי קא מיירי. שצ) אלא, אלין כהניא לא משתכחי הכי בחטאה, דהא כהן נטיר גרמיה תדירא, בגין ב דמטולא דמאריה עליה בכל יומא, ומטולא דישראל כלהו, ומטולא דכל חד וחד, וע"ד תוהא איהו כד יחטא, ובג"כ ואם כתיב. וכן ואם כל עדת ישראל ישגו, תוהא הוא דכלהו ישתכחו בחובה חד, דאי אלין יחטאון, אלין לא יחטאון, ובגיני כך ואם כתיב. אבל הכא אשר נשיא יחטא, ודאי, בגין

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

י) (ישעיה יא) וירא קטו צ"ו. כ) (ירמיה לא) חלק ג' נח. קל: זהר חדש נג ט"א שי"ב. ל) (ויקרא ד). דרך אמת נ) חשא.

מאמר

הסולם

אשר נשיא יחטא

יצחק, מה ההפרש שבכל מקום כתוב בהם ואם, כמש"א, אם כהן המשיח יחטא. ואם כל עדת ישראל ישגו. וכאן כתוב, אשר נשיא יחטא. ולא כתוב ואם נשיא יחטא. מה זה מלמדנו.

שצ) אלא אלין כהניא וכו': ומשיב, אלא אלו הכהנים אינם נמצאים כל כך בחטא, כי הכהן שומר את עצמו תמיד, משום שמשאו של אדוניו עליו בכל יום, ומשאם של ישראל כולם, והמשא של כל אחד ואחד. וע"כ פליאה היא אם יחטא, וע"כ כתוב ואם. וכן ואם כל עדת ישראל ישגו, כי פליאה שכולם ימצאו בחטא אחד, שהרי אם אלו חוטאים אלו אינם חוטאים, ומשום זה כתוב ואם. אבל כאן, אשר נשיא יחטא, ודאי יחטא, משום שלבו גאה בו, כי העם הולך אחריו, ומתמנה תחתיו. וע"כ

החכמה יסתמו בעולם, ויבקש אדם דבר חכמה ולא ימצא מי שיאמר, וישגה כל העולם בתורה, ולא ימצא מי שיעוררו בחכמה. על זמן ההוא כתוב, ואם כל עדת ישראל ישגו. דהיינו ואם ישגו בתורה, שלא ידעו דרכיה, במה הם, משום, ונעלם דבר מעיני הקהל, שלא יהיה נמצא מי שידע לגלות עמקות התורה ודרכיה. אוי לאלו הדורות שימצאו או בעולם.

שפח) אמר ר' יהודה וכו': אר"י, עתיד הקב"ה לגלות סודות עמוקים בתורה בזמן מלך המשיח, משום, שמלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. וכתוב, ולא ילמדו עוד איש את אחיו ואיש את רעהו לאמר דעו את ה' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם, אכ"ר.

שפט) אשר נשיא יחטא וגו': למד ר' (דפו"י דף כ"ג ע"א)

ויקרא

קכט

דלביה גס ביה, ועמא אזלין אבתריה, ואתמנון תחותי. וע"ד אשר נשיא יחטא. כגון דעבר על מצות לא תעשה, והוא עביד חד מנייהו, וע"ד לא כתיב ביה ואם, דהא מלוי לא בספקא הוה.

שצב) רבי יהודה פתח, (ח) והנשיאים הביאו את אבני השם ואת אבני המלואים לאפוד ולחשן. מ"ש דמלין אלין אקריבו נשיאים, ולא ב"נ אחרא, והא כתיב (ו) כל נדיב לבו יביאה את תרומת יי, וכתיב (ז) ואבני שהם ואבני מלואים לאפוד ולחשן.

שצב) אלא, אמר קב"ה, אע"ג דבכלא תליא האי נדבה, סליקו אלין אבנים לנשיאים. מ"ט, בגין דעל לבא דכהנא אשתכחו. אמר קודשא ב"ה, ליתו נשיאים דלבייהו גס בהו, וייתון אלין אבנים דאינון משתכחי על לבא ד דכהנא, ויתכפר עלייהו מגסות לבייהו, וכתיב (ט) והיו על לב אהרן בבאו לפני יי, וע"ד והנשיאים הביאו את אבני השם ואת אבני המלואים לכפרא עלייהו.

שצג) ובג"כ אשר נשיא יחטא ודאי. ועשה אחת מכל מצות יי אלהיו אשר לא תעשנה, כמה דאוקמוה, דעבר על מצות לא תעשה. או הודע אליו חטאתו. דבגין דלביה גס ביה, לא אשגח בחטאיה, ולבתר אתידע ליה, ועבד מניה תשובה.

שצד) רבי יהודה ור' יוסי הוה יתבי חד ליליא, ולעאן באורייתא. א"ר יהודה לרבי יוסי, חמינא דצחותא דאורייתא בליליא, הוא יתיר מביממא, אמאי.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (שמות לה). (ט) (שם) ויקהל יו צ"ש. (ז) (שמות לה). (ט) (שם כח) פקודי סג צ"ח.

ו ויתמנון. ז ל"ג דכהנא.

מאמר

הסולם

אשר נשיא יחטא

וע"כ אומר, אשר נשיא יחטא, דהיינו שעבר על מצות לא תעשה, ועשה אחת מהן, וע"כ לא כתוב בו, ואם, כי דברי חטאו אינם בספק.

שצג) וכג"כ אשר נשיא וגו': ומשום זה, אשר נשיא יחטא, ודאי. ועשה אחת מכל מצות ה' אלקיו אשר לא תעשנה. הוא כמו שהעמדנו. שעבר על מצות לא תעשה. או הודע אליו חטאתו. כי משום שלבו גאה עליו, אינו משגיח בחטאיו, ורק אח"כ נודע לו, ועשה עליו תשובה.

שצד) רבי יהודה ור' יוסי וכו': ר"י ור"י היו יושבים לילה אחד ועוסקים בתורה. א"ר יהודה לר' יוסי אני רואה שהתורה שלומדים אותה בלילה היא יותר צחה מהתורה שלומדים אותה ביום. למה זה. אמר לו, משום שצחות התורה שבכתב היא בתורה שבעל פה. שה"ס המלכות הנקראת לילה, ונקראת תורה שבעל פה, ותורה שבעל פה שהיא המלכות

שצא) ר' יהודה פתח וכו': רי"פ, והנשיאים הביאו את אבני השם ואת אבני המלואים לאפוד ולחשן. שזאל מה השנוי, שהברים אלו הקריבו הנשיאים ולא אדם אחר. יהרי כתוב, כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה'. וכתוב, ואבני שהם מלואים לאפוד ולחשן. הרי שהיא מצוה לכל אדם.

שצב) אלא אמר קב"ה, אע"פ שבכולם תלויה נדבה זו, יביאו את אלה האבנים הנשיאים. מה הטעם. הוא משום שהאבנים נמצאות על לב הכהן, אמר קב"ה, יבואו הנשיאים שלבם גאה עליהם, ויביאו אבנים אלה הנמצאות על לב (דפו"י דף כ"ג ע"א)

א"ל, בגין דצחותא דתורה שבכתב, תורה שבעל פה הוא. ותורה שבעל פה, בליליא שלטא ואתערת יתיר מביממא, ובזמנא דאיהי שלטא, כדין איהו צחותא דאורייתא.

שצה) פתח ר' יוסי ואמר, ^ט ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה. תא חזי, ^ס בשעתא דאתער רוח צפון, ואתפלג ליליא, הא אוקמוה, דשלהובא חד נפיק, ובטש תחות גדפוי דתרנגולא, ואקיש גדפוי וקארי. וההוא שלהובא בזמנא דמטי גביה, ואתער לקבליה, אסתכי ביה, ואודעזע וקארי, ואסתכי ואשגח בגין יקרא דמאריה, למעבד רעותיה, וקארי לון לבני נשא.

שצז) ועל דא אקרי שכו, אשגחא. ואקרי גבר, בגין ^ח דאתער בשלהובא * דגבורה, בסטרא דגבורה קא אתיא לאתערא בעלמא. כדין אינון בני מהימנותא קיימין, ויהיבין גבורה ^ט וחילא לכנסת ישראל, וכדין אקרי רנה דאורייתא. ועל דא, ירית דוד מלכותא הוא ובנוי לעלמין ולדרי דרין.

שצז) וכד תרנגולא קארי, ובני נשא גיימי בערסייהו, ^כ ולא מתערי. תרנגולא ^ל קארי לבתר, ואמר מה דאמר, והא אוקמוה. לבתר בטש בגדפוי, ^מ ואמר, ווי לפלניא נזיף דמאריה, שבקא דמאריה, דלא אתער רוחיה, ולא אשגח ליקרא דמאריה.

שצח) כד נהיר יממא, כרוזא קרי עליה ואמר, ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה, לסייעא ליה באינון תושבחן, ולמהוי כלא בסיועא חדא.

חלופי גרסאות

^ח דיתער. ^ט ל"ג חילא. ^י דינא. ^כ ל"ג ולא. ^ל וקארי. ^מ ל"ג ואמר.

מסורת הזהר

^ט (איוב לה) תרומה רפב צ"כ.

דרך אמת ^ס שלח לך קע"א ע"ב.

הסולם

שלהובא — תחות גדפוי דתרנגולא

מאמר

לעורר בעולם. או אלו בני האמונה עומדיהם, ונותנים גבורה וכה לכנסת ישראל. שהיא המלכות, וזה נקרא רנה של התורה. ועל זה, שקם בחצות לילה, זכה דוד במלכות, הוא ובניו לעולמים ולדורי דורות.

שצז) וכד תרנגולא וכו': וכשהתרנגול קורא, ובני אדם ישנים במטותיהם ואינם מתעוררים, קורא התרנגול אח"כ ואמר מה שאמר, וכבר העמדנו (להלן שלח קע"א: ד"י) ואח"כ מכה בכנפיו ואומר, אוי לפלוני, מגדף מאדונו, עזוב מאדונו, שלא נתעורר רוחו, ולא הביט לכבוד המלך.

שצח) כד נהיר יממא וכו': כשהתאיר היום, כרוז קורא עליו ואומר, ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה, כדי לעזור אותו

המלכות, שולטת בלילה ומתעוררת יותר מאשר ביום, ובזמן שהיא המלכות, שולטת, אז היא הצחות שבתורה.

שצה) פתח ר' יוסי וכו': פרי ואמר, ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה. בוא וראה, בשעה שנתעורר רוח צפון ונחלק הלילה, הרי העמדנו (ויקהל אות כ"א) ששלהבת אחת יוצאת ומכה תחת כנפיו של התרנגול, והוא דופק בכנפיו וקורא. ושלהבת ההיא כשמגיע אליו ומתעוררת כנגדו, מביט בה ומזדעזע וקורא, שמביט ומסתכל בשביל כבוד אדונו, לעשות רצונו וקורא לבני אדם לקום ולעבוד להקב"ה. (וכבר נתבאר זה לעיל בהקט"ז דף קל"ח ד"ה וכו' ע"ש).

שצז) ועל דא אקרי וכו': וע"כ נקרא שכו, שהוא לשון הבטה. ונקרא גבר, משום שמתעורר בשלהבת הגבורה, ובצד הגבורה בא (דפו"י דף כ"ג ע"א *) דף כ"ג ע"ב)

ויקרא

קלא

עושי, עושני מבעי ליה, מהו עושי. אלא, בשעתא דב"נ קם בפלגות ליליא, ואשתדל נ ברנה דאורייתא, ס דרנה דאורייתא לא אתקרי, אלא בליליא. וכד איהו אשתכח באורייתא, כד נהיר יממא, קב"ה וכנסת ישראל מתקני ליה בחד חוטא דחסד לאשתזבא מכלא ולנהרא ליה בין עלאין ע ותתאין.

שצט) רבי יהודה אמר, אנא שמענא דאמר רבי אבא האי קרא, איהו אלוה עושי, עושה לי מבעי ליה, מהו עושי. אלא כמה דאמרת, בשעתא דאיהו קם בפלגות ליליא, ואשתדל באורייתא, כד נהר יממא, אתער אברהם בהוא חוטא דיליה, פ דכתיב צ ביה צ אם מחוט ועד שרוך נעל וגר. וקב"ה וכנסת ישראל מתקני ליה, ק ועבדי ליה בכל יומא בריה חדשה, הה"ד אלוה עושי.

ת) והא אוקמוה, א"ל ו"ה. א"ל: דא אברהם. דכתיב, ג ביה, האל הגדול. ו דא קב"ה. ה' דא כנסת ישראל. ודא הוא אלוה. ואינון עבדין ליה לב"נ, ומתקנין ליה בכל יומא, ובג"כ כתיב, עושי, כד"א ק) ישמח ישראל בעושי. א"ר יוסי, ודאי כך הוא, וכלא חד מלה.

תא) רבי יהודה פתח ואמר, ו) או הודע אליו חטאתו אשר חטא. הודע אליו, מסטרא דמאן, או ט ידע חטאתו מבעי ליה, מהו הודע אליו. אלא קב"ה פקיד לכנסת ישראל, לאודעא ליה לבר נש, ההוא חובא דהוא חב, ובמה ה מודע

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

צ) (בראשית יד) חלק ב' כה: ק) (תהלים קמט) חלק ב' ריט: רלח: ו) (ויקרא ז).

נ) בנינא. ס) דדינא. ע) לתתאין. פ) כדכתיב. צ) ל"ג ביה. ק) דעבדי. ר) ל"ג ביה. ש) נודע. ת) אודע.

מאמר

הסולם

או הודע אליו חטאתו

ואתו באלו התשבחות, שיהיה הכל בעזרה אחת. פירוש. שהמלכות נותנת זמירות בלילה, לז"א, כדי לעזור האדם, שיתעורר גם הוא באלו התשבחות, וכשהאדם משבח ועוסק בחורה היא מעלה מ"ג, ועוזר את המלכות, ונמצאים שניהם בעזרה אחת. שואל, עושי, עושני היה צריך לומר, מהו עושי. ומשיב, אלא בשעה שאדם קם בחצות לילה, ועוסק ברנה של תורה, כי רנה של תורה אינה נקראת אלא בלילה, כשהוא נמצא בעסק התורה. כשהאיר היום, הקב"ה וכנסת ישראל מתקנים אותו בחוט אחד של חסד שניצל מכל, ולהאיר אותו בין העליונים והתחתונים. שצט) ר' יהודה אמר וכו': ר"א, אני שמעתי, שאמר ר' אבא מקרא הזה, שאומר, איה אלוה עושי, עושה לי היה צריך לומר, מהו עושי. ומשיב, אלא כמו שאמרת, שבשעה שהוא קם בחצות לילה ועוסק בתורה, כשהאיר היום מתעורר אברהם בחוט של חסד שלו, שכתוב בו, אם מחוט ועד שרוך נעל וגר. (דפו"י דף כ"ג ע"ב)

הוא

ליה, בדינהא. כד"א (ט) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. הודע אליו, כמאן דפקיד לאחרא.

תב) דתנינן בשעתא דב"נ חב קמי קב"ה, ולא אשגח בחטאיה לאהדרא בתיובתא קמי מאריה, ואשדי ליה בתר כתפיה, נשמתיה ממש סלקת ואטהידת קמי קב"ה. כדין, פקיד מלכא לכנסת ישראל, ואמר או הודע אליו חטאתו אשר חטא, אושיט א דינא עליה, ואודע ליה חוביה, כד"א (ח) הודע את ירושלם את תועבותיה.

תג) בתר דמטי עליה דינא, כדין אתער ב רוחא למהדר בתיובתא קמי מאריה, ואתכנע למקרב קרבנא, דהא מאן דלביה גס ביה, חטי, ואנשי חטאיה, ולא אשגח עליה, וקב"ה זמין לקבליה, ופקיד לאודעא ליה להווא חובא, בגין דלא יתנשי מניה.

תד) א"ר יוסי, הכי הוא ודאי ג והכי אשכחנא בדוד, דכיון דעבד ההוא עובדא דבת שבע, לא אשגח ביה. א"ל קב"ה, את אנשית ליה, אנא אדכרנא לך. מיד מה כתיב, (ז) אתה האיש כה אמר ה', אתה האיש דלא דכרת ליה, אתה האיש דאנשית ליה, ובמה אודע ליה בדינא.

תה) אופ הכא, קב"ה קאמר, הודע אליו חטאתו אשר חטא ושפיר מלה, והכי הוא, ד דלא כתיב או נודע אליו, כמה דכתיב (ז) או נודע כי שור נגח הוא, ומאן דקאים בליליא למלעי באורייתא, אורייתא קא מודעא ליה חוביה, ולא

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ט) (איוב כ) בשלח ער צ"ה. ת) (יתחזאל טז). א דינן. ב רוחיה. ג מנלן דהכי: מנלן מרוו וליג. (ז) (ש"ב יב). (ז) (שמות כא).

או הודע אליו חטאתו

הסולם

מאמר

מביט עליו. וע"כ הקב"ה מוכן כנגדו, ומצוה להודיעו חטאו, שלא ישכח ממנו.

תד) א"ר יוסי הכי וכו': אר"י, כך הוא ודאי. וכן מצאנו בדוד, כיון שעשה אותו מעשה של בת שבע. לא השגיח בזה. אמר לו הקב"ה, אתה שכחת אותו, אני אזכיר לך. מיד, מה כתוב, אתה האיש כה אמר ה'. אתה האיש שלא זכרת החטא, אתה האיש ששכחת אותו. ובמה הודיעו. הוא בדין.

תה) אופ הכא קב"ה וכו': אף כאן, הקב"ה אמר, הודע אליו חטאתו אשר חטא. ויפה הדבר וכך הוא, כי לא כתוב, או נודע אליו כמ"ש או נודע כי שור נגח הוא. ופי שקם בלילה לעסוק בתורה, התורה מודיעה לו חטאו, ולא בדרך דין, אלא כאם המודיעה לבנה במלות רכות, והוא אינו שוכח, ושב בתשובה לפני אדונו.

הוא לשון ציווי, דהיינו, שמצוה את המלכות להודיעו.

תב) דתנינן בשעתא וכו': שלמדנו בשעה שאדם חטא לפני הקב"ה ואינו משגיח בחטאו לחזור בתשובה לפני הקב"ה, ומשליכו מאחורי כתפיו, נשמתו ממש עולה ומעידה לפני הקב"ה. או מצוה המלך לכנסת ישראל, ואמר, או הודע אליו חטאתו אשר חטא, דהיינו הושיטי לו דינים, והדיעי לו חטאתו. כש"א, הודע את ירושלים את תועבותיה. אשר הודע הוא לשון ציווי.

תג) בתר דמטי עליה וכו': אחר שהגיע עליו הדין, או נתעורר רוחו לחזור בתשובה לפני אדונו, ונכנע להקריב קרבן, כי מי שלבו גאה עליו הוא חוטא ושוכח חטאו, ואינו

באורח דינא אלא כאימא דאודעא לברה, במלה רכיך, והוא לא אנשי ליה, ותב בתויבתא קמי מאריה.

(תו) ואי תימא דוד, דהוה קם בפלגו ליליא, אמאי אתערו עליה בדינא, אלא שאני דוד, דאיהו עבר במה דאתקשר, ה ובעא דינא, ובמה דעבר אתדון. הוא חטא לקבליה דמלכותא קדישא ולגבי ירושלם קדישא, ו ובג"ד ז אתתרך מירושלם, ומלכותא אעדיו מניה, עד *) דאתתקן כדקא ה יאות.

(תז) אמר ר' יהודה, מהו דקב"ה אעניש ליה לדוד על ידא דבריה, דכתיב (ג) הנני מקים עליך רעה מביתך. אמר ר' יוסי, הא אוקימנא, בגין דאי יקום עליה ב"נ אחרא, לא ירחם עליה. א"ל, והא אבשלום בעא לקטלא לאבוי בכמה עיטין ו בישין . עליה, כ יתיר מב"נ אחרא. א"ל לא שמענא.

(תח) א"ל, אנא שמענא, דוד חטא בבת שבע סתם. אמר קב"ה, ליתי ברא דבת אל נכר, וינקום נוקמתא, ז ומאן איהו. דא אבשלום, ה דברה דיפת תואר הוה, מקרבא. מכאן אוליפנא, מאן דנטיל אתתא דא בקרבא, וחמיד בה, לסוף נפיק מנה בן סורר ומורה. מ"ט בגין דעד כען, לא פסקא מנה זוהמא, והא אוקמוה.

(ט) ר' יוסי פתח ואמר, י נשבע יי' בימינו ובזרוע עזו, האי קרא אוקמוה. אבל ת"ח, כל זמנא דב"נ חטי קמי דקב"ה, אית דרגא דאשתמודעא לעילא ו לקבלי האי חטאה, לדינא ליה לב"נ, ו ואסתכל עליה, אי תב בתויבתא

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(ג) (ש"ב יב) לך קלג צ"א. (ד) (ישעיה סב). ה בעיא. ו ל"ג ובג"ד. ז אתרך. ח מוסיף יאות ואתענש. ט ל"ג בישין. י מוסיף דבר עליה; דבר נש עליה. כ ל"ג יתיר מב"נ אחרא. ל ל"ג ומאן איהו. מ דבריה. נ לקבליה. ס ואסתכל.

או הודע אליו חטאתו

הסולם

מאמר

(תח) א"ל אנא שמענא וכו': אמר לו אני שמעתי. דוד חטא בבת שבע סתם, שה"ס המלכות, אמר הקב"ה, יבא בן של בת אל נכר, וינקום נקמה ומי הוא. הוא אבשלום, שהיה בן יפת תואר שנשבת במלהמה. מכאן למדנו, שמי שלוקח אשה זו במלהמה, חומד אותה, לסוף יוצא ממנה בן סורר ומורה. מהו הטעם. הוא משום שעד עתה עוד לא נפסקא ממנו הוזהמא. וכבר העמדנו.

מאמר נשבע ה' בימינו

(ט) רבי יוסי פתח וכו': ר"י פתח ואמר, נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו. מקרא זה העמידוהו, אבל בוא וראה, כל זמן שאדם חוטא לפני הקב"ה, יש מדרגה הנודעת למעלה כנגד חטא הזה, לדון את האדם ולהסתכל עליו, אם שב בתשובה שלמה לפני אדונו, נעבר החטא

(תו) ואי תימא דוד וכו': ואם תאמר, דוד, שהיה קם בחצות לילה, למה נתעוררו עליו, להזכיר עונו, בדין. ומשיב, משונה הוא דוד, כי הוא חטא במה שנקשר, דהיינו במלכות, וצריך דין, ובמה שחטא נדון. כי הוא חטא כנגד המלכות הקדושה, שהיה נקשר בה, שהיה מרכבה אליה, ולירושלים הקדושה, שהיא נגד המלכות, וע"כ גרש מירושלים והוסרה המלכות ממנו, עד שנתתקן, ועשה תשובה, כלאוי.

(תז) א"ר יהודה וכו': אר"י, מהו, שהקב"ה העניש את דוד על ידי בנו, שכתוב, הנני מקים עליך רעה מביתך. א"ר יוסי, הרי העמדנו, שהוא משום, שאם יקום עליו אדם אחר לא ירחם עליו. אמר לו, והרי אבשלום רצה להרוג את אביו בכמה עצות רעות עליו, עוד יותר מאדם אחר. אמר לו לא שמעתי. (דפו"י דף כ"ג ע"ב *) דף כ"ד ע"א)

שלימתא קמי מאריה, אתעבר חוביה, ודינא לא שלטא עלוי, ולא מאטי עלוי. אי לא תב, אתרשים ההוא חטאה לגבי ההוא דרגא. אוסיף למחטי, הא דרגא אחרא אודמן ^ע לקבליה, ואסתכם בדרגא ^פ קדמאה, כדין בעיא תשובה יתיר. ^צ ואי אוסיף למחטי, אוסיף דרגא על דרגא, עד דאשלים לחמשה דרגין. (תי) כיון דאתתקן ימינא לקבליה, ואסתכם עליה. הא שמאלא זמינא, לאסכמא בימינא, ולאתכללא ביה. כיון דשמאלא אסתכם בימינא, כדין לא תליא בתשובה, והא אוקמוה, וכדין כלא אסתכמו עליה כדינא, ודינא שריא עליה. (תיא) וכד דינא אשתלים ושריא עליה דבינא, כדין ^ק אסתיים ואתתקנו

חלופי גרסאות

^ג לקבלי. ^ד אחרא. ^ה ואי לא תב; ^ו ואי לא אוסיף; ^ז ואי לא תב אוסיף; ^ח ואי לא אוסיף דרגא. ^ט אסתיים

מאמר

הסולם

נשבע ה' בימינו

בארנו את זה במקום אחר (לעיל אות יוד) שכל גילויי הקב"ה לתחתונים, המוגדרים בקריאה ודבור וכיוצא בו. הם רק על ידי פעולות ממנו ית'. וע"כ גם ענין השבועה ה"ס גילוי פעולה כזו המוגדרת בבטחונה המחויב, כמו שבועה, שאי אפשר לשנות עוד. ולזה מבאר לנו ב' ענינים, א) שיש גבול לחטאים ולדינים, שאחר שהחוטא מגיע לגבול הזה אינו יכול לחטוא עוד, ומשום זה אין עוד דינים. ב) שמבחינת כללות העולם נבחן גבול הזה לשבועה, מחמת שהרשעים הם כאלו מתו, שאינם יכולים עוד לחטוא, ואין עוד דינים בארץ. שוסו"ה נשבע ה' בימינו ובורע קדשו אם אתן את דגנך עוד מאכל לאיביך וגו'. שזה יהיה קודם גמר התקון.

והנה שורש כל החטאים שבעולם הוא הגברת השמאל על הימין, שכל אדם יש לו שורש למעלה, ואדם החוטא מגביר את השמאל ומפרידו מן הימין ועושה מחלוקת בין ימין לשמאל, כמו שהיתה מחלוקת ביניהם מטרם שקו אמצעי כלל אותם, (כנ"ל ב"א דף נ"ז ד"ה וזה) וכל זה עושה החוטא בשורש נשמתו למעלה. והדינים הנמשכים מהמחלוקת הזאת הם בחינת העונשים שלו. ואם ממשיך חוטא ואינו עושה תשובה, הנה המתגלה עליו מדת הדין הקשה, מבחינת המלכות דצמצום א' שלא נמתקה בבינה, ואז מסתלקים כל האורות משורשו למעלה והוא מת.

אמנם מדת הדין הזו שמתגלה עליו, אינה נשלמת בפעם אחת (כנ"ל ויצא דף י"ז ד"ה וצריך) וע"י ריבוי חטאים היא הולכת ונאחזת בכל מדרגה ומדרגה מה' מדרגות חג"ת נ"ה, וכשמגיע לראש הספירות שהוא חסד, אז נשלמת

החטא. והדין אינו שולט עליו, ואינו מגיע אליו. ואם לא שב, נרשם חטא ההוא במדרגה ההיא. ואם מוסיף לחטוא, הרי מדרגה אחרת מוכנה כנגדו, ומסכמת אל הדין שבמדרגה הראשונה, אז הוא צריך תשובה יותר גדולה. ואם מוסיף לחטוא, מוסיף מדרגה על מדרגה, עד שמשלים לחמש מדרגות.

(תי) כיון דאתתקן ימינא וכו': כיון שהימין נתתקן כנגדו, של האדם, והסכים עליו, לדין. הרי השמאל מוכן להסכים עם הימין ולהכלל בו. כיון שהשמאל הסכים לימין, אז אינו תלוי עוד בתשובה, וכבר העמידוהו. ואז הכל מסכימים עליו, על האדם, בדין, והדין שורה עליו.

(תיא) וכד דינא אשתלים וכו': וכשהדין נשלם ושורה על האדם, אז מסתיים ונתקנו האצבעות חמש כנגד חמש, ימין בשמאל, להראות שכולם הסכימו עליו בדין ההוא, וידיו מתישרות, כלומר, שהאצבעות משתלבות אלו באלו, להראות דבר בלא כוונת האדם, שלא נתכוון בו. וע"כ כתוב, ימינך ה' נאדרי, ככה ימינך ה' תרעץ אויב, שפירושו שנכלל השמאל בימין, ונשלם הדין, ואז הוא קיום הכל. וע"כ כשרוצה הקב"ה לקיים הכל, כתוב, נשבע ה' בימינו ובורע עונו אם אתן את דגנך עוד מאכל לאיביך וגו'.

ביאור המאמר. הנה המאמר הזה בא לבאר לנו ענין שבועה ה', איך היא נעשית. כי ודאי דברה תורה כלשון בני אדם, (ברכות ל"א) אמנם פנימיות הדברים מה היא, וכבר (דפו"י דף כ"ד ע"א)

אצבען, חמש בגו חמש, ימינא בשמאלא, לאחזאה דהא כלא אסתכמו עליה
 בהוא דינא, וידוי ו מתישרן, לאחזאה מלה בלא כוונה דב"ג, ולא יתכוון ביה.
 וע"ד כתיב, יי ימינך יי נאדרי בכח ימינך יי תרעץ אויב. לאתכללא שמאלא

חלופי גרסאות

ר בידוי. ש מישרן.

מסורת הזוהר

(ד שמות טו) לך פא צ"ה.

נשבע ה' בימינו

הסולם

כאמר

ואדם החוטא כל זמן שלא נגלתה עליו
 נקודה דמדת הדין, מועילה תשובה, מחמת
 שכליו עוד ראויים לקבל אור. מה שאין כן
 אחר שנגלתה עליו נקודה דמדת הדין, אין
 מועילה לו תשובה. כי כליו אינם ראויים עוד
 לקבל שום אור.

גם ידעת שאין לך דבר שאין בו עשר
 ספירות, שהם ה' בחינות כח"ב תו"מ, כי ת"ת
 בלבדו כולל שש ספירות, והן עשר. ומבחינת
 ז' תחתונות הן נקראות חג"ת נ"ה, שחג"ת
 הם כח"ב ונ"ה הם תו"מ. ואדם החוטא
 שנגלתה עליו נקודה דמדת הדין, הולך ופוגם
 בכל עשר ספירות משורש נשמתו. תחלה בהוד,
 ואח"כ בנצח, עד שפוגם בחסד, ואז נשלם
 גילוי הנקודה דמדת הדין, ושוב אין מועילה
 תשובה.

וזה אמר (באות ת"ט) כל זמנא דבר
 נש חפוי וכו' אית דרגא דאשתמודעא
 לעילא וכו' כי בחטאו פוגם במדרגה למעלה
 בשורש נשמתו, שנעשית מחלוקת בין ב'
 קוין שמאל וימין, שזה מביא לגילוי מדת
 הדין, אשר המדרגה ההיא הנפגמת מורידה
 עליו דינים, ואסתכל עליה אי תב בתויכותא
 וכו', כי כל זמן שלא פגם בכל ע"ס שלו
 עד החסד, עוד לא קלקל הכלים שלו וראוי
 לעשות תשובה, ומאותו הטעם גם הוא יכול
 לחטוא עוד, דהיינו להמשיך מקו שמאל למטה.
 אוספין למחפוי הא דרגא אחרא וכו' שפוגם
 במדרגה יותר גבוהה שבשורש נשמתו, ואי
 אוספין למחפוי, אוספין דרגא על דרגא,
 עד דאשלים לחמשה דרגין, שהם כל
 העשר ספירות של שורש נשמתו, ואז נתרוקן
 קו השמאל למעלה מכל אור, וכבר אינו
 יכול לחטוא שאין לו עוד מה לינק משמאל
 ונפסקה המחלוקת בין שמאל וימין, כי אחר
 שנגלתה מדת הדין בספירת החסד דשורש
 נשמתו, אין קו השמאל ראוי לקבל עוד
 אור, וקו הימין נתתקן ונתחזק כי נצח
 המחלוקת כנ"ל, וז"ש (באות ת"ז) כיון
 דאתתקן ימינא לקבליה, דהיינו שנצח את
 המחלוקת

נשלמה צורתה בכל השיעור, ואין עוד דינים
 יותר, וצריך שתדע, שמה שאנו אומרים שמדת
 הדין הקשה של המלכות דצמצום א', בכל
 מקום שנוגעת מבריחה את האורות כולם
 משם, הוא רק בבחינת קו השמאל, שמשם
 נמשכת חכמה, משא"כ בקו ימין, שמשם
 נמשכים חסדים בלבד, אין מדת הדין פוגמת בה
 כלום. מפני שעל אור החסדים לא היה צמצום
 מעולם. אלא רק על אור החכמה בלבד, כנודע.
 ועם זה תבין, שאחר שמדת הדין הקשה
 נאחזת בכל ה' מדרגות חג"ת נ"ה, אז
 מסתלקים כל האורות דחג"ת נ"ה דקו שמאל
 בלבד, וקו ימין לא בלבד שאינו נפגם, אלא
 הוא עוד מתחזק מזה, כי נצח את המחלוקת,
 שהרי קו השמאל נתבטל ומוכרח להכלל עתה
 בקו ימין, אמנם החוטא, שכבר נתדבק בשמאל
 מחמת חטאיו, אינו יכול לקבל כלום מקו ימין,
 וע"כ הוא מת.

וכבר ידעת שמבחינת מלכות דצמצום
 א' שהיא מלכות דמדת הדין, אין העולם יכול
 להתקיים, משום שהכלים שלה אינם ראויים
 לקבל אור החיים, שז"ס תחלה נברא העולם
 במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים שתף
 עמו מדת הרחמים, שפירושו שהעלה המלכות
 לבינה שהיא מדת הרחמים ונמתקה שם, ואז
 בני העולם הנמשכים ממלכות, הכלים שלהם
 ראויים לקבל אור החיים וכל המוחין ויכולים
 להתקיים (כח"ש לעיל ב"א דף ז' ד"ה וכבר
 ע"ש) ולפיכך נתקנה המלכות מב' נקודות
 אלה, אשר נקודה דמדת הדין שבה היא
 בגניזו ואינה נודעת, ונקודה הממותקת ברחמי
 הבינה היא בגלוי, כדי שהנמשכים ממנה יהיו
 ראויים לקבל אורות ומוחין, והיא נקראת,
 משום ב' נקודות אלה, עץ הדעת טוב ורע,
 שאם בני אדם זוכים נמצאת מדת הדין בגניזו,
 וראויים לקבל ממנה טוב, ואם אינם זוכים
 מתגלה עליהם מדת הדין שבה, וכל הנמשכים
 ממנה נפגמים הכלים שלהם, ואינם ראויים
 לקבל אור, והיא רע להם. (כנ"ל בהקט"ז
 דף צ"ט אות קכ"ג ע"ש בהסולס).

(דפ"י דף כ"ד ע"א)

בימינא, ואשלים דינא, וכדין הוא קיימא דכלא. וע"ד, כד בעא קב"ה לקיימא כלא, כתיב ה) נשבע יי' בימינו ובזרוע עזו וגו'.

מסורת הזהר

(ה) (ישעיה סב) ויצא ג צ"ג.

נשבע ה' בימינו

הסולם

מאמר

נתרוקן קו השמאל ואין לו כח לעמוד בפני עצמו והוא נכלל בקו ימין. וכיון שנתבטל קו השמאל נתבטלו העונשים. ונתבטל כח המצרים לענות את ישראל. וז"ש וע"ד כתיב, ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב, לאתכללא שמאלא בימינא, ואשלים דינא. כי אחר שנגלתה מדת הדין ונתבטל כח השמאל ונכלל בימין, או נתבטל כח הרשעים וכח המצרים הנאחזים בשמאל, והימין נתחזק כי נצח את המחלוקת, ואז נאמר ימינך ה' נאדרי בכח. מחמת שנצח את השמאל, וע"כ ימינך ה' תרעץ אויב, דהיינו המצרים, שנמשכים בשמאל.

וכמו שהיה בגלות מצרים כן יהיה לעתיד, בשעה שיגאל אותנו מכל האומות שבעולם. שגם אז תהיה זאת על ידי פעולת הגילוי של מלכות דמדת הדין, בכל המדרגות. המבטלת את כח השמאל, שלא יוכל עוד לעולם להתגבר על הימין, שפעולה זו נבחנת כמו שביטע ששום אומה שבעולם לא תשעבד עוד את ישראל הנמשכים מימין.

וז"ש, וע"ד, כד בעא קב"ה לקיימא כלא, דהיינו לקיים הכל באפן, ששום אומה ולשון לא תוכלנה עוד לשעבד את ישראל, כתיב, נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו וגו'. דהיינו ע"י פעולת גילוי המלכות דמדת הדין בכל המדרגות שבעולמות, שזה סוד שביטע והבטחה, שקו השמאל לא יוכל עוד להתגבר על הימין לעולם, וע"כ נשבע ה' בימינו, דהיינו בהתגברות כח הימין שנצח את המחלוקת, ובזרוע עזו, דהיינו בשמאל שכבר נכלל בימין, אם אתן את דגנך עוד מאכל לאיביך ואם ישתו בני נכר תירושך אשר יגעת בו וגו'.

ונתבארו כאן ג' חלוקות בענין גילוי המלכות דמדת הדין בכל המדרגות, המכניע את קו השמאל, שיכלול בימין, באפן שלא יוכל עוד להתגבר על הימין לעולם. (א) הוא גילוי מדת הדין בשורש אדם פרטי החוטא, שכלב אפסה ממנו כל תקוה, ואינו יכול להוסיף חטא, גם אינו יכול עוד לחזור בתשובה.

(ב)

המחלוקת ונתתקו, ואפתכם עליה, והסכים על הדינים שנגלו בקו שמאל, ובאדם החוטא, הא שמאלא זמינא לאסכמא בימינא ולאתכללא ביה, כי מחמת שהוא נתרוקן מאורותיו נתבטלה המחלוקת שלו עם הימין, והוא מוכן להכלל כולו בימין, ולהנות מאורות הימין. כיון דשמאלא אפתכם בימינא, כדין לא תליא בתשובה. כי אין השמאל מסכים להכלל בימין אלא אחר שנגלתה המלכות דמדת הדין בכל המדרגות עד החסד. ואז כבר אין מועילה תשובה, כי נתקלקלו כליו ואין ראוי עוד לקבל אור אפילו אם יעשה תשובה כנ"ל. וז"ש (באות ת"א) וכד דינא אשתלים שמדת הדין נגלתה בכל המדרגות ואין לו פגום יותר, כדין אפתיים שנשלמה המחלוקת בין ימין ושמאל, ואין עוד דינים, כי אינו יכול עוד לחטוא והשמאל נכנע ונכלל כולו בימין, ואתתקנו אצבען חמש בגו חמש ימינא בשמאלא. שכל חמש בחינות של השמאל באו בתוך חמש של הימין, וידוי מתישרן לאחזאה מלה בלא כוונה וכי' שאחר שנשלם ונסתיים עליו הדין, משלב האדם החוטא את אצבעות ידיו אלה באלה, בלי שיתכוון לזה, שזה מראה שחמש אצבעות, שה"ס ע"ס דשמאל של שורש נשמתו למעלה, נשתלבו ונכללו בימין, והחוטא שאינו יכול לקבל כלום מימין, נגזר עליו המות, ומעשיו למטה, אע"פ שעושה אותם בלי כוונה כלל, הם מורים על גזר הדין שעליו למעלה.

ועד כאן המדובר הוא בבחינת הפרט של אדם החוטא. אמנם בכללות ישראל, יש צדיקים הנאחזים בימין, ויש רשעים המגבירים בחטאם את קו השמאל. כלל ישראל נדון אחר רובו, ואם הרוב הם הרשעים אז מתגבר קו השמאל ורוצה לבטל את קו הימין, ואז האומות הנמשכים מקו השמאל, מקבלים כח לרדות בישראל ולענותם, שהם מקו ימין. שז"ס כל הגליות, וז"ס גלות מצרים. אמנם אחר שהרשעים הגבירו בחטאם עד שגילו מדת הדין בכל ה' המדרגות עד החסד, אז (דפרי דף כ"ד ע"א)

ויקרא

קלז

תיב) רבי יהודה פתח, כתיב (1) פרי עץ הדר כפת תמרים. פרי עץ הדר, מאן הוא. דא אתרוג. וכי אתרוג מעץ הדר הוא, והא כמה קוצין אית סחרניה, מכאן ומכאן, ואת אמרת פרי עץ הדר. אלא רזא דמלה, דכתיב (2) ויבן יי אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויביאה אל האדם. וכתיב (3) עצם מעצמי ובשר מבשרי, ודא הוא פרי עץ הדר. מנלן דאדם עץ אקרי. דכתיב (4) כי האדם עץ השדה.

תיג) כפת תמרים, דסליק לשבעין שנין, וביה אשתכללו שבעין שנין ת עלאין. ודא א כפת ואתקשר לעילא ותתא. וע"ד אקרי כפות, כד"א כפיתו, דסליק להכא ולהכא. הה"ד כי כל בשמים ובארץ ב דייקא. תיד) ר' יוסי אמר, פרי עץ הדר דא מזבח, דעביד פירין, וסליק אבין לכל סטריין. מאי טעמא. בגין דכל ע' שנין, יהבין לה חולקא, ג ואתברכא מכלהו. מאי קא מיירי. בגין דמאן דחטי לגבי מזבח, בכלא חטי, דהא כפית ד לקבלי

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(1) (ויקרא כג) משפטים קנט צ"ק. (2) (בראשית ב) (3) (שם) ב"א רח צ"ב. (4) (דברים כ) בשלח צח צ"י. ת ל"ג עלאין. א אקפת ואקשר. ב מוסיף בשמים ובארץ דייקא. ג ואתברכו. ד לקבלא ; לקבליה.

מאמר

הסולם

ד' מינים

שנאצלו דו פרצופין, ואח"כ נסרם המאציל זמ"ן. ונמצאה המלכות, שהיא צלע מז"א. וז"א נק' עץ החיים. והמלכות היא הפרי של עץ זה. ואומר, שז"ס האתרוג, שהוא רומז על המלכות, וע"כ קראו התורה פרי עץ הדר. להיותו פרי של עץ הדר, שהוא ז"א.

תיג) **כפת תמרים**: התמר עולה לעי שנה, שזה רומז על יסוד דז"א, שבו נשתכללו שבעים שנים עליונות, שה"ס ז"ס חג"ת נהי"ט, שכל אחת כוללת עשר, והן שבעים. וזה נכפת, דהיינו שנתקשר, למעלה בז"א, ולמטה במלכות. וע"כ נקרא **כפות כש"א** כפיתו, שפירושו שנתקשר, כי היסוד עולה לכאן ולכאן, לז"א ולמלכות. ז"ש, כי כל בשמים ובארץ. שהוא בדיוק. פירוש היסוד נק' כל, והוא קשור **בשמים** שהם ז"א. ובארץ שהיא המלכות.

תיד) **ר' יוסי אמר וכו'**: רי"א, פרי עץ הדר זהו מזבח, שהוא מלכות, שעושה פירות ומוציא אבים לכל הצדדים. מהו הטעם שנקרא פרי עץ הדר. משום שכל ע' שנה, דהיינו ז"ס חג"ת נהי"ט דז"א, שכל אחת כוללת עשר, שהם ע', גותנים לה חלק והיא, והמלכות, מתברכת מכולם, ח"א נקרא עץ הדר. מהו מלמדנו. הוא שמי שחוטא ופוגם במזבח, שהוא

ב) גילוי מדת הדין בשורש פרטי של אומה אחת, כמו שהיה במצרים, שנאמר או ימינך ה' נאדרי בכח וגו'. אשר פעולת גילוי מדת הדין על המצרים, הוא כעין שבועה, שלא יוכלו עוד המצרים לשעבד את ישראל לעולם, וז"ש, כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תספו לראתם עוד עד עולם. ג) היא פעולת גילוי המלכות דמדת הדין בכללות כל העולם, שזה פוגע בכל ע' אומות, ואז נשבע ה' בכללות, שלא יתגבר עוד קו השמאל על הימין בכללות כל העולם שז"ס נשבע ה' בימינו וגו' כנ"ל.

תיב) **ר' יהודה פתח וכו'**: רי"פ, כתוב, פרי עץ הדר כפת תמרים. פרי עץ הדר מהו. זהו אתרוג. שואל, וכי אתרוג הוא מעץ הדר, והרי כמה קוצים יש באילן האתרוג מסביב לו מכאן ומכאן, ואתה אומר, פרי עץ הדר. ומשיב, אלא סוד הדבר הוא, שכתוב, ויבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויביאה אל האדם. וכתוב, עצם מעצמי ובשר מבשרי. וזה הוא, פרי עץ הדר. מאין לנו, שאדם נקרא עץ. שכתוב, כי האדם עץ השדה הוא.

פירוש. שפנימיות הכתובים של ויבן ה' אלקים את הצלע וגו', סובבים על ז"א ומלכות (דפ"י דף כ"ד ע"א)

ההוא דכפית לעילא, ועל דא אתקשר דא בדא, פרי עץ הדר כפת תמרים ולא כתיב וכפת תמרים.

תטו) כתיב י זאת משחת אהרן ומשחת בניו. מאי קא מיירי. אלא, זאת : דא מזבח, דאתמשח על ידא דאהרן, דכתיב ו ומשחת את מזבח העולה ואת כל כליו. ה ומשחת בניו, דהא מכלהו אתמשח, ואתרבי, ואתברכא, ואתדכא. תטז) ת"ח, בחג סובבים את המזבח זמנא חדא בכל יומא, ושבעה זמנין לבתר. מאי קא מיירי. אלא, למלכא דזמין אושפיזין, ואתעסק בהו, והוה ליה למלכא בת יחידאה, אמרה ליה, מארי מלכא, בגין אושפיזין לא אשגחת עלי. א"ל, חייך ברתי ע פרקטא חדא אסליק לך בכל יומא, דשוי ו ככלהו. תיז) (* כך, בכל יומא ויומא דחג, ז מקריבין ישראל ח לקבל אומין דעלמא. אמר מזבח למלכא קדישא, לכלהו משתכחי ט מאנין וחולקין, ולי מה אנת יהיב. אמר לה, בכל יומא ויומא יסובבון לך שבעה . יומין עלאין, לברכא לך, ויהיבין כ לך שבעין ג חולקין בכל יומא, לקבל שבעין פרים דמתקרבין בחג. תיח) רבי יהודה אמר, שבעה בכל יומא, בגין דהא אתברכא נ מכלהו,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

י (ויקרא ז) חלק ג' לד : כ) (שמות ז). ה מוסיף ומשחת זו משחת ; ל"ג בניו ; ו בכלהו. ז ד מתקרבין. ח לגבי ; לאומין. ט מנין. י זמנין ; מינין. כ מוסיף לך שבעה חולקין (בכל יומא) ר יוסי אמר ל חולקיהון. מ דכלהו ; מאתר דכלהו. דרך אמת ע] מי בריכה אחת של מים.

מאמר

הסולם

ד' מינים

שהוא מלכות, חוטא ופוגם בכל ז"ס דז"א, כי המלכות קשורה כנגד אותו שכפית וקשור למעלה, שהוא יסוד דז"א, וע"כ נתקשרו זה בזה, מלכות בז"ס דז"א, וע"כ כתוב פרי עץ הדר כפת תמרים, להורות שכפותים זה בזה, ולא כתוב וכפת תמרים, שהו' היתה מפסקת בין פרי עץ הדר, שהוא מלכות, לתמרים, שהם יסוד. ור"י אינו חולק על ר' יהודה, אלא סדר ביאור הכתובים יש ביניהם. תטו) כתיב זאת משחת וגו' : כתוב, זאת משחת אהרן ומשחת בניו. מהו מלמדנו. אלא זאת, זהו המזבח, שהוא מלכות, שנמשח על ידי אהרן, שהוא חסד דז"א, שכתוב ומשחת את מזבח העולה ואת כל כליו. ומשחת בניו, הם שאר הספירות דז"א המשתלשלים מן החסד, כי המזבח שהוא המלכות, מכולם נמשח, ונתגדל ונתברך, ונטהר. תטז) ת"ח בחג סובבים וכו' : בוא וראה, בחג הסוכות סובבים את המזבח פעם אחת בכל יום, ולבסוף ו' פעמים. (סוכה מ"ה.) מה מלמדנו. אלא למלך המזמן אורחים ועוסק בהם, והיתה למלך בת יחידה, אמרה לו, אדוני (דס"י דף כ"ד ע"א *) דף כ"ד ע"ב)

המלך, בשביל האושפיזין אינך משגיח עלי. אמר לה. חייך בתי, מתנה אחת אעלה לך בכל יום שששה ככולם. פרקטא. פירושו מתנה לפי הענין. תיז) כך בכל יומא וכו' : כך בכל יום ויום שבחג, היו ישראל מקריבים כנגד אומות העולם. שהם ע' פרים שהיו מקריבים כנגד ע' אומות. אמר המזבח, שהוא המלכות, למלך הקדוש, שהוא ז"א, בשביל כולם נמצאים מנות וחלקים. דהיינו בשביל כל האומות, ולי מה אתה נותן. אמר לו, בכל יום ויום יסבבו אותך, שבעת הימים העליונים, שהם ז"ס דז"א, כי כל אחד כלול מכולם לברך אותך, ויתנו לך ע' חלקים בכל יום, כי כל אחת כלולה מעשר, נגד ע' פרים המתקרבים בחג נגד ע' אומות. נמצא שבכל יום מקריבים ישראל כנגד כל אומות העולם. תיח) ר' יהודה אמר וכו' : ר"א, שבעה חלקים בכל יום ואע"פ שעושים רק הקפה אחת, הוא משום שבכל יום מתברכת המלכות מכולם, כי ז"ס כלולות זו מזו, והספירה הפרטית שבכל יום כלולה מכל הזו, ואינם ע'

ולסוף, שבעה יומין, נ מתברכא מאתר דמשח רבותא אשתכח. ס שבעה זמנין, ע לקבל כל אינון שבעה יומין, בגין לקיימא לה ברכאן מן מבועא דנחלא, דנגיד תדיר ולא פסיק, אשתכח פ דאתברכא בכל יומא ויומא, עד שבעה יומין דאתברכא ממבועא דנחלא. וכן זמנא אחרא שבעה זמנין כחזא ואתקיימו ברכאן לבתר מאתר עלאה דמבועא נפיק ולא פסק, כדקאמרן.

תיט) בכל יומא, מכריזין עלה ואמרין. ז עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה. עד עקרה ילדה שבעה: דא כנסת ישראל, דאתברכא משבעה בכל יומא, וסליק לחושבן עלאה. ורבת בנים אמללה, אלין ז אומין עע"נ, דסלקין ביומא קדמאה לחושבן רב, ולבחר מתמעטין ואזלין ק בכל יומא ויומא. וע"ד, מזבח מכפר על חוביהון דישראל מזבח מדכי להון, ואריק להון ברכאן מעילא לתתא.

תכ) וענף עץ עבות: דא מלכא קדישא, דאחיד לתרין סטרין. ובג"כ הדס תלת ענף, ר דיתעבד ענף עץ עבות, דאחיד לכל סטרא. וערבי נחל: אלין תרין קיימין, דמהכא ש נפיק, לכפות תמרים. כפות תמרים, ת אחיד לעילא א ואחיד לתתא, והא אתמר. אתרוג נפקא מגו ב כובין דאילנא ג והכי הוא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ז) (ש"א ב) חלק ג' צ"ב. ח דאתברכא. ט מוסיף ולבחר שבעה. ע לקביל. פ מוסיף דאתברכא תדיר. צ אומות העולם. ק ל"ג בכל. ר דאתעביד; דיתעביד. ש נפקין. ת אחידא. א אחידא ב כובין דאילנות. ג הכי

ד' מינים

הסולם

מאמר

עקרה ילדה שבעה, זו היא כנסת ישראל. שמתברכת משבע ספירות דז"א, בכל יום. ועולה לבסוף לחשבון העליון, דהיינו רבינה, כנ"ל בדבור הסמוך, ורבת בנים אמללה, אלו הם אומות העכו"ם, שעולים ביום הראשון לחשבון גדול, דהיינו ל"ג פרים, ואח"כ מתמעטים והולכים בכל יום יום עד לז' פרים. וע"כ המזבח מכפר על עונות ישראל, המזבח מטהר אותם ומשפיע להם ברכות ממעלה למטה.

תכ) וענף עץ עבות: זהו המלך הקדוש, שהוא ת"ת האחו בבי הצדדים, חסד וגבורה, כי ת"ת הוא קו האמצעי הכולל בתוכו ב' הקוין. ומשום זה, הדס, לוקחים שלשה ענפים. וענף עץ עבות פירושו, ענף שיעשה ענף עץ עבות, דהיינו שיאחו לכל צד, לימין ולשמאל. וערבי נחל, אלו הם שני עמודים, דהיינו נצח והוד, שמכאן יוצא השפע לכפות תמרים, שהוא יסוד. כפות תמרים, אחוז למעלה בז"א, ואחוז למטה במלכות, וכבר אמרנו, (לעיל אות ת"י) אתרוג, שהוא מלכות, יוצא מתוך

ע' חלקים כנגד ע' אומות. ולבסוף שבעת הימים, דהיינו בהושענא רבא, מתברכת המלכות מן המקום שנמצא שמן המשחה, דהיינו מבינה, ששם נמצא שפע החכמה שנקראת שמן. וע"כ מקיפים ז' פעמים, כנגד כל אלו שבעת הימים, שהם ז"ס דז"א, כדי להמשיך ולקיים לה ברכות מן מבוע הנחל הנמשך תמיד ואינו נפסק, שהוא בינה. ונמצא, מה שמתברכת בכל יום ויום, של ז' ימי סוכות, עד שבעת הימים, היא מתברכת ממבוע הנחל, שהוא יסוד דז"א, שהוא אינו נמשך תמיד, אלא שנפסק, שאינו מאיר בשלמות אלא כשעת התפלה, ובשבתות ובחגים, וכן פעם אחת, דהיינו בהושענא רבא, שמקיפים את המזבח ז' פעמים, היא מתברכת ז' פעמים ביחד ומתקיימים בה אח"כ הברכות, ממקום העליון שמבוע יוצא ואינו נפסק, שהוא בינה, כמו שאמרנו.

תיט) בכל יומא מכריזין וכו': בכל יום, שבימי החג, מכריזים עליה ואומרים עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה. ע"ד (דפו"י דף כ"ד ע"ב)

כפות תמרים הכי נמי ד אחיד בהו ודאי, כל מה דנפיק ה לעלמא מהכא נפקא ומהכא ו אתיין.

תכא) רבי יוסי פתח, וּאֲבֹאָה אֶל מִזְבַּח אֱלֹהִים. מֵאֵן מִזְבַּח אֱלֹהִים. דא הוא מִזְבַּח דלעילא, מִזְבַּח אֱלֹהִים וְדַאי. וְהֵינּוּ בָּאֵר דִּיצַחֵק. וְלִזְמַנִּין מִזְבַּח יי, כד"א ט קם מלפני מִזְבַּח יי, וע"ד ירתין עלמין מהכא דינא ורחמי, בגין דהיא ינקא בהאי סטרא ובהאי סטרא, והא אוקמוה מלה.

תכב) א נפש כי תמעול מעל וגו', רבי יצחק אמר, הא אוקמוה נפש ודאי. כתיב ט והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את יי אלהיך, וכתיב ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע.

תכג) זכאין אינון צדיקייא דאית לון חולקא עלאה בקודשא ב"ה, בחולקא קדישא, בקדושי מלכא, בגין דאינון מקדשי גרמיייהו ט בקדושי דמאריהון. וכל מאן דאתקדש, קב"ה מקדש ליה, דכתיב ט והתקדשתם והייתם קדושים. בר נש מקדש גרמיה מלרע, ט מקדשין ליה מלעילא, וכד אתקדש ב"ה בקדושה דמאריה, מלבישין ליה נשמתא קדישא, אחסנא דקודשא ב"ה וכנסת ישראל, וכדין ירית כלא. ואלין דאקרון בנין לקודשא בריך הוא, כמה דכתיב ט בנים אתם ליי אלהיכם, והא אוקמוה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ל) (תהלים מג.) ט (מ"א ח.) ז (ויקרא ה) חלק ג' טו. ט) (ש"א כה) בשלח צב צ"ב. ט) (ויקרא כ) ב"ב קפט צ"ב. ט) (דברים יד) לך נג צ"ב.

ד ואחיד. ה כן גרסת הרמ"ק; מעלמא. ו אתון.. ז חולקא. ח בקדושה. ט ומקדשי. י ירתין.

מאמר

הסולם

נפש כי תמעול מעל

יצחק אמר, הרי העמדנו, שנפש ודאי, ולא הנשמה והרוח, שהם אינם חוסיים, אלא שמתלקים מטרם החטא. כתוב, והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלקיך. וכתוב ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע. הרי ששכר ועונש מגיעים בעיקר לנפש.

תכג) זכאין אינון צדיקיא וכו': אשרי הם הצדיקים, שיש להם חלק עליון בהקב"ה, בהחלק הקדוש, בקדושות של המלך, משום שהם מקדשים את עצמם בקדושות אדונם, וכל מי שמתקדש, הקב"ה מקדש אותו, שכתוב, והתקדשתם והייתם קדושים, אדם מקדש את עצמו מלמטה, מקדשים אותו מלמעלה, וכשמתקדש האדם בקדושת אדונו מלבישים אותו נשמה קדושה, שהיא ירושת הקב"ה וכנסת ישראל, שהנשמה היא תולדה מזו"ן, ואז יורש הכל. ואלו הם הנקראים בנים להקב"ה. כמ"ש בנים אתם לה' אלטיכם. וכבר העמדנו.

מתוך קוצי האילן, דהיינו מן הדינים הנקראים קוצים, שבז"א, הנקרא אילן. כי היא נבנית מן הדינים של ז"א. וכך הם כפות תמרים, שהם יסוד שנאחו ג"כ בהם, בקוצי האילן, שהם הדינים דז"א, כי היסוד נוטה לשמאל דז"א, ששם דינים, ודאי כל מה שיוצא לעולם, יוצא מכאן, ומכאן באים. דהיינו מד' מינים הנ"ל.

תכא) ר' יוסי פתח וכו': רי"פ, ואבואה אל מִזְבַּח אֱלֹקִים, מי הוא מִזְבַּח אֱלֹקִים. זה הוא המִזְבַּח של מעלה, דהיינו המלכות, שהיא מִזְבַּח אֱלֹקִים ודאי. שהוא יורה על דין. והיינו באר של יצחק, דהיינו המלכות, שנקראת באר, ונבנית מנבורה שה"ס אלקים הנקרא יצחק, ולפעמים היא נקראת, מִזְבַּח הויה, שהוא שם הרחמים, כמשי"א, קם מלפני מִזְבַּח הויה. ועל כן יורשים העולמות מכאן מן המלכות, דין ורחמים, משום שהיא יונקת מצד זה ומצד זה. דהיינו מצד הדין ומצד הרחמים. וכבר העמידו הדבר.

תכב) נפש כי תמעול מעל וגו': ר'

(דפו"י דף כ"ד ע"ב)

תכד) תא חזי כתיב (ז) תוצא הארץ נפש חיה, ואוקמוה נפש חיה סתם. ומהווא חולקא ירית דוד מלכא, ואתקשר בקשורא עלאה, ואחסין מלכותא, כמה דאתמר. ובגין כך והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים. והא אוקמוה דנפש אתקשר (* ברוח, ורוח בנשמה, ונשמה בקב"ה. זכאה חולקיה מאן דירית ירותא דא עלאה.

תכה) ווי לאינון רשיעיא ז דנפשאן דלהון לא זכאן בעלמא דין, כל שכן בעלמא דאתי. עלייהו כתיב (ח) ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע. דאזלן ושטאן בעלמא, ולא אשכחן אתר מ לנייחא, לאתקשרא ביה, נ ואסתאבן בגו סטרא דמסאבותא, וכרוזא קארי ואמר, נפש כי תמעול מעל ביי מקדש יי טמא. דהא בקדושה לא עייל, ולא אתכליל. ואינון מזיקי עלמא, בגין דמתדבקן בהו, ומסתאבן.

תכו) רבי יצחק, אמר הא אוקמוה, ס נפש, כד מתעטרא כ"י במלכא קדישא, אתעטר, ואקרי צרורא דחיי, בגין דבה אתקשר כלא. רבי אלעזר אמר, שכינתא כד נטלא, באבהתא נטלא, הה"ד (י) ויסע מלאך האלהים ההולך וגו'. תכו) רבי אבא אמר, כלא אתעביד חד עטרא, בגין דיתעטר כחדא, ושמא קדישא אתחזי ע בגווייהו. בההיא שעתא, אקרי (ט) כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים. והו חמאן ישראל זיו יקרא עלאה נטיל קמייהו, ודא הוא דתנינן,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(צ) (בראשית א) ב"א קב צ"ב. (ק) (ש"א כה) לעיל אות תכב צ"ג תקונים חדשים צח ט"ג של"ג קיא ט"ב של"ז. (ר) (שמות יד) בשלח לו צ"ל. (ש) (שיר ב) לך עב צ"א. כ ומה הוא. ל דנפש. מ ל"ג לנייחא. נ ואסתאבן. ס ל"ג נפש. ע בגווי; בגווי.

מאמר

הסולם

נפש כי תמעול מעל

דהיינו נפשות הרשעים, משום שמתדבקים בסטרא אחרא ונטמאות. תכו) ר' יצחק אמר וכו': ר"א, הרי העמדנו, נפש, כשמתעטרת כנסת ישראל, שהיא המלכות, מתעטרת במלך הקדוש, שהוא ז"א, ונקראת המלכות צרור החיים, משום שבה נקשר הכל. הנפש נקשרת בה מלמטה, וז"א מלמעלה. רבי אלעזר אמר, כשנוסעת השכינה, שהיא מלכות, היא נוטעת עם האבות, שהם חג"ת דז"א, ז"ש, ויסע מלאך האלקים ההולך וגו'. שהם ג' פסוקים, ויסע, ויבא, ויט, המורים על ג' קוין חג"ת דז"א, שהשכינה מקבלת מהם ונוסעת עמהם. (כנ"ל בשלח אות קע"ג ובדף נ"ב בד"ה פירוש, ע"ש) וע"כ נקראת השכינה צרור החיים, שג' קוין חג"ת צוררים בה.

תכו) ר' אבא אמר וכו': ר"א, הכל, ג' הקוין חג"ת והשכינה, נעשו עטרה אחת, כדי שיתעטרו יחד, והשם הקדוש, דהיינו השם ע"ב

תכד) ת"ח כתיב תוצא וגו': בוא וראה כתוב, תוצא הארץ נפש חיה. והעמדנו נפש חיה סתם (כנ"ל אות ש"ז) ומחלק ההוא ירש דוד המלך ונקשר בקשר העליון, וירש המלכות, כמו שלמדנו, ומשום זה, והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים, והעמדנו שהנפש נקשרת ברוח, והרוח בנשמה, והנשמה בהקב"ה שע"כ נקראים צרור החיים, אשרי חלקו, מי שירש ירושה עליונה זו.

תכה) ווי לאינון רשיעיא וכו': אוי לאלו הרשעים שנפשותיהם אינן זוכות בעולם הזה, כל שכן בעולם הבא, עליהם כתוב, ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע, שהולכות ומשוטטות בעולם, ואינון מוצאות מקום לנוח להתקשר בו, ונטמאות בצד הטמא. וכרוז קורא ואומר, נפש כי תמעול מעל בה', מקדש ה' טמא, היינו הנפש שלו, ואין לומר מקדש ה' ממנו, שהרי לא נכנס בקדושה, ולא נכלל בה, ואיך יטמא אותה. והם מזיקי העולם, (דפו"י דף כ"ד ע"ב *) דף כ"ה ע"א)

(ח) ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים. אלין אבהתא, ובג"כ, האי שמא מתבר טורין, ו מתבר טנרין, ואית ביה לטב ולביש. זכאה חולקיהון דישראל.

רעיא מהימנא

(תכח) * פקודא דא, המועל בהקדש צריך להביא קרן וחומש. הה"ד, ואת חמשתו יוסף עליו קרן ו'. חומש דיליה ה'. ודא (ק) קרן היובל. קרן דהוה במצחיה דההוא פר דהקריב אדם הראשון. האי, איהו עקרא דכל קרבניא. הקרן קיימת לו לעולם הבא, ופירות דיליה בעלמא דין. ודא ה' ה'. ע"כ. (ק) (תכט) ** תא חזי, עז לקרבנא, אמאי. והא א"ר שמעון, עז שמא דיליה גרים, לאוליה מן שמייה, דהא סטרא בישא זינא בישא הוא. אלא הכי אמר ר"ש, דא בעי לקרבא, דהא אי אעבר עליה רוחא דמסאבא, או אתעסק ביה, האי עז קרבניה, בההוא גוונא דאיהו חטי ביה. (תל) וא"ר שמעון, הא תנינן אית מאן דזכה בנשמה, ואית מאן דזכה באתערותא דרוח, ואית מאן דלא זכי אלא בנפש. האי מאן דלא זכי - אלא

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(ח) (דברים ד) ב"א לו צ"פ. (א) (יהושע ו) לך קנ צ"ב. פ ל"ג ומחבר טנרין. צ ל"ג ודא. ק בדפו"י כתב פ' בא מ"א ב' קדש לי כל בכור וכו'. ר יתיר ול"ג אלא בנפש.

נפש רוח נשמה

הסולם

מאמר

הוא עיקר כל הקרבנות. שה"ס, הקרן, שהוא ז"א, קיימת לו לעולם הבא. שהוא בינה, דהיינו שמקבל מבינה, והפירות שלו הם בעולם הזה, שהוא מלכות המקבלת מז"א. וזהו ה' ח'. דהיינו ה' ראשונה של שם הויה שהוא בינה, וה' אחרונה דשם הויה שהיא מלכות, וה' שהוא ז"א, עומד ביניהם ומקבל מה' ראשונה, שה"ס הקרן קיימת לו לעולם הבא, ומשפיע לה' אחרונה, שה"ס הפירות שבעולם הזה. (ע"כ רעיא מהימנא).

(תכט) ת"ח עז לקרבנא וכו': בוא וראה. עז לקרבן, למה. והרי אמר ר' שמעון, עז, השם שלה גרם, ללמוד מן שמה, שהוא צד הרע ומין רע. שעז תורה על דינים עזים וקשים. וא"כ למה מקריבים אותה לקרבן. ומשיב, אלא כך אמר ר' שמעון, צריכים להקריב את זה, כי אם עבר עליו רוח הטומאה או עסק בה, קרבנו הוא עז הוה, דהיינו באותו אופן שחטא. (תל) ואמר ר"ש חא וכו': ואר"ש, הרי למדנו. יש מי שזכה בנשמה. ויש מי שזכה בהתעוררות רוח. ויש מי שלא זכה בנפש. זה, מי שלא זכה אלא בנפש, ואינו עולה יותר, לזכות לרוח ונשמה. הרי מתדבק בצד הטמא

ע"ב (כנ"ל בשלח דף נ"ב ד"ה פירוש) נראה בתוכם. בשעה ההיא נקרא ז"א בתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים. כי ג' קוין חג"ת, ה"ס ג' גונוין לבן אדום ירוק, הנראים בתפוח. והיו רואים או ישראל, על היס, זיו יקר העליון נוסע לפניהם. וזה הוא שלמדנו, ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים, אלו הם האבות, חג"ת, דהיינו ג' קוין דויסע ויבא ויט, ומשום זה שם זה, שהוא מלכות, משבר הרים ומשבר סלעים, ויש בו לטוב ולרע. אשרי חלקם של ישראל.

רעיא מהימנא

(תכח) פקודא דא המועל וכו': מצוה זו, המועל בהקדש, צריך להביא קרן וחומש. ז"ש ואת חמשתו יוסף עליו. קרן ה"ס ו' דהויה דהיינו ז"א, חומש שלו היא ת, דהיינו המלכות, כי ה' בחינות כח"ב תו"מ יש בז"א, והמלכות היא חמישית ממנו. וזהו קרן היובל, דהיינו קרן שהוא ז"א, המקבל מיובל שהוא בינה. וה"ס קרן שהיתה במצחו של אותו פר שהקריב אדם הראשון (שבת כ"ח:) שקרן זו רוחות על ז"א, שניי הקרבן הקריב המלכות אל ז"א, וזה, דהיינו להקריב החומש אל הקרן, ודפריי דף כ"ה ע"א * דף כ"ד ע"ב ** דף כ"ה ע"א)

בנפש, ולא סליק יתיר, הא אתדבק בהוא סטרא מסאבא, וכד איהו נאים, אינון סטרין בישין אתיין ומתדבקן ביה, ומודעין ליה בחלמא מלין דעלמא. מנהון כדיבין, ומנהון קשוט. ולזמנין דחייכן ביה, ואחזיאו ליה מלי שקר, וצערין ליה בחלמיה. וע"ד אומין עע"ז, מנהון דחמאן בחלמייהו מלי קשוט, בגין ההוא סטרא דמתדבקן ביה. וכלהו מלין לזמן קריב.

תלא) ת"ח, באלין זינין בישין, אית ט תלת דרגין, אלין על אלין. דרגא עלאה דלהון ה הנהו א דתליאן באוירא. דרגא תתאה דלהון אינון דחייכן בבני נשא, וצערן להו בחלמייהו, בגין דכלהו חציפין ככלבי. ואית דרגא ב עלאה עלייהו, דאינון מעלאי ותתאי, ואלין מודעי ליה לב"נ מלין, מנהון כדיבין, ומנהון קשוט. ואינון מלי דקשוט כלהו לזמן קריב.

תלב) ג וההוא דרגא מאינון דתליין באוירא, דאינון עלאין יתיר. ד ההוא דלא זכי יתיר אלא בנפש, וההוא נפש בעי לאתתקנא לקבלא רוחא, עד לא רווח ליה, נפקא מה דנפקא מההוא נפש, ואתפשט ה בעלמא, ובעא לסלקא, ולא בעי, עד ו דאערע בהו באינון דאוירא, ואינון מודעין ליה מלין, מנהון קריבין, ומנהון רחיקין יתיר, ובההוא דרגא אזיל ואתקשר בחלמיה, עד דקני רוח. תלג) כיון דקנה רוחא, ז ההוא רוחא נפיק, מתבר טורין וטנרין, סליק

חלופי גרסאות

ש ל"ג תלת. ת הוא ; הני. א דתליא ; דתליין. ב ל"ג עלאה. ג דאינון דרגא דאינון. ד וההוא. ה בנפש ו דיערע. ז ל"ג ההוא רוחא.

נפש רוח נשמה

הסולם

מאמר

אחרי דף ע"ו ע"ב ד"י מהם שקרים ומהם אמת. ואלו דברי אמת. הם מה שיהיו כלם לזמן קרוב.

תלב) וההוא דרגא מאינון וכי : ואותה מדרגה של אלו התלויים באויר, שהם יותר עליונים, הנה אותו שלא זכה אלא בנפש, ונפש היא רוצה להתקן לקבל רוח, ומטרם שזכה ברוח, הנה בליה בעת השינה, יוצא מה שיצא מאותה הנפש, ומתפשט בעולם, כלומר, שלא כל הנפש יוצאת מן האדם בשעת שנתו, אלא חלק ממנה, כי נשאר ממנה סוד קיסטא דחיותא, ורוצה ואינה רוצה לעלות למעלה בין המלאכים, עד שהיא פוגשת באלו הקליפות שהם באויר, כנ"ל, והם מודיעים אותה דברים, מהם, שיבואו בזמן קרוב, ומהם שיבואו בזמן יותר רחוק. ובמדרגה ההיא של התלויים באויר, הולך ומתקשר בחלומו. עד שקונה רוח.

תלג) כיון דקנה רוחא וכי : כיון שקנה רוח. רוח ההוא יוצא ומשבר הרים וסלעים, שהם כחות החצונים, והוא עולה ומתפשט ונכנס

הטמא הוא (כמ"ש להלאה אות תל"ט) וכשהוא ישן, אלו צדדים רעים באים ומתדבקים בו, ומודיעים לו בחלום מדברי העולם, מהם שקרים, ומהם אמת. ולפעמים צוחקים לו ומראים לו דברי שקר, ומצערים אותו בחלומו. ועל כן האומות עכו"ם, מהם שרואים בחלומם דברי אמת, משום הצד ההוא שנתדבקו בו, שהוא מודיעם, וכולם דברים שיבואו בזמן קרוב.

תלא) ת"ח באלין זינין וכי : בוא וראה באלו מינים הרעים יש ג' מדרגות אלו על אלו. מדרגה עליונה שבהם, הם אלו התלויים באויר, שהם שומעים מה שנגזר למעלה, אבל הם אינם באים לעולם הזה, המדרגה התחתונה שלהם הם אלו המצחקים עם בני אדם ומצערים אותם בחלום, משום שכולם מחוצפים ככלבים. ויש מדרגה עליונה עליהם, דהיינו אמצעית, שהם מעליונים ותחתונים, והם שומעים דברים מן העליונים, דהיינו מאותם התלויים באויר, ומודיעים הדברים לאדם בחלום (כמ"ש להלן דפ"י דף כ"ה ע"א)

ואתפשט ^ח ואעיל בין מלאכי עלאי קדישי, ותמן ידע מה דינע, ואוליף מלין, ואתהדר לאתריה. כדין ^ט הוא קשורא דב"נ בקדושה, עד דזכי בנשמה וקני לה.

תלד) כיון דקנה נשמה, היא סלקא לעילא לעילא, ונטורי פתחין לא מעכבי לה, ואזלא ומתפשטא. ועיילא בין אינון צדיקא דצירין בצרורא דחיי, ותמן חמי ענוגא דמלכא ומתהניא מן זיוא עלאה.

תלה) וכד אתער איילתא קדישא, ברוח צפון, נחתא, וקם ההוא זכאה דקני לה, ואתגבר כאריה תקיפא באורייתא, עד דאתי צפרא, ואזיל בההיא איילתא קדישא לאתחזאה קמי מלכא, לקבלא חד חוטא דחסד, ומאי * אייהו דא חוטא דאברהם, דהוא קני ליה, דכתיב ^א אם מחוט וער שרוך נעל, הוא לא ^ב אתהני מאחרא כלום, ואמר אם מחוט, זכה להאי חוטא, ודא אקרי חוטא דאברהם.

תלו) וכד אתי ההוא זכאה בהאי איילתא, כדין אתעטר עמה קמי מלכא, ודוד קאמר, ^א למנצח על אילת השחר, דא כנסת ישראל, אילת השחר שירתא דכנסת ישראל, דקאמרי בגלותא אלי אלי למה עזבתני וגו'.

תלו) אמר ר"ש, זכאין אינון מארי דנשמתא, מארי דאורייתא, בני פולחנא דמלכא קדישא. ווי לאינון חייביא, דלא זכאין לאתדבקא במאריהון, ולא זכאין באורייתא, דכל מאן דלא זכי באורייתא, לא זכי לא ברוח, ולא בנשמה.

מסורת הנהר

חלופי גרסאות

(ב) (בראשית יד) לעיל אות שצט צ"צ. ג) (תהלים ^א ל"ג ואעיל. ט האי י' ל"ג ועיילא. כ מההני. כב) שמות נ צ"ח.

מאמר

הסולם

נפש רוח נשמה

וגכנס בין מלאכים העליונים הקדושים, כי הרוח נמשך מעולם היצירה ששם המלאכים, ושם יודע מה שיודע ולומד מהם דברים וחוזר למקומו. אז, זה הוא קשר של האדם בקדושה, עד שזוכה בנשמה וקונה אותה.

תלד) כיון דקנה נשמה וכו': כיון שקונה נשמה, היא עולה למעלה למעלה, דהיינו בעולם הבריאה, שמשם נמשכת הנשמה, ושומרי קפתחים אינם מעכבים אותה, והולכת ומתפשטת ועולה יותר למעלה בין אלו הצדיקים הצרורים בצרור החיים, שהיא המלכות דאצילות, ושם רואה ענוג המלך, ונהנה מזיו העליון.

תלה) וכד אתער איילתא וכו': וכשבא אותו צדיק עם האילה היא, שהיא המלכות, אז מתעטר עמה לפני המלך, ודוד אומר, למנצח על אילת השחר, שהיא כנסת ישראל, מלכות. אילת השחר, היא שיר של כנסת ישראל. שאומרים בגלות, אלי אלי למה עזבתני וגו'. תלו) אר"ש זכאין אינון וכו': אמר ר' שמעון, אשרי הם בעלי נשמה, בעלי תורה, אנשי עבודה של המלך הקדוש. אוי לאוהם הרשעים

תלה) וכד אתער איילתא וכו': וכשמתעוררת האילה הקדושה, שהיא המלכות, ברוח צפון, דהיינו בחצות לילה, היא יורדת, (דפו"י דף כ"ה ע"א * דף כ"ה ע"ב)

ויקרא

קמה

ואתדבקותא דלהון, בההוא סטרא דזינין בישין. והאי לית ליה חולקא במלכא קדישא, לית ליה חולקא דקדושה. ווי ליה כד ל יפוק מהאי עלמא, דהא אשתמודע הוא לגבי אינון זינין בישין, מארי חציפותא, תקיפי ככלבא, ם שלוחי דנורא דגיהנם, דלא מרחמי עלייהו.

תלח) ת"ח, מה בין ישראל לעמין עע"ז. ישראל, אע"ג דלא זכי ן ב"נ ישראל, אלא בנפש, ם דרגא ן עלאה קאים עליה, ן ואי איהו בעי למקני רוח, ואי ם איהו בעי למקני נשמה, ן קני וזכי בה. אבל ן עמין עע"ז, לא קניין לעלמין, בר אי אתגזר, דקני ן נפש מאתר אחרא.

תלט) וישראל דקיימי בדרגא ן תתאה בנפש, אי איהו לא בעי למזכי יתיר, עונשיה סגיא. ווי לההוא חייבא, דאנשי פקודי דאורייתא, ולא אשתדל באורייתא, אנשי למאריה, עליה כתיב ן יתמו חטאים מן הארץ.

תמ) ות"ח אית בני נשא דאתדבקן בהאי סטרא, ן בגין ההוא נפש דלא זכאן יתיר, וכד אעבר עלייהו ההוא רוחא מסאבא, אשרי עלייהו ואתדבקו ביה. כדן ן ההוא חטאה דחטי ב"נ, ן הוא מסטרא דההוא רוח מסאבא, ן וקרבניה איהו חד עז, בגין דאיהו בעירא דאתי מההוא סטרא, לכפרא על חוביה.

תמא) אמר ליה ר' אלעזר בריה, והא כתיב ן לא תלין נבלתו על העץ וגו', ולא תטמא את אדמתך. בגין דארעא היא קדישא, ן ורוח מסאבא לא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז) (תהלים קד) ב"ב ריא צ"א. ה) (חברים כא) ל יפוק. ן שליחי. ן בר ישראל; ב"נ ול"ג ישראל. ן בדרגא קאים [; עלייהו]; איהו בעי למקני רוח ואיהו תרומה צ פ"ו. בעי למקני נשמה. ע ל"ג עלאה. פ ל"ג ואי; אי. צ ואיהו ול"ג ואי; הוא. ק ל"ג קני וזכי בה. ן ל"ג עמין. ן מוסיף נפש תחת נפש; נפש תחת נפש, נפש מאתר. ת יתיר ול"ג תתאה בנפש. ן בהאי ול"ג בגין ההוא. ב מוסיף אי ההוא. ג הוי. ד קרבניה. ה ובאתרא דשארי רוח.

מאמר

הסולם

נפש רוח נשמה

אינו רוצה לזכות יותר עונשו גדול (כנ"ל אות ת"ל) אוי לאותו רשע השוכח מצות התורה, שאינו עוסק בתורה, ושוכח את אדונו. עליו כתוב, יתמו חטאים מן הארץ.

הרשעים שלא זכו להתדבק באדונם ולא זכו בתורה, שכל מי שלא זכה בתורה, אינו זוכה לא ברוח ולא בנשמה והדבקות שלו היא בצד ההוא של המינים הרעים, וזה אין לו חלק במלך הקדוש, אין לו חלק בקדושה. אוי לו כשיצא מעולם הזה, כי נודע שהוא אצל אלו המינים הרעים, בעלי החוצפה הקשה ככלב, שליחים של אש הגיהנם, שאינם מרחמים עליו. תלח) ת"ח מה בין וכו': בוא וראה, מה בין ישראל לעמים עעכו"ם, ישראל, אע"פ שאדם ימישראל לא זכה אלא בנפש, מדרגה עליונה עומדת עליו, כי אם הוא רוצה לקנות רוח, ואם הוא רוצה לקנות נשמה, קונה חוכה בה. אבל עמים עעכו"ם, אינם קונים לעולם, יותר מנפש שלהם הטמאה. חוץ אם גמול, שקונה נפש ממקום אחר, מקדושה.

תמ) ות"ח אית בני וכו': ובוא וראה, יש בני אדם שמתדבקים בצד הזה של הטומאה, משום שהנפש היא שלא זכו יותר ממנה, וכשעבדו עליהם רוח הטומאה ההוא, שורה עליהם ומתדבקים בו. אז חטא ההוא שחטא אדם זה, הוא מצד אותו רוח הטומאה וקרבונו הוא עז אחת, משום שהיא בהמה הבאה מאותו הצד, (כנ"ל אות תכ"ט) לכפר על חטאתו.

תמא) א"ל ר' אלעזר וכו': אמר לו ר"א בנו, והרי כתוב, לא תלין נבלתו על העץ וגו' ולא תטמא את אדמתך. משום שהארץ היא קדושה ורוח הטומאה לא ימצא מקום בארץ הקדושה לשרות עליו. אם כן, כיון שבהמה היא, העז, רוח

וישראל העומדים במדרגה תחתונה דנפש, אם (דפו"י דף כ"ה ע"ב)

י' ישתכח ז אתרא בארעא קדישא ה למשרי עלוי, ס אי הכי, כיון דההוא בעירא
י שארי עליה רוח מסאבא ואתי מסטרהא, אמאי מקריבין ליה לסטר קודשא.
א"ל יאות שאלת.

תמב) אבל ת"ח ברי, כתיב ו) כי יי' אלהיך אש אוכלה הוא, אית אשא
אכיל אשא. אשתא דקב"ה, אכיל אשא אחרא. ות"ח אית מלאכין דאמרין שירתא
קמי קב"ה, ואינון מתבטלי כד כ) מסיימי ההיא שירתא, בניצוצא דאשא ז אכלא.
לתתא זמין קב"ה אשא דמדבחא, והאי אשא אכלא ושצי לכל ההוא סטרא,
ואתבטל ה) ההוא סטרא, נ) בההוא שלהובא דאשא, ולא אשאר מניה בעלמא.
וההוא ב"נ דמקרב קרבניה, קאים עליה, ובההוא ריחא ס) דקרבנא דסליק,
אתעבר מניה סטרא דרוח מסאבא דשריא עלוי, ויתכפר. בגיני כך ט) כלא
אתבטיל וישתצי, ולית מאן דקאים לגבי ההוא אשא.

תמג) רבי אחא הוה אוזיל באורהא, ורבי חייא ורבי יוסי אערעו כחדא.
א"ר אחא, ודאי אנן תלת, זמינין לקבלא אנפי שכינתא, אתחברו כחדא ואזלו.
אמר ר' אחא, כל חד וחד לימא מלה פ) דקטורא דאורייתא ונזיל.
תמד) פתח רבי חייא ואמר, ז) הרעיפו שמים ממעל וגו', האי קרא רזא
הוא דחכמתא, דאוליפנא מבוצינא קדישא. הרעיפו שמים ממעל. מאי הרעיפו.
בד"א ח) יערוף כמטר לקחי. ועל סטרא דמטרא פ) דהוא מזונא דכלא קאמר.
ועל דא, כל עיני עלמא מצפן לקב"ה צ) למזוני, בגין ק) דאיהו ר) יהיב מזונא
ט) לכלא, ח) וזן כל, כד"א, ט) עיני כל אליך ישברו וגו'.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ו) (שם ד) נח עה צ"ו. ז) (ישעיה מה) חלק ג' כו. חכא. י' דשאר. כ) סימני. ז) דאכלא. מ) ההוא. נ) דאשא.
חלו. ח) (דברים לב) ויקהל קב צ"ג. ט) (תהלים קמה) ויגש כא צ"ב וזר חדש כט ט"ב ש"ו לא ט"ג של"ו.
ס) ל"ג דקרבנא. ע) דלא. פ) דההוא. צ) ל"ג למזוני.
ק) מוסיף דא דאיהו. ר) ל"ג יהיב. ש) דכלא. ת) ל"ג מן
וון עד סוף האות.

דרך אמת פ) יגיד דבר של קישור עיני תורה.

מאמר

הסולם

שחקים יולו צדק

רוח הטומאה שורה עליה, ובאה מצדה, למה
מקריבים אותה לצד הקדוש. א"ל, יפה שאלת.
תמב) אבל ת"ח ברי וכו': אבל בוא
וראה בני. כתוב, כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא.
יש אש אוכלת אש, אש של הקב"ה אוכלת
אש אחר של הסי"א. ובוא וראה, יש מלאכים
האומרים שירה לפני הקב"ה, וכשמסיימים
השירה הם מתבטלים בניצוץ אש אוכלת,
השורפת אותם. ולמטה הכין הקב"ה אש של
המזבח, שה"ט אש המלכות, מהדיניס שלה, ואש
הזה אוכלת ומכלה לכל צד ההוא הטמא, ומתבטל
צד ההוא באותה שלהבת האש, ולא נשאר
ממנו כלום בעולם, ואדם ההוא המקריב את
קרבנו, עומד עליו, ובאותו הריח העולה מן

הקרבן, נעבר ממנו הצד של רוח הטומאה
ששורה עליו, ומתכפר. ומשום זה הכל מתבטל
ויכלה, ואין מי שיעמוד לפני האש ההוא, של
המזבח.
תמג) ר' אחא הוה אוזיל וכו': ר"א
היה הולך בדרך, ונפגש עם ר' חייא ור' יוסי
ביחד, א"ר אחא, ודאי אנו שלשתנו עתידים
לקבל פני השכינה נתחברו יחד והלכו. א"ר
אחא, כל אחד ואחד יאמר דבר בקשר לתורה,
ונלך.

תמד) פתח ר' חייא וכו': פ"ה ואמר,
הרעיפו שמים ממעל וגו'. מקרא זה הוא
סוד החכמה שלמדתי ממאור הקדוש. הרעיפו
שמים ממעל, מהו הרעיפו. הוא כמו שאתה
אומר

(דפרי"ז דף כ"ה ע"ב)

תמה) ואי תימא דבאתר דא דאקרי שמים תליא מלתא. הא תנינן, דלא בזכותא תליא מלתא. וזכותא, הא אוקמוה * צדקה. ותרגום צדקה, זכותא. וזכותא ושמים חד מלה הוא, והכא הרעיפו שמים. ב כתיב ממעל, ממעל ודאי, מעתיקא קדישא קא * אתיא, ולא מההוא אתר דאקרי שמים, ואקרי זכותא, אלא ממעל דייקא.

תמו) ושחקים יזלו צדק, דכד שמים נטיל ליה ממעל, מההוא אתר עלאה דשארי עלוי, ג כדין שחקים יזלו צדק. מאן שחקים. אתר דטחנין מנא לצדיקייא. ומאי נינהו. נצח והוד, דאינון ודאי טחנין מנא לצדיקייא. למאן. לההוא אתר דאקרי צדיק דהא אינון טחנין ליה לההוא מנא דאתיא מלעילא, וכל ההוא טיבו מתכניש בגווייהו, למיהב ליה לדרגא דצדיק, בגין ד דיתברכון צדק מההוא נזילו דלהון, ועל דא טחנין מנא לצדיקייא. מאן צדיקייא ה דא צדיק וצדק, ו יוסף ורחל, דכד מזדווגן כחדא צדיקים אקרו.

תמו) ואלין טחנין מנא לצדיקייא ודאי, ועל דא ושחקים יזלו צדק. כדין תפתח ארץ לתתא. ויפרו ישע, בני עלמא. וצדקה תצמיח יחד, כל רחמי, וכל טיבו דעלמא סגיא, ומזונייהו דבני נשא משתכחי בעלמא, כדין חדוה על חדוה אתוסף, וכל ז עלמין ח מתברכאן. אמר רבי אחא, אלמלא לא אתינא אלא למשמע דא דיי.

חלופי גרסאות

א ל"ג צדקה. ב מוסיף ואי תימא דביה תליא כתיב. ג כד; וכדין. ד דיתברכא. ה ל"ג דא. ו ל"ג יוסף ורחל. ז עמין. ח אתברכאן.

מאמר

הסולם

שחקים יזלו צדק

שנקרא מזגא, אז שחקים יזלו צדק. מהו שחקים. הוא מקום שטוחנים מן לצדיקים. ומי הם. הם נצח והוד, שהם ודאי טוחנים מן לצדיקים. למי. היינו למקום ההוא שנקרא צדיק, שהוא יסוד, כי הם טוחנים מן ההוא הבא מלמעלה, מא"א, וכל טוב ההוא מתקבץ בתוכם לתת למדרגה ההיא הנקראת צדיק, שהוא יסוד, כדי שתתברך צדק, שהיא המלכות, מנויילה ההיא שלהם. וע"כ טוחנים מן לצדיקים. מי הם הצדיקים. הם צדיק וצדק שהם יוסף ורחל, שהם יסוד ומלכות, וכאשר מזדווגים יחד נקראים צדיקים.

תמו) ואלין טחנין מנא וכו': ואלו, נצח והוד, טוחנים מן ודאי לצדיקים, שהם צדיק וצדק, ועל כן אוה"כ ושחקים, שהם נצח והוד, יזלו צדק. אז תפתח ארץ, למטה, ויפרו ישע, היינו בני העולם. וצדקה תצמיח יחד, שכל הרחמים וכל הטוב שבעולם יתרכה, ומזון

אומר, יערוף כמטר לקחי. ועל דבר המטר, שהוא מזון הכל, הוא אומר זה. וע"כ כל עיני העולם מצפים אל הקב"ה למזונות, משום שהוא נותן מזונות לכל, וזן הכל, כש"א, עיני כל אליך ישברו וגו'.

תמה) ואי תימא דבאתר וכו': ואם תאמר, שהדבר תלוי במקום הזה הנקרא שמים, שהוא ז"א, הרי למדנו שחזון אינו תלוי בזכות, הרי העמדנו, שהוא צדקה, דהיינו ז"א, כי תרגום צדקה הוא זכות, וזכות ושמים דקר אחד הם, הרי שאיננו תלוי בשמים שהוא ז"א, וכאן כתוב, הרעיפו שמים, ומטיב, כתוב, ממעל, דהיינו משמים ממעל, ממעל ודאי שהוא בא מעתיקא קדישא, שהוא א"א, שמשש נמשך מזון, ולא ממקום ההוא שנקרא שמים, ונקרא זכות, אלא ממעל בדיוק. תמו) ושחקים יזלו צדק: כי כשהשמים שהוא ז"א, מקבל המזון ממעל, מאותו מקום עליון השורה עליו, שהוא א"א, מסוד הדיקנא (דפו"י דף כ"ה ע"ב *) דף כ"ו ע"א)

תמח) פתח ר' יוסי ואמר, ^א לבי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם ברכו יי. ת"ח, כל רעותא, וכל לבא, דבעי ב"נ לארקא ברכאן מעילא לתתא, ליחדא ^ב שמא קדישא. לבעי בצלותא לקב"ה. ברעותא ובכונה דלבא, לנגדא מההוא נחלא עמיקא, כמה דכתיב, ^ג ממעמקים קראתיך יי, דתמן עומקא דכלא, בעמיקי עלאי, דאינון שירותא עלאה, דאבא ואימא מזדווגין. אוף הכא לבי לחוקקי ישראל, מאן חוקקי ישראל. לא כתיב חוקקי ישראל, אלא לחוקקי. אלין אבא ואימא, דאינון מחקקי לישראל קדישא, דאיהו נגיד מבינייהו.

תמט) המתנדבים בעם, אלין אינון אבהו, דאקרוו נדיבים, כד"א ^ד נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם. כדין ברכו יי, לנגדא מניה ברכאן לתתא, וישתכחון ברכאן בעלמא כלהו, דכד הכא משתכחין ברכאן מלעילא כלא הוא בחדוותא כלא הוא בשלימו. זכאה חולקיהון דישראל, דקודשא ב"ה מריק עליהון ברכאן, וצייט צלותהון, ועלייהו כתיב, ^ה פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם וגו'.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

י) (שופטים ה.) כ) (תהלים קל) ויחי עג צ"ה.
 ז) (שם מז) לך כה צ"ד. ח) (תהלים קב) ויחי קסא צ"ב.

ט לשמא. י ל"ג מן ברעותא עד כמה.

מאמר

הסולם

לבי לחוקקי ישראל

ומזון בני אדם יהיה מצוי בעולם, או תתוסף שמחה על שמחה וכל העולמות מתברכים. אמר ר' אחא, אם לא באתי, אלא לשמוע זה, די.

תמט) המתנדבים בעם : אלו הם האבות, דהיינו חג"ת דז"א, הנקראים נדיבים, כש"א, נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם. דהיינו האבות הנמשכים מאברהם שהוא חסד דז"א נקראים נדיבי עמים. או, ברכו ה', להמשיך ממנו ברכות למטה וימצאו ברכות בכל העולם. כי כשנמצאים כאן, בעולם הזה למטה, ברכות מלמעלה, הכל הוא בשמחה, הכל הוא בשלמות, כי אין שום אור נשלם אלא כשנמשך לעולם הזה. אשרי חלקם של ישראל שהקב"ה משפיע להם ברכות, ומקשיב תפלתם. ועליהם כתוב, פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם וגו'.

תמח) פתח ר' יוסי וכו' : פר"ל ואמר, לבי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם ברכו ה'. בוא וראה, כל הרצון וכל הלב שצריך האדם להמשיך ברכות מלמעלה למטה כדי ליחד השם הקדוש, הוא צריך להמשיך בתפלה להקב"ה ברצון ובכונות הלב, מנחל עמוק ההוא, שהוא בינה, שכתוב, ממעמקים קראתיך ה', ששם עומק הכל בעמקים העליונים, שהם התחלה עליונה שאבא ואמא מזדווגים, דהיינו חכמה ובינה שבבינה. אוף כאן, לבי לחוקקי ישראל, מי הם חוקקי ישראל, הוא, כי לא (דפו"י דף כ"ו ע"א)

פרשת צו

(א) ^א זאת תורת העולה וגו'. רבי שמעון פתח ואמר, ^ב צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה וגו', האי קרא אוקימנא ליה ואתמר, ת"ח, האי עולה, סליקו וקשירו דכ"י לעילא, ודבוקא דילה בגו עלמא דאתי, למהוי כלא חד, בקשורא חדא, בחידו. ובגין דסלקא לעילא לעילא, כתיב זאת ^א תורת, רזא דכר ונוקבא כחדא, תורה שבכתב, ותורה שבעל פה, לסלקא בחביבותא.

(ב) כד אתער סטרא דצפון, כמה דאוקימנא דכתיב, ^א שמאלו תחת לראשי, כדין איהי סלקא בחביבותא, ואתעטרא בימינא, ואתחברא באמצעיתא, ואתנהיר כלא מרזא דקדש הקדשים, ודא מגו דרזא דאדם, ברעו דכהנא, ובצלותא, ובשירתא.

(ג) והא אוקימנא ^ב דעולה קדש קדשים, ברזא דרוח עלאה, בגין דתלת רוחין קשירן כחדא, רוח תתאה דאקרי רוח הקדש. רוח דלגו באמצעיתא,

חלופי גרסאות

א מוסיף תורת העולה. ב מוסיף כמה דעולה.

מסורת הזהר

(א) (ויקרא ו) פקודי קיג צ"ע. (ב) (תהלים לו) שמות ק צ"ע. (ג) (שיר ב) ב"א רלה צ"א.

זאת תורת העולה

שהעמדנו שכתוב, שמאלו תחת לראשי, דהיינו שהמלכות מקבלת נוקו שמאל דז"א, או היא, המלכות, עולה באהבה, ומתעטרת בימין דז"א, שהוא חסד. ונתחברה באמצע, דהיינו בקו האמצעי דז"א שהוא ת"ת דז"א, והאיר הכל מסוד קדש הקדשים, שהוא בינה. והו מתוך סוד אדם. ברצון הכהנים שהם קו ימין, ובתפלה של ישראל שהם קו האמצעי, ובשירה של הלויים שהם קו שמאל.

(ג) והא אוקימנא דעולה וכו': והרי העמדנו, אשר עולה היא קודש הקדשים, בסוד רוח עליון, שהוא בינה. משום שג' רוחות קשורים יחד בעולה, א) רוח תחתון הנקרא רוח הקדש, שהוא המלכות. (ב) רוח שבאמצע הנקרא

הסולם

מאמר

(א) זאת תורת העולה וגו': ר' שמעון פתח ואמר. צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה וגו'. מקרא זה העמדנו אותו, ולמדנו. בוא וראה, עולה זו היא מעלה ומקשרת את כנסת ישראל למעלה, והדבקות שלה בעולם הבא, שהיא בינה, להיות הכל אחד, בקשר אחד, בשמחה. ומשום שעולה למעלה למעלה, לבינה, כתוב, זאת תורת שה"ס דכר ונוקבא ביחד, דהיינו ז"א ומלכות, שהם תורה שבכתב ותורה שבעל פה, לעלות באהבה, לבינה. כי זאת, ה"ס מלכות תורה שבעל פה. ותורת ה"ס ז"א, תורה שבכתב.

(ב) כד אתער סטרא וכו': כשנתעורר צד צפון, שהוא גבורה דז"א, קו השמאל, כמו (דפו"י דף כ"ו ע"א)

דאקרי רוח חכמה ובינה. וכן אקרי רוח תתאה. אבל האי רוח, דנפיק מגו שופר, ג כלילן באשא ומיא. רוח עלאה דאיהו סתים בחשאי, דביה קיימין כל רוחין קדישין, וכל אנפין נהירין. ובג"כ אהדרת עולה רוח ממש.

(ד) ולבתר מרזא דבהמה, * מסתפקי ואתזנו, לאתקשרא רוחא אחרא, דאיהי גו מסאבו, מאיגון תרבין ושמנונין, כמה דאתמר. ובגין כך עולה קדש קדשים, שאר קרבנין למעבד שלמא בעלמא כלהו, מכמה סטרין ומארי דדינין. לאתעברא ולאתנהרא מגו רעותא לאתבסמא, ד אקרון קדשים קלים, בגין דלא מתעטרי לעילא לעילא בקדש הקדשים. וע"ד איגון קדשים קלים, ונכיסו דלהון בכל אתר כמה דאוקמוה, אבל עולה דאיהי רזא דקדש הקדשים, לאו איהי כשאר קרבנין, דכל ה עובדהא קדש.

(ה) ת"ח, מה כתיב ולבש הכהן מדו בד, אלין לבושין מיחדין לקדושה. ד בד יחידאי, מיחדא לקדושה. וכתיב בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם. מ"ט דא קדש. אלא רזא דמלה, כדקאמר דאיהי קדש קדשים, דסלקא כלא ואתעטרא בקדש הקדשים, בקשורא חדא. ולבתר מפני ואעבר רוח מסאבא, ז דמסאב כלא, דלא שלטא, ולא ה יתקריב גו מקדשא, ט ואתעבר מכל . סטרי דקודשא, ואשתאר כלא קדש בקדושה יחידאי.

(ו) ואמר ר"ש, הא אתמר, דכתיב, ד אדם ובהמה תושיע יי'. והכי סלקא

מסורת הזהר

(ד) (תהלים לו) לעיל אות א צ"ב.

חלופי גרסאות

ג כליל. ד אקרי. ה עוכדא. ו כד. ז מסאיב ; דמסאיב.
ח יקרב. ט ואתעבר. י סטרא קודשא.

מאמר

הסולם

זאת תורת העולה

שהוא בינה. וע"כ הם קדשים קלים ושחיתתן בכל מקום. כמו שלעמידהו. אבל עולה שהיא סוד קדש הקדשים, אינה כשאר הקרבנות כי כל מעשיה קדש.

(ה) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה מה כתוב, ולבש הכהן מדו בד. אלו הם לבושים המיוחדים לקדושה. בד הוא כמו בדד, דהיינו שמייוחד לקדושה. וכתוב, בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם. מהו הטעם שהוא קדש. אלא סוד הדבר כמו שאמרנו, שהיא קדש קדשים, שעולה הכל ומתעטר בקדש הקדשים, שהוא בינה, בקשר אחד, ואח"כ נפנה ונעבר רוח הטומאה המטמא הכל ואינו שולט, ואינו קרב אל המקדש, ונעבר מכל הצדדים של הקדושה, ונשאר הכל קדש בקדושה לבד.

(ו) ואר"ש הא אתמר וכו': ואמר ר' שמעון, הרי למדנו. שכתוב, אדם יבהמה תושיע ה'. וכך עולה סוד אדם מצד אדם, צ"י

הנקרא רוח חכמה ובינה, שהוא ז"א שהוא בן לחכמה ובינה. וכן נקרא רוח תחתון, להיותו תחתון ביחס הבינה. אבל רוח הזה הוא יוצא מתוך השופר הכלול מאש וממים, (שפירושו תמצא לעיל בהקסה"ז דף קפ"ד ד"ה למשמע ע"ש). ג רוח עליון הסתום בחשאי, שהוא בינה, שבו מתקיימים כל הרוחות הקדושים, וכל פנים מאירים ממונו, ומשום זה תורת העולה לרוח ממש.

(ד) ולבתר כרזא דבהמה וכו': ואח"כ בסוד הבהמה, שמקריבים, מסתפקים ונוגנים החיצונים, שיתקשר בקדושה רוח אחר שהוא בהם בתוך הטומאה, ע"י החלבים והשומן שמקריבים, כמו שלמדנו. ומשום זה, עולה היא קדש הקדשים, שאר הקרבנות הם לעשות שלום בעולם כולו, מכמה צדדים ובעלי הדין שבטולם, להעבירם, ולהאיר מתוך הרצון להתבשם. ונקראים קדשים קלים, משום שאינם מתעטרים למעלה. למעלה בקדש הקדשים,

(דפויי דף כ"ו ע"א * דף כ"ו ע"ב)

רוא דאדם, מסטרא דאדם. בהמה, מסטרא דבהמה. ובגין כך כתיב אדם כי יקריב מכם. אדם ודאי, דהא קרבניה לעילא, לקשרא קשרא. ולבתר מן הבהמה. וכלא איהו בקרא, אדם ובהמה. ודא איהו רוא, דאצטריך לקרבנא אדם ובהמה, כדקאמר. תא חזי, כד ברא קב"ה עלמא, הכי עבד : אדם ובהמה.

(ז) ואי תימא והא כתיב (ח) ועוף יעופף על הארץ, דהא מנייהו מקרבין קרבנא, ואפילו עולה, כמה דכתיב ואם מן העוף עולה קרבנו. תא חזי, מכל אינון עופין לא מקרבין אלא מן התורים או בני יונה. אלא רוא דא, מה דאתכשר בדא, פסיל בדא. דא ימינא, ודא שמאלא, וכלא חד.

(ח) עוף יעופף על הארץ, הא אוקימנא דאינון רוא דרתיכא. ובהו תסתלק רוח הקדש, לסלקא לעילא. דאינון תרי, חד לימינא, וחד לשמאלא. עוף לימינא, ודא מיכאל. יעופף לשמאלא, ודא גבריאל. דא לימינא, ודא לשמאלא.

(ט) ובג"כ מקרבין תרין אלין, לסלקא רוח קודשא, ושמאלא מעטר וזיין לתתא, לההוא סטר שמאלא. וימינא לימינא. ואתקשרת אתתא בבעלה, למהוי חד. וכלא מסתלק ומתקשר כחדא, לעילא ותתא וקודשא ב"ה אסתלק בלחודוי ואתתקף.

(י) ובספרי קדמאי, מסכנא לא יהיב חולקא לאתונא, אלא לעילא

מכורת הזהר

חלופי גרסאות

(ה) (בראשית א) ב"א שיג צ"א צ"ב.

כ ל"ג מן מסטרא עד מסטרא. ל ל"ג אדם ובהמה.

כאמר

הסולם

תורים ובני יונה

שהם סוד המרכבה, שהם המלאכים מיכאל גבריאל וכו', הנקראים עוף, ובהם עולה רוח הקודש, שהוא המלכות, לעלות למעלה לז"א, לזווג. שהם שנים, אחד לימין ואחד לשמאל. עוף הוא לימין, וזה מיכאל. יעופף הוא לשמאל, וזה גבריאל. זה לימין וזה לשמאל.

(ט) ובג"כ מקרבין תרין וכו': וע"כ מקריבים שנים אלו, תורים ובני יונה, שהם מיכאל וגבריאל, כדי להעלות רוח הקודש שהוא המלכות, אל ז"א, והשמאל, דז"א מעטר ומזיין למטה לצד שמאל ההוא של המלכות, וימין לימין, ומתקשרת אשה בבעלה, דהיינו מלכות בז"א, להיות אחד. הכל מתעלה ומתקשר יחד למעלה ולמטה, והקב"ה מתעלה ונשגב בלבדו.

(י) ובספרי קדמאי מסכנא וכו': ובספרים הראשונים אמרו, העני, המקריב תורים ובני יונה, אינו גותן חלק, להזין העולמות, אלא ליחד למעלה. אבל הכל למעלה ולמטה

ע"י הרצון והתפלה, ובהמה, מצד הבהמה, שמוקרבת על המזבח, וע"כ כתוב, אדם כי יקריב מכם, אדם ודאי, שזה קרבנו, מרצון ומתפלה, למעלה לקשר קשר, בסוד אדם. ואח"כ מן הבהמה, והכל הוא בכתוב, אדם ובהמה. וזה הוא סוד, שצריכים בקרבן אדם ובהמה, כמו שאמר. בוא וראה, כשברא הקב"ה את העולם עשה כך, אדם ובהמה.

(ז) ואי תימא והא וכו': ואם תאמר הרי כתוב, ועוף יעופף על הארץ, שמהם מקריבים קרבנות ואפילו עולה, כמ"ש ואם מן העוף עולה קרבנו. הרי שבהמה אינה בדיוק, שחדרוש כנ"ל. ומשיב, בוא וראה, מכל העופות אין מקריבין אלא תורים ובני יונה, אלא סוד זה, מה שכשר בזה פסול בזה, שהאדום, כשר בתורים ופסול בבני יונה, (חולין כ"ב): מטעם שזה, בני יונה, הוא ימין, וזה תורים הוא שמאל. וע"כ כשר בו אדום שהוא רומז על שמאל. הכל אחד.

(ח) עוף יעופף על הארץ: הרי העמדה, (דפו"י דף כ"ו ע"ב)

לאתקשרא, אבל כלא לעילא ׀ ותתא כל חד מתקשר לסטריה כדקא יאות, והא אוקימנא.

(יא) ר' אלעזר שאיל לר"ש אבוי ואמר, הא קשורא דכלא אתקשר בקדש הקדשים לאתנהרא, אתדבקותא דרעוא דכהני ליואי וישראל לעילא, עד היכן איהו סלקא.

(יב) א"ל, הא אוקימנא, עד אין סוף, דכל קשורא ויחודא ושליומו, לאצנעא בההוא צניעו, דלא אתדבק, ולא אתיידע, דרעוא דכל רעוין ביה. א"ס לא קיימא לאודעא, ולא למעבד סוף, ולא למעבד ראש. ׀ כמה דאין קדמאה, אפיק ראש וסוף, מאן ראש. דא נקודה עלאה, דאיהי רישא דכלא סתימאה, דקיימא גו מחשבה. ועביד סוף, דאקרי סוף דבר, אבל להתם אין סוף.

(יג) לאו רעותין, לאו נהורין, לאו בוצינין בההוא א"ס, כל אלין נהורין ובוצינין תליין לאתקיימא בהו, ולא קיימי לאתדבקה, מאן דידע ולא ידע, לאו איהו אלא רעו עלאה סתימאה דכל סתימין, אין.

(יד) ׀ וכד נקודה עלאה, ועלמא דאתי, אסתלקו, לא ידעין בר ריחא, כמאן דארח ׀ בריחא ואתבסם, ולא דא ׀ נייחא, דהא כתיב ׀ ולא אריח בריח ניחחכם, דהא ריח ניחח ריחא דרעותא, דכל הני רעותא דצלותא, ורעותא דשירתא, ורעותא דכהני, דכלהו רזא דאדם, כדין כלהו אתעבידו רעותא חדא,

מסורת הזהר

(ו) (ויקרא כו) פקודי קינו צ"ג.

חלופי גרסאות

׀ ל"ג ותתא. ׀ ל"ג כמה. ׀ וחד. ׀ ריחא ואתבסם ; רוחא דאתבסם. ׀ ניחח.

מאמר

הסולם

אתדבקותא דרעותא — עד היכן סלקא

סוף, שהוא המלכות, הנקראת סוף דבר. אבל שמה, באין סוף, לא יש סוף.

(ג) לאו רעותין לאו וכו' : אין רצונות, ואין אורות, ואין נרות באין סוף, כל אלו האורות והנרות שבאצילות תלויים, באין סוף, שיתקיימו בהם, אבל אינם עומדים להשגה. מי שידוע ואינו ידוע, דהיינו שאפשר לדבר בו מבחינת ידיעה, אין הוא אלא רצון עליון הסתום מכל סתום הנקרא אין, שהוא כתר, אבל בא"ס לא שייכת כלל ידיעה.

(ד) וכד נקודה עלאה וכו' : וכשנקודה העליונה, שהיא חכמה, ועולם הבא, שהוא בינה, מתעלים בהארתם, אינם יודעים רק ריח, שה"ס ו"ק דחכמה המכונה ריח, ולא ג"ר דחכמה, כמי שמריח בריח ומתבשם. ואין זה בחינת נחת, הנקרא אין, שהרי כתוב, ולא אריח בריח ניחחכם. הרי שריח וניחח הם

ולמטה כל אחד מתקשר אל הצד שלו כראוי. וכבר העמדנו.

(יא) רבי אלעזר שאיל וכו' : ר"א שאל את ר' שמעון אביו, ואמר, הרי קשר הכל נקשר בקדש הקדשים להאיר. שהיא בינה (כנ"ל אות ב'). הדבקות של רצון הכהנים והלויים וישראל, עד אן היא עולה.

(יב) א"ל הא אוקימנא וכו' : א"ל הרי העמדנו, שהדבקות שלהם עולה עד אין סוף, כי כל קשר ויחוד ושלמות הוא לגנוז בצניעות ההיא שאינה מושגת ולא נודע, אשר רצון כל הרצונות בו. אין סוף, אינו עומד להודע, ולא לעשות סוף, ולא לעשות ראש, ולא כמו אין, שהוא כתר, הנקרא אין, הראשון, שהוציא ראש וסוף. מי הוא ראש, זו היא נקודה העליונה, שהיא ראש הכל הסתום, העומדת תוך המחשבה, שהיא חכמה הנקראת ראשית, והחכמה נאצלה מן הכתר שנקרא אין, בסויה והחכמה מאין תמצא (איוב כ"ח) ועשה (דמ"י דף כ"ו ע"ב)

וההוא אקרי ניחח, רעותא : כתרגומו. כדין כלא אתקשר ואתנהיר כחדא כדקא יאות, כמה דאתמר.

(טו) וע"ד אתיהיבת ^ז האי סטרא אחרא בידא דכהנא, דכתיב * צו את אהרן ואת בניו לאמר. רזא הכא, דהא אוקימנא, לית צו אלא ע"ז. והכא אתיהיבת ליה לאתוקדא ההוא מחשבה רעה, ולאעברא לה מגו קודשא, בהאי רעותא דסלקא לעילא, ובהאי תננא ותרבין דאתוקדן, בגין לאתעברא מן קודשא, והאי צו ^ק ברשותיהו קיימא, ^ר לאפרשא לה מן קודשא ^ש מגו האי קרבנא ואי תימא צו את בני ישראל, הכי נמי דהא ברשותיהו קיימא, כל זמנא דעבדי רעותא דמאריהון, דלא יכלא לשלטאה עלייהו.

(טז) והאי קרא כלא אתיא לאחזאה רזא דמלה, לאעטרא להאי רוח קודשא לעילא ^ת לעילא, ולאפרשא ^א לה לדא רוח טומאה, לנחתא ^ב לה לתתא לתתא. דא ברעותא ובצלוחא ^ג כדקאמרן, ודא בעובדא כלא כדקחזי ליה.

(יז) והאי קרא מוכחא עלייהו, דכתיב צו את אהרן ואת בניו לאמר. צו : דא ע"ז, רוח מסאבא. לאמר : דא אתתא, דאקרי יראת יי'. כתיב הכא לאמר, וכתיב התם ^ד לאמר הן ישלח איש את אשתו. והא אוקמוה. בג"כ כלא אתמר, וכהנא קיימא לאתתקנא כלא ברזא דאדם ובהמה.

מסורת הזהר

ז (ירמיה ג) פקודי קיח צ"ו.

צ בהאי ק ל"ג ברשותיהו קיימא. ר ל"ג מן לאפרשא עד כל. ש ל"ג מן מגו עד כל. ת ל"ג לעילא. א ל"ג לה. ב ליה. ג דקאמרן.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

אתרבקותא דרעותא — עד היכן סלקא

זמן שישראל עושים רצונו של אדונם אין הסטרא אחרא יכול לשלוט עליהם. (טז) והאי קרא כלא וכו' : ומקרא הזה, צו את אהרן, בא להראות סוד הדבר, לעטר ריה"ק הזה למעלה למעלה, ולהפריד את רוח הטומאה להורידה למטה למטה, זה דהיינו ישראל, ברצון ותפלה, כמו שאמרנו. זה, דהיינו הכהנים, במעשה הקרבת הקרבן, כל אחד כראוי לו.

(יז) והאי קרא מוכחא וכו' : ומקרא הזה מוכיח עליהם שכתוב, צו את אהרן ואת בניו לאמר. צו זה עבודה זרה, רוח הטומאה. לאמר, זו אשה הנקראת יראת ה', דהיינו המלכות, כי כתוב כאן לאמר, וכתוב שם, לאמר הן ישלח איש את אשתו, מה שם, לאמר, טובב על אשה, אף לאמר שבכאן הוא אשה. וכבר העמדנו. ומשום זה הכל נאמר, במקרא הזה, דהיינו לעטר את המלכות, ולהוריד הסט"א והכהן עומד לתקן את הכל בסוד אדם ובהמה, (כנ"ל אות ו').

זכאה

הם שני דברים. כי ריח ניחח, פירושו ריח של הרצון, דהיינו כל אלו הרצונות של תפלה, ורצון השירה, ורצון הכהן, שכולם הם סוד אדם, (כנ"ל אות ו') או נעשו כולם רצון אחד, וההוא, נקרא ניחח, דהיינו רצון כתרגומו. או הכל נקשר ומאיר יחד כראוי, כמו שלמדנו.

(טו) ועל דא אתיהיבת וכו' : ועל כן ניתן צד האחר הזה ביד הכהן, שכתוב, צו את אהרן ואת בניו לאמר. ויש סוד כאן, כי העמדנו שאין צו, אלא ע"ז, דהיינו סטרא אחרא, וכאן ניתן לו לשרוף את המחשבה הרעה ההיא, ולהעבירה מן הקדושה ברצון הזה שעולה למעלה, ובעשן הזה, ובחלבים הנשרפין, כדי שיהיו נעברים מן הקדש, וצו ההוא, שהוא הסטרא אחרא, עומד ברשותם להפרידו מן הקדש על ידי הקרבן הזה. ואם תאמר, צו את בני ישראל, איך אפשר לפרש שצו הוא הסטרא אחרא. ומשיב, אף כאן פירושו, שהסטרא אחרא עומד ברשותם, שכל (דפו"י דף כ"ו ע"ב *) דף כ"ז ע"א)

(יח) זכאה חולקיהון דצדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי, דאינון ידעי אורחי דאורייתא, ואזלי ד בה בארח קשוט, עלייהו כתיב ^מ יי עליהם יחיו. מאן עליהם. אלן ארחי דאורייתא. יחיו: יתקיימו, בעלמא דין ובעלמא דאוני. (יט) ת"ח, כתיב זאת תורת העולה, אמר ר' חייא, ה האי קרא אוקימנא ליה בהאי גוונא, ו זאת תורת, דא כ"י. העולה: דהיא סלקא, ומתעטרא לעילא לעילא, לאתקשרא כדקא יאות, עד אתר דאקרי קדש קדשים.

(כ) ד"א זאת תורת, דא כנסת ישראל. העולה: דא מחשבה רעה, דאיהי סלקא על רעותא דב"נ לאסטאה ליה מארח קשוט, היא העולה, היא דסלקא ואסטיאת ליה לבר נש, ו בעי לאוקדא ^ח לה בנורא. בגין דלא ^ט יתייהב לה דוכתא . לאסטאה.

(כא) ובג"כ, על מוקדה על המזבח כל הלילה. מאן לילה. דא כ"י. דאיהי כ זאת, בגין ד דאתי לדכאה לב"נ מההוא רעותא. על מוקדה, בגין דנהר דינור ^מ איהו אתר לאוקדא לכל אינון דלא קיימי בקיומיהו, דהא עאלין לון בההוא נורא דדליק, ומעברי שולטניהון מעלמא, ובגין דלא ישלוט, אצטריך על מוקדה על המזבח כל הלילה, ואתכפיא ולא שלטא.

(כב) ועל דא, כד אתכפיא האי, סלקא כ"י, דאיהי רוח קודשא, דסלקא ואתעטרא לעילא, דהא סליקו ^נ דילה, כד אתכפיא האי חילא אחרא, ואתפרש

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (ישעיה לח) פקודי קיח צ"ח. ד ל"ג בת. ה העולה ול"ג האי קרא. ו ל"ג מן זאת. עד זאת. ז בעי. ח ליה. ט אתיהיב ליה. י לאסגאה. כ ל"ג זאת בגין דאתי. ל ל"ג דאתי. מ ל"ג איהו. נ דיליה.

מאמר ב

הסולם

זאת תורת העולה

וצריכים לשרפה באש. כדי שלא לתת לו מקום להשטיין.

(כא) ובג"כ על מוקדה וכו': ומשום זה על מוקדה על המזבח כל הלילה. מי הוא לילה. הוא כנסת ישראל, מלכות, שהיא זאת. הבאה לטהר את האדם מאותו הרצון. על מוקדה, משום שנהר דינור הוא מקום לשרוף כל אלו שאינם נמצאים בקיומם, דהיינו הסטרא אחרא. כי מביאים אותם באש ההוא השרוף, ומעבירים ממשלתם מן העולם. וכדי שלא ישלוט, צריך, על מוקדה על המזבח כל הלילה, ואז נכנע ואינו שולט.

(כב) ועל דא כד וכו': וע"כ כשוה. הס"א, נכנע, עולה כנסת ישראל, מלכות, שהיא רוח הקודש, כי עולה ומתעטרת למעלה, כי העליה שלה, היא בעת שנכנע הכח האחר הזה ונפרד ממנה. ומשום זה צריכים בסוד הקרבן, להפריד את הצד ההוא, הס"א, מן רוח

(יח) זכאה חולקיהון וכו': אשרי חלקם של הצדיקים, בעולם הזה ובעולם הבא שהיו יודעים דרכי התורה והולכים בה בדרך אמת, עליהם כתוב, ה' עליהם יחיו, מי הם, עליהם. אלו הם דרכי התורה. יחיו, היינו שיתקיימו בעולם הזה ובעולם הבא.

(יט) ת"ח כתיב זאת וכו': בוא וראה, כתוב, זאת תורת העולה. א"ר חייא מקרא זה העמדותי אותו באפן זה. זאת תורת, זו היא כנסת ישראל, דהיינו המלכות. העולה, כי היא עולה ומתעטרת למעלה למעלה להתקשר כראוי עד המקום שנקרא קודש הקדשים. שחוא בינה.

(כ) ד"א זאת תורת וגו': פירוש אחר, זאת תורת זו היא כנסת ישראל, מלכות, העולה, זו היא מחשבה רעה, שהיא עולה על מחשבתו של האדם להטותו מן דרך האמת, היא העולה, זו היא העולה ומשטנת על האדם, (דפו"י דף כ"ז ע"א)

מנה. ובגין כך בעינן ברזא דקרבנא, ם לאפרשא להאי סטרא, מרוח קודשא, ולמיהב לה חולקא, בגין דרוח קודשא תסתלק לעילא.

(כג) ץ רבי אחא פתח ואמר, והאש על המזבח תוקד בו וגו', והאש על המזבח תוקד בו, אמאי. ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר, ף אמאי. וכהנא אמאי. והא תנינן אשא בכל אתר דינא הוא, וכהנא מסטרא דימינא קא אתי, ורחיקא הוא מן דינא, דהא כהנא לא אודמן בדינא לעלמין, והכא הוא בעי לאוקדא דינא בעלמא, דכתיב ובער עליה הכהן.

(כד) אלא הכי אוליפנא, ב"נ דאתי למחטי קמי מאריה, הוא אוקיד גרמיה בשלהוביתא דיצר הרע. ויצר הרע מסטרא דרוח * מסאבא קא אתיא, והא שריא ביה רוח מסאבא. ולזמנין אשתמודען קרבני ץ דאתיין מהאי סטרא, ובעא לקרבא על מדבחא כדדמי ליה. ולא אשתצי, ולא אתבטל ההוא רוח מסאבא, בין מב"נ, ובין מההוא סטרא דאתי מניה, אלא באשא דמדבחא, דההוא אשא מבערא רוח מסאבא, וזינין בישין מעלמא, וכהנא בדא אתכוון, לתקנא אשא דיבער זינין בישין מעלמא.

(כה) ועל דא בעי, דלא ידעכון ליה לעלמין, ולא יתחלש חילא ותוקפא דייליה, לתברא ף חילא דתוקפא אחרא בישא מעלמא, ועל דא לא תכבה. וכהנא יסדר עליה אשא בבקר בבקר, בזמנא דשלטא סטרא דייליה ואתער בעלמא, בגין לבסמא ך עלמא, ואתכפיין דינין, ולא ם מתערי בעלמא, ועל דא תנינן,

חלופי גרסאות

ט לפרשא. ץ מתחיל וידבר ה' אל משה לאמר צו וגו' ר' אחא. ף ל"ג אמאי. ץ דאתיא ף תוקפא ול"ב חילא. ך דינא; מוסיף עלמא ולבסמא דינא. ם מתערון לעלמא.

זאת תורת העולה

הסולם

מאמר ב'

הזה, דהיינו עז (כנ"ל ויקרא אות תמ"א ותמ"ב) שצריך להקריב על המזבח את הדומה לו, אל החוטא, ואינו כלה ואינו מתבטל אותו רוח הטומאה, בין מן האדם החוטא, ובין מאותו הצד שבא ממנו, אלא באש המזבחה, שאש הוה מבערת רוח הטומאה, ומינים רעים מן העולם, והכהן נתכוון לזה, לתקן האש שתבער מינים רעים מן העולם. וע"כ, צריכים לכהן שיעשה זאת, שהוא מן הימין, והימין מבער והשמאל.

(כה) ועל דא בעי וכו': ועל כן צריך, שלא יכבו אותה לעולם, אלא אש תמיד תוקד בו, כדי שלא יתחלש הכח והתוקף שבה ויוכל לשבור הכח של תוקף האחר הרע, מן העולם. ועל כן לא תכבה. והכהן יסדר עליו אש בבקר בבקר, בזמן ששולט הצד שלו, כי בבקר שולט צד הימין, ומתעורר בעולם, כדי לבשם העולם, ע"י עריכת האש על המזבח, פקודא

רוח הקודש, שהוא המלכות, ולתת לה חלק (כנ"ל פקודי אות של"ג) כדי שרוח הקודש יתעלה למעלה.

(כג) רבי אבא פתח וכו': רא"פ ואמר, והאש על המזבח תוקד בו וגו'. שואל, והאש על המזבח תוקד בו, למה. ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר, למה. וכהן, למה יבעיר עצים על האש. והרי למדנו, שאש בכל מקום הוא דין, והכהן בא מצד ימין, והוא רחוק מן הדין, שהכהן אינו מזדמן בדין לעולם, וכאן הוא צריך להבעיר הדין בעולם, דהיינו שצריך להבעיר העצים, שכתוב, ובער עליה הכהן.

(כד) אלא הכי אוליפנא וכו': ומשיב, אלא כך למדנו. אדם הבא לחטוא לפני אדונו, הוא שורף את עצמו בשלהבת יצר הרע, ויצר הרע בא מצד רוח הטומאה, והרי שורה בו רוח הטומאה, ולפעמים נודע קרבנו שבא מצד (דפו"י דף כ"ז ע"א *) דף כ"ז ע"ב)

אית אשא אכלא אשא. אשא דלעילא אכלא אשא אחרא, אשא דמדבחה אכלא אשא אחרא, ועל דא, אשא דא לא תכבה לעלמין, וכהנא מסדר ליה בכל יומא.

רעיא מהימנא

(כו) * פקודא לעשות העולה כמשפטה, ועלה אתמר זאת תורת העולה וגוי. חמש אשים הוו נחתין על קרבנא. אש אוכל ואינו שותה. אש שותה ואינו אוכל. אש אוכל ושותה. אש אוכל לחים ויבשים. אש ה שאינו אוכל ואינו שותה. לקבלייהו אינון, זאת תורת העולה, חד. א היא העולה על מוקדה, ב. על המזבח, ג. כל הלילה, ד. ואש המזבח תוקד בו ה.

חלופי גרסאות

ת אינו. א היא העולה ב. על מוקדה על המזבח ג.

זאת תורת העולה

הסולם

מאמר ב'

הדינים שבקו ימין, הנמשכים מנקודת החולם, שהוא אוכלת, שממשיך מוחין דחסדים, ואינו שותה, שאינו ממשיך חכמה, אש שותה ואינו אוכל, היינו הדינים שבקו שמאל הנמשכים מנקודת השורק, שהוא שותה, דהיינו שממשיך מוחין דחכמה, ואינו אוכל, שאינו ממשיך חסדים, כי השמאל הוא חכמה בלי חסדים. אש אוכל ושותה, היינו הדינים שבקו אמצעי הנמשכים מנקודת החירק, שהוא אוכל, דהיינו שממשיך חסדים, וגם שותה, שממשיך חכמה גם כן, להיותו כלול מב' הקוין ימין ושמאל, ויש לו מעלת שניהם. ועד כאן המדובר מלמעלה מחוה. אבל למטה מחוה, יש אש אוכל לחים ויבשים, דהיינו הדינים שבנה"י, הנמשכים ממסך שבחוה, שהיא אוכלת ושורפת הקליפות שבימין, שהן לחות, שיש בהן איוה לחלוחית אור, ואוכלת ושורפת הקליפות שבשמאל שהם יבשים לגמרי ויש אש שאינו אוכל ואינו שותה. היינו הדינים שבמלכות שאינם ממשיכים שום אור, לא של חכמה ולא של חסדים, כי המלכות אין לה מעצמה שום אור, רק מה שז"א משפיע אליה. וכנגדם הן ה' חלוקות שבהמקרא זאת תורת וגוי. אשר, זאת תורת העולה, הוא קו ימין, חסד, כנגד אש הא'. היא העולה על מוקדה, הוא קו שמאל גבורה כנגד אש הב', וע"כ נזכר כאן מוקדה, על המזבח, הוא קו האמצעי, ת"ת, שהוא על המזבח, המזבח הוא מלכות, על המזבח, דהיינו ממעל המזבח, הוא ת"ת, שהוא כנגד אש הג', כל הלילה הוא המסך השולט מחוה ולמטה, השייך לבחינת מלכות הנקראת לילה, והוא כנגד אש הד', ואש המזבח תוקד

ויכנעו הדינים ולא יתעוררו בעולם. על זה למדנו שיש אש אכלה אש, כי האש של מעלה, של המלכות, אוכלת אש אחרת, אש המזבח אוכלת אש אחר של הצד האחר, וע"כ אש זו, לא תכבה לעולם, וההון מסדר אורה בכל יום.

רעיא מהימנא

(כו) פקודא לעשות העולה וכו': מצוה, לעשות העולה כמשפטה, ועליה נאמר, זאת תורת העולה וגוי. חמשה מיני אש, היו יורדות על הקרבן, א) אש אוכלת ואינה שותה. ב) אש שותה ואינה אוכלת. ג) אש אוכלת ושותה. ד) אש אוכלת לחים ויבשים. ה) אש שאינה אוכלת ואינה שותה. כנגדן הם, א) זאת תורת העולה. ב) הוא העולה על מוקדה. ג) על המזבח. ד) כל הלילה. ה) ואש המזבח תוקד בו.

פירושו, ה' דינים הם המכונים ה' אשות, ג' הם בחג"ת שלמעלה מחוה, הנמשכים מג' זריעות המכונות חלם שורק חירק, (כמ"ש) לעיל בראשית א' דף ט"ו בד"ה ההיא, ע"ש) וב' הם, מחוה ולמטה, א' בנה"ה ויסוד הנמשך מהמסך שבנקודת החוה, ב' הוא במלכות, והנה הדינים שבג' קוין חג"ת שלמעלה מחוה הם בחינות אש שאינה שורפת, אלא אוכל פירושו שממשיך חסדים, אבל ב' אשות שמחוה ולמטה, הן שורפות החצונים, ונודע שהמשכת החסדים מכונה אכילה, והמשכת החכמה שבקו שמאל מכונה שתיה, (כנ"ל ויקרא אות ל"ח, ע"ש). וזה אמרו, אש אוכל ואינו שותה, היינו (דפו"י דף כ"ז ע"ב *) דף כ"ז ע"א)

(כז) ואוקמוה מארי מתניתין, עולה כולה סלקא לגבוה. ודא בינה, ה', ה' מראות דילה. ב', בת יחידה, (ט) ומראה כבוד יי' כאש אוכלת. ו' אור דבת עינא, והיא אש * שותה כל מיין דאורייתא, ואוכלת ג כל קרבנין דצלותא. ואוכלת לחין ויבשין, אינון פשטי דאורייתא דאינון כעצים יבשים. ורזי אורייתא אינון כעצים לחים. והאי איהו אש אוכלת לחין ויבשין.

(כח) ועוד אוכלת לחין, כל קרבנין דהוו קרבין בצלותא, על מצות עשה. ויבשין, כל קרבנין דהוו קרבין בצלותא, על מצות לא תעשה. והאי איהו, סקילה שריפה הרג וחנק, על מצות ד עשה, ועל מצות לא תעשה, אלין אינון קרבניא דשכינתא, צלותא, דפקודין דעשה ולא תעשה. ולקבל ה' מראות אלין, תקינו חמש צלותי ביומא דכפורי. ולקבל בת עינא, אינון ה עשרת ימי התשובה ו ה' לקבל אור ד דבת עינא. ה' ענויין, לקבל ה' בתראה.

(כט) פקודא בתר דא, לעשות החטאת כמשפטה. תנאים ואמוראים, אתון דמסטרא דמדות דקודשא ב"ה אתיתו, ה דטרחתון סגי לנקאה ברתא דילי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (שמות כד) ויקהל טו צ"צ. ב מ'; יוד. ג ל"ג כל. ד ל"ג עשה ועל מצות. ה ל"ג עשרת. ו ה"ג דפוס מנטובא; י"ה; הוי"ה יה"ו; הוי"ה; ה' דבת עין. ז ל"ג דבת עינא. ח דאטרחתון; דטרחתין.

כאמר ב'

הסולם

זאת תורת העולה

(כח) ועוד, אוכלת לחין וכו': ועוד יש לפרש, אוכלת לחים, הם כל הקרבנות הנקרבין על ידי התפלה. בבחינת ונשלמה פרים שפתינו, על מצות עשה. ואוכלת יבשים, היינו כל הקרבנות שהיו נקרבין בתפלה על מצות לא תעשה, שזו היא שמענישים עליה ד' מיתות, סקילה שרפה הרג וחנק. והם הקרבנות שהם על מצות עשה ועל מצות לא תעשה. אלו הם הקרבנות של השכינה, הנקראת תפלה, הבאים על מצות עשה ולא תעשה. וכנגד ה' מראות אלו, הנמשכים מבינה, כנ"ל, תקנו ה' תפלות ביום הכפורים. וכנגד בת עין, שהיא המלכות, כנ"ל, שהיא ה' הם עשרת ימי תשובה. וה' ראשונה דהוי"ה, הוא כנגד האור של בת עין הנמשך לה מן ה' כנ"ל. ה' עינים שביה"כ שאינם אוכלים ושותים, היא כנגד ה' אחרונה דהוי"ה, דהיינו המלכות מבחינתה עצמה, שאינה אוכלת ואינה שותה כנ"ל.

(כט) פקודא בתר דא וכו': המצוה שלאחר זו, היא לעשות החטאת כמשפטה. תנאים ואמוראים, אתם, שמצד המדות של הקב"ה אתם באים, שעמלתם הרבה לנקות הבת שלי, שהיא הלכה, דהיינו מלכות, מן הקליפות של הערב רב, שהם קושיות רעות שאין

תוקד בו, הוא דין המלכות עצמה הנקראת מזבת. שהוא כנגד האש החמישית.

(כז) ואוקמוה מארי מתניתין וכו': והעמידוהו בעלי המשנה. עולה, כולה עולה לגבוה, וזה היא בינה, שהיא ה' ראשונה דהוי"ה. ונקראת כן על שם ה' מראות שלה, דהיינו ה' אשות הנ"ל שנמשכות לוין מן הבינה. ה' היא בת יחידה, דהיינו בת עין, מלכות, שעליה נאמר, ומראה כבוד ה' כאש אוכלת. אמנם המלכות מבחינתה עצמה, היא אש שאינה אוכלת ואינה שותה כנ"ל, אלא ו' שהוא ת"ת, קו האמצעי שהוא אוכל ושותה הוא האור של בת עין, וכשהמלכות מקבלת מן ה' גם היא אש שותה כל מים דאורייתא. ואוכלת את כל כל הקרבנות שבתפלה, דהיינו שמקבלת מן ה' כל ג' אשות דחג"ת הכלולות בו. וגם מקבלת מן האש הד' שבנה"י של ה' שמחזה ולמטה, וע"כ היא אוכלת לחים ויבשים, כמו אש הד'. ומפרש, שממשכת פשטי התורה, שהם כעצים יבשים, וממשכת סודות התורה שהם כעצים לחים. כלומר, שעייז ששורפת הקליפות שבשמאל שהן יבשות, נמשכים פשטי התורה. ועייז ששורפת הקליפות שבימין שהן לחות נמשכים סודות התורה וזו היא אש אוכלת לחים ויבשים.

(דפו"ל דף כ"ז ע"א *) דף כ"ז ע"ב

דאיהי ה הלכה, מאלין קליפין, דערב רב, קושיין בישין, דלית לון תירוק, ולא פרוקא, דעלייהו אתמר, מעוות לא יוכל לתקון, וחסרון לא יוכל להמנות, אלא אתמר תיקו בהון. וכל תיקו דאסורא לחומרא, ואיהו תיקו חסר כף דלית ליה תקון. חסר נון, דאיהי עלמא דאתי, דתיקו מ דעלמא דאתי, שתיקה. נ כגון שתוק כך עלה במחשבה.

ל) ו אית קושיין דאינון לבושיין דהלכה, דאתמר בהון משבצות זהב. הה"ד, כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה. ואתון, פסקין לון בכמה פסקות, ולבתר מתקנין ומפרקין לון בכמה פרוקין.

לא) ואי חסר שום פסק ממתניתין, כמה דאוקמוה זה חסר מן המשנה, אתון מתקנין ז לון, והאי הוא חסרון שיוכל להמנות. ואי ייתי טפש ויפיק שום ביש על ההוא אומנא דחתיך לבושיין, ויימא וכי אורייתא איהי חסר, והא כתיב תורת יי תמימה, תמימה ק בכל אברין דגופא, דאינון רמיח פקודין. הה"ד כלך יפה רעיתי ומום אין בך. תמימה בלבושהא, ואיך חסר מן המשנה.

לב) ו אתון תימרון ליה, דוק ותשכח חתיכה, ותשכח לה מעורבת בשאר פסקות ומשניות. דאורח אומנא למחתך לבושיין בכמה חתיכות, ותלמיד דלאו

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י) (קהלת א) וישב מט צ"ב. חלק ג' כח. נא : נג. תקוני זהר ת"ע. כ) (תהלים מה) ויחי קפא צ"ב זהר חדש נג ט"א ש"ג נר ט"א שט"ו תקונים חדשים צט ט"ד ש"ג קיב ט"ב ש"כ קטו ט"ג שלי"ט שמ"ד. ז) (תהלים יט) הקסה"ו קיז צ"ב. (שיר ד) חלק ג' לג : לד : צ. קנו : קפ : רכא : תקוני זהר תייב. כט. תכ"א פב :

עולה חטאת ואשם

הסולם

מאמר

ואתם האמוראים, פוסקים לבוש המשבצות בכמה פסקי דינים, ואחר כך אתם מתקנים ומישיבים אותם בכמה ישובים. לא) ואי חסר שום וכו' : ואם חסר איזה פרק מן המשנה, כמו שהעמידוהו, זה חסר מן המשנה, אתם מתקנים אותו, דהיינו במקומות שאמרינו בגמרא, חסורי מחסרא והכי קתני. (חגיגה ז) : וזה הוא חסרון שיוכל להמנות, ואם יבא פתי ויוציא שם רע על אותו אומן החותך הלבושים, ויאמר, וכי התורה הוא חסר, לומר על המשנה חסורי מחסרא, והרי כתוב, תורת ה' תמימה, תמימה בכל אברין דגופא, שהם רמיח מצית עשה, ז"ש, כלך יפה רעיתי ומום אין בך. ותמימה בלבושים שלה, ואיך יהיה חסר מן המשנה. לב) אתון תימרון ליה וכו' : ומשיב, אתם תאמרו לו, תדייק ותמצא חתיכה החסרה, שתמצא אותה מעורבת בשאר פסקים ומשניות. כלומר, כך דרכה של תורה עניה במקום זה ועשירה

שאינו להם ישוב, ולא תירוק, שעליהם נאמר, מעוות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות, אלא שנאמר בהם תיקו. וכל תיקו שבאיסור הוא לחומרא, והוא תיקו חסר ו', שרומז שאין לו תקון. חסר ו' שהוא עולם הבא, דהיינו בינה, שיש לה נ' שערים, כי תיקו שבעולם הבא הוא שתיקה, כגון שתוק כך עלה במחשבה. פירוש, שהתיקון לזה היא שתיקה, כמו שאמר הקב"ה למשה, שתוק וכו'. (מנחות כט) : שזהו תיקו שבעולם הבא, דהיינו עם ו', שהוא תקון. ל) ואית קושיין דאינון וכו' : ויש קושיין שהם לבושי הלכה, דהיינו לבושי מלכות, שנאמר בהם, משבצות זהב, ז"ש כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה. כי הקושיות ה"ס דינים, הנבחנים להקיות כמו משבצות, והם נעשו לבושים להמלכות. דהיינו אותם הדינים הגורמים לגילוי החכמה, (כנ"ל פקודי אות שע"ו), וע"כ ה"ס משבצות זהב, כי זהב יורה על גילוי חכמה שמשמאל. (דפו"י דף כ"ז ע"ב)

איהו בקי למקשר ההלכה באלין חתיכות, מתחלפי ליה פסקות וקושיין, ולא אשכח לון פרוקא. עד דייתי אומנא, ופריק לון כל אלין ספקות דלהון. בההוא זמנא, הלכה דאיהי ברתא, סליקת קדם מלכא, שלימא בכלא, בגופא בלבושא ם ובתכשיטהא, ואתקיים בה ם וראיתיה לזכור ברית עולם. ן ולזמנין אית לאומנא תלמיד בקי, ם דישר ליה לתקנא לון.

(לג) קמו כלהו ואמרו, ודאי אנת הוא אומנא ר'מ. דאתמר בך משה קבל תורה מסיני, ומתמן ואילך ב כלהו תלמידים ג אינון דילך, מן יהושע עד סוף כל דרין. הדא הוא דאמר ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, עד סוף כלהו. תלמיד ד בקי דילך מאן ה הוא ן הא חזינא דאתמר, הכל יהא מונח עד שיבא אליהו.

(לד) אמר לון, ודאי הכי הוא, דאיהו תלמיד חבר, דעליה אתמר ם בן אהרן הכהן. כגוונא דאתמר באהרן ם הוא יהיה לך לפה, * ן הכי נמי בריה, יהיה ן לי לפה, דאיהי אורייתא דבעל פה. בגין ם דהיכי דהוינא בקדמיתא כבד פה וכבד לשון, ם והכי יוקים לי קודשא ב'יה, כבד פה באורייתא דבע'פ, וכבד לשון באורייתא שבכתב, דלא יימרון אלין דלא אשתמודעין לי, אחרא איהו. ואליהו ם הוא יהיה לי לפה, ייתי לתקנא כל אלין ספקות, ולפרקא לון.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (בראשית ט) נח קא צ'ב. ט (במדבר כה) חלק ש וכתב שטהא ; ובתכשיטא. ת או לומנין. א דיסדר. ג' גו : קכד. ריג. : ריד : ריו. רכ. רלו : רלו. רלה. רעו. ט (שמות ד).
 ב כל ; כל התלמידים. ג ל'ג אינון. ד ל'ג בקי. ה יתא. ו דהא. ז מוסיף דאיהי אורייתא הכי. ח ל'ג לי. ט דכי הינא כבד פה בקדמין. י הכי. כ ל'ג הוא.

מאמר

הסולם

עולה חסאת ואשם

סוף כולם. תלמיד בקי שלך, הנזכר לעיל, מי הוא, הרי אנו רואים שאמרו, הכל יהא מונח עד שיבא אליהו. הרי שאליהו הוא התלמיד בקי שלך.

(לד) אמר לון ודאי וכו' : אמר להם ודאי כך הוא. שאליהו, הוא תלמיד חבר, שעליו נאמר, בן אהרן הכהן דהיינו כמי שאומר, פנחס הוא אליהו. וכעין שנאמר באהרן, הוא יהיה לך לפה. אף כך בנו, אליהו, יהיה לי לפה. שהוא יתקן אורייתא דבעל פה. משום, כי כמו שהייתי תחילה, כבד פה וכבד לשון, כך יקים אותי הקב"ה, לעת גמר התקון כבד פה בתורה שבעל פה. כבד לשון בתורה שבכתב שאלו, שלא הכירו אותי לא יאמרו שאחר הוא. דהיינו כמו שאמרו עתידים המתים לקום במוותם שלא יאמרו אחר הוא. ואליהו, הוא יהיה לי לפה, יבא לתקן כל אלו הספיקות ולתרץ אותם. בההוא

ועשירה במקום אחר. שדרך האומן לחתוך את הלבושים לכמה חתיכות והחסר במקום זה ממלא במקום אחר, ותלמיד שאינו בקי לקשר ההלכה באלו החתיכות הנמצאות במקום אחר, מתחלפים לו פסקים וקושיות ואינו מוצא תירוץ עליהם, עד שיבא האומן, ויתרץ להם כל אלו הספקות שלהם. בזמן ההוא, הלכה, שהיא הבת, דהיינו מלכות, עולה לפני המלך, שלמה בכלל, בגוף, ובלבושים, ובתכשיטים, ומתקיים, בה, וראיתיה לזכור ברית עולם. ולפעמים יש לאומן תלמיד בקי שישלח להם לתקן אותם. דהיינו אליהו כמ"ש לפנינו.

(לג) קמו כלהו ואמרו וכו' : קמו כולם ואמרו : רועה נאמן, ודאי אתה הוא האומן. שנאמר בך משה קבל תורה מסיני, ומשם והלאה, כולם הם תלמידים שלך, מן יהושע עד סוף כל הדורות. זהו שלמדנו, ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים עד (דפו"י דף כ"ז ע"ב *) דף כ"ח ע"א

לה) בההוא זמנא, זאת תורת העולה, ברתא, דהות מהדקא שפלה בגלותא, סליקת על כל דרגין דלעילא, הה"ד (9) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה, וסליקו דילה תהא לאבא דאיהו לימינא חסד, דביה הרוצה להחכים ידרים, מתמן חכמ"ה, כ"ח מ"ה.

לו) אמר חד תנא, בודאי בגין דא אתמר בך, מוליך לימין משה בגין כלה דילך, דלא יהא לך שלימו אלא בה. ז דכד אנת תהא שלימא ה בה, אתמר בך (3) פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות. במראה: כגוונא דכלה דאתפשטת מלבושהא, ומתייחדת עם בעלה בקירוב בשר, ברמ"ח אברים דילה, ולא כסיאת אבר חד מנה. והאי איהו במראה רמ"ח בחושבן.

לז) אמר בוצינא קדישא, בקדמיתא אתחזי לך ע האי 9 חיוז, דאתמר בה במראה, דאיהו לך המראה הגדול בסנה, דאדכר ביה חמשה זמנין הסנה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(9) (משלי לא) ב"ב קלח צ"א. (צ) (במדבר יב) ל וכד. ה ל"ג בה. נ מראה. ס ל"ג מן אמר עד ולא בחידות; אתחזי לה דאתמר ביה. ע דאתמר ביה המראה ול"ג מן האי חיוז עד המראה. 9 חידו.

מאמר

הסולם

עולה חטאת ואשם

בשעה שהיא מגלה החכמה שבקו שמאל שהיא מבינה שחזרה לחכמה. היא מתלבשת בלבושים ההם. שלא יוכלו החיצונים לינק ממנה. (כנ"ל פקודי אות שע"ו) אמנם בשעה שמתיוחדת בימין, דהיינו בחכמה שבקו ימין, שה"ס חסד שנעשה לחכמה, וה"ס אבא, כנ"ל, בסו"ה מוליך לימין משה זרוע תפארתה, או היא מתפשטת מכל הלבושים האלו, כי גילוי אור החסדים אינו צריך לשום לבוש, שאין שם אחיזה לחצונים, ואור החכמה שבקו ימין שה"ס או"א עלאין, ה"ס אור החסדים (כנ"ל ב"א דף רנ"א ד"ה נחית) הנקראים אוירא דכיא, וז"ש, דאתפשטת מלבושהא ומתייחדת עם בעלה, דהיינו בשעה שהיא לימין משה, אין פחד מחיצונים, ומתייחדת עם משה, שה"ס ז"א בעלה שנקרא משה, בלי שום לבושים בקירוב בשר ברמ"ח אברים דילה, דהיינו בגילוי החסדים שלה המכונים רמ"ח אברים, שהם כנגד רמ"ח מצות עשה, שהם חסדים, ושס"ה גידיו הם כנגד שס"ה מצות לא תעשה שהם גבורות מקו שמאל, וז"ש במראה, רמ"ח בחושבן, להורות שהיא גילוי מראה החכמה שבקו ימין, שהוא בחינת רמ"ח אברים, דהיינו חסדים.

לז) אמר בוצינא קדישא וכו': אמר המאור הקדוש, דהיינו ר' שמעון, בתחילה נראה לך מראה הזה, שנאמר בו במראה, דהיינו

לה) כההוא זמנא זאת וכו': בזמן ההוא נאמר, זאת תורת העולה, דהיינו הבת, שהיא מלכות הנקראת זאת ונקראת תורה כנ"ל, שהיתה נכתשת ושפלה בגלות, העולה, עולה על כל המדרגות שלמעלה. ז"ש, רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה, והעליה שלה, תהיה, לאבא, שהוא לימין, והוא חסד. שבו אמרו, הרוצה להחכים ידרים, דהיינו חסד שהוא בדרום, משם הוא חכמה, כי בגדלות, נעשו חג"ת דז"א, חב"ד, ונמצא חסד דז"א שנעשה לחכמה שהוא אבא. וע"כ מדרום שהוא חסד, כי משם חכמה, שהוא אותיות כ"ח מ"ה, ז"א ה"ס הויה דאלפין שבגימטריא מ"ה, והחסד שנעשה לחכמה, הוא הכח שלו.

לו) אמר חד תנא וכו': אמר תנא אחד, ודאי משום זה, נאמר בך, מוליך לימין משה זרוע תפארתה, משום שהכלה שלך, הנקראת זרוע תפארתה, לא יהיה לך שלמות אלא בה, כי כשאתה תהיה שלם בה, בהמלכות, נאמר בך, פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות. במראה, כמו כלה שמתפשטת לבושיה ומתייחדת עם בעלה בקירוב בשר ברמ"ח אברים שלה, ואינה מכסית אבר אחד שלה. וזה הוא במראה, שעולה בחשבון רמ"ח.

פירושו, כי נתבאר לעיל (באות ל') שכל הקושיות, שהם הדינים, הן בלבושים של המלכות, הנקראים משבצות זהב, עש"ה, כי (דפו"י דף כ"ח ע"א)

וכען אתגליא לך חיזו דא, צ ברמ"ח פקודין, דאינון בחמשה חומשי תורה. ולא
בחדות, דאינון לבושינ דילה, דבהון חזו כל נביאי. דלית ארח לאתגלאה כלה
בקירוב בשר, אלא לחתן דילה.

לח) בההוא זמנא יתקיים בהו, ק) ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא
יתבוששו. כגון אדם ואשתו דכבר אתעבר ערבוניא בישא, ערב רב, קושיא
בישא מעלמא, דאינון עריין דקב"ה ק) ושכינתיה, עריין דישראל. כ"ש עריין
דילך רעיא מהימנא. ומהלכה דילך. דבגינייהו צריך לכסאה רזין דאורייתא,
כמה דאוקמוהו ח) כבוד אלהים הסתר דבר, עד דמתעברין מעלמא. ולית מלכים
ו) אלא ישראל, כמה דאוקמוהו, כל ישראל בני מלכים הם, בההוא זמנא, וכבוד
מלכים חקור דבר. ט) אמר רעיא מהימנא, בריך את לעתיק יומין, דמתמן את, כענפא
דאתפשט מאילנא, הכי ת) נשמתין ענפא א) מניה.

לט) תנאים ואמוראין, ב) הא ודאי עולה וחטאת ואשם, תלת פקודין אינון,
תלת אבהן. ג) שלמים מטרוניתא. ד) אבר, ה) דאיהי תשלומין ו) דכל אבר, ז) כגוונא
דיומא קדמאה דחג.

חלופי גרסאות

צ דרמ"ח. ק ל"ג ושכינתיה. ר בלא. ש ל"ג אמר.
ח נשמתך. א מינה. ב הם. ג מוסף שלמים איהו.
ד אתר. ה ראייה. ו דכלא ול"ג אבר. ז בעינא.

מסורת הזהר

ק) (בראשית ב) ב"א רלו צ"א. ר) (משלי כה) חלק
ב' בהשמות ער : חלק ג' קה : רלו :

עולה חטאת ואשם

הסולם

מאמר

שהם קושיא רעה. כלומר דינים רעים, מן
העולם. שהם העריות של קב"ה ושכינתיה.
שהם העריות של ישראל, ומכל שכן שהם
העריות שלך, רועה נאמן. והם העריות מהלכה
שלך, שהיא מלכות. שבשבילם צריכים לכסות
סודות התורה, כמו שהעמידוהו, כבוד אלקים
הסתר דבר, עד שיעברו מן העולם. ואין
מלכים אלא ישראל, כמו שהעמידוהו, כל
ישראל בני מלכים הם, שבעת ההוא, בגמר
התקון. נאמר, וכבוד מלכים דהיינו ישראל,
חקור דבר. אמר רועה הנאמן, שהוא משה,
לר"ש, ברוך אתה לעתיק יומין, שהוא הכתר,
שממש אתה כענף המתפשט מן האילן. כך
הנשמות הן ענפים ממנו.

לט) תנאים ואמוראין וכו' : אמר להם
רועה הנאמן, תנאים ואמוראים, הרי ודאי
עולה חטאת ואשם, הם ג' מצות שהם ג'
אבות, דהיינו חגית, שלמים, היא המלכה,
דהיינו המלכות, שהיא אבר של ז"א דהיינו
ספירה עשירית שלו, שהיא תשלומין של כל
אבר דז"א. כי המלכות נלקחה מז"א ונבנית
לפרצוף שלם, ונמצא שז"א חסר ספירת
המלכות, וכמו שחסר בכללו מן המלכות כן
היא

דהיינו המלכות, שהיא לך המראה הגדול בסנה,
שנזכר שם ה' פעמים הסנה. כנגד ה' בחינות
כח"ב תו"מ שבלבושים שלה הנמשכים משמאל,
שה"ס בלבת אש מתוך הסנה, ועתה נגלה
לך המראה הזה, ברמ"ח מצות עשה, דהיינו
בחסדים (כנ"ל בדבור הסמוך), שהם בה'
חומשי תורה, דהיינו בה' בחינות כח"ב תו"מ
דז"א הנקרא תורה, ולא בחידות, שהם
הלבושים שלה, הנמשכים מקו שמאל, (כנ"ל
אות ל') שבהם ראו כל הנביאים. כי אין
דרך הכלה, שהיא מלכות, להתגלות בקירוב
בשר, דהיינו בלי הלבושים שנמשכים משמאל,
אלא לחתן שלה, שהוא משה, שהיה מסתכל
במראה המאירה, מסוד החסדים דז"א, אבל
שאר הנביאים היו מסתכלים במראה שאינה
מאירה, דהיינו בלבושים שלה הנקראים חידות,
וגם משבצות זהב (כנ"ל אות ל'). ולא ראו
אותה בלי לבושים אלו.

לח) בההוא זמנא יתקיים וכו' : בזמן
ההוא יתקיים בהם, בז"א שנקרא משה,
ובמלכות, ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו
ולא יתבוששו. כמו אדם ואשתו קודם החטא,
כי כבר נעבר העירוב הרע שהם הערב רב,
(דפו"י דף כ"ח ע"א)

(מ) ה מי שלא ט חג יו"ט הראשון של חג עליה אתמר ט מעוות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות. והאי איהו חטאת דמעכב לעולה. חטא איהו דכר. חטאת, נוקבא. ולזמנין דהא אתבסם חטאת, ואתפרש מעולה. בההוא שעיר, דאתמר ט ושעיר עזים אחד לחטאת.

(מא) אשם תלוי אחיד בתרווייהו, כמאן דאחיד לכאן ולכאן, ואיהו תלוי באמצעיתא. כגון, הכל תלוי עד שיבא אליהו, ויפריש ל לה מתמן. הכי אשם תלוי, איהו אחיד בתרווייהו, עד דיהבין ליה מזונא דיליה, שוחד דיליה, ויתפרש מתמן, ומתקרבין אברין דכלה דא לדא. דהכי איהו אשם וחטאת, כסרכות דאחידן בריאה, ולא מניחין לה לפרחא ט לסלקא לגבי עילא, לנשבא ברוחא דקודשא.

(מב) שה איהו לעולה, דכתיב ט ואיה השה לעולה. ואתמר ביה ט שה תמים זכר, הה"ד איש תמים. והא צריך למשאל, דהא ט שה איהו לימינא,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט (קהלת א.) ט (במדבר טו) ויקהל קנ צ"י. א (בראשית כב) וירא קנא צ"ב. ב (שמות יב) שמה קיט צ"ס. ח מוסיף מי שלא חג ביום ראשון אין תשלומין לראשון ושאר יומין תשלומין זה בזה ובהון וחסרון יוכל להמנות אבל מי ט חגג. י מוסיף מ"ט חטא. כ ומפריש; ואפריש. ל ליה. מ ולסלקא. נ שור.

עולה חטאת ואשם

הסולם

מאמר

והמלכות לא תוכל לעלות לז"א. וע"י קרבן חטאת, מתתקן קו השמאל, להכלל בימין. והמלכות יכולה לעלות לז"א.
(מא) אשם תלוי אחיד וכו': העון שמביאים עליו אשם תלוי נאחו בשניהם, כמי שאוחז לזה ולזה, והוא תלוי ביניהם באמצע, כלומר שפוגם בקו האמצעי הכולל ימין ושמאל. כמו, הכל תלוי עד שיבא אליהו, ויפריד אותה, את המלכות, משם, מן הקליפות. וזה יהיה בגמד התקון, כך אשם תלוי הוא נאחו בשניהם, שפוגם בימין ושמאל, עד שנותנים לו, לסטרא אחרא, המזון שלו והשוחד שלו, ע"י קרבן אשם תלוי שהוא מקריב, (כמ"ש לעיל נח דף ל"ז ד"ה וכדן, ע"ש כל ההמשך) ואז יפרד הס"א משם, ואברים של הכלה, דהיינו ב' קוין ימין ושמאל של המלכות, מתקרבים זה לזה, כי כך הם האשמות והחטאים, כמו סרכות האחוים בריאה דהיינו קרומות הסדביקים כנפי ריאה זו לזו, ואינם מניחים את המלכות לעוף ולעלות למעלה, לז"א, לנשב ברוח הקודש.

(מב) שה איהו לעולה וכו': שה הוא לעולה, שכתוב, ואיה השה לעולה. ונאמר בו שה תמים זכר, כמו שאתה אומר איש תמים, שפירושו שלם אף שה תמים פירושו שלם, להיותו

הוא חסר ממנו בכל פרט שלו, שכל ספירה פרטית כלולה רק מטי ספירות ולא מעשר. וע"כ כשהמלכות עולה ומתחברת עם ז"א היא משלמת לכל פרט שלו לע"ס, דהיינו תשלומים לכל אבר שלו. כעין יום הראשון של חג, שמקריבים עולת ראייה, שע"ז המלכות עולה ומשלמת לכל אבר ואבר של ז"א, לעשר ספירות.

(מ) מי שלא חג וכו': מי שלא חג יו"ט הראשון של חג, שלא הביא עולת ראייה ושלמי חגיגה, לחבר המלכות עם ז"א. אחר שעבר הרגל ולא הביא, נאמר עליו, מעוות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות (חגיגה ט). חו היא חטאת, דהיינו חטא, המעכב לעולה, כי ע"י שלא הביא עולת ראייה, עיכב עלית מלכות לז"א, שה"ס עולה. חטא, היא דכר, וחטאת, היא נוקבא, שלשניהם משמעות אחת. ולפעמים מתבשמת החטאת, דהיינו החטא, ונפרדת מעולה, שאינה מעכבת עוד את המלכות מעליה, על ידי שעיר ההוא, שנאמר, ושעיר עזים אחד לחטאת. דהיינו אם מביא קרבן חטאת, פירושו: שעולה ה"ס קו ימין וחסדים, שעל ידיהם המלכות עולה לז"א ולבינה. וחטאת, דהיינו החטאים, מגבירים את קו השמאל על הימין, ומכבים זה את זה, (דפו"י דף כ"ח ע"א)

שעיר איהו לשמאלא, דהיינו שעיר עזים אחד לחטאת, ואית שעיר, ואית שעיר. שעיר אחד ליי, ושעיר אחד לעזאזל. והיינו דכתיב, ^(א) ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד ליי וגורל אחד לעזאזל. ובהוא שעיר, אתמר בעשו, ^(ט) איש שעיר. ודא כבד. דנטיל כל אינון שמרים ^(ה) דדם. שחין אבעבועות פורחות, ספחת, וכל מיני צרעת. והיינו דכתיב, ^(ה) ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה. ואינון עונות ^(ט) תם, דאיהו לבא. וכדין אתפרש ^(פ) מלערכא בלבא, וכדין אתבסם, ואיהו כבד באלין חובין, ולא קל לסלקא לגבי יעקב איש תם. הדו מארי מתניתין דמתיבתאן, דקא נחתי עם תנאין ואמוראין.

(מג) קם חד מנייהו ^(ז) ואמר, רעיא מהימנא, הב לי רשו למשאל, בתר דזכינא למשמע מלין יקירין אלין מפומך, דאורייתא דא דנפקת מפומך ^(ח) יקרה היא מפנינים וכל חפצין לא ישוו בה, ועל כל דא הלכה היא וללמוד אני צריך. הא שעיר דעזאזל שפיר, אשם תלוי באן אתר איהו.

(מד) אמר ליה, בריך אנת ברי, שפיר קא שאלת. אלא, מה עמודא דאמצעיתא, אחיד ^(ר) ביה ימינא ושמאלא, דאינון חסד וגבורה, ^(ר) כגופא דאחיד בין תרין דרועין דבר נש. או כנשר, דאחידן ביה תרין ^(ש) גדפין לפרחא בהון. וכיונה, דאחידת בה תרין גדפין, דאמתילת לאורייתא, וגדפין ^(*) ת דילה למצות ^(ט) עשה, ובהון היא העולה, ופרחת לעילא. הכי פקודין דלא תעשה,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ג) (ויקרא טז) תצוה לט צ"ה. (ד) (בראשית כז) נח (מז'א. ה) (ויקרא טז) תולדות טז צ"א. (ו) (משלי ג) חיי שרה טז צ"ב. ^(ז) דמתמן. ^(ח) ותם. ^(פ) לערכא. ^(צ) אמר. ^(ר) בין. ^(ש) בגופא אחידא. ^(ש) ל"ג מן גדפין עד גדפין; ל"ג מן גדפין עד דילה. ^(ת) דילה. ^(א) ל"ג עשה.

עולה חטאת ואשם

הסולם

מאמר

השאלה. שמחו בעלי המשנה וראשי הישיבות שירדו עם התנאים והאמוראים.

(מג) קם חד מנייהו וכו': קם אחד מהם, אמר: רועה נאמן תן לי רשות לשאול, אחר שזכיתי לשמוע דברים יקרים האלו מפידך, כי תורה זו היוצאת מפידך יקרה היא מפנינים וכל חפצין לא ישוו בה, ועם כל זה הלכה היא וללמוד אני צריך. הנה שעיר לעזאזל, יפה אמרת שהוא בשמאל, אשם תלוי באיזה מקום הוא.

(מד) אמר ליה בריך וכו': א"ל, ברוך אתה בני. יפה שאלת. אלא, מה עמוד האמצעי אחוזים בו ימין ושמאל, שהם חסד וגבורה, כמו גוף הנאחו בין שתי זרועות האדם. או כנשר, שאחוזים בו ב' כנפים לעוף בהם. כי פני נשר הוא קו האמצעי שבד' חיות, הכולל ימין ושמאל. וכמו יונה, שהיא המלכות המכונה יונה בשר השירים, שנאחזים בה ב' כנפים, שנמשלה לתורה, והכנפים שלה למצות

להיותו עולה שהוא בימין. והרי צריכים לשאול. הרי שה הוא לימין. שעיר הוא לשמאל. דהיינו שעיר עזים אחד לחטאת, אשר עזים יורה על דינים עזים שהם בשמאל, (כנ"ל אות תכ"ט) ויש שעיר ויש שעיר, דהיינו שעיר אחד לה, ושעיר אחד לעזאזל. והיינו שכתוב, ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל. ובשעיר הזה, נאמר בעשו, איש שעיר וזה הוא בחינת כבד, שלוקח ושואב כל השמרים שבדם. שהם שחין, אבעבועות פורחות, ספחת, וכל מיני צרעת. והיינו שכתוב, ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה. עונותם הוא אותיות עונות תם, שהוא הלב שנקרא תם. ואז נפרד מלהתערב בלב, שה"ס המלכות, ואז נחבשם, והוא העזאזל, כבד, באלו העונות שנושא עליו, ואינו קל שיוכל לעלות ליעקב איש תם. שה"ס ז"א. והרעיא מהימנא עוד לא אמר שאלתו מה היא, כי רצה שהם יאמרו (דפו"י דף כ"ה ע"א *) דף כ"ח ע"ב)

אינון תפישו דילה, כגון צפרים הנאחזים בפח. וכל תפשינ דילה, דמעכבין לה לפרחא, אתקריאו סרכות כאלין סרכות, דמעכבי לכנפי ריאה, לנשבא. (מה) הכי אשם. דישראל אחיד בגדפוי דשכינתא, דאינון חיוון דכורסייא, דלא תהא עולה בהון בזכוון דישראל, לגבי קב"ה, ומעכבין ב לה, ג ומכבידין גדפאה ד חטאות דלהון. ה ואשם אימא דערב רב, סרכא אחידת בכורסייא, דתמן מטרוניתא, ולא מנחת לה לסלקא מגלותא. וזכוון אחידן בה לסלקא, אשחארת באוירא, כגון סרכא תלויה ד באוירא. ודא עמודא ד דאמצעייתא. הכי אשם תלוי בצדיק, דאיהו אחיד בין שמיא וארעא.

(מו) חטאת אידי יותרת הכבד, אכבידת ה עלה בחטאות, דלכלוכין דחובין דישראל, כגוונא דכבד מכביד ט שמרים, דאינון דמים, על ערקין דלבא. הכי אלין חטאות, מכבידין על גדפוי דשכינתא, דאינון פקודין דעשה, דדמיין לכנפי יונה. לא תעשה כד אינון מכבידין על עשה, דאינון כ כד חובין דישראל מרובין מזכוון, אתמר באורייתא ג דאיהו גופא, ד ותשלך אמת ארצה, ואידי צווחת (ח) נתנני יי בידי לא אוכל קום ט נפלה לא תוסיף קום.

חלופי גרסאות

ב ל"ג לה. ג מוסיף ומכבידין לה על. ד מוסיף א] ח"ת ח"ת חטאות; ח"ת ח"ת חטאת דלהון חטאות. ה ואשא. ו ל"ג באוירא. ז מוסיף דאמצעייתא י לא גרסינן אלין. כ לא גרסינן כד. ל דאיהי מטרונין וטנדלפון מחיות דמטרוניתא.

מסורת הוהר

(ז) (דניאל ח) ב"א ר"ו צ"ב. ח) (איכה א) תקוני זהר תס"ד צ"ה: תקונים חדשים קא ט"ג של"ט קב ט"ד שכ"א. ט) (עמוס ה) ויחי קפד צ"ה. דאיהו אוירא. ח עליה. ט דמיה דאינון שמרים. י דרך אמת א] (בחיג) פירוש הרח"ו ח"ה ח"ה

עולה חטאת ואשם

זולת ע"י קרבן אשם (כנ"ל אות מ"א). וע"כ נקרא אשם תלוי, ע"ש תלייתו באויר. וכך אשם תלוי בצדיק, שהוא יסוד דז"א, ששם הוא פוגם. ושם מתקן הקרבן אשם, שהוא אהו בין שמים שהוא ז"א, ובין הארץ שהיא המלכות, ונבחן שהוא תלוי בין ז"א למלכות, וע"כ נקראת אשם תלוי.

והנה נתבאר, שהחטאת מקומו בשמאל, ופוגם בכנפי השכינה, שה"ס החיות, הנושאות את הכסא, שהוא המלכות, ולא בכסא עצמו. אבל האשם, מקומו הוא בקו האמצעי, בת"ת או ביסוד, והוא פוגם בכסא עצמו.

(מו) חטאת אידי יותרת הכבד, מושם שמכבידה על המלכות, בחטאות מטינופי עונות ישראל, כמו הכבד המכביד עם השמרים שהם דמים, על עורקי הלב, כך אלו חטאות מכבידות על כנפי השכינה, שהם מצות עשה, הדומים לכנפי יונה. (כנ"ל אות מ"ד) לא תעשה המכבידים על עשה, שאמרנו (שם) פירושה, כשעונות ישראל הם מרובים מזכיות, אז נאמר, בתורה, שהוא גוף, דהיינו ז"א המכונה גוף, ותשלך אמת

מאמר

למצות עשה. שה"ס ימין וחסדים, שבהם היא העולה ומעופפת למעלה, לז"א. כך, מצות לא תעשה שהם שמאל ודינים, הם המלכודות שלה, כמו צפרים הנאחזות בפח, וכל המלכודות שלה, המעכבות אותה לעוף, למעלה, לז"א ולבינה, ונקראות סרכות, דהיינו קרומות הדבוקים בכנפי ריאה, כאלו הקרומות המעכבים את כנפי ריאה לנשב.

(מה) הכי אשם דישראל וכו': כך הוא אשם. כי ישראל האחוזים בכנפי השכינה, שהם החיות הנושאות את הכסא, החטאת מעכבת שלא תעלה בהם המלכות ע"י זכיות ישראל אל הקב"ה, שהוא ז"א, שהחטאות שלהם מעכבים אותה ומכבידים הכנפים. והאשם, הוא האש של הערב רב, הוא סרכא הנאחזות בהכסא, ששם המלכה, ולא רק בכנפים כמו החטאת, ואינה עוזבת אותה לעלות מן הגלות. והזכיות, שעושים ישראל, נאחזות בה להעלותה מן הגלות, וע"כ היא נשארת באויר, כמו סרכא התלויה באויר, ואויר, זהו עמוד האמצעי. כלומר שתלויה כמו סרכא בקו האמצעי, שהוא ז"א, מחמת האשם, ואינה יכולה להתיחד עמו (דפ"י דף כ"ח ע"ב)

מז) ובגין דא, תקינו תנאים ואמוראים צלותין באתר דקרבינין, לאעברא חטאות ואשמות מינה. ובגין דא תקינו צלותא דשחרית, כקרבן השחר. וצלותא דמנחה, כקרבן בין הערבים. וצלותא דערבית, כאמורים ופדרים דהו מתאכלים כל הלילה. ותלת אבהן דתקינו תלת צלותין, לקבל מרכבתא דאינון קטירין בה. כמה דאוקמוה, האבות הן הן המרכבה, דאינון פני אריה אל הימין לארבעתם. ע"כ. ע

מח) אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה. רבי חייא פתח, ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני וגו', ויאמר ויאמר תלת זמנין דיצחק, ויאמר חד דאברהם, אמאי הכי. אלא, ג' למעשה בראשית, דאינון תלת דיצחק הוו. וחד דאברהם ברביעי, דכתיב הנני בני ז דחיקא הנני. וכתיב, יהי מארת ברקיע השמים מארת חסר.

מט) ואי תימא ויאמר ויאמר יתיר אינון. אלא, אינון סתימין הוו במחשבה. ואלין, אתגליין מגו חשוכא. ויאמר יצחק אל אברהם, וכתיב ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. ויאמר אבי, וכתוב ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח בקרבן. ו בקרבן. ס באמורים. ע בדפווי קי"א א' והתנחלתם אותם פקודא לעבוד בעבד כועני. פ ג' זמנין מעשה. צ ודייקא. ר ל"ג וכתיב.

י' (ויקרא ו) חלק ג' כט. ל. לג : תקינו זהר תכ"ט עג. כ) (בראשית כב) לעיל אות מב צ"א. ז) (בראשית א) ב"א צה צ"ג. ח) (בראשית א) ב"א מ צ"ד.

עולה חטאת ואשם

הסולם

מאמר

אברהם הנני בני, יורה שמתוך הדחק אמר לו הנני, וזה כנגד הכתוב, יהי מארת ברקיע השמים. שגם שם כתוב מארת חסר ו', שיוורה על קטרוג הלבנה שהיה שם. (כמיש ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו).

מט) ואי תימא ויאמר וכי : ואם תאמר, ויאמר ויאמר הכתובים בפרשה זו, הם יתרי, ולמה אני דורש רק ד' ויאמר. ומשיב, אלא אלו ויאמר האחרים שכתוב בפרשה, הם סתומים היו במחשבה, כלומר שהם מימין הנמשך מאו"א עלאין הנקראים מחשבה, שהם סתומים, דהיינו חסדים מכוסים מחכמה, ואלו ד' ויאמר, שאני דורש אותם, הם המתגלים בחכמה מתוך החשך. דהיינו גילוי חכמה דקו שמאל, שאינה מתגלה רק עם החשך והדינים הנמשכים משם, (כנ"ל פקודי אות שע"ו). ויאמר יצחק אל אברהם הוא כנגד הכתוב, ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור. ויאמר אבי, הוא כנגד הכתוב, ויאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים והי מבדיל בין מים למים. ויאמר הנה האש, הוא כנגד הכתוב, ויאמר אלקים יקו המים. ויאמר הנני, הוא כנגד הכתוב, ויאמר אלקים יהי מארת.

פירוש

אמת ארצה. והמלכות צועקת, נתנני ה' בידי לא אוכל קום. נפלה לא תוסיף קום.

מז) ובגין דא תקינו וכו' : ומשום זה התקינו התנאים והאמוראים תפלות במקום קרבנות, להעביר חטאות ואשמות מן המלכות. ומשום זה התקינו תפלת שחרית, כקרבן השחר. ותפלת מנחה, כקרבן בין הערבים. ותפלת ערבית, כאמורים ופדרים שהיו מתאכלים על המזבח כל הלילה, ושלשת האבות, שהתקינו ג' תפלות, כנגד המרכבה שהם קשורים בה, שהם חגי'ת, כמו שהעמדנו, האבות הן הן המרכבה. שהם פני אריה אל הימין, שהוא חסר, ופני שור, שהוא גבורה, ופני נשר שהוא ת"ח. שכנגדם הן שלש תפלות. (ע"כ רע"א מהימנא).

מח) אש תמיד תוקד וגו' : ר' חייא פתח, ויאמר יצחק אל אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני ויאמר הנה האש וגו'. ויאמר ויאמר, ג' פעמים ויאמר של יצחק ופעם אחת ויאמר של אברהם, למה נאמר כך, ומשיב, אלא כנגד ג' ימים של מעשה בראשית היו ג' ויאמר, של יצחק, וויאמר האחד של אברהם הוא כנגד יום רביעי דמעשה בראשית, שכתוב, הנני בני, ומשלא כתוב ויאמר (דפו"י דף כ"ח ע"ב)

ויהי מבדיל בין מים למים. ויאמר הנה האש, ויאמר אלהים יקוו המים. ויאמר הנני, ויאמר אלהים יהי מאורות.

רעיא מהימנא

(ג) וועוד אש תמיד תוקד על המזבח וגו'. דא אורייתא, דאתמר בה (ג) הלא כה דברי כאש נאם יי'. לא תכבה ודאי, דעבירה אינה מכבה תורה. אבל עבירה מכבה מצוה, ומאן דעביד עבירה דמכבה מצוה דאיהי נר, הכי מכבה נר דיליה, דאתמר ת בה (ט) נר יי' נשמת אדם מגופיה, א והאי הוא כבוי, דאשתאר גופא בחשוכא. והכי מאן דסליק שכינתא ב מאתרהא, ג גרים ג כבוי וחשוכא לשהוא אתר. וחשוכא איהי עבירה, (ו) ושפחה כי תירש גבירתה. (נא) וסליקו דמצוה מסטרא דעמי הארץ, להון מכבה ד מצוה, לקיים בהון, (ז) ורשעים בחשך ידמו. אבל לגבי מארי תורה, לית ליה כבייה עולמית,

חלופי גרסאות

ר ל"ג מן ויאמר הנה עד סוף האות. ש ל"ג ועוד. ת ביה, א ל"ג והאי, ב מאתר הא. ג מוסיף כבוי [וחשוכא] לכל העולם. ד ל"ג מצוה.

מסורת הזהר

(י) (ירמיה כג) יתרו פט צ"צ. (ט) (משלי כ) משפטים לג צ"ק זהר חדש סו ט"ב של"ד תקונים חדשים צה ט"ד ש"ז צו ט"א של"ה קג טב של"א. ע' (משלי ל) משפטים קלט צ"ט. פ' (ש"א ב) ב"א קמט צ"ג.

אש תמיד תוקד על המזבח

אברהם. והוא כנגד המאמר יהי מארת, חסר ו' שהוא חסדים, מפני שהשמאל שלט אז בלי ימין, וע"כ קטרגה הלבנה שהיתה מחוסרת חסדים הנמשכים רק מימין (כנ"ל ב"א דף ק"ח ד"ה וכבר) הרי שויאמר הנני בני, הוא כנגד המאמר, יהי מארת שביום הרביעי.

רעיא מהימנא

(ג) וועוד, אש תמיד וכו': ועוד יש לפרש, אש תמיד תוקד על המזבח. זו היא התורה שנקראת אש, אשר נאמר בה, הלא כה דברי כאש נאום ה', שצריכה להאיר תמיד על המזבח שהוא המלכות. לא תכבה, ודאי שאש התורה לא תכבה, כי עבירה אינה מכבה את התורה. אבל עבירה מכבה מצוה, ומי שעושה עבירה המכבה מצוה, שהיא נקראת נר, כך הוא מכבה את הנר שלו מגופו, דהיינו הנשמה שנקראת נר. שנאמר בה. נר ה' נשמת אדם. שזה הוא כבוי, כי הגוף נשאר בחשך. וכך מי שגורם במעשיו שתסתלק השכינה ממקומה, הוא גורם כבוי וחשך לאותו מקום. ועבירה היא חשך, ושפחה כי תירש גבירתה, כי העבירה, שהיא שפחה וחשך, תירש מקום הגבירה, שהיא השכינה שנסתלקה ממקומה.

(נא) וסליקו דמצוה מסטרא וכו': והעליה של מצוה מצד עם הארץ, שאין לו תורה, לו העבירה מכבה מצוה, לקיים בו ורשעים

הסולם

מאמר

פירוש. ויאמר הוא לשון השפעה, ויאמר יצחק אל אברהם הוא התכללות יצחק, שה"ס קו השמאל וגילוי חכמה, באברהם, שה"ס קו ימין וחסדים. וז"ס ויהי אור שביום א' דמעשה בראשית. (כמ"ש לעיל תרומה אות תכ"ז) אור דיומא קדמאא וכו' בסטרא דאשא הוה וכו' דאיהו יום שני. ע"ש. דהיינו מהתכללות השמאל, שה"ס יום ב', ביום א' שהוא קו ימין, נאמר ויהי אור ביום הא'. הרי שויאמר יצחק אל אברהם שה"ס התכללות שמאל בימין ה"ס המאמר יהי אור ויהי אור שביום א' דמעשה בראשית. ויאמר אבי, ה"ס הבדלה, כי הכיר את קו ימין, לבחינת שורש אליו ולמים עליונים והוא עצמו בן וענף לקו ימין, דהיינו מים תחתונים. וא"כ הוא כנגד המאמר, ויאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל וגו'. ויאמר הנה האש והעצים, ה"ס התגלות הדיגים שבקו שמאל, הנקראים אש ועצים, והוא כנגד המאמר, ותראה היבשה, שביום ג'. כי מחמת גילוי הדיגים דקו שמאל נעשית המלכות בחינת יבשה, דהיינו שלא יכלה להוציא פירות (כנ"ל בהקס"ז אות ר"ו) ונמצא אשר ויאמר הנה האש והעצים, הוא כנגד, ותראה היבשה. ויאמר הנני, שלא נזכר בו שם אברהם שהוא חסד, שהיה לו לומר ויאמר אברהם הנני בני, זה מורה. שהשמאל שלט אז בלי ימין, שהוא (והרי דה כיה צ"ב)

בהון-דנהרין לה בכמה רזין דאורייתא, דאור ה ר"ז אתקרי. ומצות דאורייתא ו דמקיימין לה רבנן, תורה איהו לגבייהו, לילה ויומם לא תכבה עלייהו, בגין דמקיימין בה ז והגית בו יומם ולילה.

גב) ועשן דסליק מפומייהו במלי דאורייתא, איהו עשן המערכה, דמסדרין לה, ז ומעריכין לה לגבי בעלה, כגון ר) בהעלותך את הנרות, דאתמר בהון להעלות נר תמיד. ובעשן המערכה ה וענן הקטרת, דאורייתא עשן דילה, יתער ר מלבא, לגבי חכמתא, דאיהו כמוחא, כגוונא דעננא. דאתערותא דעננא מלבא, הדא הוא דכתיב ו) ואד יעלה מן הארץ, ולבתר והשקה את כל פני האדמה.

גג) הכי יתער עשן, מבינה, כ דאיהו בלבא, דאוקמה ל לגביה, הלב מבין. וסליק לגבי חכמה, דאיהי * מ כמוחא. ומאן עשן. דא, ו עמודא דאמצעיתא, ס דעת, לב מבין דעת.

גד) לבתר דנחית עשן, חכמה לגבי בינה, דאינון דא ע לשמאלא, ודא לימינא. איהו נחית מלא מאבא ואימא, מלא י"ה, לאוקדא עצים דאינון ת"ח,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז (יהושע א) בשלח יב צ"ח. ה) (במדבר ח) שמות ח ל"ג ר"ז. ו דקיימין. ז לגבי בעלה ומעריכין לה. ח ל"ג וענן. ט מלכא. י כעננא. כ דאיהי כלבא. ל לגבה. מ במוחא. נ מוסיף דעת עמודא גוסס אחר דא עמודא. ס לא גרסינן דעת. ע לימינא ודא לשמאלא.

עשן המערכה

הסולם

מאמר

ז"א, יעלה אליהם למ"ן ויחבר חכמה ובינה זו בזו. כעין הענן שהתעוררות הענן הוא מן הלב. ז"ש, ואד יעלה מן הארץ. דהיינו ז"א שנקרא אד, שהוא עשן. יעלה מן הבינה. שה"ס ארץ עליונה, ואחר כך, וחשקה את כל פני האדמה, כי אחר ז"א עלה למ"ן, וקבל שפע מחכמה ובינה, הוא משקה את כל פני האדמה, שהוא המלכות.

גג) הכי יתער עשן וכו': ומפרש דבריו. כך יתעורר עשן מבינה, שהוא בלב. שהעמידו בו הלב מבין, ועולה אל החכמה, שהיא כמו מוח. ומהו עשן. הוא קו האמצעי שהוא ז"א העולה ומיחד חכמה ובינה, ונעשה אליהם דעת, שז"ס לב מבין דעת, שמלב, שהוא בינה, עולה דעת, שהוא קו האמצעי המיחד חו"ב.

גד) לבתר דנחית עשן וכו': אחר שיורד העשן, שהוא ז"א, ודעת, מחכמה לבינה, שהם זה לשמאל וזה לימין, שבינה היא משמאל לז"א, והחכמה היא מימינו, הוא יורד מלא משפע אבא ואמא, שהם חכמה ובינה, מלא משפע י"ה, לשרוף העצים, שהם תלמידי חכמים

ורשעים בחשך ידמו. אבל אצל בעלי תורה אין להם להמצוה, כביה עולמית בהם, כי מאירים אל המצוה בכמה סודות התורה, כי אור נקרא ר"ז, דהיינו שאור הוא בגי' ר"ז. שרומז שרזי התורה הם אורות. ומצות התורה שרבנן מקיימים אותם נחשבת אצלם כמו תורה. אשר, לילה ויומם לא תכבה עליהם. משום שמקיימים בה, והגית בו יומם ולילה.

גב) ועשן דסליק מפומייהו וכו': והעשן העולה מפייהם של בעלי התורה, בדברי תורה, הוא, כמו עשן המערכה, שה"ס המלכות, ונקרא מערכה, משום שמסדרים אותה ועורכים אותה אל בעלה, שהוא ז"א, כמה, בהעלותך את הנרות שנאמר על העלאת המלכות, שה"ס נרות אל ז"א. שנאמר, בהם, להעלות נר תמיד. דהיינו המלכות שנקראת נר, וזה הוא בעשן המערכה של מזבח החיצון, שהעשן נבחן למלכות. ובעשן המערכה וענן הקטרת, שהיא במזבח הפנימי, שהתורה, שהיא ז"א, הוא עשן שלה, יתעורר ז"א מן הלב, שהוא בינה, ויעלה אל החכמה, שהוא כמות, כי מוח ולב הם חו"ב, ועשן המערכה של מזבח הפנימי, שהוא (דפו"י דף כ"ח ע"ב *) דף כ"ט ע"א

מסטרא דעץ חיים, דאינון אברים דגופא, דתמן ה' העצים ודאי, לאוקדא לון בשלהובין דאורייתא, דאתמר פ ביה (ט) הלא כה דברי כאש נאם יי'. בשלהובין דנר מצוה ברחימו. ז

נה) פקודא להקריב בכל יומא תמידין. ואבתריה להדליק אש, הה"ד אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה. ואבתריה, תרומת הדשן. ואבתריה, קרבן נדר או נדבה. תנאים ואמוראים, כל אלין תמידין, אינון מדות דקב"ה, דצריכי למהוי לון נייחא. ואע"ג דכל ספירן כלהו חד, מ"מ, כל ספירה וספירה ממנא על שבתות וזמנין וימין טבין, וההיא מדה דשולטנותא דההוא זמנא, כל ספירן אתכלילו בה, ואתקריאו כלהו ע"ש ההיא מדה, בחסד חסדים, בגבורה גבורות, והכי בכל מדה.

נו) ואית השבתת מלאכה, כגון שור, דאית ליה עול. וחמור, דאית ליה משאוי. בין עול מלכות שמים, כגון תפילין. בין עול מלכות ה' עכו"ם, כפום עובדייהו, באלין יומין אית לון השבתת מלאכה ונייחא. ט מאן דלא אתעסק באורייתא ת ובפקודין, אית ליה עול מלכות א עכו"ם. ב ומאן דאתעסק באורייתא ובפקודין, אית לון עול מלכות שמים, דאיהי ה' בתראה, מלכות שמים אתקריאת. (ז) עול מצות איהי ודאי, בגין דבה אתבריא כל בריין דשמיא וארעא,

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(ז) (ירמיה כג) לעיל אות ג צ"ג. פ בה. צ בדפ"י כתב תרומה קניז ב' תנאין ואמוראין וכו'. ק בדפ"י שייך לרף ק"י ב'. ר הרשעה; וכו' ול"ג עכו"ם. ש ל"ג מן מאן עד ומאן. ת ל"ג ובפקודין. א הרשעה. ב מאן.

מאמר

הסולם

השבתת מלאכה

ספירות, ונקראות כולן על שם אותה ספירה השולטת. בחסד חסדים, ובגבורה גבורות. אס ספירה השולטת היא חסד, נקראות כל עשר ספירות הנכללות בה, חסדים. ואס הספירה השולטת היא גבורה, נקראות כל ע"ס שבה, גבורות. וכך בכל מדה השולטת.

נו) ואית השבתת מלאכה וכו'; ויש השבתת מלאכה בשבת ויו"ט, לכל אחד לפי בחינתו, כמו שור שנוהג בו עול, וחמור שנוהג בו משא, בין אותם שיש להם עול מלכות שמים, כמו תפילין, שבשבת ויו"ט הם פטורים. ובין עול מלכות עכו"ם, כולם לפי מעשיהם יש להם באלו ימים, השבתת מלאכה ומנוחה. כי מי שאינו עוסק בתורה ומצוות יש לו עול מלכות עכו"ם. ומי שעוסק בתורה ומצוות יש לו עול מלכות שמים, שהיא ה' אחרונה דהוי"ה, הנקראת מלכות שמים.

ז) עול מצות איהי וכו': היא ודאי עול מצות, משום שבה נבראו כל הבריות שבשמים וארץ, כי כל המציאות שבג' עולמות בי"צ

חכמים, שהם מצד עץ החיים שהוא ז"א, וע"כ מכונים עצים, שהם אברים של הגוף, ששם ה' של העצים, דהיינו אברי מלכות הנקראת גוף ונקראת ה' שנשמות ת"ח הם וזולדות מז"א ומלכות. ודאי שהכוונה היא, לשרוף אותם בשלהבת התורה, שנאמר בה כה דברי כאש נאם ה'. ובשלהבת של נר מצוה באהבה, דהיינו ברשפי אש האהבה של המצוה.

נה) פקודא להקריב בכל יום תמידים ואח"כ להדליק אש. ז"ש אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה. ואח"כ, תרומת הדשן, ואח"כ קרבן נדר או נדבה. תנאים ואמוראים, כל אלו התמידים הם מדותיו של הקב"ה, דהיינו הספירות, שצריך שיהיה להם מנוחה. ואע"פ שכל הספירות כולם אחד, מכל מקום כל ספירה וספירה ממונה על שבתות וזמנים וימים טובים דהיינו שבכל שבת ובכל יו"ט שולטת ספירה אחרת, ומדה ההיא השולטת באותו זמן, כל הספירות נכללות בה, כי בכל ספירה כוללות כל עשר (דפ"י דף כ"ט ע"א)

הה"ד (ח) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. ג בה' בראם. וכד ייתי שבת וי"ט, נחתת בינה דאיהו יד"ו, על ה', דאיהי מלכות שמים נשמה יתירה, ואיהו א' חרות על הלוחות. אנכי ביציאת מצרים, ופרישת גדפהא על ברתא, ועל משריין ז דילה, ואית לון נייחא. ואתמר במשריין דסמאל ונחש, א וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך ויראו ממך, אות תפלין ואות שבת, ואות דיומין טבין, ואות ברית כלהו שקילין.

(נח) ואית אות דשד"י, דאיהו מטטרו"ן עבד, וכמה עבדין תליין מניה, דממנא על אלין דעבדין פקודי על מנת לקבל פרס. מטטרו"ן ומשריין דיליה ממנן עלייהו. בגינייהו אתמר, א למען ינוח שורך וחמורך ועבדך ואמתך. אבל אינון דעבדין פקודין שלא על מנת לקבל פרס, אינון ה בנוי דמלכא ומטרוניתא. ואינון כתרין ותגין ו על רישא, דעבדין ביומין דחול. ובגינייהו אתמר ודאשתמש בתגא חלף, והזר הקרב ז לגבייהו יומת. דשבתות אתקריאו לגבי עבדין. (נט) ובג"ד, אם כבנים אם כעבדים. אם כבנים, דאתמר בהון ט ד בנים אתם ליי' אלהיכם. אם כעבדים, (ח) כי לי בני ישראל עבדים ולא שאר אומין. אבל אינון חייביא דלא משתדלין באורייתא ט ומצות, ולית עלייהו עול תורה

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(ת) (בראשית ב) הקסה"ז כג צ"א. א (שמות לב) ג ל"ג בה' בראם. ד דיליה. ה כבר. ו לרישא ול"ג ב"א שמט צ"ב. ב (דברים כח) הקסה"ז קפב צ"ב על. ז ל"ג לגבייהו. ח ומצוה. תקונים חדשים קח ט"ד ש"ו. ג (שמות כג) חלק ג' רמג: ד (דברים יד) לך נג ציון ב'. ה (ויקרא כה) יתרו סז צ"ס.

השבתת מלאכה

הסולם

מאמר

על אותם שעושים מצות על מנת לקבל שכר, אשר מטטרו"ן והמחנות שלו ממונים עליהם. עליהם נאמר, למען ינוח שורך וחמורך ועבדך ואמתך. אבל אותם שעושים מצות שלא על מנת לקבל שכר, הם בנייהם של המלך והמלכה, שהם ז"א ומלכות, ובימות החול, הם כתרין ועטרות על ראשיהם של העבדים הנ"ל, ובשבילם אמרו, והמשתמש בתגא חלף, שהמשתמש עם הבנים הנ"ל, שהם עטרה לעבדים, חולף ועובר מן העולם. והזר הקרב אליהם, אל הבנים, יומת. כי הם, בימות החול, נקראים שבתות כלפי העבדים.

(נט) ובגין דא כעבדים וכו': ומשום זה, אומרים במוסף ראש השנה, אם כבנים אם כעבדים, אם כבנים, היינו שנאמר בהם, בנים אתם לה' אליכסם. אם כעבדים, שכתוב, כי לי בני ישראל עבדים, ולא שאר האומות. אבל אלו הרשעים שאינם עוסקים בתורה ומצות, ואין עליהם עול תורה ועול תפלין ושאר המצות, הם עבדים לאומות העולם המשעבדים

בי"ע יצאו מן המלכות, ז"ש, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, שהוא אותיות בה' בראם, וכשבאים שבת וי"ט, יורדת בינה, שהוא יה"ו, שהם חב"ד שבבינה, על ה' שהיא מלכות שמים, ואז היא נשמה יתרה, והיא הבינה, חרות על הלוחות, הלוחות הם המלכות, והשראת הבינה עליה, עושה אותה חרות מן כל הקליפות. והיא סוד אנכי שביציאת מצרים, דהיינו מ"ש, אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, שהבינה פרשה כנפיה על הבת, שהיא מלכות, ועל המחנות שלה, ויש להם מנוחה. ואז נאמר במחנות סמאל והנחש, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך. שם ה', היינו אות תפלין, אבל אות תפלין, ואות שבת, ואות של יום טוב, ואות ברית, כולם שוים. ועל כולם נאמר, וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך.

(נח) ואית אות דשד"י וכו': ויש אות של השם שד"י, שהוא המלאך מטטרו"ן. שנקרא עבד. וכמה עבדים נמשכים ממנו, שהם ממונים (דפו"י דף כ"ט ע"א)

ועול תפלין, ושאר פקודין, אינון עבדין לאומין דעלמא, ומשתעבדין בהו. כגון
 א) עבדים היינו לפרעה במצרים.

ב) ואי נטרי שבתות וימים טובים, אתמר בהו ויוציאנו יי' אלהינו. ויתקיים
 בהו, א) למען ינוח שורך וחמורך, חמור בתורה ובמצות, וינפש בן אמתך ובהמתך,
 עם הארץ בהמה אקרי. ולבתר דייעול גרמיה תחות אדם בתורה, יתקיים ביה
 אדם ובהמה תושיע יי'. אם ב) הוא כסוס דרכיב עליה מאריה, וסביל ליה,
 ולא מבעט. במאריה.

ג) ומאי סבילו דעם הארץ לת"ח. בגין, דת"ח כיום שבת צריך איהו,
 דלית ליה מדיליה, ואי עם הארץ סביל ליה בממוניה, ואתנהיג ביה כפום רעותיה
 לשמשא ליה, ולאנתהגא בפקודין כפום רעותיה, יתקיים ביה אדם ובהמה תושיע
 יי'. יושיע ליה משוד וגזלה, יושיע ליה כ ממלאך המות, דלא שליט עליה, וישחט
 ליה בסכין פגום ג דיליה. וכל מאן דשחיט בסכין פגום, נבלה איהו, ה) דאתמר
 ביה לכלב תשליכון אותו, דאיהו סמא"ל.

ד) ונפש דת"ח אתקריאת שבת מלכתא, נפש יתירה דשבת. וזענג
 דיליה נשמת חיים, ורוח שכלי. וזענג נשמה יתירה, פ רוח צ יתירה, על
 נשמה ורוחא ונפשא, דאינון עבדין, דשלטין בגופא, דיומין דחול. נשמה יתירה,
 נשמת כל חי, כתר בראש צדיק, דאיהו יום שבת. ק ובהאי נשמה יתירה תהלל

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) (דברים ו). ז) (שמות כג) חלק ג' רמג : ח) (תהלים ט ל"ג הוא. י למאריה. כ ממדת הדין. ג ל"ג מן
 דיליה עד לכלב : ל"ג מן דיליה עד דאתמר. ח אתמר.
 לו) שמות ק צ"ע.
 נ זענג. ט רוח. ע והכי : ואית. פ ורוח. צ יתר. ק כל הנשמה.

מאמר

הסולם

גרי"ג דחול גרי"ג דשבת

המשעבדים בהם. כמו עבדים היינו לפרעה
 במצרים.
 ב) ואי נטרי שבתות וכו' : ואם שומרים
 שבתות וימים טובים, נאמר בהם, ויוציאנו
 ה' אלקינו. ויתקיים בהם, למען ינוח שורך
 וחמורך, שהם חמור בתורה ומצות, וינפש
 בן אמתך ובהמתך, עם הארץ, נקרא בהמה.
 ואחר שיכניס את עצמו תחת בחינת אדם,
 בתורה, יתקיים בו, אדם ובהמה תושיע ה'.
 והיינו אם הוא כסוס, שאדונו רוכב עליו,
 והסוס סובל אותו, ואינו בועט באדונו. כך
 הוא צריך להיות כסוס תחת התלמיד חכם.
 ג) ומאי סבילו דעם הארץ וכו' : ומהו
 הסבל, שהעם הארץ צריך לסבול את התלמיד
 חכם. הוא, כי התלמיד חכם הוא, כיום השבת,
 שהוא צריך להיות כמי שאין לו משלו, כי ימות
 החול מכינים לשבת, ובשבת אין כלום ואם
 עם הארץ סובל אותו בכספו ונוהג עמו לעשות
 רצונו, לשמש אותו, ולהתנהג במצות כפי

רצונו, יתקיים בו, אדם ובהמה תושיע ה'.
 יושיע לו משוד ומגזלה, יושיע לו ממלאך
 המות שלא ישלוט עליו וישחט אותו בסכין
 פגום שלו, וכל מה שנשחט בסכין פגום הוא
 נבלה, שנאמר בו, לכלב תשליכון אותו. שהוא
 סמאל. שנקרא כלב.
 ד) ונפש דת"ח אתקריאת וכו' : ונפש
 של ת"ח, נקראת שבת המלכה, שהיא נפש
 היתירה של שבת והזענג שלה, הוא, נשמת חיים
 ורוח שכלי, שהם נשמה יתירה נשמת כל חי
 ורוח יתירה, על נשמה רוח ונפש שהם עבדים,
 השולטים בגוף בימות החול. נשמה יתירה,
 הוא סוד כתר על ראש צדיק שהוא יום
 השבת, שהוא ז"א הנקרא יום השבת, והכתר
 שלו הוא מאבא ואמא, ובנשמה יתירה הזו
 תהלל יח, שהם אבא ואמא, שעליהם נאמר,
 עין לא ראתה אלקים זולתך, משום שהם
 מרכבה לעלת העלות, שהוא א"א, שהוא מכוסה
 ואין העין שולטת בו, ומשום זה, עין לא
 ראתה

(דפו"י דף כ"ט ע"א)

יה, דאינון אבא ואימא, דעלה אתמר, ט עין לא ראתה אלהים זולתך, בגין דאיהו מרכבה לעלת העלות, דאיהו מכוסה ולא שליט עליה עינא, ובג"ד עין לא ראתה.

סג) רוחא יתירה, נהר דנפיק מעדן, מבין אבא ואימא. ומהלכו ר חמש מאה שנין, ומטי לשתיתאה דאיהו צדיק. להשקות את הגן, דאיהי נפש יתירה, מלכות.

סד) ט נשמה דשלטא ביומין דחולא, ת על עבד יי, איהי מכסא הכבוד. נכמה דאוקמוה * מארי מתניתין, כל הנשמות א גזורות מתחת כסא הכבוד. ורוח דשלטא ביומי דחול, על עבד יי, איהי מעבדא דמלכא מטטרוין, כליל שית סדרי משנה, ואיהי שש מעלות לכסא. ב ונפש דשליט בחול, איהי מכסא דין, סנדלפון, תכלת שבציצית, כמעשה לבנת הספיר. אבל ברתא דמלכא. בפסח, איהי נפש השכלית, ליל שמורים, מצה שמורה, ורוח שמור לקבליה איהי י"ט, ואיהי יום שבת, זכור ושמור. בגין דאיהי אצילות ממלכות.

סה) והכי ת"ח, בנוי דמלכא ומטרוניתא, אתקריאו שבתות וימים טובים, ולית לון מדלהון, דלאו אינון ג בעלי מלאכה, כשאר עבדין בנוי דחולין. אגרא

חלופי גרסאות

ר ל"ג חמש. ש שמא. ת בעבד; בעבדי ול"ג על. א ל"ג גזורות; גזירות. ב נפש. ג בני.

מסורת הוזהר

ט (ישעיה סד) הקסה"ז ס צ"א.

גר"ג דחול גר"ג דשבת

הסולם

מאמר

מעלות לכסא. כי חג"ת נה"י דיצירה, הן שש מעלות לעולם הבריאה הנקרא כסא. והנפש השולטת בימות החול היא מכסא דין, דהיינו מעולם העשיה. מסנדלפון, שה"ס תכלת שבציצית, וה"ס כמעשה לבנת הספיר. שהוא לשון עשיה. אבל בת המלך, היא הנפש השכלית של ת"ח שבפסח, ה"ס ליל שמורים מצה שמורה, שנמשכת ממלכות, הנקראת בפסח ליל שמורים ומצה שמורה, לרוב נעלתה, והרוח, שמור כנגדה, שהוא בחינת יום, שהוא יום טוב, והוא יום שבת. והם זכור ושמור. שהרוח הוא בחינת זכור שהוא ז"א, יום השבת. והנפש היא בחינת שמור, שהיא המלכות, שה"ס ליל שמורים וליל שבת. משום שהיא נפש דאצילות ממלכות.

סה) והכי ת"ח בנוי וכו'; וכך הם תלמידי חכמים שהם בניהם של המלך והמלכה, שהנפש שלהם היא של המלכות דאצילות, והרוח שלהם הוא מז"א דאצילות כנ"ל, הם נקראים שבתות וימים טובים, ואין להם כלום משלהם, כמו שבתות וי"ט, כי אינם בעלי מלאכה כשאר עבדים שהם בניהם של ג' עולמות

ראתה, גם באו"א שהם המרכבה שלו. שמהם נמשכת נשמה יתירה דשבת, שהם כתר דז"א.

סג) רוחא יתירה נהר וכו'; רוח יתירה, הוא נהר היוצא מעדן, דהיינו מבין אבא ואימא, שהוא ז"א, שה"ס בן י"ה, כי נאצל מי"ה, שהם אבא ואימא, ומהלכו חמש מאות שנים, דהיינו ה' ספירות חג"ת נ"ה הנמשכים לו מבניה, שספירוהיה בסוד מאות, וע"כ הם ה' מאות שנה ומגיע לספירה הששית שהיא צדיק, דהיינו יסוד, להשקות את הגן, שהוא נפש יתירה, דהיינו המלכות.

סד) נשמה דשלטא ביומין וכו'; נשמה השולטת בימות החול על עבד ה', היא מכסא הכבוד, שהוא עולם הבריאה, הנקרא כסא הכבוד. כמו שהעמידהו בעלי המשנה, כל הנשמות גזורות מתחת כסא הכבוד. והרוח השולט בימות החול על עבד ה', הוא מעבד המלך מטטרוין שבעולם היצירה, שהוא כולל ששה סדרי משנה, שה"ס שש ספירות שלו חג"ת נה"י שבהן הוא משנה לז"א, והוא שש (דפו"י דף כ"ט ע"א *) דף כ"ט ע"ב)

להון בעלמא דין, ובעלמא דאתי, לענגא לון בכל מיני מאכל ומשתה, ולאוקרא לון בלבושין שפירין, כגוונא דשבת, דאתמר ביה, כבדהו בכסות נקיה. כל מה דעבד בר נש לשבתות וימים טובים, אית למעבד לון.

(סו) ומאן דמחלל ^ז שבת חייב סקילה. ^ה והכי מאן דאשתמש בתגא, חלף. והכי הוא המשתמש במי ששונה הלכות, דמחלל תורתיה. וכ"ש המבזה ליה, כאילו מבזה שבתות ומועדות. ואוקמוה מארי מתניתין, כל המבזה את המועדות, כאלו כופר בעיקר.

(סז) וכגוונא דכל מאני בית המקדש ואתקריאו קדש, הכי כל אינון דמשמשי תלמידי חכמים, אתקריאו קדש. ותלמידי דרב דאינון לקבל אברים ^ו דגופא, אתקריאו קדש קדשים. ורזא דמלה קא רמיז בהון, ^ה והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים. ומטטרו'ן, את ומשריין דילך, צריכין לקרבא לון קרבנא קדם יי בכל ליליא.

(סח) עשיה לקבל עליה עול מלכות שמים, דא קבלת יסורין דעניות לת"ח איהו מות לגופא דבעירן. דמזונא דאורייתא, איהו מזונא דנשמתא ורוחא ונפשא שכליים, דאינון כהן לוי וישראל. כהן ביה י, חכמה ודאי. לוי, ביה ה, תבונה. ישראל, ביה ה דעת, ודא ו'. נפש יתירה, ה' בתראה, ^ט רמ"ח מ"ע

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(י) (שמות כו) ב"א רצב צ"ג.

ד לון, ה הכי, ו דגופיה, ז בתבונה, ח דעה, ט ל"ג רמ"ח מ"ע.

מאמר

הסולם

נר"ג דחול נר"ג דשבת

הקדש לבין קדש הקדשים. ומטטרו'ן: אתה והמחנות שלך, צריכים לקרב אותם. קרבן לפני ה' בכל לילה.

(סח) עשיה לקבל עליה וכו': העשיה שצריך לעשות, כדי לקבל עליו עול מלכות שמים, הוא קבלת יסורין של עניות, אשר לתלמיד חכם הוא מות לגוף הבהמי שלו. כי מזון התורה, הוא מזון של נשמה רוח ונפש השכליים, שהם כהן לוי וישראל. כהן בו י' שהוא חכמה ודאי. לוי, בו ה', שהיא תבונה. ישראל בו דעת, וזהו ו'. נפש יתירה, היא ה' אחרונה של שם הויה, שהיא מלכות. הכוללת רמ"ח מצוות עשה וש"ה לא תעשה. (כנ"ל אות מ"ו). ותורה זו היא אדם (כנ"ל אות נ"ט) שהיא ז"א, ז"ש זאת התורה אדם. והוא כולל שם המפורש, יוד הא ואו הא, דהיינו ד' אותיות הויה, במילוי אלפין. זו היא תורה שהיא מזון לאדם בד' פנים שלו, שהם פני אריה פני שור פני נשר פני אדם, שהם חו"ג תו"מ, כי פני אדם כוללים כל ד' פנים. שהוא לעומת מזון של גוף הבהמי, שהוא ד' מינים

עולמות ב"ע שהם חולין. השכר שלהם בעולם הזה ובעולם הבא, הוא לענג אותם בכל מיני מאכל ומשתה, ולכבדם בלבושים יפים כמו השבת, שנאמר בו כבדהו בכסות נקיה. כל מה שעושה האדם לכבוד שבתות וימים טובים, יש לעשות להם.

(סו) ומאן דמחלל שבת וכו': ומי שמחלל שבת חייב סקילה, וכך מי שמשתמש בעטרה, חלף, וכך הוא המשתמש במי ששונה הלכות שמחלל תורתו. וכ"ש המבזה אותו, שהוא כאלו מבזה שבתות ומועדים. והעמידו בעלי המשנה, כל המבזה את המועדות כאלו כופר בעיקר.

(סז) וכגוונא דכל מאני וכו': וכמו כל הכלים של בית המקדש שנקראים קדש, כך כל אלו המשמשים את תלמידי חכמים נקראים קדש. ותלמידי הרב, שהם כנגד אברי הגוף, של הרב, נקראים קדש קדשים. וסוד הדברי, כי נרמז בהם, והבדילה הפרכת לכם בין (דפו"י דף כ"ט ע"ב)

ושס"ה לא תעשה. ותורה דא אדם, הדא הוא דכתיב, (ז) זאת התורה אדם. ודא כליל שמא מפרש, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. האי איהו אורייתא מזונא לאדם, בד' אנפין דיליה. מזונא דבעירן, נהמא וחמרא ובשרא, וכל מיני פירות, (ח) זה לעמת זה עשה האלהים.

(ט) וצריך בר נש, לקרבא בכל ליליא, קרבן נפשא ורוחא ונשמתא דבעירן, קדם יי'. ויתודה בכמה מיני ודויין, ויסלק לון במחשבתיה, קרבנא קדם יי'. לאפקא לון . בק"ש, לקמי קב"ה, ויפיק רוחיה דדפיך בערקין דלבא. נפש, יכוון בשרפתה; ובשחיטתה, ובנחירתה, דהוו נחירין כהנייא, הה"ד ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל. והיינו חנק. ותלתא כ מיתות אלין, הוו כמרה סומקא, ירוקא, אוכמא. דאינון בכבד במרה בטחול, ואינון כתלת קליפין דאגוזא. (ע) וקודם דא, יתקן מזבח אבנים, ויכוין למעבדה סקילה, ממרה חוורא, דשלטת בכנפי ריאה, באינון סרכות דאלין בעירן כ תפוסין תמן. ונחיתת אשא תכלא, וישצי לון, ויהון חיוון ובעירן ועופין דכין, לקרבא ליי', ולשריאי שמה עלייהו. בההוא זמנא יתקיים בהו, (פ) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים. ויהון כסוסיא דרכיב מאריה כ עלייהו, הה"ד (ק) כי תרכב על סוסיך מרכבותיך ישועה, ובההוא זמנא (ל) אדם ובהמה תושיע יי'.

חלופי גרסאות

מוסיף בק"ש בלב אחד. כ הו מיתתן ; אלין מיתתן. ל קודם ול"ג דא. מ תפיסין. ו ל"ג עלייהו ; עליה.

מסורת הזהר

(כ) (במדבר יט) שמות ו צ"פ. (ז) (קהלת ז) שמות פה צ"ל. (ח) (דברים ד) ב"ב קו צ"א. (ו) (תבקי"ג) חלק ג' רנב. ערה ; זהר חדש לג ט"ב שייב ת"ח קיא ט"ג שט"ו. (ט) (תהלים לו) לעיל אות ו צ"ד.

גר"ג דחול גר"ג דשבת

הסולם

מאמר

וכן ריאה כבד מרה וטחול. וכן ד' קליפות של אגוז, ואומר, שג' מיתות שריפה הרג וחנק. הם כנגד ג' מרות וכו' שהם בינה ת"ת ומלכות. שהאדומה היא כנגד בינה. והירוקה כנגד ז"א. והשחורה כנגד מלכות. וכן מיתת שריפה כנגד מה שפגם בחכמה, ומיתת הרג כנגד מה שפגם בז"א, ומיתת חנק כנגד מה שפגם במלכות, ומיתת סקילה תתבאר בסמוך. (ע) וקודם דא יתקן וכו' ; וקודם זה יתקן בחינת מזבח אבנים, דהיינו שיכוון לעשותה סקילה, כלומר, שיקבל עליו מיתת סקילה. שהיא ממרה הלבנה, שהיא כנגד חכמה, השולטת בכנפי ריאה, שהיא ג"כ כנגד חכמה, כנ"ל בדבור הסמוך, דהיינו באלו הסרכות, דהיינו הקליפות, המדביקות כנפי ריאה זו לזו ואינו יכולות לנשב, (כנ"ל אות מ"ד) שאלו הבהמות דהיינו נפשות ורוחות ונשמות ונשמות הבהמיות, נלכדות שם, ואז יורדת אש תכלת מן המלכות ומכלה אותם, ויהיו נפש רוח נשמה הבהמיות שלג, בבחינת חיות ובהמות ועופות הטהורים

מיניס שהם, לחם ויין, ובשר, וכל מיני פירות, זה לעומת זה עשה אלקים. כי לחם, כנגד פני אריה, דהיינו חסד. ויין, כנגד פני שור, דהיינו גבורה. ובשר, כנגד פני נשר, דהיינו ח"ת. ומיני פירות, כנגד פני אדם, שהוא מלכות.

(ט) וצריך בר נש וכו' ; וצריך האדם להקריב בכל לילה, קרבן של נפש רוח ונשמה הבהמיים לפני ה', ויתודה בכמה מיני וידוים, ויעלה אותם במחשבתו בעת קריאת שמע, להוציא אותם לקרבן לפני ה', דהיינו שיכוון, שיוציא את רוחו הדופק בעורקי הלב. והנפש, יכוון בשר'פתה, ובשחיטתה, ובנחירתה, כמו הכהנים שהיו נוחרים, ז"ש, ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל. והוא חנק. ויש כאן קבלת ג' מיתות, שריפה, ושחיטה שהם הרג, ונחירה שהיא חנק. וג' מיתות אלו הם כמרה אדומה וכמרה ירוקה וכמרה שחורה, שהם בכבד במרה ובטחול, והם כג' קליפות של אגוז. פירוש, כי ד' מרות הן כנגד חו"ב תו"מ, (דפו"י דף כ"ט ע"ב)

(עא) ות"ח איהו שקיל לכל מארי תורה, והכי צריך למהוי שקיל גרמיה מסטרא דאורייתא, ומסטרא ם דאברים דגופא, צריך למשקל גרמיה לכל עמי הארץ. כמה דאוקמוה מארי מתניתין, לעולם יראה אדם עצמו, כאלו כל העולם כלו תלוי ם בו. ויכוין ם בנפשיה וברוחיה ובנשמתיה, למעבד לון קרבנין, עם כל בני עלמא. וקב"ה מצרף מחשבה טובה למעשה. ובדא אדם ובהמה תושיע יי. קמו כלהו תנאין ואמוראין לגביה, ואמרו כלהו בקלא חדא, אנת הוא רעיא מהימנא, דאית לך רשו למעבד כל דא, דאנת שקיל לכל ישראל, ובג"ד שלח לך קב"ה בינייהו. ע"כ. ז

תוספתא

(עב) ם. ב] זאת תורת העולה. א"ר חייא, האי קרא אוקימנא ליה בהאי גוונא, זאת תורת: דא כנסת ישראל. העולה דא מחשבה רעה, דאיהי כלקא על רעותא דב"נ, לאסטאה ליה מארחא דקשוט. היא העולה: היא היא דסלקא ואסטייה ליה לב"נ, בעי לאוקדא ליה * בנורא. בגין דלא יתייהב ליה דוכתא לאסטאה, ובג"כ ם על המזבח כל הלילה. מאן לילה. דא כנסת ישראל, דאיהי זאת לאתדכאה ב"נ מההוא רעותא.

(עג) על מוקדה, בגין דנהר די נור איהו אתר לאוקדא, לכל אינון דלא

מסורת הזהר

(ו) (ויקרא ו) לעיל אות א צ"א.

דרך אמת ב] (נדפט לעיל כ"ז א ופקודי רל"ט ב).

חלופי גרסאות

ס דאברהם. ע עליו. ם ברוחיה ול"ג בנפשיה וברוחיה ובנשמתייה. צ בדפו"י כתב קכ"א ב' יבין שלשים שנה וכו'. ם מוסיף על מוקדה על.

נר"ג דחול נר"ג דשבת

אליו. ואמרו כולם בקול אחד, אתה הוא רועה גאמן. שיש לך רשות לעשות כל זה. כי אתה שקול כנגד כל ישראל. וע"כ שלח אותך הקב"ה ביניהם. (ע"כ רעיא מהימנא).

תוספתא

(עב) זאת תורת העולה: אמר ר' חייא. מקרא זה העמדנו אותו באפן זה. זאת תורת. זו היא כנסת ישראל. העולה זו היא מחשבה רעה. העולה ברצון בן האדם. להטותו מדרך האמת. היא העולה. היא היא העולה ומשטינה על האדם. וצריכים לשרוף אותה באש, שלא לתת לה רשות להשטיק, ומשום זה, על המזבח כל הלילה. מי הוא לילה. זו היא כנסת ישראל, שנקראת בתחילת הכתוב, זאת. כדי לטהר האדם מן הרצון הזה.

(עג) על מוקדה: היינו בנהר דינור, כי נהר דינור, הוא מקום לשרוף לכל אלו שאינם נמצאים כמו שצריכים להיות. ומביאים אותם באש

מאמר

הטהורים. להקריבם לה' ולהשרות שמו עליהם. בזמן ההוא יתקיים בהם, ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים. ויהיו כסוס שאדוניו רוכב עליו. דהיינו שיהיו מרכבה לה', ז"ש, כי תרכב על סוסך מרכבותיך ישועה. ובזמן ההוא, אדם ובהמה תושיע ה'. שהם נר"ן השכליים הנקראים אדם, ונר"ן הבהמיים הנקראים בהמה.

(עא) ות"ח איהו שקיל וכו': ובוא וראה, הוא צריך לראות את עצמו שקול כנגד כל בעלי תורה, וכך הוא צריך לשקול את עצמו מצד התורה, דהיינו מצד נר"ן השכליים. ומצד האברים של הגוף, דהיינו מצד נר"ן הבהמיים. צריך לראות את עצמו שקול כנגד כל עמי הארץ. כמו שהעמידו בעלי המשנה, לעולם יראה אדם עצמו כאלו כל העולם כלו תלוי בו. וע"כ יכוון בנפשו וברוחו ונשמתי לעשות אותם קרבנות עם כל בני העולם. והקב"ה מצרף מחשבה טובה למעשה. ובוה אדם ובהמה תושיע ה'. כנ"ל. קמו כל התנאים והאמוראים (דפו"י דף כ"ט ע"ב *) דף ל' ע"א)

קיימי בקיומייהו, דהא עאלין לון ר בההוא נורא דדליק ומעברי שולטניהון מעלמא, ובגין דלא ט תשלוט ת אצטריך על מוקדה כל הלילה, א ואתכפייא ולא שלטא. ע"כ.

(עד) כתיב יי' עבר ורוח גדולה וחזק וגו'. רוח גדולה דאמרן, וכתיב לא ברוח יי'. ואחר הרוח רעש דכתיב י' ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול. הרי רעש אבתריה דרוח. ואחר הרעש אש, דא הוא דכתיב ק' נהר די נור נגיד ונפק מן קדמוהי וגו'.

(עה) רבי יצחק אמר היינו דכתיב ה' ודמות החיות מראיהן כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים היא מתהלכת בין החיות ונגה לאש ומן האש יוצא ברק ואחר האש קול דממה דקה. קול דא, קול בתראה, דהיא דממה, דלית לה מלה פרטא, אלא היא דממה מגרמה. וכד מתכנשי עליה, היא אשתמע בכלהו עלמין, וכלהו מזדעזעי מנה. דממה דקה, אמאי היא דקה. בגין ג דאיהי זעירא מכלא.

(עו) ר' חייא אמר, אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, דא אשו דיצחק.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(פ) (מ"א יט) ב"א לא צ"א. (צ) (יחזקאל ג) ב"א קצד ר ההוא. ש ישלטון. ת ל"ג אצטריך. א ואכפיה. צ"ב. ק) (דניאל ז) ויקהל קיב צ"ו. ר) (יחזקאל א) ויקהל קלה צ"פ זהר חדש לט ט"ג ש"א תק"ח צד ט"ג ש"י.

אשו דיצחק

הסולם

מאמר

החיות האלה הם מרכבה אל המלכות. והיינו שכתוב, ואחר האש קול דממה דקה. קול זהו קול האחרון, דהיינו המלכות, שהיא דממה, כי אין לה דבר פרטי משלה, אלא היא דממה מעצמה, כי המלכות לית לה מגרמה ולא מידי אלא הכל נותן לה ז"א. וכשמתקבצים עליה הספירות דז"א להשפיע לה, היא נשמעת בכל העולמות, דהיינו ישכל העולמות בי"ע מקבלים ממנה, וכולם מזדעזעים ממנה. דממה דקה למה נקראת, היה מספיק לקרוא לה קול דממה. הוא משום שהיא דקה וקטנה מכל הספירות דאצילות.

כאש שורף ההוא, ומעבירים ממשלתם מן העולם. וכדי שלא תשלוט, צריך על מוקדה כל הלילה, ונכנעת ואינה שולטה. (ע"כ תוספתא).

(עד) כתיב והנה ה' וגו': כתוב והנה ה' עבר ורוח גדולה וחזק מפרק הרים וגו' רוח גדולה היינו כמו שאמרנו (לעיל ויקהל אות קס"ב) שהוא רוח סערה, העומד קודם הכל ושומר הקדושה כקליפה השומרת את המוח. ע"ש. וכתוב, לא ברוח ה' ואחר הרוח רעש, מהו רעש. הוא כמו שכתוב, ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול ברוך כבוד ה' ממקומו. הרי רעש זה הוא אחרי הרוח כמו רעש דאליהו, וכאן מבואר הרעש שהוא מפני שאומרים, ברוך כבוד ה' ממקומו. ואחר הרעש אש, מהו אש. זה הוא שכתוב, נהר דינור נגיד ונפק מן קדמוהי וגו'. והוא האש שראה אליהו.

(עו) ר' חייא אמר וכו': רח"א, אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה, זו היא אשו של יצחק, שכתוב, הנה האש והעצים, שהם הדינים הנמשכים מקו שמאל מטרם התכללותו בקו ימין, והיינו אש תמיד, שעומד תמיד במלכות, כדי שתקבל החסדים מו"א. והעצים, אלו הם העצים של אברהם, דהיינו החסדים הנמשכים מקו ימין שנקראם אברהם. שכתוב, ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר. והכהן הוא איש החסד.

(עה) ר' יצחק אמר וכו': רי"א, שהאש שראה אליהו, היינו שכתוב, ודמות החיות מראיהן כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים היא מתהלכת בין החיות ונגה לאש ומן האש יוצא ברק. והיינו האש שראה אליהו. אשר

(דפ"י דף ל' ע"א)

דכתיב, (ט) הנה האש והעצים, והיינו אש תמיד, דקיימא תדיר. והעצים, אלין עצים דאברהם, דכתיב ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר. (עז) תנו, מאשא דיצחק נגיד ומטי להאי מזבח, ונפיק ג] גומרא חד לסטר מזרח, וגומרא חד לסטר מערב, וגומרא חד לסטר צפון, וגומרא חד לסטר דרום, לד' זויין דמדבחא, וכהנא אסחר לה לד' זויין. (עח) ג במדבחא אית ד] כבש חד, בדרגין ידיען. ודרגא תתאה, מטי ונחית לתהומא עלאה, מגו שית חד. ובשעתא דאינון גומריין ד מטו לד' זויין, חד זיקא אתער ונחית לההוא תהומא עלאה. (עט) ובההוא אתר, אית חיילין חיילין דאמרי קדוש, בקל רב עלאה. ומסטרא אחרא אמרי קדוש, בקל נעימותא עלאה. ומסטרא ה אחרא, חיילין אחרנין דאמרי קדוש. וכן לד' זויין. שית מאה אלף רבוון חיילין בכל זוייא ו אשתכח, ועלייהו חד ממנא, וכלהו מתלבשי אפודא, וקיימי לסדרא פולחנא דמדבחא לקבל תתאי.

חלופי גרסאות

ג בכזרח; במזבח. ד ל"ג מסו. ה עלאה. ו משתכחי.

מסורת הזוהר

(ט) (בראשית כב) וירא קנא צ"ב.

דרך אמת ג] גחלת אחת. ד] מדרגה אחת.

אשו דיצחק

הסולם

מאמר

ויורדת לתהום העליון, שהיא בינה וקליפה. מתוך שית אחד, דהיינו נקב חלל אחד המגיע ממנה עד התהום, ובשעה שאלה הגחלים מגיעים לד' קרנות המזבח, מתעורר ניצוץ אש אחד מהם ויורד דרך השית לתהום העליון ההוא. שמניצוץ זה, מקבלת הקליפה כח לענוש הרשעים. שית פירושו נקב חלל היורד עד התהום. מלשון שתין מחוללין ויורדים עד התהום (סוכה מט).

(עט) ובההוא אתר אית וכו': ובמקום ההוא, דהיינו על הכבש, יש צבאות צבאות שאומרים קדוש בקול גדול עליון, שהם מקו ימיג חסד. ומצד אחר, אומרים קדוש בקול נעימות עליונה, שהם מקו שמאל, גבורה. ומצד אחר, צבאות אחרים שאומרים קדוש, שהם מקו אמצעי ת"ת. וכן לד' קרנות של הכבש. שבכל קרן עומדים ג' כתות הנ"ל ואומרים ג"פ קדוש. שהם כנגד י"ב צרופי אלכסון, שהם ד' בחינות חו"ג תו"מ שבכל אחת ג' קוין, והם י"ב. שש מאות אלף רבבות צבאות, שש ה"ס חג"ת נה"י, והארת הבינה ה"ס מאות ומחכמה ה"ס אלף, ומכתר ה"ס רבבות. ומבחינת יסוד, ה"ס צבאות. כלומר שעליהם הארת

(עז) תנו מאשא דיצחק וכו': למדנו מאשו של יצחק, שה"ס הדין של קו שמאל דו"א, יורד ומגיע למזבח הזה, שהוא מלכות, ויוצאת גחלת אחת לצד מזרח, וגחלת אחת לצד מערב וגחלת אחת לצד צפון וגחלת אחת לצד דרום, שהם חו"ג תו"מ, לד' קרנות המזבח, והכהן מחזיר אותה לד' קרנות. פירוש. כי הגחלת באה מן הצפון שהוא קו שמאל דהיינו אשו של יצחק, וא"כ היתה צריכה להגיע לצד צפון של המזבח בלבד, אלא הכהן, שהוא חסד, דהיינו קו ימין, מקבל הגחלת הזאת שהיא משמאל, ונכלל בה והיא בו, ע"י קו האמצעי, שה"ס ישראל, וגם המזבח עצמו שהוא מלכות המקבלת אותה נכלל ממנה, וע"כ נכללה הגחלת בכל ג' קוין, שה"ס דרום צפון ומזרח, ובמלכות, וע"כ הגיעה על ידי הכהן לד' קרנות המזבח. וז"ש וכהנא אסחר לה לד' זויין.

(עח) במדבחא אית כבש וכו': במזבח יש כבש אחד, דהיינו מדרגה, שהכהנים עומדים עליה לשמש במזבח, ויש בה מדרגות ידועות, דהיינו שיש בה ז"ס חג"ת נה"י"מ, והמדרגה התחתונה, שהיא מלכות שבה, מגיעה (דפו"י דף ל' ע"א)

(פ) באתר אחראי משתכחי גלגלי ימא דנהמין, ונחתין בדרגין ידיעון, ותמן חיילין אמרין בקל נעימותא, (ח) ברוך כבוד יי' ממקומו. וכלהו משבחי בשירתא, ולא משתכחי ביממא ובליליא, וכלהו מסדרי שבחא בקל נעימותא.
 (פא) באתר אחרא, משתכחי חיילין חיילין, (ה) קיימין בדחילו בזיע ברתת, כד"א (ו) וגבה להם ויראה להם. וכלהו מסתכלי לגבי ההוא מדבחא דלעילא.
 (פב) ובשעתא דמטי אשא דיצחק על גבי מדבחא, כמה (ה) זיקין טלקין ונחתין לכל עיבר, ומתלהטין מנייהו, כמה תקיפין מארי דחילא, גיברין דעלמא. ואלמלא דכהנא קאים על מדבחא, ומסדר אעין, לא יכיל עלמא למיקם קמיהו. מאלין גומרין וזיקין דנפקין, מתלהטין גביהון דאינון חיוון, כד"א ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים.
 (פג) מסטרא דימינא דאינון חיוון, אתער רוחא חדא (ו) מלעילא, נשיב ויתיב בההוא אשא, ומתלהטא ומתבסמא, ולהיט, (ז) ושכיך בזיווא יקירא, ונהיד

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (יחזקאל ג) לעיל אות עד צ"צ. (א) (שם א). ד אשתכחי. ח קמיה. ט לעילא. י ל"ג נשיב. כ ל"א ושכיך.

דרך אמת (ה) נצוצי אש והוא רמז אל תוקף התפשטות דין החזק והגבורה.

אשו דיצחק

הסולם

מאמר

ברוך הם כנגד גבורה, קו שמאל. ואלו שבכאן הם כנגד ח"ת, קו האמצעי. וע"כ אין בהם חידוש, כי כל החידושים הם בימין ובשמאל. וקו אמצעי אינו מוסיף עליהם אלא שכולל את שניהם בתוכו. וכולם מסתכלים, דהיינו שמקבלים שפעם, אל מזבח ההוא שלמעלה. שהוא מלכות.

(פב) ובשעתא דמטי אשא וכו': ובשעה שמגיע אש של יצחק, שהיא הדינים של קו שמאל, על המזבח. כמה שביבים עולים ויורדים לכל צד, ומתלהטים מהם כמה תקיפים בעלי כח גבורי העולם. ואם לא היה הכהן עומד על המזבח ומסדר העצים (כנ"ל אות ע"ה) לא היה יכול העולם לעמוד מפניהם. מאלו הגחלים השביבים היוצאים מהם, מתלהטים גביהם של החיות. כש"א, ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים.
 (פג) מסטרא דימינא דאינון וכו': מצד ימין של אלו החיות. מתעורר רוח אחד מלמעלה, מחסד דז"א, נושב ומתישב באש ההוא, של החיות, ומתלהט ומתבשם, ולוהט, ושוקט בזיו היקר, ומאיר לכמה צבאות הנמצאים בצד ימין. מצד שמאל, של החיות, מתעורר רוח אחר חזק, מגבורה דז"א, משבר סלעים, ונושב באש ההוא של החיות, ומתחזק ומתגבר

הארת הג"ר. נמצאים בכל קרן של הכבש, ועליהם ממונה אחד, וכולם מתלבשים אפוד. מסוד בגדי כהונה, ועומדים על הכבש לסדר עבודת המזבח, שהיא המלכות, כנגד התחתונים, שבבית המקדש.

(פ) באתר אחרא וכו': במקום אחר, לעומת הכבש, נמצאים גלי הים הרועשים, דהיינו בסו"ה יועמד רוח סערה ותרומם גליו, שה"ס ואחר הרוח רעש (כנ"ל אות ע"ג, ע"ש) שיורדים במדרגות ידועות, ושם אומרים הצבאות בקול נעימות, ברוך כבוד ה' ממקומו. שהסו"ה, ואשמע אחרי קול רעש גדול ברוך כבוד ה' ממקומו. כי הם עומדים לעומת הצבאות הנ"ל העומדים על כבש המזבח ואומרים ג"פ קדוש קדוש קדוש (כנ"ל בדבור הסמוך) וז"ס לעומתם משבחים ואומרים ברוך כבוד ה' ממקומו. וכולם משבחים בשירה ואינם שותקים ביום ובלילה, וכולם מסדרים שבחים בקול נעימות.

(פא) באתר אחרא וכו': במקום אחר, נמצאים צבאות צבאות העומדים ביראה ברעיה וברתת, כמש"א וגבה להם ויראה להם. ואומרי קדוש הם כנגד חסד, קו ימין, ואומרי (דפ"י דף ל' ע"א)

לכמה חילין דקיימין בסטרא דימינא. מסטרא דשמאלא, אתער רוחא אחרא תקיפא, מתבר טנרין, ונשיב בהווא אשא, ואתתקף ואתגבר. כדין אתלבש מניה ההוא רוחא דמסטרא דשמאלא, ונהיר לכמה חילין דקיימין להווא סטר. וכן לארבע סטרין, לדי משריין. וכלהו מתבסמן בשעתא דכהנא סליק על מדבחא.

(פד) אמר ר' אבא תרין מדבחאן אינון לתתא, ותרין לעילא. חד פנימאה דכלא, * דמתקרב ס ביה קטרת פנימאה, ודקה. קשורא דמהימנותא, וכהנא עלאה מכלא, ׀ אקטר קטורתא דא, בקשורא דמהימנותא, ודא אתקרי מזבח הזהב, ומהכא אתקטר ואתקשר קשורא דמהימנותא, בחד קשרא. וחד מדבחא אחרא, ואקרי מזבח הנחשת, ודא הוא ׀ לבר, ומיכאל השר הגדול, מקריב עליה קרבנא נייחא דקבי"ה. ולתתא, מזבח הזהב, ומזבח הנחשת, בדא קטרת. ובדא חלבין ואמורין.

חלופי גרסאות

ל ויתיב ול"ג ונשיב. מ ל"ג רוחא ; סטרא שמאלא. נ ולהיט. ס בה. ע אתקשר. ׀ רברבא עלאה.

תרין מדבחן

הסולם

מאמר

וחיצון, שפרצוף חב"ד הוא פנימי, ובי הפרצופין חג"ת נה"י הם חצוניים. וקטורת. ה"ס בינה. וז"ש, חד פנימאה דכלא, שמזבח אחד הוא בסוד פרצוף הפנימי של המלכות דהיינו חב"ד, שהוא הפנימי מכל ג' הפרצופין שלה. דמתקרב ביה קטרת פנימאה ודקה, שבו מוקרבת קטרת שהיא פנימית ודקה, דהיינו שרומות על בינה, שהיא דקה מלהשיג בה, שזה עושה קשר האמונה, שהיא המלכות, בקטרת שהיא בינה, וז"ש, קשורא דמהימנותא. ומפרש, כהנא עלאה מכלא, שהוא חכמה, הנקראת כהן גדול, אקטר קטורתא דא בקשורא דמהימנותא, שהחכמה מקשרת קטורת זו שהיא בינה, בהמזבח שהוא מלכות הפנימית. ודא אתקרי מזבח הזהב, כי הבינה נקראת זהב, ועל שם הקטרת שבמלכות שהיא בינה, היא נקראת מזבח הזהב. וז"ש, ומהכא אתקטר ואתקשר קשורא דמהימנותא בחד קשרא. כי ע"י קשר זה של בינה במלכות, נקשרים כל הספירות בקשר אחד, דהיינו שכולן מתיוחדות זו בזו. וחד מדבחא אחרא ואקרי מזבח הנחשת, ודא הוא לבר, דהיינו המזבח שבבחינת ו"ק שלה, שהם בבי' פרצופין החצוניים חג"ת נה"י כנ"ל. ומיכאל השר הגדול מקריב עליה קרבנא נייחא דקבי"ה, דהיינו

ומתגבר, אז מתלבש בה באש ההוא. הרוח שמצד שמאל דז"א, ומאיר לכמה צבאות העומדים בצד ההוא בצד שמאל של החיות. וכן לדי רוחות חו"ג תו"מ, לדי מחנות. שנמשכים מדי רוחות חו"ג תו"מ דז"א, די רוחות, לדי מחנות שבחו"ג תו"מ של החיות, וכולם מתבשמים בעת שהכהן עולה על המזבח.

מאמר תרין מדבחן

(פד) א"ר אבא תרין זכו: אר"א, בי' מזבחות הם למטה, ובי' מזבחות הם למעלה. בי' המזבחות שלמעלה, אחד הוא פנימי מכל, שנקרבת בו קטרת פנימית ודקה שהיא קשר האמונה, וכהן העליון מכל, קושר קטורת זו בקשר האמונה. וזה נקרא מזבח הזהב, ומכאן נקטר ונקשר קשר האמונה לקשר הכל בקשר אחד. ואחד הוא, מזבח אחר, שנקרא מזבח הנחשת, וזה הוא מבחוק, ומיכאל השר הגדול מקריב עליו קרבן נייחא להקבי"ה. ובי' מזבחות למטה, בבי"ה הסקדש, מזבח הזהב, ומזבח הנחשת, בזה קטרת, ובוזה חלבים ואמורים.

פירוש. ג' פרצופין הם במלכות שהם מלובשים זה בתוך זה, פרצוף חב"ד הוא פנימי מכולם, ועליו מלביש פרצוף חג"ת, ועליו מלביש פרצוף נה"י. והם נחלקים לפנימי (דטו"י דף ל' ע"א *) דף ל' ע"ב)

(פה) ועל דא כתיב, (א) שמן וקטרת ישמח לב. ולא כתיב שמן וחלבין ואמורין ישמח, אע"ג דאתבסמותא דרוגזא ודינא אינון. אבל שמן וקטרת, חדותא דכלא איהו, ולא מסטרא דרוגזא ודינא. ודא מדבחא ז דאיהו פנימאה ר דקטרת דקה, בדקותא ר דכלא, ש בקשורא דמהימנותא, אקרי קול דממה דקה, ת ובגין דאיהו מדבחא פנימאה, דאתקשר בקשורא דמהימנותא. (פו) א מדבחא אחרא, אקרי מזבח החצון. ופנימאה אקרי מזבח יי. אחרא, אקרי מזבח הנחשת, כד"א ב מזבח הנחשת אשר לפני יי קטן מהכיל וגו'. רבי יוסי אמר מהכא, א וכליל על מזבחך, תרי. וכתיב על ב מזבחותי לרצון.

(פז) רבי ג אחא אמר, כתיב ד ויבן משה מזבח וגו', לקבל ההוא פנימאה בנה האי, ועל דא אתקרי יי נסי. מהו נסי. דרשים רשימא דאת קיימא ד קדישא. דבשעתא דעמלק אתא ה לאעברא האי רשימא קדישא מנייהו ו דישראל, האי מזבח קיימא לקבליה לנקמא ההוא נוקמא דאת קיימא, ועל דא אתקרי ה חרב נוקמת נקם ברית. ודא אתקנת להו לישראל רשימא קדישא. ומשה בנה לקבל האי מזבח, ו וקרי ליה יי נסי. ודא הוא מזבח פנימי, ו קול דממה דקה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (משלי כז) ויחי קל צ"ד תקונים חדשים קיז
 ט"ד שכי"ה. (ב) (מ"א ח) תרומה עו צ"א. ג (דברים
 לג) נח פכ צ"ב. ד (שמות יז) בשלח קכט צ"ג.
 ה (ויקרא כו) נח נס צ"ג. ו (מ"א יט) יתרו עט
 צ"ס.

דרך אמת ו] כך הגיה חרב אבל הפשטנו ולא מצאנו פ' זה בשום מקום ובס"א לרצון על מזבחי.

מאמר

הסולם

תרין מדבחן

(פו) מדבחא אחרא אקרי וכו': מזבח האחר נקרא מזבח החיצון. והפנימי נקרא מזבח ה'. מזבח האחר נקרא מזבח הנחשת. כש"א מזבח הנחשת אשר לפני ה' קטן מהכיל וגו'. ר' יוסי אומר, שזה נלמד מכאן, שכתוב, וכליל על מזבחך, אשר הח' היא סגולה, שמורה על רבי, שמשמע שנים. וכתוב, את מזבחותיך ה' צבאות (תהלים פ"ד) (כצ"ל, כמי"ש להלן בלק קצ"ו ע"ב, ד"י) שמשמע שנים.

(פז) רבי אחא אמר וכו': רא"א, ר"א חולק על ר' אבא ור' יוסי, ואומר, שאין כאן אלא מזבח אחד, שלפעמים נקרא פנימי ולפעמים חיצוני, כמי"ש לפנינו, ואומר, כתוב, ויבן משה מזבח וגו', כנגד הפנימי בנה זה, וע"כ נקרא היה נסי, כי הפנימי נקרא מזבח היה. מהו נסי. היינו שרשם וחקן. רשימת את ברית קודש. כי בשעה שבא עמלק להעביר רשימה

דהיינו קרבן של נשמות הצדיקים, (כנ"ל פרשת לך אות פ"ד).

(פה) ועל דא כתיב וכו': ועל כן כתוב, שמן וקטרת ישמח לב, ולא כתוב שמן וחלבין ואמורים ישמח. אע"פ שגם הם המתקת הרוגז והדין כמו שמן וקטרת, אבל יש הפרש, כי שמן וקטרת, הרומזים על יחוד חו"ב, כי שמן הוא חכמה, וקטרת היא בינה, הם שמחת הכל, ולא מצד הרוגז והדין, כי בהם עצמם אין שום דין כלל. משא"כ החלבין והאמורים שעל ידיהם נעשה היחוד של ז"א ומלכות, לא נאמר בהם, ישמח לב, מחמת שיש בהם אחיזה לדינים. וזה המזבח שהוא פנימי אשר קטרת דקה, הדקה מכל, דהיינו בינה, שאין השגה בה מחמת דקותה, היא בקשר האמונה, שנקשרת במלכות הנקראת אמונה. הוא נקרא קול דממה דקה, משום שהוא מזבח פנימי הנקשר בקשר האמונה. (דפו"י דף ל' ע"ב)

פח) ועל דא אש תמיד תוקד על המזבח וגו', אש דאשתכח תדירא ומאי איהו. אשא דיצחק. וכדין, שמא דא, אדנ"י. וכד יסדר עלה כהנא ה אינון אעין, אתבסמא ט בשמא, וקריןן לה בשמא דרחמי, יי, וקריןן לה בשמא דא. ולזמנין קיימא כגוונא דא, כ ולזמנין קיימא כגוונא דא. ר' שמעון אמר, תרי הו, ופנימאה קיימא על ההוא דלבר, ומנה אתון, ואתקשרא דא בדא. פט) ז זה קרבן אהרן. ר' חזקיה פתח, ח צדיק יי בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו. צדיק יי בכל דרכיו, הא תנינן, כמה אית לון לבני נשא לאסתכלא ביקרא דמאריהון, ולא יסטו מארחייהו לבר. דהא בכל יומא ויומא דינא תלי בעלמא, בגין דעלמא על דינא אתברי וקיימא.

צ) ועל דא, בעי ב"נ לאסתמרא מחובוי, דלא ידע ז זמנא דדינא שריא עלוי. יתיב בביתיה, דינא שריא עלוי. נפק מביתיה מ לבר, דינא שריא עלוי. ולא ידע אי יתוב לביתיה אי לאו. נפיק לארחא, על אחת כמה וכמה, דהא כדין דינא נפקא נ קמיה, הה"ד ט צדק לפניו יהלך. בג"כ, בעי לאקדמא ט ולמבעי רחמי ט קמי מלכא, בגין דישתזיב מן דינא, בשעתא דשריא בעלמא. דהא כל יומא ויומא שריא דינא בעלמא, הה"ד ט ואל זועם בכל יום.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז (ויקרא ו, ח) (תהלים קמה) זהר חדש נא ט"ד ח ל"ג אינון אעין, ט מוסיף בשמא הוי"ה. י ל"ג יי. ש"ו ט (תהלים פה) ב"ב קמא צ"ב. י (שם ז) כ ל"ג ולזמנין קיימא כגוונא דא. ל בזמנא. ט ל"ג לבר. נ מגיה. ט ל"ג ולמבעי. ע ל"ג קמי מלכא.

מאמר

הסולם

תרין מדבחן

ר' שמעון אמר שנים היו, דהיינו ב' מזבחות מיוחדים, שמכריע כמו ר' אבא ור' יוסי, והפנימי עומד על מזבח ההוא שמבחוץ. כלומר שמתלבשים זה בזה, כי פרצוף הפנימי של המלכות מלובש בפרצוף החיצוני (כנ"ל אות פ"ב) והחיצוני ניזון מהפנימי ונקשרים זה בזה.

פט) זה קרבן אהרן: ר' חזקיה פתח, צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו. צדיק ה' בכל דרכיו, הרי למדנו, כמה יש לבני אדם להסתכל בכבוד אדונם, ולא יטו מדרכיהם לחוץ, כי בכל יום ויום דין תולה בעולם, משום שהעולם נברא בדין ועומד על דין.

צ) ועל דא בעי וכו': וע"כ צריך האדם להשמר מעונותיו, כי אינו יודע הזמן שהדין שורה עליו. יושב בביתו שורה עליו הדין, יוצא מביתו לחוץ שורה עליו הדין, ואינו יודע אם ישוב לביתו או לא, שיכול למות ולא ישוב לביתו. יוצא לדרך על אחת כמה וכמה, שיש לחוש שלא ישוב לביתו. כי או הדין יוצא לפניו, ז"ש, צדק לפניו יהלך וגו'. משום זה צריך האדם להקדים ולבקש רחמים לפני המלך

רשימה הקדושה הו, דהיינו ברית מילה, מן ישראל, מזבח הזה, שהוא המלכות, עמד כנגדו לנקום נקמה היא של אות ברית, וע"כ נקראת המלכות, חרב נוקמת נקם ברית. וזו המלכות, תקנה לישראל את הרשימה הקדושה, ומשה בנה כנגד מזבח הזה, וקרא אותו הויה נסי. וזה הוא מזבח הפנימי. שנקרא קול דממה דקה.

פח) ועל דא, אש וגו': ועל זה, המזבח הפנימי, נאמר, אש תמיד תוקד על המזבח וגו', שהוא אש הנמצאת תמיד, ומה היא. היא אשו של יצחק, דהיינו הדינים דקו שמאל, שהם נמצאים תמיד, ואז שם המזבח אדני, דהיינו בבחינת דין, ואז נקרא מזבח היצון, וכשיסדר עליו הכהן אלו העצים, שהם חסדים שקו שמאל מתלבש בהם, שמו של המזבח מתבשם, וקוראים אותו בשם של רחמים הויה, וקוראים אותו בשם זה דהיינו מזבח הויה, שהוא אז מזבח פנימי. ולפעמים עומד המזבח כאפן הזה, בבחינת דין שהוא מזבח חיצוני, ולפעמים הוא עומד באופן הזה, בבחינת רחמים, שהוא מזבח פנימי. ואינם ב' מזבחות נפרדים זה מזה. (דפ"י דף ל' ע"ב)

(צא) השתא אית למימר, הא תנינן, ואתערו חברייא, אל בכל אתר חסד הוא, כד"א (ז) האל הגדול, ודא נהירו דחכמה עלאה, ואת אמרת ואל זועם בכל יום, שביק קרא כל אלין שמהן, ואחיד בהאי, אי הכי לא קיימין מילי. ועוד, דכתיב (ח) אל גבור, או נוקים ליה דינא, או נוקים ליה רחמי.

(צב) אלא הכי שמענא, חייביא מהפכי רחמי לדינא. (ט) דלית לך (י) בכל אינון כתרין עלאין דמלכא קדישא, דלא כלילן (כ) רחמי בדינא, ודינא ברחמי. (ל) וחייביא, מהפכי רחמי לדינא.

(צג) א"ל ר' יהודה, שפיר בהווא דכתיב אל גבור, אלא אל זועם בכל יום מהו, דהא בכל יומא ויומא קיימא (מ) בדינא, בין דבני עלמא זכאין, בין דלא זכאין. לא הוה בידיה, אתו שאילו ליה לר"ש. אמר לון, ודאי אל זועם בכל יום, והא אוקמוה חברייא, לזמנין הוא דינא, לזמנין הוא (נ) רחמי. אי זכאין בני עלמא, הא אל קיימא, והוא חסד. ואי לא זכאין, הא אל קיימא, ואקרי (ס) גבור, ועל דא קיימא בכל יומא.

(צד) אבל מלה שפיר הוא, אל בכל אתר, (פ) נהירו דחכמתא עלאה הוא, וקיימא בקיומיה (ק) בכל יומא, דכתיב (ר) חסד אל כל היום. ואלמלא דהאי אל אתער, בעלמא, לא (ש) יכיל עלמא למיקם (ט) אפילו שעתא חדא, מקמי דינין

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(ז) (דברים י) משפטים קלח צ"ה. (ז) (ישעיה ט) חלק ג' לא. לה: קלב. (ח) (תהלים נב) חיי שרה עא צ"ב.

(ט) פ' ל"ג בין דלית עד סוף האות. צ כל. ג חדא בחברתה ול"ג רחמי בדינא דינא ברחמי. ר ועיד חייבין. ש ל"ג בדינא. ת דינא. א מוסיף נהירו רב. ב ל"ג מן בכל עד ואלמלא. ג יכלא. ד ל"ג אפילו.

מאמר

הסולם

השם אל

המלך. כדי שינצל מן הדין, בשעה ששורה בעולם. כי בכל יום ויום שורה דין בעולם. ז"ש ואל זועם בכל יום.

(צא) השתא אית למימר וכו': עתה יש לשאול, הרי למדנו והעירו החברים שהשם אל, בכל מקום הוא חסד, כש"א האל הגדול, וזה הוא הארה של חכמה העליונה, כי חסד, לעת גדלות ז"א, עולה ונעשה לחכמה עליונה. ואתה אומר, ואל זועם בכל יום, שעוזב הכתוב כל אלו השמות שיורדים על חסד, ואוחז בזה בדין, אם כן אין הדברים אמיתים. ועוד, שכתוב, אל גבור, שקשה או נעמיד ונשם אל בדין, או נעמיד השם אל ברחמים.

(צב) אלא הכי שמענא וכו': ומשיב, אלא כך שמעתי, הרשעים מהפכים הרחמים לדין, שאין לך בפל ספירות העליונות של מלך הקדוש שהרחמים לא יהיו כלולים בדין, הדין ברחמים, והרשעים מהפכים הרחמים לדין, וע"כ אע"פ שהשם אל, הוא חסד הרשעים מהפכים אותו לדין.

(דפו"י דף ל' ע"ב *) (דף ל"א ע"א)

(צג) אמר ליה ר' יהודה וכו': א"ל ר"י, התירוץ שלך יפה בזה שכתוב, אל גבור, שלרשעים נהפך לדין. אלא הכתוב, אל זועם בכל יום, מה תאמר, שמשמע שבכל יום ויום עומד בדין, בין שבני העולם צדיקים בין שאינם צדיקים. לא היה בידו לתרוץ את זה, באו שאלו לר' שמעון, אמר להם, ודאי, אל זועם בכל יום, וכבר העמידו החברים, שלפעמים השם אל הוא דין, ולפעמים הוא רחמים, אם בני העולם זכאים, הרי עומד השם אל, והוא חסד. ואם אינם זכאים, הרי עומד ונקרא גבור, ועל זה עומד בכל יום, כלומר, שבכל יום יש זכאים ואינם זכאים, וע"כ לאינם זכאים, ואל זועם בכל יום.

(צד) אבל מלה שפיר הוא וכו': אבל התירוץ הטוב הוא, אל, בכל מקום, הוא הארת חכמה עליונה, דהיינו חסד (כנ"ל אות פ"ט), ועמד בקיומו בכל יום, שכתוב, חסד אל כל היום, ולולא השם אל הוה היה מתעורר בעולם, לא היה יכול העולם לעמוד אפילו שעה אחת מפני

תקיפין דמתערין בעלמא בכל יומא, הה"ד ^ו אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם, אלא באברהם, באתערותא דאברהם קיימי, וכד אתער אברהם בעלמא, כל אינון דינין דמשתכחי בכל יומא ויומא דחי להו לבר, ולא קיימין קמיה.

זה) הה"ד, ואל זועם בכל יום, נזעם, ^ה או זעום בכל יום, לא כתיבי, אלא זועם. בכל יומא ויומא דדינא אשתכח, דחי לון לבר, וקיימא הוא ומבסם עלמא, הה"ד ^ט יומם יצוה יי' חסדו. ואלמלא האי, לא יכיל עלמא למיקם אפילו רגעא חדא. ועל דא כלא ^ו קיימו בגיניה דאברהם.

צו) והאי דכתיב אל גבור, לאו דאיהו גבור, אלא ^ז האי קרא רמו הוא דקא רמיו ^ח לאבהו, ורמיזא הוא דקא רמיו ^ט למהימנותא עלאה. קדישא, דכתיב ^י פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. פלא, דא חכמתא עלאו, דהיא פליאה ואתכסיא מכלא, כד"א ^{יא} כי יפלא ממך דבר. יועץ, דא הוא נהר עלאה דנגיד ונפיק, ולא פסקא, ודא יועץ לכלא, ואשקי לכלא. אל דא אברהם, כמה דאוקימנא האל הגדול. גבור, דא יצחק, ^{יב} דלא כתיב הגבור. אבי עד, דא יעקב, דאחיד להאי סטרא ולהאי סטרא, ^{יג} וקיימא בקיומא שלים. שר שלום, דא צדיק, דאיהו שלמא דעלמא, שלמא דביתא, שלמא דמטרוניתא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(1) (בראשית ב) לעיל אות גז צ"ת. (2) (תהלים מב) שמות קג צ"ג. (3) (ישעיה ט) לעיל אות צא צ"ל. (4) (דברים יז).
ה ל"ג או זעום. ו קיימי. ז ל"ג האי קרא. ח ל"ג מן לאבהו עד למהימנותא. ט דמהימנותא. י ל"ג קדישא. יא ל"ג מן פלא עד פלא. יב ה"ג הסולם; דכתיב. יג לקיימא.

מאמר

הסולם

השם אל

על האבות שהם חגיגת, ורמו הוא מרמו לאמונה העליונה הקדושה, שהיא בינה, שכתוב, פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום. פלא, זו היא חכמה העליונה, שהיא פליאה ומכוסה מכל, כמש"א, כי יפלא ממך דבר. אשר פלא, היא לשון העלם. יועץ, זה הוא נהר העליון הנמשך ויוצא ואינו נפסק, שהוא בינה, וזה יועץ לכל ומשקה לכל. כי כל המוחין של ז"ר ובי"ע מבינה יוצאים. אל, זהו אברהם, כמו שהעמדנו, האל הגדול, שהוא חסד. גבור, זה יצחק, שלא כתוב הגבור דהיינו שלא כתוב אל הגבור כמו שכתוב האל הגדול, אלא כוונת אל גבור, שמשמע שגבור אינו סובב על, אל, אלא הוא שם מיוחד, שזה יצחק, דהיינו מרת הגבורה. אבי עד, זה יעקב, שאוחז לצד זה ימין, ואוחז לצד זה שמאל ונמצא בקיום השלם. כי אבי עד, הוא לשון שלמות. שר שלום, זה צדיק, דהיינו יסוד, שהוא שלום העולם שלום בית, שלום המלכה.

מפני דינים קשים המתעוררים בעולם בכל יום, ז"ש, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם אלא באברהם, שהוא חסד, כי בהתעוררות אברהם, עומדים שמים וארץ, וכשנתעורר אברהם בעולם, שהוא מדת החסד, כל הדינים הנמצאים בכל יום ויום, דוחה אותם לחוץ ואינם עומדים לפניו.

זה) הה"ד ואל זועם בכל יום: נזעם או זעום בכל יום אינו כתוב, אלא זועם, כי בכל יום ויום שהדין נמצא דוחה אותו לחוץ והוא עומד ומבסם העולם, ז"ש יומם יצוה ה' חסדו. ולולא זה, לא היה יכול העולם לעמוד אפילו רגע אחד. וע"כ הכל עומד ומתקיים בשביל אברהם, שהוא חסד.

צו) והאי דכתיב אל גבור וכו': וזה שכתוב, אל גבור אין הפירושו, שהשם אל הוא גבור, אלא מקרא זה, רמו הוא מרמו (דפ"י דף ל"א ע"א)

(צו) אתו ר' חזקיה ור' יהודה, ונשקו ידיו. בכו, ואמרו זכאה חולקנא, דשאלנא האי. זכאה הוא דרא, דאת שארי בגווייהו.

(צח) א"ר שמעון, כתיב. זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו ליי' ת"ח, חייבי עלמא, גרמין ליה לקב"ה, לאסתלקא מכ"י. הה"ד, (צ) איש תהפוכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף. מאן הוא אלוף. דא (ק) קב"ה, כד"א, (ר) אלוף נעורי אתה. ו ואינון (ט) מפרישין לזאת מזה, דאיהו שלמא דביתא, ואינון זווגא חדא.

(צט) אתא אהרן קדישא ובנוי, ועל (פ) ידיהו מתקרבין תרווייהו, ואזדווג זה בזאת. הה"ד, (ו) בזאת יבא אהרן אל הקדש. זה קרבן אהרן ובניו. (ז) ואינון מזווגי למלכא (ק) קדישא עלאה במטרוניתא, ועל ידיהו מתברכאן עלאין ותתאין, ומשתכחין ברכאן בכלהו עלמין, ואשתכח כלא חד בלא פרודא.

(ק) ואי תימא, אמאי לא כתיב זאת קרבן, לקרבא זאת לאתריה. לאו הכי, דהא כהנא מעילא (ר) קא שרי לאייתאה זווגא לה לכנסת ישראל, עד דמטי להאי זה, לאזדווגא בזאת ולקרבא לון כחדא. ובג"כ כהנא אשלים קרבנא וקריב (ט) זווגא, זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

(קא) ר' חייא (ה) ור' יוסי הו אזלי מאושא לטבריה, אמר רבי חייא,

חלופי גרסאות

נ מוסיף קב"ה דאיהו אלופו של עולם. (ט) מוסיף ואינון חייבי. ע מפרשי. פ ידוי. צ אינון מזדווגי. ק ל"ג קדישא. ר קשרי. ש ל"ג זווגא. ת ור' אסי.

מסורת הזהר

(צ) (משלי טז) ב"א שיב צ"ב. (ק) (ירמיה ג.) (ו) (ויקרא טז) נח ק צ"א.

זה זאת

ברכות בכל העולמות, ונמצא הכל אחד בלא פרוד.

(ק) ואי תימא אמאי וכו' : ואם תאמר, למה לא כתוב זאת קרבן, שיהיה פירוש, לקרב זאת שהיא המלכות, למקומה שהוא ז"א. ולמה כתוב זה קרבן, שטובב על ז"א, והרי את המלכות אנו צריכים לקרב לז"א, ולא להיפך. ומשיב, אינו כן, כי בשעה שהכהן מקריב הקרבן מלמטה, הרי הכהן מלמעלה, שהוא ספירת החסד, מתחיל להביא החבור לכנסת ישראל, שהיא המלכות, עד שבגיע אל זה ההוא שהוא ז"א, לחבר אותו בזאת, שהיא המלכות, ולקרב אותם יחד. כלומר, כמו שתכהן למטה מקרב המלכות לז"א, כן כהן שלמעלה מקרב ז"א למלכות, ומשום זה הכהן משלים הקרבן ומקרב הזווג. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.

(קא) ר' חייא ור' יוסי וכו' : ר"ח ור"י היו הולכים מאושא לטבריא, אמר ר' חייא, כתוב כי בחר ה' בציון אוה למושב לו זאת מנוחה

מאמר

(צו) אתו ר' חזקיה וכו' : באו ר' חזקיה ור' יהודה ונשקו ידיו. בכו ואמרו, אשרי חלקנו ששאלנו זאת. אשרי הוא הדור שאתה שוכן בתוכם.

(צח) אמר ר' שמעון וכו' : אמר ר"ש, כתוב זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה'. בוא וראה, רשעי העולם גורמים להקב"ה להסתלק מכנסת ישראל. ז"ש איש תהפוכות ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף. מי הוא אלוף, הוא הקב"ה, כש"א, אלוף נעורי, אתה. והם מפרידים זאת, שהיא המלכות מזה שהוא ז"א, שהוא שלום בית, דהיינו יסוד, והם חבור אחד.

(צט) אתא אהרן קדישא וכו' : בא אהרן הקדוש ובניו, ועל ידיהם נתקרבו שניהם, ונזדווג זה שהוא ז"א, בזאת שהיא מלכות, ז"ש בזאת יבא אהרן אל הקדש. זה קרבן אהרן ובניו, והם מזווגים מלך הקדוש העליון, שהוא ז"א במטרוניתא, שהיא המלכות, ועל ידיהם מתברכים העליונים והתחתונים, ונמצאות (דפו"י דף ל"א ע"א)

כתיב ^ו כי בחר יי' בציון וגו'. זאת מנוחתי וגו', לזמנין קראן להאי חברייא כלהו דכורא, בגין ^א דציון איהו רחמי. והכא קרא נוקבא קרא ליה. קב) אמר ר' יוסי, הכי שמיע לי ^ב מבוצינא קדישא, ^ג בשעתא דזווגא אזווג כחדא, לאחזאה דהא נוקבא אתכלילת ביה בכללא חדא, אתקרי נוקבא ^ד בשמא דדכורא, דהא כדין ברכאן דמטרוניתא אשתכחו, ולא הוי בה פרישותא כלל. ועל דא למושב לו כתיב. וכתיב כי בחר יי' בציון, ^ה בציון דייקא, בההוא דאית בגויה דשריא ביה, ולא כתיב לציון. וכלא חד, בין דקרא להאי בשמא דכורא, ובין דקרא להאי בשמא דנוקבא כלא חד ובדרגא חד קיימין. קג) ועל דא כתיב, ^ו ולציון יאמר איש ואיש יולד בה חד לדינא, וחד לרחמי. כד מזווגי כחדא בזווגא חד, כדין ציון אקרי, וציון ^ז וירושלים אשתמודע, ואשתכח ^ח דדא בדא תלייא. קד) פתח ר' יוסי ואמר, כתיב ^ט והתקדשתם * והייתם קדושים. מאן דמקדש גרמיה מלרע, מקדשין ליה מלעילא. מאן דמסאיב גרמיה מלרע,

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

^ו (תהלים קלב) חלק גי רצו. ^ה (תהלים פז). ^א דאיהו רחמי. ^ב מן בוצינא. ^ג מוסיף אבל בשעתא. ^ד ל"ג בשמא דכורא. ^ה דייקא ול"ג בציון. ^ו פתח ר' יוסי ואמר ול"ג וע"ד כתיב. ^ז בירושלם. ^ח כ"ג הסולם; ודא; וחד בחת. ^ט ל"ג פתח ר' יוסי ואמר.

ציו וירושלים

הסולם

מאמר

מנוחתי וגו' כי אויתיה, שואל, לפעמים קוראים החברים כולם לזה, להשם ציון, בלשון זכר, משום שציון, שהוא יסוד המלכות, הוא רחמים. וכאן המקרא קורא אותו בלשון נקבה, שנאמר אוה למושב לו, וכן כי אויתיה, פירוש, שיש פנימיות וחיצוניות ביסוד המלכות, הפנימיות שהיא רחמים, נקראת ציון, והחיצוניות, שהיא דין נקראת ירושלים. קב) אמר ר' יוסי וכו': אר"י, כך שמעתי מן המאור הקדוש, בשעה שזווג ז"א ומלכות, נזדווג יחד, הנה כדי להראות שהנוקבא נכללת בז"א, בכלל אחד, נקראת הנוקבא בשם הזכר, כי אז נמצאות הברכות של המלכות ואין בה פירוד כלל. פירוש כי המלכות שהיא נוקבא, היא מטעם שהיא חסרת השלמות, וחסרת השלמות מכונה נקבה. אבל בעת הזווג עם ז"א, היא מלאה ברכות וכל השלמות, וע"כ נבחנת בבחינת זכר. ועל כן כתוב, למושב לו, ולא כתוב למושבה, לשון נקבה, כי למושב לו, סובב על זמן הזווג, ואז היא זכר. וכתוב, כי בחר ה' בציון, בציון הוא בדיוק, שפירושו בתוך ציון, דהיינו בההוא שיש בתוכה ששורה בה, דהיינו יסוד הפנימי של המלכות, וע"כ לא כתוב לציון, שהיה (דפו' דף ל"א ע"א * דף ל"א ע"ב)

משמע לחיצוניות שלה, וע"כ הכל אחד בין שקורא לזה בשם זכר, ובין שקורא לזה בשם נקבה, כי הכל אחד ובמדרגה אחת עומדים. שע"כ קורא אותו הכתוב, פעם לשון זכר, דהיינו, למושב לו, ופעם לשון נקבה, דהיינו, כי אויתיה. קג) ועל דא כתיב וכו': ועל כן כתוב, ולציון יאמר איש ואיש יולד בה, ב"פ איש, שאיש אחד הוא דין, ואחד הוא רחמים, דהיינו שיש ביסוד המלכות שנקרא ציון, ב' בחינות, שהם דין ורחמים, אמנם הדין שבה מכונה ירושלים, אבל כשמזדווגים ז"א ומלכות יחד בזווג אחד, אז נקרא יסוד המלכות בשם ציון לבד וציון וירושלים נודעות, שציון היא פנימיות היסוד דמלכות, וירושלים היא חיצוניות היסוד דמלכות ונמצא שזה בזה תלויים. קד) פתח ר' יוסי וכו': פר"י ואמר, כתוב, והתקדשתם והייתם קדושים. מי שמקדש עצמו מלמטה, מקדשים אותו מלמעלה, מי שמטמא עצמו מלמטה מטמאים אותו מלמעלה. שואל, מקדשים אותו מלמעלה, יפה הוא. שפירושו, שקדושת אדונו שורה עליו, אבל מטמאים אותו, מאיזה מקום מטמאים אותו

מסאבין ליה מלעילא. מקדשין ליה מלעילא יאות, דהא קדושה דמאריה שריא עליה. אבל מסאבין ליה מאן אתר. ואי תימא מלעילא, וכי מסאבותא שריא לעילא.

קה) א"ר חייא, היינו דתנינן, בעובדא דלתתא אתער עובדא לעילא. אי עובדא דלתתא היא בקדושה, אתער קדושה לעילא, ואתי ושריא עליה, ואתקדש ביה. ואי איהו אסתאב לתתא, אתער רוח מסאבותא לעילא, ואתי ושריא עליה, ואסתאב ביה. דהא בעובדא תליא מלתא.

קו) דהא לית לך טב וביש, קדושא ומסאבותא, דלית ליה עקרא ושרשא לעילא. ובעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא, מה דתלי בעובדא, בעובדא אתער לעילא, ואתעביד עובדא. ומה דתלי במלין, במלין. כד אתגזר כ במלה, אתער הכי לעילא.

קז) ואי תימא, מלה מה אתער. אלא הכי כתיב, ^א ודבר דבר. ההוא דבר, אתער מלה אחרא לעילא, ^ב דאקרי דבר. ^א דבר יי אשר היה. ^ט ודבר יי היה יקר. ^ה בדבר יי שמים נעשו. דהא תנינן, ההיא מלה סלקא, ובקע רקיעין עד, ^ו דסלקא בדוכתיה, ואתער מה דאתער, אי טב, אי ביש, ביש. ועל דא כתיב, ^ז ונשמרת מכל דבר רע.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ב) (ישעיה נח) הקסה"ז סח צ"ל. ג) (הושע א).
 (ד) (ש"א ג) תרומה קלג צ"ש. ה) (תהלים לג) ב"א
 שד צ"א. ו) (דברים כג) חלק ג נב.

י ל"ג דלתתא. כ ל"ג במלה. ז ואקרי. ח דאתי שבא.
 נ כמה דכתיב.

בעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא

הסולם

מאמר

כך כתוב, **ודבר דבר**, דבור ההוא מעורר דבור אחר למעלה שנקרא דבר, דהיינו המלכות, כח"ש, **דבר ה' אשר היה**, ו**דבר ה' היה יקר**. **בדבר ה' שמים נעשו**, שכל אלו רומזים על המלכות הנקראת דבר. כי למדנו דבור ההוא של האדם עולה ובוקע רקיעים עד שעולה במקומו, ומעורר מה שמעורר, אם טוב, טוב, ואם רע, רע. דהיינו או שמעורר המלכות דקדושה להשפיע עליו, או שמעורר מלכות דטומאה להשפיע עליו. ועל כן כתוב, ונשמרת מכל דבר רע.

ונתבאר, שהן מעשה והן דבור שהאדם עושה ומדבר למטה, אם הם מצוות, הוא מושך קדושה מלמעלה, דהיינו ממלכות, ואם הם חטאים, הוא מושך טומאה מלמעלה, וההפרש בין מעשה לדבור, הוא, כי ע"י מצוות התלויות במעשה, מעורר ומושך מחיצוניות המלכות, ששם בחינת מעשה, וע"י מצוות התלויות בדבור, מעורר ומושך מפנימיות המלכות, ששם בחינת דבור.

ארבעה

אותו, ואם תאמר, **מלמעלה**, וכי יש טומאה למעלה.

קה) אמר ר' חייא וכו': אר"ה, היינו שלמדנו, במעשה שלמטה מתעורר מעשה למעלה, אם המעשה שלמטה הוא בקדושה, מתעוררת קדושה מלמעלה ובאה ושווית על האדם ומתקדש בו. ואם הוא מטמא עצמו מלמטה, מתעורר רוח הטומאה מלמעלה, ובא ושווה עליו ונטמא בו. כי במעשה של האדם תלוי הדבר.

קו) דהא לית לך וכו': כי אין לך טוב ורע, קדושה וטומאה. שלא יהיה לו עיקר ושווה למעלה, ובמעשה של מטה מתעורר מעשה שלמעלה, מה שתלוי במעשה, מתעורר למעלה ונעשה מעשה. ומה שתלוי בדיבור, הוא בדבור, כי כשנגזר דבור למטה, מתעורר כך למעלה.

קז) ואי תימא מלה וכו': ואם תאמר, דבור, מהו שמתעורר למעלה, ומשיב, אלא (דפו"י דף ל"א ע"ב)

קח) ד' מינין בלולב, ואינון שבעה. ואי תימא דז' מינין אינון. לאו הכי, אלא ארבעה גינהו ואינון מתפרשין לתלתא אחרנין. ובעובדא דלהון אתערין שבעה אחרנין לעילא, לאוטבא עלמא בכמה סטרין.

קט) כ"י, אע"ג דאיהי בכללא, ס מתברכא מכלהו ע שית, ומנחלא דעמיקא דמבועא, דנגיד ולא פסיק לעלמין מימיו פ מלנגדא עלייהו, וינקא לבת. דהא בגין ג דאיהי בת לה לעלמא עלאה ותתאה, אתברכא מנייהו באתערותא דא. דהא בשעתא דכנסת ישראל אתברכא מנייהו, ק כלהו עלמין אתברכן. ה ע"ד סובבים את המזבח כמה דאתמר.

קי) ועוד באתערותא דא, ט שיתא כלהו מתברכא במיא, לאסתפקא ביה, ואשתאבין כלהו ממבועא ה דנחלא עמיקא דכלא, לנחתא לעלמא. ובג"כ, בעיין כלהו לחין ולא יבשין, לאמשכא ברכאן לעלמא, א בגין דאילני אלין, כלהו לחין תדירא, וטרפין ב דלהון משתכחין תדירא, וזמן חדוותא דלהון בהאי זמנא. קיא) ותנין בספרא דרב המנונא סבא, דהא ההוא חילא דאתפקדא על אילנין אלין, כל חד וחד מאלין, לא נטיל ברכאן דחדוותא לעילא, אלא בזמנא

חלופי גרסאות

ס ולא תברכא מאינון שית. ע מוסיף ואינון שית. פ דנגדא; ל"ג מלנגדא עלייהו. צ דאתייהבת ול"ג דאיהי בת. ק כל עלמא אתברכא. ר וע"ד. ש שתא כלא. ת דמא; דיינא; דימא. א ל"ג בגין; ובגיני ול"ג בגין דאילני. ב ל"ג דלהון.

מאמר

הסולם

ד' מינים והושענא רבה

מתברכת מהם, כל העולמות מתברכים, שמקבלים ממנה, וע"כ סובבים את המזבח, כמו שלמדנו. בז' ימי סוכות, כי המזבח הוא כנגד המלכות, המקבלת מבינה ומזא כנ"ל. ובז' הקפות ממלאים אותה בז' ספירות. קי) ועוד באתערותא דא וכו': ועוד כי בהתעוררות הזו, של נטילת ד' מינים, מתברכות כל שש הספירות חג"ת נה"י. במים, דהיינו בשפע, להסתפק בו, ושואבים כולם, ממבוע הנחל העמוק מכל, שהוא בינה, להוריד לעולם. וע"כ צריכים כל ד' מינים, להיות לחים ולא יבשים, כי לחים רומזים שהם מלאי שפע להמשיך ברכות לעולם. כי אילנות אלו, הם וערבה ולולב, כולם לחים תמיד, והעליז שלהם נמצאים תמיד, באילן בין בקיץ ובין בחורף, וזמן שמחתם הוא בזמן ההוא, של ז' ימי סוכות.

קיא) ותנין בספרא דרב וכו': ולמדנו בספרו של רב המנונא סבא, כי הכח ההוא שנתמנה על האילנות האלו, של ד' מינים, כל אחד ואחד מאלו, אינו לוקח ברכות של שמחה למעלה, אלא בזמן ההוא, והשמחה של כולם למעלה, והשמחה של אילנות אלו למטה. היא

קח) ארבעה מינין בלולב וכו': ד' מינים יש בלולב, והם שבעה, דהיינו ג' הדסים, וב' ערבות, ולולב, ואתרוג, ואם תאמר שהם ז' מינים. אינו כן, אלא הם ד' מינים, והם נחלקים לג' אחרים, כי ההדס נחלק לשלשה, והערבות לשנים, ונתוספו שנים על ההדס, ואחד על הערבות, וע"כ הם ז', ובהמעשה שלהם, דהיינו בנטילתם לשם מצוה, מתעוררים שבעה אחרים למעלה, שהם ז"ס חג"ת נה"י, ג' הדסים נגד חג"ת, וב' ערבות נגד נה"י, ולולב יסוד, ואתרוג מלכות, להטיב העולם בכמה בחינות. המושפעות מז' ספירות ה"ל.

קט) כ"י אע"ג דאיהי וכו': כנסת ישראל, ישיא המלכות, אע"פ שהיא בכלל ז' הספירות, היא מתברכת מן כל שש הספירות שלמעלה ממנה, שהם חג"ת נה"י, ומהנחל העמוק שהמבוע נמשך, ומימיו אינם נפסקים לעולם מלהמשך עליהם, על ו' ספירות חג"ת נה"י, והיא יונקת את הבת, שהיא מלכות, כי משום שהיא בת לה, לעולם העליון, שהוא בינה, ולעולם התחתון, שהוא ז"א, היא מתברכת מהם בהתעוררות הזו. כי בשעה שכנסת ישראל (דפ"י דף ל"א ע"ב)

דא. וחדוותא דלהון ג כלהו לעילא, וחדוותא דאילנין אלין לתתא, ד כלהו בזמנא דא הוא. ואתערותא דלהון באינון ה קדישי מלכא ו תליין. וכד ישראל נטלי לון, כלא אתער בזמנא דא, ועלמא ד מתברכא, לארקא ברכאן לעלמא.

קיב) ח כתיב ז קול יי על המים אל הכבוד, א"ר יוסי, דא אברהם. קול יי בכח: דא יצחק. קול יי בהדר: דא יעקב. קול יי שובר ארזים: דא נצח. קול יי חוצב להבות אש: דא הוד. קול יי יחיל מדבר: דא צדיק. קול יי יחולל אילות: דא צדק. וכלהו מתגדלי על ימא ואתשקיין במיא, כ לגדלא. הה"ד, ח ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. וכלהו הני מתערי ברכאן לעלמא, מההוא שקיו, דאתשקיין כלהו.

קיג) ת"ח, הני שבע קלין, תליין במלה דפומא בשאר יומי שתא, והשתא, לא תליין ג אלא בעובדא, ואנן עובדא קא בעינן, ולא מלה. בגין דבזמנא דא, מברך לכל שתא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז (תהלים כט) ב"א לו צ"ה. ח (בראשית ב) ב"א ג ל"ג כלהו. ד ל"ג כלהו. ה מלאכי קדישי; קדישי מלאכין. ו עלאין; מוסיף עלאין תליין. ז מוסיף ריא צ"א. מתברכא וכ"י מתברכא. ח ל"ג כתיב. ט וכלא. י מיא. כ לכלא. ל ל"ג אלא.

מאמר

הסולם

ד' מינים והושענא רבה

ממשיכות פנימיות, שהוא סוד חסדים, אבל אינן ממשיכות הארת חכמה מקו שמאל, להיותה חיצונית. ומצוות התלויות במעשה ממשיכות חיצונית, דהיינו הארת חכמה מקו שמאל. שהוא מוחין דר"ק וחיצונית. ובו ימי סוכות אנו צריכים לתקן את החיצונית, שה"ס המשכת החכמה משמאל, וע"כ אנו צריכים למצוות מעשיות המסוגלות לעורר זאת. וז"ש, והשתא לא תליין אלא בעובדא, ואנן עובדא קא בעינן, כדי להמשיך תקון החיצונית שה"ס הארת החכמה משמאל, ולא מלה, כי הדבור ממשיך רק פנימיות, שה"ס חסדים, שאת זה אנו ממשיכין בכל ימות השנה, וז"ש, הני שבע קלין תליין במלה דפומא בשאר יומי שתא ואינם צריכים למעשה, והוא מטעם, בגין דבזמנא דא, דו ימי סוכות, מברך לכל שתא, כי אחר שהמסכנו הארת החכמה שבשמאל בו ימי הסוכות, לחג"ת נהי"מ, מספיק זה לכל ימות השנה, באפן שהחסדים שאנו ממשיכים ע"י מצות התלויות בדבור בכל ימות השנה, מתברכים בהארת החכמה מו ימי הסוכות, והם נעשים בזה לחסדים מגולים, ואין צריכים יותר למצוות התלויות במעשה, לענין הזה, אלא לשאר דברים, כמ"ש במקומם.

היא כולה בזמן הזה, של ימי הסוכות. והתעוררות שלהם תלויה באלו קדושי המלך, דהיינו בנטילת לולב של ישראל, וכשישראל נוטלים אותם, הכל מתעורר בזמן הזה, והעולם שהוא המלכות, מתברך להוריק ברכות אל עולם הזה.

קיב) כתיב קול ה' וגו': כתוב קול ה' על המים אל הכבוד, א"ר יוסי זהו אברהם, דהיינו מדת החסד. קול ה' בכח, זהו יצחק דהיינו גבורה. קול ה' בהדר, זהו יעקב שהוא תפארת. קול ה' שובר ארזים, זהו נצח. קול ה' חוצב להבות אש, זהו הוד. קול ה' יחיל מדבר, זה צדיק, שהוא יסוד. קול ה' יחולל אילות, זהו צדק, דהיינו מלכות, וכולם גדלים על הים, שהוא בינה, ומושקים במים, דהיינו, בשפע בינה, להתגדל. ז"ש, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ואלו כולם מעוררים ברכות לעולם, משקיו ההוא שהשקו כולם.

קיג) ת"ח הני שבע וכו': בוא וראה אלו שבעה קולות, שהם חג"ת נהי"מ, תלויים בדבורי הפה בכל ימות השנה, ועתה, בו ימי סוכות, אינם תלויים אלא במעשה, ואנו צריכים למעשה, ולא לדבור, משום שבזמן הזה, דו ימי הסוכות, מברך לכל השנה.

פירוש. כי מצוות התלויות בדבור (דפו"י דף ל"א ע"ב)

קיד) ^מ ביומא שביעאה דחג, הוא סיומא דדינא דעלמא, ופתקין נפקין מבי מלכא, וגבורן מתערי ^נ ומסתימן בהאי יומא, וערבי נחל ^ס תליין בהו. ^ע ובעינן לאתערא גבורן למיא. ולסחרא ^ז זמנין, ^צ לרוואה להאי מזבחה, ממיא דיצחק, בגין דאתמליא ^ק מיא האי בירא דיצחק, וכד הוא אתמליא, כל עלמא אתברכא במיא.

קטו) ובהאי יומא גבורות בעינן למיא, ולסיימא לון לבתרא, ^ר דהא ^ה בהאי יומא מסתימי דינא. ובג"כ ^ש בעינן ^ז לבטשא לון בארעא, ולסיימא

חלופי גרסאות

מ וביומא. נ ומסתימי. ס ל"ג תליין. ע בעינן גבורן לאתערא. פ מנין. צ ל"ג לרוואה. ק ל"ג מיא. ר דהאי ^ש בעאן.
 ירך אמת ז] להכותם בארץ ולחובטם.

ד' מינים והושענא רבה

הסולם

מאמר

אינו מאיר בלי חסדים, וזמן המשכת החסדים להלבשת החכמה, הוא בו' ימי סוכות, ונמצא שביום השביעי, הושענא רבה, נגמרה התלבשות החכמה בחסדים, ואז נשלמת החתימה לחיים שנעשתה ביום הכפורים. ועד"ז לאותם שלא עשו תשובה ונחתמו למיתה ביום הכפורים, עוד לא נגמרה לגמרי החתימה, כי יש להם זמן לשוב, עד יום הז' של סוכות, כי עד אותו זמן נמשכת עוד החכמה, (כנ"ל באות קי"ג) ואם ישובו, יתכפרו עונותיהם על ידה, ויזכו לאור החיים. וע"כ נבחן יום הושענא רבה ליום של מסירת פסקי דינים למלאכים, אם לחיים ואם למות, כי לאחר שנמסרו פסקי הדינים למוציאים לפועל, כבר אין מחזירים אותם, והוא משום כי אחר יום הושענא רבה, אין עוד המשכת חכמה, כנ"ל (אות קי"ג).

וה"ש ביומא שביעאה דחג הוא פיומא דדינא, מחמת שאחר כך אין עוד המשכת חכמה, וע"כ, ופתקין נפקין מבי מלכא, שנמסרים למוציאים לפועל, ואין מחזירים אותם יותר. וגבורן מתערי ומסתימן בהאי יומא, כי הגבורות, שה"ס המשכת החכמה, מסתיימת ביום הזה, ואין ממשיכים חכמה לאחר כך, (כנ"ל אות קי"ג) והשאר מבואר.

קטו) ובהאי יומא גבורות וכו': וביום ההוא, בהושענא רבה, צריכים גבורות כדי להמשיך מים, שה"ס הארת חכמה כנ"ל, שאינה נמשכת אלא עם גבורות ודינים, (כנ"ל פקודי אות שע"ג, ע"ש) ולסיים אותם אח"כ, כי ביום ההוא מסתיים הדין, שאין צריכים להמשיך עוד הארת החכמה הנמשכת בדין, (כנ"ל באות קי"א

קיד) ביומא שביעאה דחג וכו': ביום השביעי של החג, דהיינו בהושענא רבה, הוא סיום הדין של העולם, ופסקי הדינים יוצאים מבית המלך, והגבורות מתעוררות ומסתיימות ביום ההוא. וערבי נחל תלויים בהם, בגבורות אלה, וצריכים לעורר הגבורות למים, ולהקיף ז' פעמים, כנגד חג"ת נה"מ, את המזבחה, שהוא כנגד המלכות, כדי להרוות את המזבחה במים של יצחק, דהיינו בהארת החכמה שמקו שמאל הנקרא יצחק, כדי שהמים ימלאו את בארו של יצחק, דהיינו המלכות, שבשעה שמקבלת משמאל, נקראת כך, וכשהיא מתמלאת מתברך כל העולם במים.

פירושו, כי ג' ספרים נפתחים בראש השנה, (כמ"ש בזהר אמור דף ק' ע"ב ד"י) שהם של צדיקים גמורים ושל רשעים גמורים ושל בינונים צדיקים גמורים נכתבים אלתר לחיים. רשעים גמורים נכתבים אלתר למיתה ובינונים תלויים ועומדים עד יום הכפורים (רה"ש ט"ז): והנה מצדיקים גמורים ורשעים גמורים אין מדובר בהם, כי כבר נגמר דינם ביום א' של ראש השנה, וכל המדובר הוא בבינונים, שהם תלויים ועומדים עד יום הכפורים, אם עושים תשובה נחתמים לחיים, והרשעים שאינם עושים תשובה נחתמים למיתה, וסוד כפרת עונות שבוה"כ, ה"ס המשכת הארת חכמה ע"י עליית המלכות לבינה, שאין כפרת העונות אלא ע"י גילוי אור החכמה, וה"ס אור החיים, וע"כ הבינונים שעשו תשובה זוכים או לכפרת עונות, ולחתימה לחיים. אמנם עוד לא נגמר הדבר בשלמות, כי אור החכמה (דפו"י דף ל"א ע"ב *) דף ל"ב ע"א)

לון דלא משתכחו, דהאי יומא אתערותא וסיומא הוא. וע"ד אתערותא וסיומא הוא דעבדינן בערבי נחל.

קטז) א"ר חייא ודאי הכי הוא, ושפיר. וערבי נחל, מסטרא דנחל, נפקי גבוראן. ובהאי יומא מתערי ומסיימי. בהאי יומא כתיב, ^ט וישב יצחק ויחפור את בארת המים. בארת כתיב חסר. וישב, מהו וישב. אלא יומא קדמאה דירחא, שירותא דינא הוה בכל עלמא, ויצחק קיימא ^ח לכורסייא למידן עלמא. בהאי יומא, וישב יצחק לאתערא דינן ולסיימא דינן. ויחפור את בארת המים, לארקא גבורן לכנסת ישראל, ^א לאתערא למיא, דהא מיא בגבורן נחתן לעלמא.

קיו) ובגין דאלין גבורן, לא נחתין אלא בעיבא, ויומא דעיבא לא נייחא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (בראשית כו) חלק ג' רפנ. שב: זהר חדש כו ט"א ש"ג.

ת על כורסייא. א ל"ג לאתערא.

מאמר

הסולם

ד' מינים והושענא רבה

היינו להוריק גבורות לכנסת ישראל, שהיא המלכות המכונה באר, לעורר את המים, שה"ס הארת החכמה, כי המים בגבורות יורדים לעולם, כלומר, שאין הארת חכמה נמשכת אלא עם דינים ביחד (כמ"ש פקודי אות שע"ו ע"ש).

פירוש. כי בראש השנה התחילו הדינים דקו שמאל להתגלות, שהיתה אז המלכות בסוד ב' מאורות הגדולים, והלבישה קו שמאל דבינה. ובתקיעת השופר, נתמעט קו השמאל ע"י קו האמצעי, ע"י ב' פעולות. תחילה בסוד המנעולא הממעט אותו לגמרי, ואח"כ ע"י המפתחא, המכשירו לקבל ו"ק דחכמה, וביה"כ ע"י עלית המלכות לבינה נגלה בה ו"ק דחכמה, בסוד ה' עיגונים שקבלה מקו שמאל דבינה. ואחר יוה"כ התחילו להתגלות החסדים להלביש את החכמה, שאין החכמה מאירה זולתם, ונמשך תקון חכמה בחסדים ע"י הקפת המזבח, עד יום הושענא רבא, שהוא בחינת מלכות, דז' ימי סוכות ה"ס חג"ת נהי"מ, וע"כ צריכים לעורר מחדש את החכמה בתקון החסדים, בסוד הקפת המזבח, כדי לתקן עמה את יום ה' ולסיים בכלל את המשכת החכמה, כי כיון שהגיעה למלכות, שוב אין צריך עוד להמשיכה. וז"ש, בהאי יומא, וישב יצחק, לאתערא דינן ולסיימא דינן. כי אין צריך יותר להמשיך.

קיו) ובגין דאלין גבורן וכו': ומשום שאלו הגבורות אינם יורדים אלא על ידי עננים

ק"א) וע"כ צריכים להכות הערבות על הארץ, ולסיים אותם דהיינו הארתם שלא ימצאו. כי ביום הזה ישנם התעוררות החכמה וסיום החכמה, וע"כ, בערבי נחל, הרומזים על נו"ה, שבהם מתגלה החכמה, ע"י דינים, אנו עושים התעוררות וסיום. פי' הקרקע היא בחינה אחרונה שבמלכות, וכשמכים הערבות על הקרקע, נמשכת הארת החכמה עם הדינים לבחינה האחרונה של המלכות ששם סיום ההארה. והטעם שהחכמה אינה מתגלית אלא בסוד הערבות, שהם נצח והוד, הוא, משום שמחזה ולמעלה ה"ס ג"ר דגוף, ונו"ה שמחזה ולמטה הוא ו"ק דגוף, וכיון שג"ר דחכמה נגזו, ואינם מתגלים אלא ו"ק דחכמה, ע"כ מקומם בו"ק דגוף, שהוא נו"ה. שה"ס ערבי נחל.

קטז) אמר ר' חייא וכו': אר"ח ודאי כך הוא, ויפה הוא, וערבי נחל נקראים, משום שמצד הנחל, שהוא בינה, יוצאות הגבורות, דהיינו הארת חכמה עם הדינים שבהם. וביום ההוא מתעוררים ומסיימים. ביום ההוא כתוב, וישב יצחק ויחפור את בארות המים, בארת כתוב חסר ו', משום שרומז על המלכות שנקראת באר, וישב, מהו וישב. אלא ביום הראשון של החדש, דהיינו בראש השנה, היתה התחלת הדין בכל העולם, ויצחק, שה"ס קו שמאל, קם לכסא הדין לדון העולם. ביום ההוא, בהושענא רבא, וישב יצחק, לעורר דינים ולסיים הדינים, ויחפור את בארת המים, (דפו"י דף ל"ב ע"א)

רוחיהון דקיימי עלמא, אלא בגין דעלמא אצטריך להו. ג מאי טעמא. בגין דעלמא בדינא אתברי, וכלא בעיא הכי. בגי"כ כלא בעובדא תליא מלתא. וע"ד, כהנא בעובדא ותקונא דאיהו עביד לתתא, אתערו עלאין ותתאין לתקנא לון, ג ומתקני על ידוי.

ק(יח) א"ר יוסי הא תנינן, הערבה דדמיא לשפוון בהאי ז יומא, ה ומאי היא. אמר ר' חייא, אע"ג דלדרשא הוא דאתי, הכי הוא ו דאי. דהא בהאי יומא בשפוון תליא, בהאי יומא פקיד מלכא למיהב פתקין לסנטירא, ומסתיימי דינין, ואסתים לישנא בישא ז מעלמא. ח ביומא קדמאה דירחא שירותא דדינא הוא, וסיומא הוא בהאי יומא. והא אתמר.

חלופי גרסאות

ב ל"ג מן מ"ט עד וע"ד. ג ומתקני. ד תימא. ה מאי ו ל"ג ודאי. ז בעלמא. ח שרותא וסיומא היא בהאי יומא ול"ג ביומא קדמאה וירחא ול"ג ודינא הוא.

ד' מינים והושענא רבה

הסולם

מאמר

לכרטייא למידן עלמא (כנ"ל אות קט"ז). וע"י תקיעת שופר התעורר קו האמצעי להודווג על מסך דחירק, למעט הקו שמאל, תחילה במנעולא. ואח"כ במפתחא. (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) שפירושו שהמלכות עלתה לבינה והבינה חזרה לבחינת ו"ק בלא ראש (כמ"ש שם). והנה מצד אחד נעשה תקון בזה להכניע הדינין דקו שמאל ולהכינו שיתיחד בימין. אבל מצד הב' נאחזו הדינים דקטנות בבינה, מחמת עלית המלכות בתוכה, שמחמת זה יצאו החיצונים בלשון הרע על הבינה, לומר שיש בה חסרון, כדי שיתאחזו בה במקום החסרון כדרכם. ע"כ היה צורך לסתום פי החיצונים שלא ידברו לשון הרע על הבינה, שזה נעשה ביום הכפורים ובז' ימי סוכות, שהמלכות חזרה וירדה מן הבינה, והבינה קבלה בחזרה את הג"ר שלה מבחינת ו"ק דחכמה. וז"ש ואסתים לישנא בישא מעלמא. שביום הושענא רבה נגמרה חזרת ו"ק דחכמה אל הבינה כמקודם לכן, ונסתמו פיות החיצונים מלדבר לשון הרע על הבינה. ואחר שפסק הלשון הרע, אין צורך עוד להמשיך חכמה, המביאה עמה דינים. וז"ש, בהאי יומא פקיד מלכא למיהב פתקין לסנטירא (כמ"ש לעיל באות קי"ד) ומסתיימי דינין, כי אחר שנסתמה הלשון הרע, אין צורך עוד לגילוי החכמה. ונתבאר לעיל שע"י המצוות התלויות במעשה, שהם נטילת לולב וערבות. במשכה החכמה וע"י מצוות התלויות בדבור דהיינו בשפתיים, ממשיכים החסדים (כנ"ל אות קי"א ע"ש) וז"ש, ערבה דרמיא לשפוון וכו'.

עננים, שהם דינים, וביום המעונן, אין הרוח של עמודי העולם מתישב בהם, אלא כך מוכרח להיות משום שהעולם צריך להם, מהו הטעם, הוא משום שהעולם נברא בדין, דהיינו בראש השנה, כנ"ל בדבור הסמוך, ומשום זה, צריכים הדינים להתגלות תמיד עם המים שה"ס הארת החכמה, כדי שהרשעים לא יתאחזו בקו שמאל, ויחזירו הדינים דראש השנה, (כנ"ל פקודי אות שע"ו) והכל צריך להיות כך. משום זה הכל תלוי במעשה. וע"כ הכהן בהמעשה והתקון שהוא עושה למטה דהיינו מעשה הקרבן, מתעוררים עליונים ותחתונים לתקנם ומתקנים על ידו, אף כך, ע"י המעשה דד' מינים, וערבה שבהושענא רבה, מתתקנת החכמה ע"י הדינים שמתגלים עמה, שלא תהיה בה אחיזה לרשעים.

ק(יח) א"ר יוסי הא וכו': אר"י, הנה למדנו, שהערבה דומה לשפתים, ביום הזה, ומה זה. א"ר חייא, אע"פ שזה רק דרש, כך הוא ודאי. שביום הזה הדבר תלוי בשפתים. כי ביום הזה מצוה המלך לתת פסקי הדינים אל הממונה, והדינים מסתיימים ונסתם לשון הרע מן העולם. ביום הראשון של החודש, התחלת הדין הוא, והסיום הוא ביום הזה, וכבר נתבאר. פנטירא, פירושו ממונה ומשגיח. כמו המוכר את העיר מכר את הפנטיר, שפירושו ממונה ומשגיח (ב"ב ס"ח).

פירושו, ביום א' של החודש נאחזה המלכות בקו שמאל דבינה, שה"ס יצחק, ויצחק קיימא (דפו" דף ל"ב ע"א)

קִיט) ת"ח, ביומא דא שלמין ומסיימי עמין ע"ז ברכאן דלהון, ושראן בדינא. וישראל ביומא דא מסיימי דינין דלהון ושראן בברכתא. דהא ליומא אחרא זמינין לאשתעשעא במלכא, לנטלא מיניה ברכאן לכל שתא, ובההוא חדוותא לא משתכחי במלכא אלא ישראל בלחודייהו. ומאן דיתיב עם מלכא, ונטל ליה בלחודיה, כל מה דבעי שאיל, ויהיב ליה. וע"ד ישראל שראן, ועמין ע"ז מסיימי. וע"ד כתיב, אהבתי אתכם אמר יי וגו'.
 קכ) אמר ליה, הא חמינא ליה לעשו בשלוה, במלכו, בכריכן עלאין, ושליט על עלמא, ואת אמר ואשים את הריו שממה. א"ל, בכל אתר הכי הוא.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ס יומא. י ויומא דא מסיימי ישראל. כ ברכאן.
 ז ושאר עמין. ח ל"ג וע"ד. נ אי תימא. ס כריכן.
 ע אבל; אלא.

י (מלאכי א) צו צ"ח.

הסולם

מאמר

ד' מינים והושענא רבה

הברכות שלהם, ושראן בדינא, כי אינם יכולים לינק חסדים מימין כנ"ל. והם בריקנות. אבל ישראל, שהם דבוקים בקו אמצעי. שמשם החסדים, וכל שורשם הוא שם. נמצא. שהחכמה הנמשכת בו' ימי החג מקו שמאל, כיון שאינה נמשכת אלא עם דינים, הרי אחר שנסתיימה הארת החכמה נסתיימו הדינים שעמה, וז"ש, וישראל ביומא דא מסיימו דינין דלהון, משום שאין ממשיכים יותר הארת חכמה, ושראן בברכתא, דהיינו בחסדים הנמשכים מקו אמצעי שהוא שורשם. דהא ליומא אחרא וכו' ברכאן לכל שתא, כי מזווג ז"א ומלכות שביום שמיני עצרת נמשכות ברכות לישראל דהיינו חסדים לכל השנה, וז"ש ובההוא חדוותא לא משתכחי במלכא אלא ישראל בלחודייהו שבהיות השמחה מהשפעת החסדים, שאין שום אומה יכולה לקבל אותם רק ישראל בלבד, נמצא שאין אז עם המלך, אלא ישראל בלבד. וע"ד ישראל שראן ועמין עכו"ם מסיימי, כי הארת השמאל שהוא משורשם של האומות הסתיימה, ואין להם עוד מה לינק, והארת קו האמצעי שהוא משורשם של ישראל מתחילה בשמיני עצרת ונמשכת בכל השנה, שהיא הארת החסדים (כנ"ל באות קי"ג).
 קכ) א"ל הא חמינא וכו': אמר לו, הרי אנו רואים את עשו שהוא בשלוה, במלכות, בערים גדולות עליונות, ושולט על העולם, ואתה אומר, ואשים את הריו שממה. אמר לו, בכל מקום כך הוא, כיון שהמלך הקדוש גזור גזרה, ושם גזרה ההיא בפסקי דינים גזור הכתוב מעיד כמו שנעשה, ואע"פ שעוד לא יצא פסק הדין לפועל. וע"כ כתוב, ואשים את הריו

וכו' דהא בהאי יומא בשפון תליא. כי בערבה אנחנו מעוררים החכמה עם הגבורות ומסיימים אותה, שמכאן והלאה לא נמשיך עוד אלא חסדים ממצוות התלויות בשפתיים, כנ"ל וע"כ יש רמז על זה שהעלים של הערבה דומים לשפתיים.

קִיט) ת"ח ביומא דא וכו': בוא וראה, ביום הזה, העמים עכו"ם משלימים ומסיימים הברכות שלהם, ושורים בדין, וישראל, ביום הזה, מסיימים הדינים שלהם ושורים בברכות, כי ביום האחר, דהיינו בשמיני עצרת, עתידים להשתעשע עם המלך, לקחת ממנו ברכות על כל ימות השנה, ובשמחה היא לא נמצא עם המלך רק ישראל לבדם. ומי שיושב עם המלך ולוקח אותו לבו, כל מה שרוצה הוא מבקש, והמלך נותן לו. וע"כ ישראל מתחילים לקבל הברכות, ועמים העכו"ם מסיימים ברכותיהם. וע"כ כתוב, אהבתי אתכם אמר ה'.

פירוש, כי אומות העולם אחוזים בקו שמאל, שמשם הארת החכמה, ואינם יכולים לקבל מקו ימין שהוא חסדים. כי שורשם רק בשמאל בלבד הוא. ולפיכך בו' ימי סוכות שהחכמה נמשכת בהם מקו שמאל, ע"י מעשה המצוות כנ"ל, מקבלים אז אומות העולם את ברכותיהם. וז"ס ע' פרים שאנו מקריבים בו' ימי החג כנגד ע' אומות, שמשם יניקתם. ונמצא שביום הז' אחר חבטת הערבה, שכבר נפסקה המשכת החכמה, נפסקו הברכות מן האומות, כי אין להם עוד ממה לינק. וז"ש, ביומא דא שלמין ומסיימי עמין עכו"ם ברכאן דלהון, שכבר נפסקה ביום הזה המשכת החכמה שהיא כל (דפו" דף ל"ב ע"א)

כיון דמלכא קדישא גזר גזרה, ושוי ההיא גזרה ^ח בפתקיה, קרא אסהיד כמה דאתעביד. וע"ד ואשים את הריו שממה, הא שוייתי בפתקא דילי. וכן כל אינון טבן דגזר עלייהו דישראל, דכתיב ^ו אני יי דברתי ועשיתי.

קכא) ^ז וזאת תורת האשם וזאת תורת המנחה וזאת תורת זבח השלמים וזאת תורת החטאת. ר' יצחק אמר, הא אוקמוה אי לתתא דא בכלא. אי לעילא דא בכלא. ומאן דאשתדל באורייתא, נטלא לחולקיה בכלא, ואתאחיד בכל סטרין, ולא בעי לקרבא קרבנא על נפשיה, והא אתמר.

קכב) רבי יצחק פתח, ^מ הכהנים לא אמרו איה יי ותופשי התורה לא ידעוני והרועים פשעו בי. הכהנים, אלין כהנים דמשמשין בכהונה גדולה, ומקרבין מלין קדישין לאתרייהו, ^פ ומייחדין יחודא ^צ כל חד וחד כדקא חזי. ותופשי התורה מאן אינון תופשי התורה, וכי כהני לאו תופשי התורה נינהו. אלא, אלין אינון ליואי, דתפשי בכנורות, ^ק דאתיין מסטרא דאורייתא. ואתייהבת מסטרא דלהון אורייתא. ואינון ממנן על שבחא דתושבחתא דמלכא קדישא, ליחדא ליה יחודא שלים כדקא יאות. והרועים פשעו בי. אלין אינון רברבי עמא, דאינון רעיין לעמא, כרעיא דמדבר עאניה.

קכג) ואלין אינון ג' דרגין, דבעיא לאשתכחא תדיר על קרבנא, לאשכחא

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

כ) (יחזקאל יז). ל (ויקרא ז) בהשמטות חלק א' פ וייחדין. צ חד ול"ג כל ול"ג וחד. ק דאתיין. רס : רסא. מ (ירמיה ב). דרך אמת ח בכתב שול.

ג' דרגין דעל קרבנא

הסולם

מאמר

והרועים פשעו בי. הכהנים, אלו הכהנים המשמשים בכהונה גדולה. ומקרבים דברים קדושים למקומם, ומיחדים יחוד כל דבר ודבר כראוי. ותופשי התורה, מי הם תופשי התורה, וכי הכהנים אינם תופשי התורה. ומשיב, אלא אלו הם הלויים התופשים בכנורות הבאים מצד התורה. והתורה ניתנה מצד שלהם, שהוא צד השמאל, גבורה (כנ"ל ב"ב אות ר"ג), והם ממונים על השיר של שבחי המלך הקדוש, ליחד אותו ביחוד השלם כראוי. והרועים פשעו בי, אלו הם שרי העם, שהם רועים את העם, כרועה המנהיג את צאנו.

קכג) ואלין אינון ג' : ואלה הם שלש מדרגות דהיינו ג' קוין, ימין, שמאל, אמצע, שצריכים להמצא תמיד על הקרבן, למצוא רצון למעלה ולמטה, ושחמצאנה ברכות בכל העולמות. הכהן, מקריב קרבן ומכוון ליחד השם הקדוש כראוי ולעורר את הצד שלו, שהוא צד ימין, חסד. וחלויים, מכוונים בשיר לעורר הצד שלהם, שהוא צד שמאל, גבורה, ולהכלל בצד של הכהן, וישראל, שהם הרועים, הם

הריו שממה. כי כבר שוייתי את זה בפסק דין שלי. והדבר יתקיים בזמנו. וכן כל הטוב שגזר על ישראל, הוא באפן זה, דהיינו שיתקיים בזמנו. שכתוב, אני ה' דברתי ועשיתי. קכא) וזאת תורת האשם וכו': וזאת תורת האשם. וזאת תורת המנחה. וזאת תורת זבח השלמים. וזאת תורת החטאת. ר' יצחק אמר, הרי העמידוהו, אם למטה, זאת היא בכל, ואם למעלה זאת היא בכל. כי זאת, שהיא המלכות, כוללת כל האורות שממנה ולמעלה, שהיא מקבלת לתוכה את כולם. וכן למטה, שהיא משפעת לכל העולמות שממנה ולמטה, וכוללת כולם. וע"ז נאמר השם זאת בכל הקרבנות, להיותה כוללת אותם כולם. ומי שעוסק בתורה לוקח אותה, את המלכות, לחלקו לגמרי, ומתאחד בכל הבחינות שלה, הנ"ל, שהם, אשם, מנחה, שלמים, חטאת, וע"כ אינו צריך עוד להקריב קרבן על עצמו. וכבר למדנו זה.

קכב) ר' יצחק פתח וכו': רי"פ, הכהנים לא אמרו איה ה' ותופשי התורה לא ידעוני (דפו"י דף ל"ב ע"א)

רעוא לעילא ותתא, ולאשתכחא ברכאן בכלהו עלמין. כהנא מקרב קרבנא, ואתכוון ליחדא שמא קדישא כדקא חזי, ולא תערא סטרא דיליה. וְ וְ לְוִיָּא אתכוונן בשיר, לא תערא סטרא דלהון, * ולא תכללא בסטרא דכהנא. וישראל אתכוון לבא ורעותא לתובתא שלימתא, ואתכנע קמי מלכא קדישא, והאי נטיל כלא, ואתכפר חוביה, ואשתכח חדוותא בעלאי ותתאי.

קכד) רבי יהודה פתח, o המקרה במים עליותיו וגו'. קב"ה s כד ברא עלמא, מגו מיא אפיק ליה, וסדר ליה על מיא. מה עבד. פלג מיא לתרין. פלגותא לתתא, ופלגותא לעילא. ועביד מנייהו עובדין, מפלגותא תתאה עבד ותקן עלמא דא, וסדר ליה על פלגותא דא, ואתקין ליה לעילא n עלייהו. הה"ד o כי הוא על ימים יסדה. ופלגו אחרא סלקיה לעילא, ותקר & ביה תקראין עלאין, הה"ד המקרה במים עליותיו וגו'.

קכה) ועבד רקיע בין תרין פלגותיא אלין, הה"ד o יהי רקיע בתוך המים וגו', ועלייהו אתקין וסדר b מלאכי עלאי קדישי, מגו רוחא דאתגזר מפומיה. דכתיב e וברוח פיו כל צבאם.

קכו) ובאלין אתקין וסדר מזמרי תושבחתיה ביומא, ואתערבו בשלהובי אשא. ואינון גדודי חיילין, אמרין שירתא ביומא, g תושבחן בצפרא, וזמירן ברמשא. כד מטי ליליא, כלהו פסקי שירתא. d לעילא מנייהו, גדודין דאשא, בשלהובא תקיף, קיימין ומריחין אשא h דאכלא, ואהדרי לאתרייהו.

חלופי גרסאות

ד וְ לְוִיָּא אתכוון. s ל"ג כד. ת ל"ג עלייהו. & עליה. b עלאין קדישי [ותתאין עלאין] מגו טיפי טיפי [; טפי טפי] ברוחא דאתגזר בבסיטא [בבוסיטא ; בבוצינא ; בבויטטא] דכתיב. g ותושבחן. d ל"ג לעילא. h דאכלא ; מוסיף דאכלא אשא.

מסורת הזהר

o (תהלים קד) ב"א רצג צ"א. o (תהלים כד) נח סא צ"ב זהר חדש ט ט"א שי"ג. e (בראשית א) ב"א נו צ"א. e (תהלים לג) ב"א שד צ"ב.

המקרה במים עליותיו

קכה) ועבד רקיע בין וכו' : ועשה רקיע בין שתי המחצות האלו. ז"ש יהי רקיע בתוך המים וגו'. ועליהם תיקן וסידר מלאכים עליונים קדושים מתוך הרוח שנגזר מפיו. שכתוב, וברוח פיו כל צבאם.

קכו) ובאלין אתקין וסדר וכו' : ונאלו המלאכים תיקן וסידר מזמרי שבחיו ביום. והם מתערבים בלהבות אש. ואלו גדודי צבאות, אומרים שירה ביום, תשבחות בבקר, וזמירות בערב. כשמגיע הלילה כולם פוסקים מלומר שירה. אלא מלאכים אחרים אומרים שירה בלילה, כי אלו שביום אינם מזמרים בלילה (כנ"ל תרומה אות צ"ג) למעלה מהם, יש גדודי אש העומדים בשלהבת חזקה, ומריחים אש אוכלה, וחוזרים למקומם.

ואית

הסולם

מאמר

הם קו האמצעי, תפארת, שמכוונים הלב ורצון לתשובה שלמה, ונכנעים לפני המלך הקדוש שהוא לוקח הכל, ומתכפרים עונותיהם, ונמצאת שמחה בעליונים ותחתונים.

מאמר המקרה במים עליותיו קכד) ר' יהודה פתח וכו' : המקרה במים עליותיו וגו'. הקב"ה כשברא העולם, הוציאו מתוך מים, וערך אותו על מים. מה עשה. חילק את המים לב' חצאים, מחצה למטה, ומחצה למעלה, ועשה בהם פעולות. ממחצה שלמטה עשה ותקן את העולם הזה, וערך אותו על מחצה הזו, ותקן העולם למעלה ממנה. ז"ש, כי הוא על ימים יסדה. ומחצה האחרת העלה למעלה, וספן עמה תקרות העליונות. ז"ש המקרה במים עליותיו וגו'.

(דפו"י דף ל"ב ע"א * דף ל"ב ע"ב)

קכו) ואית בסטרא אחרא, דתהומין סלקין אלין על אלין. ואית תהומא עלאה, ותהומא תתאה, ובכלהו שארן מאריהון דדינין מסטרא דדינא קשיא. ואית בגו סטרא דתהומא תתאה, ו שלהובן דאוקדין זיקין גורין, ממנן על דינין דעלמא, לאוקדא לחייביא בנורא, דנגדי מההוא גהר דינור. וכלהו אשא, וחיזו דלהון אשא דלהיט, וקיימין בין עלאי ותתאי.

קכח) וכד תננא דמדבחא סליק, מתעברן וסלקין מההוא דרגא, דקיימין לשיצאה ולאובדא, וההוא נגידו דאשא תקיפא, דנהר דינור, דאיהו תקיף ועלאה, אהדר לאתריה. וכלהו, מתהניין מתננא דמדבחא, בגין דאתתקנת לקבלי מדבחא עלאה, ובג"כ מתהניין מניה, ואינון קרבין להכא. ותננא אחרא סליק, וְהָא אוקימנא, לכל חד וחד, רעותא דכלא דסלקא לעילא, דאיהו נייחא דרוחא, לגבי מלכא קדישא.

קכט) כֵּהָ אַתְמַר, דבמדבחא סלקא ואתחזי אוריאל, כחיזו דחד אריה תקיפא, ט] רביע על טרפיה. ז והוּו חמאן כהני וישראל, מ וחדאן, דהוּו ידעין דאתקבל ברעוא קמי מלכא קדישא. ואשא אחרא עלאה קדישא נחית, לקבלא אשא תתאה, כדין ב"נ, נ אזיל ואודעוץ קמי מאריה, ותב בתיובתא שלימתא. קל) למלכא דשדרו ליה דורונא, ואתיישר קמיה, אמר לעבדיה, זיל

חלופי גרסאות

ו דאוקדין זיקין גורין שלהובין. ז גהר. ח מלכא; מלאכי; כלה עלאה מלכא. ט ודא. י לקמי כ והא אתמר מדבחא. ל הוּו תמן. מ חדאן. נ דחיל; דאזיל. דרך אמת ט] רובץ על טרף שלו שהם הקרבנות.

המקרה במים עליותיו

הסולם

מאמר

דמתאכלי בלילה, שמהם נזונים ההיצוניים. (כנ"ל תרומה רע"ז). ועשן אחר עולה, וכבר העמדנו (תרומה אות רע"ז) שהוא העשן העולה מן הקרבנות ביום, שהוא לקדושה. כי לכל אחד ואחד מזין העשן, הן לקדושה והן לסטרא אחרא, והוא רצון הכל העולה למעלה. מפני שהוא נחת רוח אל המלך הקדוש.

מאמר אשא דמדבחא רביע כאריה

קכט) הַא אַתְמַר דבמדבחא וכו': הנה למדנו, שבמזבח עולה ונראה אוריאל, כמראה אריה גבור הרובץ על טרפו, והיו כהנים וישראל רואים ושמחים, שהיו יודעים שקרבנס נתקבל ברצון לפני המלך הקדוש. ואש אחר עליונה וקדושה, ירדה מלמעלה, שהיא המלאך אוריאל, כנגד אש התחתונה שנחתו על המזבח, אז היה האדם הולך ומדעוץ לפני אדונו, ושב בתשובה שלמה.

קל) למלכא דשדרו ליה וכו': בדומה למלך שהעט שלחו לו מתנה, והיתה רצויה לפניו

קכו) ואית בסטרא אחרא וכו': ויש בצד האחר, דהיינו בקליפות, שהתהומות עולים אלו על אלו, ויש תהום עליון, שהוא בינה דקליפות, ויש תהום תחתון, שהוא מלכות דקליפות, ובכולם שוכנים בעלי הדין מצד הדין הקשה, ויש בתוך בחינת תהום התחתון, שלהבות השורפות ניצוצי אש. הממונים על דיני העולם, לשרוף הרשעים באש הנמשכת מנהר דינור. וכולם אש, ומראה שלהם אש לוחטת, ועומדים בין עליונים לתחתונים.

קכח) וכד תננא דמדבחא וכו': וכשעשן המזבח עולה, נעברים ונאבדים, אלו מלאכי חבלה הנ"ל, ממדרגה היא, דהיינו מתהום התחתון, העומדים לכלות ולהאביד, ואותה הנזילה של אש חזק מנהר דינור, שהוא חזק ועליון, חזרת למקומה. וכולם, דהיינו כל ההיצוניים, נהנים מעשן המזבח, משום שנתקן כנגד מזבח העליון, וע"כ נהנים ממנו. והם קרבים לעשן הזה, והוא עשן אמורים ופדרים (דסו"י דף ל"ב ע"ב)

י וטול דורון דא, דאייתאו לי. כך אמר קודשא ב"ה לאוריאל, זיל וקביל דורונא דבני ס מקריבין קמאי. כמה חדווה משתכחי בכלא, כמה בסימותא בכלא משתכח, כד כהנא וליואה, וההוא דמקריב קרבנא, מכווני לקרבא קרבנא כדקא יאות, ביחודא שלים.

קלא) תא חזי, כתיב, (ז) ותצא אש מלפני יי ותאכל על המזבח את העולה וגו'. דא אוריאל, דנחית בחיזו דאשא בשלהובא, עד דנחית למדבחא, לקבלא דורונא ואתחזי כאריה רברבא, רביע על קרבנא.

קלב) וכד ישראל פ לא אשתכחו זכאין, ז או ההוא דמקריב קרבנא לא קריב כדקא יאות, ולא אתקבל קרבניה, הוו חמאן כ דלא סליק תנא בארח מישר, והוה קם חד רוחא מנוקבא דצפון, ועאל למדבחא, והוו חמאן דיוקנא דחד כלבא חציפא, רביע על קרבנא. כדין הוו ידעי דלא אתקבל ברעוא ההוא קרבנא.

קלג) למלכא דשדרו ליה דורון, חמא ליה מלכא דלאו איהו כדאי לקרבא קמיה, אמר מלכא, אסיקו ההוא דורונא, ר והבו ליה לכלבא, דלאו איהו כדאי לאעלא קמאי. כך בשעתא דקרבנא אתקריב, ולא אתקבל ברעוא, דורונא לכלבא אתמסר. ובג"כ הוו חמאן, דיוקנא דכלבא ע"ג מדבחא.

קלד) ר ת"ח כתיב * (ר) ותצא אש מלפני יי ותאכל על המזבח את העולה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ז) (ויקרא ט) חלק ב' ה: לג. תקוני זהר ת"ע ככב. ס מקריבי קמי. ע משתכחי וכהנא ול"ג כד. פ ל"ג תקונים חדשים צו ט"ב שט"ז. ק) (ויקרא ט) לעיל לא. צ אי. ק ויהבי. ר ל"ב ת"ח. אות קלא צ"צ.

דרך אמת י] וקח מתנה. כ] שאין העשן עולה בדרך ישר ובעת שלא עולה העשן דרך ישר אזי עומד רוח א' מחלון רוח צפון לחטוף הקרבנות כמבואר.

אשא ומדבחא רביץ כאריה

הסולם

מאמר

קם רוח אחד מן הנקב של הקליפות שבצפון, ובא אל המזבח, והיו רואים צורה של כלב אחד חצוף רובץ על הקרבן. אז היו יודעים שהקרבן לא נתקבל ברצון.

קלב) למלכא דשדרו ליה וכו': בדומה למלך, ששלחו לו מתנה. ראה אותה המלך, שאיננה כדאית להקריבה לפניו, אמר המלך, תסלקו מתנה ההיא, ותנו אותה אל הכלב, כי אינה כדאית להביאה לפני. כך בשעה שהקרבן נקרב, ולא נתקבל ברצון, נמסר הקרבן אל הכלב, ומשום זה היו רואים צורת כלב על המזבח.

קלד) ת"ח כתיב ותצא אש מלפני יי ותאכל על המזבח את העולה. אמר ר' יהודה, זה הוא אוריאל, שנראה כשלהבת אש על המזבח. כמו שלמדנו, שהיה

לפניו, אמר לעבדו, לך וקח מתנה זו שהביאו לי. כך אמר הקב"ה למלאך אוריאל. לך וקבל המתנה שבני הקריבו לפני כמה השמחה היתה נמצאת בכל, וכמה מתיקות היתה נמצאת בכל, בשעה שהכהן והלוי ואותו שהקריב הקרבן, היו מכוונים להקריב הקרבן כראוי, ביחוד השלם. קלא) ת"ח כתיב ותצא וגו': בוא וראה, כתוב, ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה וגו'. אש הזו, הוא אוריאל, שירד כמראה אש בשלהבת עד שירד למזבח לקבל המתנה, שהוא הקרבן, והיה נראה כאריה גדול רובץ על הקרבן.

קלב) וכד ישראל לא וכו': וכשישראל לא נמצאו זכאים, או אותו שהקריב הקרבן לא הקריב כראוי, ולא נתקבל קרבנו, היו רואים שהעשן לא היה עולה בדרך ישר, והיה (דפו"י דף ל"ב ע"ב *) דף ל"ג ע"א)

א"ר יהודה, דא אוריא"ל, דאתחזי בשלהוביתא דאשא על מדבחא, ש כמה דאתמר רביע על קרבנא. וכדין חדוותא הוה בכלא, דהא אתקבל ברעווא, כמה דכתיב, וירא כבוד יי' אל כל העם. ואי לא הוה ערבוביא דבני אהרן, מן יומא דנפקו ישראל ממצרים, לא אשתכח רעוא הכי לעילא ותתא.

רעיא מהימנא

קלה) פקודא דא לשרוף קדשים באש. ואבתריה והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף. תנאין ואמוראין. בסתרי תורה, אית קדש, ת ואית קדשים, ואית קדש קדשים. מה הנאה אית לקב"ה בקדשים דאתוקדו. אי תימא בגין יצחק, דבשעתא דישראל בעקו, סליק אפרו של יצחק קמיה, דאי חייבין שריפה א אשתזיבו בגיניה. האי לדרשא איהו. ואי ב תימרון ג בגין בני אהרן דהוו שריפת קדשים, דכתיב בהון ותצא אש מלפני יי' ותאכל אותם וימותו. ומיתתהון כפרה לישראל כמו שריפת קדשים, אוף דא לדרשא קא אתי. קלו) אלא, תלת אשין בשרגא : אשא חוורא, ואשא אוכמא, ואשא תכלתא. לקבל : תורה, נביאים, וכתובים. לקבל : כהן, לוי, וישראל. ותכלת איהי שכינתא,

חלופי גרסאות

ש ל"ג כמה דאתמר. ת ל"ג ואית קדשים ואית קדש. א שתזיבו. ב ל"ג תימרון. ג כגון ; מוסיף בגין צדיקיא

שריפת קדשים

הסולם

מאמר

תכלת, כנגד תורה נביאים כתובים, וכנגד כהן לוי ישראל. ותכלת היא השכינה. שהיא קרובה לנו. שהיא שורה על התחתונים. והיא נאחזת באלה הפתילות, שהם כנפי מצוה, שנאמר בהם. ועשו להם ציצית, ותכלת זו שהיא השכינה היא דין, שאוכלת קרבנות ועולות.

שהיה רובץ על הקרבן. ואז השמחה היתה בכל, כי נתקבל ברצון. כמ"ש. וירא כבוד ה' אל העם. ואם לא היה ביום הזה, הבלבול של מיתת בני אהרן, הנה מיום שיצאו ממצרים לא היתה נמצאת נחת רוח כזו למעלה ולמטה.

רעיא מהימנא

ביאור המאמר. נפש רוח נשמה של האדם, נקראים קדשים, הנפש נקראת קודש, והרוח קדשים, והנשמה קדש קדשים. וז"ש, פקודא דא לשרוף קדשים וכו', בסתרי תורה אית קדש ואית קדשים וכו' דהיינו שבסתרי תורה, מתבאר סוד שריפת קדשים, בשריפת נפש רוח נשמה של אדם, שה"ס קדש קדשים, וכו', לפני ה'. ושואל מה הנאה אית לקב"ה בקדשים דאתוקדו. היינו מהי הנאה שיש להקב"ה, משריפת הנשמות הנקראות קדשים. ומתריך, אלא תלת אשין בשרגא וכו', שג' אשות אלו הם, לקבל תורה ונביאים וכתובים שאשא חוורא היא כנגד תורה, שהיא ת"ת. ואשא אוכמא היא כנגד נביאים, שהם נצוז והוד. ואשא תכלתא היא כנגד כתובים, שהם מלכות. והם לקבל כהן לוי ישראל, שפירושו

קלה) פקודא דא לשרוף וכו' : מצוה זו היא לשרוף קדשים באש. ואח"כ והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף. תנאים ואמוראים : בסתרי תורה, יש קדש ויש קדשים ויש קדש הקדשים, שואל מה הנאה יש להקב"ה מן הקדשים שנשרפו. אם תאמר, בשביל יצחק, שבשעה שישראל בצרה, עולה לפניו אפרו של יצחק, וע"כ צריכים לשרוף הקרבן עד אפר להזכיר זכותו, שאם חייבים שרפה יהיו נצולים בשבילו, זהו בא רק לדרש. ואם תאמר בשביל בני אהרן שהיו כמו שריפת קדשים, שכתוב בהם, ותצא אם מלפני ה' ותאכל אותם וימותו. ומיתתם היא כפרה לישראל כמו שריפת קדשים. גם זה הוא רק דרש.

קלו) אלא תלת אשין וכו' : ומשיב, אלא שלש אשות בנר, אש לבן אש שחור, אש (דפו"י דף ל"ג ע"א)

קריבא לן, ואיה אחידא באינן פתילות, בכנפי מצוה, דאתמר בהון ועשו להם ציצית. ד והאי תכלת דאיה שכינתא, איהי דינא, דאכילת קרבנין ועלוון.

חלופי גרסאות

ד והא ול"ג תכלת.

שריפת קדשים

הסולם

מאמר

והנה אור הנר בכללו, הוא אור המלכות. כי המלכות נקראת נר. אלא כמו שאנו אומרים בז"א, שהוא כולל כל ג' קוין דבינה מטעם, כיון דתלת מחד נפקי, חד בתלת קיימא (כנ"ל) ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) אף המלכות אחר שנעשתה לקו אמצעי, בין תורה לנביאים. שה"ס ימין ושמאל, הרי גם המלכות כוללת אותם. אשר אש הלבן ה"ס קו ימין. ואש השחור ה"ס קו השמאל. ואש התכלת ה"ס קו האמצעי. אבל התכלת, שהיא עצם המלכות שנעשתה לקו אמצעי, כוללת בתוכה גם יסוד, כנ"ל. והיסוד הכלול בה הוא בחינת ימין שבתכלת. והמלכות עצמה ה"ס השמאל. ומבחינה זו, אע"פ שאנו אומרים שהתכלת הוא קו אמצעי. עכ"ז היא בחינת קו שמאל. מטעם היותה כלול מימין ושמאל, אשר הימין ה"ס היסוד, ועצם המלכות, שהיא התכלת, ה"ס שמאל. כמבואר. וזה אמרו, ואיה אחידא באינן פתילות. **בכנפי מצוה**, כי הלבן שבציצית ה"ס קו ימין, והתכלת שבציצית ה"ס קו שמאל, ונדוע שאין השמאל נכלל בימין שיוכל להאיר, אלא ע"י מסך דחירק המתאחו בו וממעטו (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) שה"ס הפתילה, ודבר הגס שאור התכלת שבנר מתאחו בו (כנ"ל בדאשית ב' אות רנ"ג בד"ה ביאור ע"ש) ואומר, שכנפי מצוה, דהיינו כנפי הטלית, ה"ס הפתילה והדבר גס שהתכלת שבציצית נאחזת בו, דהיינו בחינת המסך דחירק, דאתמר בהון, ועשי להם ציצית. שע"י הכנף, נאחזים הלבן והתכלת זה בזה ומתגלה אור הציצית. וז"ש, והאי תכלת, וכו' איהי דינא דאכילת קרבנין ועלוון. שחוף מזה שהתכלת נאחזת בפתילה, שה"ס המסך דחירק ושורפתו, היא ג"כ שורפת קרבנות ועולות, שה"ס הנשמות.

פירוש. כי הביא ב' פקודין בשריפת קדשים, שהם לשרוף הקדשים על המזבח, ולשרוף הנותר ממנו עד יום השלישי, ואלו ב' מיני שריפות נזהגים גם בנשמות. ושריפת הנותר יורה על בחינות הדינים שהם נקראים מנעולא ומפתחא שהם בחינות המסך דחירק, וכמו כן הם עולים מחמת חטאי התחתונים. ומתדבקים

ג' קוין ימין שמאל ואמצעי. ונמצא שתורה היא כנגד כהן שהוא קו ימין ונביאים הם כנגד לוי, שהוא קו שמאל. וכתובים הם כנגד ישראל, שהם קו האמצעי. ויש להבין הדברים, הרי תורה נביאים וכתובים הם ת"ת, נו"ה ומלכות, שהם זה תחת זה, ואיך תדמה אותם לכהן לוי ישראל, שהם ג' קוין, שהימין מול השמאל, והאמצעי, הוא ביניהם, וכולם במדרגה אחת.

והענין הוא, שזה דומה, לאו"א וישו"ת וזו"ן, שהם ג"כ ג' מדרגות זה למטה מזה, ועכ"ז הם נעשים ג' קוין במדרגה אחת. כי או"א, בעת שהם מעלים הבינה ותו"מ שלהם, עולה עמהם גם מדרגה התחתונה, שהם ישו"ת הדבוקים בבינה ותו"מ אלו (כנ"ל בהקס"ז דף כ' ד"ה אמנא) ואלו ישו"ת העולים לאו"א, נעשים אז קו שמאל לאו"א, ואח"כ בינה ותו"מ דישו"ת שעלו לישו"ת, כבר העלו עמהם גם הם את מדרגה התחתונה שלהם שהם זו"ן, למקום ישו"ת שהוא עתה באו"א, ונמצאים כל ג' המדרגות שהיו מתחילה זו תחת זו, שהם עתה בחינת ג' קוין במדרגה אחת, שאו"א הם מקו ימין, וישו"ת הם קו שמאל, וזו"ן הם קו אמצעי. ועל דרך זה ממש, נעשו תורה נביאים וכתובים לג' קוים, כי בעת שת"ת שה"ס תורה, העלו בינה ותו"מ שלהם, עלו עמהם גם המדרגה התחתונה שלו, שה"ס נו"ה, שה"ס נביאים, למקום הת"ת, ונעשו קו שמאל שלו, ואלו נו"ה בעת שהעלו בינה ותו"מ שלהם, עלתה עמהם גם המלכות לנצח והוד, שהם עתה בת"ת ונמצא עתה שהם שלשתם במקום ת"ת, ונעשו ג' קוין, שת"ת הוא קו ימין, ונו"ה קו שמאל, והמלכות קו אמצעי. אמנם יש לדעת כאן, הכלל שאין מלכות בלי יסוד, וע"כ אע"פ שכתובים הם מלכות כוללת המלכות גם יסוד, באופן שיסוד ומלכות נעשו לקו אמצעי לת"ת ונו"ה, ע"ד הזו"ן שנעשו קו אמצעי לאו"א וישו"ת. וכדי להעיר את זה, מדייק הרעיא מהימנא ואמר, שג' אשורת לבן שחור ותכלת אע"פ שהם זה תחת זה, כמו תורה נביאים וכתובים מכל מקום הם ג' קוין כמו כהן לוי ישראל.

(דפו"י דף ל"ג ע"א)

קלז) אי אשכחת בני נשא, דאינון עצים יבשים, כגוונא דאינון פתילות יבשין, בלא משחא, דאיהי אורייתא רחמי, ה איהי לון ו שריפה, ואוקידת לון. ובגין דעמי הארץ אינון בעירן, כמה דאוקמוה דאינון שקץ. תכלת, דאיהי אדני, אוקידת לון, בגין דקרבין לגבה עם שרץ, דאיהו יצר הרע, זר, תה"ד ו והזר הקרב יומת.

קלח) ואי במיתתהון חזרין בתיובתא, כד שחיט לון ז מלאך מיכאל דאיהו כהנא רבא, אריה דאכיל קרבנין, נחית עלייהו, לקרבא לון קרבנא קדם יי.

קלט) וקדם דתפוק נשמתיה, מתוודה בכמה ודויין, וכד נפיק נשמתיה הוא הוה מתכוון לגמור את השם, שמע ישראל וברוך שם, לקרבא נשמתיה ח קרבנא לשם יהו"ה, וצריך למתודה ו לקודשא בריך הוא, לקבלא . לקרבא כ ה' ב שמייה, דאכיל ושצי, ו ולאחזרה בתיובתא לגבי יהו"ה, אהי"ה כחושבן מ"ב. דאדני קרינא ליה דינא דמלכותא דינא.

קמ) ויכוון בשמא מפרש, דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, ב בלב אחד. וביה יפוק ו רוחיה. בנפש דיליה מקבל עליה מיתה ויסורין. ובנשמתא מודה בכמה ודויין ו ומתחרט.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ה איהו. ו בשריפה; מוסיף דלדונן שרפה. ז ל"ג מלאך; מלאך המות, מיכאל. ח מאנא. ט ל"ג לקב"ה לקבלא. י לקבלא ול"ג לקרבא. כ הוי"ה ל בשמים; בשמיה; מוסיף בשמיה חו. ט ולאחזרא; ולא חורה. נ אחד בלב. ס ל"ג רוחיה. ע מוסיף ומתחרט בנפש

שריפת קדשים

הסולם

מאמר

ומתרבקים במלכות, שה"ס תכלת. אשר או התכלת שורפתם ומבטלת אותם. וז"ס שריפת נותר. ויש גם בחינת שריפת קדשים על המזבח, דהיינו שריפת הנשמות. בסוד שהמלאך מיכאל עומד ומקריב אותם, על המזבח של מעלה. ואלו ב' מיני שריפות הולך ומבאר לפנינו.

קלז) אי אשכחת בני נשא וכו': אם המלכות, שה"ס תכלת, מוצאת בני אדם. שהם עצים יבשים, כמו פתילות יבשים בלי שמן, שהיא התורה, ורחמים, המלכות, היא להם שרפה, ושורפת אותם. ומשום שעמי הארץ הם בהמות, כמו שהעמדנו שהם שקץ, התכלת, שהיא השם אדני, דהיינו מלכות, שורפת אותם, משום שקרבים אליה עם שרץ, שהוא יצר הרע, זר. וז' והזר הקרב יומת.

קמ) ויכוון בשמא מפרש וכו': ויכוון בשם המפורש, שהוא יוד הא ואו הא, דהיינו הוי"ה במילוי אלפין שהוא ז"א, שיתייחד הלב אחד, שהוא מלכות הנקראת לב. וכו' יכוון כשמוציא את רוחו, ובנפש שלו, מקבל עליו מיתה ויסורין. ובנשמה שלו, מתודה בכמה וידוים ומתחרט.

קמא) בנפש מקבל עליה מיתה שחיטה שריפה, ואי צריך ד' מיתות בית דין, פ דאינון סקילה שריפה הרג וחנק, מקבל ז ליה מאדנ"י בנפש דיליה. ובנשמתי מודה בכמה וידויין, וחוזר בתיובתא לגבי אה"ה, דאחיד בתרין שמהן, יהו"ה ק יהו"ה.

קמב) במחשבתיה ר יכוין לאפקא ט ודוי, וקבלת מיתה עליה, בלב א, ת דאיהו שמא מפרש, כגוונא דא יו"ד ה"א וא"ו ה"א. א ביה ב כהנים כורעים ומשתחיים על פניהם, ואומרים בשכמל"ו. כבוד, איהו ל"ב ג בחושבן. וביה ז היה מתכוין לגמור את ה השם.

קמג) ותנאין ואמוראין, אי תימרון וכי עם הארץ מנא ו ידע דא. אלא ודאי עם הארץ איהו כשור, או שה, או עז, או ז תור, או יונה. מה בעירן לא ידעי אורייתא, דאיהי שם ידו"ד. הכי עם הארץ, לא ידע. אלא מיכאל כהנא רבא, איהו עביד ליה עולה וקרבנא קדם י"י, ואיהו מכוון בשמא מפרש, בסליקו דרוחיה, דתפוק בלב אחד, כגוונא דכד נפיק רוחא דב"נ בכל ליליא. קמד) ובגין דא אוקמוה רבנן, שוב יום א' לפני מיתתך, דבכל יום ויום

חלופי גרסאות

פ ל"ג דאינון. צ לון. ק יהו"ה ה. ר יכיל. ש עליה ודוי וקבלת מיתה. ת מוסיף דאיהו יכוין. א מוסיף כבוד ביה ב כורעים ומשתחיים כהנים. ג ברפויי כתב כאן שייך מ"ש בח"א סימן מ"ז. ד מוסיף וא"ו איהו אחד בלב (השם). ו מוסיף הוה ידע. ז פ.

שריפת קדשים

הסולם

מאמר

יודע זה. כל אלו הכונות. ומשיב, אלא ודאי עם הארץ הוא כשור, או שה, או עז, או תור, או יונה, המוקרבים על החזבח, מה הבהמות אינון יודעות תורה, שהיא שם הויה, כך עם הארץ אינו יודע, אלא מיכאל כהן גדול, הוא עושה אותו עולה וקרבן לפני ה', והוא מכוון בשם המפורש בעלית רוחו שיצא רוחו בלב אחד, ובכל אלו הכונות הנ"ל, כמו שרוח האדם עולה בכל לילה. דהיינו שעולה למ"ן אל המלכות.

קמד) ובגין דא אוקמוה וכו': ומשום זה העמידו רבנן, שוב יום אחד לפני מיתתך, כי בכל יום ויום צריך האדם לחזור בתשובה ולמסור רוחו אליו, שיצא באחד, ז"ש, בידך אפקיד רוחי.

ביאור המאמר. כי נתבאר לעיל (באות קל"ו בהסולם ד"ה פירוש) שהרע"מ מבאר לפנינו ב' מיני שריפות א) שריפת נותר, שה"ס נקודת המנעולא, דהיינו מלכות דמדת הדין שעולה ונגלה במלכות הממותקת מחמת חטאי התחתונים, בסוד לא זכה הא רע. (כנ"ל ויצא י"ג ד"ה סתרא) אשר התכלת. שהיא המלכות הנאחזת בה, שורפת אותם. ח"ש (באות קל"ז) אי

קמא) בנפש מקבל עליה וכו': ומפרש דבריו. בנפש הוא מקבל עליו מיתה שחיטה שריפה, ואם צריך ארבע מיתות בית דין, שהם סקילה שריפה הרג וחנק, מקבלם על הנפש שלו, מאדני, ובנשמתי, הוא מתודה בכמה וידויים, וחוזר בתשובה אל השם אהיה שהוא בינה, הנאחז בנ"ל בסוד היחוד הויה, כי החכמה נקראת הויה, כנ"ל בסוד היחוד הויה אהיה, וכן ז"א נקרא הויה, והבינה מקבלת מחכמה ומשפעת לז"א, ונמצאת נאחזת בין שניהם.

קמב) במחשבתיה יכוון לאפקא וכו': ויכוון במחשבתו להוציא מפיו וידוי, וקבלת מיתה עליו בלב אחד, דהיינו שייחוד המלכות הנקראת לב בסוד היחוד של הויה אחד, שהוא שם המפורש כעין זה, יוד הא ואו הא, דהיינו הויה במילוי אלפין שה"ס ז"א, שבו הכהנים כורעים ומשתחיים ונופלים על פניהם ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. כבוד, הוא בחשבון ל"ב, שהיא המלכות הנקראת לב, ובו היה מתכוין לגמור את השם, דהיינו לגמור היחוד של מלכות עם הויה.

קמג) ותנאין ואמוראין וכו': ותנאים ואמוראים, אם תאמרו, וכי עם הארץ מאין (דפו"י דף ל"ג ע"א)

צריך ב"נ לאהדרא בתיובתא, ולמסר רוחיה לגביה, דיפוק באחד, הה"ד
 (ו) בידך אפקיד רוחי.

מסורת זוהר

(ו) (תהלים לא) משפטים לט צ"ג זהר חדש פח ט"ד של"ה.

מאמר הסולם שריפת קדשים

עתה שלמים, כי מדת הדין דמנעולא אינה פוגעת בט"ס ראשונות שמשם רוח ונשמה, כנ"ל. והסתלקות הראש מן הרוח והנשמה, נבחת לשחיטה, כי השחיטה מבדלת הראש מן הגוף, ואדם הזה שעשה תשובה בשעת מיתתו זוכה להמתקת מדת הדין ברחמים, אבל מבחינת הקטנות בלבד, הנבחן כמו שחיטה. וז"ש ואי במיתתיהון חזרין בתיובתא, כד שחיט לון מלאך מיכאל, דאיהי כהנא רבא, אריא דאכיל קרבנין, כי המלאך מיכאל שהוא חסד, הנמשך מקו ימין, ומנקודת החולם, ששם נמצאת בחינת הדין הממותק בבינה, במדת הרחמים (כנ"ל ב"א ט"ו ד"ה ההוא ע"ש) ודין הממותק הזה, ה"ס אריא דאכיל קרבנין, וע"כ נבחר המלאך הזה, שימתיק מדת הדין שלו במדת הרחמים, שממעט הנשמה והרוח, שהיו שלמים, מבחינת ראש, שזה נבחן לשחיטה כנ"ל. וע"כ אומר כד שחיט לון מלאך מיכאל, דהיינו שמעביר מהם בחי' הראש, שה"ס הג"ר שלהם, אמנם קטנות זו הנבחת לשחיטה, מביאה אח"כ את הגדלות, דהיינו, שהמלכות יוצאת מן הבינה וחוזרת למקומה, ונגלים שוב הג"ר בכל המדרגות, (כנ"ל ב"א דף צ' ד"ה בגין) שע"ז שוב נעשה הווג של קב"ה ושכינתיה משורש נשמתו. וז"ש, לקרבא לון קרבנא קדם ה', כי שחיטה זו נבחת, שמקריב אותם לקרבן לפני ה', שהם גורמים בזה זווג קב"ה ושכינתיה. שה"ס קרבן, וע"כ נבחן זה שמלאך מיכאל מקריב את הנשמות על המזבח, שה"ס המלכות ושורף אותם מבחינת אריה דאכיל קרבנין, דהיינו דין הממותק דבינה שבסוד נקודת החולם, שע"ז נשחטים ונשרפים הג"ר של הנשמות על המזבח, ונעשים מ"ן לז"ן. דהיינו שגורמים שהמלכות תחזור ותקבל הג"ר שלה, לעת הגדלות, ותתיחד עם ז"א, שה"ס קרבן.

אמנם זה שעשה תשובה רק בשעת מיתתו, לא יוכל לקבל אחר מיתתו רק את הקטנות הנ"ל בלבד, ועם זה, זכותו גדולה מאוד, כי אם יתגלגל פעם ה', ויזכה לעסוק בתורה ועבודה, או ימשיך הגדלות, ואז יעשה הווג בין

אי אשכחת בני נשא דאינון וכו' פתילות יבשות בלא וכו' רחמי רחמי דהיינו עם הארץ החוטא כל ימיו עד שנגלה עליו בשורשו שבמלכות, הדינים דמלכות דמדת הדין, שהיא בלי רחמים, כלומר שאינה נמתקת בבינה שהיא מדת הרחמים. איהי לון שריפה, ואוקידת לון, שהיא שורפת הנפש הזאת, ובגין דעמי הארץ אינון בעירן, כלומר שיש להם נפש רוח נשמה מצד הבהמות הטהורות, שהם נמוכים מאד, ע"כ, תכלת דאיהי אדני אוקידת לון, משום שדבוק בהם מדה הדין הקשה דמנעולא, שנקרא יצר הרע, דהיינו מלאך המות שה"ס יצה"ר, וע"כ נאמר עליו וחזר הקרב יומת, אמנם רק הנפש של החוטא נפגמת ונשרפת, אבל רוח ונשמה שלו, אינם נפגמים כלל, אלא מסתלקים לשורשם, והטעם, כי הפגם דנקודת המנעולא, הנמשך מצמצום א', אינו פוגע רק במלכות לבדה, ולא כלום בט"ס ראשונות, וכיון ששורש רוח ונשמה, הם מבינה ז"א, ע"כ אין הפגם נוגע בהם אפילו משהו, אלא שמסתלקים מחמת הכלי הפגום, ועולים לשורשם, אלא הנפש הנמשכת ממלכות עצמה היא הנפגמת ונשרפת. ושריפה זו, ה"ס שריפת נותר (המובא לעיל באות קל"ו).

ועתה מבאר בחינת שריפה הב', שהיא שריפת קדשים, שהוא שריפת נשמות, המובא שם, דהיינו אותו החוטא, שגילה בשורש נשמתו בחינת מדת הדין דמנעולא, שה"ס מלאך המות, כי ממנה נמשכת המיתה (כנ"ל ויצא ט"ז ד"ה וזהו) אם עושה תשובה בעת מיתתו, ומקבל עליו מיתה ושחיטה ושריפה כדי לעשות נחת רוח להקב"ה, או לאחר מיתתו, ממתקים לו מדת הדין דמנעולא במדת הרחמים, שה"ס בינה, ונדע שיש בעליה זו קטנות וגדלות, שתחילה כשעולה המלכות לבינה מסתלקות הג"ר מבינה, ונשארת בוק"ב בלי ראש, ואחריה מתמעטים כל המדרגות (כנ"ל ב"א דף ד' ד"ה ביאור) ונמצא שעל ידי זה שממתקים לו מדת הדין במדת הרחמים דהיינו שהמלכות מבחינת שורשו עולה לבינה שבשורשו, נתמעטו הרוח והנשמה לבחינת ו"ק בלי ראש, והם היו עד (דפרי" דף ל"ג ע"א)

קמה) ואם הוא ת"ח, עליה אתמר (ה) יודע צדיק נפש בהמתו דלית חכם, כמו כהנא. כמה דאוקמוה הרוצה להחכים ידרים. ואם ת"ח הוא, צריך שיהא ביה חסד, ועם י' דאיהו חכמה, חסיד. ומאן (ג) דלית ביה חכמה, לאו איהו חסיד. ובג"ד אוקמוה, ולא עם הארץ חסיד. ואי אית ביה ה, חמשה חומשי תורה,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ח ל"ג ה.

(ת) (משלי יב) ויקהל לו צ"ב.

שריפת קדשים

הסולם

מאמר

מיתה, שחיפה, שריפה, כי מיתה היא לגוף, שחיפה היא לנשמה ורוח. שמיקאל מעביר מהם הראש ומשאירם ו"ק בלי ראש הנחשב לשחיפה כנ"ל. שריפה, היא לנפש. שהיא מתדבקת במלכות ונשרפת בסוד התכלת שבה. עד שראויה לתקון הוזה דהמתקת המלכות בבניה. ע"י מיכאל. ולפעמים שעונותיו מרובים, הנפש צריכה לקבל על עצמה ארבע מיתות ב"ד מן המלכות, המרומים בכתוב, והארץ, שהיא המלכות, היתה תהו ובהו וחשך וגו' ירוח וגו', שתהו, הוא חנק, ובהו, הוא סקילה, וחשך, הוא שריפה, ורוח, הוא הרג (כמ"ש) בהקדמת ספר הוהר אות קצ"ו וקצ"ז) וה"ס התהליך והתקון מצמצום א' שהוא מדת הדין, לצמצום ב' שהוא מדת הרחמים, אשר תהו ובהו, ה"ס צמצום א' והמסך שבו, וחשך ורוח, ה"ס צמצום ב' והמסך שלו. (כמ"ש לעיל בבראשית א' דף כ"ח ד"ה היתה, ע"ש) ולפיכך כשהוטא מקבל עליו ארבע מיתות ב"ד קודם מיתתו, מועיל לו, אשר מדת הדין דצמצום א' שגילה בחטאיו, תעבור ממנו ותתקן במדת הרחמים שבסוד צמצום ב', ע"י המלאך מיכאל כנ"ל. וז"ש, (באות קמ"א) ואי צריך ארבע מיתות בית דין וכו' מקבל ליה מאדנו, בנפש דיליה, ויועיל לו שמיקאל יקריב נשמתו לפני ה', כנ"ל.

בין ז"א ומלכות. כמ"ש לעיל (באות ק"ח) וז"ש, וכר נפיק נשמתיה הוא הוזה מתכוון לגמור את השם, שמע ישראל וברוך שם, כי יתכוון שע"י הקרבת נשמתו יזכה לגמור את היחוד של שמע ישראל, שהוא ז"א וברוך שם, שהוא מלכות, שוה יהיה אחר שיתגלגל פעם ב'.

אבל ב' יחודים יש כאן, כי מצד נשמתו ששורשה הוא בבניה, נבחן היחוד השלם להו"ה אהיה, שהויה ה"ס חכמה ואהיה ה"ס בינה. ועתה בעת הקטנות, נבחן שחסרה ה' אחרונה להויה, ואין בה אלא יה"ו שיוורה שהוא ו"ק וחסר ג"ר וז"ש (באות קל"ט) וצריך למתודה וכו' לקרבה ה' וכו', ולאחזרא בתיובתא לגבי יה"ו אהי"ה. דהיינו שיכוון לזכות להגדלות ולגמיר את השם, דהיינו שיקרב המלכות שהיא ה' אחרונה, אל שם יה"ו אהי"ה, ויהיה יחוד השלם בבניה, הויה"ה אהי"ה. ומצד רוחו, ששורשו הוא בז"א, נבחן יחוד השלם דגדלות בסוד הויה במילוי אלפין, שהוא ז"א, עם המלכות השלמה שבסוד היחוד של ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. וז"ש (באות ק"מ) ויכוון בשמא מפרש דאיהו יוד הא ואו הא, בלב אחד, וביה יפוק רוחיה, דהיינו שביציאת רוחו, ששורשו בועיר אנפין יריון שיוזכה לגדלות שאז יהיה היחוד, בהויה במילוי אלפין, ובלב אחד. דהיינו המלכות שנקראת לב תהיה בסוד שמו אחד. וכמו שאומר (באות קמ"ב) דאיהו שמא מפרש וכו' ביה כהנים בורעים ומשתחווים וכו' ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. כבוד, הוא ל"ב, וביה היה מתכוון לגמור את השם, דהיינו שהיה מתכוון לזכות לגדלות ולגמור את השם, בסוד היחוד דהויה דאלפין שהוא ז"א והיחוד דברוך שם וכו' שהוא המלכות. והנפש שלו, מתדבקת במלכות עצמה, שהיא שורפת אותה ומבטלת הדינין שבה.

וז"ש (באות קמ"א) בנפש מקבל עליה (דפו"י דף ל"ג ע"א * דף ל"ג ע"ב)

קמה) ואם הוא ת"ח וכו': ואם הוא תלמיד חכם, נאמר עליו, יודע צדיק נפש בהמתו, כי אין חכם כמו כהן, שהוא חסד, כמו שהעמדנו, הרוצה להחכים ידרים. דהיינו שיתדבק בחסד שה"ס דרום. והוא מטעם, כי חסד דז"א בגדלות, נעשה לחכמה. ואם הוא תלמיד חכם, הוא צריך שיהיה בו חסד, ועם י' שהיא חכמה שבו, הוא חסיד. ומי שאין בו חכמה אינו חסיד. ומשום זה דעמידו, ולא עם הארץ חסיד (באות פ"ב מ"ה) ואם יש בו ה' ראשונה, בינה, שה"ס חמשה חומשי תורה שניתנו משמאל, נקרא גבור בתורה וירא חטא. דהיינו

דאטייהבו משמאלא, אתקרי גבור בתורה, וירא חטא. ואי איהו בור, אתמר ביה, אין בור ירא חטא.

קמו) ומאן דזכי לתפארת, דאיהו ר', ואיהו חכם מבין בתורה וירא חטא, ירית מלכותיה, דאיהו ה"א, מצות המלך, אי עביד פקודי מלכא. כיון דזכי לשם כ היר"ה, זכי לשמא מפרש דאתקרי אדם, ודא יו"ד ה"א וא"ו ה"א. בההוא זמנא שליט על גופיה, דאיהו שותפו דנפש הבהמית. ורוח הבהמית דבנפש הבהמית, עשיית הבלי עלמא, רוח ממללא בהבלי עלמא נ נשמה דבה כל הרהורין ומחשבות דהבלי עלמא. ות"ח שליט עלייהו.

קמו) הה"ד א וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובהמה ובכל הארץ. נ מאי ובכל הארץ. דא גופא, עולם קטן, ודחלין מניה, הה"ד א ומוראכם וחתכם. מסטרא דימינא, שליט עלייהו, ביה וירדו, כד"א, א וירד מים עד ים. מסטרא דשמאלא, דחלין מניה, הה"ד ומוראכם וחתכם. ועליה אתמר, יודע צדיק נפש בהמתו.

קמח) בתר א דאיהו צדיק, לא יהיב ליה שכר מצות, לית ע ליה אגרא

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

א) (בראשית א) תרומה רפו צ"ג. ב) (שם ט) נח ט ל"ג דאיהו; איהו ול"ג דאיהו ר'. י אעביד ול"ג פט צ"ג. ג) (תהלים עב) משפטים קנד צ"י. א; א. כ השם. ל ל"ג עשיית. ח ל"ג מן נשמה עד ות"ח. נ ל"ג מאי ובכל הארץ. ט דצדיק ול"ג דאיהו. ע ל"ג ליה.

מאמר

הסולם

שריפת קדשים

הבהמית, והרוח הבהמי, מדבר בהבלי העולם. והנשמה הבהמית, שבה כל מיני הרהורים ומחשבות של הבלי העולם. והתלמיד חכם שולט עליהם. דהיינו על הגוף, ועל נר"ו הבהמיים.

קמו) הה"ד וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובהמה ובכל הארץ. שכתוב, וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובהמה ובכל הארץ. שדגת הים רומז לנשמה, ועוף השמים לרוח, ובהמה לנפש. מהו בכל הארץ. הוא הגוף, שהוא עולם קטן. והם יראים מפני ההלמיד חכם השולט עליהם. שנאמר, ומוראכם וחתכם וגו'. מצד הימין, שהוא חסד, הוא שולט עליהם, בו בחסד, נאמר וירדו, שפירוש, כש"א וירד מים עד ים. שהוא לשון שליטה. ומצד השמאל, שהוא גבורה, הם יראים ממנו, ז"ש ומוראכם וחתכם. ועליו נאמר, יודע צדיק נפש בהמתו. דהיינו ששולט על הנפש הבהמית שלו.

קמח) בתר דאיהו צדיק וכו': ומאחר שהוא צדיק, אין הקב"ה נותן לו שכר מצוות. ואין לו שכר בעולם הזה, ואין מזון לגוף ונר"ו הבהמיים שלו, ועני חשוב כמת. ועל הכל, הוא בקביעות עם השכינה.

דהיינו שזוכה למדת הגבורה, ויש בו חסד שה"ס חסיד, ויש בו גבורה, שמשם ניתנה התורה, וה"ס י"ה כי בגדלות נעשו חסד וגבורה דז"א לחכמה ובינה. ואם הוא בור, שאין בו תורה, נאמר בו אין ירא חטא (שם).

קמו) ומאן דזכי לתפארת וכו': ומי שזכה לת"ת שהוא ר', כי מי שזכה לחסד וגבורה זוכה ג"כ בת"ת כי הת"ת הוא כללות מחסד וגבורה, והוא חכם מבין בתורה וירא חטא. דהיינו שהחסד והגבורה שזכה בהם נעשו לחכמה ובינה, והוא חכם, מבין, הוא יורש המלכות שלו. של הת"ת, שהוא ח' אחרונה של שם הויה, וזוכה בה, אם הוא עושה מצות המלך, כי המלכות נקראת מצות המלך. ונמצא שזכה לכל ד' אותיות י' ה' ו' ה', שהם חכמה, בינה, תפארת, ומלכות. כיון שזכה לשם הוי"ה, הוא זוכה לשם המפורש שנקרא אדם, שזהו הויה במילוי אלפין, שהוא בגימטריא אדם, דהיינו מ"ה, כזה יוד הא ואו הא. שיוורה על ז"א שהוא בגדלות. באותו זמן הוא שולט על הגוף שהוא השותף של נפש הבהמית ורוח הבהמי. כי עשיית הבלי העולם היא בנפש (דפו"י דף ל"ג ע"ב)

בעלמא דא, ולא מזונא לבעירן דעני חשוב כמת. איהו עם שכינתא בקביעו עמה על כלא.

קמט) ^(ז) כי יי' אלהיך אש אוכלה הוא. האי אש, צריך ליה תמיד עמה, דלית ליה כביה, דאיהו אכיל כל קרבנין דצלותין, ומלין דאורייתא. דאיהו שכינתא איהו פרנסה דיליה, ^(ז) ובמה. בצלותין, הה"ד, ^(ח) פתחי לי. ^(ק) פתחי לי, בצלותא דאתמר בה ^(י) אדני שפתי תפתח, דאיהו אחותי רעיתי, ולית רעיתי אלא פרנסתי, ^(י) דבה מתקנין מאכלין דקרבנין דמלכא בנין קדישין, בכמה מיני מאכלים, בנהמא דאורייתא.

קנ) דאתמר ^(ש) בה ^(ז) לכו לחמו בלחמי, מימינא. ובחמרא, ^(ח) דאיהו יינא דאורייתא, משמאלא. בנסוך המים, ויין דאורייתא דבכתב ובע"פ, מעמודא דאמצעיתא, דכליל תרווייהו. בבשרא, דאיהו בשר הקדש, בכמה קרבנין, ^(א) דעלה אוקמוה מארי מתניתין בבשר היורד מן השמים עסקינן. מאי מן השמים. עמודא דאמצעיתא. ^(ב) דעלה אתמר, ובשר מבשרי.

קנא) ודא בשר הקדש, דאדליקת בכמה שלהובין, מסטרא דגבורה ברחימו

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ז) (דברים ד) נח עה צ"ו. ה) (שיר ה) וירא קב צ"ה. פ) כוסיף דילה עמה. צ) באין. ק) ל"ג פתחי לי. (י) (תהלים נא) משפטים קמא צ"ס. ז) (ישלי ט) ר) דביה מתתקנין. ש) ביה. ת) דידהו. א) דעליה. ב) דעליה ויצא קמח צ"ד.

הסולם

שריפת קרשים

מאמר

השמים. הוא עמוד האמצעי. שהוא ז"א הנקרא שמים. שעליה נאמר, שז"א שה"ס אדם, אמר עליה, ובשר מבשרי. קנא) ודא בשר הקדש וכו': ובשר הקדש הזה, שהוא מלכות, הבערת בכמה להבות מצד הגבורה, באהבת בעלה, ז"א, נשרפת באהבה, של אהבת קריאת שמע, באהבת היחוד. אשר לילה ויומם לא תכנה. וחברים: בחייכם, אל תתני דמי לו. להקב"ה, עד שהוא יהיה בשלהבת האהבה. של יחודו בקריאת שמע, לקיים בו, אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה. ביאור המאמר. הנה כל זמן שהאדם לא זכה לתשובה שלמה, ולא השיג המוחין דג"ר, מחשבתו הרעיא מהימנא לעם הארץ, ולא נקרא תלמיד חכם אלא אחר שזכה למוחין דג"ר מהויה שבמילוי אלפין, שה"ס ג"ר דז"א, אשר החסד שבו מתעלה לבחינת חכמה, והגבורה לבחינת בינה, כמ"ש לעיל (משפטים אות תק"ט) דרישא דמלכא בחסד וגבורה אתתקן. וזה אמרו (באות קמ"ה) ואם תלמיד חכם הוא צריך שיהא ביה חסד, דהיינו שיזכה מקודם לבחינת ו"ק, שמבחינת קו ימין, קומתו היא קומת חסד, ועם י' דאיהו חכמה, חפיד, דהיינו שיזכה

קמט) כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא: אש זה שהיא השכינה, צריכה לו, להיות תמיד עמה, שאין לה כביה, שהיא אוכלת כל הקרבנות, שהם תפלות, ודברי תורה. כי היא השכינה, פרנסה שלו, של ז"א, ובמה, היא נבחת לפרנסה שלו. הוא, בתפלות של ישראל, שהיא מקבלת אותם. זהו שכתוב, פתחי לי, דהיינו, פתחי לי בתפלה, שנאמר בה אדני שפתי תפתח, שהיא אחותי רעיתי, ואין רעיתי אלא פרנסתי, דהיינו מלשון רעיה, כמו ה' רועי, כי בה בנים הקדושים דהיינו ישראל, מתקנים מאכלים של קרבנות המלך, שהוא ז"א, בכמה מיני מאכלים, בלחם התורה. קנ) דאתמר בה, לכו וגו': שנאמר בה, לכו לחמו בלחמי, מימין, מצד החסד. וביין, שהוא יין של תורה, משמאל, מצד הגבורה. בנסוך המים, שהוא ימין, ויינה של תורה שבכתב ושבעל פה, שהוא שמאל, מעמוד האמצעי, שהוא ת"ת, הכולל את שניהם, שכולל ימין ושמאל, שהם חסד וגבורה. בבשר, שהוא בשר הקדש, בכמה קרבנות, דהיינו מלכות, שעליה העמידו בעלי המשנה, בבשר היורד מן השמים עסקינן, (סנהדרין נ"ט): מהו מן (דפו"י דף ל"ג ע"ב)

דבעלה, אתוקדת ברחימו דאהבה בק"ש, ברחימו דיחודא, ג דליליא ויומם לא תכבה. וחברייא בחייכון אל תתנו דמי לו לקב"ה, למהוי ד איהו בשלהובין

חלופי גרסאות

ג דא ליליא. ד מוסיף איהו אחוקד.

שריפת קדשים

הסולם

מאמר

כי בהם יוצאת ה' מאויר שה"ס חסדים ונעשים אור שה"ס חכמה. אמנם חכמה זו שנגלית בישו"ת הם מקבלים אותה מאו"א עלאין. וכל מקום שזוכרת חכמה בקו ימין, היא בחינת או"א עילאין. ובחינת החכמה שבקו שמאל היא בחינת ישו"ת. הנבחנים לכינה, אלא שחזרה להיות חכמה, ולא חכמה ממש מטעם הנ"ל. וזכור כלל זה לכל המקומות, כי אי אפשר להזכיר את זה תמיד.

וזה"ש, ואי איהו בור, אתמר ביה, אין בור ירא חטא, כי כל עוד שלא זכה לג"ר דקו שמאל, שה"ס הארת החכמה שבקו שמאל, המתגלה ביחד עם דינים קשים על רשעים ההוטאים. אין לו יראה מלחטאו. כי אין יראת חטא באה, אלא מהסתכלות בדינים המתגלים על החוטאים, בעת גלוי הארת החכמה כנ"ל. ואומר, (באות קמ"ו) בההוא זמנא שליט על גופיה דאיהו שותפו דנפש הבהמית וכו'. כי בעת שזוכה להשיג הג"ר, ויש לו נפש רוח נשמה מבחינת הויה דאלפין, אז מתלבשים נר"ן האלו בנר"ן הבהמיים של האדם, ובגוף הבהמי שלו. שעל ידי התלבשות הזאת נכנעים נר"ן הבהמיים אל נר"ן הרוחניים, ונר"ן הרוחניים שולטים על הגוף ועל נר"ן הבהמיים ומהפכים אותם לקדושה. וזה אמרו, ועליה אתמר, יודע צדיק נפש בחמתו, שפירושו ששולט על נפש הבהמית שלו.

אמנם צריכים לדעת את ההפריש בין הגוף ונר"ן הבהמיים שלו לבין נר"ן הרוחניים הקדושים. הוא כי נר"ן דקדושה נמשכים מהויה דאלפין, שה"ס קו אמצעי ז"א המיוחד ימין ושמאל זב"ז, באפן, שהימין נמשך ממעלה למטה, והארת חכמה שבשמאל תאיר מטה למעלה בלבד (כנ"ל בראשית א' דף ס' ד"ה מחלוקת). והגוף ונר"ן הבהמיים של האדם נמשכים מקליפת נוגה, המעורבת מנוב ורע. דהיינו שיש בהם מבחינת הטוב, הנמשך מיחוד דקו אמצעי כנ"ל בנר"ן הרוחניים, ויש בהם מבחינת הרע, שהוא הסטרא אחרא וכל הקליפות שאינם חפצים בתקון קו האמצעי, ודבוקים בקו שמאל בלבד, וכל חפצם הוא להמשיך הארת

שיזכה אח"כ גם לג"ר אשר החסד מתעלה להיות חכמה, ונמצא שיש לו חסד וגם חכמה שה"ס ה' שבתוך חסד, ואז הוא חסיד. ומאן דלית ביה חכמה וכו' ולא עם הארץ חסיד, כי חסרה לו ה' שבתוך חסד, שהיא חכמה. והוא נחשב משום זה לעם הארץ. ואי אית אית ביה ה' וכו' אתקרו גבור בתורה וירא חטא, וזה הוא מבחינת קו שמאל, שבהשגת מוחין דו"ק שקומתו הוא קומת גבורה, הוא נקרא גבור בתורה. ואם זכה אח"כ אל הג"ר דקו שמאל, אשר מדת הגבורה שלו מתעלה להיות בינה, ה' ראשונה דהויה, שה"ס הארת החכמה הנמשכת משמאל דבינה, הוא נקרא ירא חטא. והוא מטעם, כי אין הארת החכמה נמשכת מקו שמאל דבינה רק עם גילוי דינים הקשים על הרשעים שהמשיכו החכמה מלמעלה למטה (כנ"ל פקודי אות שע"ג, וצו אות קי"ד) והוא, כדי להטיל יראה ופחד, על אותם שרוצים להמשיך החכמה ממעלה למטה. נמצא שהאדם שזכה להארת חכמה דשמאל הוא ירא חטא, שמתירא לחטוא ולהמשיך החכמה ממעלה למטה. שזה שורש האיסור של כל שס"ה לאוין.

וצריכים לדעת כאן את ההפריש בין החכמה שבקו ימין, שהוא סוד החסד שנתעלה לחכמה, לבין הארת החכמה שבקו שמאל, שה"ס הגבורה שנתעלתה לבינה, כי החכמה דקו ימין היא בחינת או"א עלאין, שבעצמם הם חסדים מכוסים מחכמה, והם נקראים חכמה מב' טעמים, א', מפני שהם מלבישים על חכמה סתימאה דא"א, ב', שבעת שנגלה הארת החכמה בישו"ת, הם מקבלים הארה זו מאו"א המלבישים לחכמה סתימאה, ונמצאים או"א עצם החכמה וישו"ת מקבלים רק הארה. אבל גם אז, אע"פ שאו"א משפיעים הארת החכמה לישו"ת היא רק בדרך העברה מחכמה סתימאה לישו"ת. אבל באו"א עצמם אין החכמה מתלבשת בהם והם תמיד בחסדים מכוסים. וז"ס שאין ה' יוצאת מאויר דאו"א לעולם (כנ"ל בראשית א' דף רנ"א ד"ה נחית) אלא ישו"ת הם המקור לגילוי הארת החכמה. (דפו"י דף ל"ג ע"ב)

דרחימו דיחודיה דק"ש. ה לקיימא ביה, אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה. ע"כ. ו

קנב) תא חזי, אע"ג דבני אהרן מיתו בההיא שעתא, יאות הוה בכמה גוונין. חדא, דלא הוה שעתא דקטרת, דהא קטרת לא סלקא, אלא בזמנין ידיען, דכתיב (ח) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר. ז ואימתי בהטיבו את הנרות וגו' לאשתכחא שמן וקטרת כחדא. וכתיב ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה וגו'.

מסורת הוהר

אלופי גרסאות

(ח) (שמות ל) ויחזי קל צ"ה. וזר חדש סח ט"א שניד. ה לקיימה. ו בדפו"י כתב ועוד אש תמיד תוקד וכר כ"ח ב. ז ל"ג ואימתי.

מאמר

הסולם

שריפת קדשים

בחינות הרע שבנוגה שבהם, עד שיהיו ראויים לגמר התקון.

ודע שהרעיא מהימנא מרמז לנו במאמר הזה, שאין הרשע מתתקן עד שיעברו עליו ג' גלגולים. שזסו"ה, הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר. גלגול ראשון. הוא בעם הארץ שזכה עכ"פ לעשות תשובה לפני מיתתו וכו' (כמבואר באות קל"ח ובחסולם באות קמ"ד ע"ש). שאז זוכה למיתוק הכלים שיהיו ראויים לקבל האורות דנפש רוח ונשמה. גלגול שני, הוא אחר שכבר יש לו כלים הראויים לנפש רוח ונשמה, מתגלגל ועושה תשובה בחיים, וזוכה לקבל האורות דו"ק שהם נפש רוח, שקומתם היא חסד וגבורה. (כמבואר באות קמ"ה.) גלגול שלישי הוא שמתגלגל ועושה תשובה שלמה כראוי, ואז זוכה, שחסד וגבורה מתעלים לבחינת חכמה ובינה, ואז זוכה לבחינת נשמה. (כמבואר סו.) ואלו ב' גלגולים האחרונים יכולים לבא בפעם א', כמו שמביא אותם הרעיא מהימנא ביחד, ולפעמים בזה אחר זה. וע"כ כתוב פעמים שלש עם גבר. אמנם אין הפירוש שהוא מוכרח לעשות תשובה בכל גלגול, אלא יכול להתגלגל אפילו מאה פעמים עד שיזכה לגלגול א', שהוא לעשות תשובה קודם מיתתו, וכל אלו נחשבים רק לגלגול א'. וכן יכול להתגלגל כמה פעמים עד שיזכה לקבל נפש רוח, וכל אלו נחשבים לגלגול ב'. וכן בגלגול ג'. (ע"כ רעיא מהימנא.)

קנב) תא חזי אע"ג וכו': בוא וראה, אע"פ שבני אהרן מתו באותה שעה, ולא הצילתם גדלות היסוס, צודק היה מכמה אפנים. א) שלא היתה שעת הקרבת הקטרת, כי קטרת אינה נקרבת רק בזמנים ידועים, דהיינו בכוקר

הארת החכמה שבשמאל ממעלה למטה, ולקלקל היחוד דקו האמצעי. וכיון שהרע דקליפת נוגה מעורב בגוף ונר"ן הבהמים של האדם, אינם יכולים להתתקן בשתא אלפי שני, ולפיכך מוכרח האדם למות. כי אינם נתתקנים רק ע"י המשכת החכמה ממעלה למטה שתהיה בגמר התקון, ואז נאמר בלע המות לנצח. ועד אז נבחן שאין להם מזונות, דהיינו הקיום הראוי להם.

ובזמן שאדם משיג נר"ן הרוחניים מהויה דאלפין, או נכנע הרע שבנוגה המעורב בגוף ונר"ן הבהמיים של האדם, לבחינת הטוב שבנוגה שבהם, ואז מתלבשים נר"ן הרוחניים שבאדם בתוך נר"ן הבהמיים והגוף הבהמי של האדם. שהם כבר נכנעים לטוב שבהם והם כולו טוב, אע"פ שאין מקבלים מזונותיהם הראויים להם, מפני שנכנעים ומתבטלים אל הטוב.

ו"ש, ה"ד וירדו ברגת הים וכו' שהם נר"ן הבהמיים של האדם, ובכל הארץ דא גופא עולם קטן. כי הם נכנעים אל הטוב שבנוגה, ואל נר"ן הרוחניים המלוכשים בהם. ו"ש, בתר דאיהו צדיק, דהיינו שדבוק בקו האמצעי, ואינו ממשיך הארת חכמה שבשמאל אלא ממטה למעלה לא יהיב ליה שבר וכו' ולא מזונא לבעירן כי הגוף ונר"ן דבעירן, הם ניוונים רק ממעלה למטה, כמו הרע שבנוגה המעורב בהם, וכיון שהוא צדיק ודאי שאינו ממשיך להם כלום, דעני חשוב כמת, איהו עם שכינתא בקביעין וכו' כי ה' אלקיך אש אוכלת הוא, כי אחר שהצדיק קיבל על עצמו שלא לזון הגוף ונר"ן הבהמיים, והם בבחינת עני חשוב כמת, אז זוכה להשראת השכינה בקביעות, אשר השכינה שורפת את (דפו"י דף ל"ג ע"ב)

קנג) ובזמנין אלין אתקריב, ולא בזמנא אחרא, בר בזמנא דמותנא שריא בעלמא, כמה דאערע דכתיב (ט) ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש וגו'. ובני אהרן לא קריבו בשעתא דשמן וקטרת משתכחי כחדא. קנד) ועוד דדחקו שעתא בחיי דאבוהון. ועוד (ז) דלא אנסיבו, והוּו פגימין, (* דמאן דלא אנסיב, פגים הוא, ולא הוא כדאי לאשתכחא ברכאן בעלמא על ידוי, עלוי לא שריין, כ"ש על ידוי לאחרים. ועוד, דהא תנן (ח) רווי חמרא הוּו, ובגין כך, ותצא אש מלפני יי ותאכל אותם וגו'. דהא קטרת חביב הוא מכלא, וחדוותא דעלאין ותתאין, וכתיב (י) שמן וקטרת ישמח לב.

רעיא מהימנא

קנה) (** לית מצורע אלא ההוא דאתעביד (א) בזכותא. דחמש דמים אינון דדם נדה מסאביני, דאינון כלהו דם טמא. וה' דמין דכיינ. ומאן דאעבר עלייהו, כאלו אעבר על עשר דברות, דאינון כלל תרי"ג פקודין. קנו) ושפחה יצה"ר איהי מליא מומין. ובגין דא, (ב) כל אשר בו מום לא יקרב. ובגין דא, כהנא לא הוה צריך (ג) לקרבא. לגבי מאן דאית ביה מומא,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (במדבר יז) וירא מ צ"ג. י (משלי כז) לעיל אות (א) בזכות. ט למהוי ול"ג לקרבא לגבי מאן דאית. פה צ"א. (כ) (ויקרא כא) פקודי קד צ"ק. י מאן דאית לגביה מומא.

דרך אמת (ל) שלא היו נשואים. (מ) שהיו שבעים משתיית יין והוא שכרות.

מאמר

הסולם

שמן קטרת

אשה הוא פגום, ואינו ראוי שתמצאנה ברכות בעולם על ידו, כי הברכות אינון שורות עליו, וכל שכן שאינון נמשכות על ידו לאחרים. ועוד הרי למדנו, שתויי יין היו. ומשום זה, ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וגו'. כי קטרת חביבה היא מכל הקרבנות, והיא שמחת עליונים ותחתונים. וכתוב, שמן וקטרת ישמח לב.

רעיא מהימנא

קנה) לית מצורע אלא וכו': אין מצורע אלא אותו שנעשה בזכות, דהיינו שאמו נתעברה עמו בימי נדתה. כי חמש דמים הם בדם נדה המטמאים, שהם כולם דם טמא. וה' דמים יש שהם טהורים. ומי שעובר עליהם, כאלו עבר על עשרת הדברות, שהם כלל כל תרי"ג מצות. קנו) ושפחה יצר הרע וכו': והקליפה שנקראת שפחה, שהיא יצר הרע, היא מלאה מומים. ומשום זה, כל איש אשר בו מום לא יקרב, ומשום זה, אין הכהן צריך לקרב למי שיש בו מום מכל מומים שבעולם, משום שהמטרוניחא

בבוקר ובערב, שכתוב, והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר. ומתי בהסיבו את הנרות וגו'. כדי שימצא שמן וקטרת ביחד. וכתוב ובהעלות אהרן את הנרות וגו'.

קנג) ובזמנין אלין אתקריב וכו': ובזמנים אלו בבקר ובערב, נקרבת הקטרת, ולא בזמן אחר. חוץ בזמן שמגפה שורה בעולם, שאז נקרבת גם שלא בזמנה. כמו שקרה, שכתוב ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש וגו'. ובני אהרן לא הקריבו בשעה ששמן וקטרת נמצאים יחד, דהיינו בבקר או בערב, שרומז על יחוד חכמה ובינה, כי שמן הוא חכמה וקטרת היא בינה. וע"כ מתו.

קנד) ועוד דדחקו שעתא וכו': ועוד, שהיו דוחקים את השעה להקריב קטרת בחיי אביהם, שלא הותר להקריב קטרת לשום אדם בחייו, כמ"ש להלן (פ) אחרי אות ס"ח) ועוד שלא היו נשואים, והיו פגומים, כי מי שלא נשא (דפ"י דף ל"ג ע"ב *) דף ל"ד ע"א (** דף ל"ג ע"ב)

מכל מומין דעלמא. בגין דמטרוניתא אתמר בה, (ז) כלך יפה רעיתי ומום אין בך, הכי לא צריך לקרבא לגבה מאן דאית ביה מום, ואוף הכי לא צריך למקרב לגבה זר (ח) והזר הקרב יומת והיינו ממז'ר, מו'ם זר. מום נוקבא, זר זכר. ובג'ד מני. (ט) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב ועל אינון דקריבין לה, כתיב בהון ויקריבו לפני יי' אש זרה אשר לא צוה אותם ותצא אש מלפני יי'. (*) ותאכל אותם וימותו.

קנז) וקרבו דאתוון אינון, יי' באיש, ה' באשה, ו' בבן חתן, ה' בכלה. זכאה איהו מאן ז' דאקריב אתוון דידו'ד, ביה ובאתתיה (כ) ובבריה ובברתיה, בקדושה ובברכה בנקיו בעונה ובבשת פנים בכל מדות טבין דכתיבין על מארי מתניתין.

קנח) ומתחממין באשין קדישין, דאיש ואשה דאינון אש, עולה ויורד, אש קדש דעצי המערכה, דאינון עצי הקדש אברין קדישין, ואש של גבוה נחית, דאיהו קדש הקדשים, ובגין תרין אשין אלין אמר נביא, (ל) באורים כבדו יי'. דאינון אשין דשכינתא, דבה כתיב (מ) כי יי' אלהיך אש אוכלה הוא.

קנט) ואינון אש עלאה כסא רחמים. אש תתאה כסא דין. (נ) ואינון בינה ומלכות (ס) מלכות אש עולה. בינה (ס) אש יורד. יהו'ה, עמודא דאמצעיתא, אחיד בתרווייהו. בינה יהו'ה מלכות.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ז) (שיר ד) לעיל אות לא צ"מ. מ) (במדבר ג) כ לגביה; לגבי. ל דקריב; דקרי. מ בבריה. נ והיינו. תקוני זהר תס"ט קג: נ) (ויקרא יח) בשלח קא צ"ע. ס ל"ג מלכות; אש עולה מלכות. ע ל"ג אש. (י) (ישעיה כד) חלק ג' רבו: תקוני זהר בהקדמה יא. תל"ו עו: זהר חדש עט ט"א שלה שמ"ה ט"ב ש"ה. ע) (דברים ד) לעיל אות קמט צ"ד.

תרין אשין

הסולם

מאמר

פנים ובכל מדות טובות הכתובים על ידי בעלי המשנה.

קנח) ומתחממין באשין קדישין וכו': ומתחממים באשות קדושות דאיש ואשה, שה"ס י"ה כנ"ל, שהם אש עולה ויורדת, כי אש הנקבה היא עולה ממטה למעלה, ואש הזכר יורדת ממעלה למטה. אש קודש של עצי המערכה, שהם עצי הקדש. האברים הקדושים, ואש של גבוה יורדת, שהיא קדש קדשים, ובשביל שתי אשות אלו, אמר הנביא, באורים כבדו ה', שהם האשות של השכינה, שבה כתוב, כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא.

קנט) ואינון אש עלאה וכו': והרע"ט מפרש דבריו, ואומר שאלו ב' אשות הנ"ל, הם, אש עליון שהוא כסא הרחמים, ואש תחתון שהוא כסא דין, שהם, בינה שה"ס הרחמים, ומלכות שה"ס דין. מלכות היא אש עולה ממטה למעלה, בינה היא אש יורדת ממעלה למטה

שהמטרוניתא, שהיא המלכות, נאמר בה, כלך יפה רעיתי ומום אין בך, וכך אין צריך לקרב אליה מי שיש בו מום. ואף כך, לא צריך לקרב אליה זר, והזר הקרב יומת. והיינו סוד ממז'ר, שהוא אותיות מום זר, שהם זכר ונוקבא דקליפות. מום, היא הנקבה, זר הוא הזכר. ומשום זה צוה ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב. ועל אותם שקרבו אליה, דהיינו נדב ואביהוא, כתוב בהם, ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אותם ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו.

קנז) וקרבו דאתוון אינון וכו': וקרבו האותיות, דהיינו יחוד אותיות השם, הוא, יי' באיש, ה' באשה, שהם סוד או"א, ו' בבן, חתן, שה"ס ז"א, ה' בכלה, שה"ס המלכות. אשרי הוא מי שמיחד ומקרב האותיות דהו"ה, בו ובאשתו, כנגד י"ה, ובבנו ובבתו, כנגד ד"ה, בקדושה ובברכה בטהרה בעונה ובבושת (דפו"י דף ל"ג ע"ב *) דף ל"ד ע"א)

קס) תפארת כד אחיד לון, שריא עליה חכמה, דביה כ"ח מ"ה. פ מ"ה :
 איהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א. כח דיליה, יו"ד וא"ו דל"ת. ה"א אל"ף. וא"ו אל"ף.
 וא"ו. ה"א אל"ף. וכלהו מ"ב אתוון, משתכחין בב"נ ובאתתיה ובבנוי, ובגין
 דא לית ב"נ שלים, אלא בבן ובת.

קסא) ומאן דלית ליה בן דאיהו ו', אסתלק י' ז מיניה. ומאן דלית ליה
 בת, דאיהי ה', אסתלק ה' עלאה, דאיהי אם, מן בת זוגיה. דאתוון לא שריין
 דא בלא דא. ובג"ד, באיש ואשה בן ובת, דאתעבידו כדקא יאות, שריא עלייהו
 יהו"ה, ואתקריאו ה בנים לקודשא ב"ה. הדא הוא דכתיב (ט) בנים אתם לידו"ד
 אלהיכם. ע"כ.

קסב) זאת משחת אהרן ומשחת בניו. רבי יוסי אמר, זאת ודאי משיחותא
 דאהרן. דהא אהרן אתמשח, ו ואייתי ממשח רבות עלאה מעילא, ונגיד ליה
 לתתא. ועל ידא דאהרן אתמשח, ה ממשחתא קדישא לאתברכא, ועל דא זאת
 משחת אהרן ומשחת בניו ודאי.

קסג) רבי יהודה פתח, (ק) ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי
 מה יש לך בבית. מהכא אוליפנא, דלית ברכתא שריא בפתורא ריקניא, ועל מלה

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

פ דאיהו ול"ג מ"ה. צ ל"ג מיניה. ק דאיהי ה' :
 לית ליה ה' דאיהי בת. ר ל"ג מן בנים עד בנים.
 ש ל"ג ואייתי. ת משיחותא.

(דברים יד) לך נג צ"ב. צ (ויקרא ז) חלק ג'
 כד. ק (מ"ב ד) לך צא צ"ה.

זאת משחת אהרן

הסולם

מאמר

לו בן, שהוא ו' דהויה, מסתלקת ממנו ו'
 דהויה. ומי שאין לו בת, שהיא ה' אחרונה דהויה,
 מסתלקת ממנו ה' עליונה, שהיא האם של
 בת זוגו, כי האותיות אינן שורות זו בלי זו.
 ומשום זה, באיש ואשה בן ובת, שנעשו
 כראוי, שורה עליהם הויה, ונקראים, בנים
 אתם לה' אלקיכם. (ע"כ רעיא מהימנא).
 קסב) זאת משחת אהרן ומשחת בניו :
 ר' יוסי אמר, זאת שהיא המלכות, היא ודאי
 המשחה של אהרן. כי אהרן נמשח מחכמה,
 והביא משמן המשחה העליון מלמעלה שיהא
 חכמה, והמשיכו למטה אל המלכות. וע"י אהרן
 נמשחה המלכות, ממשחת קדש להתברך. וע"כ
 נאמר, זאת משחת אהרן ומשחת בניו. ודאי
 קסג) רבי יהודה פתח וכו' : רי"פ,
 ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי
 מה יש לך בבית. מכאן למדנו, שאין הברכה
 שורה בשולחן ריק, ועל דבר ריק, ותאמר
 אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך שמן. אמר
 לה, אלישע, ודאי הוא עורת הנס מה שיש
 לך

למטה. הו"ה שהוא עמוד האמצעי. ת"ת,
 אחוז בשתייהן. וע"כ אש עליון ה"ס יה"ה, שיה
 ה"ס בינה, והו' הוא ת"ת האחוז בה. ואש
 תחתון ה"ס ה' אחרונה מלכות.
 קס) תפארת כד אחיד וכו' : תפארת
 כשנאחו בהן, בבי אשות הנ"ל בינה ומלכות,
 שורה עליו חכמה. שבו אותיות כ"ח מ"ה.
 מ"ה, היא יוד הא ואו הא, שבגימטריא מ"ה.
 כ"ח שלו, ה"ס מילוי המילוי של הויה דאלפין,
 כזה: יו"ד, וא"ו דל"ת. ה"א אל"ף, ואו, אל"ף,
 ואו. הא, אל"ף. ועם ד' אותיות הו"ה פשוטים
 בלי מילוי, הם ביחד מ"ב. דהיינו ד' אותיות
 הויה בלי מילוי, ועשר אותיות של הויה
 במילוי, וכ"ח אותיות של הויה במילוי המילוי.
 וכל מ"ב אותיות אלו נמצאות באדם, ובאשתו,
 ובבניה, שה"ס ד' אותיות הויה, (כנ"ל אות
 קנ"ז) אשר עם סוד המילוי, ועם מילוי המילוי
 הם מ"ב אותיות. ומשום זה אין האדם שלם,
 אלא בבן ובת.
 קסא) ומאן דלית ליה וכו' : ומי שאין
 (דפו"י דף ל"ד ע"א)

ריקנית. וחאמר אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוך שמן. אמר לה, ודאי סיועא דניסא הוא, דהא ודאי באתריה הוא, ומתמן ברכאן נפקין ושריין. מה כתיב הם מגישים אליה והיא מוצקת. והיא מוצקת סתם.

קסד) רבי יוסי אמר, ויעמוד השמן, א כמה דאוקמוה, דכתיב ה בקרן בן שמן. וכתיב ו שמן תורק שמך, לאחזאה דהא מהאי שמן, נגידין ברכאן על ידא דכהנא, וכהנא נגיד להו לתתא, ב ואמשח להאי זאת, הה"ד זאת משחת אהרן ומשחת בניו, וכתיב ה כשמן הטוב על הראש והא אתמר.

קסה) א קח את אהרן ואת בניו ואת הבגדים. רבי חייא פתח א כי עמך מקור חיים באורך נראה אור. כי עמך מקור חיים, דא שמן עלאה, דנגיד ולא פסיק לעלמין, דשריא בגו חכמה עלאה דכלא, הה"ד כי עמך, עמך שריא, ולא מתפרשא מנגד לעלמין, בחביבותא דכלא. מקור חיים, בגין דהיא מקורא ומבועא דחיים, לאפקא חיים לאילנא עלאה, ב ולאדלקא בוצינין. וע"ד ההוא אילנא ג אקרי עץ חיים, אילנא דנטיע ואשתרשא בגין ההוא מקורא ד חיים. קסו) וע"ד באורך נראה אור. באורך: דא אור דגניז לצדיקייא לזמנא

חלופי גרסאות

א כ"ג בד"ז; מוסיף ותעמוד מבועי ליה אלא ויעמוד ודאי בקימא לאנגדא ברכאן השמן כמה. ב ואתמשך. ג ל"ג אקרי. ד דמים.

מסורת הזהר

ה) (ישעיה ה) לך קמו צ"ב. ו) (שיר א) וירא ז צ"א. ת) (ההלים קלג) לך צב צ"א. א) (ויקרא ח) זהר חדש צא ט"ב שכ"ה. ב) (תהלים לו) חלק ג' קא. דרך אמת נ] נרות האצילות העליונות.

כי עמך מקור חיים

כי עמך מקור חיים באורך נראה אור. כי עמך מקור חיים. זה הוא שמן העליון הנמשך ואינו נפסק לעולם. שהוא שורה בתוך חכמה העליונה על הכל. ד"ש כי עמך, ששורה עמך באהבה שעל הכל, ואינו נפרד ממך לעולם, מקור חיים. שהיא בינה, כי חכמה ובינה הם דבוקים יחד ביוג שאינו נפסק לעולם. ונקראת הבינה מקור חיים, משום שהיא המקור והמבוע של החיים. שהוא השפעת החכמה שנקרא חיים. להוציא החיים מן החכמה. בשביל האילן העליון, שהוא ז"א, ולהדליק הנרות של המלכות. וע"כ האילן ההוא ז"א. נקרא עץ החיים. שהוא אילן הנטוע ונשרש במקור החיים ההוא שהוא בינה.

קסו) ועל דא באורך וכו': ועל כן, באורך נראה אור. באורך, זה הוא האור הגנוז לצדיקים לעתיד לבא. שכתוב וירא אלקים את האור כי טוב. ומאותו האור עתידים מתלבשים נר"ן האלו בנר"ן הבהמיים של האדם. ישראל להאיר לעולם הבא.

ד"א

הסולם

לך שמן, שהוא רומז על חכמה, כי ודאי במקומו הוא. במקום החכמה, שמשם יוצאות הברכות ושורות למטה. מה כתוב, הם מגישים אליה והיא מוצקת. שנאמר והיא מוצקת סתם, שלא נזכר מי מוצקת, כי סובב על החכמה. קסד) ר' יוסי אמר וכו': ר"א, ויעמוד השמן, היינו כמו שהעמידה, שכתוב בקרן בן שמן, שקרן פירושו מלכות, ושמן הוא חכמה. וכתוב, שמן תורק שמך, שפירושו שהשמן שהוא חכמה משפיע לשמן שהוא מלכות. להראות שמשמן הזה, שהוא חכמה, נמשכות ברכות על ידי הכהן, והכהן ממשיך אותו למטה, ומשח לזאת הזו שהיא המלכות. ז"ש, זאת משחת אהרן ומשחת בניו. שפירושו שזאת שהיא מלכות היא נמשחה על ידי אהרן, שהוא המשיך השמן מחכמה. וכתוב, כשמן הטוב על הראש וגו' הרי שהשמן. נמשך על ראש אהרן. והיא ממשיכה למלכות. והרי למדנו.

קסה) קח את אהרן וגו': קח את אהרן ואת בניו ואת הבגדים. ר' חייא פתח. (דפו"י דף ל"ד ע"א)

דאתי, דכתיב (ג) וירא אלהים את האור כי טוב. ומההוא נהירו זמנין ישראל לאנהרא * לעלמא דאתי.

קסז) ד"א כי עמך מקור חיים וגו', דא קב"ה, דאיהו אילנא עלאה במציעות גנתא, דאחיד לכל סטרין. מ"ט. בגין דאחיד ביה ה ההוא מקור חיים, ואעטר ליה בעטרין עלאין סחרניה דגנתא. כאימא דמעטרא ו לברה על כלא, הדא הוא דכתיב, (ד) צאינה וראינה בנות ציון וגו'. ובג"כ כי עמך מקור חיים, וע"ד באורך נראה אור.

קסח) רבי יצחק אמר, כי עמך מקור חיים, דא כהן גדול לעילא, לקבליה כהן גדול לתתא. בגין כך, אנגיד כהנא משח רבות עלאה קדישא לתתא, יאדליק בוצינין לעילא. דכהן גדול שלים בשלימו דז' יומין עלאין, לאתעטרא על כלא. קסט) לקבל דא ז' ימי ז מלואים, לכהנא דלתתא, לאשתכחא כלא כגוונא דלעילא. וע"ד ימי מלואים אקרונ: יומי אשלמותא. בגין ה דישתלים כהנא בשאר יומין אחרנין, לאשלמא ז' כחדא. ואלין ימי מלואים אקרונ, בגין דאתאחדן שאר אחרנין ביה. מאי קא מיירי. דכד כהנא אתער, כל שאר אחרנין ט מתערין עמיה.

קע) ובג"כ כתיב ומפתח אהל מועד וגו', עד יום מלאת וגו'. ז' יומין

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ג) (בראשית א) ב"א נ צ"א. (ד) (שיר ג) וארא ב ה בההוא. ו לבריה. ז ל"ג מן מלואים עד מלואים. צ"ה. (ז) דאשתלים; דישלים. ט אתערין.

כי עמך מקור חיים

הסולם

מאמר

שהוא חסד, שלם בשלמות ז' ימים העליונים, שהם חג"ת נהי"מ, להתעטר על כל הספירות. כי החסד כולל בתוכו כל ז' הספירות. קסט) לקבל דא ז' וכו': כנגד זה, שלמעלה, יש ז' ימי מילואים להכהן שלמטה בעולם הזה, כדי שימצא הכל כעין שלמעלה. וע"כ נקראים ימי מילואים, שפירושו ימי ההשלמה, כדי שיושלם הכהן, שהוא כנגד חסד, בשאר ימים אחרים, של ז' הספירות, כדי להשלים שבע ספירות ביחד. וע"כ נקראים אלו ימי מילואים, משום ששאר ספירות האחרות נתאחדו בו. שואל, מה זאת אומרת. ומשיב, שהפירוש הוא, שאם הכהן נתעורר להטפיע מתעוררת עמו גם שאר ספירות האחרות להטפיע, מתוך שהן התאחדו עמו יחד.

קע) ובג"כ כתיב ומפתח וגו': וכישום זה כתוב, ומפתח אהל מועד וגו' עד יום מלאת וגו', ז' ימים ודאי, כדי להשלים ז' ספירות, אז מתעטר הכהן למטה לגמרי כעין שלמעלה, כדי שבשעה שהכהן שלמטה יתעורר, יתעורר על

קסז) ד"א, כי עמך וגו': פירוש אחר. כי עמך מקור חיים וגו'. זהו הקב"ה, שהוא אילן העליון, ז"א, באמצע הגן, שהוא מלכות, הכולל כל הצדדים, הכולל ימין ושמאל. מהו הטעם. הוא, משום שאחת בו מקור חיים ההוא. שהוא בינה, ומעטרהו בעטרות עליונות מסביב הגן, כי הגן, שהוא המלכות, מלבשת את ז"א ונוטבת אותו, ואז ז"א מקבל המוחין דג"ר שה"ס עטרות, מבינה, שהיא כמו אם המעטרת את בנה על הכל. ז"ש צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו. ועל זה נאמר כי עמך מקור חיים. ועל זה, באורך נראה אור.

קסח) ר' יצחק אמר וכו': ר"א, כי עמך מקור חיים, זהו הכהן הגדול למעלה, שהוא חסד דז"א, וכנגדו הוא הכהן הגדול למטה, בעולם הזה, וע"כ ממשך הכהן שהוא חסד שמן המשחה העליון הקדוש, שהוא חכמה, למטה, אל המלכות, ומדליק הנרות שלמעלה, שהם ז' הספירות חג"ת נהי"מ, כי כהן הגדול, (דפ"י דף ל"ד ע"א *) דף ל"ד ע"ב)

ודאי, כדין אתעטר כהנא לתתא בכלא, כגוונא דלעילא. בגין דבשעתא דכהנא דלתתא אתער, כלא יתערון על ידיה לעילא, וישתכחון ברכאן לעילא ותתא. קעא) רבי אבא אמר, מאי שנא דמשח משה לאהרן. אלא, בגין דאיהו . ברא דההוא אתר מקורא דחיי. וכתיב (ה) מוליך לימין משה זרוע תפארתו. ומשה שמש כל אינון ז' ימי מלואין, לאשראה כלא עמיה דאהרן. קעב) רבי חזקיה הוה יתיב קמי דרבי אלעזר, א"ל, כמה נהורין אתבריאו עד לא אברי עלמא. א"ל ז'. ואלין אינון: אור תורה. אור גיהנם. אור גן עדן. אור כסא הכבוד. אור בית המקדש. אור תשובה. אורו של משיח. ואלין אתבריאו עד לא אתברי עלמא. ז' נהורין בוצינין אתאחדו ביה באהרן, והוא אדליק בוצינין מעילא לתתא. קעג) ר' אלעזר פתח (ו) הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר. הא תנינן, הכל היה מן העפר, אפילו גלגל חמה. מאן העפר. ההוא דשריא תחות כורסי יקרא קדישא.

חלופי גרסאות

אחיד כההוא ; ברא לההוא ; ברא ליה לההוא.

מסורת הזהר

(ה) (ישעיה סג) ב"א קצו צ"ב. (ו) (קהלת ג) ויחי רסז צ"א.

הכל היה מן העפר

קעב) ר' חזקיה הוה יתיב וכו': ר"ח היה יושב לפני ר' אלעזר. אמר לו, כמה אורזת נבראו מטרם שנברא העולם. אמר לו, שבעה, ואלו הם, אור תורה, אור גיהנם, אור גן עדן, אור כסא הכבוד, אור בית המקדש, אור תשובה, ואור המשיח. שה"ס ז' ספירות דבריאה חג"ת נהי"ת. ואלו נבראו מטרם שנברא העולם. שבעה אורות ונרות, דהיינו ז"ס, נתאחדו בו, באהרן, והוא הדליק את הנרות, והמשיך מו' נרות שלמעלה לז' נרות שלמטה.

מאמר הכל היה מן העפר

קעג) ר' אלעזר פתח וכו': ר"פ, הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר, הנה למדנו, הכל היה מן העפר ואפילו גלגל חמה. מה הוא העפר. הוא אותו העפר השורה תחת כסא הכבוד הקדוש, שהוא בינה. פירוש. שהוקשה לו לר' אלעזר, מה שלמדנו, הכל היה מן העפר, שהוא מלכות, ואפילו גלגל החמה, הרומו על הת"ת, הלא להיפך הוא, שהמלכות נאצלת מת"ת, ועל זה משיב, שהכונה היא על המלכות שבבינה, שהיא למעלה מת"ת, וממנה היה הכל, ואפילו גלגל החמה, שהוא ת"ת.

בספרא

הסולם

מאמר

על ידו הכל למעלה, כל ז"ס, ותמצאנה הברכות למעלה ולמטה.

קעא) ר' אבא אמר וכו': ר"א, מה השינוי שמשה שהוא ת"ת, משח את אהרן שהוא חסד, הגבוה מת"ת, ומשיב, אלא משום שהוא בן לאותו מקום שהוא מקור החיוב, שהוא בינה, וכתוב מוליך לימין משה זרוע תפארתו. ומשה שמש כל אלו ז' ימי מילואים להשרות הכל עם אהרן.

פירוש. משה הוא בן הבינה, שה"ס דעת, דהיינו ת"ת שעלה והכריע בין ב' קוין של הבינה ונעשה שם סוד הדעת, ויחד אותם זה בזה, והאירם, שמשום זה, כיון דתלת מחד נפקי, שיצאו, ג' קוין בבינה, חב"ד, חד בתלת קיימא, יצאו ג' קוין ונתפשטו גם בת"ת, שהם חג"ת, (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) ונמצא שמשה שה"ס בן הבינה, דהיינו דעת, הוא גבוה מן החסד, שהחסד הוא התפשטות שלו, שהוא נקרא ימין משה, דהיינו קו ימין שלו. כמ"ש מוליך לימין משה וגו', וע"כ שמש משה בז' ימי מילואים, כדי להשרות הז' ספירות, מן הדעת, על אהרן, (דפו"י דף ל"ד ע"ב)

קעד) בספרא דבי רב ייסא סבא, הכל היה מן העפר, אתר דכניש לכלא, מלמד, דנפקו שבילין להאי סטרא ולהאי סטרא, ואתכנשו לאנהרא, כעפרא דא דזרקין לה לכל עבר. וע"ד הכל היה מן העפר, והכל שב אל העפר ודאי. קעה) אלא מן העפר, דבי מקדשא קדישא. והאי עפר מעפרא עלאה, כד"א ועפרות זהב לו. כמה דאשתכח עובדא לתתא, הכי נמי הוא לעילא כגוונא דא. ואוקימנא עפר דבי מקדשא. דעלמא דא בה' אתברי. וע"ד, אפילו גלגל חמה. כ כמה דאת אמר, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם. ובגיני כך, הכל היה מן העפר. מאן עפר. ההוא דשרי תחות כורסי יקרא קדישא. קעו) כתיב (ח) כלך יפה רעיתי ומום אין בך. כלך יפה רעיתי, דא כנסת

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

כ ל"ג מן כמה עד מאן.

ז (איוב כח) מקץ לח צ"ד. וז (שיר ד) לעיל את לא צ"מ.

הכל היה מן העפר

הסולם

מאמר

וכמו שהמלכות קבלה צורת הבינה כך קבלה הבינה את צורת המלכות. וז"ש, והוא עפר, מעפרא עלאה הוא שעפר הוה קבל צורתו מעפרא עלאה, דהיינו מבינה, כמות דאשתכח עובדא לתתא, כמו שנמצאת פעולת שיתוף של המלכות בבינה למטה, במלכות, דהיינו שקיבלה צורת בינה, הכי נמי הוא לעילא כגוונא דא, כן ישנה פעולת השתוף למעלה בבינה כעין זה, שגם הבינה קבלה צורת המלכות. ופעולת השתוף הן במלכות והן בבינה נקראת עפר. ועל כן, ואוקימנא, עפר, פירושו, עפר דבי מקדשא, שפירושו, פעולת השיתוף של מלכות ובינה זו בזו, שוה סוד, דעלמא דא בה' אתברי שהכונה היא על פעולת השיתוף של המלכות בבינה, הנקראת ה' שממש נברא העולם, כי אם לא היתה פעולה זו לא היה יכול העולם להתקיים (כמ"ש לעיל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) שז"ס בה' בראם, ועל דא אפילו גלגל חמה, כי גם התפארת המרומן בגלגל החמה יצא מפעולת השיתוף הזאת. הרי, מאן עפר, ההוא דשארי תחות כורסי יקרא קדישא, שהיא בינה הנקראת כסא אל החכמה. באפן שגם ר' ייסא סבר שהיא בינה, אלא מה שאמר שהיא מלכות, כונתו צורת המלכות שקבלה הבינה, כי כונתו היא בעיקר על פעולת השיתוף שבמלכות מבינה. שהוא ה' דהבראם, ששורש זה הוא בינה.

קעד) בספרא דבי רב ייסא סבא וכו': בספרו של ר"י סבא, יש. הכל היה מן העפר, היינו המקום המקבץ הכל, שהוא המלכות, מלמד שיצאו שבילים לצד זה ולצד זה, דהיינו לימין ולשמאל, ונתקבצו להאיר בכל הצדדים, כעפר הוה שזורקים אותו לכל צד. וע"כ הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר. ודאי. ולפי"ז, שעפר פירושו מלכות, קשה על מה שאמר ר"א, אשר העפר, פירושו עפר שתחת כסא הכבוד הקדוש, שהוא מלכות שבבינה. קעה) אלא מן העפר וכו': ומשיב, אלא, מן העפר, פירושו, מן העפר שבביהמ"ק הקדוש, דהיינו מלכות, כמו שאמר ר' ייסא סבא, ועפר הוה, הוא מעפרא עלאה, מבינה, כש"א, ועפרות זהב לו, שפירושו בינה, שנקראת זהב, כי כמו שנמצאת הפעולה למטה במלכות, כעין זה, היא נמצאת גם כן למעלה בבינה. והעמדתו, שעפר פירושו, עפר בית המקדש, כי עולם זה שהוא מלכות נברא בה' שהיא בינה, ועל כן אפילו גלגל החמה היה מן העפר, כש"א אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, שפירושו בה' בראם, הרי שגם השמים שהם גלגל החמה נבראו בה', ומשום זה, הכל היה מן העפר. מי הוא עפר. הוא, אותו ששורה תחת כסא הכבוד הקדוש. שהוא בינה.

פירוש, שר' אלעזר מותרך דבריו, שאינם סותרים דברי ר' ייסא סבא, כי מה שאמר ר' ייסא, שעפר הוא מלכות, היינו מלכות הממותקת בבינה, המכונה עפר בית המקדש. ונודע, שבעת שעתה המלכות להתמתק בבינה, וקבלה המלכות צורת בינה, נכללו שתיהן זו מיו. (דפו"י דף ל"ד ע"ב)

קעו) כתיב כלך יפה וגו': כתוב, כלך יפה רעיתי ומום אין בך. כלך יפה רעיתי, זו כנסת ישראל. שהיא המלכות, ומום אין בך

ישראל. ומום אין בך, אלו סנהדרין דאינון לקביל שבעין ותרין שמהן. ע' נפש דנחתו עם יעקב, וקודשא בריך הוא על כלא. ועל דא אין בודקין מן הסנהדרין ילמעלה.

קעז) תנן, כתיב ^ט ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. מאן ממלכת כהנים. כד"א, זאת משחת אהרן ומשחת בניו, דכד אתברכא כנסת ישראל על ידא דכהני, ^ז כדין אתקרי על ^ט שמייהו, הה"ד ממלכת כהנים.

קעח) ר"ש אמר, תא חזי, ^נ מלכות כהנים לא אקרי, אלא ממלכת, ^ט דאמלכו לה כהני, ועבדו לה גבירתא על כלא. אבל ^ע מלכות כהנים לא אקרי, דהא מן השמים אקרי מלכות, מלכות שמים ודאי. והכא ממלכת, כד"א דכהני אמלכו לה, ומחבראן לה במלכא, וכדין היא ממלכת, על כל גנזי מלכא. ממלכת על כל זיני מלכא. ^ט ממלכת בעלאי ותתאי. ממלכת על כל עלמא.

קעט) ר' יוסי אמר, כתיב ^י ואגדתו על ארץ יסדה. ואגדתו: כד ^ס אזווג מלכא ^פ לקבלה, בכל אינון עטרין קדישין, בכנופיא חד, כדין ואגדתו כתיב.

קפ) רבי יצחק אמר, ואגדתו: כד"א, ^ס ולקחתם אגדת אוזב. מאי קא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

^ט (שמות יט) משפטים קנט צ"ת. ^י (עמוס ט) זהר ^ז חדש עו ט"ב ש"מ. ^כ (שמות יב) נח ל צ"ב. ^ל ל"ג מן כדין עד ועבדו לה, באמצע אות קע"ח. ^מ שמהן. ^נ ממלכת. ^ס דא מלכות ול"ג לה; דאז מלכו. ^ע ממלכת. ^פ לקבלא לכל.

^ס דרך אמת ^ס כשמזווג המלך יתי ויתי לשכינתו יתי ביחוד כל נצוצי האצילות שהם עטרות קדושים אזי הם נלם אגודה אחת ביחודי אמתי בלי פירוד.

ואגדתו על ארץ יסדה

הסולם

מאמר

מן השמים. שהם ז"א, היא נקראת מלכות. דהיינו מלכות שמים ודאי, וכאן נקראת ממלכת, שהוא כמו שאתה אומר, שהכהנים המליכו אותה וחיברו אותה במלך, בוי"א. ואז כשנתחברה עם ז"א. היא ממלכת על כל אוצרות המלך, ממלכת על כל נשק המלך, ממלכת בעליונים ובתחתונים, ממלכת על כל העולם.

בך, אלו הם הסנהדרין, שהם כנגד ע"ב שמות שבמלכות (כמ"ש לעיל וירא דף ע"ה ד"ה אליו) ועיקרם הוא ע', בסוד ע' סנהדרין ושני עדים. וכנגד שבעים נפש שירדו עם יעקב, והקב"ה על כולם, שהם ע"ב. וע"כ אין בודקין אחר מומין מסנהדרין ולמעלה.

קעט) ר' יוסי אמר וכו': רי"א, כתוב ואגדתו על ארץ יסדה. ואגדתו, היינו כשמזווג המלך, שהוא ז"א, כנגדה, כנגד המלכות שנקראת ארץ, בכל אלו עטרות הקדושות בקיבוץ אחד, דהיינו שג' מוחין חב"ד שלו הנקראים עטרות מתאגדים יחד בסוד ג' קוין, אז כתוב, ואגדתו. ושיעור הכתוב, שאגדתו, שהם ג' מוחין שלו, על ארץ יסדה, הוא משפיע אל המלכות שנקראת ארץ.

קעז) תנן כתיב ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. מהו ממלכת כהנים. הוא, כש"א זאת משחת אהרן ומשחת בניו. שפירושו, שזא"ת שהיא המלכות נמשחה מאהרן (כנ"ל אות קס"ב) כי כשנתברכה כנסת ישראל שהיא המלכות על, ידי הכהנים, אז היא נקראת על שם, ז"ש, ממלכת כהנים.

קפ) ר' יצחק אמר וכו': רי"א, ואגדתו, הוא כמו שאתה אומר, ולקחתם לכם אגדת אוזב. שואל מה זאת אומרת. ומשיב, כי כשמתחברים ז"א ומלכות יחד, והנולדת מתברכת

קעח) רבי שמעון אמר וכו': רש"א, בוא וראה, אינה נקראת מלכות כהנים אלא ממלכת, משום שהכהנים שהם חסד, המליכו אותה, עי"ז שממשיכים לה חסדים, והחכמה שבה מתלבשת בחסדים על היא מאירה ושולטת, ועשו אותה גבורה וזו הכל, אבל מלכות כהנים אינה נקראת, כי מבחינת מה שנמשכת (דפו"י דף ל"ד ע"ב *) דף ל"ה ע"א)

מיירי. דכד מתחבראן כחדא, ואתברכא מנייהו, כדין שלטא על כלא, ונהרא לעילא ותתא. וכלא בשעתא דכהנא פלח פולחנא, ואקריב קרבנא, ואקטר קטרת, ומכוון מלין לקרבא כלא כחדא. כדין כתיב, ואגדתו על ארץ יסדה. קפא) רבי יוסי אמר, כד נטל אהרן כלא נטלין עמיה, עד דאתברכא כנסת ישראל, ואתברכאן עלאי ותתאי. כדין כתיב, ברוך יי מציון שוכן ירושלם הללויה. וברוך שם כבודו לעולם וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן. קפב) ר' אלעזר הוה אזיל מקפוטקיא ללוד, והוה עמיה ר' ייסא ורבי חזקיה. פתח ר' אלעזר ואמר, ואשים דברי בפוך ובצל ידי כסיתך וגו'. תנינן, כל ב"נ דאשתדל במלי דאורייתא, ושפוותיה מרחשן אורייתא, קב"ה חפיא עליה, ושכינתא פרשא עליה גדפהא, הה"ד ואשים דברי בפוך ובצל ידי כסיתך. ולא עוד, אלא דהוא מקיים עלמא, וקב"ה חדי עמיה, כאלו ההוא יומא נטע שמיא וארעא. הה"ד, לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

צ ואתברכאן.

(? תהלים קלה) ויצא ק צ"ד. מ) (שם עב). ו) (ישעיה נא) הקס"ז נח צ"ב. ט) (שם) ש.ש.

ואשים דברי בפוך

הסולם

מאמר

כבודו את כל הארץ אמן ואמן. ששם כבודו, שהוא המלכות. מתברך מז"א. פירוש. ר' יוסי מחזק דבריו, שאמר לעיל (באות קע"ט), שאגדתו סובב על מוחין דז"א המאירים בהמלכות. ומוסיף, שהכתוב משמיענו, שאגדתו של ז"א, שהם ג' קוין שלו, אינם מתברכים בשלמות, דהיינו שיאירו גם בהארץ חכמה רק בשעה שעל ארץ יפדה, שמשפיע אותם ליסוד המלכות שנקרא ציון. כמ"ש ברוך ה' מציון וגו'. כי בעת שג' קוין דז"א אינם מאירים בהמלכות, אין לו אלא חסדים מכוסים מחכמה. וזהו שמשמיענו הכתוב, ואגדתו, שתאיר בשלמות, על ארץ יפדה. קפב) ר' אלעזר הוה וכו': ר"א היה הולך מקפוטקיא ללוד, והיו עמו ר' יוסי ור' חזקיה. פתח ר' אלעזר ואמר, ואשים דברי בפוך ובצל ידי כסיתך וגו'. למדנו, כל אדם העוסק בתורה ושפותיו דובכות תורה, הקב"ה מכסה עליו, והשכינה פורשת עליו כנפיה. ז"ש, ואשים דברי בפוך ובצל ידי כסיתך. ולא עוד, אלא שהוא מקיים את העולם, והקב"ה שמח עמו, כאלו ביום ההוא היה נטוע שמים וארץ. וזהו שהכתוב מסיים, לנטוע שמים וליסוד ארץ ולאמר לציון עמי אתה.

מכאן

מתברכת מן ג' קוין של ז"א, או היא שולטת על כולם, כלומר, שג' קוין דז"א מתלבשים בה, ושולטת עליהם, והיא מאירה למעלה ולמטה. וכל זה הוא בשעה שהכהן עובד עבודה ומקריב קרבן ומקטיר קטרת, ומכוון בדברים לקרב הכל ביחוד אחד. או כתוב, ואגדתו על ארץ יסדה.

פירוש. שר' יצחק חולק על ר' יוסי שפירש, שאגדתו סובב על המוחין דז"א, שהם משפיעים למלכות הנקראת ארץ. אלא שאומר שאגדתו משמע על אגדה שנתיסדה במלכות עצמה. כמו שנאמר ולקחתם אגדת אוב, שהאגדה נלקחת בידו, כן ואגדתו על ארץ יסדה, פירושו שז"א לוקח אגודת ג' קוין שלו, ומיסדם במלכות.

קפא) ר' יוסי אמר וכו': ר"א, כשאהרן גה"ס קו ימין, חסד דז"א, נוסע להשפיע למלכות, כולם נוסעים עמו, דהיינו כל ג' הקוין, עד שמתברכת כנסת ישראל מג' הקוין, ומתברכים העליונים שהם ספירות דז"א, והתחתונים שהם ספירות המלכות, או כתוב, ברוך הויה מציון שוכן ירושלם הללויה. שז"א שנקרא הויה מתברך מציון, שהוא יסוד המלכות. וברוך שם כבודו לעולם וימלא

(דפו"י דף ל"ה ע"א)

קפג) מכאן אוליפנא, דישראל אקרון בשמא דציון, דכתיב ולאמר לציון עמי אתה, ^ק וחמינא דכנסת ישראל אקרי בשמא דציון, דכתיב ^ט ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה.

קפד) תו פתח ואמר, ^ט צור תעודה חתום תורה בלמודי. צור תעודה. דא סהדוּתא דדוד, דכתיב ^ז ועדותי זו אלמדם. צור : היא קשורא, כמאן דקטר קטורא באתר חד. חתום תורה בלמודי. חתום תורה : חתימה דאורייתא, וכל ^ט נגידו ורבו דנגיד מלעילא, ^ט באן חתימה דיליה. בלמודי. בגין דתמן אתכנש רבו ומשחא, בין תרין קיימין, דתמן שריין, אתר כנישו דכל רבות ומשח דנגיד מלעילא, לאשדאה ליה בפומא דאמה, ולארקא ליה בהאי תעודה. וכדין אתקשר כלא קשרא חד מהימנא.

קפה) תא חזי, מה בין אינון דמשתדלי באורייתא, לנביאי מהימני. אינון דמשתדלי באורייתא, עדיפי מנביאי בכל זמנא. מאי טעמא. דאינון קיימי בדרגא עלאה, יתיר מנביאי, אינון דמשתדלי באורייתא קיימי לעילא, באתרא דאקרי ^ט תורה, דהוא קיומא דכל מהימנותא. ונביאי קיימי לתתא, באתר דאקרון נצח

חלופי גרסאות

ק חמינא. ר בין. ט ח"ת.

מסורת הזהר

ט) (ישעיה א) חלק ב' רצג : רצו : פ) (שם ה) חלק ג' צ : צא : רפא. זהר חדש פח ט"ג שכ"ה. צ) (תהלים קלב) ויצא עד צ"א.

דרך אמת ע) ההמשך שנמשך שפע העליון מלמעלה. פ) היכן נשפט להיות מתאסף שם כל השפע.

מה בין תורה לנביאים

הסולם

מאמר

צור תעודה, קשר המלכות הוא, על ידי זה, שחתום תורה בלמודי, אשר שפע התורה נחתמת, דהיינו שנגמרת בנצח והוד, ומהם ליסוד. ואז נקשרת המלכות ביסוד, לקבל השפע ונעשה הכל קשר אחד.

קפה) תא חזי מה זכר : בוא וראה, מה בין אלו העוסקים בתורה לנביאים הנאמנים, הוא, כי אלו העוסקים בתורה חשובים בכל זמן מנביאים, מהו הטעם. משום שהם עומדים במדרגה עליונה יתירה מנביאים, כי אלו העוסקים בתורה עומדים למעלה במקום הנקרא תורה, שהוא ז"א, שהוא קיום כל האמונה. שהיא המלכות, שאין לה משחו אלא מה שז"א נותן לה. והנביאים עומדים למטה דהיינו למטה מחזה דז"א, במקום שנקרא נצח והוד. וע"כ אלו שעוסקים בתורה, חשובים מנביאים, והם עליונים יותר מהם. כי אלו עומדים למעלה, ואלו עומדים למטה, ואלו שאומרים דברים ברוח הקודש, עומדים למטה מכולם. כי רוח הקדש נמשך מן המלכות שהיא למטה מכולם.

זכאי

קפג) מכאן אוליפנא דישראל זכר : מכאן למדנו, שישראל נקראים בשם ציון, שכתוב, ולאמור לציון עמי אתה. וראינו, שכנסת ישראל נקראת בשם ציון, שכתוב, ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה.

קפד) תו פתח ואמר זכר : עוד פתח ואמר, צור תעודה חתום תורה בלמודי. צור תעודה, זו היא עדותו של דוד. דהיינו מלכות. שכתוב, ועדותי זו אלמדם. צור פירושו קשר, כמי שקושר קשר במקום אחד וצור תעודה, פירושה המלכות קשורה. חתום תורה בלמודי, חתום תורה, פירושו חתימת התורה. שהיא ז"א, שכל השפע והגדלות הנמשכים מלמעלה, איפה היא החתימה שלו. דהיינו הגמר, היא בלמודי, שהם נצח והוד, הנקראים למודי ה', כי שם מתקבצים הגדלות והשמן בין שני עמודים, נז"ה, לשרות שם, שהם מקום כל הגדלות והשמן הנוול מלמעלה, מתחת שנקרא תורה, לשפוך אותו אל פי היסוד, ולהריק אותו בתעודה הזו, שהיא המלכות, ואז מתקשר הכל קשר נאמן אחד. ויהיה שיעור הכתוב, (דפויי דף ל"ה ע"א)

והוד. ועל דא, ת אינון דמשתדלי באורייתא, עדיפי מנביאי, ועלאין מנהון יתיר. דאלין קיימין לעילא, ואלין קיימין לתתא. אינון דאמרי מלין ברוח הקדש, קיימי לתתא מכלהו.

קפו) * זכאין אינון דמשתדלי באורייתא, דאינון בדרגא עלאה יתיר על כלא. ב מאן דלעי באורייתא, לא אצטריך לא לקרבנין, ולא לעלוון. דהא אורייתא עדיף מכלא, וקשורא דמהימנותא ג דכלא. ועל דא ד כתיב, ק דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. וכתבי, ה) שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול. קפו) עד דהוו אזלי, אשכחו חד גברא דהוה אתי, וג' ענפי הדס בידיה, קריבו גביה, אמרו ליה למה לך האי. אמר לרווחא אובדא. אמר רבי אלעזר שפיר קאמרת. ה אבל ג' אלין למה. אמר ליה, חד לאברהם. חד ליצחק, וחד ליעקב. וקשירנא להו כחדא, וארחנא בהו. בגין דכתיב, ו) לריח שמניך טובים שמן תורק שמך. בגין דבהאי ריחא, אתקיים חולשא דנפשא, ו) ובהימנותא דא אתקיימא, ואתנגידו ברכאן מעילא ותתא. אמר רבי אלעזר זכאה חולקיהון * (ד ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי.

קפח) תא חזי, לית ז' עלמא מתקיימא, אלא על ריחא, ומריחא דא אשתמודעא ריחא אחרא. דהא ז' בשעתא דנפיק ח שבתא, וסלקא נפשא יתירא,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

קפ) (משלי ג) וארא נח צ"ט. ה) (תהלים קיט) חלק ת מוסיף אקרון אינון. א מוסיף ועיד זכאין. ב מוסיף ג' קעו : ו) (שיר א) וירא ז צ"א. ועיד מאן. ג דא. ד ל"ג כתיב. ה ל"ג אבל. ו) בכהימנותא דא ואתקיימא. ז נפשא. ח מוסיף שבתא נפרה החבילה.

דך אמת ז' ויקהל רח ע"ב.

מאמר

הסולם

הריח

טובים שמן תורק שמך. כי בריח הזה מתקיימת חולשת הנפש, ומתקיימת באמונה זו, שהיא המלכות. ונמשכות ברכות מלמעלה ומלמטה. פירוש. כי ריח, רומז על הארת החכמה המתגלה במלכות. שהיא נמשכת מג' קוין דז"א, שה"ס ג' הדסים, וע"כ כשמריחים את ההדסים צריכים לכוון להמשיך הארת החכמה מהם אל המלכות. אמר ר' אלעזר, אשרי חלקם של ישראל בעולם הזה ובעולם הבא. קפח) ת"ח לית עלמא וכו': בוא וראה, אין העולם מתקיים אלא על הריח, ומריח הזה שמריחים למטה, נודע ריח אחר למעלה. שה"ס הארת חכמה. כי בשעה שיוצא השבת, והנפש יתירה שאדם קונה בשבת מסתלקת, ונשארים נפש ורוח של האדם מפורדים ועצובים, בא הריח הזה, שממשיכים אותו ע"י ריח ההדסים, והנפש והרוח מתקרבים על יד זה אל זה, ושמחים.

ועל

קפו) זכאין אינון דמשתדלי וכו': אשרי הם העוסקים בתורה, שהם במדרגה עליונה יתירה על כולם. מי שעוסק בתורה, אינו צריך לא לקרבנות ולא לעולות. כי התורה יותר טובה מכל, והיא קשר של אמונת כל. דהיינו קשר המלכות. וע"כ כתוב, דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. וכתוב, שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול. קפו) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, פגשו איש אחד שהיה בא, וג' ענפי הדס בידו. קרבו אליו, אמרו לו, למה לך זה. אמר, כדי לתת הרוחה אל האובדת. דהיינו הנשמה יתרה הנאבדת מנפש האדם במוצאי שבת. אמר ר' אלעזר, יפה אמרת, אבל שלשה למה לך, היה די בהדס אחד. אמר לו, אחד לאברהם אחד ליצחק ואחד ליעקב. שהם ג' קוין, חסד גבורה ת"ת. וקשרתי אותם יחד, והרחתי בהם משום שכתוב, לריח שמניך (דסויי דף ל"ה ע"א *) דף ל"ה ע"ב)

ואשתארוּן נפשא ורוחא מתפרשן עציבין, אתא ריחא דא, ומתקרבן דא בדא וחדאן.

קפט) ועל דא, בעי רוחא בתר רוחא, לקבלא ריחא, כיון דאתקבל ריחא מתקרבן כחדא וחדאן. כי האי גוונא ריחא דקורבנא, ׀ בריחא מתקרבין כלא כחדא, ומתלהטן בוציני וחדאן.

קצ) ת"ח, תרי [p] בוציני, חד לעילא וחד לתתא, אי להיט ב"נ האי בוצינא דלתתא, ׀ וכבי לה ׀ לההוא דלעילא, ההוא תננא דסליק ׀ מבוצינא תתאה, להיט ההוא בוצינא עלאה. כך תננא דקרבנין, האי תננא דסליק, להיט ׀ בוציני עלאי, ומתלהטן בחד, ומתקרבין כלהו כחדא, בריחא דא. ובג"כ, ריח ניחח ליי, ׀ והא אוקמוה.

קצא) ועל דא, ריחא דקרבנא, קיומא דכלא, וקיומא דעלמא. וקרבנא על ידא דכהנא, דמקרב כלא. ובג"כ, ׀ שבעה יומי אשלמותא, אשתלימו ביה, בגין דיתברכוּן כלהו בפולחניה, וישתכחו חדוואן וברכאן לעילא ותתא.

קצב) כתיב (ח) יי' אלהי אתה ארוממך וגו', האי קרא אוקמוה, יי' אלהי אתה. דבעי ב"נ לאודאה לשמא קדישא, ולשבחא ליה על כלא. ומאן אתר שבחא דיליה, כמה דאוקמוה. והכא מעמיקא דכלא, דכתיב כי עשית פלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (ישעיה כה) נח קו צ"ב. זהר חדש נג ט"ב שי"ג. ׀ מוסיף בריחא דא. י' ואתלהטן. ׀ וקפי; ל"ג וכבי לה לההוא דלעילא. ל' ל"ג לההוא דלעילא. מ' ל"ג מבוצינא תתאה. נ' ל"ג בוציני עלאי. ׀ מוסיף אשה והא; אשא הא. ע' ל"ג שבעה. דרך אמת [ק] נח ע"א ור"ל שעי' הלוה העולה מנר התחתון נדלק גם נר העליון שעומד למעלה ממנו וכן הענין בקרבנות שעי' להב הקרבנות העולה למעלה נדלק גם נר העליון שבצילות ומתעורר להאיר בכל העולמות שפע ברכה.

הריח

הסולם

מאמר

הספירות יחד בריח הזה, ומשום זה ריח ניחח לה'. וכבר העמידוהו.

קצא) וע"ד ריחא דקרבנא וכו': וע"כ, ריח הקרבן הוא קיום הכל וקיום העולם, והקרבן הוא על ידי הכהן המקריב הכל, ומשום זה, שבעת ימי מילואים נשלמים בו, שהם כנגד ז"ס חג"ת נהי"מ, כדי שכולם יתברכו בעבודתו, ושמחות וברכות תמצאנה למעלה ולמטה.

קצב) כתיב ה' אלקי וכו': כתוב, ה' אלקי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אמן. מקרא זה העמידוהו. ה' אלקי אתה, היינו, שצריך האדם להודות להשם הקדוש, ולשבחו על הכל. ומאיוה מקום השבח שלו, הוא כמו שהעמידוהו. וכאן הוא, מהעמוק מכל, שהוא כתר, שכתוב כי עשית פלא, פלא, פירושו כמו שכתוב, ויקרא שמו פלא, שהוא כתר. וכבר למדנו את זה עצות מרחוק

קפט) ועל דא בעי וכו': וע"כ, צריך הרוח של האדם אחר הרוח שלמעלה, שהוא ז"א, לקבל את הריח, שה"ס הארת החכמה, כיון שמתקבל הריח מתקרבים רוח ונפש שלמעלה, שהן ז"ו, וכן רוח ונפש של האדם, זה אל זה, ושמחים. כעין זה הוא, ריח של הקרבן, שבריח הזה מתקרבים הכל יחד, דהיינו כל הספירות של ז"א, ומתלהטים מהם הנרות, שהם הספירות של המלכות, ושמחים. קצ) ת"ח תרי בוציני וכו': בוא וראה, שני נרות, אחד למעלה ואחד למטה, אם אדם מדליק אותו הנר שלמטה, ומכבה אותו הנר שלמעלה, עשן ההוא העולה מן הנר שלמטה מדליק אותו הנר שלמעלה. (כמ"ש ז"ו לעיל נח אות רמ"א), כך העשן של הקרבן, עשן הזה העולה מן הקרבן, גורם להמשכת הארת החכמה למעלה, ומדליק נרות העליונים, שהם ז"א ומלכות, ונדלקים יחד, ומתקרבות כל (דפו"י דף ל"ה ע"ב)

פלא: כמה דכתיב, א ויקרא שמו פלא, והא אתמר. עצות מרחוק, פ עצות: כד"א, יועץ. מרחוק: דכתיב ב מרחוק יי נראה לי. וכתיב, ג ממרחק תביא לחמה.

קצג) אמונה אמן, כד"א, ד אל אמונה ואין עול. ואוקמוה אמונה בלילה, כד"א ה ואמונתך בלילות. וכתיב וי חדשים לבקרים רבה אמונתך, וזמין קב"ה לדכאה לון לישראל מחוביהון, כמה דכתיב ז וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם. בילאי"ן.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) (שם ט): חלק ג' ל: לא. קלב ב) (ירמיה לא) שמות
 סא צ"צ. ג) (משלי לא) וירא סט צ"ב. ד) (דברים לב) תולדות לו צ"ו. ה) (תהלים צב) ב"א שלה צ"ג.
 ו) (איכה ג) ב"א צד צ"א. ז) (יחזקאל ל) וישב לו צ"א.

מאמר

הסולם

אמונה בלילה

מרחוק, עצות הוא כמו שאתה אומר פלא יועץ דהיינו בינה שנקראת עצה. מרחוק, כמ"ש, מרחוק ה' נראה לי, וכתוב ממרחק תביא לחמה, שפירושו חכמה, אשר עצות, שהיא בינה, מקבלת ממנה.
 קצג) אמונה אמן: היינו כש"א, אל אמונה ואין עול. והעמידוהו, אמונה היא (דפו"י דף ל"ה ע"ב)

בלילה, דהיינו מלכות שנקראת לילה נקראת ג"כ אמונה, כמ"ש ואמונתך בלילות, וכתוב, חדשים לבקרים רבה אמונתך, שהוא מלכות, ועתיד הקב"ה לטהר את ישראל מעונותיהם, כמ"ש זרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.
 סליק פרשת צו

פרשת שמיני

(א) ויהי ביום השמיני וגו'. ר' יצחק פתח, (ב) ברוך יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. זכאין אינון ישראל, דקודשא ב"ה יהיב לון אורייתא קדישא, חדווא דכלא, חדווא דקב"ה, (ג) א ואטיילותא דליה, דכתיב, (ד) ואהיה שעשועים יום יום. ואורייתא ב כלא, חד שמא קדישא איהי דקב"ה. ובאורייתא אתברי עלמא דכתיב, (ה) ואהיה אצלו אמון אל תקרי אמון אלא אמון. (ו) ובאורייתא אתברי ב"נ, הה"ד (ז) ויאמר אלהים נעשה אדם. אמר קודשא ב"ה לאורייתא, בעינא למברי אדם. אמרה קמיה, האי ב"נ זמין ג למחטי ולארגזא קמך, אי לא תאריך רוגוך עליה, היך יקום בעלמא. אמר לה, אנא ואת נוקים ליה בעלמא, (ח) דהא לאו למגנא ד אתקרינא ארך ה אפים. (ט) רבי חייא אמר, תורה שבכתב ותורה שבעל פה אוקמוה ליה לב"נ בעלמא, הה"ד נעשה אדם בצלמנו כדמותינו. רבי יוסי אמר מהכא, (י) את אשר

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (ויקרא ט) בהשמות רנח : לו. : לח. (ב) (איוב לח) ב"ב כט צ"ד. (ג) (משלי ח) תולדות א צ"ד. (ד) (שם) שם. (ה) (בראשית א) תרומה רפו צ"ג. (ו) (קהלת ב) חלק ג' קסח. קצב. (ז) דרך אמת א] שיעשוע שלו. [ב] לא לחנם נקראתי ארך אפים.

באורייתא אתברי בר נש

הסולם

מאמר

אל התורה. רוצה אני לכרוא אדם. אמרה לפניו, אדם הזה עתיד לחטוא ולהרגיו אותך. אם לא תאריך אפך עליו, איך יתקיים בעולם. אמר לה, אני ואת נעמיד אותו בעולם. כי לא לחנם אני נקרא ארך אפים. (ג) ר' חייא אמר וכו': רח"א תורה שבכתב, שהיא ז"א, ותורה שבעל פה, שהיא המלכות, העמידו את האדם בעולם. זה שכתוב, נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, שכתוב, לשון רבים. רבי יוסי אמר, זה נשמע מכאן, את אשר כבר עשהו. עשוהו ודאי, דהיינו לשון רבים, וזה הוא צלם ודמות שעשו שניהם את האדם, צלם בדכר, שהוא ז"א הנקרא צלם דמות

(א) ויהי ביום השמיני וגו': ר' יצחק פתח, ברוך יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלקים. אשריהם ישראל שהקב"ה נתן להם התורה הקדושה, שהיא שמחת הכל, שמחת הקב"ה, ומקום טיול שלו. שכתוב, ואהיה שעשועים יום יום. וכל התורה היא שם אחד קדוש של הקב"ה. ובהתורה נברא העולם. שכתוב, ואהיה אצלו אמון, אל תקרא אמון, אלא אמון, שהיתה כלי אומנות שלו לבריאת העולם. (ב) ובאורייתא אתברי בר נש וכו': ובהתורה נברא האדם. ז"ש, ויאמר אלקים נעשה אדם. שכתוב, לשון רבים, אמר הקב"ה (דפויי דף ל"ה ע"ב)

כבר עשוהו, עשוהו ודאי. ודא הוא צלם ודמות, צלם: בדכורא. דמות: בנוקבא וע"ד שירותא דאורייתא ב', ואוקמוה.

(ד) ר' יצחק אמר, מפני מה ב' פתיחא וסתימא. אלא, בשעתא דב"נ אתי * לאתחברא באורייתא, הרי היא פתיחא לקבלא ליה, ולאשתתפא בהדיה. ובשעתא דב"נ, סתים עינוי מנה, ויהך לארחא אחרא, הרי היא סתימא, מסטרא אחרא. כד"א, אם יום תעזבני יומים אעזבך. ולא ישכח פתחא, עד דיתוב לאתחבר בה באורייתא אנפין באנפין, ולא יתנשי מנה. וע"ד אורייתא פתחת קמי בני נשא ואכרזא וקרי להון (י) אליכם אישים אקרא וגו' וכתוב (ח) בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר.

(ה) ר' יהודה אמר, ב', תרין גגין, וחד דאחיד לון. מאי קא מיירי. אלא חד לשמיא וחד לארעא, וקב"ה אחיד וקביל לון.

(ו) ר' אלעזר אמר, ג' ז נהורין ח אינון עלאין קדישין, דאחידן כחדא, ואינון כללא דאורייתא, ואלין פתחין פתחא לכלא. פתחין פתחא למהימנותא, ואלין ביתא דכלא. ועל דא בית אקרו, דאלין אינון ביתא. ובג"כ שירותא דאורייתא ב'. דהא היא אורייתא ט הוי אסוותא דעלמא.

(ז) ובג"כ, מאן דאשתדל באורייתא, כאלו אשתדל ביה בשמא קדישא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (משלי ח) תקונים חדשים צ"ט ס"ד ש"ז. (ח) (שם) ו ל"ג מן כד"א עד ולא ז נהורין; צדדין. ח אלון. ט הוי בית ואסותא; ביה הוי אסותא; הוי ואסותא. (א) תרומה רצנ צ"מ. י ל"ג ביה.

מאמר

הסולם

באורייתא אתברי בר נש

(ה) ר' יהודה אמר וכו': רי"א ב' היא צורת שני גגות, וקו אחד המחברים. מה זאת אומרת. אלא גג אחד למעלה לשמים, שהם ז"א, גג אחד למטה לארץ, שהיא המלכות, והקב"ה, שהוא יסוד, אחוז בהם ומקבל אותם. (ו) רבי אלעזר אמר וכו': רי"א, ג' אורות עליונים קדושים הם, דהיינו ג' קוין, האחתים יחד, והם כלל התורה, והם פותחים פתחים לכל, פותחים פתחים ומשפיעים אל האמונה, שהיא מלכות, והם בית לכל. ועל כן נקראים בית, כי אלו ג' קוין שבב', הירומזים על ג' קוין דז"א, הם בית. ומשום זה התחלת התורה היא ב' כי היא התורה, והיא רפואת העולם.

(ז) ובגין כך מאן וכו': ומשום זה, מי שעוסק בתורה, כאלו עוסק בשם הקדוש. והנה למדנו, שהתורה כולה, היא שם קדוש עליון אחד, ומשום שהיא שם קדוש, היא מתחילה בב', שהיא כלל השם הקדוש, דהיינו ג' ווין שבסוד ויסע ויבא ויט, שהם ג' קוין דז"א, כנ"ל

דמות בנוקבא, שהיא המלכות הנקראת דמות, והטעם של המלה צ"מ נתבאר (לעיל בהקסה"ז דף קפ"א ד"ה דכתיב ע"ש) והמלכות נקראת דמות, שהיא מלשון דממה, מטעם שאין לה מעצמה כלום אלא מה שמקבלת מז"א ונשמת אדם נולדה מזוג ז"א ומלכות, ע"כ נאמר בצלמנו כדמותינו. וע"כ התחלת התורה היא ב', שהיא רומזת על ז"א ומלכות, והעמידה. (ד) ר' יצחק אמר וכו': רי"א, מפני מה הב' פתוחה מצד אחד וסתומה מצד אחד. ומשיב, אלא בשעה שאדם בא להתחבר בתורה, הרי היא פתוחה לקבל ולהשתתף עמו, ובשעה שאדם סוגר את עינוי ממנה, והולך לדרך אחר, הרי היא סתומה מצד האחר, כמו הב', כש"א, אם יום תעזבני יומים אעזבך, ולא ימצא פתח עד שישוב ויתחבר בהתורה פנים בפנים, ולא ימוש ממנה. וע"כ התורה פותחת לקרוא בני אדם ומכרות וקוראת אותם, אליכם אישים אקרא וגו'. וכתוב, בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר.

(וסוי דף ל"ה ע"ב * דף ל"ו ע"א)

והא אתמר, דאורייתא כלא, כ חד שמא קדישא עלאה ל איהי. ובגין דאיהי שמא קדישא, פתחא בבית, דאיהי מ כללא דשמא קדישא, בתלת קשרי מהימנותא. (ח) ת"ח, כל אינון דמשתדלי באורייתא, מתדבקין ביה בקב"ה, ומתעטרי בעטרי דאורייתא, ואתרחימו לעילא ותתא, וקב"ה אושיט לון נ ימיניה כ"ש אינון דמשתדלי באורייתא נמי בליליא. והא אוקמוה, דאינון משתתפי ס בשכינתא ואתחברו כחדא. וכד אתי צפרא, קב"ה מעטר להו, בחד חוטא דחסד, לאשתמודעא ע בין עלאין ותתאין.

(ט) וכל אינון ככבי צפרא, בשעתא דכנסת ישראל, וכל אינון דלעאן באורייתא, אתאן לאתחזאה קמי מלכא, כלהו מזמרי כחדא, הה"ד ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מאי ויריעו. כד"א, ס רועה התרועעה הארץ. דאינון דינין מתברין, ואתברו כלהו מקמי בקר, פ כד אתער בקר בעלמא, כד"א, י וישכם אברהם ז בבקר. וע"ד ויריעו כל בני אלהים. (י) ר' אלעזר הוה אזיל באורחא, אשכחיה לר' פנחס בן יאיר ק דהוה אתי, געא חמריה. א"ר פנחס, ודאי ר ג בקלא דחדוותא דחמרא, ט חמינא י אנפין חדתין ישתכחון הכא, ד כיון דנפק מבתר ענפוי דטורא, חמא ליה לר'

מסורת זוהר

חלופי גרסאות

(ט) (ישעיה כד) חלק ג' כב : תקוני זהר תי"ג כח : כ ל"ג חד. ל הוי. מ שמא ול"ג כללא. נ מוסיף (בראשית כב) תרומה רסו צ"ז. ימיניה וקב"ה ארשים לון. ס בכ"י. ע ביה. פ ואתער יל"ג כד. צ מוסיף בבקר ויחבש את חמורו. ק ל"ג דהוה אתי. ר בטקולא. ש חמית. ת ל"ג אנפין חדתין ישתכחון הכא.

דרך אמת ג] בשקול שמחת החמור ראית. ר"ל ראיות חמור א' שבא לנגדך ולכן אתה שמח וצועק. ד] מיד שיצא מאחורי ראשי ההר מתפשטים באורך מעצם ההר כענפים המתפשטים מעצם האילן וראה שר"א בא לנגדו ורוכב על החמור.

מאמר

הסולם

באורייתא אתברי בר נש

(כנ"ל בשלה אות קע"ג) שהם ג' קשרים המשפיעים על האמונה, שהיא המלכות. (ח) ת"ח כל אינון וכו' : בוא וראה, כל אלו העוסקים בתורה, מתדבקים בהקב"ה, ומתעטרים בעטרות התורה, ואהובים למעלה ולמטה, והקב"ה מושיט להם ימינו, שהוא חסד. ומכל שכן אותם שעוסקים בתורה גם בלילה, שהעמידו, שהם משתתפים בשכינה ומתחברים יחד. וכשבא הבקר, הקב"ה מעטר אותם בחוט אחד של חסד, שיהיו נודעים בין העליונים ובין התחתונים.

(ט) וכל אינון כוכבי וכו' : וכל אלו ככבי בקר, בשעה שכנסת ישראל, שהיא המלכות, וכל אלו העוסקים בתורה באים להראות לפני המלך, ז"א, כולם מזמרים ביחד. ו"ש ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלקים. מהו ויריעו. הוא כש"א. רועה התרועעה הארץ. דהיינו לשון שבירה, כי אלו (דפו"י דף ל"ו ע"א)

יוד) רבי אלעזר הוה וכו' : ר' אלעזר היה הולך בדרך, מצא את ר' פנחס בן יאיר שהיה בא, וחמורו היה נוער. אמר ר' פנחס, בקולו השמח של החמור, אני רואה ודאי שפנים חדשות תמצאנה כאן, כיון שיצא מאחורי אגפיו של ההר, ראה את ר' אלעזר שהיה בא, אמר, ודאי קול שמחת החמור נתקיים. ירד ר' אלעזר אליו ונשק אותו. אמר לו, אם נאות אתה להתחבר עמי בדרך אחד, נלך ונתחבר יחד. ואם לא, קח דרכך ולך. אמר לו, ודאי כנגדך הלכתי, כיון שמצאתי אותך, אלך אחריך ונתחבר יחד. שופסא, פירושו רצון. כי תרגום, אל תאבה. הוא אל תטפוס

אלעזר א דהוה אתי, אמר ודאי ב ה] קלא דחדוותא אשתלים. נחת ר' אלעזר לגביה, ונשיק ליה, א"ל ו] אי טופסא דארחא, ג חד לגבך, ד גזיל ונתחבר כחדא. ז] ואי לאו טול ה ארחך וזיל. א"ל, ודאי לקבלך אזילנא, כיון דאשכחנא לך, איזיל אבתרך ונתחבר כחדא.

יא) פתח רבי פנחס ואמר, ס) יברכך יי מציון וראה בטוב וגו'. יברכך יי מציון, מ"ט מציון. בגין ו דהא מתמן נפקי ברכאן לכלא. הה"ד כי שם צוה יי את הברכה חיים עד העולם. ובג"כ יברכך יי מציון ז דהא מתמן נפקי ברכאן לכלא. וראה בטוב ירושלם, ח דבגיני ציון ירושלם אתברכא, דכיון דציון אתמלי ברכאן, כדין ירושלם אתברכא, ואשתכחו בה רחמים. וכד ירושלם א אתברכא, כל . עמא אתברכא.

יב) כל ימי חיך, דלא יתחזי קשת ביומך, כמה לאבוך. ועל דא וראה בטוב ירושלם כל ימי חיך. וראה בנים לבניך, דחלי חטאה, כ חסידין, קדישין, כדין שלום על ישראל. מאי שלום על ישראל. אלא, כמאן דאמר שלמא על רישיה דמלכא, דלא יחסר כלא. כך שלום על ישראל, בומנא דצדיקייא ישתכחון בעלמא.

יג) פתח ר' אלעזר ואמר, ז) עטרת זקנים בני בנים ותפארת בניב אבותם.

מסורת ההור

חלופי גרסאות

כ) (תהלים קכח) חלק ג' קיו : ככו. ז) (משלי יז). א ל"ג דהוה אתי. ב טקולא. ג ל"ג חד. ד מוסיף גזיל הכא. ה ארחא. ו דתמן שראן ברכאן לאשתתפא [; לאשתכחא]. ז ל"ג דהא מתמן נפקי ברכאן לכלא. ח דבגיני אתברכא [; מוסיף ציון]. ט מוסיף אתברכא מציון. י עלמא. כ ל"ג חסידין.

דרך אמת ה] משקל השמחה נשלם בכל דבר וירד רבי אלעזר מהחמור לנשקו כמבואר. ו] אם טופט וציון הדרן שלפניך הוא לצורכך והוא דרכך שחה צריך לילך בה נלך לכאן ונתחבר כאחד. ז] ואם אין טופט הדרן שלך לכאן קח דרכך הצריך לך וזל. והשיב ודאי לקבלך אזילנא כנגדז באתי לקבל פניך אזלי אמצאך.

מאמר

הסולם

ציון וירושלים

תטפוס. (משלי א') וכן, בזאת יאותו, מתרגם, בדא יטפסוק, (בראשית ל"ד).
יא) פתח רבי פנחס וכו' : פר"ט ואמר, יברכך ה' מציון וראה בטוב ירושלים. שואל, יברכך ה' מציון, מהו הטעם מציון. ומשיב, כי משם, מציון, שהוא יסוד המלכות, יוצאות ברכות לכל. ז"ש, כי משם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם. ומשום זה, יברכך ה' מציון, כי משם יוצאות הברכות לכל. וראה בטוב ירושלים, כי בשביל ציון, מתברכת ירושלים, שהיא מלכות, כיון שציון שהוא יסוד המלכות, נתמלא עם ברכות, אז מתברכת ירושלים, שהיא המלכות, ונמצאים בה רחמים, וזשמתברכת ירושלים, מתברך כל העם.
יב) כל ימי חיך : היינו, שלא תהיה נראית קשת בימך, כמו לאביך, ר' שמעון (דפ"י דף ל"ו ע"א)

בן יוחאי, שלא נראתה הקשת בימיו. (כנ"ל ויקרא רל"ט ע"ש) כי הקשת מורה על דינים. ועל זה נאמר, וראה בטוב ירושלים כל ימי חיך. דהיינו שבכל ימי חיך תראה בטוב המלכות ולא יהיו בה דינים. וראה בנים לבניך, שיהיו יראי חטא, חסידים קדושים. או שלום על ישראל. מהו שלום על ישראל. אלא הוא כמי שאומר שלום על ראש המלך, שלא יחסר כלום, כך, שלום על ישראל, דהיינו על ראש ז"א, שנקרא ישראל בעת שיש לו ג"ר, שה"ס ראש. כי ישראל, אותיות לי ראש. ושלום על ראש ז"א, כל זמן שצדיקים נמצאים בעולם.
יג) פתח ר' אלעזר וכו' : פר"א ואמר, עטרת זקנים בני בנים ותפארת בניב אבותם. בנים, כבר העמדנו, שהם חג"ת דז"א, שהם בנים

בנים הא אוקימנא. בני בנים, אלן שאר כתרי מלכא, כד"א (ט) וכל בניך למודי יי. וכתוב (ז) בני ציון היקרים, כד"א ותפארת בנים אבותם, לא מתערטון בנין אלא באבהן. מכאן אוליפנא, דבנין לא מתערטרי, ולא משתקיין משקיו דנחלא, אלא בזמנא דאבהן מתערטראן ומתברכאן, הדא הוא דכתיב * ותפארת בנים אבותם.

(יד) עד דהוו אזלי, מטא עדן צלותא, נחתו וצלו. (ח) עד דהוו מצלי, קפטר חד חויא ברגלוי דחמרא, דרבי פנחס. (ט) קפטא וגעא תרי זמני. בתר דסיימו צלותא, אמר רבי פנחס, ודאי צערא הוא. (י) לבעירא דילי, נ דהא יומא דא אקדימנא, והוינא מרחיש באורייתא, ואעבר לי באתר דלכלוכא שריא, והשתא מצערי לה. קמו וחמו חד חויא (ט) קטיר ארגליה, א"ר פנחס, (ז) חויא חויא, זיל (ז) ואסחר קוטרך, בקטפורה דחורא. (ז) אדהכי אתנשר חויא, ונפל קפסירי קפסירי.

(טו) אמר ר' אלעזר, ומה כ"כ מדקדק קב"ה בצדיקיא. אמר ליה, ודאי

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

(ט) (ישעיה נד) לך קנב צ"ד. (ז) (איכה ד) שמות ג ל ל"ג בנים. מ קסטא. נ דודאי. ט קסטר. ע ואתחר ; צ"ו. ואסטר.

דרך אמת (ח) בחודר שהיו מתפללין היה בא נחש אחד והיה כורך עצמו סביב רגל החמור של ר' פנחס. (ט) הכה החמור ברגליו וצעק שתי פעמים זה אחר זה ושמע רבי פנחס ואמר ודאי יש לחמור איזה צער. (י) לכהמתי. (כ) נחש נחש לך וסבב קשרך בקשר החור מקום זירתך ולא תעשה פה אשר לסבב רגל הבהמה. (ז) בתוך כך נפל הנחש מרגל הבהמה חתיכות חתיכות.

מאמר

הסולם

וכמה שליחין אית ליה לקב"ה

בתורה, והחמור העביר אותי במקום ששורה טנופת. וע"כ עתה מצערים אותה. קמו וראו את הנחש קשור ברגלו של החמור, אמר ר' פנחס נחש נחש לך והכורך קשריך במדרון החור שלך, בתוך כך ניתק הנחש מרגל החמור, ונפל חתיכות חתיכות. קפטר, פירושו נכרך, נתקפל מלשון קפדתי כארג (ישעיה ל"ח י"ב) קפטא הוא מלשון קפדה בא (יחזקאל ד' כ"ה) שפירושו חרדה, בהלה. קפפורא פירושו מדרון. מלשון הניצוק והקטפרס (טהרות ח') קפסירי, הוא חתיכה לפי הענין. והוא כמו פיסא שפירושו חתיכה.

(טו) אמר ר' אלעזר וכו': ומה כל כך מדקדק הקב"ה עם הצדיקים. אמר לו, ודאי הקב"ה מדקדק עם הצדיקים, ושומר אותם, שרוצה להוסיף להם קדושה על קדושתם. ועתה, חמור זה, כיון שלא שמר הקדושה שלי, ע"כ נצטער, וזה הנחש היה שליח, וכמה שליחים יש לקב"ה, ובכולם הוא עושה שליחותו. ואפילו בחיות

בנים לחכמה ובינה, בני בנים, אלו הם שאר ספירות המלך, דהיינו נה"י, כמש"א וכל בניך למודי ה' שסובב על נה"י, וכתוב, בני ציון היקרים, שהם נה"י דז"א המתחברים עם ציון שהיא יסוד המלכות. כמו שאתה אומר, ותפארת בנים אבותם, שפירושו, הבנים, שהם חג"ת אינם מתעטרים אלא באבות שהם חכמה ובינה, שהם אבות לחג"ת. מכאן למדנו, שהבנים, חג"ת, אינם מתעטרים ואינם מושקים משקיו הנחל, שהוא הבינה, אלא בזמן שהאבות, חז"ב, מתעטרים ומתברכים, מן הכתר, ז"ש ותפארת בנים אבותם.

(יד) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים הגיע זמן תפלה. ירדו והתפללו. בעוד שהיו מתפללים נכרך ונתקפל נחש אחד מסביב רגליו של החמור של ר' פנחס, נתבהל, וגעה החמור שתי פעמים. אחר שגמרו תפלתם, אמר ר' פנחס ודאי צער הוא לבהמתי, ונענשה, מחמת שביום זה הקדמתי ושפתותי היו דובבות (דפו"י דף ל"ו ע"א *) דף ל"ו ע"ב)

קב"ה מדקדק בהו בצדיקייא, ונטיר לון, ובעא לאוספא לון קדושה על קדושתיהו והשתא האי חמרא, על דלא נטר קדושתא דילי אצטער. ודא חויא שליחא הויא, וכמה שלוחין אית ליה לקב"ה ובכלהו עביד שליחותיה, ואפילו בחיות ברא. הה"ד (ט) ושלחתי בכם את חית השדה ושכלה אתכם. ואפילו ביד גוי, הה"ד, (ט) ישא יי' עליך גוי מרחוק מקצה הארץ.

(טז) א"ר אלעזר, ובידא דישראל עביד שליחותא. אמר ליה, אין. כגון רשע בידא דצדיק. אבל רשע בידא דישראל רשע אחרא, לא עביד פ ביה שליחותא, אלא בזמנא דאיהו לא מכוון ביה. הה"ד, (ט) ואשר לא צדה והאלהים אנה לידו. צ ואשר לא צדה דייקא, דלא לקטלא ליה. דא, והאלהים אנה לידו, בגין לאענשא לתרווייהו.

(יז) אמר ר' אלעזר, היכי עביד קב"ה שליחותא בידא דהני, ובידא דגוי. א"ל ואבוך לא קאמר לך. א"ל (ט) עד לא שאילנא.

(יח) פתח ואמר, (צ) והוא ישקיט ומי ירשיע וגו'. והוא ישקיט, בזמנא דקב"ה יהיב שקיטו ושלוחה לב"נ, מאן הוא רשאי לאבאשא ליה, ולמעבד ליה קטיגוריא. ויסתר פנים ומי ישורנו. ובזמנא דאיהו אסתיר עיניה מלאשגחא עליה, מאן הוא דישגח עליה, לנטרא ליה, ולמעבד ליה נטירו. ואורחוי דקודשא בריך הוא (ק) בדא, על גוי, ועל אדם יחד. בין לעלמא כלא, בין לעמא חד, בין לחד בלחודוי.

(ט) תא חזי, בזמנא דבני נשא מתכשרן עובדין לתתא, אתער לגבייהו

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (ויקרא כו). (ט) (דברים כח). (ט) (שמות כא). פ ל"ג ביה. צ מוסיף בגין ואשר. ק כד"א. ר לעלמא (צ) (איוב לד) מקץ יב צ"ד. ול"ג לעמא חד בין.

דרך אמת (ט) עדיין לא שאלתי.

וכמה שליחין אית ליה לקב"ה

הסולם

מאמר

ובידי עכו"ם. א"ל, ואביך לא אמר לך זה. א"ל עוד לא שאלתיו. (יח) פתח ואמר וכו': פו"א, והוא ישקיט ומי ירשיע וגו'. והוא ישקיט, הוא שבזמן שהקב"ה נותן שקט ושלוחה לאדם מי הוא, שיש פנים ומי ישורנו. ובזמן שהוא מסתיר עיניו מלהשגיח עליו, מי הוא שישגיח עליו לשמור אותו, ולעשות לו שמירה. ואז באים אלו השליחים הנ"ל, ומזיקים לו. ודרכו של הקב"ה בזה, הוא על גוי ועל אדם יחד, דהיינו בין לעולם כולו, ובין לעם אחד, ובין לאחד בלבד.

(יט) ת"ח בזמנא דבני וכו': ומפרש דבריו

בחיות השדה. ז"ש ושלחתי בכם את חית השדה ושכלה אתכם. ואפילו ביד עכו"ם, ז"ש, ישא ה' עליך גוי מרחוק מקצה הארץ. (טז) א"ר אלעזר וכו': אר"א, ושואל, וכי ביד ישראל עושה הקב"ה ג"כ את שליחותו. א"ל, כן. כגון רשע על ידי צדיק. אבל רשע ביד ישראל רשע אחר, אינו עושה בו שליחותו, חוץ מבזמן שהוא אינו מכוון בו. ז"ש, ואשר לא צדה והאלקים אנה לידו. ואשר לא צדה, הוא בדיוק, שלא נתכוון להרוג אותו, רק, והאלקים אנה לידו, כדי לענוש את שניהם. את ההורג והנהרג.

(יז) א"ר אלעזר וכו': אר"א, באיזה דרך עושה הקב"ה את שליחותו בידי אלו הנ"ל (דפ"י דף ל"ו ע"ב)

לעילא ימינא דקודשא ב"ה. כדין מתערין כמה ¹ רחמינן, כמה נטורי עלמא, כמה נטורי דבר נש, מימינא ומשמאלא. וכדין אתכפיא שמאלא, ולא יכלא לשלטאה. ובזמנא דבני אנשא לא מתכשרן עובדין לתתא, שמאלא אתער, וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא, כלהו אתערן, וכלהו אתעבידו שלוחין לאבאשא לגבייהו דבני נשא. דהא אינון דעברו על פתגמי אורייתא, כלהו רשימין באנפייהו, ואשתמודען לגבי אינון דמתערי מסטרא דשמאלא.

(כ) ובג"כ, ² חיוותא ³ ועע"ז, וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא, כלהו אקרונ שלוחין, לגבי אינון רשימין דמתערי להו. וישראל, אע"ג דלא מכשרן עובדין, כלהו מן סטרא דימינא קא אתיין. ובגין דאתכפיא ימינא בעובדייהו, שלטא עלייהו שמאלא, וכל אינון דאתו מסטרא דשמאלא, ועל דא, שליחותא בידא דחיוותא ⁴ וגוי, וכל דדמי לון, דאינון מסטרא דשמאלא, ולא בידא דישראל, דאע"ג ⁵ דחייבא איהו, מסטרא דימינא קא אתי.

(כא) וישראל חייבא, דנפל בידא ⁶ דישראל חייבא אחרא, בזמנא דלא אתכוון ביה, בגין דיתענשו תרווייהו, ויקבלון עונשא לדכאה לון. א"ר אלעזר, מנלך א"ל אינון בימינא. ולא אתדבקו בשמאלא, ולא אתערבו בהדה לעלמין, ועל דא, לזמנא אחרא אתעברו.

חלופי גרסאות

ש ל"ג ועע"ז. ת אינון. א ל"ג וגוי. ב דחייבי גינהו. ג דחייבא ול"ג דישראל.

דרך אמת [נ] אוהבים [ס] נחשים.

הסולם

וכמה שליחין אית ליה לקב"ה

מאמר

של הרשומים בפניהם, ע"כ שולט עליהם השמאל, וכל אלו הבאים מצד שמאל, וע"כ השליחות היא ביד החיות והעכו"ם וכל הדומה להם, שהם מצד השמאל, ולא בידי ישראל, שאע"פ שהוא רשע, הוא בא מצד ימין. שצד הזה נכנע ע"י מעשיהם.

(כא) וישראל חייבא דנפל וכו': וישראל רשע שנפל בידי ישראל רשע אחרי, הוא רק בזמן שהרשע לא נתכוון להרגו, שאז אינו מטעם שליחות, אלא משום שיענשו שניהם ויקבלו עונש לטהר אותם. אמר ר' אלעזר. מאין לנו זה. א"ל, הם בימין ולא נתדבקו בשמאל ולא נתערבו בו לעולם, כי ישראלים הם שניהם, וע"כ לא יוכל להיות שליח של השמאל, להעניש למי, וע"כ בזמן אחרי, דהיינו בזמן שהישראלים הרשעים מתכוונים להרוג, נעברו מן העולם.

דבריו. בוא וראה בזמן שמעשי בני אדם טובים למטה, מתעוררת עליהם מלמעלה ימינו של הקב"ה. אז מתעוררים כמה אוהבים, כמה שומרי העולם, כמה שומרי האדם, מימין ומשמאל לשמרו, הן מצד החסד והן מצד הגבורה, ואז נכנע השמאל, ואינו יכול לשלוט. ובזמן שמעשי בני אדם אינם טובים למטה, מתעורר עליהם צד השמאל שהוא דינים, וכל אלו הבאים מצד שמאל. כולם מתעוררים, וכולם נעשים שליחים להרע לבני אדם. כי אלו שעברו על דברי תורה, כולם רשומים בפניהם, וניכרים לאלו המתעוררים מצד שמאל. (כ) ובג"כ חיוותא ועכו"ם וכו': ומשום זה החיות ועכו"ם וכל אלו הבאים מצד שמאל, כולם נקראים שליחים אל אלו הרשומים בפניהם, כנ"ל, ומתעוררים אליהם. וישראל, אע"פ שאין מעשיהם טובים, כולם באים מצד ימין, ומשום שנכנע הימין ע"י מעשיהם הרעים, (דפ"י דף ל"ו ע"ב)

(כב) אמר רבי אלעזר, מנא לן. אמר ליה, תא חזי מן ד ק פלגש בגבעה, דאף על גב דחייבי נינהו, לא בעא קודשא בריך הוא דיתערון גבייהו חייבי ישראל אחרנין. ועל דא ה מיתו כל אינון זמנין דמיתו. עד דכלהו חייבין דאתערו לגבייהו, מיתו ואתאבידו, ואשתארו אינון * זכאין יתיר, דיעבדון מלה בארע קשוט. ואע"ג דזכאין אינון, לא אתייהב מלה, אלא לאינון דאתייהב. כד שקילן עלמין כחדא, עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה, וההוא זמנא, לא אשתכחו עלמין שקילן כחדא.

(כג) ועל דא, חייבין דישראל לגבייהו דחייבין אחרנין, לאו אינון שלוחי מלכא, דהא לא אתיין מסטרא דשמאלא. ה מתל לבני נשא דחבו למלכא, אתער טנטירא לגבייהו, לתפשא לון, ולאענשא לון, לאינון דחבו למלכא. קם חכים חד ט מנייהו, ואתערב בהדי בני סנטירא, זקף סנטירא עיניו וחמא ליה. א"ל מאן יהבך לגבן, ולאן את מאינון דחבו למלכא, הא את . אתענש בקדמיתא, שקילו ליה כ וקטלוהו.

(כד) כך ישראל מסטרא דימינא קא אתיין, כ ולא אתדבקו בשמאלא, ולא אתערבו בהדה לעלמין. וכד אינון גרמין בחובייהו, דאתכפיא ימינא, ואתער שמאלא וכל אינון דאתו מסטריה, אי חד מישראל קם לאתערבא בהדייהו,

מסורת הזהר

(ר) (שופטים כ).

חלופי גרסאות

ד ל"ג פלגש. ה מוסיף מיתו מישראל. ו אתאבידו ול"ג מיתו. ז שקילו עלמא. ח ל"ג מתל. ט בינייהו. י אענש. כ וקטלינהו. ל ל"ג מן ולא עד וכד.

דרך אמת ע] שוטר העיר ונקרא כן על שם שוטר בני האדם על לחייהם ובלשון ערבי טטארי.

מאמר

הסולם

וכמה שליחין אית ליה לקב"ה

זה כעין זה, וע"כ היו הצדיקים יכולים להעניש ולהרג, אע"פ שלא יהיה כוח למעלה.

(כג) ועל דא חייבין וכו': וע"כ רשעי ישראל אל רשעים אחרים, אינם שלוחי המלך, שהרי אינם באים מצד שמאל. משל לבני אדם שחטאו למלך, נתעורר השוטר אליהם לתפשם ולהענישם, לאותם שחטאו למלך. קם חכם אחד, מבני העיר, ונתערב בין בני השוטר שהם העוזרים של השוטר, נשא השוטר עיניו וראה אותם. אמר לו מי נתן אותך אצלנו, ואין אתה מאותם שחטאו למלך, הרי אתה תענש בתחילה. לקחו אותו והרגוהו.

(כד) כך ישראל מסטרא וכו': כך ישראל באים מצד ימין, ולא נדבקו בשמאל, ולא נתערבו עמו לעולם, וכשהרשעים גורמים בעונותיהם להכניע הימין, ומתעורר השמאל וכל אלו הבאים מצדו להענישם, אם קם אחד מישראל, שהוא מימין, להתערב ביניהם, מכירים אותו, ואומרים לו, וכי אין אתה מאותם הבאים

(כב) א"ר אלעזר מנא לן וכו': אר"א מאין לנו זה, שאם ישראלים רשעים מתכוונים להרג הם נעברים מהעולם. אמר לו, בוא וראה, מן פלגש בגבעה, שאע"ג שבני גבעה היו רשעים, לא רצה הקב"ה שיתעוררו להענישם רשעים אחרים מבני ישראל, וע"כ מתו כל הפעמים שמתו, במלחמות הראשונות, עד שכל הרשעים שנתעוררו להענישם מתו ונאבדו ונשארו הצדיקים ביותר, שעשו הדבר בדרך האמת. ואע"פ שהם צדיקים, בשעה שהעולמות שקולים כאחד, שעולם התחתון הוא נחתהג כעין עולם העליון, לא ניתן הדבר, אלא למי שניתן, דהיינו רק לאותם הבאים משמאל, שהם החיות והעכו"ם, כי בשעה שעולם התחתון מתנהג כעין העליון, אין הענפים של ימין יכולים להיות שליחים למעשי השמאל, להרוג ולהעניש. כי למעלה לא יתחלפו ודברים לעולם. ובזמן ההוא של המלחמות בפלגש בגבעה, לא היו נמצאים העולמות שקולים יחד, (דפו"י דף ל"ו ע"ב *) דף ל"ו ע"א)

אשתמודען ביה, אמרי ליה לאו את מאינון דקא אתיין מסטרא דימינא, דאתכפיא מחובייהו, ולא את מאינון דחבו למלכא מאן יהבך לגבן. אשתכח דאיהו ׀ אתענש בקדמיתא. ושלמה מלכא צווח לקבלייהו, ואמר ה' עת אשר שלט האדם באדם לרע לו. לרע לו ודאי, בגין דלאו ׀ שליחא דמלכא איהו, ולא אתי מההוא סטרא.

כה) אמר רבי אלעזר ודאי הכי הוא, דהא תנינן, דאית ימינא ואית שמאלא, רחמי ודינא, ׀ ישראל ׀ לימינא, ועע״ז לשמאלא. ישראל אע״ג דחייבי גינהו, ׀ ואתכפיין, אינון בימינא, ולא אתדבקן בשמאלא, ולא אתערבון בהדה לעלמין. ובג״כ כתיב, ׀ הושיעה ימינך וענני. דכד אסתלק ימינא ישראל דאתדבקון בהדיה, יסתלקון ויתעטרון ביה. כדן אתכפיא שמאלא, וכל אינון דאתו מסטריה, הה״ד ה' ימינך י״ תרעץ אויב.

כו) פתח רבי אלעזר ואמר ויהי ביום השמיני קרא וגו'. ויהי ביום השמיני, מאי יום השמיני. אלא כתיב ומפתח אהל מועד וגו', כי שבעת ימים ימלא את ידכם. כי שבעת, בשבעת ימים מבעי ליה, או שבעה ימים ימלא את ידכם, מאי כי שבעת ימים ׀ ימלא.

כז) אלא, זכאין אינון כהני, דמתעטרי בעטרוי דמלכא קדישא, ומשיחין במשח רבות קדישא, בגין דאתער ׀ משחא עלאה, דמשקי לכל שבעה, ואתמשחון

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ר) (קהלת ח.) ׀ (תהלים ס) ויצא קמ צ״ג. ת) (שמות ט) אענש. ׀ שליחותא. ׀ מוסיף ישראל ועמין עע״ז ישראל. ׀ ל״ג לימינא. ׀ אתכפיין. ׀ ל״ג ימלא. ׀ מוסיף משחא אחרא.

מאמר

הסולם

ויהי ביום השמיני

ויהי ביום השמיני, מהו יום השמיני. אלא כתוב, ומפתח אהל מועד וגו', כי שבעת ימים ימלא את ידכם. אומר, כי שבעת, בשבעת ימים היה צריך לומר, או שבעה ימים ימלא את ידכם, מהו, כי שבעת ימים ימלא.

כז) אלא זכאין אינון וכו': אלא אשרי הם הכהנים שמתעטרים בעטרוותיו של המלך הקדוש, שהוא ז״א ועטרוותיו הן האורות דבינה, ומשוחים בשמן המשחה הקדוש, שעל ידי זה מתעורר שמן העליון, שהיא שפע החכמה אשר בבינה, המשקה לכל שבע הספירות חגית נהי״מ, שגמשחות מאותו משחת קדש שבבינה וכל אלו שבעת הנרות, שהם ז״ס, גדלקים ממנה, ומשחת קדש, שהיא בינה, היא כלל של כל השבעה וע״כ נאמר עליהם שבעת ימים ימלא, דהיינו ששבעת ימים, שהם ז״ס הכלוליס בבינה, הם ימלאו את ידכם משמן המשחה. ע״י שישפיעו בז״ס דז״א. וכולס כל ז״ס דז״א, נכללים בו, בבינה.

הבאים מצד ימין, שנכנע מחמת עונות הרשעים, ואין אתה מאותם שחטאו למלך, מי נתנך אצלנו. ונמצא שהוא נענש תחילה. ושלמה המלך צוח כנגדם, ואמר, עת אשר שלט האדם באדם לרע לו, לרע לו, ודאי, משום שאינו שליח המלך ואין בא מאותו צד. השמאל.

כה) אמר ר״א ודאי וכו': אמר ר' אלעזר ודאי כך הוא. כי למדנו שיש ימין ויש שמאל, שהם רחמים ודין, ישראל הם לימין, ועמים עכו״ם לשמאל. ישראל אע״פ שהם רשעים, ונכנעים, הם בימין, ואינם מתדבקים בשמאל, ואינם מתערבים עמו לעולם. ומשום זה כתוב, הושיעה ימינך וענני, כי כשמתעלה הימין, ישראל הדבקים בו מתעלים ומתעטרים בו. אז נכנע צד השמאל, וכל אלו הבאים מצדו. ז״ש ימינך ה' תרעץ אויב.

מאמר ויהי ביום השמיני
כו) פתח ר' אלעזר וכו': פתח ר״א ואמר, ויהי ביום השמיני קרא וגו'. שואל, (דפו״י דף ל״ז ע״א)

מההוא רבות קדישא, ואתדלקו מניה כל אינון שבעה בוצינין, והאי משח רבות הוא כללא דכל שבעה, וכלהו ביה אתכלילו.

(כח) ותנינן שיתא אינון, וכלהו אתכלילן בהאי, ודא הוא כללא דכלהו, ובגין כך שבעת ימים ה' ימלא, דהא בהאי תליין. וע"ד, אקרי כ"י, בת שבע. ש מאי איהי בת שבע. דאיהי כלילא משיתא אחרנין.

(כט) כיון דהאי שבעה, אשלים להו לכהני, ואעטר לון, ה' ומשח לון בכלא, כד מטו לכ"י דאיהי תמינאה, אתפקד אהרן לקרבא עגל, בגין דאיהו בריה דפרה, לכפרא על ההוא חובא דעגל אחרא דעבד אהרן, א' וחב לגבי פרה, דאיהי ב' תמינאה, שלימו ג' דאמוני ישראל. ואשתכח כהנא שלים בכלא, בתמינא מיני לבושין דיקר, שלים בכל כתרין, שלים לעילא, שלים לתתא.

(ל) ובכלא, בעי לאחזאה עובדא. וע"ד אתעביד ביה באהרן עובדא לתתא, בגין דיתער הכי לעילא, וישתכח כלא ד בגוונא חד, וכדין אתברכאן עלמין כלהו, ומשתכחין ברכאן על ידא דכהנא. והכא אשתלים כהנא בכלא כדקא חזי.

(לא) ה' עגל למה. דכתיב עגל בן בקר לחטאת, בגין ההוא חטאת, דעבד בקדמיתא. ואיל לעולה, מ"ט איל. בגין איל דיצחק, דהוא עולה תמימה, והאי אתחזי לקרבא, לאשלמא כלא. והאי אתר, מסטרא דיצחק אשתאב. והאי איל

חלופי גרסאות

ש' אלא. ש [בת] מאינון [מההוא] שבע ול"ג מאן איהו בת שבע. ה' ל"ג ומשח לון. א' ותב. ב' תמימה. ג' דממוני. ד' כגוונא. ה' איל.

ויהי ביום השמיני

הסולם

מאמר

בנו של פרה, הרומזת על המלכות, כדי לכפר על עון ההוא של עגל האחר שעשה אהרן, וחטא אל הפרה, שה"ס המלכות, שהיא השמיני לוי ימים הנ"ל, שהיא נקראת שלומי אמוני ישראל. ואז נמצא הכהן שלם בכל, בשמונה מיני לבושי כבוד, שלם בכל הספירות, שלם למעלה שלם למטה.

(ל) ובכלא בעי לאחזאה וכו': ובכל דבר צריכים להראות מעשה למטה. ועל כן נעשה באהרן מעשה למטה, דהיינו שבעת ימים שלא יצא מן המשכן והקדבת הקרבן ביום השמיני, כדי שיעורר כך למעלה, וימצא הכל באפן אחד, ואז מתברכים כל העולמות, והברכות נמצאות על ידי הכהן, וכאן נשלם הכהן בכל השלמות כראוי.

(לא) עגל למה וכו': עגל למה. הוא שכתוב, עגל בן בקר לחטאת שפירוש, משום אותו החטאת, דהיינו החטא, שעשה מתחילה, שהוא העגל. ואיל לעולה, שואל, מהו הטעם שהקריב

(כח) ותנינן שיתא אינון וכו': ולמדנו שהם רק ששה ימים, חגיגת נה"י, והם כלולים בזה, בבניה וזו הבניה היא כלל כולם, וע"כ נבחת ליום בפני עצמה, ומשום זה כתוב, שבעת ימים ימלא, שהם חגיגות נה"י דז"א עם הבניה, כי בזה תלויים, מפני שחגיגת נה"י דז"א תלויים בבניה, וע"כ היא נמנית עמהם. ועל זה נקראת כנסת ישראל, שהיא המלכות, בת שבע, מהו שנקראת בת שבע, היא משום שהיא כלולה משש ספירות אחרות, וא"כ היתה צריכה להקרא בת שש, אלא שעם בחינתה עצמה היא שבע. אף כאן כיון שהבניה כלולה משש אחרות, היא נבחת ג"כ ליום בפני עצמה להספר עמהם, והם שבעה ימים.

(כט) כיון דהאי שבעה וכו': כיון ששבעה זה, שהיא בניה עם ששת ימים הכלולים בה כנ"ל, השלים הכהנים, והעטיר אותם, ומשח אותם בכל, כאשר הגיעו לכנסת ישראל, שהיא המלכות, שהיא יום השמיני, אחריהם של שבעת ימים שהם בניה חגיגת נה"י, נצטוה אהרן להקריב עגל, משום שהוא (דפו"י דף ל"ו ע"א)

בגין איל דיצחק מתקרבא עולה, ו דהא עולה לעילא סלקא, ובגין לאעטרא
 ז לה בשלימותא. עגל ואיל: עגל בגינה, כדקאמרן. איל, לאשלמא * (א) לה
 בשלימו דיצחק כדקא חזי.

(לב) וישראל דחבו עמיה דכהנא בהאי, מקריבין כגוונא דא, דכתיב ושור
 ואיל לשלמים לזבוח לפני יי. שור, על מה דחבו. ואיל לאשלמא להאי אתר
 בשלימו דיצחק.

(לג) מ"ש בכהנא דכתיב ביה עגל לחטאת, ולא כתיב בישראל שור
 לחטאת. אלא, ישראל הא קבילו עונשא בקדמיתא, ובגין דקבילו עונשא בכמה
 אתר, על דא קב"ה לא בעא לאדכרא לון חובייהו כדקדמיתא, ועל דא לא כתיב
 הכא לחטאת, אלא לשלמים, בגין לאחזאה שלמא, דהא קב"ה בשלמא בהו
 בישראל על דא.

(לד) אבל אהרן, דהא לא קביל עונשא מצלותא דמשה, דכתיב (א) ובאהרן
 התאנף יי וגו'. וכתיב ואתפלל גם בעד אהרן בעת ההיא, ועד כען חובא הוה
 תלי, כתיב ועגל בן בקר לחטאת, לחטאת ודאי, כ בגין דיכפר חובייה, ויתדכי
 וישתלים בכלא.

(לה) ובההוא יומא אשתלימו עלאין ותתאין. ואשתכח שלמא בכלא.

חלופי גרסאות

ו בגין דאיהו עולה. ז ליה. ח ליה. ט חד על מה
 דחבו וחד ול"ג שור ול"ג ואיל. י הא. כ מוסיף ואיל
 לעולה בגין.

מסורת הוזהר

(א) (דברים ט) כי תשא ל צ"ו.

ויהי ביום השמיני

הסולם

מאמר

דהיינו לתקון הפגם. ואיל, להשלים אותו מקום.
 שהוא המלכות בשלמותו של יצחק. כנ"ל בסמוך.
 (לג) מ"ש בכהנא דכתיב וכו': שואל,
 מה השינוי, שבכהן כתוב, עגל לחטאת,
 ובישראל, לא כתוב שור לחטאת. ומשיב.
 אלא ישראל קבלו עונש מתחילה, ומשום
 שקבלו עונש בכמה מקומות, כלומר בכמה
 אפנים, על ידי בני לוי, והשקאה וכו' על
 כן לא רצה הקב"ה להזכיר להם עונש
 ככתחילה. ועל כן לא כתוב כאן לחטאת,
 אלא לשלמים. כדי להראות שלום. שהקב"ה
 הוא בשלום עם ישראל על זה.
 (לד) אבל אהרן דהא וכו': אבל אהרן
 שלא קבל עונש על חטא העגל מחמת תפלתו
 של משה, שכתוב, ובאהרן התאנף ה' וגו'.
 וכתוב, ואתפלל גם בעד אהרן בעת ההיא.
 ועד עתה היה העון תלוי, ע"כ כתוב, ועגל
 בן בקר לחטאת. לחטאת ודאי, כדי שיתכפר
 עונו ויטהר, ויהיה נשלם לגמרי.
 (לה) ובחזוהו יומא אשתלימו וכו':
 וביים

שהקריב איל. ומשיב, משום האיל דיצחק.
 דהיינו האיל שהקריב אברהם במקום יצחק.
 שה"ס המיתוק של יצחק, שהוא עולה תמימה,
 והאיל הוה היה ראוי להקריב ולהשלים הכל,
 דהיינו להמתיק את השמאל ולהשלימו, ומקום
 זה, שהוא מלכות, מצד יצחק הוא שואב. כי
 המלכות נבנית מצד שמאל שהוא יצחק, וע"כ
 צריכים להשלימה משם. ואיל זה נקרב לעולה,
 משום אילו של יצחק, כי עולה עולה למעלה.
 לבינה, כדי לעטר אותה, את המלכות, בשלמות.
 עגל ואיל, עגל, היא בשבילה, כמו שאמרנו,
 דהיינו, כן לתקן הפגם שפגם במלכות ע"י
 עשית העגל (כנ"ל אות כ"ט) איל, הוא להשלים
 אותה בשלמותו של יצחק כראוי. כי יצחק
 עצמו, ה"ס שמאל, שה"ס שור, והאיל, הוא
 המיתוק והשלמות שלו.

(לב) וישראל דחבו עמיה וכו': וישראל
 שחטאו עם הכהן יחד בזה, בחטא העגל, מקריבים
 כעין זה שכתוב, ושור ואיל לשלמים לזבוח
 לפני ה'. שור, הוא על מה שחטאו, בעגל.
 (דפו"י דף ל"ז ע"א *) (דף ל"ז ע"ב)

בחדוותא דלעילא ותתא ואלמלא דאשתכח ערבוביא דבני אהרן בהווא יומא, מן יומא דאסתלקו ישראל מן ימא, לא אשתכח חדוותא דעלאי ותתאי כהווא יומא. בהווא יומא אתעבר ההוא חובא מן עלמא, ואשתכחו כהנא וישראל מתדכאן מניה. הווא יומא, אתעברו כל אינון מקטרגין דלעילא, והו אזלין ושטאן בסחרנייהו דישראל, ולא אשתכחו בהווא עדנא.

(לו) עד דגרים שעתא, וקמו נדב ואביהוּא ם וערבבו חדוותא דכלא. ואשתכח רוגזא בעלמא, הה"ד, וירא כבוד יי אל כל העם, מיד ויקחו שני בני אהרן נדב ואביהווא איש מחתתו וגו'.

(לז) תנן, בהווא יומא חדוותא דכ"י הוות, לאתקטרא בקיטורא דמהימנותא בכלהו קשרין קדישין. דהא קטרת קשיר כלא כחדא, ובג"כ אקרי קטרת. ואינון אתו, וקשירו כל אינון אחרנין כחדא, ושרו לה לבר, דלא ם קשרו לה בהדיהו, וקשירו מלה אחרא. ובגין כך, אזהר ם לון לכהני לבתר, דכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש.

(לח/א) ובכמה גוויין ערבבו חדוותא דכנ"י. חד דלא אתנסיבו, ולא אתחזיין לקרבא, ולא תברכא עלמין על ידיהו. וחד דלא הוה שעתא כדקא יאות. וחד דדחקו שעתא. וחד, דהא מקדמת דנא, נפק נימוסא דלהון, ויקריבו לפני יי אש זרה וגו'. ודאי מלה אחרא אתקשרו בקשורא דא, ם ושרו לכנ"י לבר.

מסורת הזהר

(ב) (ויקרא טז) נח ק צ"א.

חלופי גרסאות

ל בהווא ; מוסיף כל ההוא. ם ועכבו. ן קטרו. ם להו. ע דשרו.

מאמר

הסולם

ויהי ביום השמיני

כי קטרת מקשרת את הכל כאחד, ומשום זה נקראת קטרת. והם נדב ואביהווא. באו וקשרו כל אלו האחרים, שנוטטרא אחרא, יחד. והשרו אותה, את המלכות, מבחוץ. שלא קשרו אותה עמהם, עם הספירות דז"א. וקשרו דבר אחר, במקום המלכות. וע"כ הזהיר אח"כ את הכהנים, שכתוב, **בזאת יבא אהרן אל הקדש**. דהיינו שיקשר המלכות הנקראת זאת.

(לח/א) ובכמה גוויין ערבבו וכו'. ובכמה אפנים ערבו את השמחה של כנסת ישראל, אחד, שלא נשאו אשה, ולא היו ראויים להקריב, ושיתברכו העולמות על ידיהם. ואחד, שלא היתה ראויה השעה להקרבת קטרת, שלא היה בזמן העולמות הנרות והסבת הנרות כנ"ל (צו) אות קנ"ב) ואחד, שדחקו השעה לרשת הכהונה בחיי אביהם, (כמ"ש שם אות קנ"ב). ואחד, שעוד מקודם לכן, מטרס שנתנו הקטרת, יבא המשפט שלהם, שכתוב ויקריבו לפני ה' אש זרה

וביום ההוא נשלמו העליונים והתחתונים, ונמצא שלם בכל, שמחה למעלה ולמטה, ואם לא היתה נמצאת ההפרעה של בני אהרן ביום הזה, מיום שעלו ישראל מן הים, לא היתה נמצאת שמחת עליונים ותחתונים כביום ההוא. ביום ההוא, נעבר אותו העון, של העגל, מן העולם, ונמצאו הכהנים וישראל שנטהרו ממנו. ביום ההוא, נעבר כל אלו המקטרגים שלמעלה, והיו הולכים ומשוטטים מסביב ישראל, ולא נמצאו בעת ההיא.

(לו) עד דגרים שעתא וכו': עד שגרמה השעה, וקמו נדב ואביהווא וערבו שמחת הכל, ונעשה כעס בעולם, ז"ש וירא כבוד ה' אל העם, מיד, ויקחו שני בני אהרן נדב ואביהווא איש מחתתו וגו'.

(לז) תנן בהווא יומא וכו': למדנו ביום ההוא, היתה שמחת כנסת ישראל, שהיא המלכות, להתקשר בקשר האמונה בכל הקשרים הקדושים דהיינו בכל הספירות דזעיר אנפין, (דסו"י דף ל"ז ע"ב)

לח/ב) א"ל רבי פנחס, לא תימא דאינון שארו לה לבר, אלא כ"י לא אתקשרא על ידייהו. דהא בכל אתר דלא אשתכח דכר ונוקבא, כ"י לא שריא בינייהו כלל. בגין כך אזוהר לכהני, דכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש, דישתכח דכר ונוקבא. ועל דא לא ייעול כהנא לקודשא, עד ⁹ דיתנסיב. בגין דישתתף בקשורא דכ"י. דמאן דלא אנסיב, שארי לה לכ"י לבר, והיא לא אשתתפא בהדיה, ועל דא אשתכח ערבוביא בהווא יומא לגבייהו.

ל"ט) ויהי ביום השמיני, רבי יוסי פתח ואמר, ^ד כשושנה בין החוחים כן רעיתי בן הבנות. כשושנה בין החוחים, דא כנסת ישראל, והא אוקמוה דקב"ה משבח לה לכנסת ישראל, וחביבותא דקב"ה לקבלהא, לאתדבקא בה. ועל דא, מאן דאנסיב, בעי לשבחא ליה לקב"ה, ולשבחא לה לכנ"י, דהא תנינן בכלא בעי ⁹ לאחזאה עובדא, כמה דאיהו ב"נ מתדבק בבת זוגיה, וחביבותא דיליה ⁹ לקבלה, כד אתי למפלח קמי מלכא קדישא, הוא אתער זוגא אחרא, דהא קב"ה חביבותא דיליה לאתדבקא בכ"י, ומאן דאתער מלה, קב"ה מברך ליה, וכ"י מברכא ליה, והא אתמר.

מ) ועל דא שבחא דקב"ה דמשבח לה לכ"י, כשושנה דאיהי בין החוחים.

חלופי גרסאות

⁹ לאתחזאה. ⁹ לקבלא. ק לה.

מסורת הוהר

1) (ויקרא ט) לעיל אות א צ"א. ד) (שיר ב) הקסה"ז א צ"א.

דרך אמת ⁹ שישא אשה.

ויהי ביום השמיני

הסולם

מאמר

ישראל, ואהבת הקב"ה היא כנגדה. להתדבק בה. וע"כ מי שנשא אשה צריך לשבח להקב"ה ולשבח לכנסת ישראל. כי למדנו, בכל מצוה, צריכים להראות אהבה במעשה, כמו שאדם הוא מתדבק בבת זוגו ואהבתו כנגדה, כי כשבא לעבוד לפני מלך הקדוש, הוא מעורר זוג אחר עליון, כי הקב"ה אהבה שלו היא להתדבק בכנסת ישראל, ומי שמעורר הדבר, הקב"ה מברך אותו, וכנסת ישראל מברכת אותו, וכבר למדנו.

מ) ועל דא שבחא וכו': וע"כ, השבח שהקב"ה משבח את כנסת ישראל, שהיא המלכות, הוא, כשושנה שהיא בין החוחים, שהיא טובה ביותר ועולה על הכל, כך כנסת ישראל בין שאר המחנות, משום שעולה ומתעטרת על כולם, וזוהי שושנה בין החוחים ואתרוג בין החוחים. כי שושנה ואתרוג, הם שמות המלכות, שהיא בין החוחים. להראות שבח כנסת ישראל על כולם.

פירוש

זרה וגו'. ודאי דבר אחר, דהיינו הס"א, נקשר בקשר הזה, והשרו כנסת ישראל, שהוא המלכות, מבחוץ.

לח/ב) א"ל ר' פנחס וכו': א"ל ר"פ, אל תאמר שהם השכינו אותה בחוץ, אלא כנסת ישראל לא נקשרה על ידיהם, ב"א, כי בכל מקום שלא נמצא דכר ונוקבא כנסת ישראל אינה שורה ביניהם כלל, משום זה הזהיר את הכהנים, שכתוב, בזאת יבא אהרן אל הקדש, דהיינו שימצאו דכר ונוקבא, שאם לא כן לא ישרה זאת, שהיא המלכות. וע"כ לא יבא הכהן אל הקדש עד שישא אשה, כדי שישתתף בקשר דכנסת ישראל. כי מי שלא נשא אשה הוא משרה לכנסת ישראל בחוץ, והיא אינה מתחברת עמו. וע"כ נמצא אצלם ביום ההוא ערבוביא.

ל"ט) ויהי ביום השמיני וכו': ר' יוסי פתח ואמר, כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות. כשושנה בין החוחים, וזוהי כנסת ישראל, והעמידוהו, שהקב"ה משבח את כנסת ישראל (דפויי דף ל"ז ע"ב)

דאיהי מעליא וסלקא על כלא. כך כנסת ישראל בין שאר אוכלוסין, בגין דהיא סלקא * ומתעטרא על כלא. ודא שושנה בין החוחים, ואתרוג בין החוחים, לאחזאה שבחא דכ"י, על כלא.

(מא) ת"ח, כ"י מתברכא ע"י דכהנא, וישראל מתברכאן ע"י דכהנא. וכהנא מתברכא ע"י דכהנא עלאה, הה"ד, ה) ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם.

(מב) כתיב ה) זכר רחמיך יי' וחסדיך כי מעולם המה. זכר רחמיך, דא יעקב. וחסדיך, דא אברהם. כי מעולם המה, ומעולם נטל לון קב"ה, וסליק לון לעילא, ועבד מנייהו רתיכא קדישא, לאגנא על עלמא. ובגין דהו מעולם, הוא דכיר להון לאגנא ולרחמא על עלמא. כגוונא דא. נטיל ו קב"ה לצדיקייא מן עלמא, וסליק לון לעילא, לאגנא על עלמא.

(מג) ואי תימא יצחק אמאי לא אזכר הכא. אלא ה) אשתאר לאתפרעא מאינון דעאקין לבנוי, הה"ד ה) עוררה את גבורתך. וכתיב, ה) יי' כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה וגו', ודא הוא יצחק, דאסתלק מהכא. ר' חייא אמר, זכר רחמיך יי' וחסדיך, אלין אינון יעקב ואברהם, דבעינון להון לאגנא עלן. אבל יצחק, למעבד קרבין קיימא, ובגיני כך לא בעינון ליה לגבייהו.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ה) (במדבר ו) מקץ מ צ"ג. ו) (תהלים כה) כ"ב. ה) ל"ג ישראל מתברכאן ע"י דכהנא. ש ל"ג קב"ה; שמב צ"ו זהר חדש צ ט"ב שכי"ט. ז) (תהלים פט). לקב"ה צדיקייא. ת ואשתדל. ח) (ישעיה מב) בשלח כא צ"ל.

מאמר

הסולם

ויהי ביום השמיני

זה יעקב. וחסדיך, זה אברהם. כי מעולם המה, שמעולם לקחם הקב"ה, והעלה אותם למעלה. ועשה מהם מרכבה קדושה להגן על העולם. ומשום שהם מן העולם, הוא זכר אותם להגן ולרחם על העולם. כעין זה לוקח הקב"ה צדיקים מן העולם, ומעלה אותם למעלה, להגן על העולם.

(מג) ואי תימא יצחק וכו': ואם תאמר, יצחק, למה לא נזכר כאן. ומשיב, אלא שנשאר להפרע מאלו שמצירים לבניו. ז"ש, עוררה את גבורתך. וכתוב ה' כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה וגו'. וזה הוא יצחק, שאינו נזכר כאן. כי יצחק הוא מדת הגבורה, שזכותו שמורה ליוס נקט. ר' חייא אמר זכר רחמיך ה' וחסדיך, אלו הם יעקב ואברהם, שצריכים אותם להגן עלינו. אבל יצחק עומד רק לעשות מלחמות שהוא בהיפך הרחמים והחסדים, ומשום זה, לא צריכים אותו אצלם. כדי שלא יעורר הדין.

פירושו. הכלים דאחורים של המלכות, נפלו לעולם הבריאה, שהצוננים יש להם שם אחיזה בה, ובעת הזאת היא בין החוחים, ובגדלות כשהיא בוווג עם ז"א היא מעלה אלו הכלים דאחורים שלה מן עולם הבריאה ומן הצוננים, והם נעשים כלים לאור החכמה, כי אין אור החכמה מקובל רק בכלים דאחורים האלו. (כנ"ל בהקסטה"ו דף ו' ד"ה ואלמלא) ונמצא שהם עולים על כולם. וזה שמשבח אותה. כשושנה בין החוחים וגו'. וכן אתרוג הוא בין החוחים כי כל השבח נוטלת משם.

(מא) ת"ח כ"י מתברכא וכו': בוא וראה, כנסת ישראל מתברכת ע"י הכהן, וישראל מתברכים ע"י הכהן. והכהן מתברך ע"י הכהן העליון, שהוא חסד דו"א, ז"ש, ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם. (מב) כתיב זכר רחמיך וגו': כתוב, זכר רחמיך ה' וחסדיך כי מעולם המה. זכר רחמיך, (דטו"י דף ל"ז ע"ב *) דף ל"ח ע"א)

(מד) ד"א כי מעולם המה, דכד ברא קב"ה עלמא, נטל יצחק וברא ביה עלמא. חמא דלא יכיל למיקם בלחודוי, נטל אברהם וקיים ביה עלמא. הה"ד (ט) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם, אלא באברהם. חמא דבעיין קיומא יתיר, נטל ליעקב, ושתף ליה ביצחק, וקיים עלמא. הה"ד ביום עשות יי אלהים ארץ ושמים. ועל דא, באברהם ויעקב אתקיים עלמא. ובג"כ כי מעולם המה.

(מה) ר' יהודה פתח, ויהי ביום השמיני, לבתר דאשתלים אהרן, באינון ז' יומין, ואתערט ר א בהו, יומא תמינאה בעיא לאשתלמא מן שבעה, דאשלמותא ע"י דכהנא, ועל דא פולחנא בתמינאה, לאתערטא מן שבעה. ולאשתקנא כהנא על ההוא ב דחב בקדמיתא.

(מו) הה"ד, ויאמר אל אהרן קח לך עגל, הא אוקמוה עגל ודאי, לכפרא על ההוא עגל, דכתיב ויעשהו עגל מסכה. בן בקר, מ"ט בן בקר, ולא בן פרה. אלא איהו בעי לאתקנא לגבי פרה, לא אתחזי לקרבא מינה לגבה. מאן דשדר דורון למלכא, חמיתון דנסיב מבי מלכא, ויהיב למלכא, אלא דורנא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (בראשית ב) הקסה"ז כג צ"א. (י) (שמות לב) א בההוא יומא; בההוא משח רבות קדישא עלאה. פקודי קג צ"ע. ב דקביל; מוסיף חובא דחב.

ויהי ביום השמיני

הסולם

מאמר

הוא ודאי לכפר על עגל הזה שחטא בו, שכתוב ויעשהו עגל מסכה. בן בקר. מהו הטעם. בן בקר ולא בן פרה. אלא כיון שהוא צריך להתתקן אצל הפרה, הרומזת על המלכות, שפגם בה במעשה העגל, ע"כ אינו ראוי להקריב ממנה אליה. וע"כ לא נאמר, בן פרה. כי מי ששולח מתנה למלך, הראיתם, שיקח מבית המלך, ויתן למלך, אלא המתנה ששולח למלך, צריכה להיות מבית אחר, ולא מבית המלך. ר' יוסי אמר הרי משלו אל שלו אינו ראוי להקריב. כי חטא בעגל ומקריב עגל, והיה לו להקריב מין אחר. ומקשה על דברי ר' יהודה. אמר רבי יהודה, משום זה בן בקר ודאי, ולא בן פרה. פירושו. בקר רומז על שור, שהוא מדת הגבורה דז"א. ופרה רומזת על המלכות. וגם המלכות כוללת ג' פנים פני אריה פני שור פני נשר. ואם היה כתוב עגל בן פרה, היה זה רומז לפני שור הכלול במלכות. וזה לא יתכן, כיון שפגם במלכות צריך להיות התקן ממקום אחר. וזהו שר' יהודה השיב לר' יוסי, בן בקר ודאי, כי עגל בן בקר רומז על פני שור שבז"א. שממנו ממשיכים תקון אל המלכות. וע"כ אין זה משלו על שור, אלא ממקום

(מד) ד"א, כי מעולם המה: כי כשברא העולם לקח את יצחק וברא את העולם, דהיינו שברא העולם במדת הדין, ראה שאין הדין יכול לעמוד בלבדו, לקח אברהם, שהוא חסד, וקיים עמו את העולם. זה שכתוב, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. אל תקרי בהבראם אלא באברהם. ראה שצריכים יותר קיום, לקח את יעקב, שהוא מדת הרחמים, ושתף עם יצחק, שהוא דין, וקיים העולם. ז"ש, ביום עשות הויה אלקים ארץ ושמים, שהויה הוא מדת הרחמים, ואלקים הוא מדת הדין, וע"כ באברהם ויעקב נתקיים העולם. ומשום זה כתוב, כי מעולם המה.

(מה) ר' יהודה פתח ויהי ביום השמיני: אחר שנשלם אהרן באלו שבעת הימים, שהם בינה חג"ת נה"י (כנ"ל אות כ"ח) ונתערט בהם, אז יום השמיני, שהוא מלכות, צריך להשתלם מן ז' דמילואים על ידי הכהן. וע"כ העבודה היא בשמיני, כדי להתערט מו', שהם בינה חג"ת ונה"י, ושיתתקן הכהן על עון העגל שחטא מתחילה.

(מו) זה"ף ויאמר אל וגו': ז"ש, ויאמר אל אהרן קח לך עגל. והרי העמידוהו, עגל, (דפו"י דף ל"ח ע"א)

לשדרא למלכא, מבי אחרא אצטריך, ולא מבי מלכא. ר' יוסי אמר, מדידיה לדידיה לא אתחזי. אמר ר' יהודה בגי' בן בקר ודאי ולא בן פרה. (מז) לחטאת: לדכאה על ההוא חובה דחב ביה. ואיל לעולה תמימים. תמימים, תמים מבעי ליה. אי תימא דעל איל ועגל קאמר, לאו הכי. דהא תרווייהו לא סלקין לעולה, דהא כתיב לעולה תמימים, ועגל לחטאת סלקא, מהו תמימים, וכתיב איל.

(מח) אלא אילו דיצחק, לקרבא לגבי פרה, דאדכר תרי זמני בקרא, חד דכתיב (ו) וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל, ג הא חד, וחד וילך אברהם ויקח את האיל, הא תרי, ויעלהו לעולה. וע"ד איל לעולה תמימים, תרי איל, דאיהו תרי. ועל דא גבורות תנינו, ומנייהו מתפרשין לכמה אחרנין.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(כ) (בראשית כב) וירא קנב צ"א.

ג ל"ג הא חד.

מאמר

הסולם

ויהי ביום השמיני

קו השמאל כולו מאורותיו. ואח"כ בפעולה שניה גונו את מדת הדין, ומעלה המלכות לבינה ונמתקת שם במדת הרחמים (כח"ש לעיל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר עש"ה) כי ע"י מסך זה ממשיך תחילה הקטנות דבינה, ואח"כ ע"י הארה עליונה מוריד המלכות מבינה ומתגלה הגדלות דבינה ואז משיג שוב הקו שמאל בחינת ר"ק דג"ר, ומתיחד עם הימין, שה"ס ג"ר דפנים.

ממקום אחר. ולא עגל בן פרה, שהיה רומז על שור שבמלכות, כנ"ל.

(מז) לחטאת: פירושו, לטהר על עון ההוא שחטא בו. ואיל לעולה תמימים. שואל, אומר תמימים, תמים היה צריך לומר. אם תאמר שסובב על איל ועגל, ע"כ אומר לשון רבים. אינו כן, כי שניהם אינם עולים לעולה, שהרי כתוב, לעולה תמימים, ועגל אינו עולה לעולה אלא עולה לחטאת, וא"כ, מהו תמימים שכתוב על איל.

ו"ס שתחילה נאמר מקו אמצעי שהוא ז"א, לאברהם שה"ס החדס וימין, שישחוט את יצחק בנו, דהיינו מכח פעולה א' דמסך דחירק שבקו אמצעי, שהוא גילוי דמדת הדין המסלק כל האורות מקו שמאל, שזה נבחן לשחיטה. ואח"כ נאמר לו אל תשלח ירך אל הנער וגו', דהיינו הגניזה דמדת הדין, ואח"כ נאמר וירא אברהם והנה איל אחר נאחו בסבך בקרניה, שה"ס שראה איך המלכות עלתה ונסתבכה בבינה, שה"ס פעולה הב' דמסך דחירק. שע"י ראה זו נמשכה הקטנות מבינה כנ"ל. ואח"כ ע"י הארה העליונה יורדת המלכות מבינה ומתגלה הגדלות מן הבינה, (כנ"ל ב"א דף ר"צ ד"ה בגין) שזו"ה ויקח את האיל ויעלהו לעולה תחת יצחק בנו, כי אז נתקן יצחק בנו ע"י הגדלות מן הבינה. הרי שב' פעמים איל שכתוב כאן, הם ב' מיתוקים, א' לקטנות וא' לגדלות.

(מח) אלא אילו דיצחק וכו': ומשיב, אלא אילו של יצחק, צריכים להקריב אל הפרה, שזכר ב' פעמים בכתוב, אחד שכתוב, וישא אברהם את עיניו וירא והנה איל וגו', הרי אחד. ואחד, וילך אברהם ויקח את האיל, הרי שנים, וכתוב בהם, ויעלהו לעולה. וע"כ נאמר איל לעולה תמימים, שני איל, דהיינו לשון רבים, כי הם שנים. וע"כ גבורות למדנו, ומהם מתחלקים לכמה אחרים.

וזה אמרו, דאדכר תרי זמני בקרא וכו', אחד לקטנות ואחד לגדלות כנ"ל, וע"ד איל

פירושו. כבר ידעת שסוד עקדת יצחק, ה"ס מיעוט הג"ר דקו שמאל כדי שיתחד עם קו ימין שנקרא אברהם (כח"ש באורך לעיל וקרא אות ש"ד עש"ה) וכאן מפרט ומבאר יותר, כי נודע שב' פעולות נוהגות במסך דחירק שבקו אמצעי בעת שבא ליחד השמאל והימין יחד, שבתחילה מגלה בחינת המסך דמדת הדין דצמצום א', שאז התרוקן (דפוי דף ל"ח ע"א)

(מט) ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת, עגל לחטאת מבעי ליה, כגוונא דכהנא. אלא ישראל הא קבילו עונשא, וע"ד לא כתיב בהו עגל לחטאת, אלא עגל לעולה. מ"ט. דכל אינון דחבו ביה, קבילו עונשא, בין במלולא, בין בעובדא, בין בפולחנא, ואפילו אינון דלא עבדו מדי, אלא דסליקו ליה ברעותא דלבייהו למפלח ליה, אתענשו, כמה דכתיב (נ) וישק את בני ישראל. אבל כל אינון דסליקו ליה ברעותא דלא למפלח ליה, אלא דסליקו גוונא דרעותא מניה, הכא אתדכון, ומקרבין ליה * לעולה ולא לחטאת. (ז) אבל קחו שעיר עזים לחטאת, אמאי. אלא בגין דהוו מקרבין בקדמיתא לשעירים, דשלטין על [ז] טורי רמאי. ודא הוא לחטאת, ובעיין לאתדכאה מההוא חובא, ולא עוד אלא לחדתותי דסיהרא אצטריך.

(נא) ושוור ז ואיל לשלמים. שור ולא פר, בגין דשור שלים איהו, לאחזאה שלמא, הה"ד לשלמים. רבי יוסי אמר, שור ואיל מסטרא דשמאלא קא אתיין. שור מסטרא דשמאלא, דכתיב (ס) ופני שור מהשמאל. איל, בגין אילו דיצחק. וסלקין לשלמים, לאשלמא לון לכ"י וע"ד שור ואיל לשלמים.

הלופי גרסאות

ד ל"ג ואיל לשלמים.

מסורת הזהר

(ז) (ויקרא ט). (מ) (שמות לב) משפטים קיד אות שסא. (ז) (ויקרא ט). (ס) (יחזקאל א) ב"א פה צ"א. דרך אמת [ז] הרים גבוהים.

ויהי ביום השמיני

הסולם

מאמר

כאן, בקרבן עגל לעולה, וע"כ מקריבים אותו עולה ולא חטאת. כי עולה נקרכת על הרהורי הלב.

(ג) אבל קחו שעיר וכי: שואל, אבל קחו שעיר עזים לחטאת למה. כיון שלא חטאו אלא בהרהורי הלב, שמשפיק עולה. ומשיב, שהוא משום שהקריבו תחילה לשעירים השולטים על הרים הרמים. וזהו לחטאת, שהיו צריכים חטאת להטהר מחטא זה. ולא עוד אלא לחידוש הלבנה. היו צריכים חטאת, שהיה אז ר"ח ניסן. ובר"ח מקריבים חטאת.

(נא) ושור ואיל לשלמים: כתוב שור, ולא פר, משום ששור שלם הוא, שרומז על פני שור משמאל שהוא בחינת גבורה דו"א. אבל פר ופרה הם רומזים לזכר ונקבה שבבחינת השמאל דמלכות, שאינו שלם, וע"כ השור בא להראות שלום במלכות, שמגבורה דו"א שהוא שור, נמתקת גבורת המלכות, שהוא פר ופרה. ז"ש לשלמים. ר' יוסי אומר, שור ואיל באים מצד שמאל דו"א. שור מצד שמאל, שכתוב לפני שור מהשמאל. איל, משום האיל של יצחק, שהוא מהשמאל, ועולים לשלמים, להשלים אותם לכנסת ישראל, שהיא המלכות

איל לעולה תמימים, תרי איל, כי בעת שמקריב האיל לעולה צריך לכוין לב' בחי' איל לעולה הנזכרים בעקדת יצחק. ועליהם נאמר תמימים לשון רבים. ויש, וע"ד גבורות תנינן. שיש ב' מיני גבורות, אחת דקטנות, שאז אין לקו שמאל שהוא גבורה, אלא ו"ק בלי ראש. וא' לגדלות שאז יש לקו שמאל ו"ק דחכמה. ומנייחו מתפרשין לכמה אחרנין. שאלו ב' גבורות מתחלקות לכמה בחינות.

(מט) ואל בני ישראל וגו': ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת. שואל, עגל לחטאת היה צריך לומר, כמו בכהן. ומשיב, אלא ישראל כבר קבלו עונשם, ועל כן, לא כתוב בהם עגל לחטאת, אלא עגל לעולה. מהו הטעם, שהיו צריכים עגל לעולה. כי כל אלו שחטאו בו, בעגל, בין בדבור, בין במעשה, בין בעבודה קבלו עונש, ואפילו אלו שלא עבדו ממש אלא שעלה ברצון לבם לעבוד לו. ג"כ נענשו, כמ"ש, וישק את בני ישראל, שמזה הגיע עונש לאותם שעלה ברצונם לעבוד לו. אבל כל אלו שהעלו ברצונם שלא לעבוד לו. אלא רק מעין של רצון העלו ממנו, נטהרו (דפ"י דף ל"ח ע"א *) דף ל"ח ע"ב)

(גב) א"ר יהודה, כלא בגין דכנ"י מתעטרא ומתברכא על ידא דכהנא, באשלמותא. והאי יומא חדוותא דכלא הוה, חדוותא דכנ"י בקב"ה, חדוותא דעלאין ותתאין. וכמה דאשתלים כהנא לתתא, כביכו"ל אשתלים כהנא לעילא, בר נדב ואביהוא דאתערו ערבוביא בין מטרוניתא ומלכא. ובג"כ ותצא אש מלפני י"י ותאכל אותם וגו'. ה

(ג) ויאמר משה אל אלעזר ואל איתמר ראשיכם אל תפרעו וגו', כי שמן משחת י"י עליכם. רבי אבא אמר, הא תנינן בעובדין דלתתא, אתערון עובדין לעילא, ועובדא דלתתא בעי לאתחזאה כגוונא דעובדא דלעילא.

(נד) ת"ח, כל חדוותא דלעילא, תליא בההוא שמנא קדישא, דמתמן נפיק חדוה וברכאן לכלהו בוצינין, וכהנא ו עלאה אתעטר בנגידו דמשחא, ובג"כ כהנא, דרבו משחא אתנגיד עליה כגוונא דלעילא, בעי לאחזאה חידו, ונהירו ו דאנפין, ולא יתחזי גרעונא ברישיה, ולא בלבושיה, אלא למהוי כלא שלים כגוונא דלעילא, ולא יתחזי ביה פגימו כלל, בגין דלא יעביד פגימו באתר אחרא.

(נה) ת"ח, אלמלא אלעזר ואיתמר אתחזון פגימו בההיא שעתא בלבושיהון או בראשיהון, לא אשתזיבו בההיא שעתא, דהא שעתא קיימא למעבד דינא. ועל דא תנינן, בשעתא דמותנא אערע בעלמא, לא יתער אינש גרמיה ה למלה בעלמא, בגין דלא יתערון עליה. בר אי אתער גרמיה לטב, ויכיל ו לדחיא שעתא,

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

(ו) (ויקרא י) חלק ג' נו :

ה בדפו"י כתבו חסר כאן. ו מוסיף עלאה מניה. ז מוסיף דאנפין יתיר מכלא. ח למיזל. ט לדחקא.

מאמר

הסולם

ויהי ביום השמיני

המלכות. וע"כ שור ואיל לשלמים. ואינם חולקים, אלא ר' יוסי מפרש יותר.

(נד) ת"ח כל חדוותא וכו' : בוא וראה. כל השמחה של מעלה תלויה בשמן הקדוש ההוא שהוא חכמה, שמשם יוצאות שמחה וברכות לכל הנרות, והכהן העליון, שהוא חסד, מתעטר בשפע השמן, הנמשך מחכמה, ומשום זה, הכהן, ששמן המשחה נמשך עליו כעין שלמעלה, צריך להראות שמחה והארת פנים, ולא יהיה נראה חסרון בראשו. ולא בלבושיו, אלא להיות שלם לגמרי כעין של מעלה, ולא יראה בו פגם כלל, כדי שלא יעשה פגם במקום אחר. למעלה.

(גב) אמר ר' יהודה וכו' : אר"י, הכל הוא, משום שכנסת ישראל, שהיא המלכות, מתעטרת ומתברכת על ידי הכהן, במילואים. ויום ההוא, השמיני, שמחת הכל היתה שמחת כנסת ישראל בהקב"ה, שמחת עליונים ותחתונים, וכמו שנשלם הכהן למטה, כביכול נשלם שבהמעשה, שהוא חסד דז"א, חוץ מנדב ואביהוא, שעוררו הפרעה בין המטרוניתא והמלך. וע"כ ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם.

(נה) ת"ח אלמלא אלעזר וכו' : בוא וראה אם אלעזר ואיתמר היו נראים פגומים בשעה ההיא, בלבושיהם או בראשיהם, לא היו ניצולים באותה שעה, שמתו נדב ואביהוא, כי השעה עמדה לעשות דין. ועל כן למדנו, בשעה שיש מגפה בעולם, לא יעורר אדם עצמו לשום דבר בעולם, כדי שלא לעשות רושם

(ג) ויאמר משה וגו' : ויאמר משה אל אלעזר ואל איתמר ראשיכם אל תפרעו וגו', כי שמן משחת ה' עליכם. ר' אבא אמר, הרי למדנו, שבהמעשה שלמטה מתעוררים מעשים למעלה. והמעשה שלמטה צריכים להראות כעין המעשה שלמעלה.

(דפו"י דף ל"ח ע"ב)

דהא בזמנא ושעתא דדינא קיימא בעלמא, מאן דיערע ביה, לקטי ליה ויסתלק מעלמא. ובג"כ ולא תמותו. כתיב ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה, בגין דאינון לא אתיין מסטרא דכהני, ולא מתזקי.

(נו) רבי אלעזר פתח, ^ט ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון לו לאשה. ויקח אהרן. כלא כמה דאצטריך, כלא כגוונא דלעילא. ת"ח, ראויה היתה בת שבע לדוד, מיומא דאתברי עלמא. ראויה היתה אלישבע לאהרן מיומא דאתברי עלמא.

(נז) מה בין האי להאי. אלא כלא חד. אבל התם לדינא, הכא לרחמי. כד אתחברא בדוד, לדינא, לאגחא קרבין, לאושדא דמין. הכא באהרן, כ לשלמא, לחדוה, לנהירו דאנפין, לאתברכא. ועל דא ל אתקרי התם בת שבע, הכא אלישבע. ^ט אלישבע: דאתחברא בחסד, ^נ בת שבע לדינא, לירתא מלכותא ולא תקפא.

(נח) א"ר שמעון, הא דתנינן דכתיב ^ט קול השופר, שפיר הוא, ודא הוא יעקב, דאסתלק במחשבה דאבהו, ונפקו כחדא מגו שופר, דהא שופר אפיק מיא ואשא ^ט ורוחא כחדא, ואתעביד מנייהו קלא. כך אמא עלאה, אפיק לאבהו, בקל חד. ומגו מחשבה אסתלקו כחדא בחד קול, וההוא קול אקרי קול השופר, ודא יעקב דכליל לאבהו כחדא, ואקרי קול.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ט) (שמות י) בשלח לג צ"ה. צ) (שמות יט) פקודי הכי. מ ל"ג אלישבע. נ מוסיף ת"ח בת שבע. רב צ"א. ^ט ברוחא חדא.

מאמר

הסולם

ויקח אהרן את אלישבע

(נו) מה בין האי להאי וכו': שואל מה בין זו לזו. כיון ששתייהן הן מלכות, מה ההפרש בין בת שבע לאלישבע. ומשיב, אלא הכל אחד, ששתייהן הן מלכות, אבל שם הוא לדין. כאן הוא לרחמים. כשנתחברה בדוד היא בבחינת דין, לעשות מלחמות ולשפוך דם. כאן באהרן, היא לשלום, לשמחה, להארת פנים, להתברך ממנו. וע"כ נקראת שם בת שבע, וכאן אלישבע, אלישבע, נתחברה בחסד. כי היא אותיות אלי שבע, ואל הוא זוסד. בת שבע, היא לדין, לרשת המלכות, ולהתחזק.

(נז) א"ר שמעון וכו': אר"ש זה שלמדנו, בכתוב, קול השופר, יפה הוא, וזה הוא יעקב, שעלה במחשבה, שהיא חכמה, עם האבות, דהיינו בכללות חגית, ויצאו יחד מתוך השופר, שה"ס בינה, הנקראת אמא עלאה, כי כמו שופר שתוקעים בו, שהוא מוציא מים ורוח ואש יחד, שהקול נעשה מהם, כך אמא עלאה,

המכונה

רושם שיתעוררו עליו בעלי הדין. חוץ אם מעורר עצמו לדבר טוב, ויכול לדחות שעת הדין. כי בזמן ובשעה שדין נמצא בעולם, מי שיפגש בו, לוקטים אותו ויסתלק מן העולם. ומשום זה, ולא תמותו. כתוב, ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה. משום שהם אינם באים מצד הכהנים, ואין חשש שיהיו נזוקים. ע"כ מותר להם להתעורר ולבכות את השריפה. ולא לכהנים אשר הדין שלט אז עליהם.

מאמר ויקח אהרן את אלישבע

(נו) רבי אלעזר פתח וכו': רא"פ, ויקח אהרן את אלישבע וגו'. ויקח אהרן, הכל היה כמו שצריך, הכל כעין של מעלה. בוא וראה, ראויה היתה בת שבע, שהיא המלכות (כנ"ל אות כ"ח) לדוד מיום שנברא העולם. ראויה היתה אלישבע שהיא המלכות, לאהרן, מיום שנברא העולם.

(וסו"י דף ל"ח ע"ב)

(נט) ותרי קלי נינהו, דהא מגו קלא, נפיק קלא. אבל קול חד ם דאקרי קול השופר, ומהכא נפקו שאר קולות, מגו ההוא שופר בזווגא * דמחשבה. ושבעה קולות נינהו, דנפקין בזווגא דמחשבה בשופר, ודא שופר דאשקי לון ורוי לון לאבהן בקדמיתא, ולבתר לבנין, והא אוקמוה מלה.

(ס) תא חזי, ויקח אהרן את אלישבע, לבסמא לה, למחדי לה, לחברא לה במלכא, בזווגא שלים, לאשתכחא ברכאן ן לעלמין כלהו, ע"י דאהרן. בג"כ, בעי כהנא לאשתכחא בנהירו דאנפין, בחידו, כלא כגוונא דלעילא, דהא על ידוי ברכאן וחדוון משתכחי. ועל דא אתרחקא מניה דינא ורוגזא ועציבו, בגין דלא יתפגם מההוא אתר דאתקטר ביה. וע"ד ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה, ולאזו כהנא. עלייהו כתיב (ז) ברך יי חילו ופעל ידיו תרצה וגו'.

(סא) יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך וגו'. אמר רבי יהודה, מגו פרשתא דא שמעינן, דנדב ואביהוא רוי חמרא הוו, ץ מדאזהר לכהני בהא. ר' חייא פתח, (ח) ויין ישמח לבב אנוש וגו', אי בעי כהנא למחדי ולאשתכחא בנהירו דאנפין יתיר מכלא, אמאי אסיר ליה חמרא, דהא חידו ביה אשתכח, נהירו דאנפין ביה אשתכח.

מסורת הוהר

(ק) (דברים לג) ויחי קעה צ"א. (ר) (ויקרא ז) משפטים קפב צ"ק. (ש) (תהלים קד) ויחי ר צ"א.

חלופי גרסאות

ע ואקרי. ן בעלמין. ץ מדאזהר.

מאמר

הסולם

ויקח אהרן את אלישבע

ואח"כ את הבנים, שהם נהי"מ. וכבר העמידו הדבר.

(ס) ת"ח ויקח אהרן את אלישבע: שהיא המלכות, היינו, לבשם אותה ולשמחה. ולחבר אותה במלך הקדוש, ב"א, בזווג שלים. שתמצאנה ברכות בכל העולמות על ידי אהרן. משום זה צריך הכהן להמצא בהארת פנים, בשמחה, כעין של מעלה, כי על ידו נמצאות ברכות ושמחה. וע"כ נרחק ממנו דין ורוגז ועצבות, כדי שלא יהיה נפגם מאותו מקום שנקשר בו, שהוא המלכות, וע"כ, ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה ולא כהן. עליהם כתוב, ברך ה' חילו ופעל ידיו תרצה וגו'.

מאמר יין ושכר אל תשת

(סא) יין ושכר אל תשת וגו': א"ר יהודה, מתוך פרשה זו אנו שומעים, שנדב ואביהוא, שתויי יין היו, משהזהיר אותם, את הכהנים, על זה. ר' חייא פתח, ויין ישמח לבב אנוש וגו'. שואל, אם הכהן צריך לשמח ולהמצא בהארת הפנים יותר מהכל, אם כן למה אסור לו יין, הרי בו נמצאת שמחה. והארת פנים נמצאת בו.

אלא

המכונה שופר, הוציא את האבות, שהם חג"ת, בקול אחד, שהוא קו האמצעי, ת"ת, ומתוך המחשבה עלו יחד בקול אחד, וקול ההוא נקרא קול שופר, והוא יעקב, שהוא קו האמצעי הכולל האבות, חג"ת, ביחד, כי קו האמצעי כולל בתוכו כל ג' הקוין, ונקרא קול. וביאור הדברים תמצא לעיל (בהקט"ז דף קפ"ד ד"ה למשמע).

(נט) ותרי קלי נינהו וכי: ובי קולות הם, א' של מנעולא, והב' של מפתחא (שנתבאר) לעיל ויקרא אות ש"ט בהסולם ע"ש) כי מתוך קול דמנעולא יוצא קול דמפתחא, (כמ"ש לעיל לך י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) אבל קול אחד הוא שנקרא קול השופר, שהיא קול דמפתחא, שהוא בחינת מיתוק המלכות בבניה. הנקראת שופר. ומכאן יוצאים שאר הקולות מתוך השופר, בזווג דמחשבה, שהוא חכמה, עם הבינה, ווי קולות הם, דהיינו חג"ת נהי"מ דו"א, שיוצאים ע"י זווג המחשבה בשופר, שהם חכמה ובינה, ושופר זה, שהוא בינה, משקה ומרוה בתחילה את האבות, שהם חג"ת. (דמו"י דף ל"ח ע"ב *) (דף ל"ט ע"א)

(סב) אלא שירותא דחמרא חדוותא. סופיה עציבו. ק ועוד דיין מסטרא דליואי אתי, מאתר דחמרא שרי, דהא אורייתא וחמרא דאורייתא, מסטרא דגבורה הוא. וסטרא דכהנא מיין צלילין נהירין.

(סג) ר' יוסי אמר כל חד אוזיף לחבריה, וכליל כלא דא בדא, ו ובג"כ, חמרא שרי חדוותא, בגין דכליל מגו מיא, ש ולבתר אהדר לאתריה, ועציב ורגיז ודאין ה דינא.

(סד) ר' אבא אמר, מאתר חד נפקו, יין ושמן א ומים. מים ושמן ב לימינא, נטלי כהני וירתי לון, ושמן יתיר מכלא. דאיהו חדוותא שירותא וסיומא, דכתיב (מ) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן וזקן אהרן. ויין לשמאלא, נ ירתי ליואי, לארמא קלא ולזמרא, ולא לשתוק, דהא חמרא לא שתיק, לעלמין ושמן בחשאי הוא תדיר.

(סה) מה בין האי להאי. אלא, שמן דאיהו בחשאי בלחישו תדיר, אתי מסטרא דמחשבה, דאיהו בלחישו תדיר ולא אשתמע, והוא בחשאי, ועל דא הוא מימינא. ויין דאיהו לארמא קלא, ד ולא שתיק לעלמין, אתי מסטרא דאימא, וירתין ליואי לסטר שמאלא, וקיימי ה לזמרא לארמא קלא, וקיימי בדינא. ובג"כ כתיב, (ז) ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ת) (תהלים קלב) לך צב צ"א. א (דברים כא). ק וכהנא שירותא וסיומא בעי חדוותא ונהירו דאנפין יין אתי מסטרא דליואי. ר ל"ג ובג"כ. ש ולבתר ת מוסיף דינא, וכהנא שירותא וסיומא בעי חדוותא ונהירו דאנפין. א מוסיף ומים דבש וחלב. ב ל"ג לימינא. ג ל"ג ירתי ליואי. ד לא. ה ל"ג לזמרא.

יין ושכר אל תשת

הסולם

מאמר

אהרן. ויין שהוא לשמאל, יורשים הלויים, להרים הקול ולומר, ולא לשתוק. כי יין אינו שותק לעולם. ושמן הוא תמיד בלחש.

(סה) מה בין האי להאי וכי' : שואל, מה ההפרש בין זה לזה, בין שמן ליין. ומשיב, אלא שמן שהוא בחשאי, ובלחש תמיד, בא מצד המחשבה, שהיא חכמה, שהיא בלחש תמיד, ואינה נשמעת, והיא בחשאי, כמו מחשבה שאינה מגולה לחוץ. ועל כן השמן הוא מימין, ויין, שהוא להרים הקול ואינו שותק לעולם כי השתוי יין אינו יכול לשתוק, הוא בא מצד אמא. דהיינו מצד שמאל דבינה ויורשים אותו הלויים שהם לצד שמאל, שעומדים לומר ולהרים קול ונמצאים בבחינת דין. וע"כ כתוב, ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע. ואע"פ שזה נאמר על הכהנים, אמנם כתוב שם, הכהנים בני לוי. שיורה שמצד שהם לויים, יהיו על פיהם כל ריב וכל נגע.

בגין

(סב) אלא שירותא דחמרא וכי' : ומשיב, אלא תחילת היין היא שמחה, וסופו הוא עצבות. והכהן צריך להיות תמיד בשמחה ועוד שהיין בא מצד הלויים, מן המקום שיין שורה בו, משמאל, כי התורה ויינה של תורה, הוא מצד הגבורה. וצד הכהנים, הוא מים צלולים ומאירים, שהוא חסד.

(סג) ר' יוסי אמר וכי' : ר"א, כל אחד מלוה לחבירו, והכל כלול זה מזה, שהשמאל כלול מימין, והימין מהשמאל, וע"כ יין, שהוא משמאל, מתחיל בשמחה, משום שכלול ממים, שהוא מימין, ואח"כ חוזר למקומו, לשמאל, והוא נעצב ונרגז וזן דין, כדרך השמאל.

(סד) ר' אבא אמר וכי' : ר"א, ממקום אחד יוצאים יין, ושמן ומים. מים ושמן שמימין ולקחים הכהנים ויורשים אותם, ושמן יתיר מכל, דהיינו חכמה, שהיא שמחה בתחילה ובסוף, ולא כמו יין שבסופו עצבות. שכתוב, כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן וזן (דפו"י דף ל"ט ע"א)

(ס) בג"כ, כהנא כד ייעול למקדשא למפלח פולחנא, אסיר ליה למשתי חמרא, דהא עובדוי בחשאי אינון, ובחשאי ואתאן ואתכוון, וזווג למאן דזווג, ונגיד ברכאן לעלמין כלהו, וכלא בחשאי, ועובדוי כלהו ברזא. ותמרא מגלה רזין הווא, דהא כל עובדוי לארמא קלא קאים.

(סז) רבי יהודה ורבי יצחק הוו אזלי בארחא, מבי מרוניא לצפורי, והוה רבייא חד שכיח לגביהו, בחמרא בקינטא דדובשא אמר רבי יהודה נימא מלה דאורייתא ונזיל.

(סח) פתח רבי יצחק ואמר, וחכך כיינ הטוב הולך לדודי למישרים וגו'. וחכך כיינ הטוב, דא יינא דאורייתא, דאיהו טב. דהא יינא אחרא לאו איהו טב, ויינא דאורייתא, טב לכלא. טב לעלמא דא, וטב לעלמא דאתי. ודא הוא יינא דניחא ליה לקב"ה יתיר מכלא, ובזכו דא, מאן דמרוי מיינא דאורייתא, יתער לעלמא דאתי, ויזכי לאחייא, כד יוקים קב"ה לצדיקייא. א"ר יהודה, דובב שפתי ישנים, הא תנינן דאפילו בהווא עלמא, יזכי למלעי באורייתא, הה"ד דובב שפתי ישנים.

(סט) אמר ההוא רביא, אי כתיב וחכך מיין הטוב, הוינא אמרי הכי. אבל

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ו אתחוי ; אתחוייאן ; אתכוון [; ואתכוון] במה דאתכוון
ז ועוד דעובדוי. ח ל"ג הוא ; היה. ט בגוון. י ל"ג
ווא. כ וניית.

(ב) (שיר ז) תרומה נב צ"ז.

יין ושכר אל תשת

הסולם

מאמר

לו לשתות יין. שצריך להיות כמו שורשו למעלה.

(סז) רבי יהודה ור' יצחק וכו' : ר"י ור"י היו הולכים בדרך מבי מרוניא לצפורי. והיה נמצא אצלם ילד אחד עם חמור. נושא יין מרוקח בדבש. א"ר יהודה, נאמר דבר תורה ונלך. קינטא דדובשא, פירושו יין מרוקח בדבש, כמו גלוסקין וקנטיטון (א"ר ד"ה לאמותם).

(סח) פתח ר' יצחק וכו' : פתח ר"י ואמר, וחכך כיינ הטוב הולך לדודי למישרים וגו'. וחכך כיינ הטוב, זה יינה של תורה, שהוא טוב, כי יין אחר, דס"א, אינו טוב, ויינה של תורה טוב לכל, טוב לעולם הזה, וטוב לעולם הבא. וזהו יין שנוח לו להקב"ה יותר מכל. ובזכות זה, מי שמרוה עצמו מיינה של תורה, יתעורר לעולם הבא ויזכה לתחיית המתים, כשקים הקב"ה את הצדיקים. א"ר יהודה, דובב שפתי ישנים. הנה למדנו, שאפילו בעולם ההוא יזכה לברך בתורה, ז"ש דובב שפתי ישנים.

(סט) אמר ההוא רביא וכו' : אמר הילד ההוא

(סו) בגין כך כהנא וכו' : משום זה, כהן שנכנס למקדש לעבוד עבודה, אסור לו לשתות יין, כי מעשיו הם בחשאי, ובחשאי בא ומכוון היחודים, ומזווג למי שמוזוג, דהיינו לזו"ג, וממשיך ברכות לעולמות כולם, והכל בחשאי, שכל מעשיו הם בסוד. וע"כ אסור לשתות יין, שהוא מגלה סוד, כי כשנכנס יין יצא סוד, ואשר בכל מעשיו עומד להרים הקול.

פירוש. השמן נמשך מחכמה, שהוא בצד ימין, וה"ס או"א שהם תמיד בחסדים מכוסים. וז"ס שהשמן הוא בחשאי ובסוד, כלומר שאינו מתגלה בהצרת החכמה. ומשם נמשכים הכהנים. והיין, ה"ס צד שמאל דבינה שחורה להיות חכמה, דהיינו הארת החכמה, המגלה את החסדים ומשמיעם לחוץ. וז"ס שהיין מגלה סוד. וז"ס שהוא להרים הקול. כי קול ה"ס חסדים, והיין מגלה החסדים, שהגילוי לחוץ נבחן כהרמת קול. וע"כ כהן, שכל מעשיו בחשאי ובסוד, להיותו נמשך מחכמה וחסד, שהוא כולו ימין וחסדים מכוסים, ע"כ אסור (דפ"י דף ל"ט ע"א)

כ"ן הטוב כתיב, ולא מ"ן. אשגחו ביה, אמר ר' יהודה, ברי אימא מילך, דשפיר קא אמרת.

(ע) אמר, אנא שמענא, דמאן דאשתדל באורייתא, ודביק בה, וההיא מלה דאורייתא אשתמע בפומיה, ולא לחיש לה * בלחישו, ג אלא ארים קליה בה. דאורייתא הכי בעיא לארמא קלא, דכתיב (ו) בראש הומיות תקרא, לארמא נ רנה דאורייתא, ולא בלחישו. כ"ן הטוב, כחמר טב דלא שתיק. והוא עתיד לארמא קלא, כד יפוק מהאי עלמא. הולך לדודי למשרים, דלא יסטי לימינא ולשמאלא, ולא ישתכח דימחי בידוי. דובב שפתי ישנים, אפילו בההוא עלמא שפוותיה מרחשן אורייתא.

(עא) תו שמענא וחכך כ"ן הטוב, האי קרא לכ"י אתמר, ובתושבחתא אתמר. אי הכי, מאן הוא דמשבח לה בהאי. אי קב"ה, מהו הולך לדודי, הולך אלי מבעי ליה.

(עב) אלא ודאי קב"ה קא משבח לה לכ"י, כמה דהיא קא משבחת ליה, דכתיב חכו ממתקים, כך קב"ה משבח לה לכ"י. ו וחכך כ"ן הטוב, יין הטוב: דהוא חמרא דמנטרא. הולך לדודי: דא יצחק, דאקרי ייד מבתן. למישרים: כד"א, (ז) אתה כוננת מישרים, לאתכללא שמאלא בימינא. ודא הוא מישרים, דבגין חדוותא דההוא חמר טב, אתכליל שמאלא בימינא, וחדאן כלא. ו דהא כלא מתערי בחדוואן וברכאן, ועלמין כלהו משתכחי בחדו, ומתערי לארקא ברכאן לתתא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ג) (משלי א) לעיל אות ד צ"ח. (ד) (תהלים צט) לך (ל. א. מ דינא. נ מוסיף דכתיב וחכך. ט מוסיף דובב שפתי ישנים דהא פ צ"ב.

יין ושכר אל תשת

הסולם

מאמר

וחכך כ"ן הטוב. מקרא זה נאמר לכנסת ישראל, שהיא המלכות. ונאמר בתשבחה, א"כ מי הוא המשבח אותה בזה. אם הקב"ה משבחה, מהו הולך לדודי למישרים, הולך אלי היה צריך לומר.

(עב) אלא ודאי קב"ה וכו': אלא ודאי הקב"ה הוא שמשבח כנסת ישראל, כמו שהיא משבחת לו, שכתוב, חכו ממתקים, כך הקב"ה משבח כנסת ישראל, וחכך כ"ן הטוב. יין הטוב, הוא יין המשומר, שה"ס הארת חכמה שבבניה, הולך לדודי, זה יצחק, שהוא קו שמאל ד"א, שנקרא ייד מבתן. למישרים, הוא כמו שאתה אומר, אתה כוננת מישרים, שהם חסד וגבורה. דהיינו לכלול השמאל, שהוא גבורה בימין, שהוא חסד, וזה הוא מישרים. שבשביל השמחה של יין הטוב ההוא. נכלל

ההוא, אם היה כתוב, וחכך מ"ן הטוב היינו אומרים כך, שפירושו מ"נה של תורה, אבל כ"ן הטוב כתוב, ולא מ"ן. הביטו בו. אמר ר' יהודה, בני אמור דבריך, כי יפה אמרת.

(ע) אמר אנא שמענא וכו': אמר, אני שמעתי, שמי שעוסק בתורה ודבוק בה, ודבר תורה הוא נשמע מפיו, ואינו אומר בלחש. אלא מרים בו קולו, כי כך צריכים להרים קול בתורה, כי כתוב, בראש הומיות תקרא, להרים רנה של תורה ולא בלחש, הוא, כ"ן הטוב, דהיינו כ"ן הטוב שאינו שותק, והוא עתיד להרים קול כשיצא מעולם הזה. הולך לדודי למישרים, שלא יטה אז לימין ולשמאל, ולא ימצא מי שיעכב בידו. דובב שפתי ישנים, שאפילו בעולם הזה, שפתיו דובבות תורה. (עא) תו שמענא וחכך וגו': עוד שמעתי. (דפו"י דף ל"ט ע"א *) דף ל"ט ע"ב)

עג) אתו ר' יהודה ור' יצחק ונשקו ליה רישיה, וחדו עמיה, א"ל מה שמך. א"ל ייסא. אמרו רבי ייסא תהא. יתיר ^ע תהא שכיח בעלמא מרבי ייסא חברנא, ^פ דאסתלק מביננא. אמרו ליה ומאן אבוך. א"ל, אפטר מעלמא, והוה אוליה לי כל יומא ג' מלין דאורייתא, ובליליא ג' מלין דחכמתא דאגדתא. והני מילי אוליפנא מאבא, והשתא דיורי בחד ב"נ, וסליק לי מאורייתא. ואנא אזיל כל יומא ^פ לעבידתא, ובכל יומא אהדרנא אינון מלין דאוליפנא מאבא.

עד) א"ל ההוא בר נש ידע באורייתא. אמר לון לאו. סבא הוא, ולא ידע לברכא ליה לקב"ה, ואית ליה בנין, ולא שוי לון בני רב. אמר ר' יהודה ^צ אי לא הוה הכי, הוה אעילנא לגבי האי כפר למלא עלך, השתא אסיר לן ^ק למחזי אנפוי. ^ה שדי חמרא מנך, ואת זיל לגבן. אמרו ליה מאן הוא אבוך. ^ו אמר רבי זעירא דכפר ראמין.

עה) שמע רבי יהודה ובכה, אמר אנא הוינא בביתיה, ואוליפנא ^ש מניה ג' מלין בכסא דברכה, ואוליפנא מניה במעשה בראשית תרי. אמר ר' יצחק, ומה מהאי רביא ^ת בריה אוליפנא, מניה לא כ"ש. אזלו ואחידו בידיה. חמו חד חקל ויתבו תמן. אמרו ליה אימא חד מלה, מאינון דאוליה לך אבוך במעשה בראשית.

חלופי גרסאות

ע ל"ג תהא. ^פ לעבידתיה. ^צ אלו הוה הכי [הוה]; ^ז אי לאו הכי הוה אעילנא. ^ק למחזי. ^ו א"ל. ^ש בביתיה. ^ת ל"ג בריה.

דרך אמת ^ק שנפטר מבינינו. ^ה השלך החמור סמך ולך אתנו ללמוד דברי תורה.

מאמר

הסולם

יין ושכר אל תשת

עד) א"ל החווא ב"נ וכו': אמרו לו, אדם ההוא יודע בתורה. אמר להם לא, זקן הוא ואינו יודע לברך להקב"ה. ויש לו בנים, ואינו משים אותם בבית המדרש. א"ר יהודה, אם לא היה כך, הייתי נכנס לכפר הזה, לדבר עליך טוב, אל האדם המחזיק אותך, עתה, שהוא כמו שאמרת, אסור לנו לראות פניו. השלך ממך את החמור, ואתה תלך אלינו. אמרו לו, מי הוא אביך. אמר, ר' זעירא דכפר ראמין. עה) שמע ר' יהודה וכו': שמע ר"י ובכה. אמר, אני הייתי בביתו, ולמדתי ממנו ג' דברים בכוס של ברכה, ולמדתי ממנו במעשה בראשית ב' דברים. א"ר יצחק, ומה, אם מילד הזה בנו למדנו, ממנו עצמו לא כל שכן. הלכו ואחזו בידו, ראו שדה אחד וישבו שם. אמרו לו אמור לנו דבר אחד, מאלו שלמד עמך אביך במעשה בראשית.

נכלל השמאל בימין, והכל שמחים, כי הכל מתעוררים בשמחות וברכות, וכל העולמות נמצאים בשמחה, ומתעוררים להשפיע ברכות למטה.

עג) אתו ר' יהודה וכו': באו ר"י ור' יצחק ונשקוהו בראשו, ושמחו עמו. אמרו לו מה שמך. אמר להם ייסא. אמרו, תהיה גדול כמו ר' ייסא, ותהיה נמצא בחיים בעולם יותר מר' ייסא חברנו, שנסתלק מבינינו. אמרו לו, ומי אביך. אמר להם הוא נפטר מן העולם, וזהו מלמד לי כל יום ג' דברי תורה, ובלילה ג' דברי חכמה שבאגדה, ואלו הדברים שאמרת לי למדתי מאבי. ועתה אני גר עם אדם אחד, ומונע אותי מתורה, ואני הולך בכל יום לעבודה, ובכל יום אני חוזר אלו הדברים ששמעתי מאבי.

(דפו"י דף ל"ט ע"ב)

(עו) פתח ואמר, (ה) ויברא אלהים את התנינים הגדולים וגו'. ויברא אלהים, כל אתר דדינא אלהים אקרי. וההוא אתר עלאה א אתר דנפקו מניה, הכי קרי ליה הכא. ואע"ג דרחמי הוא, מניה נפקו דינין, וביה תליין.

(עז) את התנינים הגדולים, אלין אבהן. דאינון מתשקיין בקדמיתא, ומשתרשין על כלא. ואת כל נפש החיה הרומשת, ואת כל נפש החיה, דא נפש, דהיא ארץ עלאה אפיקת מההיא חיה עלאה על כלא, דכתיב תוצא הארץ נפש חיה. ג ודא איהי נפש דאדם קדמאה, דמשיך בגויה. ז הרומשת: דא היא חיה דרחשא בכל ה טורין, לעילא ותתא. אשר שרצו המים, דההוא נהר עלאה ו נגיד ונפיק מעדן, ואשקי להאי אילנא, לאשתרשא בשרשוי על כלא, ולאשתכחא ביה מזונא לכלא.

(עח) ד"א החיה הרומשת, דא הוא ז דוד מלכא, דכתיב ביה (י) לא אמות כי אחיה וגו'. ואת כל עוף כנף למינהו, אלין כל אינון מלאכין קדישין, דמשתכחי לקדשא שמא דמאריהון בכל יומא ויומא, דכתיב בהו (י) שש כנפים שש כנפים לאחד. ומנהון טאסין בעלמא למעבד רעותא דמאריהון, כל חד וחד כדקא חזי. א"ר יהודה, ודאי כ"כ (י) להאי רביא לא אתחזי, אבל אנא חמי ביה דלאתר עלאה יסתלק.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ה) (בראשית א) ב"א שיד צ"ב. ו (תהלים קיח) א ל"ג אתר. ב ל"ג החיה. ג דא. ד מוסיף החיה ויחי סא אות קפה חלק ג' קנג: ז (ישעיה ו) הרומשת. ה סטריין. ו דנגיד. ז מוסיף נפש דוד. משפטים קלג צ"ה זהר חדש ג ט"ב שי"ח תקונים חדשים צו ס"א ש"ב.

דרך אמת (ש) לזה הנער.

מאמר

הסולם

ויברא אלקים את התנינים

הכתוב, תוצא הארץ, שהיא מלכות, נפש של אדה"ר, מן חיה הרומשת, שהיא בינה. אשר שרצו המים, היינו החסדים של נהר העליון ההוא, שהוא בינה, הנמשך ויוצא מעדן, שהוא חכמה, ומשקה לאילן ההוא שהוא ז"א, שישתרש בשרשיו על הכל, ושימצא בו מזון לכל.

(עז) ד"א החיה הרומשת וגו': פירוש אחר. החיה הרומשת זו היא דוד המלך, דהיינו מלכות, שכתוב בו, לא אמות כי אחיה וגו'. ואת כל עוף כנף למינהו, אלו הם כל אלו המלאכים הקדושים הנמצאים לקדש שם אדונם בכל יום ויום, שכתוב בהם, שש כנפים שש כנפים לאחד. ומהם מעופפים בעולם לעשות רצון אדונם, בשליחותו, כל אחד ואחד כראוי. אמר ר' יהודה, ודאי אינו ראוי לילד הזה לדעת כל כך, אבל אני רואה בו, שיתעלה למקום עליון.

אמר

(עו) פתח ואמר ויברא וגו': פתח ואמר, ויברא אלקים, כל מקום הדין, נקרא אלקים. ומקום העליון ההוא, שהוא בינה, שהוא מקום שהדינים יוצאים ממנו כך קורא אותה כאן אלקים ואע"פ שהבינה היא רחמים, ממנה יוצאים דינים ובה הם תלויים. ע"כ נקראת אלקים.

(עז) את התנינים הגדולים: אלו הם האבות, שהם חג"ת, שהם נשקים תחילה, מן הבינה, ונשרשים להשפיע לכל. ואת כל נפש החיה הרומשת, ואת כל נפש החיה, זו היא נפש דאדם הראשון, שארץ עליונה ההיא, שהיא מלכות, הוציאה מחיה עליונה ההיא העליונה על הכל. שהיא בינה, שכתוב, תוצא הארץ נפש חיה, וזו היא נפש של אדם הראשון, שמשך לתוכו. הרומשת, זו היא החיה, דהיינו בינה. השורצת ומשפעת בכל ההרים, שהם חג"ת, למעלה ולמטה, לז"א ולמלכות. ושיעור (דפו"י דף ל"ט ע"ב)

(עט) א"ר יצחק, * ודאי. החיה ה הרומשת דא היא חיה עלאה על כלא, דהא אחרא ארץ קרייה קרא. הכא דכתיב והעוף ירב בארץ, בארץ ודאי, ולא במים. דהא ההוא נהר, נגיד ונפיק ואשקי, בלא פירודא, עד ההוא אתר דאקרי ארץ, ומתמן כתיב ומשם יפרד וגו'. והעוף, * וההוא עוף בהאי ארץ תליין ואתשקין, ודא הוא דכתיב והעוף ירב בארץ. קמו ואזלו. א"ר יהודה, נשתתף להאי רביא עמנא, וכל חד וחד לימא מלה דאורייתא.

(פ) פתח ר' יהודה ואמר, (ח) סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים וגו'. האי קרא הא אתמר ושפיר. אבל כ"י קאמר דא בגלותא. סמכוני, * מהו סמכוני. אלא מאן דנפיל בעי לאסמכא ליה, הה"ד (ט) סומך יי לכל הנופלים וגו'. ובג"כ, כ"י דנפלה, דכתיב * נפלה לא תוסיף קום, בעיא לאסמכא, * והיא אמרה סמכוני. למאן * אמרה. לישראל * בנהא דאינון בגלותא עמה.

(פא) ובמה באשיות. אלין אינון אבהן, דאינון אתמליין בקדמיתא, מההוא חמר טב דמנטרא. * וכד אינון אתמליין, הא ברכאן משתכחי לגבה, על ידא דחד דרגא דאיהו צדיק. ומאן דידע ליחדא שמא קדישא, אע"ג דברכאן לא משתכחי בעלמא, * איהו סמיך וסעיד לה לכ"י בגלותא.

חלופי גרסאות

מסורת הזר

(ח) (שיר ב) וירא יב צ"ב. ט (תהלים קמה) הקסה"ז
לג צ"ג. י (עמוס ה) ויחי קפד צ"ה.
ח ל"ג הרומשת. ט ל"ג וההוא. י מוסיף מאי סמכוני
באשיות מהו. כ והא. ל ל"ג אמרה. מ לבנהא.
נ ל"ג מן וכד עד ומאן. ס ל"ג איהו.

אשיות ותפוחים

הסולם

מאמר

הנופלים וגו'. ומשום זה, כנסת ישראל, שהיא המלכות, שנפלה, שכתוב, נפלה לא תוסיף קום, צריכים לסמוך אותה, וע"כ היא אמרה, סמכוני. למי אמרה. לישראל בניה, שהם בגלות עמה.

(פא) ובמה באשיות וכו': ובמה סומכים את המלכות הנופלת, באשיות, אלו הם האבות, שהם מתמלאים תחילה, מיין הטוב ההוא המשומר, שהוא הארת החכמה מקו שמאל של הבינה המקובלת תחילה בחוגת, הנקראים אבות, וכשמקבלים יין המשומר נקראים אשיות. וכשהם מתמלאים, הרי הברכות נמצאות בתוכה, בתוך המלכות, ע"י מדרגה אחת שהיא צדיק, דהיינו יסוד, המקבל מאבות ומשפיע למלכות. ומי שיודע ליחד השם הקדוש, שהיא מלכות, בו"א, שתקבל מאלו האשיות, אע"פ שהברכות אינן נמצאות בעולם, כלומר, שעודנה בגלות, הוא היסוד, סומך ותומך כנסת ישראל בגלות. וע"כ אמרה, סמכוני באשיות.

רפדוני

(עט) אמר ר' יצחק וכו': אר"י, ודאי החיה הרומשת, זו היא חיה עליונה על הכל, שהיא בינה. כי האחרת דהיינו מלכות, קוראה הכתוב, ארץ. כמו שכתוב, והעוף ירב בארץ. בארץ ודאי, שהוא מלכות, ולא במים, שהם חסדים של הבינה, כי נהר ההוא, שהיא בינה, נמשך ויוצא ומשקה בלי פירוד עד מקום ההוא שנקרא ארץ, שהיא מלכות, ומשם ולמטה כתוב, ומשם יפרד וגו'. שהוא כבר עולמות הפירוד. והעוף, שהם המלאכים, שהם נעולם הפירוד. העוף ההוא, תלוים בארץ הזאת, שהיא המלכות, ונשקים ממנה. וזה הוא שכתוב, והעוף ירב בארץ. קמו והלכו. אמר ר' יהודה נשתתף לילד הוה עמנו, וכל אחד ואחד יאמר דבר תורה.

(פ) פתח ר' יהודה וכו': פר"י ואמר, סמכוני באשיות רפדוני בתפוחים. מקרא זה למדנו ויפה הוא. אבל כנסת ישראל אומרת זה בגלות. סמכוני, מהו סמכוני. ומשיב. אלא מי שנפל צריכים לסמכו. ז"ש סומך ה' לכל (דפו' דף ל"ט ע"ב *) דף מ' ע"א)

(פב) רפדוני בתפוחים, כלא חד כמה דאמרן, אבל רזא דא, אישישא: עייל חמרא. תפוח: אפיק חמרא, ומכוון רעותא. ועל דא אישיות ותפוחים. אישיות, לרואה מחמרא. תפוחים, לכוונא רעותא דלא יזיק חמרא. וכל דא למה. כי חולת אהבה אני, ב גלותא. ומאן דמייחד שמא קדישא, בעי ליחדא דינא ברחמי, ולאכללא לון כדקא חזי, לאתבסמא ולאנתקנא כלא כדקא יאות, ודא סמיך לה לכ"י בגלותא.

(פג) רבי יצחק פתח, ה אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם. זכאין אינון ישראל דאינון קדישין, וקב"ה בעי לקדשא לון. ת"ח ישראל קדישין, כל חיי עלמא דירתין, כלא תליין בההוא עלמא דאתי, בגין דאיהו חייך דכלא, לעילא ותתא, והוא אתר, דיין דמנטרא פ שארי ומתמן נפקין חייך וקדושא לכלא. ויין דישאל בגין יין דישאל אחרא, ודא ז בדא תליא. דהא ישראל לעילא, ביה גטיל חייך, ובג"כ אקרי עץ חיים, עץ מההוא אתר דאקרי חיים, ונפקי ר מתמן חייך, ועל דא מברכין ליה לקב"ה ביין. ויין דישאל לתתא כהאי גוונא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ע ל"ג בגלותא. פ מוסיף שארי, ואקרי יין. ז אחרא דא. ק ל"ג מתמן. ו ובין.

כ (דברים לב).

יין דמנטרא

הסולם

מאמר

דינים מן השמאל, והם מזיקים (כנ"ל ב"ב דף מ"ז ד"ה נפיק) וע"כ לתפוחים צריכים, שהם הארת החסדים, ואז אין האישיות מזיקים. וז"ש ומאן דמייחד שמא קדישא בעי ליחדא דינא ברחמי דהיינו האישיות שהם דינים, עם התפוחים שהם רחמים. (פג) ר' יצחק פתח וכו': רי"פ. אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם. אשרי הם ישראל שהם קדושים, והקב"ה רוצה לקדשם. בוא וראה, ישראל הקדושים, כל חיי עולם שיוורשים, הכל תלוי בעולם הבא ההוא, שהוא בינה, משום שהוא חיים של הכל, למעלה ולמטה והוא המקום שיין המשומר שורה שם, דהיינו בקו שמאל שלה, ומשם, מן הבינה, יוצאים חיים וקדושה לכל. ויין של ישראל למטה, הוא קדוש בשביל היין של ישראל אחר למעלה, שהוא ז"א המקבל יין המשומר מן הבינה כנ"ל, וזה בזה תלוי, שיין שלמטה תלוי ומכוון כנגד יין שלמעלה, כי ישראל למעלה, שהוא ז"א, לוקח בו, בהיין, חיים, דהיינו הארת חכמה הנקראת חיה, ומשום זה נקרא עץ חיים. דהיינו עץ מאותו מקום שנקרא חיים, ויוצא משם חיים. וע"כ מברכים להקב"ה ביין, כי יין של ישראל למטה, הוא כמו זה היין של מעלה.

(פב) רפדוני בתפוחים: הכל אחד, שתפוחים ואישיות שניהם הם בחינת האבות, כמו שאמרנו, שהם משפיעים ליסוד, והיסוד למלכות. אבל ההפרש ביניהם הוא סוד זה, אישישה, מכניסה היין. תפוח, מוציא היין ומכוון הרצון. ועל כן נאמר, אישיות, ותפוחים, אישיות לרווח מיין. תפוחים, לכוון הרצון, שלא יזיק היין. וכל זה למה, כי חולת אהבה אני, בגלות. ומי שמיחד השם הקדוש, צריך ליחד דיין ברחמים, לכלול אותם כראוי, להתבשם ולתקן הכל, כראוי, וזה סומך את כנסת ישראל בגלות.

פירוש. האבות, שהם חג"ת דו"א, גקראים תפוחים, כי ז"א נקרא תפוח, כמ"ש כתפוח בעצי היער וגו'. אמנם תפוחים נקראים מצד החסדים שהם בשליטת הימין של החג"ת. שוסר"ה, בצלו חמדתי וישבתי וגו'. ואישיות נקראים מצד שליטת השמאל של החג"ת, המקבל יין המשומר שה"ס הארת החכמה, מצד שמאל של הבינה. וז"ש אישיות, לרואה רעותא דלא יזיק חמרא, דהיינו בעת שחג"ת דו"א הם בשליטת השמאל, שאז מקבלים יין, והם כלים לקבלת היין, הנקראים אישיות. תפוחים, לכוונא רעותא דלא יזיק חמרא, כי כשנמשך הארת השמאל בלי התכללות בימין, נמשכים (דפו"י דף מ' ע"א)

(פד) עובד עכו"ם, דאיהו מסאב, ומאן דקריב בהדיה יסתאב, כד יקרב ביין דישראל, הא אסתאב ואסיר, כ"ש ההוא יין דאיהו עביד. וע"ד לא תימא דדא ׀ הוא בלחודוי, אלא כל מה דעבדי ישראל לתתא, כלא הוא כעין דוגמא דלעילא, כ"ש יין, דקאי באתר עלאה, דוגמא דיין דמנטרא.

(פה) בג"כ ישראל שתיין יין דישראל, דאתעביד כדקא חזי בקדושה, כגוונא דישראל לעילא, דשתי ואשתרשא ואתברכא בההוא יין עלאה קדישא, ולא שתאן יין דאתעביד במסאבותא, ומסטרא דמסאבותא, דהא ביה שריא רוחא ׀ דמסאבותא. ומאן דשתי ׀ ליה, אסתאב רוחיה, ואסתאב איהו, ׀ ולאן הוא מסטרא דישראל, ולית ליה חולקא בעלמא דאתי. דהא ההוא עלמא דאתי, יין דמנטרא איהו.

(פו) ועל דא ישראל קדישין, בעיין לנטרא דא על כלא, בגין ׀ דאתקשר באתר דעלמא דאתי. ובג"כ, ביין אתבריך ׀ קב"ה יתיר מכלא, בגין דאיהו חדי לסטרא שמאלא, ובגו חדוותא דיליה אתכליל בימינא. וכד אתעביד כלא ימינא, כדין שמא קדישא בחידו, וברכאן משתכחי בכלהו עלמין. ובעובדא דלתתא יתער עובדא דלעילא, וע"ד מזמני יין לקביל יין.

חלופי גרסאות

ש. ההוא. ת מוסיף דמסאבותא ולאן הוא מסטרא דישראל. א בהדיהו. ב ל"ג ולאן הוא מסטרא דישראל. ג דאתקשרו. ד מוסיף קב"ה, כר"א אשר אתכם באחרית הימים

מאמר

הסולם

יין דמנטרא

העליון הקדוש, הנמשך מן הבינה ממטה למעלה (כנ"ל בדבור הסמוך) ואינם שותים יין שנעשה בטומאה, ומצד הטומאה, (כנ"ל בדבור הסמוך). כי בו שורה רוח הטומאה, ומי ששותה אותו נטמא רוחו, והוא נטמא, ואין הוא מצד דישראל, ואין לו חלק לעולם הבא, כי עולם הבא, שהוא בינה, שם הוא יין המשומר. הנמשך ממטה למעלה. כנ"ל בסמוך.

(פו) ועל דא ישראל וכ"י: וע"כ ישראל הקדושים צריכים לשמור זה יותר מהכל, משום שנקשר במקום דעוה"ב, כנ"ל, ומשום זה ביין מתברך הקב"ה יותר מכלל, משום שהוא משמת צד שמאל דז"א, מכח יין המשומר שמתמטין לו מבינה, ובתוך שמחתו נכלל בימין דז"א, והחסדים שבימין, נכללים מהארת חכמה שבשמאל, וכשנעשה הכל ימין, בז"א, שהימין מתגבר בו, או השם הקדוש, שהוא המלכות, היא בשמחה, והברכות נמצאות בכל העולמות, ובהמעשה שלמטה בשתיית היין, מתעורר המעשה שלמעלה, שהארת החכמה שהי"ס יין המשומר

(פד) עובד עכו"ם דאיהו וכ"י: עובד עכו"ם, שהוא טמא, ומי שיקרב אליו יטמא, כשיקרב ויגע ביין של ישראל, גטמא היין ואסור לשתותו, כל שכן היין עצמו שהוא עושה שהוא טמא, כי היין שלהם הוא מבחינת הסי"א, שהם ממשיכים יין המשכר, שהי"ס המשתת הארת החכמה מן השמאל ממעלה למטה, שהוא טומאה חמורה המזין את הקליפות, והיא נבחנת לסוספיתא דדהבא (כנ"ל פקודי אות ע"ה) מה שאין כן יין המשומר, שהוא יין של ישראל העליון שהוא ז"א, נמשך ממטה למעלה, (כמ"ש שם). וע"כ, אל תאמר שזה בלבד, דהיינו יין של ישראל למטה, הוא כעין של מעלה, אלא כל מה שעושים ישראל למטה הכל הוא כעין דוגמא של מעלה, כל שכן יין העומד במקום עליון, בדומה ליין המשומר.

(פה) בג"כ ישראל שתיין וכ"י: משום זה, ישראל שותים יין של ישראל, שנעשה כראוי בקדושה, כעין ישראל למעלה, שהוא ז"א, ששותה ומשתרש ומתברך ביין ההוא (דפ"י דף מ' ע"א)

פז) ובגין דאיהו מנטרא לעילא, בעי לנטרא ליה לתתא, וכל נטירו דיליה קדושה הוא לישראל, ומאן דפגים ליה לתתא בסטרא דמסאבותא, יסתאב איהו בהאי עלמא, ולית ליה חולקא בעלמא דאתי, אתר דההוא ה יין דמנטרא שריא. הוא לא נטיר ליה, לא יתנטר הוא לעלמא דאתי. * הוא סאיב ליה, י יסאבון ליה בההוא עלמא, לא יהא ליה חולקא בההוא יין דעלמא דאתי. זכאין אינון ישראל, ז דמקדשי נפשייהו בקדושה עלאה, ונטרי מה דאצטריך לאתנטרא, ומקדשי למלכא בנטירו עלאה דא. זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

פח) פתח ההוא רביא ואמר, ז מלך במשפט יעמיד ארץ וגו'. מאן מלך. דא קודשא בריך הוא. במשפט דא יעקב, דאיהו כללא דאבהן. ואיש תרומות, תרומת כתיב, כד"א ח וזאת התרומה. ואיש תרומות, דא עשו, דבעי על תרומות ועל מעשרות כל יומא, ולא עביד מדי. ואיש תרומות דלאו איהו משפט. דהא תרומה אסתלקותא דרחמי, בגין דא לא אתיא במשפט, כד"א ט ויש נספה בלא משפט, ועל דא, ואיש תרומת יהרסנה.

פט) ואי תימא, הא דוד מלכא איש תרומה הוה, אלא ה ברחמי. ולא עוד ס אלא דהא כתיב ח חסדי דוד הנאמנים, כמה דאתדבק בהאי, אתדבק בהאי.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ז (משלי כט) מקץ ד צ"א. ח (שמות כה) תרומה ח ל"ג יין. ו ל"ג יסתאבון. ז דנטרי למאן דמנטרא כג צ"ג. ט (משלי יג) ויקהל יא צ"ב. ט (ישעיה נה) תרומה רנח צ"ל. ח מוסיף כלהו ברחמי. ט ל"ג אלא; דוד מלכא איש תרומה הוה וארעא אתקיימא בגיניה הכי הוא ודאי אבל כלא ברחמי הוה.

ואיש תרומות

הסולם

מאמר

קו האמצעי הכולל חסד וגבורה. שה"ס אברהם ויצחק. כי בקו אמצעי יעמיד ומקיים הארץ, שהיא מלכות. ואיש תרומות, תרומת כתוב. בלא ז', שה"ס קו האמצעי הנקרא משפט. ותרומה היא מלכות, כשא זאת התרומה, אשר תרומה ה"ס זאת, דהיינו המלכות הנקראת זאת. ואיש תרומות, זהו עשו, ששאל על תרומות ומעשרות בכל יום ולא עשה כלום. שהיה שואל לאביו איך מעשרים את התבן ואת המלח וכו' והוא לא עישר אפילו מה שמחויב במעשר, (ב"ר פס"ג יוד) והוא איש תרומות שאינו משפט, כמו יעקב, שהוא קו אמצעי, אלא שהוא מבחינת קו שמאל בלבד. שאינו נכלל בימין, כי התרומה, שהיא מלכות, היא מצדו הסתלקות הרחמים, דהיינו מבחינת דין בלבד שהוא שמאל בלי ימין, ועל כן אין המלכות באה במשפט הכולל ימין ושמאל ועל כן יהרסנה, כשא, ויש נספה בלי משפט, להיותו דין בלי רחמים. ועל כן ואיש תרומות יהרסנה.

המשומר, נמשך מבניה אל קו השמאל דד"א, בסויה שתו ושכרו דודים. וע"כ מזמנים יין לחטה, כנגד יין שלמעלה.

פז) ובגין דאיהו מנטרא וכו': ומשום שהוא יין המשומר למעלה בבניה, צריכים לשמור אותו למטה מחגע נכרי, וכל השמירה שלו הוא קדושה לישראל, ומי שפוגם אותו למטה בצד הטומאה, יטמא הוא בעולם הזה, ואין לו חלק לעולם הבא, שהיא בינה, ששם המקום שייך המשומר ההוא שורה בו, וכיון שהוא לא שמר היין למטה, אינו משומר לעולם הבא. הוא יטמא אותו, את היין, יטמאו אותו בעולם ההוא, ולא יהיה לו חלק ביין ההוא של עולם הבא, אשרי הם לישראל, המקדשים עצמם בקדושה עליונה, ושומרים מה שצריך להיות משומר, ומקדשים את המלך בשמירה עליונה הזו. אשרי הם בעולם הזה ובעולם הבא.

פח) פתח ההוא רביא וכו': פתח ילד ההוא ואמר, מלך במשפט יעמיד ארץ, ואיש תרומות יהרסנה. מי הוא מלך, זהו הקב"ה, במשפט, זהו יעקב, שהוא כלל האבות. דהיינו (דפו"י דף מ' ע"א *) דף מ' ע"ב

פט) ואי תימא הא וכו': ואם תאמר, הרי דוד המלך היה איש תרומה, כי דוד המלך

(ז) ת"ח, כל יומי דוד מלכא, הוה משתדל דהאי תרומה, יתקשר במשפט, ויזדווגון כ כחדא. אתא שלמה וזווג לון כחדא, וקיימא סיהרא באשלמותא, וקיימא ארעא בקיומא. אתא צדקיהו ואפריש לון, ואשתאר ארעא בלא משפט, ואתפגימת סיהרא, ואתחריבת ארעא, כדין ואיש תרומת יהרסנה. (צא) ותא חזי, שמן לכהני, ויין לליואי. לא בגין דבעיין יין, אלא מיין דמנטרא אתי לסטרא דלהון, לחברא כלא כחדא, ולמחדי עלמין כלהו, לאשתכחא ל בהו כלא, ימינא מ ושמאלא כליל דא בדא. נ לאשתכחא בהו חביבותא דכלא, ורחימותא דבני מהימנותא.

(צב) ע מאן דאתדבק רעותיה בהאי, הוא שלים בהאי עלמא, ובעלמא דאתי, וישתכח כל יומי דאתדבק בתשובה, אתר דיין ושמן משתכחי. כדין לא יתדבק בטר עלמא דא, לא לעתרא, ולא לכסופא דיליה. ושלמה מלכא צווח ע"ד ואמר, (ט) אוהב יין ושמן, לא יעשיר, דהא עותרא אחרא יזמן ליה, למהוי ליה חולקא ביה, ולמהוי ביה חולקא בעלמא דאתי, אתר דיין ושמן שריין בעלמא דא ובעלמא דאתי. ומאן דרחים ליה להאי אתר, לא בעי עותרא ולא רדיף אבתריה. זכאין אינון צדיקיא דמשתדלי בעותרא עלאה כל יומא, דכתיב (ט) לא

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ט) (משלי כא.) (ט) (איוב כח) לך צח צ"א.

י מוסיף בגין דהאי. כ מוסיף כחדא בגין דיתקיים בארעא. ל כהנא. מ ל"ג ושמאלא. נ אשתכחא. ס ורחימותא. ע דמאן. פ אתדבק.

מאמר

הסולם

שמן ויין

דבינה, כנ"ל, לחבר הכל יחד ולשמח כל העולמות, שימצא בהם ימין ושמאל כלולים לגמרי זה בזה, שתמצא בהם חביבות הכל, ואהבה של בני האמונה, כי מהתכללות ימין ושמאל זב"ז נשלמות כל המדרגות.

(צב) מאן דאתדבק רעותיה וכו': מי שרצונו מתדבק בזה, בהתכללות ימין ושמאל, הוא שלם בעולם הזה ובעולם הבא, וימצא כל ימיו שנתדבק בתשובה, שהיא בינה, שהיא המקום, שיין ושמן נמצאים, שהם יחוד ימין ושמאל. ואז לא יתדבק אחר עולם הזה, לא לעושר ולא לחמדה שלו. ושלמה המלך צוח על זה ואמר, אוהב יין ושמן לא יעשיר, בעולם הזה, כי עושר אחר מזומן לו, שיהיה לו חלק בו, ושיהיה לו חלק בעולם הבא, שהוא המקום שיין ושמן שורים, בעולם הזה ובעולם הבא. ומי שאוהב מקום הזה, אינו צריך עושר ואינו רודף אחריו, אשרי הם הצדיקים המשתדלים בעושר העליון כל היום, שכתוב, לא יערכנה זהב וחוכית ותמורתה כלי פז. זהו בעולם הזה, ולאח"כ בעולם הבא, להנחיל אהבי יש ואוצרותיהם אמלא.

המלך היה מרכבה למלכות מבחינת השמאל שלה (כנ"ל ב"א דף ק"י ד"ה מלכותא דדוד) ומשיב, אלא ברחמים. שלא למלכות דשמאל בלבד, כמו עשו, אלא שמאל דמלכות המלוכב ברחמים. ולא עוד, כי כתוב, חסדי דוד הנאמנים, הרי כמו שנתדבק בזה, במלכות דשמאל, נתדבק ג"כ בזה, בחסדים.

(ז) ת"ח כל יומי וכו': בוא וראה, כל ימיו של דוד המלך היה משתדל שתרומה זו, שהיא המלכות, תתקשר במשפט, בז"א, שהוא קו האמצעי, ויזדווגו יחד, בא שלמה וזווג אותם יחד, ועמדה הלבנה, שהיא המלכות, במילואה, ועמדה הארץ שהיא המלכות על קיומה, בא צדקיהו, והפריד אותם, ונשארה הארץ, שהיא המלכות, בלא משפט, שהוא ז"א, ונפגמה הלבנה ונחרבה הארץ. אז נאמר, ואיש תרומות יהרסנה, שהוא צדקיהו.

(צא) ותא חזי שמן וכו': ובוא וראה, שמן הוא לכהנים, שה"ס ימין, ויין הוא ללוים, שה"ס שמאל, לא משום שהם צריכים לשחות יין, אלא, שבא ונמשך להצד שלהם מיין המשומר, שהוא שפע החכמה שבקו שמאל (דפו"י דף מ' ע"ב)

יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז. האי בהאי עלמא. לבתר, (צ) להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא.

(צג) תו פתח ואמר, (ק) ויאמר יי אל משה עלה אלי ההרה וגו'. והתורה, דא תורה שבכתב. והמצוה, דא תורה שבעל פה. להרתם כתיב חסר, כד"א (ר) ואל חדר הורתי. הכא אית לאסתכלא, להורתם דמי, אי תימא הורתם דישראל, (צ) לאו הכי, דהא ישראל לא אדכרו בהאי קרא. אלא הורתם דתורה ומצוה. ומאי היא. דא (ק) יין דמנטרא. בגין דכל כתיבה דספר עלאה תמן שריא, ומתמן נפקא תורה, ועל דא קרינן תורה שבכתב. ודא הוא אשר כתבתי להרתם, להרתם (דא). (צד) תורה שבעל פה, (ט) תורה אחרא, דקיימא על פה. מאן איהו פה. דא הוא דעת, דאיהו פה דספר וכתיבה. ותורה דא, (ת) היא תורה אחרא, דאקרי תורה שבעל פה, דאיהו קיימא על (א) ההוא פה דאיהו תורה שבכתב, בגין כך אסתליק משה בכלא, על כל שאר נביאי מהימני, דכתיב ואתנה לך, (ב) לך דייקא. (צה) כתיב (ט) הגו סיגים מכסף ויצא לצורף כלי הגו רשע לפני מלך

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(צ) (משלי ח) הקסה"ו נח צ"א. (ק) (שמות כד) תרומה רמ צ"ב. (ר) (שיר ג) ת"ו בהשמטות ת"ו קמד. זהר חדש מא ט"ב של"ה תקונים חדשים קח ט"ג של"ב. (ש) (משלי כה) ב"ב ריט צ"ב.

צ ל"ג לאו הכי דהא ישראל. ק מוסיף אתר יין. ר מוסיף ודאי כד"א ואל חדר הורתי. ט ל"ג תורה. ת הוא אתר ול"ג תורה אחרא. א איהו. ב ל"ג לך.

מאמר

הסולם

תורה שבכתב ותורה שבעל פה

פה, שהיא המלכות, היא תורה אחרת העומדת ומתקיימת על פה. מי הוא פה. זה הוא דעת, דהיינו ז"א, המכריע בין חכמה ובינה, שהוא פה דספר וכתיבה, שהם חכמה ובינה, כי הדעת שהוא ז"א, מכריע ומגלה החכמה ובינה שה"ס ספר וכתיבה דוגמת פה של אדם המגלה מה שנעלם במחשבתו, ותורה זו, היא תורה אחרת מתורה שבכתב, שהיא נקראת תורה שבעל פה, שהיא עומדת ומתקיימת על פה ההיא הנקראת תורה שבכתב, שהיא ז"א, כי המלכות עומדת ומתקיימת מז"א. כנודע, ומשום זה נקראת תורה שבעל פה, ומשום זה נתעלה משה בכל דבר על כל שאר נביאים הנאמנים, שכתוב, ואתנה לך, לך, הוא בדיוק, להוציא שאר הנביאים. כי משה הוא מרכבה אל הדעת, שממנו תורה שבעל פה.

(צה) כתיב, הגו סיגים וגו'; כתוב, הגו סיגים מכסף ויצא לצורף כלי, הגו רשע לפני מלך ויכון בחסד כסאו. (נראה שכך היה כתוב בספרים שלהם, ולא ויכון בצדק כסאו, כבספרים שלנו) בוא וראה, בשעה שמתרבים רשעים בעולם מתתקן הכסא של המלך הקדוש שהוא המלכות, בדין, ונשאב בדין, ולהבותיו שורפות העולם, ובשעה שיעברו הרשעים מן העולם, או, ויכון בחסד כסאו

(צג) תו פתח ואמר וכו': עוד פו"א, ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה והיה שם ואתנה לך את לחת האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם. והתורה, זו תורה שבכתב, שהוא ז"א, והמצוה, זו תורה שבעל פה, שהיא המלכות. להרתם כתוב, חסר ו', הוא כמו שאתה אומר, ואל חדר הורתי. וכאן יש להסתכל להורתם של מי, אם תאמר, הורתם של ישראל, שהם זו"ן, שישאל הם בניס שלהם, כמ"ש בניס אתם לה' אלקיכם, אינו כן, כי ישראל אינם נזכרים במקרא הזה, שיאמר עליהם להורותם סתם. אלא הורתם של תורה ומצוה, ומי הם, זה הוא יין המשומר, שהיא בינה, שהיא אמס של זו"ן הנקראים תורה ומצוה. משום שכל כתיבה של ספר העליון, שהוא חכמה הנקרא ספר העליון (כנ"ל ויקהל אות ק') שם שורה, בבינה. כי ספר העליון שהוא חכמה נעלם, ותחלת הגילוי שלו, הנבחן לכתיבה, הוא בבינה, ומשם, מבינה, יוצאת תורה שבכתב, שהוא ז"א, וע"כ אנו קוראים לז"א, תורה שבכתב, משום שז"א נאצל ויצא מן הכתב, שהוא בינה. וזה הוא אשר כתבתי להרתם, להרתם ודאי, דהיינו חכמה ובינה, שה"ס ספר וכתיבה, שהם הרתם דז"א.

(צד) תורה שבע"פ וכו': תורה שבעל (דפו"י דף מ' ע"ב)

ויכון ^ת בחסד כסאו. ת"ח, בשעתא דאסגיא חייבין בעלמא, כורסייא דמלכא קדישא אתתקנת בדינא, ^ג ואשתאבת בדינא, ושלחובי אוקדין עלמא. ובשעתא דאתעברו חייביא מעלמא, כדין ויכון בחסד כסאו. בחסד, ולא בדינא מאי משמע. ^{צו} משמע דעלמא תתאה תליא בעלמא עלאה, ועלמא עלאה לפום ארחי דעלמא תתאה. ויכון בחסד * כסאו. מאן דבעי לברכא ליה, ^ד ולאתקנא כורסייה, בחסד ולא בדינא. מאי משמע. ^ה דכד עייל כהנא לבי מקדשא, דיעול בחסד דאיהו מיא, ולא ייעול ביין ^ו דשתי דאיהו גבורה. ^ז ייעול במיא, ולא ייעול בחמרא.

^{צו} אתו רבי יהודה ור' יצחק, ונשקו רישיה, ומההוא יומא לא אתפרש מבי ר' יהודה, וכד הוה עייל לבי מדרשא, הוה קם ר' יהודה קמיה, אמר מלה אוליפנא מניה, ויאות לאנהגא ביה יקר. לבתר אסתלק בין חברייה, והוה קארן ליה ר' ייסא, ^א רישא דפטישא דמתבר טנרין, ואפיק שלהובין לכל סטר. והוה קרי עליה ר' אלעזר, ^ח בטרם אצרך בבטן ידעתך. ^{צח} ^א וידבר יי' אל משה ואל אהרן לאמר אליהם זאת החיה אשר

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ת (ירמיה א) תרומה קלב צ"פ. א (ויקרא יא). ^ג ואשתאבת; וקיימת. ד ל"ג ולאתקנא כורסייה. ^ה מוסיף משמע דכד. ו ל"ג דשתי. ז מוסיף ייעול בהאי; בהאי מלה. ^ח בטרם אצרך בבטן ידעתך. דרך אמת ת צ"ע דבפסוק כתיב בצדק. א ראש הפטיש שמשבר סלעים ומוציא שלהבת ונצוצים לכל צד.

הסולם

ויכון בחסד כסאו

מאמר

בחינת יין, אלא חסדים בלבד, שה"ס מים. ו"ש, ובשעתא דאתעברו חייביא מעלמא, דהיינו שכבר המשיכו בחינת יין לבער הרשעים והס"א. כדין ויכון בחסד כסאו, שאין צריך עוד להמשיך בחינת יין אלא מים לבד. שהוא חסד. (וכעין זה אומר לעיל בסוד הושענה רבא, צו אות קט"ז ע"ש).

^{צו} אתו ר' יהודה וכו': באו ר' יהודה ור' יצחק ונשקו ראשו. ומיום ההוא לא נפרד עוד מר' יהודה, וכשנכנס לבית המדרש היה ר' יהודה קם לפניו, אמר למדתי ממנו דבר, ואני צריך לנהוג בו כבוד. אחר כך, נתקבל בין החברים, והיו קוראים אותו, רבי ייסא ראש הפטיש המשבר סלעים ומוציא להבות לכל צד. והיה ר' אלעזר קורא עליו, בטרם אצרך בבטן ידעתך.

כסאו, בחסד ולא בדין. שואל, מה משמע. דהיינו מה הפירוש שיכון בחסד כסאו ולא בדין.

^{צו} משמע דעלמא תתאה וכו': ומשיב. משמע, שעולם התחתון, שהוא המלכות, תלוי בעולם העליון, שהוא ז"א, ועולם העליון משפיע לעולם התחתון, כפי דרכיו של העולם התחתון, וע"כ, ויכון בחסד כסאו, שמי שרוצה לברכו ולתקן כסאו, שהוא עולם התחתון, יתקן אותו בחסד ולא בדין. שואל שוב, מה משמע. מה פירושו שיתקן אותו בחסד. ומשיב, שכאשר הכהן נכנס לבית המקדש, שהוא המלכות שיכנס בחסד, שהוא מים, ולא יכנס ביין ששתה, שהוא גבורה, יכנס במים, ולא יכנס ביין.

פירוש. כי עתה גילה כוונתו אשר חסד ודין שנאמר על ויכון בחסד כסאו, ה"ס מים ויין, שפירושם חסדים, והארת חכמה, (כנ"ל אות ס"ג וס"ו) ושיעור הכתוב הוא, הגו רשע לפני מלך, דהיינו ע"י המשכת היין שה"ס הארת חכמה הנמשכת בדינים, המעבירים הרשעים מן העולם, שע"י הגו רשע לפני מלך. ואחר שעברו הרשעים אין צורך עוד להמשיך (דפ"י דף מ' ע"ב * דף מ"א ע"א)

^{צח} וידבר ה' אל משה וגו': וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר אליהם זאת החיה אשר תאכלו וגו'. שואל, מהו השינוי שכתוב כאן אהרן. ומשיב, אלא משום שהוא עומד תמיד להבדיל בין הטמא ובין הטהור. שכתוב להבדיל בין הטמא ובין הטהור. פירוש

תאכלו וגו', מ"ש הכא אהרן. אלא בגין דאיהו קיימא תדיר לאפרשא בין מסאבא ובין דכיא. דכתיב להבדיל בין הטמא ובין הטהור.

צט) ר' אבא פתח ואמר, א) מי האיש החפץ חיים וגו'. נצור לשונך מרע וגו'. סור מרע וגו'. וכתב א) שומר פיו ולשונו וגו'. מי האיש החפץ חיים. מאן חיים. ה) אלא אלן חיים דאקרון עלמא דאתי, וחיים תמן שריין. ועל דא תנינן, עץ חיים, היא אילנא מאינון חיים, אילנא דאתנטע באינון חיים. וע"ד מי האיש החפץ חיים כתיב.

ק) אוהב ימים לראות טוב, מאן ימים. אלא דא הוא שמא דמלכא קדישא, דאחידא באינון יומין עלאין, דאקרון ימי השמים על הארץ, ימי השמים ודאי, על הארץ ודאי. מאן דבעי חיים דלעילא, למהוי ליה חולקא בהו. ומאן דבעי יומין. עלאין לאתדבקא בהו ולרחמא להו. ינטר פומיה מכלא, ינטר פומיה ולישניה, ינטר פומיה ממיכלא וממשתיא, דמסאב לנפשא, ומרחקא לב"נ מאינון חיים ומאינון יומין, וינטר ישיניה ממלין בישין, דלא יסתאב בהו, ויתרחק מנייהו, ולא יהא ליה חולקא בהו.

קא) ת"ח, פומא ולישן, נ) אתר עלאה הכי אקרי, ובג"כ לא יפגים איניש

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ב) (תהלים לד.) ג) (משלי כא) חלק ג' מו : שא : ח אלן אלא. ט ל"ג עלאין. י ל"ג ינטר פומיה ככלא ינטר פומיה ולישניה. כ ל"ג ינטר פומיה ולישניה. ל וירחוק איניש. מ פומיה ; פומיה ולישניה. נ מוסיף אתר אתרא.

זאת החיה

הסולם

מאמר

ק) אוהב ימים לראות טוב : שואל, מה הם ימים. ומשיב, אלא אלו הם שם המלך הקדוש, דהיינו המלכות שנקראת, שם, שהיא נאחזת, באלו ימים העליונים, שהם חג"ת נה"י דז"א, ומקבלת אותם, ועליהם נאמר אוהב ימים, שהם נקראים כימי השמים על הארץ, ימי השמים ודאי, שהם חג"ת נה"י דז"א הנקראים שמים, על הארץ ודאי, המקובלים למלכות הנקראת ארץ ומי שרוצה חיים שלמעלה שיהיה לו חלק בהם, שהם אור הבינה המקובל בעץ חיים שהוא ז"א, ומי שרוצה ימים עליונים, שהם חג"ת נה"י דז"א המקובלים במלכות, להדבק בהם ולאחזב אותם, ישמור פיו, מכל דבר ישמור פיו ולשונו, ישמור פיו ממאכל וממשתה, המטמא את הנפש, ומרחיק האדם מאלו החיים דבינה שבז"א, הנקרא לשון, ומאלו הימים דז"א, שבמלכות, הנקראת פה, וישמור לשונו מדברי לשון הרע, שלא יטמא בהם, ויתרחק מהם, ולא יהיה לו חלק בהם. קא) ת"ח פומא ולישן וכו' : בוא וראה, פה ולשון, מקום עליון נקרא כך, שהמלכות נקראת פה, וז"א נקרא לשון, ומשום זה, לא יפגום

פירוש. כי אהרן הוא חסד והארת חכמה ה"ס חיה. וכל ההבדל בין חיה הטמאה, ובין החיה הטהורה, הוא רק בחסד לבד, כי הטמאים נאחזים בקו שמאל הנפרד מימין שהוא חכמה בלי חסדים, שממנו נמשכים אז כל החשכות וכל הדינים, והטהורים נאחזים בקו שמאל הכלול בימין, שהחכמה מלובשת בחסד, שממנו נמשך כל הברכות וכל הקדושות. והכתוב, זאת החיה, ה"ס הארת החכמה שנק' אור החיה, אשר ההבדל בין חיה טהורה לטמאה הוא רק בחסד, שהוא בחינת אהרן, ע"כ, נאמרה פרשה זו אל משה ואל אהרן.

צט) רבי אבא פתח וכו' : רא"פ ואמר, מי האיש החפץ חיים וגו'. נצור לשונך מרע וגו'. סור מרע וגו'. וכתוב שומר וגו'. מי האיש החפץ חיים, מה הוא חיים. אלא אלו הם חיים הנקראים עולם הבא, שהוא בינה, ששם שרוים חיים, ועל כן למדנו, עץ חיים, הוא אילן שהוא ז"א מאלו החיים, שהם אור הבינה, דהיינו אילן שניטע באלו החיים. וע"ז מי האיש החפץ חיים כתוב. (דפו"י דף מ"א ע"א)

פומיה ולישניה, וכ"ש לאסתאבא נפשיה וגרמיה, בגין דאסתאב הוא בעלמא אחרא, והא אוקימנא.

(קב) זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה וגו', האי קרא לאו רישיה סיפיה, ולאו סיפיה רישיה. זאת החיה בקדמיתא, ולבתר מכל הבהמה. אלא אמר קב"ה, בכל זמנא דישראל מנטרי נפשיהו, וגרמייהו, דלא לסאבא לון, ודאי זאת החיה אשר תאכלו, יהון שכיחין בקדושה ^ו עלאה, לאתדבקא בשמי, בברירו דההיא בהמה דברירנא לכו למיכל, לא תסתאבו בהו, ותהוון דבקין בשמי.

(קג) וכל זמנא דלאו אינון נטרין נפשיהו וגרמייהו ממיכלא ומשתיא, יתדבקון באתר אחרא מסאבא, לאסתאבא בהו. ובגין כך כתיב, זאת החיה אשר תאכלו מכל, מכל ודאי, דאיהו רזא דשמא קדישא, לאתדבקא ביה. מכל הבהמה אשר על הארץ, בגין דהאי מיכלא דהאי בהמה אשתכח דכיא, ולא יסאב לכו, יהא לכו חולקא בשמי, לאתדבקא ביה.

(קד) תו, זאת החיה אשר תאכלו. בפרעה כתיב, ^ה בזאת תדע כי אני יי. הא זאת לקבלך, לאתפרעא מנך. אוף הכא זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה,

חלופי גרסאות

ס ל"ג עלאה.

מסורת הזהר

(ד) (ויקרא י"א). ה) (שמות ו) בא לר אות קיו חלק ג' קמה :

זאת החיה

הסולם

מאמר

ומשום זה כתוב, זאת החיה אשר תאכלו מכל, מכל. ודאי שהוא סוד השם הקדוש להתדבק בו. כי מכל רומז על היסוד שנק' כל, שממנו סוד הדבקות בשמו. בסו"ה כי כל בשמים ובארץ, שהיסוד מחבר ז"א ומלכות הנקראים שמים וארץ. **מכל הבהמה אשר על הארץ**, פירושו, אשר האכילה של הבהמה תהיה נמצאת בטהרה, ולא תטמא אתכם, או יהיה לכם חלק בשמי שנקרא כל, להתדבק בו.

יפגום אדם פיו ולשונו. משום שהוא פוגם בפה ולשון העליונים. וכל שכן לטמאות נפשו וגופו כולו, משום שנטמא בעולם האחר למעלה. וכבר העמדנו.

(קב) זאת החיה וגו' מכל הבהמה : שואל מקרא זה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו, שתחילה כתוב, זאת החיה, ואח"כ, מכל הבהמה וגו'. ומשיב, אלא אמר הקב"ה, בכל זמן שישראל שומרים נפשם וגופם שלא לטמא אותם, ודאי, זאת החיה אשר תאכלו, דהיינו שיהיו נמצאים בקדושה עליונה להתדבק בשמי, שהוא מלכות, הנקראת, זאת, ונקראת, החיה. על ידי בחירת בהמה ההיא, שבחרתי לכם אשר תאכלו לא תטמאו בהם, ותהיו דבקים בשמי. שהוא מלכות. ויהיה פירוש הכתוב, זאת החיה, תהיו דבקים במלכות הנקראת זאת החיה, אשר תאכלו מכל הבהמה, כאשר תאכלו בהמה טהורה שבחרתי לכם.

(קד) תו, זאת החיה וגו': עוד. זאת החיה אשר תאכלו. כי בפרעה כתוב, בזאת תדע כי אני ה'. שפירושו, הרי זאת שהוא מלכות, כנגדך להפרע ממך. אף כאן, זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה, הרי זאת, כנגדכם להפרע מכם אם תטמאו נפשכם. מהו הטעם, שהמלכות ביחוד תענוש אותם. משום שהנפשות של בני אדם באות ממנה. כי הנפש נמשכת ממלכות והרוח מ"א, כנודע. ואם אתם תטמאו לאותה הנפש שהיא שלה, הרי זאת, שהיא המלכות, לנגדכם. אם לטוב, היא עומדת לכם, שתדבקו בה ותהיו; לכם כל

(קג) וכל זמנא דלאו כו': וכל זמן שאינם שומרים עצמם וגופם ממאכל ומשתיא, יתדבקו במקום אחר הטמא, להטמא בהם. (דפו"י דף מ"א ע"א)

הא זאת לקבליכון, לאתפרעא מנייכו, אי ם תסאבון נפשכון. מאי טעמא. בגין דנפשתא מנה הוו, ואי אתון ם תסאבון לההוא דילה, הא זאת לקבלייכו, אי לטב היא קיימא לגבייכו, אי לביש היא קיימא לגבייכו.

קה) אמר רבי אלעזר, זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה, מכל אינון דאחידן מן סטר דא, שארי לכו למיכל, וכל אינון דלא אתיין * מסטרא דא, אסיר לכו למיכל. בגין דאית בעירן דאתיין מסטרא דא, ואית דאתיין מסטרא אחרא מסאבא. וסימנא דלהון דכתיב, כל מפרסת פרסה. וגמרינן כלהו רשימן, וכלהו ארשים להו קרא. ובגין כך, כל מאן דאכיל מאינון דאתיין מסטרא דא מסאבא, אסתאב בהו, וסאיב לנפשיה דאתיא מסטרא דכיא.

קו) ר"ש אמר כלל כלא, כמה דאית עשר כתרין דמהימנותא לעילא. כך אית עשר כתרי דחרשי מסאבי לתתא. וכל מה די בארעא, מנייהו אחידן בסטרא דא, ומנייהו אחידן בסטרא ץ אחרא.

קי) ואי תימא, האי עז, דשריא עליה רוח ם מסאבא. לאו הכי. דאי רוח מסאבא שריא ביה, אסיר לן למיכל. אלא אעברן בגווייהו, ויתחזון לקבליהון, ולא שריא לדיירא בהו, דכד אינון שריין, רוח אחרא אעבר עלייהו, ופרישן מגרמייהו. ובגין כך אתחזון לקבלייהו, ומקטרגי בגווייהו, ולא שלטי בהו בגרמייהו, וע"ד שרי לן למיכל.

קכ) ת"ח, כיון דאתיין לשלטאה בהו, אעבר רוחא חדא, זקפן עיינין

חלופי גרסאות

ם תסתאבון. ם תסתאבון להוא [דהוא]. ץ דא. ם מוסיף מסאבא לגו.

זאת החיה

הסולם

מאמר

האחר. והתיר לנו הכתוב, אותם בעלי חיים הנאחזים בצד הע"ס דקדושה, ואסר לנו כל בעלי חיים הנאחזים בצד עשר ספירות הטומאה.

קו) ואי תימא האי וכו' : ואם תאמר, עז הוה שורה עליה רוח הטומאה, ומותר לנו לאוכלה. ומשיב, אינו כן. כי אם רוח הטומאה היה שורה בה היה אסור לנו לאכול אותה, אלא, רוחות הטומאה עוברים בתוכן, ונראים כנגדן, אבל אינם שורים לשכון בהן, כי כשהם באים לשרות בהן, רוח אחר, מצד הטהור, עובר עליהן, ורוחות הטומאה נפרדים מהן, וע"כ הם רק נראים כנגדן לקטרג מתוכן על בני אדם, ואינם שולטים בהן עצמן, ועל כן מותר לנו לאכלן.

קכ) ת"ח כיון דאתיין וכו' : בוא וראה, כיון שבאים, רוחות הטומאה, לשלוט בהן, עובר רוח אחד, מצד הטהור, והם נושאים עיניהם ורואים הרשימות שלהן, שמצד הטהור, ונפרדים

כל טוב. ואם לרע היא עומדת לכם, שתענוש אתכם.

קה) אמר ר' אלעזר וכו' : אר"א, זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה, היינו מכל אלו הנאחזים בצד הזה הטהור, מותר לכם לאכול, וכל אלו שאינם באים מצד הזה, אסור לכם לאכול. משום שיש בהמות הבאות מצד זה הטהור, ויש הבאות מהצד האחר הטמא. והסימן שלהם הוא שכתוב, כל מפרסת פרסה. ולמדנו שכולם רשומים, והכתוב רושם אותם כולם. ומשום זה, כל מי שאוכל מאלו הבאים מצד זה הטמא, נטמא בהם, ומטמא את נפשו הבאה מצד הטהור.

קו) ר"ש אמר כלל וכו' : רבי שמעון אמר, כלל הכל הוא, כי כמו שיש עשר ספירות האמונה למעלה, כך יש עשר ספירות דכשפים הטמאים למטה, וכל מה שיש בארץ, מהם אחוזים בצד זה, ומהם אחוזים בצד (דפו"י דף מ"א ע"א *) דף מ"א ע"ב)

וחמאן רשימין דלהון, ואתפרשן מנייהו, אבל אתחוו לקבליהון, ולא אסירי לן למיכל.

קט) בין ה בבעירי, בין בחיותא, בין בעופי, בין בנוני ימא, בכלהו אתחווין ימינא ושמאלא, וכל מאן דאתי מסטרא ה דימינא, שארי לן למיכל. וכל אינון דאתיין מסטרא א דשמאלא, כלהו אסיר לן למיכל. בגין ג דדרגא דכלהו מסאבא, וכלהו מסאבין, ורוח מסאבא שריא בגווייהו, ודרי בהו. ועל דא רוחא קדישא דישראל, לא יתערב בהו, ולא יסתאב בהו, בגין דישתכחון קדישין, וישתמודעון לעילא ותתא. זכאה חולקיהון דישראל, דמלכא קדישא אתרעי בהו, ג ובעי לדכאה להו, ולקדשא להו על כלא, בגין דאחידן ביה.

קי) תא חזי, כתיב וי) ישראל אשר בך אתפאר, אי קב"ה מתפאר בהו בישראל, היך אתיין לאסתאבא ולאדתבקא בסטרא מסאבא. וע"ד כתיב, והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ולא תשקצו את נפשותיכם וגו', מאן ד דאיהו בדיוקנא דמלכא, לא לבעי ליה לאפרשא מאורחוי דמלכא. ובגין כך רשים להו קודשא בריך הוא לישראל, כל אינון דאתיין מסטרא דא, וכל אינון דאתיין מסטרא אחרא. זכאה חולקיהון ה דישראל, דכתיב בהו, וי) כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך יי, ברך יי ממש, ברך יי בכלא.

קיא) ות"ח, כל מאן דאכיל מאינון מאכלי דאסירי, אתדבק בסטרא אחרא, וגעיל נפשיה וגרמיה, ורוח מסאב שריא עליה, ואחזי גרמיה דלית ליה הולקא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ו) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר. ז) (ישעיה סא) ויקהל ד בבעיראי בין בחיותא. ש מוסיף ושמאלא רחמי ודינא. ת מוסיף דימינא מסטרא דרחמי. א מוסיף קמו צ"ה. דשמאלא מסטרא דדינא. ב דגרמא. ג לדכאה ולקדשא ול"ג ובעי ול"ג להו. ד דיתיב. ה כתיב ול"ג דישראל דכתיב בהו.

זאת החיה

הסולם

מאמר

ונפרדים מהן, אבל עוד נראים לפניהם. וע"כ אינון אסורות לנו לאכלן. קט) בין בבעירי בין וכו': בין בבהמות, בין בחיות, בין בעופות, ובין בדגת הים, בכלום נראים, ימין ושמאל, וכל מי שבא מצד הימין מותר לנו לאכול, וכל אלו שבאים מצד השמאל, כולם אסור לנו לאכול. משום שמדרגת כולם היא בטומאה, וכולם טמאים, ורוח הטומאה שורה בהם, ושוכן בהם, ועל כן רוח הקדוש של ישראל לא יתערב בהם, ולא יטמא בהם, כדי שישראל ימצאו קדושים, ויהיו ניכרים למעלה ולמטה אשרי חלקם של ישראל, שהמלך הקדוש רצה בהם ורצה לטהרם ולקדשם על הכל, משום שאחוזים בו.

קי) ות"ח כל מאן וכו': ובוא וראה, כל מי שאוכל מאלו מאכלות האסורים, מתדבק בצד האחר. ומתעב נפשו וגופו, ורוח הטומאה שורה עליו, ומראה עצמו שאין לו חלק באל העליון, ואינו בא מן הצד שלו, ואינו דבוק בו.

באלהא עלאה, ולא אתי מסטריה, ולא אתדבק ביה. ואי יפוק הכי מהאי עלמא, אחידן ביה כל אינון. דאחידן בסטר דמסאבא, ומסאבין ליה ודיינין ליה כב"נ דאיהו געלא דמאריה, געלא בהאי עלמא, וגעלא בעלמא דאתי. קיב) וע"ד כתיב, ונטמתם במ בלא א', דלא אשתכח אסוותא לגעוליה, ולא נפיק ממסאבותיה לעלמין. ווי לון, ווי לנפשיהו, דלא יתדבקון בצרורא דחיי לעלמין, דהא אסתאבו. ווי לגרמייהו, עלייהו כתיב ^(ח) כי תולעתם לא תמות וגו', והיו דראון לכל בשר. מאי דראון. סרחונא. מאן גרים ליה, ההוא סטר דאתדבק ביה.

קיג) ישראל אתיין מסטרא דימינא, אי אתדבקן בסטר שמאלא, הא פגמין לסטר דא, ופגמין לגרמייהו, ופגמין לנפשיהו, פגמין בעלמא דין, ופגמין בעלמא דאתי. כ"ש מאן דאתדבק בסטר דמסאבא, דכלא אחיד דא בדא, וכתב ^(ט) כי עם קדוש אתה ליי' אלהיך וגו'.

קיד) ר' יוסי פתח ואמר, ^(י) כל עמל האדם לפיהו וגו'. אסתכלנא במלי דשלמה מלכא, ^(י) וכלהו אחידן בחכמה עלאה. כל עמל האדם לפיהו, האי קרא, בשעתא דדיינין ליה * ^(י) לב"נ בההוא עלמא כתיב, כל ההוא דינא, וכל * מאי דסביל בההוא עלמא, ונקמין מניה נקמתא דעלמא. לפיהו: בגין פיהו, דלא נטיר ליה, וסאיב ליה לנפשיה, ולא אתדבק בסטרא דחיי, בסטרא דימינא. וגם הנפש לא תמלא, לא תשתלים. דינהא לעלם ולעלמי עלמין. ד"א לא תמלא,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (ישעיה סו) ב"ב רכח צ"ב. ט) (דברים יד) ו מוסיף ואי לא. ז דאתיין מסטרא. ח וכלא. ט מאן. שמות כד צ"ר. י) (קהלת ו) חלק ג' מב. תקונים חדשים קיד ט"ד שט"ו.

מאמר

הסולם

ונטמתם במ

בצד הטומאה, הנמשך מצד שמאל, שהוא נפגם כולו, כי הכל אחוז זה בזה, שצד הטומאה וצד שמאל אחוזים זה בזה, דהיינו הקו שמאל שלמעלה שבפירוד מן הימין, שמשט נמשך הטומאה. וכתוב, כי עם קדוש אתה לה' אלקיך וגו'.

קיד) ר' יוסי פתח וכו': רי"פ ואמר. כל עמל האדם לפיהו וגו'. הסתכלתי בדברי שלמה המלך, וכולם אחוזים בחכמה עליונה, והכתוב, כל עמל האדם לפיהו, הנה מקרא הזה, בשעה שדנים לאדם בעולם ההוא, כתוב, שכל דין ההוא וכל מה שסובל בעולם ההוא, שנוקמים ממנו נקמת העולם, כל זה הוא, לפיהו, משום פיהו שלא שמר אותו, וטימא את נפשו, ולא נתדבק בצד החיים בצד ימין. וגם הנפש לא תמלא, שלא יושלם הדין שלה לעולם ולעולמי עולמים. פירוש אחר. לא

בו. ואם יוצא כך מעולם הזה, נאחזים בו כל אלו האחוזים בצד הטומאה, ומטמאים אותו, ודנים אותו כאדם שהוא מתועב מאדונו, מתועב בעולם הזה, ומתועב בעולם הבא.

קיב) ועל דא כתיב וכו': ועל זה כתוב, ונטמתם במ, בלי א' להורות, שלא נמצא רפואה אל התיעוב שבו, ואינו יוצא מטומאתו לעולם. אוי להם, ואוי לנפשיהם שלא יתדבקו בצרור החיים, לעולם כי נטמאו, אוי לגופם, עליהם כתוב, כי תולעתם לא תמות וגו' והיו דראון לכל בשר. מהו דראון, סרחון. מי גרם להם זאת, הוא, צד ההוא שנתדבקו בו.

קיג) ישראל אתיין מסטרא וכו': ישראל באים מצד הימין, אם מתדבקים בצד שמאל הרי פוגמים לצד הזה, הימין, ופוגמים את גופם ופוגמים את נפשם, הם פגומים בעולם הזה ופגומים לעולם הבא. כל שכן מי שמתדבק (דפו"י דף מ"א ע"ב * דף מ"ב ע"א)

לא תשתלים לסלקא לאתרהא לעלמין, בגין דהא אסתאבת, ואתדבקת בסטרא אחרא.

קטו) רבי יצחק אמר, כל מאן דאסתאב בהו, כאילו פלח לע"ז, דאיהו
 טו תועבת יי, וכתוב לא תאכל כל תועבה. מאן דפלח לע"ז, נפיק מסטרא דחיי,
 נפיק מרשותא קדישא, ועייל ברשותא אחרא. אוף מאן דאסתאב בהני מיכלי,
 נפיק מסטרא דחיי, ונפיק מרשו קדישא, ועייל ברשותא אחרא. ולא עוד, אלא
 דאסתאב בהאי עלמא, ובעלמא דאתי. וע"ד ונטמתם במ כתוב בלא א.
 קטז) וכתוב, ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר
 תרמוש האדמה אשר הבדלתי אתכם לטמא. מאי לטמא. לטמא כ לעמין עע"ז,
 דהא אינון מסאבין, ומסטרא דמסאבא קא אתיין. וכל חד אתדבק באתריה.
 קיז) רבי אלעזר הוה יתיב קמי דר' שמעון אבוי, א"ל, הא דתנינן זמין
 קב"ה לדכאה להו לישראל, במה. אמר ליה, במה דכתיב, זורקתי עליכם
 מים טהורים וטהרתם וגו'. כיון דאתדכאן ל מתקדשן, וישראל דאתדבון
 ביה בקב"ה, קדש אקרון, דכתיב טו קדש ישראל ליי ראשית תבואתה, וכתוב
 טו ואנשי קדש תהיון לי, זכאין אינון ישראל, דקב"ה קאמר עלייהו, והייתם
 קדושים כי קדוש אני יי, בגין דכתיב ובו תדבק, וכתוב טו לא עשה כן לכל
 גוי ומשפטים כל ידעום הללויה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

כ (דברים יז) שמות קא צ"ו. ל (יחזקאל לו) וישב
 לו צ"א. ט (ירמיה ב) משפטים מג צ"ט. ו (שמוח כב) משפטים קנט צ"ר. ט (תהלים קמו) פקודי
 רכא צ"ג.

מאמר

הסולם

ונטמתם במ

מתדבק במקומו. ישראל בהבאים מצד הקדושה,
 והעמים עכו"ם בהבאים מצד הטומאה.
 קיז) ר' אלעזר הוה וכו': ר"א היה
 יושב לפני ר' שמעון אביו. אמר לו, זה
 שלמדנו, שעתידי הקב"ה לטהר את ישראל,
 במה יטהר אותם. א"ל, במה שכתוב, זורקתי
 עליכם מים טהורים וטהרתם וגו'. שה"כ מימי
 החסד המלבישים וכוללים את הארת השמאל,
 שממש בא הטהרה. וכיון שנטהרים הם
 מתקדשים, שמתדבקים בקדושת ז"א, שבו
 המוחין דאור"א הנקראים קדש. וישראל
 שמתדבקים בהקב"ה נקראים קדש. שכתוב,
 קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. וכתוב,
 ואנשי קדש תהיון לי. אשרי הם ישראל
 שהקב"ה אומר עליהם, והייתם קדושים כי
 קדוש אני ה'. משום שכתוב ובו תדבק וכתוב,
 לא עשה כן לכל גוי ומשפטים כל ידעום
 הללויה.

לא תמלא, שלא תהיה נשלמת לעולם לעלות
 למקומה. משום שנטמאת ונתדבקת בצד האחר.

קטו) ר' יצחק אמר וכו': ר"א, כל מי
 שנטמא בהם, הוא, כאלו עבד עבודה זרה, שהוא
 תועבת ה'. וכתוב, לא תאכל כל תועבה. מי
 שעובד עבודה זרה יוצא מצד החיים, יוצא
 מרשות הקדושה ונכנס ברשות אחרת, כן מי
 שנטמא באלו המאכלות, יוצא מצד החיים, ויוצא
 מרשות הקדושה ונכנס ברשות אחרת. ולא עוד,
 אלא שנטמא בעולם הזה ובעולם הבא. וע"כ,
 ונטמתם במ, כתוב בלי א'.

קטז) וכתוב, ולא תשקצו וגו': וכתוב,
 ולא תשקצו את נפשותיכם בבהמה ובעוף ובכל
 אשר תרמוש האדמה אשר הבדלתי לכם לטמא
 מהו לטמא. הוא, לטמא בהם העמים עכו"ם.
 כי הם טמאים, ובאים מצד הטומאה, וכל אחד

(דפו"י דף מ"ב ע"א)

רעיא מהימנא

קיה) דגים וחגבים, אינן טעונין שחיטה, אלא אסיפתם היא המתרת אותם. הכי מארי מתיבתא, אין צריכין שחיטה, אלא דאתמר בהון, (ט) ויגוע ויאסף אל עמיו. מה נוני ימא, חיותן בימא. אף תלמידי חכמים, מארי מתניתין, חיותיהו באורייתא, ואי אתפרשן מנה, מיד מתים. מ תנאין דמתניתין, דבה אתרבו כנוני ימא, ואי אינון, דביבשתא יעלון למיא, ולא ידעין לשטטא, אינון מייתין. אבל אדם ט דאינון מארי קבלה, דאיהו לעילא מכלהו, אתמר ביה (ג) וירדו בדגת הים ובעוף השמים.

קיט) דאינון מארי מתניתין ט תנינא, התנין הגדול, (ז) נחש בריח, לקבל (ר) והבריה התיכון בתוך הקרשים, בזמנא ט דתנינן מארי משנה אית בהון מחלוקת, ומקשין דא לדא, בלע לחבריה. והאי איהו ז תלמיד זעיר שלא הגיע להוראה ומורה, חייב מיתה. ואי אינון שוין דא לדא, ואית בהון מחלוקת, וקושיא, אתמר ר בהון (ו) את והב בסופה, אוקמוה אהבה בסופה. (ע"כ).

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (בראשית מט) ויחי רנו צ"א. (פ) (שם א) תרומה (שם א) תרומה (פ) (ישעיה כז) בא כב צ"ב. (ק) (שמות כו) הקסה"ז יג צ"א. (ו) (במדבר כא) בשלח עב צ"ש. מ תנינא. נ ביבשתא. ט ל"ג דאינון מארי קבלה; דאינון מארי קבלה דאינון לעילא. ט תנינא. פ דתנינן. ז זעיר תלמיד. ק מוסיף בהון לבסוף.

דגים וחגבים אין צריכים שחיטה

הסולם

מאמר

רעיא מהימנא

מכולם, ונאמר בו, וירדו בדגת הים ובעוף השמים, שהם בעלי המשנה. קיט) דאינון מארי מתניתין וכו': כי אלו בעלי המשנה הם תנינים. דהיינו התנין הגדול נחש בריח, כנגד והבריה התיכון בתוך הקרשים, שה"ס ת"ת. ובזמן שהתנינים בעלי המשנה יש בהם מחלוקת, ומקשים זה לזה, בולע אחד לחבירו, אם זה הוא תלמיד קטן שלא הגיע להוראה ומורה, שהוא חייב מיתה. ואם הם שוים זה לזה, ויש בהם מחלוקת וקושיא, נאמר בהם לבסוף ואת והב בסופה. והעמדנו אהבה בסופה. (קדושין 2:) (ע"כ) רעיא מהימנא.

סליק פרשת שמיני

קיה) דגים וחגבים אינן וכו': דגים וחגבים אינם צריכים שחיטה, אלא אסיפתם היא המתרת אותם. כך הם ראשי הישיבה אינם צריכים שחיטה, בשעת מיתחם, כשאר בני אדם שנשחטים בחרבו של מלאך המות, אלא שנאמר בהם, ויגוע ויאסף אל עמיו. שנאספים בלי שחיטה, המנוולת את המת. מה דגת הים חיותם בים, אף תלמידי חכמים בעלי המשנה, חיותם בתורה, ואם נפרדים מן התורה מיד מתים. תנאי המשנה מגודלים בהתורה, כדגת הים בים, ואם אלו שביבשה עולים למים, ואינם יודעים לשוט, הם מתים. אבל אדם, שהם בעלי קבלה, הוא למעלה (דפו"י דף מ"ב ע"א)

פרשת אשה כי תזריע

(א) וידבר יי אל משה לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'. ר' אלעזר פתח, (ב) על משכבי בלילות בקשתי וגו'. על משכבי, במשכבי מבעי ליה, מהו על משכבי. אלא כנסת ישראל אמרה קמי קב"ה, א ובעת מניה על גלותא, בגין דהיא יתבא בין שאר עמין עם בנהא, ושכיבת לעפרא, ועל דהיא שכיבת בארעא אחרא מסאבא, אמרה, על משכבי בעינא, ב דשכיבנא בגלותא, ועל דא, בקשתי את שאהבה נפשי ג ולאפקא לי מניה.

(ב) בקשתי ולא מצאתיו, דלאו ארחיה לאזדווגא * בי אלא בהיכליה, קראתיו ולא ענני. דהא ביני עמין אחרנין יתיבנא, וקליה לא שמעין אלא בנוי. דכתיב, (ג) השמע עם קול אלהים וגו'.

(ג) רבי יצחק אמר, על משכבי בלילות. אמרה כנ"י על משכבי אתרעמנא קמיה, דיהא מזדווג עמי למחדי לי, ולברכא ד לי, בחידו שלים. דהכי תנינן ה דמזווגא דמלכא בכ"י, כמה צדיקים ו ירתו ירותת אחסנתא קדישא, ז וכמה ברכאן משתכחי בעלמא.

חלופי גרסאות

א ובעת. ב דכאיבנא; דסאיבנא. ג לאפקא. ד ל"ב. ל. ה מזווגא. ו ירתו. ז ל"ג וכמה ברכאן.

מסורת הזהר

(א) חלק ג' מב: מג: מד. מה: תקוני זהר בהקדמה ו. תס"ז לא. תנ"ב פז. תנ"ו פט. (ב) (שיר ג) תקוני זהר תל"א עה: בהשמטות ת"ו קמד. זהר חוש צב טא שמ"ח. (ג) (דברים ד) ב"א רלט צ"ט.

על משכבי בלילות

איז דרכו להזדווג בי רק בהיכלו. ולא בגלות. קראתיו ולא ענני. כי ישבתי בין עמים אחרים, וקולו אינם שומעים אלא בניו. שכתוב, השמע עם קול אלקים וגו'.

(ג) ר' יצחק אמר וכו': רי"א. על משכבי בלילות. אמרה כנסת ישראל, שהיא השכינה, על משכבי התרעמתי לפניו, דהיינו שבקשתי, שיזדווג עמי לשמח אותי. מקו שמאל, ולברך אותי, מקו ימין, בשמחה שלימה, מקו האמצעי. כי כך למדנו שמזווג המלך, שהוא ז"א, עם כנסת ישראל, יורשים כמה צדיקים ירושת, נחלה קדושה, דהיינו מחזין עלינו, וכמה ברכות נמצאות בעולם.

ר' אבא

הסולם

מאמר

(א) וידבר ה' אל משה וגו': וידבר ה' אל משה לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'. ר' אלעזר פתח, על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי וגו'. שזאל, אומר, על משכבי, במשכבי היה צריך לומר, מהו על משכבי. ומל"ב, אלא כנסת ישראל אמרה לפני הקב"ה, ובקשה ממנו על הגלות, משום שהיא יושבת בין שאר העמים עם בניה, ושוכבת לעפר, ועל שהיא שוכבת בארץ אחרת הטמאה, אמרה, על משכבי אני מבקש, שאני שוכבת בגלות, והגלות מכוונה לילות. ועל כן, בקשתי את שאהבה נפשי, שיוציאני ממנה.

(ב) בקשתי ולא מצאתיו: משום, כי (דפו"י דף מ"ב ע"א * דף מ"ב ע"ב)

(ד) ר' אבא הוה אזיל ל כפר קניא, למערתא דלוד. והוה עמיה ר' יוסי ור' חייא. א"ר יוסי, כתיב, אשת חיל עטרת בעלה וגו'. אשת חיל, דא כ"י. וכרקב בעצמותיו מבישה. אלין עמין עע"ז, דקב"ה לא יכיל למסבל לון בעלמא, כד"א, ואקוץ במ. כהני קוצין וגובין דדחקין ליה לב"נ ולא יכיל למסבל לון. א"ר אבא, הכי הוא ודאי, אשת חיל, דא כ"י, דהיא גבירתא מכמה חיילין וכמה משריין דמשתכחי בעלמא, עטרת בעלה, כד"א, עטרת תפארת, וכלא חד. עד דהוה אזלי, א"ר אבא כל חד לימא מלה, בכ"י.

(ה) ר' אבא פתח ואמר. אשת חיל מי ימצא, דא כ"י, דאיהי אשת חיל, כמה דאמרן. מי ימצא, כד"א, אשר ימצא אתכם באחרית הימים. מי ימצא, מאן יזכה למהוי בה בשלימו, ולאשתכחא עמה ק תדיר.

(ו) ורחוק מפנינים מכרה, מכרה, מקחה מבעי ליה. אלא, לכל אינון דלא אתדבקן בה בשלימו, ולא שלמין בהדה, היא מכרה לון וואסגרא לון בידא דעממין אחרנין. כד"א, ויעזבו בני ישראל את יי וימכור אותם ביד סיסרא. וכדין כלהו רחיקין מאלין פנינים עלאין קדישין, דלא יהא זולקא כהו. הה"ד ורחוק מפנינים מכרה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ו) (משלי יב) ב"ב ה צ"א. (ה) (ויקרא כ) חלק ג' ו הוה אזלי. ט כפר קניא; בפרקמטיא; בפרקמטיא. ת. רח: (ו) (משלי לא) חלק ג' צו: קכה. קעת: י במערתא. כ אלין שאר; דא מהימנותא דשאר. תקונים חדשים קא ט"ב ש"ב. (ז) (ש"א יב) שמות ט צ"ל ל ל"ג עע"ז. ט ל"ג הכי הוא ודאי. נ נבירתה. ט ל"ג וכמה משריין. ע מוסיף אשת חיל דא כ"י דהא בוווגא ומלכא אפיקת כמה חיילין כמה משריין כמה צדיקים בעלמא וכלהו אקרון בניים לקב"ה ולכ"י כמה דכתיב בניים אתם להי אלהיכם. פ ל"ג ר' אבא. צ מוסיף תדיר כד"א מי יעלה בהר ה' וואסגרה.

דרך אמת א] ונדרין והוא תרגום של קוש ונדרין

מאמר

הסולם

אשת חיל מי ימצא

(ד) ר' אבא הוה וכו': ר"א היה הולך לכפר קניא, למערה של לוד. והיו עמו ר' יוסי ור' חייא. א"ר יוסי, כתוב, אשת חיל עטרת בעלה וגו'. אשת חיל, זו היא כנסת ישראל. שהיא השכינה. וכרקב בעצמותיו מבישה אלו הם עמים עכו"ם, שהקב"ה אינו יכול לסובלם בעולם, כש"א, ואקוץ במ. כאלו קוצים ודרדרים שמצירים, לאדם ואינו יכול לסובלם. א"ר אבא, כך הוא ודאי, אשת חיל, זו היא כנסת ישראל, שהיא גברת על כמה צבאות וכמה מחנות נולאכים הנמצאים בעולם, דהיינו כל דרי ב"ע המתפשטים ממנה. ואשת חיל פירושו גברת ואדון. עטרת בעלה, הוא כש"א עטרת תפארת, הכל אחד. כי התפארת, היא בעלה של השכינה. בעוד שהיו הולכים, א"ר אבא כל אחד יאמר דבר, בכנסת ישראל.

(ו) ורחוק מפנינים מכרה וגו': שואל, אומר, מכרה, מקחה היה צריך לומר, דהיינו שקשה לקנותה יותר מפנינים. מהו שאומר מכרה, ומשיב, אלא, כל אלו שאינם מתדבקים בה בשלמות, ואינם שלמים עמה, היא מוכרת אותם ומסגירה אותם בידי עמים אחרים. כמו שאתה אומר, ויעזבו בני ישראל את ה' וימכור אותם ביד סיסרא. ואז כולם רחוקים מאלו

(דפ"י דף מ"ב ע"ב)

(ז) ר' חייא פתח קרא אבתריה ואמר, בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר. בטח בה לב בעלה, דא קב"ה, דבגיני כך מני לה על עלמא, לאתדברא עלה, כל זיונין דליה אפקיד בידהא, וכל אינון מגיחי קרבא. ועל דא, ושלל לא יחסר. (ח) ר' יוסי פתח קרא אבתריה, ואמר, גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה. גמלתהו טוב, היא זמינת טב לעלמא, זמינת טב להיכלא דמלכא ולבני היכליה. ולא רע. בגין ^ט דכתיב, ^י ועץ הדעת טוב ורע, טוב אימתי, בזמנא דאינון ימי השמים, נהרין עלה, ומזדווגן עמה כדקא יאות, דאינון ימי חייה. בגין דעץ החיים, שדר לה חיים, ונהיר לה. ובההוא זמנא גמלתהו טוב ולא רע. א"ר אבא שפיר הוא, וכלהו קראי בכנסת ישראל אתמרו.

(ט) אשה כי תזריע. תנינן, אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. ר' אחא אמר, הא תנינן, דקב"ה גזר על ההיא טפה, אי איהו דכר אי ^ה איהי נוקבא, ואת אמרת אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. א"ר יוסי, ודאי קב"ה אבחין בין טפה דזכורא ובין טפה דנוקבא, ובגין דאבחין ליה, גזר עליה, אי להוי דכר או נוקבא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ח) (בראשית ב) ב"א שכד צ"א ז"ח עט ט"א ש"א. ^ט לעיל אות א צ"א. ^י מוסיף דכתיב גמלתהו טוב ולא רע [כל ימי חייה] ת איהו.

אשה מזרעת תחלה יולדת זכר

הסולם

מאמר

הדעת טוב ורע, מטעם, זכה הא טוב לא זכה הא רע (כנ"ל בהקדמת ספר הזוהר אות קכ"ג) וע"כ אומר **ולא רע**, מתי היא טוב, ולא רע, הוא בזמן שימי השמים, שהם הספירות דז"א, מאירים עליה, ומזדווגים עמה כראוי. שימי השמים, הם ימי חיית. משום שעץ החיים, שהוא ז"א, שולח לה חיים, שהם המחזין מבינה, ומאיר לה. ובזמן ההוא, גמלתהו טוב ולא רע. אמר ר' אבא יפה הוא, וכל הכתובים אלו בכנסת ישראל נאמרו.

מאלו פנינים העליונים הקדושים, שהם סודות ופנימיות התורה, שלא יהיה להם חלק בהם. ז"ש ורחוק מפנינים מכרה.

(ט) **אשה כי תזריע**: למדנו, אשה מזרעת תחלה יולדת זכר. ר' אחא אמר, זה שלמדנו, שהקב"ה גזור על הטפה, אם הוא זכר או נקבה, ואתה אומר, אשה מזרעת תחילה יולדת זכר. וא"כ לא צריכים לגזירת הקב"ה. א"ר יוסי, ודאי שהקב"ה מבחין בין טפה של זכר ובין טפה של נקבה, ומשום שהבחין בה, גזר עליה, אם תהיה זכר או נקבה. פירוש. כי ג' שותפין באדם, הקב"ה ואביו ואמו, שאביו נותן הלבן שבו, ואמו האדום שבו, והקב"ה נותן הנשמה, ואם הטפה היא זכר נותן הקב"ה נשמה של זכר ואם נקבה, נותן הקב"ה נשמה של נקבה, ונמצא שבוה שאשה הזריעה

(ז) ר' חייא פתח וכו': רח"פ המקרא שלאחריו ואמר, בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר. בטח בה לב בעלה, זהו הקב"ה, שהוא ז"א, שמשום זה הפקיד אותה על העולם שיתנהג על ידה, כל הנשק שלו הפקיד בידה, וכל אלו עושי מלחמה, ועל כן, ושלל לא יחסר. פירוש. שכל הכחות לעשות מלחמה ולהכניע הסטרא אחרא, נתן בידיה, שע"ז מוציאה הניצוצין קדישין שנפלו לחיצונים בסבת החטא, ומחזרת אותם לקדושה, ואלו ניצוצין קדישין, מכונים שלל. בסוד שלל המלחמה.

(ח) ר' יוסי פתח וכו': ר"י פתח הכתוב שלאחריו, ואמר, גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה. גמלתהו טוב, היינו, שהיא נותנת טוב לעולם ונותנת טוב להיכל המלך ולבני היכלו. **ולא רע**, היה צריך לומר זה, משום שכתוב, ועץ הדעת טוב ורע, שהמלכות נקראת עץ (דפו"י דף מ"ב ע"ב)

(י) א"ר אחא, וילדה זכר, וכי כיון דמזרעת יולדת, דכתיב, וילדה, ר האיי קרא הכי מבעי ליה, אשה כי ב תהר וילדה זכר. מהו, כי תזריע וילדה. אמר רבי יוסי, אתתא, מן יומא דאתעברת עד יומא דיולדת לית לה בפומא, אלא ילידו דילה אי להוי דכר, וע"ד, אשה כי תזריע וילדה זכר.

(יא) אשה כי תזריע. רבי חזקיה פתח, מה רבו מעשיך יי. כמה סגיאיין עובדוהי דמלכא קדישא בעלמא, מתל לב"נ דנטיל בידוהי כמה * מקטורין כחדא, וזרע לון בזמנא חדא, ולבתר נפיק כל חד וחד בלחודוי. כך קודשא בריך הוא עביד עובדוהי בחכמה, ובחכמה נטיל כלא כחדא וזרע לון, ג ולבתר נפקו כל חד וחד בזמניה, הה"ד ו כלם בחכמה עשית.

(יב) אמר רבי אבא, מה רבו מעשיך יי, כמה סגיאיין אינון עובדוהי דמלכא קדישא, וכלהו, סתימין בחכמה, הה"ד כלם בחכמה עשית. כלהו בחכמה כלילין, ולא נפקי לבר אלא בשבילין ידיען, לגבי בינה. ומתמן, אתעבידו כלא ואתתקנו, הה"ד ו ובתבונה יתכונן. ועל דא כלם בחכמה עשית, בבינה. (ג) מלאה הארץ, הארץ: דא כ"י, דמתמן אתמליא מכלא, כד"א ו כל הנחלים הולכים אל הים וגו'. ד קניניך. דהיא אפיקת לון לבתר, הה"ד ו אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם. בגיני כך מלאה הארץ קניניך.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

א מוסיף אלא האי ב תזריע ויהיה. ג ובתר. ד מוסיף מלאה הארץ קניניך.

(י) (תהלים קד) תולדות ב צ"ג. כ) (שם) תולדות ב"ג. ז) (משלי כד) ב"א רמא צ"ו. ח) (קהלת א) ב"א צד צ"ב. ו) (בראשית ב) הקסה"ו כג צ"א.

מאמר

הסולם

מלאה הארץ קניניך

אחד. ואח"כ יוצא כל מין ומין בפני עצמו. כך הקב"ה עושה מעשיו בחכמה. ובחכמה לוקח הכל ביחד וזורע אותם. ואח"כ יוצא כל אחד ואחד בזמנו. ז"ש כולם בחכמה עשית. מקטורין פירושו מיני זרעים. לפי הענין.

(יב) אמר ר' אבא וכו': אר"א. מה רבו מעשיך ה', כמה מרובים הם מעשיו של מלך הקדוש, וכולם, כל המציאות שבעולמות, סתומים בחכמה. ז"ש כולם בחכמה עשית. כולם כלולים בחכמה. ואינם יוצאים לחוץ אלא בשבילים ידועים, שה"ס ל"ב נתיבות החכמה, אל הבינה, ומשם, מן הבינה, נעשה הכל ומתתקן. ז"ש ובתבונה יתכונן. וע"כ אמר כולם בחכמה עשית, בבינה. על ידי הבינה. (ג) מלאה הארץ: הארץ, זו היא כנסת ישראל, שהיא המלכות, שמשם, מן הבינה, היא מתמלאת מן הכל. כש"א כל הנחלים הולכים אל הים וגו'. קניניך. שהיא, המלכות, הוציאה אותם אח"כ, ז"ש, אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, דהיינו בה' בראם. שהיא המלכות

הזריעה תחילה, עוד לא היתה הטפה בסופה לזכר, אם הקב"ה לא שלח בה נשמה של זכר. והבחנה זו שהקב"ה מבחין בהטפה שהיא ראויה לנשמה של זכר או של נקבה. נחשבת לגזירה של הקב"ה, שאם לא הבחין בזה, ולא שלח נשמה של זכר, לא היתה נגמרת הטפה להיות זכר. ונמצא שב' המאמרים אינם סותרים זה את זה.

(י) א"ר אחא וכו': אר"א. וילדה זכר, וכי כיון דמזרעת יולדת, שהכתוב אומר, כי תזריע וילדה, הלא בהריון תלוי הדבר, והכתוב הוה הינה צריך לומר, אשה כי תהר וילדה זכר. מהו, כי תזריע וילדה, א"ר יוסי אשה, מיום שהזריעה ונתעברה עד יום שיוולדת אין מלה בפיה, אלא הולד שלה אם יהיה זכר. וע"כ אוה"כ, אשה כי תזריע וילדה זכר.

(יא) אשה כי תזריע: ר' חזקיה פתח, מה רבו מעשיך ה'. כמה מרובים מעשיו של המלך הקדוש בעולם, משל לאדם שלקח בידיו כמה מיני זרעים ביחד, וזורע אותם בזמן (דפו"י דף מ"ב ע"ב *) דף מ"ג ע"א)

(ד) ת"ח, בשעתא דבר נש אתי לאתקדשא לאזדווגא בנוקביה, ה ברעותא קדישא דיליה, אתער עליה ו רוחא קדישא, כליל דכר ונוקבא. ורמזי קב"ה לחד שלוחא ממנא על ב [עדוייהון דבני נשא, ומני בידיה ההוא רוחא, ואודע ליה, לאן אתר יפקוד ליה. הדא הוא דכתיב, ו והלילה אמר הורה גבר. הלילה אמר, לההוא ממנא, הורה גבר מפלניא, וקב"ה אפקיד ליה, לההוא רוחא, כל מה דאפקיד, והא אוקמוה.

(טו) כדין רוחא ו נחתא, וחד צולמא עמיה, ההוא דקאים ה בדיוקניה לעילא, בההוא צולמא ו אתברי, בההוא צולמא אזיל בהאי עלמא. הדא הוא דכתיב, ו אך בצלם יתהלך איש. בעוד דהאי צולמא אשתכח עמיה ו בר נש, קאים בהאי עלמא, ותרין אינון דמתחברן כחדא, ושלמה מלכא אזהר לבני נשא ואמר, ו עד שיפוח היום ונסו הצללים, תרי.

(טז) ובספרא דחרשין דאשמדאי, אשכחנא דאינון ו דבעו לחרשא חרשין מסטר שמאלא, ולאתדבקא בהו, יקום לנהורא דשרגא, או באתר דיתחזון אינון צולמין דיליה, ויימא אינון מלין ו דמתתקני לאינון חרשין, ויקרי לון, לאינון סטרין מסאבין, בשמהן מסאבין דילהון, ה ויזמין צולמין דיליה לאינון דקארי, ויימא ו דהוא אתתקן ו ברעותיה להו לפקודייהו, וההוא בר נש נפק מרשו דמאריה ופקדונא דיליה, יהב לסטר מסאבא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ט) (איוב ג). (ע) (תהלים לט) ויחי מט צ"ב. (פ) (שיר ה מוסיף בכונה ברעותא. ו מוסיף רוחא אתרא. ב) וירא יד צ"א. ז נפקא. ח בדיוקנא דלעילא. ט אתרבי. י דבר נש בצולמא דיליה קאים בהאי [עלמא] דמתחברן [; דאתחברן] כחדא. כ דידעי. ל ל"ג מן דמתתקני עד ויזמין. מ ויזמי; ביומי צלמין. נ דהא מתקן. ס רעותיהו; לרעותיהו. דרך אמת ב] עיבור שלהם

אך בצלם יתהלך איש

הסולם

מאמר

הרוח, וצלם אחד עמו, אותו צלם העומד בצורה של מעלה, שנקרא צלם אלקים, בצלם הזה הוא נברא, בצלם הזה הולך בעולם הזה. ז"ש, אך בצלם יתהלך איש. בעוד שהצלם הזה נמצא עמו, האדם מתקיים בעולם הזה, ואם הצלם מסתלק ממנו הוא מת (כנ"ל ויקרא אות ר"י) ושני צלמים הם שמתחברים יחד (שם אות ר"א). ושלמה המלך הזהיר לבני אדם ואמר, עד שיפוח היום ונסו הצללים. שנים. (טז) ובספרא דחרשין וכו': ובספרם של המכשפים של אשמדאי, מצאתי, שאלו הרוצים לעשות כשפים מצד שמאל, ולהתדבק בהם, יקום לאור הנר, או במקום שנראים הצלמים שלו, דהיינו לאור הלבנה, ויאמר אלו המלים המתוקנות לאלו הכשפים, ויקרא להם, לאלו צדדי הטומאה, בשמות הטומאה שלהם, ויזמין הצלמים שלו לאלו שמות הטומאה

המלכות, שה"ס ה' אחרונה דהויה. משום זה מלאה הארץ קנייך.

(ד) ת"ח בשעתא דב"נ וכו': בוא וראה, בשעה שהאדם בא להתקדש ולהזדווג בנוקביה, ברצון הקדוש שלו, מתעורר עליו רוח קדוש, הכלול מזכר ונקבה, משום שנולד ונמשך מז"א ומלכות, שה"ס זכר ונקבה, (ועי' להלגה אות כ"ב) ורומז הקב"ה לשליח אחד הממונה על עיבור בני אדם, ומוסר בידו רוח ההוא, ומודיע לו, לאיזה מקום יתן אותו. ז"ש, והלילה אמר הורה גבר. דהיינו, שהלילה, שהיא המלכות המכונה לילה, אמר, לממונה ההוא, הורה גבר מפלוגי, כדי שיתן שם את הרוח. והקב"ה מצוה אותו, את הרוח ההוא, כל מה שמצוה, דהיינו שמשביע אותו שיהיה צדיק וכו' (כמי"ש נדה 2:) וכבר העמידוהו.

(טו) כדין רוחא נחתא וכו': אז יורד (דפו"י דף כ"ג ע"א)

(ז) ובאינון מלין דחרשין דאיהו יימא, פ ויזמין לון צ לצולמי, אתחזון תרין רוחין ומתתקנין באינון צולמין דיליה, בחיזו דבני אנשא, ומודעין ליה מלין לאבאשא, ומלין לאוטבא, לזמנין ידיען. ואלין תרי רוחין, דלא אתכלילו בכללא דגופא, השתא אתכלילן באלין צולמין, פ ומתתקנן בהו ומודעין ליה לבר נש מלין ג לאבאשא, ודא הוא דנפיק מרשותא דמאריה, ופקדונא דיליה, יהיב לסטר ו מסאבא.

(ח) תא חזי, אסיר ליה לבר נש לאשדאה מאני דביתא, ולאפקדא ליה לסטרא אחרא, דלא אצטריך, או מלה אחרא ת דכוותיה, דהא כמה גרדיני נימוסין זמינין לההוא מלה לקבלא ליה, ומההוא זמנא, לא שארו עליה ברכאן, דהא מסטרא אחרא הוא. כ"ש מאן דאזמין א ברעותיה על ההוא טיבו עלאה דיליה, לאחרא ולסטרא אחרא. דהא, מההוא דאזמין ב ליה הוי.

(ט) וכד ג קריבו יומין דב"ג ג לנפקא מהאי עלמא, ההוא צולמא עלאה דיהבי ליה, אתיא ההוא רוחא ג בישא דהוה מתדבק ביה בכל יומא, ונטיל ליה ג לההוא צולמא, ואתתקן ביה ואזיל ליה, ולא אתחזר ביה בב"ג לעלמין. כדין ינדע דהא אתדחיא הוא מכלא.

(כ) תא חזי, בשעתא דנשמתא נחתא לאעלא ליה בהאי עלמא, נחתא

חלופי גרסאות

פ חרשין ול"ג מלין. פ ויזמין. צ לצלמי. ו ומתקנין. ז ל"ג לאבאשא. ש שמאלא. ת דביתיה לקבלא ליה. א ל"ג ברעותיה. ב ביה. ג קדים. ד ל"ג לנפקא מהאי עלמא. ה ל"ג בישא. ו ל"ג לההוא צולמא.

אך בצלם יתהלך איש

הסולם

מאמר

הטומאה שקרא, ויאמר שהוא מתתקן להם כרצונו לרשותם, ולמצותם, ואז יוצא אדם ההוא מרשות אדונו והפקדון של אדונו, דהיינו הנשמה שניתנה לו בפקדון מאדונו, הוא נותן לצד הטומאה.

(ז) ובאינון מלין דחרשין וכו': ועל ידי אלו דברי הכשפים שאמר, ושהזמין אותם לצלמים שלו, נראים שני רוחות ומתתקנים באלו הצלמים שלו, להיות תואר בני אדם, ומודיעים לו לזמנים ידועים דברים להרע לו, ודברים להטיב לו, ואלו שני רוחות, שלא נכללו בכלל גוף, שלא הספיק לעשות להם גופים עד שקדש השבת (כנ"ל בהקדמתו ספר הזוהר אות רמ"ח ע"ש) עתה נכללו באלו הצלמים שנתן להם האדם, והם מתתקנים בהם ומודיעים אל האדם דברים להזיק לו, וזה הוא שיצא מרשות אדונו, והפקדון שלו, דהיינו הנפש, נתן לצד הטומאה.

(ח) ת"ח אפיר ליה וכו': בוא וראה, אסור לו לאדם לזרוק כלי ביתו או דבר אחר שכמותו בכעסו, ולמסור אותם בידי הסטרא

(כ) ת"ח בשעתא דנשמתא וכו': בוא וראה, בשעה שהנשמה יורדת להכניסה בעולם הזה, יורדת תחילה לגן עדן הארץ ורואה כבוד הרוחות של הצדיקים העומדים טורים טורים, ואח"כ הולכת לגיהנם, ורואה את הרשעים שצועקים אוי אוי, ואין מרחם עליהם, ובכל דבר מעידים לה עדות, שהרשעים מעידים אין נענשים על כל חטא, והצדיקים מעידים על

על

בגנתא דעדן דארעא, וחמאת יקרא דרוחיהון דצדיקייא קיימין ט שורין שורין. לבתר אזלא לגיהנם, וחמאת להו לרשיעייא דצווחין ווי ווי, ולא מרחמי עלייהו. ובכלא אסהידו בה סהדותא, וההוא צולמא קדישא קיימא עליה, עד דנפיק לעלמא.

(כא) * כד נפיק לעלמא, אזדמן ההוא צולמא לגביה, ז ואשתתף בהדיה, ואתרבי עמיה. כמה דאתמר, (ז) אך בצלם יתהלך איש. ובההוא צלם ח אשתתפו יומוי דבר נש, ותליין ביה, הה"ד, (ט) כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ. כי צל ימינו ודאי. ומן יומא דמתעברא אתתא עד יומא דאולידת, לא ידעין בני נשא עובדוי דקב"ה, כמה אינון רברבין, וכמה אינון עלאין. הה"ד, (י) מה רבו מעשיך יי וגו'.

(כב) תא חזי, כל רוחין דעלמא כלילן דכר ונוקבא, וכד נפקין, דכר ונוקבא נפקין, ולבתר מתפרשן בארחייהו, אי זכי בר נש, לבתר מזדווגי כחדא. והיינו בת זוגו, ומתחברן ט בזווגא חד . בכלא, רוחא וגופא. דכתיב, (פ) תוצא הארץ נפש חיה למינה. כ מאי למינה. ההוא רוחא דב"נ דנפיק זוגיה דדמי ליה. (ג) ומאי הארץ, כד"א, (ח) רקמתי בתחתיות ארץ. והא אוקמוה. תוצא הארץ ודאי, דהא מנה נפקין נפש חיה, כמה דאוקימנא, דא רוחיה זאדם

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

ז וישתתף בהדיה ויתרבי. ח אשתתפו. ט בגוונא ; כגוונא. י וכלא. כ ל"ג מן מאי עד והא אוקמוה, באות כ"ג.

(ז) (תהלים לט) לעיל אות טו צ"ע. (ק) (איוב ח) וירא יד צ"ג. (ר) (תהלים קד) לעיל אות יא צ"י. (ט) (בראשית א) ב"א קב צ"ב. (ת) (תהלים קלט) יתרו נט צ"פ זהר חדש לו ט"ב ש"י"ט

דרך אמת ג] חזרים חזרים.

אך בצלם יתהלך איש

הסולם

מאמר

כל הרוחות שבעולם כלולים מזכר ונקבה, וכשיוצאים לעולם הזה, יוצאים זכר ונקבה, ואח"כ מתחלקים כפי דרכם, הרוח של זכר מתלבש בזכר והרוח של נקבה בנקבה, ואח"כ, אם האדם זוכה, מזדווגים יחד, והיינו בת זוגו, ומתחברים בזווג אחד, בכל, ברוח ובגוף. שכתוב, תוצא הארץ נפש חיה למינה. מהו למינה. הוא אותו הרוח של האדם היוצא עם זוגו הדומה אליו.

(כג) זמאי הארץ וכו' : שואל, ומהו הארץ. שבכתוב, תוצא הארץ, הוא כש"א, רקמתי בתחתיות ארץ. שהיא המלכות. וכבר העמידוהו, תוצא הארץ ודאי, שהיא המלכות, כי ממנה יוצאת נפש חיה. כמו שהעמדנו, שזה רוחו של אדם הראשון, שיצא ונולד מן המלכות שנקראת ארץ. היינו שכתוב, ומפרי העץ אשר בתוך

על שכרם הטוב שמקבלים בעד כל מצוה. ואותו הצלם הקדוש עומד עליה. עד שהיא יוצאת לעולם הזה.

(כא) כד נפיק לעלמא וכו' : כשיוצאת לעולם, מזדמן לה אותו הצלם, ומשתתף עמה, וגדל עמה. כמו שנאמר, אך בצלם יתהלך איש. ובצלם ההוא משתתפים ימיו של האדם ותלויים בו, שאם הוא מסתלק נפטר האדם מן העולם, (כז"ל ויקרא אות ר"י) ז"ש, כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ. כי צל ימינו ודאי. דהיינו שימינו תלויים בצל הזה. ומיום שהאשה מתעברת עד היום שיולדת, אין בני אדם יודעים מעשיו של הקב"ה, כמה הם גדולים, וכמה הם עליונים. ז"ש, מה רבו מעשיך ה' וגו'.

(כב) ת"ח כל רוחין וכו' : בוא וראה. (דפו"י דף מ"ג ע"א *) דף מ"ג ע"ב

קדמאה, היינו דכתיב, ^א ומפרי העץ אשר בתוך הגן, ומפרי העץ, דא קב"ה, אשר בתוך הגן, אשר בתוך האשה, תנינן, היינו, אשה כי תזריע וילדה זכר, כתיב. ולא כליל דכר ונוקבא, כפום אורחוי ^ב דעלמא, דאינון, גרמו ליה, דלא מתחברן, כמה דנפקן מלעילא ^ג זוגות.

^{כד} בגין דאדם קדמאה, ^ד וזווג דיליה, חבו לקב"ה, וע"ד מתפרשין, כד נפקין מלעילא, עד דהוה רעוא קמי קב"ה, אי זכה ב"נ, יהבין ליה ^ה זוגתו, ואי לא, ^ו מפרישין לה מניה, ויהבין לה לאחרא, מולידין בנין דלא כדקא יאות. וע"ד כתיב, ^ז לא ידון רוחי ^ח באדם. מאי רוחי, רוחו מבעי ליה, אינון תרין רוחי, דנפקי זוגות, לא ^ט ידונן כחדא, וע"ד כתיב, וילדה זכר, ולא כלל דכר ונוקבא, כפום אורחוי דעלמא, דאינון ^י גרמו.

^{כה} רבי אלעזר ^י אמר לאו הכי, דהא כלא, דכר ונוקבא כלילן כחדא, ומתפרשן לבתר, אבל וילדה זכר, כלילן כחדא מסטרא דימינא, ואם נקבה תלד, כלילן בחד נוקבא ודכר מסטרא שמאלא, דשלטא ^{יא} סטר שמאלא על סטר ימינא יתיר, ודכורא אתכפיא בימינא דלא שלטא, וכדין ההוא דכר דנפיק מגו נוקבא, מסטר שמאלא, כל אורחוי ^{יב} כנוקבא, אבל דכר דנפיק מגו ימינא,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

^א (בראשית ג) ב"א שכח צ"א. ^ב (שם ו) ספרא ^ל ל"ג מן דעלמא עד דעלמא, בסוף אות כ"ה. ^מ מוסיף זוגות זוגות. ^נ בווזוג דיליה חב. ^ס זוגו. ^ע דנציעותא לב צ"מ. ^ה מפרישין לה מניה ויהבין ליה ולאחרא ומולידין. ^פ ל"ג באדם מאי רוחי. ^צ ידווגון. ^ק מוסיף גרמו ליה. ^ר אומר. ^ש ל"ג סטר שמאלא. ^ת מוסיף כנוקבא ולא אקרי דכר.

מאמר

הסולם

וילדה זכר

בתוך הגן. ומפרי העץ, זה הקב"ה, דהיינו ז"א הנקרא עץ החיים, שהפרי שלו היא רוחו של אדם הראשון, אשר בתוך הגן, אשר בתוך האשה, למדנו, שהיא המלכות המכונה אשה, ומכונה גן, כי רוחו של אדם הראשון יצא מווג ז"א ומלכות. והיינו, אשה כי תזריע וילדה זכר, שאשה היא מלכות, שהיא יולדת הנשמות כנ"ל. וכתוב, וילדה זכר, ולא כלול זכר ונקבה, כפי דרך העולם, שהנשמות נולדות זכר ונקבה (כנ"ל אות י"ד) כי הם, התחתונים בעונותיהם, גורמים לה, למלכות, שהנשמות אינון מתחברות זכר ונקבה, כמו שיוצאים מלמעלה זוגות זוגות זכר ונקבה. וע"כ כתוב, וילדה זכר, שלא נגלה לעולם הזה, רק זכר שאינו כלול בנקבה.

^{כד} בגין דאדם קדמאה וכו': משום שאדם הראשון, והווג שלו, חוה, חטאו להקב"ה, וע"כ מתחלקים הזכר ונקבה, כשיוצאים מלמעלה, לעולם הזה, שנשמת זכר נולד בפני עצמו ונשמת נקבה נולדת בפני עצמה, על שיהיה רצון לפני הקב"ה, אם זכה האדם, (דפ"י דף מ"ג ע"ב)

נותנים לו זוגתו, דהיינו נשמת הנקבה שיהיה כלולה עמו למעלה, ואם לא, מפרידים אותה ממנו, ונותנים לה לאחרי, ואז, מולידיים בניים שאינם כראוי. וע"כ כתוב, לא ידון רוחי באדם מהו רוחי, רוחו היה צריך לומר, דהיינו רוחו של האדם. אלא שהם ב' רוחות, שיוצאים זוגות, כי אל זקרי רוחי עם ח' חרוקה, אלא עם ח' פתוחה, שהוא לשון רביס. ואומר הכתוב, שלא ידונו יחד. כי יוצאים בפירוד זה מזה. וע"כ כתוב, וילדה זכר, ולא כלל זכר ונקבה יחד כפי דרך העולם שלמעלה, כי הם גרמו. ^{כה} ר' אלעזר אמר וכו': ר"א אמר אינו כן, שוילדה זכר יהיה פירושו, שנולד מן המלכות לעולם הזה זכר בלי נקבה, שהרי הכל, באים זכר ונקבה כלולים יחד, ואחר כך, מתחלקים (וע"י לעיל פקודי אות תצ"ז) ובאים בזכר בפני עצמו ובנקבה בפני עצמה. אבל, וילדה זכר, פירושו, שזכר ונקבה כלולים יחד מצד ימין, שהוא בחינת זכר, ואם נקבה תלד, פירושו, שכלולים יחד נקבה וזכר מצד שמאל, שהוא בחינת נקבה. והצד שמאל שולט ביותר

הוא שלטא, ונוקבא דנפקא מניה אתכפיא, דהא סטר שמאלא לא שלטא, ועל דא וילדה זכר כתיב.

(כו) וכמה אלף ורבבן נפקי בזמנא חדא לעלמא. ומן יומא דאפקת לון, לא אקרון נפשו, עד דאתיישבן בגופא. וכמה הוא, ל"ג ימים. היינו דכתיב, ושלשים יום ושלשת ימים וגו'. וטמאה שבעת ימים, דהא כל שבעת ימים לא עאלין * רוחין לגבה, לאתקשרא בה, וכל אלין שבעת ימים, רוחא אזלא בגופא, לאשכחא אתריה. וכדין כתיב, ^א והיה שבעת ימים תחת אמו. (כז) וביומא תמינאה, אתהדרו רוחא וגופא לאתחזאה קמי מטרוניתא, ולא תקשרא בה, ובדכורא, ^ב בגופא וברוחא. ושלשים יום ושלשת ימים תשב

חלופי גרסאות

א ל"ג רוחין. ב ובגופא.

מסורת הזהר

(ג) (ויקרא כב) חלק ג' מד. צ"א: צב. רנב. תקוני זהר תכ"א סב:

הסולם

ל"ג יום תשב בדמי טהרה

מאמר

פירוש. כי נתבאר לעיל (משפטים דף ק' ד"ה פנימיות) שאין האיילתא יכולה להוליד את הנשמה, אלא בסוד הנחש הנושך בערייתא, ע"ש. ולפיכך נטמאה הנשמה על ידי נשיכין שלו, (כמ"ש שם באות שכ"ג) וזממאה שבעת ימים, דהא כל שבעת ימים לא עאלין רוחין לגבה לאתקשרא בה, כי נשיכת הנחש וזוהמא שלו מעוררת סוד גקודה דמדת הדין שאינה משותפת בבינה, שה"ס מנעולא, ומחמת זה אין הרוח שהוא האיד יכול להתלבש בגוף שהיא הכלי, וצריך הרוח לעלות חזרה אל המלכות, שהיא נמתקת בבינה, בסוד מפתחא, ולהתקשר בה אז גם הוא מקבל המיתוק דשיתוף המלכות בבינה, ויוכל להתלבש בגוף. וזה סוד וטמאה שבעת ימים, דהיינו ז"ס חג"ת נהי"מ שהמלכות צריכה לעלות, מבחינת המלכות אל הבינה, להתמתק בבינה, ומטרם שבאה לבינה, שה"ס יום השמיני לא עאלין רוחין לגבה לאתקשרא בה, אמנם עלית המלכות לבינה הווי אינה לצורך עצמה אלא לצורך טהרת הנשמה מנשיכת הנחש בערייתא בשעת לידתה. וז"ש, ביומא תמינאה אתהדרו רוחא וגופא לאתחזאה וכו'. כי אחר שהנשמה קבלה המיתוק מבינה נעשית ראויה להתקשר בהמלכות, שהיא מתוקנת בסוד המפתחא. והרוח יכול להתלבש בגוף, ומה שקוראה רוח ולא נשמה, הוא כי ביום השמיני כשמקבל מיתוק מבינה, בסוד עלית המלכות לבינה אין לה עוד בחינת ג"ר שהוא נשמה, אלא רק הקטנות בלבד שנקרא רוח.

ביותר על צד ימין, והזכר שבימין נכנע שאינו שולט, ואז זכר ההוא שיוצא מן הנוקבא, שהיא המלכות, מצד שמאלה, כל דרכיו כנקבה, וע"כ נקרא נקבה, אבל זכר היוצא מצד ימין, של המלכות, הוא השולט, והנקבה היוצאת עמו נכנעת, כי הצד שמאל אינו שולט, וע"כ כתוב עליו וילדה זכר.

(כו) וכמה אלף ורבבון וכו': וכמה אלפים ורבבות נשמות יוצאות בפעם אחת לעולם, ומיום שהוציאה אותם, אינן נקראות נפשות, שיקבלו הארתן מן המלכות, עד שמתישבים בגוף, וכמה הוא, הוא ל"ג ימים. היינו שכתוב, ושלשים יום ושלשת ימים וגו'. שעד אז, הגוף אינו שלט, שהנפש תתישב ותתלבש בו, וטמאה שבעת ימים, היינו הנפש, כי כל שבעת ימים אינן נכנסות רוחות אצלה, אל המלכות, להתקשר בה, וכל אלו שבעת ימים, הרוח הולך בגוף, כדי למצוא מקומו להתישב בו, ואז כתוב, והיה שבעת ימים תחת אמו, שהיא המלכות, שהוא נחתתיה ואינו יכול להתקשר בה.

(כז) וביומא תמינאה אתהדרו וכו': וביום השמיני, חוזר הרוח והגוף להראות לפני המלכה, ולהתקשר בה, ובדכר, דהיינו ב"א, בגוף ורוח, ושלשים יום ושלשת ימים תשב על דמי טהרה, שהוא כד' שהרוח יתישב בגוף, שואל, וגי' ימים מה הם עושים, ומשיב, אלא הם ג' ימים שלאחר המילה שהילד סובל מכאב המילה, והרוח אין משכנו שורה בגוף כבשאר ימים. וע"כ ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה.

תזריע

על דמי טהרה, לאתישבא רוחא בגופא. וג' ימים מאי עבידיתיהו. אלא שלשת ימים דמילה, דרביא כאיב, ג ורוחא לא שריא מדוריה בגופא כשאר יומין, ועל דא ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה.

כח) בדמי טהרה בקדמיתא, ולבתר ימי טהרה. בדמי טהרה, אלין, דמי מילה, דמא ז בתר דמא דאתי מרביא, וקב"ה נטיר לאינון דמי כל אלין יומין, הה"ד, תשב בדמי טהרה. טהרה ה סתם, ולא אדכיר ה"א בתראה, דלא תימא טהרה דמטרוניתא, אלא ו טהרה סתם, דמי טהרה ז אקרון אלין דמי ה דכ"א. כט) בכל קדש לא תגע ואל המקדש וגו'. תא חזי, בכל יומא ויומא, כ"י, נטלא מבי מלכא מזונא לרוחיהון דבני נשא, וזנת * להו בקדושה. בר

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ז ורוחיא. ז ל"ג בתר דמא. ה סתים. ו טהרה. ז רביא.

ז (ויקרא יב).

ל"ג יום תשב בדמי טהרה

הסולם

מאמר

ימי טהרה. ומשיב, בדמי טהרה, אלו דמים של המילה, דם אחר הדם הבא מן הילד. והקב"ה שומר לאלו הדמים כל אלו הימים. ז"ש, תשב בדמי טהרה. טהרה סתם. שאין בה מפיק ה', ואינה נזכרה בקריאה יורה שאינו מזכיר ה' אחרונה של שם הוי"ו, שהיא הנלכות. והוא, שאל תאמר שהמדובר היא בטהרת המטרוניתא, שהוא המלכות, שהיא אמה של הנשמה, אלא טהרה סתם, כי דמי טהרה סתם נקראים אלו דמים הטהורים, כי המדובר הוא רק בנשמה הנולדה ממנה, וכל עליות והתקשרות שנאמר במלכות, הם בבחינת מה שהמלכות הוא שורש אל הנשמה ההיא.

פירוש. דמי מילה, שהם ביום השמיני הם שורש דם טהור, הנמשך ממסך דמפתחא. והדמים הנמשכים בל"ג ימים הם נמשכים מדם טהור של המילה. וז"ש, בדמי טהרה, אלין דמי מילה, שהם שורשי דם טהור, דמא בתר דמא, והדם הנראה בל"ג יום, הם מבחינת דם מילה, שהוא דם טהור, דהיינו ממסך דמפתחא כנ"ל בדבור הסמוך. וקב"ה נטיר לאינון דמי וכו', כי אם לא היו דינים אלו דקטנות, לא היה אפשר שתקבל פעם בחינת ג"ר (כמ"ש לעיל ב"א ד"ה וכבר) וע"כ צריך הקב"ה לשמור אותם. כדי להכשירה לקבל ג"ר.

כט) בכל קדש לא תגע וגו': בוא וראה, בכל יום ויום, כנסת ישראל, שהיא המלכות, לוקחת מזון מבית המלך בשביל הרוחות של בני אדם, ומזינה אותם בקדושה. חוץ מאלו הרוחות שהם בבחינת ל"ג ימי טהרה, עד שאלו

ובכדי לקבל בחינת נשמה, צריכה לשבת ל"ג ימים, בדמי טהרה. פירוש, כי דמים פירושן, הדינים המתגלים ממסך דקטנות, המונעים הג"ר. ויש דם טהור, ויש דם טמא, והוא, כי ב' מיני מסכים הם, שיש מסך דמנעולא, שהוא מצמצום א' ויש מסך דמפתחא שהוא מצמצום ב', (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר). והדינים דמסך דמנעולא נקראים דמים טמאים, כי כל עוד שיש שמץ מזוהמתם בהנשמה אינה ראויה לשום אור. (כנ"ל ב"א ז' ד"ה וכבר) שזו"ה, וטמאה שבעת ימים. והדינים הנמשכים ממסך דמפתחא נקראים דמים טהורים, משום שהם ראויים לקבל אור. אמנם צריכה זמן שהמלכות תתקשר בחג"ת דו"א, שמהם מקבלת הג"ר. וז"ש ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה לאתישבא רוחא בגופא, דהיינו שצריכה להשהות על הקטנות הממותק בבינה, הנקראת דמים טהורים ל' יום, כדי שהרוח יקבל בחינת הג"ר שלו, אשר אז הוא מתיישב בגוף. אבל לפי זה היה מספיק שלשים יום כנגד ג' ספירות חג"ת דו"א שכל אחת כלולה מעשר, וג' ימים מאי עבידיתייהו. ומשיב, אלא ג' ימים דמילה דרביא כאיב, ורוחא לא שריא וכו' כי אחר המילה צריכים ג' ימים לרפא המילה, שה"ס ג' קוין שמבחינת הקטנות, שבקבלתם מתרפאת המילה, והמלכות תוכל לעלות להתקשר בג' קוין דגדלות, שהם שלשים יום.

כח) בדמי טהרה בקדמיתא וכו': שואל, תחילה אומר הכתוב, בדמי טהרה, ואחר כך (דפו"י דף מ"ג ע"ב *) דף מ"ד ע"א)

תזריע

יא

להני, עד דאתיישבן בגופא אינון רוחין, בתר תלתין ותלת יומין, אשגחת עלייהו כל יומא, ה דהא רוחין מתקשרן בגופא ו כשאר בני עלמא, כמה דהיא לא שריא אלא באתר שלים, כך . כל עובדוי כהאי גוונא, עד כ דאשתלימו. בכל קדש לא תגע, לאשגחא עלייהו.

ו) ואם נקבה תלד. כמה דאוקימנא, דשלטא סטר שמאלא יתיר ואתכפיא ימינא, ועל דא כלא על חד תרין, רחיקא נוקבא, מדכורא, לאתקשרא רוחא בגופא, דהא שמאלא לא אתיישבא הכי כ כימינא, ואשתכחת בתוקפא יתיר.

ה רעיא מהימנא

לא) * (ה) וביום השמיני ימול בשר ערלתו. פקודא דא, למגזר לתמניא יומין גזירו דקיימא קדישא. רזא עלאה, נ דכתיב, ו סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם. למאן, לאינון יראיו אינון דחלי חטאה, דהא רזא דקיימא קדישא לא אתחזי לגלאה בר להו. ורזא דקיימא קדישא, הא אוקמוה ואתמר בכמה דוכתין.

לב) ורזא דא, לח' יומין, איהו חיובא על עלמא, לכל עמא קדישא. דכתיב, וביום השמיני ימול בשר ערלתו. יום השמיני, דא הוא את קיימא

חלופי גרסאות

ח והא. ט דשאר. י בהך עובדא עד דישתלימו. כ דאשתלימו. ל בימינא. מ תוספתא. נ מוסיף כמה דכתיב.

מסורת הוהר

ה) חלק ג' רגו. ו) (תהלים כה) ב"א קמג צ"ג.

ואם נקבה תלד

גובר בה. צריכים לתקן גם דינים דשמאל שהם דינים דדכורא וע"כ נכפל הכל. שהטומאה היא שבועים, כנגד דינין דדכורא ודינין דנוקבא. וכן ימי טוהר הם ששים וששה ימים. ל"ג כנגד דינין דדכורא, ול"ג כנגד דינין דנוקבא.

רעיא מהימנא

לא) וביום השמיני ימול בשר ערלתו: מצוה זו, היא, למול לשמונת ימים מילת ברית קודש. והוא סוד עליון, שכתוב סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. למי מודיע הסוד, שהוא ברית, לאלו היראים שהם יראי חסא, כי סוד ברית קודש אינו ראוי לגלות חוץ מלהם. וסוד ברית קודש, הרי העמדנו ולמדנו בכמה מקומות.

לב) ורזא דא לח' וכר': וסוד זה, שהוא, לשמונת ימים, הוא חיוב על העולם, לכל העם הקדוש. שכתוב, וביום השמיני ימול בשר ערלתו. יום השמיני, זה הוא אות ברית קודש, דהיינו ספירת היסוד, שהוא שמיני לכל

מאמר

הסולם

שאלו הרוחות מתישבים בגוף, אחר ל"ג ימים, היא משגחת עליהם בכל יום, כי אז הרוחות מתקשרים בגוף כשאר בני העולם. כמו שהיא, המלכות, אינה שורה אלא במקום שלם, כך כל מעשיה הוא באופן הזה, כלפי הרוחות של בני אדם, עד שנשלמו. ז"ש, בכל קדש לא תגע, שפירושו, להשיגח על הנשמות. כלומר, שאינה נוגעת בקדש לקבל מזון מן הקדש, שהוא ז"א, בסביל הרוחות.

ל) ואם נקבה תלד: היינו כמו שהעמדתי, שהוא משום שהצד שמאל שלט יותר והימין נכנע אליו, וע"כ הכל על אחד שנים, נתרקה הנוקבא, שהיא המלכות, מדכורא, שהוא ז"א, וכדי להתקשר הרוח שיתלבש בגוף, כי השמאל אינו מתישב בגוף כך כמו הימין, כי נמצא בתוקף הגבורות יותר.

פירושו. כי בימין שהוא זכר, לא היה להמתיק אלא דינים דנוקבא, שה"ס דמים טמאים וטהורים כנ"ל. אבל הנקבה שהשמאל (דפ"י דף מ"ד ע"א *) דף מ"ג ע"ב)

קדישא, ואיהו תמינאה לכל דרגין. וגזירו דההוא קיימא, לאעברא ם ההוא ערלה, * מקמי ברית.

לג) דהא בההוא זמנא דמתכנשי עמא קדישא לאעברא ההוא ערלה מקמי ברית, קב"ה כניש כל פמליא דיליה, ואתגלי ודאי ם לאעברא לההוא ערלה לעילא, מקמי ברית קיימא קדישא. דהא כל עובדין דישראל עבדין לתתא, מתערי עובדא לעילא. ובההוא זמנא אתדחייא ההוא ערלה, מכל עמא קדישא לעילא. ולההוא ערלה מתקני מאנא חדא בעפרא, לאשראה ההוא ערלה בגויה. ברזא דכתיב, (ז) ונחש עפר לחמו. (ח) ועפר תאכל כל ימי חיך.

לד) מכאן, דלא אצטריך לאנהגא קלנא בההוא אתר, אע"ג דמעברי ליה מקמי האי ברית, ודוכתיה, כד מתעברא מהאי ברית, עפרא איהו, ם דהרי בתר דההוא נחש אתעבר מקמי אדם, קב"ה שוי ליה מדוריה בעפר, דכתיב ם ועפר תאכל כל ימי חיך. וכיון דקב"ה כד אעבר ליה מקמי אדם שוי מדוריה בעפרא ואתקין ליה, כך בההוא גוונא ממש, אנן צריכין כד מעברין לערלה. לאתתקנא ליה עפרא, למהוי ביה מדוריה.

לה) כל בר נש אצטריך לקרבא ההוא ברא קרבנא לקב"ה, בחדוה, ברעו דלבא, למיעל ליה תחות גדפוי דשכינתא, ואתחשב קמי קב"ה דאיהו קרבנא, שלים לאתקבלא ברעוא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (ישעיה סה) פקודי רפו צ"מ. (ח) (בראשית ג) ם ל"ג ההוא ; ההיא. ע ל"ג לאעברא. ף דהא ; דאיהו. צ מוסיף כי עפר אתה ועפר. פקודי קא צ"ח.

מאמר

הסולם

מילה וערלה

לכל המדרגות, אם תספור המדרגות מחכמה ולמטה נמצא היסוד מדרגה השמינית. וכתר ה"ס א"ס שאינו מן המנין. והמילה של ברית ההוא. הוא. להעביר ערלה ההוא. שה"ס נחש הסמא. מפני הברית, שהוא יסוד הקדוש. ואין להקשות שפעם אומר שיום השמיני הוא בינה דהיינו ממטה למעלה. ופעם אומר שיום השמיני הוא יסוד. דהיינו ממעלה למטה. והוא מטעם ערך ההפכי שיש בין כלים לאורות. כי באור התחתון נכנס תחילה. ומתחילים מלמטה ובכלים העליונים נגמר תחילה ומתחילים ממעלה למטה.

לג) דהא בההוא זמנא וכו': כי בזמן ההוא שמתאספים העם הקדוש להעביר ערלה ההוא מפני הברית, הקב"ה אוסף כל הפמליא שלו. ומתגלה להעביר ודאי אותו הערלה למעלה מפני אות ברית קדש, שהוא היסוד. כי כל המעשים שישראל עושים למטה מעוררים מעשה למעלה. וע"כ בזמן ההוא (דפרי"י דף מ"ג ע"ב *) דף מ"ד ע"א:

לד) מכאן דלא אצטריך וכו': מכאן נשמע, שאין אדם צריך לנהוג בזיון במקום ההוא, דהיינו בערלה, אע"פ שמעבירים אותו מפני הברית. ומקומו אחר שנעבר מברית הוה, הוא בעפר, שהרי אחר שנחש ההוא נעבר מפני אדם, נתן הקב"ה משכנו בעפר, שכתוב, ועפר תאכל כל ימי חיך. וכיון שהקב"ה כשהעביר אותו מפני אדם שם משכנו בעפר והתקין אותו, כך באותו אופן ממש, כשאנו מעבירים את הערלה, אנו צריכים לתקן בשבילו עפר, שיהיה בו משכנו.

לה) כל בר נש וכו': כל אדם צריך להקריב בן ההוא קרבן להקב"ה, בשמחה. ברצון הלב, להכניסו תחת כנפי השכינה. ונחשב

(לו) **קרבנא דא**, כגוונא דקרבנא דבעירא, דא לח' יומין, ודא לח' יומין, דכתיב, ומיום השמיני והלאה ירצה, במאי ירצה. במעבר עליה חד שבתא, כיון דאעבר עליה חד שבתא, כדין ירצה דא לקרבנא, ודא לקרבנא. אמאי. בגין דאתדבק ואזדמן לגבי ההוא שבת, רזא דברית קדישא, ועל דא כלא ברזא עלאה ר' איהו. ע"כ. ט

(לז) **אשה כי תזריע וילדה זכר וגו' ר' יהודה פתח**, **אין קדוש כיי** כי אין בלתך ואין צור כאלהינו, האי קרא קשיא, אין קדוש כיי, משמע דאיכא קדוש אחרא, בגין דכתיב כיי, ואין צור כאלהינו, משמע דאיכא צור אחרא. (לח) **אלא ודאי, אין קדוש כיי, דכמה קדישין נינהו, קדישין לעילא, דכתיב, ומאמר קדישין שאלתא. ישראל קדישין נינהו, דכתיב, קדושים תהיו. וכלהו קדישין, ולא קדישין כיי. ומ"ט. בגין דכתיב, כי אין בלתך. מאי, כי אין בלתך, אלא קדושה דקודשא ב"ה בלתי קדושא דלהון, ה דהוא לא אצטריך א לקדושה דלהון. אבל אינון, לאו אינון קדישין בלתך, ודא הוא, כי אין בלתך, אין קדושה דלהון, בלתך.**
(לט) **ואין צור כאלהינו. כמה דאוקמוה, דקב"ה צר צורה בגו צורה,**

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט לעיל אות א צ"א. י' (ש"א ב) חלק ב' בהשמטות רעא חלק ג' יט : רמג. דגה. תקוני זהר בהקדמה ו : ט : כ (דניאל ד) פקודי ריד צ"ש. ז' (ויקרא יט) יתרו קיט צ"מ.

ק בקרבנא. ר ל"ג איהו. ט בדפו"י כתב רע"ז ב פקודא דא חתן למחזי וכו'. ת דהא. א לקודשא.

מאמר

הסולם

ואין צור כאלקינו

ונחשב לפני הקב"ה שהוא קרבן שלם להתקבל ברצון.
(לו) **וקרבנא דא כגוונא וכו' : וקרבן הזה, הוא כמו קרבן מן הבהמה, כי זה לח' ימים וזה לח' ימים, שכתוב, ומיום השמיני והלאה ירצה. במה ירצה. הוא, מפני שעבר עליו שבת אחד. כי בין ח' ימים נזכרח להיות שבת אחד. כיון שעבר עליו שבת אחד, או ירצה זה לקרבן, שהיא הבהמה, וזה לקרבן שהוא ילד הנימול. למה. הוא משום שנתדבק ונזדמן לשבת הזה, שהיא המלכות, סוד ברית קודש, שהוא היסוד. כלומר שבשבת נמצא היסוד בכל שלמותו. ע"כ מקבל ממנו הילד הארה לתקון ברית קודש שלו. וכן הבהמה ירצה לקרבן, כי הקרבן מיוחד יסוד ומלכות, וצריך משום זה לקבל תקון מיסוד השלם ביום השבת. וע"כ הכל הוא בסוד עליון. (ע"כ רע"א מהימנא).**

כה', משמע שיש קדוש אחר על כל פנים, הגרוע מעט מה', משכתוב כה'. וכן, אין צור כאלקינו, משמע שיש צור אחר, אלא שהוא גרוע מעט מה'.
(לח) **אלא ודאי אין וכו' : ומשיב, אלא ודאי, אין קדוש כה', כי יש הרבה קדושים, יש קדושים למעלה דהיינו המלאכים, שכתוב, ומאמר קדישין שאילתא. וכן ישראל קדושים הם, שכתוב, קדושים תהיו. וכולם קדושים, ואינם קדושים כה'. ומהו הטעם. משום שכתוב, כי אין בלתך. מהו, כי אין בלתך, אלא קדושתו של הקב"ה הוא בלי קדושה שלהם, על המלאכים ושל ישראל, כי הוא לא צריך לקדושה שלהם. אבל הם אינם קדושים בלתך, וזה הוא, כי אין בלתך אין קדושה שלהם. בלתך.**

(לט) **ואין צור כאלקינו : פירושו הוא, כמו שהעמידוהו, שהקב"ה צר צורה בתוך צורה, דהיינו צורת העובר בתוך צורת אמו, ומתקן אותה, ונופח בה רוח החיים, ומוציא אותה לאויר העולם. פירוש אחר, ואין צור כאלקינו**

(לז) **אשה כי תזריע וגו' : ר' יהודה פתח, אין קדוש כה' כי אין בלתך ואין צור כאלקינו, מקרא זה קשה, שכתוב, אין קדוש כה' (דפו"י דף מ"ד ע"א)**

ותקין ליה, ונפח רוחא דחיי, ואפיק ליה לאוירא דעלמא, ד"א, ואין צור כאלהינו. אית צור, דאקרי צור, (m) הביטו אל צור חוצבתם. (a) והכית בצור. הנני עומד לפניך שם על הצור בחורב. וכלהו אקרון צור, ואין צור בכלהו כאלהינו, דיליה שולטנו ומלכותא על כלא.

(מ) רבי חייא ור' ב אחא הוו יתבי ליליא חד קמיה דרבי אבא. קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא. עד דנפקו לבר, חמו חד ככבא דהוה בטש ג' זמני, בככבא אחרא וסתים נהוריה. אדהכי שמעו תרי קלי בתרי סטרי, קלא חד לסטר צפון לעילא, וקלא * חד לתתא. והוא קלא אכריו ואמר, עולו

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(m) (ישעיה נא) יתרו צא צ"ג. (1) (שמות יז) חלק ב' בהשמטות רעא : זהר חדש ל ט"ב שכ"ג ט"ד שכ"ז.

הסולם

מאמר

כוכבא דבטש ג' זמני בכוכבא

וח"ש קמו בפלגות ליליא וכו' חמו חד ככבא דחוח בטש ג' זמני בככבא אחרא וסתים נהוריה. חד כוכבא, ה"ס קו האמצעי, דהוה בטש בככבא אחרא, היינו בקו שמאל, וסתים נהוריה היינו שסתם אור הג"ר שלו. ג' זמני, היינו שעשה היחוד של ג' קוין המתיחדים לאחד. ואלו ב' פעולות במפתחא ומנעולא הנפעלים ע"י מסך דחירק, (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) הם מכונים ב' קולות (כמ"ש לעיל ויקהל אות ש"ט בהסולס באורך ע"ש) וז"ש, אדהכי שמעו תרי קלי בתרי סטרי, דהיינו ב' פעולות שבקו האמצעי, קלא חד לסטר צפון לעילא, שהוא קול דמפתחא, דהיינו הממותק בבינה, וקלא חד לתתא, שהוא קול דמנעולא, דהיינו קול המלכות שלמה של גמתיקה בבינה. והוא קלא, של המנעולא, שהוא פעולה א' דקו האמצעי שהוא עיקר הכח הממעט קו השמאל, אכריו ואמר, עולו ואתבנישו לאתרייכו, היינו לאותם הדבוקים בקו שמאל ורוצים להמשיך מג"ר דשמאל אומר להם הקול הזה דמנעולא, שיתאספו וישובו למקומם, בסוד, אם רץ לכך שוב לאחור. כי אסתמרותא דנוקבא פתיחא, כי נפתחה השמירה של המלכות, כי עד חצות לא היה שמירה לקו שמאל של המלכות, והיו הרשעים יכולים לינק מקו שמאל אבל עתה בחצות, שכבר שולט קו האמצעי, וגיליה המנעולא, הממעט קו השמאל וסותם אותו, יש שמירה שלא יוכלו עוד הרשעים לינק מה מן השמאל שבמלכות. וח"ש קב"ח. שהוא קו

כאלקיננו. שיש צור, שהוא רק נקרא צור, כמ"ש, הביטו אל צור חוצבתם. והכית בצור. הנני עומד לפניך שם על הצור. וכולם נקראים צור, ואין צור בכלום כאלקיננו, שיש לו ממשלה ומלכות על כל.

(מ) רבי חייא ור' אחא וכו' : ר"ה ור"א היו יושבים לילה אחד לפני ר' אבא. קמו בחצות לילה לעסוק בתורה. בעוד שיצאו לחוץ, ראו ככב אחד שהיה מכה שלש פעמים בככב אחר וסתם אורו. בתוך כך שמעו ב' קולות בב' צדדים, קול אחד לצד צפון למעלה. וקול אחד למטה. וקול ההוא שלמטה מכריו ואמר, הכנסו והתאספו למקומכם, כי עתה נפתחה השמירה של הנוקבא, שהיא המלכות, כי הקב"ה נכנס לטייל בגן, להשתעשע עם הצדיקים אשר בגן. עבר קול ההוא ונשתתק. פירוש. הלילה נחלק לד' חלקים חסד וגבורה ת"ת ומלכות. שבחצי הלילה הראשון שולטים ב' קוין חסד וגבורה שבמלכות, ובחצות לילה מתחיל לשלוט ת"ת שהוא קו אמצעי להכריע וליחד ב' הקוין חסד וגבורה שבמלכות. (ע"י לעיל ויקהל אות ט"ו בהסולס שהארכנו לבאר זה היטב) שז"ס שהקב"ה, שה"ס ת"ת, קו האמצעי, נכנס בגן עדן, שהוא המלכות, ומיחד ימין ושמאל, שבה. ונודע שכדי ליחד הימין והשמאל, מוכרח הקו האמצעי להמשיך המסך דחירק בשתי בחינותיו, במפתחא ובמנעולא, שאין השמאל נכנע להתיחד עם הימין זולתם, (כנ"ל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר, ע"ש) שהמסך הזה ממעט הג"ר דקו שמאל וסותם אותו. ע"ש.

(דפו"י דף מ"ד ע"א * דף מ"ד ע"ב)

ואתכנישו לאתרייכו, השתא אסתמרותא דנוקבא פתיחא, קב"ה עאל ז לטיילא בגנתא, לאשתעשעא בצדיקיא די בגנתא, אעבר ההוא קלא ושכיך.
 מא/א) אהדרו ר' אחא ור' חייא, אמרו, הא ודאי עדן רעותא, דאתערותא דכ"י ו; הוא לאתחברא במלכא קדישא, א"ר אחא, ודאי, לא ז אתחברת ה לה כ"י בקב"ה אלא מגו שירתא, מגו שבחא ו דילה לגביה.
 מא/ב) עד דאתי צפרא, ואושיט לה מלכא חוטא דחסד, ורזא דמלה כמה דאמרינן, ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו וגו'. ולא תימא דלה בלחודהא אושיט לה מלכא דא, אלא לה, ולכל אינון דמתחברן בה. תא ונתחבר כחדא. יתבו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז לגנתא לאשתעשעא לטיילא. ה אבא. ו מוסיף
 עדן הוא. ז אנגידת; אתקרב. ח ליה. ט דיליה.

(אסתר ה).

כוכבא דבטש ג' זמני בכוכבא

הסולם

היכל

נחשב הארתם לפנימיות. וז"ש כאן. אהדרו ר' אחא ור' חייא. דהיינו שלא יצאו לחוק. דהיינו לקבל הארה מקו שמאל, אלא חזרו לפנימיות לבית. כי כבר נתיחדו ימין ושמאל ע"י קו האמצעי. שהארתם נבחן לפנימיות. וז"ש, לא אתחברת לה כ"י בקב"ה אלא מגו שירתא, מגו שבחא דילה. כי בשעת שליטת השמאל שבמלכות, דהיינו טרם נקודת הצות לילה. המלכות, שעיקר בנינה הוא מקו שמאל. אע"פ שהיא חושך בלי החסדים דקו האמצעי. מ"מ היא מרוחקת מן הת"ת שהוא קו האמצעי הנוטה לחסדים ולימין, כמו הקו שמאל מטרם הכרעת קו האמצעי (כנ"ל ב"א דף נ"ז ד"ה וזה ע"ש) ובחצות לילה, כשבא הקב"ה ויחד השמאל עם הימין בב' פעולותיו הנ"ל, אז הכירה המלכות בשבחו של הקב"ה שהוא קו האמצעי, מחמת שלמות היחוד דימין ושמאל. ואז נתחברה עם הקב"ה.

קו האמצעי. עאל לטיילא בגנתא, שהוא המלכות, שהוא מגלה קול הזה דמנעולא. אעבר ההוא קלא ושכיך. דהיינו אחר שהשמיע הכרוז הנ"ל, והכל ראו שנסתם קו השמאל, אז נשתתק, דהיינו שנגנו. כדי שיוכל לשלוט הקול שמצד צפון, שהוא פעולה הב' שבמסך דחירק, הבא ממלכות הממותקת בבינה, שה"ס מפתחא, כדי שיוכל לחזור ולהמשיך בחי' ו"ק דג"ר דקו שמאל, (כנ"ל לן י"ג ד"ה ונתבאר, ולעיל ויקהל אות ש"ט בהסולם) ולולא שנשתתק הקול דמנעולא, לא היה יכול לשלוט הקול דמפתחא, ולא היה אפשרות להמשיך בחינת ג"ר לגמרי. כמ"ש שם.

מא/א) אהדרו ר' אחא וכו'; חזרו ר' אחא ור' חייא לבית, ואמרו, הנה ודאי עת רצון, שהיא התעוררות כנסת ישראל להתחבר במלך הקדוש, שהוא ז"א, שהוא קו אמצעי. א"ר אחא, ודאי, שלא נתחברה כנסת ישראל בהקב"ה אלא מתוך שירה. מתוך השבח שלה אליו.

מא/ב) עד דאתי צפרא וכו': עד שמגיע הבקר, והמלך מושיט לה חוט של חסד, שאז מתלבשח החכמה שבה בחסד ונשלמח וסוד הדבר כמו שנאמר, ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב אשר בידו. שהמלך הוא ז"א, ואסתר, היא המלכות. ושרביט הזהב, הוא חוט של חסד. שעם התלבשות בו החכמה שבמלכות נקרא, שרביט של זהב. ואל תאמר שלה לבדה מושיט המלך השרביט של זהב, אלא לה, ולכל אלו שמתחברים בה, בא ונתחבר יחד. ישבו.

פְרוּשׁ. כי לעיל אומר, עד דנפקי לבר, חמו וכו', שהפירוש הוא, כי מטרם נקודת החצות, שאז זמן שליטת השמאל, נבחן הארתו לבחינת חיצוניות. וז"ש, שעוד מטרם דנפקי לבר, מטרם שקבלו הארה חיצוניות משמאל, כבר ראו איך חד ככבא דחיה בטש וכו' דהיינו שהגיע נקודת החצות והאיר קו האמצעי, בב' פעולותיו, ויחד השמאל עם הימין, ואז (דפו"י דף מ"ד ע"ב)

(מב) פתח רבי אַחא ואמר, (ט) ויאמר יי' אלהים לא טוב היות האדם לבדו וגו'. אמאי פתח קרא הכי, כ אלא הא אתמר, דעל דא לא כתיב, כי טוב בשני, בגין דזמין אדם לאתפרשא, וכתיב, לא טוב היות האדם לבדו. (מג) וכי לבדו הוה, והא כתיב, (ט) זכר ונקבה בראם. ותנינן אדם דו פרצופין אתברי, ואת אמרת, לא טוב היות האדם לבדו. אלא דלא אשתדל בנוקביה, ולא כ הוה ליה, סמך לקבליה, בגין דהוה בסטרוי, והוה כחדא מאחורא, וכדין הוה האדם לבדו. (מד) אעשה לו עזר כנגדו. מהו כנגדו, לקבל אנפוי, לאתדבקא דא בדא אנפין באנפין, מה עבד קב"ה, נסר ליה ונטיל נוקבא מניה, הה"ד, (ז) ויקח אחת מצלעותיו. מהו אחת. דא נוקבא דיליה. (ח) כד"א, (ק) אחת היא יונתי תמתי. ויביאה אל האדם, אתקין לה ככלה ואייתי, נ לה למהוי לקביל אנפוי גהירין אנפין באנפין. ובעוד דהוה מתדבקא נוקבא בסטרוי, (ט) הוה האדם לבדו. לבתר, סליקו תרין, וקמו (ע) שבע כחדא. (מה) ת"ח, בשעתא (פ) דאתתקנת לגבי אדם, קב"ה בריך לון, הה"ד, (ו) ויברך אותם אלהים. כחזן דמברך לכלה בשבע ברכות. מכאן אוליפנא, חתן וכלה, כיון דאתברכן בשבע ברכות אתדבקן כחדא, כדוגמא דלעילא.

חלופי גרסאות

י אבא. כ א"ל. ל הוה. מ ל"ג כד"א אחת היא יונתי תמתי. נ מוסיף לה ככלה. ס הוא. ע תלת; שית. פ דאתכנס; דאתכנש.

מסורת הזהר

(ט) (בראשית ב) ב"א רכט צ"ב. (פ) (שם ה) ב"ב רד צ"א. (צ) (שם ב) ב"א רלו צ"ז. (ק) (שיר ו) בשלח נו צ"ע. (ר) (בראשית א) וארא לג צ"ה.

ויקח אחת מצלעותיו

אלא שלא השתדל בנוקביה, ולא היתה לו, עזר כנגדו, משום שהיתה בצדו, והיו דבוקים יחד מאחוריהם, ואז היה האדם לבדו. (מד) אעשה לו עזר כנגדו: מהו כנגדו: ומשיב, פירושו כנגד הפנים, כדי שיתחברו זה בזה פנים בפנים. מה עשה הקב"ה, נסר אותו ולקח הנקבה ממנו. ז"ש, ויקח אחת מצלעותיו. מהו אחת. הוא הנוקבא שלו. כש"א, אחת היא יונתי תמתי. ויביאה אל האדם, היינו שהתקין אותה ככלה, והביאה שתהיה כנגד פניו מאירים פנים בפנים. ובעוד שהיתה הנוקבא מתדבקת בצדו, היה האדם לבדו. ואח"כ עלו שנים, ונודווגו, וקמו שבע יחד, דהיינו קין עם תאומתו והבל עם ב' תאומות, הרי חמשה, ועם אדם וחווה, הם שבעה. (מה) ת"ח בשעתא דאתתקנת וכי: בוא וראה, בשעה שחווה נתתקנה אל אדם. הקב"ה בריך אותם. ז"ש, ויברך איתם אלקים. כמו חזן המברך את הכלה בשבע ברכות. מכאן למדנו, חתן וכלה, כיון שנתברכו בשבע ברכות

הסולם

מאמר

(מב) פתח ר' אַחא וכו': פר"א ואמר, ויאמר ה' אלקים לא טוב היות האדם לבדו וגו'. שואל, למה פתח הכתוב כן. ומשיב, אלא למדנו, שעל כן לא כתוב, כי טוב, ביום שני, משום שאדם עתיד להתחלק, דהיינו שיתחלק ממנו הצלע לבנין הנוקבא. פירושו, כי יום שני ה"ט גבורה וקו השמאל (כנ"ל ב"א דף נ"ו ד"ה כד) והשלמת קו השמאל הוא רק במלכות הנבנית ממנו, וכיון שאדם, שה"ט ז"א, היה לבדו, ועוד לא נתנסרה ממנו המלכות. וכחוב, לא טוב היות האדם לבדו. ע"כ לא נאמר כי טוב ביום שני. כי מטרס שהמלכות נתנסרה מד"א, ונבנית לפרצוף בפני עצמה, לא נשלם קו השמאל דז"א, שהוא יום שני, ונאמר עליו לא טוב וגו'. (מג) וכי לבדו הוה וכו': שואל, וכי היה לבדו, והרי כתוב, זכר ונקבה בראם. ולמדנו שאדם הראשון נברא דו פרצופין, דהיינו ב' פרצופין זכר ונקבה דבוקים זה בזה מאחוריהם. ואתה אומר, לא טוב היות האדם לבדו. ומשיב, (דפו"י דף מ"ד ע"ב)

(מו) ועל דא מאן דאתי לאתחברא באנתו ז דאחרא, הא פגים זווגא, דהא זווגא דכ"י, ביה בקב"ה בלחודוי, בזמנא דאיהו ברחמי, ובזמנא דאיהו בדינא. ת"ח, מאן דמתחבר באנתו ז דאחרא, כאילו משקר ביה בקב"ה ובכ"י, ועל דא קב"ה לא ט מכפר ליה בתשובה, ותשובה תליא עד דיסתלק מעלמא, הה"ד, ט) אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון. ואימתי, בשעתא דעאל בתשובה לההוא עלמא, ואית ליה לקבלא עונשא.

(מז) רבי אלעזר אמר, מאן דמשקר בכ"י, לא יתקבל בתשובה, עד דיתדן בדינא דגיהנם. כ"ש, מאן דמשקר בכ"י ובקב"ה. וכ"ש אי אטרה ליה לקודשא ב"ה למעבד דיוקנא דממזר באנתו ז דאחרא, ואכחיש ז פומכי * דמלכא.

(מח) ר' חייא פתח ואמר, ז) גוזל אביו ואמו וגו'. אביו, דא קב"ה. אמו, דא כ"י. מאי גוזל. כד"א, ז) גזלת העני בבתיכם. ומאן איהו, מאן דחמיד אתא אחרא דלאו איהי בת זוגיה.

(מט) תמן תנינן, כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה, כאלו גוזל לקב"ה וכ"י, דכתיב גוזל אביו ואמו וגו'. כל הנהנה מן העולם הזה, כלל דא, איהו ז אינתו. מאן דאתדבק באנתו למהני מנה, ואע"ג, דאיהי פנויה, ואהני מנה בלא ברכה, כאלו גוזל קב"ה וכנסת ישראל. מ"ט, בגין דזווגא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ט) (ישעיה כב) חלק ב' בהשמטות דעג. חלק ג' קכא. שז: זהר חדש לה ט"ג ש"מ שמי"ה מב ט"ג ש"א. ה) (משלי כח) לך י צ"א. א) (ישעיה ג) משפטים קמב צ"פ. דרך אמת ז] נלוי של מלך.

גוזל אביו ואמו

הסולם

מאמר

ישראל ובהקב"ה. וכל שכן אם מטריח הקב"ה לעשות צורת ממזר באשת אחר, ומשקר במלך בפרהסיא בגלוי.

ברכות מתדבקים יחד, כדמיון שלמעלה, שהמלכות מתברכת בו' ברכות מחג"ת נה"מ דז"א.

(מח) ר' חייא פתח וכו': רח"פ ואמר, גוזל אביו ואמו וגו'. אביו, זה הקב"ה, אמו, זו כנסת ישראל. מהו גוזל, הוא כמש"א, גזלת העני בבתיכם, ומה היא הגזילה, מי שחומד אשה אחרת שאינה בת זוגו.

(מו) ועל דא מאן וכו': ועל כן מי שבא להתחבר באשת אחר, הוא פוגם הזווג, כי הזווג של כנסת ישראל, הוא בהקב"ה בלבד, הן בזמן שהוא ברחמים והן בזמן שהוא בדין. בוא וראה, מי שמתחבר באשת אחר, הוא כאלו משקר בהקב"ה ובכנסת ישראל, וע"כ הקב"ה אינו מכפר לו על ידי תשובה, והתשובה תלויה לו עד שיסתלק מן העולם. ז"ש, אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון, ומתי מתכפר לו, הוא, בשעה שנכנס בתשובה לעולם ההוא, ויש לו לקבל עונש שט, ואז מכופר לו.

(מט) תמן תנינן וכו': שם למדנו, כל הנהנה מעולם הזה בלא ברכה, כאלו גוזל להקב"ה וכנסת ישראל, שכתוב גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית. כל הנהנה מן העולם הזה, כלל זה, שאומר כל הנהנה, הוא אשה, כי מי שמתדבק באשה להנות ממנה, ואע"פ, שהיא פנויה, ונהנה ממנה בלא ברכה, דהיינו בלי שבע ברכות שמתדבק את הכלה, הוא, כאלו גוזל להקב"ה וכנסת ישראל, מהו הטעם, משום שהזוג שלהם

(מז) ר' אלעזר אמר וכו': מי שמשקר בכנסת ישראל, דהיינו שבא להתחבר באשת אחר, אינו מתקבל על ידו תשובה, מטרים שדנדו בגיהנם. כל שכן, מי שמשקר בכנסת (דפו"י דף מ"ד ע"ב)

דלהון, בשבע ברכות הוא. ומה על פנויה כך, מאן דיתדבק באנתו דאחרא, דקאים כגוונא דלעילא, בזווגא דז' ברכות, על אחת כמה וכמה.

(ג) א חבר הוא לאיש משחית, דא ירבעם, כמה דאוקמוה, ד ואמר אין פשע דאמר הא פנויה היא, אמאי אסור. בגין דא גוזל אביו ואמו הוה. ולא עוד אלא דחבר הוא לאיש משחית. מאן הוא איש משחית. דפגים דיוקנא ותקונא דלעילא. כ"ש מאן דחמיד לאנתו דחבריה ו לאתדבקא בה, * דפגים יתיר. ועל דא אתפגים הוא לעלמין. איש משחית, דפגים לעילא, ופגים לתתא, ופגים לנפשיה, ד דכתיב משחית, וכתיב, א משחית נפשו הוא יעשנה.

(גא) רבי אבא פתח ואמר, ד ויאמר שלחני כי עלה השחר וגו'. ויאמר שלחני, וכי עקוד הוה בידיה דיעקב. אלא זכאין אינון צדיקיא, דקודשא ב"ה חס על יקרא דלהון, ולא שביק לון לעלמין. הה"ד, א לא יתן לעולם מוט לצדיק. והא כתיב, א ותקע כף ירך יעקב.

(גב) אלא לדידיה ח גבה. והא אתמר, כתיב א והוא לן בלילה ההוא במחנה. וכתיב ויקחם ויעבירם את הנחל מאי הוה דעתיה דיעקב, למעברא להון בנחלא בליליא. אלא חמא מקטרגא אזיל בין משריאי דיליה, אמר יעקב אעבר לגיסא אחרא דנהרא, דלמא לא ישתכח ערבוביא.

(גג) מאי קא חמא. חמא שלהובא דאשא מלהטא, אזלא א וטאס בין

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ג) (משלי כח) לעיל אות מח צ"ת. ג) (משלי ו).
 (ד) (בראשית לב) תולדות עא צ"י. ה) (תהלים נה)
 משפטים קכא צ"י. ו) (בראשית לב) בא נו צ"י.
 דרך אמת ה) הוה חמוטט בין מחנות שלו

ג אחרא. ד ואומר. ה ל"ג הוי. ו ואתדבק. : הה"ד.
 ח גרם ; גבר. ט לנחלא.
 ז) (שם) חלק ג' רמב :

מאמר

הסולם

שלחני כי עלה השחר

שלהם. הוא בשבע ברכות. והנהנה בלי שבע ברכות. פוגם שבע ברכות שלמעלה. ומה על פנויה כך, כ"ש מי שמתדבק באשת אחר. שהיא עומדת בזווג בשבע ברכות, על ידי בעלה. כעין של מעלה. על אחת כמה וכמה.

(ג) חבר הוא לאיש משחית : זה ירבעם. כמו שהעמידוהו. (ברכות לה) : ואמר אין פשע שאומר הרי פנויה היא. למה אסור. משום זה הוא גוזל אביו ואמו. ולא עוד אלא שהוא חבר לאיש משחית. מי הוא איש משחית. הוא מי שפוגם הצורה והתקון של מעלה. כל שכן מי שחומד אשת חברו להתדבק בה. שפוגם יותר. וע"כ הוא נפגם לעולם. איש משחית, כי פוגם למעלה. ופוגם למטה. ופוגם את נפשו, שכתוב משחית, וכתוב, משחית נפשו הוא יעשנה.

(גא) רבי אבא פתח וכו' : רא"פ ואמר, (דפו"י דף מ"ד ע"ב *) דף מ"ה ע"א)

ויאמר שלחני כי עלה השחר וגו'. ושואל, ויאמר שלחני, וכי אסיר היה בידו של יעקב. ומשיב, אלא אשרי הם הצדיקים, שהקב"ה חס על הכבוד שלהם, ואינו עוזב אותם לעולם. ז"ש, לא יתן לעולם מוט לצדיק. ושואל, והרי כתוב, ותקע כף ירך יעקב.

(גב) אלא לדידיה גבה וכו' : ומשיב, אלא המלאך לקח את שלו. ולמדנו, שכתוב והוא לן בלילה ההוא במחנה. וכתוב, ויקחם ויעבירם את הנחל. ושואל, מה היה דעתו של יעקב, להעבירם את הנחל בלילה. ומשיב, אלא ראה את המקטרג שהולך בין המחנות שלו, אמר יעקב אעבירם לצד האחר של הנהר. אולי לא תהיה מבוכה.

(גג) מאי קא חמא וכו' : שואל, מה ראה. ואומר, ראה שלהבת אש לוחטת ומעופפת בין מחנותיה. אמר יעקב, מוטב לקחת אותם מכאן

משרייתיה אמר יעקב מוטב לנטלא מהכא, ונהרא פסיק בגוון, ולא ישתכח ערבוביא. מיד ויקחם ויעבירם את הנחל. ויותר יעקב לבדו, מכאן אוליפנא מאן דאשתכח בלחודוי בביתא בליליא, או ביממא . בבית מיחדא, כ"ש בליליא, מאי מיחדא. מיחדא משאר ביתין. או מאן דאזיל בלחודוי בליליא יכיל לאתזקא. נד) תא חזי ויותר יעקב לבדו, כדין ויאבק איש עמו וגו'. תנינן מסטרא דדינא קא אתי, ו שולטניה בסטר ליליא. מאי בסטר ליליא. לאעלא , בגלותא כיון דסליק נהורא, תשש חיליה, ואתגבר עליה n חיליה דיעקב. נ דהא ממטרא דליליא קא אתי, ובזמנא דהוה ליליא לא הוה יכיל ביה יעקב. כד סליק נהורא אתתקף חילא דיעקב, ואחיד ביה, ואתגבר עליה. חמא ליה יעקב דהא שליחא הוא. נה) א"ל שבוק לי דלא יכילנא לך. מ"ט לא יכיל ליה. בגין דהוה סליק נהורא, ואתבר חילא דדידה, דכתיב n) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מאי ויריעו. דאתברו כל אינון דאתיין מסטרא דדינא. כדין o אתתקף יעקב ואחיד ביה.

נו) אמר ליה שלחני כי עלה השחר, מטא זמנא לשבחא שבחא דקב"ה, ולא תכנשא. ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני, אם תברכני מבעי ליה, מאי אם ברכתני. אלא אמר ליה יעקב, ודאי אבא בריך לי אינון ברכאן דבעא לברכא לעשו, ומסתפינא מנך, על אינון ברכאן, אי אודית עליהו, e אי לאו, או תשתכח עלי מקטרגא בגיניהון.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י ל"ג בבית. כ דשולטניה. ל גלותא. מ ל"ג חיליה. נ הוה. o אתקף. e ל"ג אי ; מוסיף או אל.

ח) (איוב לח) ב"ב כט צ"ד.

שלחני כי עלה השחר

הסולם

מאמר

הלילה בא. וע"כ בזמן שהיה לילה לא יכול לו יעקב, וכשעלה האור נתחזק כחו של יעקב, ואחז בו ונתגבר עליו. אז, ראה אותו יעקב שהוא מלאך.

נה) א"ל שבוק לי וכו' : אמר לו, המלאך, עזוב אותי, כי איני יכול לך. מהו הטעם שלא יכול לו. משום שעלה האור ונשבר כה שלו. שכתוב, ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלקים. מהו ויריעו. היינו שנשברו כל אלו שהם מצד הדין. ויריעו, פירושו שנשברו, מלשון רועה התרועעה הארץ. בני אלהים, היינו אותם הבאים מצד הדין הנקי אלקים. אז נתחזק יעקב ואחז בו.

נו) א"ל שלחני כי וגו' : אמר לו, שלחני כי עלה השחר. היינו שהגיע הזמן להתקבץ ולשבח שבחו של הקב"ה. ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני. שואל, אם תברכני היה צריך לומר

מכאן לעבר הנהר, והנהר יפסיק ביניהם, ולא תמצא מבוכה. כי המזיקים אינם עוברים נהרות. מיד, ויקחם ויעבירם את הנחל ויותר יעקב לבדו. וכיון שיעקב הפריע אותו מלהזיק המחנות, ע"כ נגע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב. כי לקח זמנו את שלו. מכאן למדנו, מי שנמצא לבדו בבית בלילה, או ביום בבית מיוחד, ומכל שכן בלילה, בבית מיוחד. מהו בית מיוחד. היינו שמיוחד ונפרד משאר בתים. או מי שהולך לבדו בלילה יכול להנזק. נד) ת"ח ויותר יעקב וכו' : בוא וראה, ויותר יעקב לבדו אז ויאבק איש עמו וגו'. למדנו, המלאך מצד הדין הוא בא, וממשלתו בצד של הלילה, מהו בצד לילה. היינו שהוא ממונה להכניס את ישראל בגלות שהוא בחינת לילה וחשך. כיון שעלה האור, נחלש כחו, ונתגבר עליו כחו של יעקב. כי מצד של (דפוי"י דף מ"ה ע"א)

(נז) מיד אמר ליה, ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך. מאי קאמר ליה, אלא הכי קאמר ליה, לאו בחכימו, ולא פ בעוקבא, רווחת לאינון ברכאן, לא יאמר עוד שמך יעקב, דהא לאו בעוקבא הוה, כי אם ישראל, צ ישראל ודאי אודי עלך, ומניה נפקו ברכאן, בגין דאנת אחיד ביה, ועל דא, אנא וכל שאר אוכלוסין, אודינא עליהו.

(נח) כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל, ק עם אלהים כל אינון דאתיין מסטרא דדינא קשיא. ועם אנשים, דא עשו ואוכלוסין דיליה. ותוכל, יכולת להון, ואינון לא יכלין לך. ולא שביק ליה יעקב, עד דאודי ליה על אינון ברכאן, הה"ד ויברך אותו שם.

(נט) ת"ח, בשעתא דסליק נהורא, אתכפיין כל אינון מארי דדינין, ולא משתכחי, וכ"י משתעי ביה בקב"ה. וההיא שעתא ו עידן דרעוא הוא ר לכלא, ואושיט לה מלכא ולכל אינון דמשתכחי עמה, שרביטא דחוטא דחסד, לאשתכחא בשלימו במלכא קדישא, והא אתמר.

(ס) תא חזי, בשעתא דקב"ה אשתכח בה בכ"י, באינון זמנין דאשתכח עמה, והיא מתעררת רעותא לגביה בקדמיתא, ומשכאת ליה לגבה, בסגיאות חבתא ה ותיאובתא, כדין אתמליא מסטרא דימינא, וכמה אוכלוסין משתכחי

חלופי גרסאות

פ מוסיף בעוקבא דילך. צ ל"ג ישראל. ק ל"ג עם. ר דכלא. ש ותא; תא. ת ל"ג ותיאובתא דרך אמת ו [שעת רצון הוא. ז] עיין בפרדס רמונים מהרמ"ק שער ח פרק כ.

מאמר

הסולם

שלחני כי עלה השחר

להם, והם לא יוכלו לך. ולא עזב אותו יעקב, עד שהודה לו על אלו הברכות. ז"ש ויברך אותו שם.

(נט) ת"ח בשעתא דסליק וכו': בוא וראה, בשעה שהאור של הבינה, עולה, נכנעים כל אלו בעלי הדינים ואינם נמצאים, וכן ישראל מספרת עם הקב"ה. ושעה ההיא עת רצון היא לכל, והמלך מושיט לה, להמלכות, ולכל אלו הנמצאים עמה, שרביט חוט של חסד, להמצא בשלמות במלך הקדוש. וכבר למדנו.

(ס) ת"ח בשעתא וכו': בוא וראה, בשעה שהקב"ה נמצא יחד עם כנסת ישראל, שהיא המלכות, בכל פעם שנמצא עמה והיא מעוררת תחילה הרצון אליה, ומושכת אותו אצלה ברוב אהבה והשתוקקות, אז נתמלאה המלכות מצד ימין, שהוא חסדים לבחינת זכר. וכמה מחנות מלאכים נמצאים בצד ימין בכל העולמות. וכשהקב"ה מעורר תחילה אהבה ורצון, והמלכות מתעוררת אח"כ, ולא בזמן שהקב"ה נתעורר, אז הכל נמצא בבחינת הנקבה

לומר, מהו אם ברכתני. שהוא לשון עבר, ומשיב, אלא אמר לו יעקב, ודאי אבי ברך אותי אלו הברכות, שרצה לברך את עשו, ואני ירא ממך, על אלו הברכות אם אתה מודה עליהן, ואם לא, אולי תהיה מקטרג עלי בשבילם.

(נז) מיד אמר ליה וכו': מיד אמר לו ויאמר לא יעקב יקרא עוד שמך. שואל, מה אמר לו. ומשיב, אלא כך אמר לו, לא במרמה, ולא בעקבה, השגת אלו הברכות, ע"כ לא יאמר עוד שמך יעקב שהוא כמו שאמר עשו, על כן וגו' ויעבני זה פעמים, כי לא בעקבה הנה, כי אם ישראל, שהוא ז"א שממנו יוצאות הברכות, ודאי מודה עליך, שהברכות שלך הוא, משום שאתה אחוז בו. וע"כ אני וכל שאר מחנות המלאכים, מודים עליהן, שהברכות הן שלך.

(נח) כי שרית עם וגו': כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל. עם אלקים, היינו כל אלו הבאים מצד הדין הקשה, ועם אנשים, זהו עשו והמחנות שלו. ותוכל, אתה יכולת (דפו"י דף מ"ה ע"א)

בסטרא דימינא, בכלהו עלמין. וכד קב"ה אתער חביבותא ורעותא בקדמיתא, והיא * אתערת לבתר, ולא בזמנא דאיהו אתער, כדין כלא בסטרא דניקבא אשתכח, ושמאלא אתער, וכמה אוכלוסין קיימי ומתערי בסטרא דשמאלא בכלהו עלמין. כה"ג * כתיב, אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'. מ"ט. תנינן, עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה אשתכח, ודא כדוגמא דדא.

(סא) ועל דא, קב"ה ב גזר דכר ג או נוקבא, לאשתכחא רעותא בעלמא. ובכלא בעי ב"נ לאתדבקא רעותא לעילא לגבי קב"ה, לאשתכחא רעוון בעלמא. זכאה חולקיהו דצדיקייא, דאינון ידעין ד לאדבקא רעותהו לגבי מלכא קדישא, עלייהו כתיב, ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום.

(סב) אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת וגו'. רבי יהודה פתח ואמר, א אל תראוני שאני שחרחורת ששופתני השמש, האי קרא אתמר, אבל בשעתא דסיהרא אתכסיא בגלותא, היא אמרה, אל תראוני. לאו דאיהי פקידת דלא למחמי לה, אלא בגין דאיהי חמת תיאובתא דישראל לגבה, למחמי נהורהא, היא אמרת אל תראוני, לא תיכלון למחמי לי. אל תראוני ודאי. מ"ט. בגין שאני שחרחורת, בגין דאנא בקדרותא.

(סג) מאי שחרחורת, שחורה מבעי ליה. אלא, תרין קדרותי, חד ששופתני השמש, דאסתלק מני שמשא, לאנהרא לי, ולאסתכלא בי. וחד דבני אמי נחרו בי.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(דברים ד) ב"ב קו צ"א. (ויקרא יג) חלק ג' מו. מה. א הה"ד. ב ברא. ג ונוקבא ו"ג או. ד לאתדבקא. (שיר א) חלק א' בהשמות רנב : רסב : חלק ג' נט : מיט : קצא. רט : רטו. רעט. תקוני זהר בהקדמה ג : תכ"א מט : תכב סה. תל"ז עת. ת"ע. קלה. זהר חדש כז ט"ג ש"ל לא ט"ד שלי"ט נא ט"ב שלי"ח נב ט"ב שט"ו סט ט"ג שלי"ו שני"א ט"ד שט"ז ע ט"א ש"ג ט"ב שכ"א תקונים חדשים צו ט"א שיי"ד קטו ט"א שלי"ה.

מאמר

הסולם

אל תראוני שאני שחרחורת

הנקבה, שהיא המלכות, והשמאל נתעורר, וכמה מחנות עומדים ומתעוררים בצד השמאל בכל העולמות. כעין זה כתוב, אשה כי תזריע וילדה זכר. דהיינו אם האשה מרעת תחילה יולדת זכר. מה הטעם, למדנו, שהוא משום שעולם התחתון נמצא כעין עולם העליון, וזה דומה לזה. וכמו שלמעלה אם המלכות מעוררת תחילה הרצון, נתמלאה מצד ימין, שהיא בחינת זכר, אף למטה כן.

הקדוש. עליהם כתוב, ואתם הדבקים בה' אלליכם חיים כלכם היום. (סב) אדם כי יהיה בעור בשרו וגו' : ר' יהודה פתח ואמר, אל תראוני שאני שחרחורת ששופתני השמש. מקרא זה למדנו. אבל בשעה שהלבנה שהיא המלכות, מתכסה בגלות. היא אומרת, אל תראוני, ולא שהיא מצוה שלא לראותה, אלא משום שהיא רואה תשוקת ישראל אליה. לראות אורה היא אומרת, אל תראוני, דהיינו, שלא תוכלו לראות אותי, אל תראוני ודאי. מהו הטעם. הוא משום שאני שחרחורת, מפני שאני בחשכה.

(סג) מאי שחרחורת וכי' : שואל, מהו שחרחורת, שחורה היה צריך לומר. ומשיב, אלא שתי חשכות הן, אחת, ששופתני השמש, דהיינו, שנסתלק ממני השמש, שהוא ז"א, להאיר בי, ולהסתכל בי. ואחת שבני אמי נחרו בי שמוני נוסרה וגו'.

וכר' : ועל כן הקב"ה גזר זכר או נקבה, להמצא רצון תחילה בעולם, שהוא המלכות, אשר אז מתעוררת גם האשה למטה להזריע תחילה, וילדה זכר. כי הכל תלוי למעלה, ולא למטה. ובכל, צריך האדם שרצונו יתדבק למעלה, להקב"ה, שימצא רצון תחילה בעולם, שהיא המלכות, ואז גם אשתו תזריע תחילה ותלד זכר. אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים להדביק רצונם אל המלך (דפו"י דף מ"ה ע"א *) דף מ"ה ע"ב

סד) ששזפתני, שזפתני מבעי ליה. אלא רמז הוא דקא רמיז, בשש. דכד נהרא שמשא בשש נהורין נהיר, וכד אסתלק, כל אינון שית נהורין אסתלקו. בני אמי, אלן אינון דאתיין מסטרא דדינא קשיא. נחרו בי, כד"א ח נחר גרוני, הה"ד ט על צוארנו נרדפנו דכד הו עיילין ישראל בגלותא, הו אזלי ט ידיהו מהדקן לאחורא, וריחיין על צואריהון, ולא יכילו לאפתחא פומא.

סה) שמוני נוטרה את הכרמים, למהך בגלותא, לנטרא לשאר עמין בגינהון דישאל. כרמי שלי לא נטרתי, דהא לא יכילנא לנטרא ה להון כד בקדמיתא. בקדמיתא נטירנא כרמי שלי, ומניה אתנטרו שאר כרמין. השתא נטירנא שאר כרמין בגין כרמי שלי דלהוי נטיר בינייהו.

סו) רבי חייא ור' יוסי הו אזלי באורחא, כד ט מטו חד בי חקל, חמו ו. חד דפטירא דקיטפא בין ארחא לסטר ימינא. א"ר יוסי, ט עטיפא דקוטרא בעיינין שכיה, לית לן רשו למחמי בחדוותא, מימא דאתחריב בי מקדשא.

סז) פתח ואמר, ט ליי הארץ ומלואה תבל ויושבי בה, כיון דאמר ליי הארץ ומלואה, אמאי תבל ויושבי בה, וכי תבל לאו מן ארעא הוא. אלא הכי קאמר, ליי הארץ ומלואה, דא ארעא קדישא, דאקרי ארץ החיים. תבל ויושבי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (תהלים טט.) ט (איכה ה) ויגש כט צ"א. ה לון כבקדמיתא; ל"ג כד בקדמיתא. ו מוסף עטיפא עטיפא בקוטרא. ו (תהלים כד) נח סא צ"ב.

דרך אמת ח] עיין ריש פי שמות מזה. ט] כשהגיעו לשדה ראו. י] עץ של אפרסמון בדרך לצד ימין ואמר ר' יוסי. כ] כסוי עשן בעינים שכיח ורמז לעשן אש מחורבן בית המקדש ולכן אין לנו רשות לראות כשנחזה מיום שנחרב ביהמ"ק

לה' הארץ ומלואה

הסולם

מאמר

ישראל, וממנו נשמרו שאר הכרמים, שהם האומות. עתה, אני נוטר שאר הכרמים, בשביל כרמי שלי, שיהיה שמור ביניהם.
סו) ר' חייא ור' יוסי וכו': ר"ח ור"י היו הולכים בדרך. כשהגיעו לשדה אחד, ראו עץ אפרסמון בדרך לצד ימין. א"ר יוסי עטיפה של עשן נמצא בעיינינו, אין לנו רשות לראות בדבר של שמחה, כמו אפרסמון. מיום שנחרב בית המקדש. דפטירא, הוא כמו דופרא, מלשת. חוץ משל דפרא, שפירושו אילן (דמאי א'). קיטפא, הוא צרי, כי צרי מתרגם קטף (בראשית ל"ז) עטיפא, הוא מלשון יעטף שית חמס (תהלים ע"ג). דקוטרא, הוא עשן. מלשון קטרת.

סז) פתח ואמר וכו': פתח ואמר, לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה. שואל, כיון שאמר, לה' הארץ ומלואה, למה כופל הלשון. תבל ויושבי בה. וכי תבל אינו ארץ. ומשיב, אלא

סד) ששזפתני שזפתני וכו': שואל, אומד ששזפתני, שזפתני היה צריך לומר. ומשיב, אלא רמז הוא שרומז בשש, כי ששזפתני הוא אותיות שש זפתני. כי בעת שמאיר השמש, שהוא ז"א, בשש אורות הוא מאיר, דהיינו בשש ספירות חג"ת נה"י. וכשמסתלק, כל אלו שש אורות מסתלקים. בני אמי, הם אלו הבאים מצד דין הקשה, לענוש על החסאים, נחרו בי, הוא כש"א נחר גרוני. ז"ש על צוארנו נרדפנו. כי כשבאו ישראל בגלות היו ידיהם קשורות לאחור, וריחים על צוארם, ולא יכלו לפתוח פה, והיינו שכתוב, נחרו בי.

סה) שמוני נוטרה את הכרמים: היינו ללכת בגלות, ולשמור שאר העמים בשביל ישראל שהם בתוכם בגלות. כרמי שלי לא נטרתי, כי איני יכול לשמור אותם כמו בתחילה. בתחילה נטרתי כרמי שלי, דהיינו (דפו"י דף מ"ה ע"ב)

בה, דא שאר ז ארעאן, ח כד"א ט) והוא ישפט תבל בצדק, דתבל בצדק תליא, וכלא חד מלה.

סח) ר' חייא אמר, ליי' הארץ ומלואה. הארץ תינת, ומלואה מאי היא. אלא אלין נשמתין דצדיקייא. תבל ויושבי בה, תבל : דא ארעא דלתתא. ויושבי בה : אלין אינון בני נשא. אמר רבי יוסי, אי הכי במאי אוקימנא כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה. אמר ליה ודאי הכי הוא, ט דההיא ארץ החיים על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה, דכלהו נפקי מההוא נהר עלאה דנגיד ונפיק מעדן, ובהו אתתקנת לאתעטרא במלכא קדישא, ולמיון עלמין.

סט) . מי יעלה בהר יי' וגו', נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשי וגו'. נפשו כתיב, מהו נפשי ונפשו. אלא כלא חד מלה, כמה דאת אמר ט) נשבע יי' בנפשו ט) כאשר בלבבי ובנפשי יעשה. ודוד מלכא אתאחיד בההוא לב ובההוא נפש, ועל דא לא נשא לשוא נפשו.

ע) עד דהוו אזלי, ז) אערעו בחד בר נש, ואנפוי מליין מכתשין, והוה קם מתחות אילנא חד, אסתכלו ביה, וחמו *) אנפוי סומקין באינון מכתשין. א"ר חייא מאן אנת. א"ל יודאי אנא. א"ר יוסי חטאה הוא, דאי לאו הכי, לא אתרשימו אנפוי באלין מרעין בישין, ואלין לא אקרין יסורין דאהבה. א"ר חייא הכי הוא ודאי, ט) דיסורין דאהבה מתחפיין אינון מבני נשא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(שם ט) וארא ה צ"ל. ט) (עמוס ו) תולדות מ ז ארעא. ח וכלא כמה דאמרינן. ט דהיינו , והוא ; צ"ב. ט) (ש"א ב) ב"ב רטו צ"ד. היא. י מוסיף ובג"כ מי.

דרך אמת ז) פגעו באדם אחד ופניו היה מלא מכות ועמד תחת האילן. ט) היסורין של אהבה הם במקום נסתר ולזה יש לו המכות בפניו במקום נגלה לכן אין זה בו יסורין של אהבה כ"א חוטא הוא.

לה' הארץ ומלואה

הסולם

מאמר

והמלכות מתתקנת בהם להתעטר במלך הקדוש, ולזון העולמות.

סט) מי יעלה וגו' : מי יעלה בהר ה' וגו' לא נשא לשוא נפשי וגו'. שואל, נפשו כתיב, וקרי נפשי, מהו נפשי ונפשו שאומר הכתוב, ומשיב, אלא הכל דבר אחד, כמש"א נשבע ה' בנפשו. כאשר בלבבי ובנפשי יעשה, שנפשי הוה היא המלכות, ודוד המלך נתאחד בלב ההוא ונפש ההוא, דהיינו במלכות. וע"כ אומר, אשר לא נשא לשוא נפשו.

ע) עד דהוו אזלי וכו' : בעוד שהיו הולכים פגשו באדם אחד ופניו מלאים נגעים, והיה קם מתחת אילן אחד. הסתכלו בו, וראו פניו אדומים מחמת הנגעים. אמר לו ר' חייא, מי אתה. אמר לו, יהודי אני. א"ר יוסי, חוטא הוא, שאם לא כן לא היו נרשמים בפניו אלו נגעים הרעים, ואלו לא נקראו יסורים של אהבה

אלא כך הוא אומר, לה' הארץ ומלואה, זהו ארץ הקדושה, שנקראת ארץ החיים. תבל ויושבי בה, זהו שאר ארצות, כש"א. והוא ישפוט תבל בצדק, כי תבל תלויה בצדק, והכל דבר אחד הוא.

סח) ר"ח אמר וכו' : ר' חייא אמר, לה' הארץ ומלואה, הארץ, ידועה שהיא המלכות, ומלואה מה הוא. ומשיב, אלא אלו הם גשמות הצדיקים, שהם במלכות. תבל ויושבי בה, תבל, זו היא הארץ שלמטה, בעולם הזה, ויושבי בה, אלו הם בני אדם. אמר ר' יוסי, אם כן, אשר הארץ פירושו המלכות, איך נפרש, כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה. אמר לו ודאי כך הוא, כי ארץ החיים ההיא, שהיא מלכות, על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה, כי כולם, כל המוחין, יוצאים מנהר העליון ההוא, הנמשך ויוצא מעדן, שהוא בינה, (דפו"י דף מ"ה ע"ב *) דף מ"ו ע"א)

(עא) תא חזי, דכתיב אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת. הא ב' ג' זינין הכא, כ וכלהו אקרון נגע צרעת, הה"ד והיה בעור בשרו לנגע צרעת. מאי נגע צרעת. ט סגירו. סגירו בכלא, וכתיב והובא אל אהרן הכהן וגו'. אבל אינון דיתחזון לבר כתיב, וראהו הכהן וטמא אותו. דהא ודאי אינון דיתחזון לבר בבני נשא, מסטרא דמסאבא קא אתיין, ולאו יסורין דאהבה נינהו. (עב) א"ר יוסי, מ"ל. א"ר חייא, דכתיב (ז) טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת. י אי ההיא תוכחת מאהבה, מסותרת מבני נשא. כגוונא דא מאן דאוכח לחבריה ט ברחימותא, בעי ט לאסתרא מלוי מבני נשא, דלא יכסוף מנייהו חבריה, ו אי מלוי אינון באתגלייא קמי בני נשא, לאו אינון ברחימותא. (עג) כך קב"ה כד אוכח לב"נ, נ בכלא אוכח ברחימותא, בקדמיתא מחי ליה בגרמיה דלגו. אי הדר ביה, מוטב. ואי לאו מחי ליה תחות תותביה, ו ואלין אקרון יסורין דאהבה, אי הדר ביה מוטב, ואי לאו מחי ליה באתגלייא ו באנפוי, קמי כלא, בגין דיסתכלון ביה, וינדעון דהא חטאה איהו, ולאו רחימא דמאריה הוא.

(עד) אמר לון ההוא בר נש, ז בקיטרא דעיטא חד אתיתון גבאי, ודאי לאו אתון אלא מאינון דדיריהון בני רשב"י דלא דחלין מכלא. אי בני דאתיין

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(ז) (משלי כז). כ ובכלהו. ז אינהו; אינהו תוכחת מאהבה כד איהי. ו ואי לאו אינון ברחימותא מלוי אינון באתגליא דיכסוף קמי בני נשא. נ לכלא; ס מוסיף ואלין בעורו. ע אנפוי. דרך אמת נ ג' מינין חושב הפסוק כאן. ט צרעת שהאדם צריך להיות בדרך ונסגר מבני אדם. ט באהבה. פ להוכיחו בסתר כדי שלא יתבייש בפני רבים. צ בקשר של עצה אחת באתם אלי לביישי ולא יראתם בודאי אתם מבית רשב"י שכל דבריהם בגלוי.

מאמר

הסולם

יסורין דאהבה

אהבה. א"ר חייא כך הוא ודאי, כי יסורים של אהבה מכוסים הם מבני אדם. (עא) ת"ח דכתיב וכו': בוא וראה, שכתוב, אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת. הרי ג' מינים כאן, וכולם נקראים נגע צרעת, ו"ש, והיה בעור בשרו לנגע צרעת. מהו נגע צרעת. הוא סגירו, דהיינו כתרנומו, זה יורה לשון סגורה, שסגור הוא בכל, כלומר שהנגע מכוסה וסגור מעין רואה, וכתוב על זה והובא אל אהרן הכהן וגו'. אבל אלו נגעים הנראים לחוץ, כתוב, וראהו הכהן וטמא אותו. כי ודאי אלו הנראים לחוץ לבני אדם, באים מצד הטומאה ואינם יסורים של אהבה. (עב) א"ר יוסי מנלן וכו': אר"י, מאין לנו זה. א"ר חייא, שכתוב, טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת, שפירושו, טובה תוכחת מגולה (דס"ד דף מ"ו ע"א) ואם התוכחה היא מאהבה, היא מסותרת מבני אדם. כעין זה מי שמוכיח את חברו באהבה, צריך להסתיר דבריו מבני אדם, שחברו לא יתבייש מהם. ואם דבריו הם בגלוי לפני בני אדם, אין הם באהבה. (עג) כך קב"ה כד וכו': כך הקב"ה כשהוא מוכיח את האדם, מוכיחו באהבה בכל, תחילה מכה אותו בגופו מבפנים, אם חזר בו טוב, ואם לא, מכה אותו תחת מלבושיו. ואלו נקראים יסורים של אהבה, אם חזר בו טוב, ואם לא, מכה אותו בגלוי, בפניו לפני כל, כדי שיסתכלו בו וידעו שהוא חוטא, ואינו אהובו של אדונו. (עד) אמר לון ההוא וכו': אמר להם אדם ההוא, בקשר של עצה אחת באתם עלי ודאי לבחות אותי. אינכם, אלא מאותם היושבים בבית ר' שמעון בן יוחאי, שאינם יראים מכל. אם

אבתראי יקטרגו בכו, איך מלייכו באתגלייא. א"ל אורייתא הכי הוא, דכתיב (ק) בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר. ומה אי במלי דאורייתא אנן דחלי פ מקמך, הא ק נשתכח בכסופא קמי קב"ה. ולא עוד, אלא דאורייתא ר בעי צחותא. פתח ההוא גברא ואמר (ר) מי אל כמוך נושא עון וגו'. צ ארים ידוי ובכה. אדהכי (ט) מטון בנוי. אמר ק בריה זעירא סייעתא דשמיא הכא.

(עה) פתח ואמר (ט) את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אוכד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו. האי קרא אוליפנא בי רבי דוסתאי סבא, דהוה אמר משמיה דרבי ייסא סבא. את הכל ראיתי בימי הבלי, וכי שלמה מלכא זהוה חכים על כלא, איך אמר הכי דאיהו חמא כלא בזמנא דאיהו אזיל בחשוכי עלמא דהא כל מאן דאשתדל בחשוכי עלמא, לא חמי מדי, ולא ידע מדי. (עו) אלא הכי אתמר, ביומי דשלמה מלכא, קיימא סיהרא באשלכותא, ואתחכם שלמה על כל בני עלמא, וכדין חמא כלא, וידע כלא. ומאי חמא חמא כ"ל, דלא אעדי מן סיהרא. והוה נהיר ר לה שמשא. הה"ד את הכל ראיתי בימי הבלי. מאן הבלי. דא סיהרא דאתכלילת מן כלא, מן מיא ואשא ורוחא כחדא. כהבל דנפיק מן פומא, דכליל מכלא.

חלופי גרסאות

פ קמך. צ מרים. ק ההוא. ר ליה כשמשא.

מסורת הזוהר

(ק) (משלי א) תרומה רצג צ"מ. (ר) (מיכה ז) ויגש ח צ"א ז"ח יט ט"ב שמ"ח. (ט) (קהלת ז) שמות נד צ"מ.

דרך אמת ק] אם אנו יש לנו לירא מפניך בדברי תורה שמא תנצח אותנו היאך אנו בטוחים שלא נבויש בעוה"ב שישיפילנו שם לכן אין לירא. (ר) צריך דעה צלולה. (ש) בתוך כך שדברו יחד באו בניו של האיש ההוא והתחיל הקטן שבהם לדבר טיוע דשמיא כאן.

יש צדיק אוכד בצדקו

הסולם

מאמר

שלמה המלך שהיה חכם מכל, איך אמר כך. שראה הכל בזמן שהוא הלך בחשכות העולם. דהיינו בימי הבלו. שהיה כל מי שעוסק בחשכות העולם. אינו רואה כלום, ואינו יודע כלום.

(עו) אלא הכי אתמר וכו': ומשיב, אלא כך למדנו, בימיו של שלמה המלך עמדה הלבנה במלואה, ונחכם שלמה מכל בני העולם, ואז ראה הכל וידע הכל. ומה ראה. ראוי כל, שהוא יסוד הנקרא, כל, שאינו סר מן הלבנה, שהיא המלכות, והיה מאיר לה השמש. ז"ש, את הכל ראיתי בימי הבלי מהו הבלי. הוא הלבנה, שהוא המלכות, שכלולה מכל מן מים, שהוא חסד, מאש, שהוא גבורה, ורוח, שהוא תפארת, ביחד, כמו הבל היוצא מן הפה הכלול מכל, ממים ורוח ואש.

אם יבואו בני הבאים אחרי יצירו אתכם, ולמה דבריכם בגלוי. הרי אתם צריכים לירא מבני. אמרו לו, התורה כך היא, שכתוב, בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר. ומה אם בדברי תורה נירא מפניך, הרי' אנו נמצאים בכיוון לפני הקב"ה. ולא עוד אלא התורה צריכה צחות. דהיינו לדבר בגלוי. פתח האיש ואמר, מי אל כמוך נושא עון וגו'. הרים ידיו ובכה. בתוך כך הגיעו בניו. אמר בנו הקטן. כאן עזרת השמים. לאבי.

(עה) פתח ואמר וכו': פו"א, את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אוכד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו. מקרא זה למדתי אצל רבי דוסתאי סבא, שהיה אומר משמיה דר' ייסא סבא. את הכל ראיתי בימי הבלי. שואל, וכי

(דפו" דף מ"ו ע"א)

(עז) והוא חמא כ"ל, בההוא הבל דיליה, דאחיד ביה. יש צדיק אובד בצדקו, ת"ח, בזמנא ^ט דאסגיאו ^ח זכאין בעלמא, האי כ"ל לא אעדי מן סיהרא לעלמין, והאי כ"ל נטל כל משח ורבו וחזו דלעילא, ואתמלי ^א וחדי ורבי. בגין לאזדווגא בסיהרא, והוא רווח בגינה.

(עח) ובזמנא דאסגיאו חייבין ^ב בעלמא, וסיהרא אתחשכת, כדין צדיק אובד בצדקו, צדיק נאבד לא כתיב, אלא צדיק אובד, דהא לא ^ג אתחזי בסיהרא, ולא נטיל משח ורבו וחזו למליא לה, ולאזדווגא עמה. וע"ד צדיק אובד, בצדקו, דא סיהרא, ^ד דבגין סיהרא דלא אשתכחת לאזדווגא עמיה, הוא ^ה אביד, דלא שאיב מחידו כמה דהוה עביד. וכדין כל סטר שמאלא ^ו אתער, וחייבין מאריכין בשלוה ^ז בעלמא, הדא הוא דכתיב, ויש רשע מאריך ברעתו. מאי ברעתו ^ז בההוא סטר דאתדבק ביה.

(עט) תו יש צדיק אובד בצדקו, דכד חייבין סגיאו בעלמא, ודינא ^ח תליא צדיק אובד בצדקו, איהו אתפס בחובייהו, כגון אבא דאתפס בחובייהו דבני מאתיה, דהוה כלהו ^ט חציפין, והוא לא אסהיד בהו ולא אכסיף להו לעלמין, ומחי ^י בידן, דלא ^י נתגרי בהו ברשיעיא. והוה אמר ^י לן, ^י לדוד אל תתחר במרעים אל תקנא בעושי עולה. אמר אבוי, ודאי קב"ה אעניש לי בדא, דהא הוה רשו בידי למחאה בידייהו, ולא עבדית, ^י ולא ^י אכסיפנא להו, לא בטמירו, ולא באתגליא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ח) (תהלים לז) בשלח ט צ"ב. ^ט דסגיאו. ת מוסיף זכאין בישראל. א ידוי ורוי, ידוי וחדי ורוי, ב לעלמא. ג אתחבר. ד ל"ג דבגין סיהרא. ה עביד. ו אתנבג. ז בההיא רעה. ח מוסיף תליא בחובייהו. ט מוסיף חציפין לגביה. י ולא מחי בידיהון דלא מתגרי. כ בידון. ל נגדי. מ לון. נ אוכיתנא. דרך אמת [ת] ולא ביישתיס בדברי תוכחות לא בנסתר ולא בנגלה.

מאמר

הסולם

יש צדיק אובד בצדקו

שאינה נמצאת להתחבר עמו, הוא אובד, ואינו שואב מן השמחה שלמעלה, כמו שהיה עושה. ואז כל צד השמאל מתעורר, ורשעים מאריכים בשלוה בעולם. ז"ש, ויש רשע מאריך ברעתו. מהו ברעתו. הוא באותו הצד הרע שנתדבק בו. (עט) תו יש צדיק וגו': עוד, יש צדיק אובד בצדקו, כי כשהרשעים מרובים בעולם, והדין תלוי, צדיק אובד בצדקו, שהוא נתפס בעונותיהם, כמו אבי, שנתפס בעונותיהם של בני עירו, שהיו כולם עזי פנים. והוא לא הוהיר אותם ולא היה מביישם לעולם, והיה מעכב בידינו, שלא נתגרה ברשעים. והיה אומר לנו, לדוד אל תתחר במרעים אל תקנא בעושי עולה. אמר אבוי, ודאי קב"ה העניש אותי בזה, כי היה רשות בידי למחות בידם ולא עשיתי, ולא בזיתי אותם, לא בסתר ולא בגלוי.

(עז) והוא חמא כל וכו': והוא ראה כל, שהוא יסוד, בהבל ההוא, שהוא מלכות, שנאחו בו. יש צדיק אובד בצדקו, בוא וראה, בזמן שמרובים צדיקים בעולם, כל ההוא, שהוא יסוד, לא הוטר מן הלבנה, שהיא מלכות, לעולם, וכל הוה, לוקח כל השמן והעז והשמחה שלמעלה, ונתמלא ושמח ומתנשא, כדי להזדווג בלבנה. והוא מרויח כל זה בשבילה.

(עח) ובזמנא דאסגיאו חייבין וכו': ובשעה שהרשעים מרובים בעולם, והלבנה נחשכה, אז צדיק, שהוא יסוד, אובד בצדקו. צדיק נאבד לא כתוב, אלא צדיק אובד. הוא משוט שאינו נראה בלבנה, דהיינו שאינו משפיע לה, ואינו לוקח שמן ועזו ושמחה למלא אותה ולהתחבר עמה. וע"כ צדיק אובד, כל זה, בצדקו שהיא הלבנה, שבשביל הלבנה (דפ"י דף מ"ו ע"א * דף מ"ו ע"ב)

(פ) תו פתח בריה ^ס אחרא ואמר, ^ר וייצר יי אלהים את האדם עפר מן האדמה וגו'. וייצר יי אלהים, בתרי יודין, בתרין יצרין, יצר טוב ויצר רע, חד לקבל מיא, וחד לקבל אשא. יי אלהים, שם מלא. את האדם, כליל דכר ונוקבא. עפר מן האדמה, דא ^ע עפרא דארעא קדישא, דמתמן אתברי, והוא אתר דבי מקדשא.

(פא) ויפח באפיו נשמת חיים, דא נשמתא קדישא, דאתמשכא מאינון חיים דלעילא. ויהי האדם לנפש חיה, אדם אתכליל בנפשא קדישא, מחיה עלאה. דאפיקת ארעא דכתיב ^ב תוצא הארץ נפש חיה, נפש ^ג דההיא חיה עלאה.

(פב) ^ר ת"ח, בכל זמנא דהאי נשמתא קדישא, אתדבקת ביה בבר נש. רחימא הוא דמאריה. כמה נטורין נטרין ליה מכל סטרין, רשימא הוא לטב לעילא ותתא, ושכינתא קדישא שריא עלוי.

(פג) ובזמנא דאיהו אסטי ארחוי, שכינתא אסתלקת מניה, ונשמתא קדישא לא אתדבקת ביה. ומסטרא דחויא בישא תקיפא, אתער רוחא חד, דשט ואזיל בעלמא, דלא שריא אלא באתר דקדושה עלאה אסתלק מתמן. וכדין אסתאב ב"נ, ואתפגים בבשריה, בחיזו דאנפוי בכלא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (בראשית ב) ב"א רז צ"א. (ב) (שם א) ב"א קב ^ס ל"ג אחרא. ^ע ארעא ול"ג עפרא דארעא. ^פ דאיהי. צ"ב.

דרך אמת א] סו ת"ח עד שורה כב (דפו"י) מלה טבא יש נוסחא אחרייתא עיין בסוף הספר סימן ז'.

מאמר

הסולם

ויפח באפיו נשמת חיים

שהאדם נכלל מגנפוש הקדושה של חיה עליונה הוויא. שהיא ביונה, שהוציאה הארץ, שהיא מלכות. שכתוב, תוצא הארץ נפש חיה. גנפוש של חיה והיא העליונה, שהיא ביונה. (פב) תא חזי ככל וכו': בוא וראה, בכל שעל שהנשמה הקדושה היא דבוקה באדם, הוא אהובו של אדונו. כמה שמירות שומרים אותו מכל הצדדים, רשום הוא לטוב, למעלה ולמטה, והשכינה הקדושה שורה עליו.

(פג) ובזמנא דאיהו אסטי וכו': ובשעה שהיא מטה דרכיה השכינה מסתלקת ממנו, והנשמה הקדושה אינה מתדבקת בו, ומצד נחש הרע הקשה, נתעורר רוח אחד, המשוטט והולך בעולם שאינו שורה אלא במקום שהקדושה העליונה נסתלקה משם. והוא שורה על האדם. ואז נטמא האדם, ונפגם בבשרו, בכל, ובמראה פניו.

(פ) תו פתח בריה אחרא וכו': עוד פתח בנו האחר, ואמר, וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה וגו'. וייצר ה' אלקים, כתוב, וייצר עם ב' יודין, יורה שהאדם נברא בשני יצרים, ביצר הטוב, וביצר הרע, אחד, יצר הטוב, כנגד חיים. ואחד היצר הרע, כנגד אש. הוויא אלקים, הוא שם מלא. את האדם, כלול זכר ונקבה. כי את רוחו על הנקבה. עפר מן האדמה זהו עפר של ארץ קדושה, שמשם נברא, והוא מקום בית המקדש.

פירוש. עפר הוא מלכות. האדמה היא בינה, שהיא ארץ אדום, דהיינו שאדם וזראשוך נברא ממלכות הממותקת בבינה. ויש והוא אתר דבי מקדשא. כי עפר בית המקדש היא בחינת מלכות הממותקת בבינה.

(פא) ויפח באפיו נשמת חיים: זו היא הנשמה הקדושה, שנמשכת מאלו החיים, שלמעלה, מבינה. ויהי האדם לנפש חיה,

(דפו"י דף מ"ו ע"ב)

(פד) ות"ח, בגין דהאי נפש חיה איהי קדישא עלאה, כד ארעא קדישא משכא לה, ז ואתכלילת בגווה, כדין קרינן לה נשמה. ודא היא דסלקא לעילא, וממלאא קמי מלכא קדישא, ועיילא בכל תרעין, ולית דימחי בידהא. ועל דא אתקרי רוחא ממלאא, דהא כל שאר נפשתא לית לון רשו למלאא קמי מלכא. בר האי.

(פה) ועל דא אורייתא אכריות ואמרת, א נצור לשונך מרע וגו', וכתביב ד שומר פיו ולשונו וגו', בגין דאי שפוותיה ולישניה ממללן מלין בישין, אינון מלין סלקין לעילא, ובשעתא דסלקין, כלא מכריזין ואמרין אסתלקו ק מסוחרניה דמלה בישא דפלניא, פנון אתר לארחה דחויא תקיפא. כדין נשמתא קדישא אתעברא מניה ואסתלקת, ולא יכלא למלאא, כד"א ה נאלמתי דומיה החשיתי מטוב.

(פו) וההיא נשמתא סלקא בכסופא, ו בעאקו דכלא, ולא יהבין לה אתר כמלקדמין. ועל דא כתיב, שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. נפשו ודאי ההיא דהות ממלאא, אתעבידת משתוקא, בגין מלולא בישא. וכדין חויא אזדמן, דכלא לאתריה ט אתהדר, וכד ההיא מלה בישא סלקא באורחין ידיען, ושארי קמיה דחויא תקיפא, כמה רוחין מתערין בעלמא, ורוחא נחתא מההוא סטרא, ואשכח דההוא ב"נ אתער ליה במלה בישא, והא רוחא ממלאא קדישא אתעברא מניה, כדין שריא עלוי וסאיב ליה, וכדין הוא סגיר.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ג (תהלים לד) משפטים קסג צ"ק, ד (משלי כא) ז בגוה ואתכלילת. ק סוחרניה. ו בעמקו. ש יתהדר. חלק ג' מא. שא : ה (תהלים לט) ב"א שלד צ"ג.

מאמר

הסולם

ויפח באפיו נשמת חיים

של פלוני, תנו מקום לדרכו של נחש הקשה. או נעברת ממנו הנשמה הקדושה, ומסתלקת ואינה יכולה לדבר. כש"א נאלמתי דומיה החשיתי מטוב.

(פו) וההיא נשמתא סלקא וכו' : ונשמה ההיא עולה בבזיון, בצרה, מכל. ולא נותנים לה מקום כבתחילה. ועל זה כתוב, שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. נפשו ודאי אותה שהיתה מדברת, נעשית שותקת. משום דבורים הרעים שדברה. ואז נודמן הנחש. כי הכל חוזר למקומו. לתחילתו. כמו מטרם שזכה לנשמה. וכשהדבור הרע עולה בדרכים ידועים, ושורה לפני הנחש הקשה, כמה רוחות מתעוררים בעולם, ורוח טמא יורד מצד ההוא של הנחש, ומוצא שאדם ההוא עורר אותו בדבור הרע, ומוצא שהרוח המדבר הקדוש נעבר מפניו. אז שורה עליו הרוח הטמא ומטמא אותו. ואז הוא מצורע.

כמה

(פד) ות"ח בגין דהאי וכו' : ובוא וראה, משום שנפש חיה הזו, היא קדושה ועליונה, דהיינו מן הבינה, כשארץ הקדושה, שהיא המלכות, מושכת אותה ונכללת בתוכה, אז קוראים אותה, נשמה. כי אור הבינה נקרא נשמה. וזו היא שעולה למעלה ומדברת לפני המלך הקדוש, ונכנסת בכל השערים ואין מי שימחה בידה, ועל כן נקראת רוחא ממלאא. בתרגום, דהיינו רוח המדבר, כי כל שאר הנפשות, שאינן מן הבינה, אין להן רשות לדבר לפני המלך חוץ מזו, שהיא מבינה.

(פה) ועל דא אורייתא וכו' : ועל כן התורה מכריזה ואמרת, נצור לשונך מרע וגו'. וכתוב, שומר פיו ולשונו וגו'. משום שאם שפתיו ולשונו מדברים דברים רעים אלו הדברים עולים למעלה, ובשעה שעולים, כולם מכריזים ואומרים הסתלקו מסביב דבור הרע (דפו"י דף מ"ו ע"ב)

פז) כמה דעונשא ת דהאי ב"נ בגין מלה בישא. כך עונשיה בגין מלה טבא, א דקאתי לידיה, ויכיל למללא, ולא מליל. בגין דפגים להווא רוחא ממללא, דהיא אתתקנת למללא לעילא, ולמללא לתתא, ב וכלא בקדושה. כ"ש אי עמא אזלין באורחא עקימא, והוא יכיל למללא להו ג ולאוכחא להו, ושתיק ולא מליל, כמה דאמינא דכתיב, נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר. נעכר במכתשין דמסאבותא, ד ודא הוא דאמר דוד * (מלכא אלקי בהאי, ואתפני מניה, דכתיב ה) פנה אלי וחנני. מהו פנה אלי. כד"א ט) ויפן אהרן. נחתו ר' חייא ור' יוסי, ונשקוהו. אזדווגו כחדא כל ההוא אורחא, קרא רבי חייא עליהו, ט) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום.

פח) נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן. א"ר יוסי, ה האי נגע, כל גוונין ו דיליה אתערו בהו חברייא, וכהנא הוה ידע בהו לדכיא ולמסאבא, הוה ידע, אינון דהוו יסורין דרחימותא, או אינון דאשתכחו ז במאן דמאיס ביה מאריה ורחיק ביה, ט) דהא לפום ארחוי דב"נ גרים נגע בעלמא. פט) כתיב ו) אל תט לבי לדבר רע להתעולל עלילות ברשע, מכאן תנינן בארחה דב"נ בעי למיהך בה מדברין ליה. א"ר יצחק, האי קרא קשיא. וכי קב"ה אסטי ליה לבר נש למהך בארח חטאה, ולמעבד עובדין בישין, אי הכי לית דינא בעלמא דא, ולא בעלמא דאתי, ואורייתא לא אתתקנת, דכתיב ו) בה אם תשמע ואם לא תשמע.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

ו) (תהלים כה) לך סד צ"ג. ז) (במדבר יב) בא ד) (משלי ד) ב"א רנב צ"א. ט) חלק ג' מט : י) (תהלים קמא).

ח דב"נ האי א דאתי ב וכ"ש. ג ל"ג ולאוכחא להו. ד ודאי. ה הא ול"ג נגע. ו ל"ג דיליה. ז כמאן. ח כתיב אל תט וגו' דהא לפום ארחוי דב"נ גרים נגע בעלמא אל תט. ט ל"ג בה.

מאמר

הסולם

נגע צרעת

פז) כמה דעונשא דהאי וכו' : כמו שעונש האדם הוא משום דיבור רע, כך עונשו, משום דיבור טוב שבא לידו ויכול לדבר ולא דיבר. משום שפגם ברוח המדבר ההוא, כי הוא נתתקן לדבר למעלה, ולדבר למטה, והכל בקדושה. כל שכן, אם העם הולך בדרו עקום, והוא יכול לדבר להם, ולהוכיח אותם, ושותק ואינו מדבר. כמו שאמרתי, שעליו נאמר, נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר. נעכר בנגעים של הטומאה. וזה הוא שאמרו, שדוד המלך נלקה בזה, בצרעת, והקב"ה פנה ממנו. שכתוב, שבקש, פנה אלי וחנני. משמע שהפנה פניו ממנו. מהו פנה אלי. הוא כש"א ויפן אהרן, כמו ששם הוא בצרעת, אף כאן הוא בצרעת. ירדו ר' חייא ור' יוסי ונשקוהו, נתחברו יחד בכל הדרך ההוא. קרא ר' חייא (דפו"י דף מ"ו ע"ב *) דף מ"ו ע"א)

עליהם, וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. פח) נגע וגו' והובא אל הכהן : אמר ר' יוסי, נגע זה, כל הצבעים שלו, העירו בו החברים, והכהן היה יודע בהם לטהר ולטמא. היה יודע, אלו שהם יסורים של אהבה, או אלו שנמצאים במי שאדונו מואס בו, ורחוק ממנו. כי לפי דרכיו של האדם, נגרם הנגע בעולם. פט) כתיב אל תט וגו' : כתוב, אל תט לבי לדבר רע להתעולל עלילות ברשע. מכאן למדנו, בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו. א"ר יצחק, מקרא זה קשה, וכי הקב"ה מטה את האדם ללכת בדרך החטא. ולעשות מעשים רעים, שאומר, אל תט לבי לדבר רע, א"כ אין דין בעולם הזה ולא בעולם הבא. יתורה אינה

צ) אלא דוד אזהר כ ללביה, לדברא ליה באורח קשוט, כד"א ו והשבות אל לבבך. מאי והשבות. אלא זמנא חד, ותרין, ותלת, לאהדרא לקבליה, ולדברא, ולאזהרא ליה. והכי קאמר ליה, ל לבי, אל תט לדבר רע, דהא דבר רע גרים נגע בעלמא, ודינא שריא בעלמא, ו והיינו נגע צרעת.

צא) נגע צרעת, הא אתעררו חברייא, אבל צרעת כתרגומו, א"ר יהודה, מאי כתרגומו. סגירו, דסגיר ולא פתח, וכד סגיר הוא ולא פתח, נגע הוא דאקרי. רבי יוסי אמר, דלא מסתפקין אבהן, כל שכן בנין. והיינו דכתיב נגע צרעת כי תהיה באדם, נ באדם ממש, ומכאן נחית למאן דנחית, ו אשתכח נגע לכלא, מההוא סגירו.

צב) א"ר יצחק, ודאי דא הוא רזא דמלה, דכתיב ו נאר מקדשו. מ"ט. משום דבני עלמא גרמו האי, דכתיב ו את מקדש יי טמא, טמא ממש. א"ר אלעזר, טמא, ו משום דאסתלקת ו מאן דאסתלק, וחויא תקיפא שריא, ואטיל זוהמא, וסאיב למאן דסאיב, וכלהו בגין חובי עלמא.

צג) תאני, כד שארי ב ו חויא לאתגלאה, מסתלקין סמכין ובניינין ומתעברין, ואתי חויא תקיפא ואטיל זוהמא, וכדין אשתכח מקדשא מסאב,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

כ) (דברים ד) הקסה"ז קסא צ"י. ז) (איכה ב).
 ח) (במדבר יט) חלק ג' נד. עט. תקוני זהר תכ"ב
 טו. ת"ל עג. תס"ט קט.
 י' מוסיף אי דוד. כ ליה וללביה. ל אל תט לבי לומר רע ללביה קאמר דוד (כלומר) אל תט לפום ארחוי דבינו גרים. מ דהיינו. נ אדם. ס נגע אשתכח. ו מוסיף טמא משום. פ שכיתא מניה. צ מוסיף חויא תקיפא.
 דרך אמת ב] נחש החזק שהוא סמא"ל נחש הקדמוני ראש לכל הנחשים.

נגע צרעת

הסולם

מאמר

שבג"ר אדם. ומכאן יורד למי שיורד. דהיינו לאדם התחתון שגרם לזה. וסותם אורג. ונמצא נגע לכל. מאותו סגירת האורות.
 צב) א"ר יצחק ודאי וכו': א"ר, ודאי זה הוא סוד הדבר, שכתוב. נאר מקדשו. דהיינו שנסגרו האורות של המקדש שהוא המלכות. מהו הטעם. משום שבני העולם גרמו בעונותיהם שכתוב, את מקדש ה' טמא, טמא ממש. א"ר אלעזר טמא, משום שנסתלק מי שנסתלק, דהיינו ז"א, ונחש הקשה שורה ומטיל זוהמא ומטמא מי שמטמא. והכל משום עונות העולם.

אינה מתוקנת, שכתוב בה, אם תשמע ואם לא תשמע, שמשמע שהכל תלוי באדם.
 צ) אלא דוד אזהר וכו': ומשיב, אלא דוד הזהיר אל לבו, במה שאמר אל תט לבי לדבר רע, לנהוג אותו בדרך האמת, כש"א, והשבות אל לבבך, מהו והשבות. אלא פירושו שצריך לחזור עליו, על הלב, פעם פעמים ושלש פעמים, להנהיגו בדרך האמת, ולהזהירו. וכך אמר לו, לבי אל תט לדבר רע, כי דבר רע גרם נגע בעולם, ודין שורה בעולם. והיינו נגע צרעת.

מאמר אכלה ומחתה פיה
 צג) תאני כד שארי וכו': למדנו כשמתחיל הנחש הקדמוני להתגלות מסתלקים הסומכים, שהם נ"ה, ובנינים שהם המוחין, ונעברים מן המלכות, ובא הנחש התקיף ומטיל זוהמא, ואז נמצא שהמקדש נטמא. מי הוא המקדש. הוא כמו שלמדנו. ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם. וכתוב, והנחש היה ערום וגו' ויאמר אל האשה. אל האשה ממש. שמקום

צא) נגע צרעת הא וכו': נגע צרעת, הרי העירו החברים, אבל צרעת, פירושו כתרגומו, א"ר יהודה, מהו כתרגומו. הוא סגירו. כי סוגר אורות העליונים ואינו פותח, וכשהוא סוגר ואינו פותח נקרא נגע. ר' יוסי אמר, שהאבות שהם חג"ת, אינם מתכלכלים, שאינם מקבלים אור, וכל שכן הבנים, שהם נה"י. והיינו שכתוב, נגע צרעת כי תהיה באדם, באדם ממש, דהיינו ב"א שה"ט הויה דאלפיס (דפ"י דף מ"ז ע"א)

מאן מקדשא. כמה דאתמר (ז) ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם. וכתוב (ח) והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה יי' אלהים ויאמר אל האשה. אל האשה ממש, דאתר מקדשא אתאחיד בגווה, והיינו את מקדש יי' טמא בגין חובוי, משום דאתגליא חויא תקיפא.

(צד) מאן (ק) חובוי. דא לישנא בישא, דבגין לישנא בישא, חויא אזדמן, בין לעילא בין לתתא, דכתיב (י) וישלח יי' בעם את הנחשים השרפים. השורפים (י) או השורפים לא כתיב, אלא השרפים, מאן שרפים. דכתיב (יא) ראשי תנינים תרי, חד (יב) אתאחיד לעילא, וחד לתתא וכתוב (יג) שרפים עומדים ממעל לו, ממעל לו ודאי, כד"א (יד) להתיצב על יי', וכדין סגירו בכלא, ולית מאן דפתח, ועל דא כתיב (טו) כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה וגו', מאי מנאפת. מנאפת ממש ודאי, אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און.

(צה) אמר רבי חייא אמר ר' יצחק, ה ברעותא דכלא לא אשתכח לתתא,

חלופי גרסאות

(ז) (ויקרא יד) חלק ג' ג': ז' (ז) (בראשית ג) ב"א ר' חובא. ר' ל"ג או השרופים. ש' אתחזרו לזמנין. רלו צ"ב. ט' (כמדבר כא) תרומה קלד צ"א. ת גריעותא. (ח) (תהלים עד) בא יג צ"ק. צ' (ישעיה ו) משפטים קלב צ"ה. ק' (איוב א) פקודי רס צ"ש. ר' (משלי ל) ב"א רכה צ"י.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

הנחש נמצא למטה, אלא משום שנמצא למעלה. ולמעלה אינו נמצא אלא כשנמצא למטה בעונות העולם. שלמדנו, שהכל תלוי, זה בזה, וזה בזה.

ביאור המאמר. כבר ידעת, שיש ב' נקודות במלכות, אחת היא נקודת המלכות דצמצום א' שלא נמתקה בכינה שהיא מדת הרחמים, ומבחינה זו אינה ראויה לקבל שום אור, כי כה המסך והצמצום רוכב עליה. ונקודה הב' היא נקודת המלכות שנמתקה במדת הרחמים, שהיא כינה. וכל האורות שהמלכות מקבלת הם מבחינת נקודה הב' (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכו'). ולפיכך נקודה הא' היא גנוזה בתוכה ורק נקודה הב' היא גלויה ושולטת בה, וע"כ היא ראויה לקבל אורות העליונים. ומטעם זה, המלכות נקראת עץ הדעת טוב ורע. כי אם האדם זוכה, הרי טוב. שנקודה א' גנוזה, ורק נקודה ב' שולטת, ואז יש במלכות כל טוב, והתחתון מקבל ממנה, אם לא זכה, שהוא חוטא, אז יש כח בנחש לגלות נקודה הא' במלכות, שלא נשתתפה בכינה, אז היא רע, כי מסתלקים ממנה כל האורות, כי נתגלה, שכח הצמצום רוכב עליה (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר צ"ט אות קכ"ג ולעיל ויצא י"ג ד"ה סתרא). וסו"ה, לפתח חטאת רובץ. שהחוטא נותן כח לסטרא אחרא להמשיך משמאל

מאמר

שמקום המקדש מתאחד בה, שהוא המלכות. והיינו את מקדש ה' טמא, משום עונותיו, כי ע"י עונותיו נתגלה הנחש התקיף.

(צד) מאן חובוי דא וכו': מה הם עונותיו. הם לשון הרע, שבשביל לשון הרע, מזדמן הנחש הקדמוני, בין למעלה, ובין למטה, שכתוב, וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים. השורפים או השרופים אינו כתוב, אלא השרפים, מה הם שרפים. ומשיב, אלא שסובב על הנחש הקדמוני, ומה שאומר, נחשים, לשון רבים, הוא כמו שכתוב, ראשי תנינים, שנים, כי אחד נאחו למעלה, ואחד נאחו למטה בעולם הזה. וכתוב שרפים עומדים ממעל לו, ממעל לו, ודאי, דהיינו כש"א, להתיצב על ה'. שפירושו, כנגד ה', כי בני אלקים הם הדינים, וה' הוא רחמים, אף כאן, ממעל לו, הם כמו כנגד לו, ואז הוא סגירה בכל, דהיינו שנסגרו כל האורות, ואין מי שיפתח. שאז בא הנחש ומטיל זוהמא, בשורש נשמתו של החוטא אשר במלכות. שזה נבחן לניאוף וע"כ כתוב, כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און. מהו מנאפת. היינו מנאפת ממש ודאי, שעליו נאמר, אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און.

(צה) א"ר חייא א"ר יצחק וכו': אר"ה אר"י, ברצון הכל, דהיינו ברצון העליון, אין (דפו"י דף מ"ז ע"א)

אלא בגין דאשתכח לעילא. ולעילא לא אשתכח, אלא כד אשתכח לתתא בחובי
עלמא, דילפינן דכלא תלייא האי בהאי, והאי בהאי.

מאמר

הסולם

אכלה ומחתה סיה

ו"ש, ויאמר אל האשה, אל האשה
ממש, דהיינו המלכות המכונה אשה. וכיון
דאתר מקדשא אתאחיד בגווה, שהכלים
דבינה שה"ס מקום המקדש, נכללו במלכות,
מכח שיתוף המלכות בבינה כנ"ל, והיינו את
מקדש ה' טמא, שהנחש הטיל זוהמא בבינה
דמלכות, הנקראת מקדש ה', שמטעם השיתוף
דמלכות בבינה, קבלה הבינה צורת מלכות,
והיה כח לנחש להטיל בה זוהמא, כנ"ל. בגין
חובי, משום דאתגליא חויה תקיפא,
דהיינו שנגלה נחש הב', שנק' חויה תקיפא,
שהוא העולה ונאחו בבינה כנ"ל, מאן חובי,
דא לישנא בישא, דבגין לישנא בישא חויה
אזרמן, כי המדבר לשון הרע, דהיינו שמיטל
פגמים על חבריו, מה שאינם בו, גורם כח
לנחש הב' שיטיל זוהמא ויפגום הבינה דמלכות
אע"פ שהיא נקיה מכל צמצום ודין, אמנם
כיון שנחש הב' לא יוכל לפעול אלא מכח
הקדם הפגם שבמלכות ע"י הנחש הא' ע"כ
נמצא פוגם בין לעילא ובין לתתא, הן בבינה,
ע"י נחש הב', והן במלכות, ע"י נחש הא',
כי כדי לתת כח לנחש הב', מתעורר בהכרח
נחש הא', ומביא ראיה, שיש ב' נחשים, מן
הכתוב, וישלח ח' בעם את הנחשים
השרפים, שאומר נחשים לשון רבים, דכתיב
ראשי תנינים, תרי, כיון שכתוב תנינים,
שהוא לשון רבים, כי חד אתאחיד לעילא,
דהיינו בבינה דמלכות, וחד לתתא, במלכות
לבריה, כנ"ל. וע"כ אומר הנחשים השרפים
לשון רבים. השרפים או השרופים לא
כתיב, אלא השרפים, מאן שרפים, דכתיב
שרפים עומדים ממעל לו, (כן צ"ל, דהיינו
להקדים הכתוב ראשי תנינים על הקושיא,
השורפים וכו') דהיינו שאל תטעה שנחשים
השרפים הם נחשים גשמיים, ע"כ נאמר
שרפים, לגזירה שוה, שמלמד שרפים שרפים
לגזירה שוה מן הכתוב, שרפים עומדים ממעל
לו, וע"כ נאמר כאן שרפים ולא שורפים,
ממעל לו ודאי, דהיינו כנגדו, כשא' להתיצב
על ה', שפירושו, שבני אלקים שהם דינים
נתיצבו כנגד הויה, שהוא רחמים, אף בהכתוב
שרפים עומדים ממעל לו, הם כנגד ה'. דהיינו
שהם התנינים הנוכרים לעיל, ויליף שרפים
שרפים לגזירה שוה, שאף הנחשים השרפים
שבכאן, הם התנינים הנ"ל. ו"ש, וכדין פגירו
בכלא ולית מאן דפתח, דהיינו שנסגרו כל
האורות

משמאל ממעלה למטה, כמו שעשה קין, אז
הנחש, שנקרא חטאת, הרובץ בפתח המלכות
מגלה נקודה הא' הגנוזה במלכות, וכל האורות
מסתלקים משורש נשמתו של האדם החוטא
שהיא במלכות. בסוד, לא זכי הא רע, ואח"כ
הנחש מתגבר עוד ומטיל זוהמא, דהיינו שפוגם
ומסלק האורות, גם מבינה דמלכות. מטעם,
כי אחר שנשתתפה המלכות בבינה קבלה
הבינה צורת מלכות, וע"כ אחר שנפגמה
המלכות מטעם התגלות הצמצום שעליה,
נפגמה גם הבינה שבמלכות, מטעם שיש לה
צורת מלכות, באפן, שתחילה נפגמת רק
המלכות בלבדה מכח הגילוי שהיא מלכות
דמדת הדין, ואח"כ נפגמת גם הבינה דמלכות
מטעם שיש לה צורת המלכות מכח השיתוף
של נקודה הב'. ואומר כאן שהם ב' נחשים,
כי מי שמגלה נקודת הצמצום א', שהיא פוגם
רק המלכות בלבדה ולא כלום הט' ספירות
ראשונות, אינו יכול לפגום אח"כ בבינה, אלא
נחש אחר מתעורר, שהוא עולה ונאחו בבינה
מחמת שיש לה צורת מלכות מכח השיתוף.
וזה אמרו, כד שארי חויה לאתגלאה,
דהיינו שהחוטא גורם לגילוי הנחש בסו"ה
לפתח חטאת רובץ, שהנחש קונה כח ע"י חטאו
לגלות נקודת צמצום א' הגנוזה, מסתלקין
סמכין ובנינין ומתעברין, דהיינו שמסתלקים
הכלים דנה"י דבינה, שיש במלכות, שבהם
מקבלת המלכות כל אורותיה, וכלים דנה"י
אלו קבלה מבינה, ע"י השתוף דמדת הרחמים,
בסוד אמא אוזיפת לברתא מאנהא (כנ"ל
בהקט"ז דף כ' ד"ה אמא) שהכלים האלו
נקראים סמכין, וכל האורות שבכלים האלו
נקראים בנינים, והם מסתלקים עמהם, כי
נתקלקל סוד השיתוף שבה מבינה, מכח גילוי
נקודת המלכות דצמצום א' שאינה משותפת
כלל בבינה, ואחר שכבר נסתלקו כל האורות
מטעם גילוי נקודה הא' שנאחזה בה הנחש,
או ואתי חויה תקיפא ואטיל זוהמא,
וכדין אשתכח מקדשא מסאב, דהיינו שבא
נחש ב', ומטיל זוהמא בבינה דמלכות שנקראת
מקדש, ואז נטמא המקדש, ולפיכך קורא את
נחש הב' חויה תקיפא, משום שעלה ונאחו
שלא במקומו, דהיינו בבינה, שהיא כולה
רחמים ואין בה דין כלל. אלא שיש לו כח
להאחו בה, מטעם שנשתתפה במלכות כדי
להמתיקה.

(דפו"י דף מ"ו ע"א)

(צו) וַאִישׁ כִּי יִמְרֹט רֵאשׁוֹ וּגְוִי. רַבִּי חֵיִיא פִתַּח וְאָמַר (ת) וְרֵאִיתִי אֲנִי שֵׁשׁ יִתְרוֹן לַחֲכָמָה מִן הַסְּכָלוֹת וּגְוִי, בַּכֶּמֶה אֶתֶר אֶסְתַּכְלֵנָא בְּמַלּוּי דְשַׁלְמָה מַלְכָּא,

מסורת הזהר

(ט) חלק ג' מה : ת) (קהלת ב).

אכלה ומחתה פיה

הסולם

מאמר

המלכות לקבל אור העליון. הרי שענין נחש הב' הנאחו בבינה, בכוונה ניתנה לו אחיזה זו, כדי שתועיל תשובה. והוא רק מוקש אל הנחש. וז"ש, **ברעותא דכלא**, ברצון הכל, דהיינו ברצון עליון, לא אשתכח לתתא, אלא בנין דאשתכח לעילא, כי כיון שנמצאת אחיות הנחש למעלה, המכשירה את החוטא לעשות תשובה, ע"כ נמצאת אחיות הנחש למטה, לגלות הצמצום א' במלכות כנ"ל, ואין פחד מה שאינו מועיל שם תשובה, והפגם ישאר לעולם, שהרי ודאי הוא שהנחש יעלה ויתאחו למעלה בבינה, והוא עצמו יבטל הפגם דצמצום א', כנ"ל, בסו"ה אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און. ואז תועיל תשובה, גם אין חשש, שמא לא יעלה הנחש להתאחו בבינה, כי כך הושם בטבע הנחש, להשתוקק תמיד לאחו במקום גבוה יותר, ואם נראה לו דרך להתאחו בבינה, ודאי הוא שיתאחו בה. ולעילא לא אשתכח אלא כד אשתכח לתתא, כי אם לא היה הנחש מגלה תחילה את הפגם דצמצום א' שיש במלכות, שלא לקבל אור, לא היה יכול הנחש הב' להתאחו בבינה ולפגום אותה, מחמת שיש לה צורת מלכות, בעוד שבמלכות עצמה לא נגלה הפגם, דילפינן דכלא תלייא האי בהאי, והאי בהאי, כי אם לא התה אחיות הנחש למעלה, הנותנת אפשרות של תשובה ותקון הפגם, לא היו נותנים מלמעלה אפשרות, שיתאחו הנחש למטה במלכות, ואם לא היתה מקודם לכן אחיות הנחש למטה לא יצויר כלל אחיות הנחש למעלה בבינה, כמבואר. הרי שזה תלוי בזה, וזה תלוי בזה.

האורות כי בכל מקום שנתגלתה נקודת מלכות דצמצום א', נסגרים כל האורות ואין מי שיפתחם. כי במלכות דצמצום א' אין תשובה מועילה, אלא רק במלכות דצמצום ב' (כנ"ל ויקרא אות דנ"ו).

ח"ש וע"ד כדי שתועיל תשובה כתיב, **כן דרך אשה מנאפת וגו' מאי מנאפת, מנאפת ממש, כי ענין גילוי נקודת דצמצום א' ע"י הנחש ואחיותו בה, המסלק את האורות דקדושה, נבחן, שהנחש הוא אשה מנאפת ממש. ודאי אכלה ומחתה פיה ואמרה וגו'. פירוש, כי קשה כאן, כיון שנחש הא' גילה נקודת צמצום א' שאינה משותפת בבינה, שמחמת זה נאבד ממנה, השיתוף דמדת הרחמים, שהוא בינה. א"כ, מאחר שנתפרדה השותפות בבינה, כבר אין בבינה צורת מלכות, וא"כ איך יוכל נחש הב' להטיל זוהמא בבינה, מחמת שיש לה צורת מלכות, שהם תרתי דסתרי. וע"כ מביא הכתוב של, **כן דרך אשה מנאפת**, שהוא הנחש הא', אכלה ומחתה פיה, אחר שפגם במלכות ונסתלקו אורותיה מחמת קלקול השיתוף דמדת הרחמים, הוא מוחה ומקנה פיו, כמו שלא עשה דבר, ואומר, לא פעלתי און, כדי שתשאר צורת שיתוף המלכות בבינה כמקודם קלוקל הנחש, ויוכל נחש הב' להתאחו בבינה, מכח שיש לה צורת מלכות.**

אמנם באמת ענין עליה זו של הנחש להתאחו בבינה, הוא מוקש אל הנחש, כמ"ש לעיל (וירא אות ק"ט ואות ק"י עש"ה). כי עתה שנאחו בבינה והנחש בעצמו ביטל הפגם דמלכות דצמצום א', ונקבע הפגם של החטא בבחינת המלכות דצמצום ב', נעשתה אפשרות לבטל הפגם על ידי תשובה, כי ע"י תשובה יורדת הארה מע"ב ס"ג דא"ק, המורידה את המלכות מבינה, והבינה נטהרה מן זוהמת הנחש. משא"כ אם לא היה נאחו בבינה, אז היה נשאר הפגם של נחש הא', דהיינו הגילוי של נקודת המלכות דצמצום א', שכח הצמצום רוכב על המלכות שאינה ראויה לקבל אור, ומבחינה זו לא שייכת תשובה, כי התשובה לא תבטל את הצמצום א' והמסך, המונע מן (דפו"י דף מ"ז ע"א)

מאמר שיש יתרון לחכמה על הסכלות (צו) וַאִישׁ כִּי יִמְרֹט רֵאשׁוֹ וּגְוִי: רַבִּי חֵיִיא פִתַּח וְאָמַר, וְרֵאִיתִי אֲנִי שֵׁשׁ יִתְרוֹן לַחֲכָמָה מִן הַסְּכָלוֹת וּגְוִי, בַּכֶּמֶה מְקוּמוֹת הַסְּתַכְלָתִי בְּדַבְרֵי שַׁלְמָה הַמֶּלֶךְ, וְהַסְּתַכְלָתִי בַּחֲכָמָה הַגְּדוּלָּה שְׁלוֹ, שְׁסַתֵּם דְּבַרְיוֹ בְּפָנִים בְּתוֹךְ הַיֵּכָל הַקְּדוֹשׁ, מִקְרָא זֶה יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל בּוֹ. לְמָה אָמַר, וְרֵאִיתִי אֲנִי, וְכִי שָׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם אֵינָם יוֹדְעִים וְאֵינָם רֹאִים זֹאת, הֲרֵי אֲפִילוֹ מִי שְׁלָא יָדַע חֲכָמָה מִימִי

ואשגחנא בחכמתא * סגיאה דיליה, ואסתים מלוי בגו, לגו היכלא קדישא. האי קרא אית לאסתכלא ביה, אמאי אמר וראיתי אני, וכי שאר בני עלמא לא ידעי ולא חמאן דא. אפילו מאן דלא ידע חכמתא מן יומי, ולא אשגח בה, ידע האי שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך. והוא שבח גרמיה ואמר ראיתי אני.

צו) אלא הכי תאנא, מאן חכים כשלמה א דבשבעה דרגין דחכמה אתקרי כגוונא דלעילא. שיתא יומין ב לעילא, שביעאה ג עלאה עלייהו. שיתא יומין לתתא, שביעאה עלייהו. שיתא דרגין לכורסייא, הוא על כורסייא, דכתיב, וישב שלמה על כסא יי למלך. שבעה כתרין דיומין לעילא, וכדין לקבליהון שבעה שמהן לשלמה. ד לאתחזאה ביה חכמתא קדישא. ובג"כ אתקרי שבע שמהן: שלמה. ידידיה. אגור. בן יקה. למואל, איתיאל, קהלת. צח) ואמר שבעה הבלים. ומה דאיהו חמא לא חמא ב"ג אחרא, וכד כנש חכמתא ואסתלק בדרגין דחכמתא, אקרי קהלת. ושבעה הבלין אמר, לקביל ז' כתרין דלעילא, ה וכל הבל קלא אתעביד מניה, ו ועלמא לא מתקיימא אלא בהבל.

צט) ותאנא משמיה דר"ש, הבל אפיק קלא ז ברוחא ומיא ח דביה, ולית

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

א) (ד"ה א כט) ויחי רכב צ"ג זהר חדש יא ט"ב א דשבעה. ב מוסיף אי לעילא. ג ל"ג עלאה. ד לאתחזאה. ה והכל. ו ל"ג ועלמא לא מתקיימא אלא בהבל. ז ורוחא. ח דכיא. של"ז עח ט"ב ש"ט.

מאמר

הסולם

שיש יתרון לחכמה על הסכלות

ז' הבלים. דהיינו הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל, שיש כאן ג' פעמים הבל. זב' פעמים הבלים שהם ארבעה. וביחד הם ז'. ומה שהוא ראה לא ראה אדם אחר, וכשאסף החכמה ונתעלה במדרגת החכמה נקרא קהלת. וז' הבלים אמר, כנגד ז' ספירות שלמעלה, וכל הבל נעשה ממנו קול, והעולם אינו מתקיים אלא בהבל. פי' ז' הבלים ה"ס ז"ס תחתונות דישסו"ת. ועיקרם הוא קו השמאל דישסו"ת, שמטרים ההכרעה מקו האמצעי המיוחד ימין ושמאל, נבחן הארת השמאל להבל וחלי רע. ורעות רוח. ואחר היחוד ע"י קו האמצעי, ה"ס ז' הבלים שמהם נאצל ז"א הנקרא קול (כנ"ל ויצא אות ט"ו בהסולם. ובפרשת בא אות קמ"ד עש"ה) ושמהם מתקיים העולם.

צט) ותאנא משמיה דר"ש וכו': ולמדנו בשמו של ר' שמעון, כי הבל שהוא קו שמאל, כנ"ל בסמוך, מוציא קול, ברוח ומים שבו, דהיינו בהתכללות קו ימין הנקרא מים, וקו אמצעי הנקרא רוח. ואין קול אלא בהבל

מימיו, ולא הסתכל בה, יודע זאת, שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך, והוא משבח את עצמו, ואמר, וראיתי אני.

צו) אלא הכי תאנא וכו': אלא כך למדנו מי חכם כשלמה, שבשבעה מדרגות של חכמה הוא נקרא, כעין של מעלה, דהיינו כנגד חג"ת נהי"מ דמלכות שה"ס חכמה תתאה, שהיא מדרגת שלמה. כי ששה ימים למעלה, חג"ת נהי" דז"א, ושביעי עליון עליהם שהוא בינה. ששה ימים למטה במלכות: חג"ת נהי"מ, ושביעי עליהם, שהוא בינה. שש מדרגות לכסא של שלמה, והוא על הכסא, שכתוב, וישב שלמה על כסא ה' למלך. שבעה כתרין, של ימים, דהיינו ז' ספירות חג"ת נהי"מ יש למעלה, וכן כנגדם ז' שמות לשלמה, כנ"ל, להראות בהם חכמה הקדושה, ומשום זה נקרא שבעה שמות, שהם, שלמה ידידיה, אגור, בן יקה, למואל, איתיאל, קהלת.

צח) ואמר שבעה הבלים וכו': ואמר (דפו"י דף מ"ז ע"א *) דף מ"ז ע"ב)

תזריע

לה

קלא אלא בהבל. ותאנא בשבעה הבלין אתקיימין עלאין ותתאין. * ותאני ר' יצחק, ת"ח. דעל הבל מתקיים עלמא, דאלמלא לא הוה הבל דנפיק מפומא, לא אתקיים ב"נ אפילו שעתא חדא.

ק) כגוונא דא אמר שלמה מלוי, דעלמא מתקיימא בהו, * דהאי * הבל דמתקיים ביה עלמא. והאי הבל דמתקיים ביה עלמא, * מהבלים דלעילא * קאתי, הה"ד הבל הבלים, הבל מהבלים דלעילא. וכל * מלוי הכי הוה. ובהבלים דלעילא כתיב, (א) כי על כל מוצא פי י"י יחיה האדם. מאי מוצא פי י"י. דא הבלים דלעילא.

קא) ותניא, וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות. * מן הסכלות ממש, אתי תועלתא לחכמתא, דאלמלא לא אשתכח שטותא בעלמא, לא אשתמודעא חכמתא ומלוי. ותאנא חיובא הוא על ב"נ דאוליף חכמתא, למילף * זעיר מן שטותא, ולמנדע לה. בגין דאתי תועלתא לחכמתא בגיניה. כמה דאתיא תועלתא לנהורא מחשוכא, דאלמלא חשוכא לא אשתמודע נהורא. ולא * אתיא תועלתא לעלמא מניה.

קב) תנא שיש יתרון לחכמה, לחכמה סתם. דאמר ר' שמעון לרבי אבא, תא חזי רזא דמלה, לא נהיר חכמתא דלעילא, ולא אתנהיר, אלא בגין שטותא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ב) (דברים ה) יתרו עז צ"נ.

ט ותניא; ותני. י בהאי. כ עלמא. ל בהבלים. מ אחי.
נ מלה. ס מוסיף כלומר מן. ע ל"ג זעיר. פ אתחזי.

מאמר

הסולם

שיש יתרון לחכמה על הסכלות

מן הסכלות ממש באה תועלת לחכמה. כי אם לא היה נמצאת שטות בעולם, לא היה נודעת חכמה ודבריה. ולמדנו חוב הוא על האדם שלמד חכמה שילמוד מעט מן שטות ולדעת אותה, משום שבא תועלת לחכמה בשבילה, כמו שיש תועלת אל האור מן החשך, שלולא החשך לא היה נודע האור ולא בא לעולם תועלת ממנה.

קב) תאנא שיש יתרון וגו': למדנא, שיש יתרון לחכמה. היינו חכמה סתם, שכולל הן חכמה עליונה, והן חכמה שבעולם הזה. כי אמר, ר' שמעון לר' אבא, בוא וראה סוד הדבר, החכמה שלמעלה אינה מאירה ואינה מוארת, אלא בשביל שטות שנתעורר ממקום אחר, ולולא שטות הוה, לא היה האור והגאות הגדולה והיתרה, ולא היה נראה תועלת החכמה, ומשום השטות האירה החכמה יותר ומאירים לה יותר, ז"ש, שיש יתרון לחכמה. לחכמה סתם, בין למעלה ובין למטה, מן הסכלות סתם

בהבל, ולמדנו שבז' הבלים, שהם חג"ת נהי"מ דישטו"ת, מתקיימים העליונים שהם ז"ן, ותחתונים, שהם דרי ב"ע. ולמד ר' יצחק, בוא וראה שעל הבל מתקיים בו העולם, כי אם לא היה הכל יוצא מפיו של אדם, לא היה יכול להתקיים אפילו שעה אחת.

ק) כגוונא דא אמר וכו': כעין זה, שהאדם אינו יכול להתקיים בלי הבל פיו, אמר שלמה, דבריו שהעולם מתקיים בהם, ואמר, שעל ידי הבל הזה מתקיים העולם, והבל הנה שמתקיים בו העולם בא מהבלים שלמעלה. ז"ש הבל הבלים. דהיינו הבל מהבלים שלמעלה. וכל דבריו כך היה. ובהבלים שלמעלה כתוב, כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם. מהו מוצא פי ה', זה הוא הבלים של מעלה. דהיינו ז"ס תחתונות דישטו"ת (כנ"ל באות צ"ז).

קא) ותניא וראיתי אני וכו': ולמדנא, וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות. (דפו"י דף מ"ז ע"ב)

דאתער מאתר אחרא, ואלמלא האי, נהירו ורבו סגיא ויתיר לא ז הוה, ולא אתחזיא תועלתא דחכמתא. ובגין שטותא אתנהיר יתיר, ונהירין ליה יתיר, הה"ד שיש יתרון לחכמה, לחכמה סתם, מן הסכלות סתם. וכך לתתא, אלמלא לא הוה שטותא שכיח בעלמא, לא הוי חכמתא שכיח בעלמא.
 קג) והיינו דרב המנונא סבא, כד הוו ילפין מניה חברייא רזי דחכמתא, הוה פ מסדר קמיייהו פרקא דמלי דשטותא, בגין דייתי תועלתא לחכמתא בגיניה. הה"ד ג) יקר מחכמה ומכבוד סכלות מעט, משום דהיא תקונא דחכמתא, ויקרא דחכמתא. ועל דא כתיב, ולבי נוהג בחכמה ולאחוז בסכלות.
 קד) רבי יוסי אמר יקר מחכמה ומכבוד, ה כלומר יקרא דחכמתא ונוי דילה, ויקרא דכבוד דלעילא, מאי היא. סכלות מעט. זעיר דשטותא ט אחזי וגלי יקרא דחכמתא וכבוד דלעילא, יתיר מכל ארחין דעלמא.
 קה) כיתרון האור מן החשך, תועלתא דנהורא לא ת אתיא אלא מן

חלופי גרסאות	מסורת הזהר
ז להוי. ק מדכר. ר ל"ג כלומר. ש אחי. ת אתחזי.	ג) (קהלת ז).

מאמר	הסולם	שיש יתרון לחכמה על הסכלות
<p>סתם, בין למעלה ובין למטה. כי כך הוא למטה, אם לא היתה נמצאת שטות בעולם, לא היתה נמצאת חכמה בעולם.</p> <p>קג) והיינו דרב המנונא וכו': והיינו, שרב המנונא סבא, כשלמדו ממנו החברים סודות החכמה, היה מסדר לפנייהם פרקים של דברי שטות, כדי שתבא תועלת לחכמה בשבילם, ז"ש, יקר מחכמה ומכבוד סכלות מעט. משום שהסכלות היא תקון החכמה, ויקר החכמה וע"כ כתוב, ולבי נוהג בחכמה ולאחוז בסכלות.</p> <p>קד) ר' יוסי אמר וכו': רי"א, יקר מחכמה ומכבוד, כלומר, היקר של החכמה והיופי שלה, ויקר הכבוד של מעלה, שהוא המלכות, מה היא. הוא סכלות מעט, כי מעט סכלות מראה ומגלה יקר החכמה והכבוד של מעלה, יותר מכל דרכי העולם.</p> <p>קה) כיתרון האור מתוך החשך: כי תועלת האור אינה באה אלא מתוך החשך. תקון הלבן מה הוא. שחור, כי לולא השחור לא היה מושג הלבן, ומשום שיש שחור, מתעלה הלבן ומתכבד. א"ר יצחק משל למתוק ומר, שאין איש יודע טעם מתיקות, מטרם שטועם טעם מר. מי עושה לזה שיהיה טעמו מתוק, הוי אומר זה המר. כי הדברים שיש (דפו"י דף מ"ו ע"ב)</p>	<p>ביניהם יחס הפיכות, הרי האחד מגלה את חברו, שכן בלבן ושחור, ובאור וחשך, ובחולה ובריא, כי אם לא היה חולה בעולם לא היה שום מושג להשם בריא. וכו' עד"ז. והיינו שכתוב גם את זה לעומת זה עשה האלקים, וכתוב, טוב אשר תאחז בזה וגם מזה אל תנח ידך.</p> <p>ביאור המאמר. כי הקשה (באות צ"ו) מה משמיענו בזה שלמה המלך, בהכתוב, וראיתי אני שיש יתרון לחכמה על הסכלות כיתרון האור מן החשך, כי מי אינו יודע זה. וכדי לתרץ זה הביא ביאור ו' הבלים שאמר בקהלת, שיש בהבל ב' בחינות, א' בהיותו בבחינת קו שמאל בלי יחוד עם הימין, ואע"פ שאז מאיר בו ג"ר דחכמה, מ"מ נבחן הבל הזה, להבל וחולי רע, להבל ורעות רוח. כי בהיותו נפרד לעצמו בלי ימין, הרי הוא חכמה בלי חסדים, שאז הוא חשך ולא אור, ולא עוד אלא שנמשכים משם דינים קשים. וע"כ נבחן להבל וחלי רע. בחינה ב' הוא בהיותו מיוחד עם הימין ע"י קו האמצעי, המכריע בין ימין ושמאל, שהימין שהוא חסדים, יאיר ממעלה למטה, והשמאל שהוא חכמה, יאיר ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) שהוא ו"ק דחכמה, שאז מתלבשת החכמה דשמאל בחסדים שבימין. והנה מכאן יוצאים</p>	<p>כ</p>

חשוכא. א תקונא דחוורא מאי היא. אוכמא, אלמלא אוכמא לא אשתמודע חוורא, ובגין אוכמא, אסתליק חוורא ואתיקר. אמר ר' יצחק, משל למתוק

חלופי גרסאות

א מוסיף ולעולם תקונא. ב אשתכח.

מאמר **הסולם** שיש יתרון לחכמה על הסכלות

שהימין יאיר מלמעלה למטה, והשמאל, שהוא חכמה יאיר ממטה למעלה, שההארה שממטה למעלה היא הארת ו"ק דחכמה. והיא מחוסרת ג"ר. ונתבאר לעיל בהשוואה הג' מחכמה לאור, אשר במקום שחסר חכמה שם יש סכלות, כמו במקום שחסר האור שיש שם חשך. נמצא עתה אחר יחוד קו שמאל עם הימין שיש בשמאל סכלות, דהיינו במקום חסרון הג"ר. ונמצא שמקודם יחודו עם הימין, אע"פ שלא היה מאיר, מ"מ מציאות החכמה שהיתה או בקו שמאל, כנ"ל בהשוואה ב', היתה במציאות הזו בלי שום סכלות, כי אז היה הקו שמאל בג"ר דחכמה. משא"כ עתה, שחסר ג"ר דחכמה, הרי יש כנגד זה סכלות. והבן היטב.

ו"ש (באות ק"א) מן הסכלות ממש אתי תועלתא לחכמתא, דאלמלא לא אשתכח שטותא בעלמא, לא אשתמודעא חכמתא ומלוי, כי חסרון ג"ר דחכמה שנעשה אחר יחוד ימין ושמאל, נבחן לסכלות, אמנם מן הסכלות הזאת נתגלתה הארת החכמה אל העולמות, כי מקודם היחוד, שהיתה בלי סכלות, היתה החכמה חשך ולא היתה מאירה, אבל עתה מאירה החכמה בכל השלמות מחמת הסכלות, דהיינו מחמת שנתמעטה מג"ר, ויכולה להתיחד עם החסדים שבימין, הרי שהסכלות, שהיא חסרון הג"ר, מגלה את הו"ק דחכמה שתאיר בכל השלמות. ואם לא היתה נמצאת הסכלות, לא היתה נמצאת החכמה.

ו"ש (באות ק"ב) רזא דמלה לא נהיר חכמתא דלעילא ולא אתנהיר, אלא בגין שטותא דאתער מאתר אחרא. כי אם לא נתעוררה הסכלות ממקום אחר, דהיינו ממיעוט הג"ר, אלא שהיו נשארות ג"ר דחכמה בקו שמאל, ולא היה מתיחד עם הימין, הרי אז אין החכמה מאירה, והיא חשך. וז"ש, ואלמלא האי, נהירו ורבו פגיא ויתיר לא הוה, ולא אתחזיא תועלתא דחכמתא שלא היו מתגלים כל אלו המוחין הגדולים אל העולמות. וז"ש חיובא על בר נש דאוליה חכמתא, כלומר שחוב הוא על האדם הממשיך חכמה עליונה, למילף זעיר מן שטותא ולמנדע לה. דהיינו שימשוך ידו להמשיך מג"ר דחכמה, ואע"פ

כל המוחין דזו"ן ובי"ע, וכל העולמות מתקיימים מן הבל הזה. (כמ"ש ר"ש באות צ"ט) הבל, שהוא שמאל, אפי"ק קלא, שהוא מוחין דז"א, ברוחא ומיא, דהיינו בהתכללותו בקו אמצעי שהוא רוח, ובקו ימין שהוא מים. ותאנא, בז' הבלים, שהם ז"ס דישסו"ת, שכל אחת כלולה מהבל ורוח ומים, אתקיימין עלאין ותתאין, כי כל המוחין של העליונים שהם זו"ן, והתחתונים שהם בג' עולמות בי"ע יוצאים מהבלים האלו. ונתבאר מזה, שאע"פ שבהיות הקו שמאל לבדו יש לו ג"ר דג"ר, אינו מאיר אז כלום, אלא להיפך, שהוא הבל וחלי רע, ובשעה שמתיחד עם הימין, אע"פ שנתמעט מחמת זה ל"ק דחכמה, והוא מחוסר ג"ר דחכמה, הנה כל העולמות מתקיימים ממנו. עי' לעיל כל ההמשך.

ו"ש, וראיתי אני שיש יתרון לחכמה על הסכלות כיתרון האור מתוך החשך. ובג' דברים דומים החכמה והסכלות, לאור וחשך. א) כמו שאם לא היה חשך לא היה שום יתרון בהאור, ולא היה מושג כלל לכנהו בשם זה, כך לולא הסכלות, לא היה שום יתרון בחכמה, שנכנהו בשם זה. אלא להיפך, שהיינו קוראים אותו, הבל וחלי רע. ב) שאע"פ, שבלי החשך לא היה לנו שום מושג באור, אין זה אומר, שהאור לא היה בלעדו מציאות ממש, אלא שלא היה לנו למושג בפני עצמו. לגדרהו בשם, כך החכמה אע"פ שבלי הסכלות לא היתה מושגת, אין זה אומר שלא היתה או מציאות החכמה כל עיקר, אלא אדרבה, שאז החכמה נמצאת, כשהיא בלי סכלות לגמרי, כי אז מאירים הג"ר דחכמה, כמ"ש לפנינו, אלא לא היתה אז מושגת להגדרה בשם חכמה. ג) כמו שבמקום שאין אור, שם הוא חשך, כן במקום שאין חכמה, שם הוא סכלות.

ובזה יובן לנו כל המאמר. כי הבאנו לעיל שמטרים שקו שמאל נתיחד בימין, יש לו ג"ר דחכמה, אלא שאינם מאירים, והם בבחינת הבל וחולי רע. ורק אח"כ שנכלל עם קו ימין ע"י קו האמצעי, הוא נשלם, וכל המוחין שבעולמות נמשכים ממנו, אלא שאובד הג"ר דחכמה, מחמת הכרעת קו האמצעי, (דפו"י דף מ"ו ע"ב)

במר, דלא ידע אינש טעמא דמתיקא, עד דטעים מרירא, מאן עביד להאי מתיקא. הוי אומר האי מרירא. והיינו דכתיב (ד) גם את זה לעומת זה עשה האלהים. (וכתיב * (ה) טוב אשר תאחזו בזה וגם מזה אל תנח ידך.

(קו) תאנא בכמה דרגין אתקרי ב"נ: אדם, גבר, אנוש, איש. גדול שבכלם אדם. ג דכתיב, (ו) ויברא אלהים את האדם בצלמו. וכתיב (ז) כי בצלם אלהים עשה את האדם. ולא כתיב, גבר, אנוש, איש. א"ר יהודה, אי הכי, והא כתיב (ח) אדם כי יקריב מכם קרבן ליי'. ד מאן בעי למקרב קרבנא. מאן דאיהו חטאה ה וכתיב אדם.

(קז) אמר ר' יצחק ת"ח, קיומא דעלמא דעלאין ותתאין, הוא קרבנא. נייחא דקב"ה. ומאן ו אתחזי למקרב קמיה האי נייחא, הוי אומר ז האי אדם, ח דיקרא מכלא. א"ל אי הכי, הא כתיב, אדם כי יהיה בעור בשרו וגו', והיה בעור בשרו לנגע צרעת. אמר ליה, להאי בעי קב"ה לדכאה יתיר מכלא, דמאן דאיהו בדרגא עלאה דכלהו, לא ט ליתיב הכי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ד) (קהלת ז) שמות פה צ"ל. ה) (שם). ו) (בראשית א) (קסה"ז קפא צ"א. ז) (שם ט) שמות קיד צ"מ. ח) (ויקרא א) יתרו קד צ"ח.

ג מוסיף משום דכתיב. ד מוסיף ולא גבר אנוש איש, מאן. ה ל"ג וכתיב אדם. ו יתחזי. ז ל"ג האי ח יקרא. ט יתיב.

הסולם

אדם איש

מאמר

אשר תאחזו בזה, דהיינו בחכמה, וגם מזה אל תנח ידך, שתאחזו גם בסכלות של חסרון הג"ר דחכמה.

(קו) תאנא בכמה דרגין וכו': למדנא, בכמה מדרגות נקרא בן אדם. שנקרא, אדם, גבר, אנוש, איש. הגדול שבכולם הוא אדם. שכתוב, ויברא אלקים את האדם בצלמו. וכתוב, כי בצלם אלקים עשה את האדם, ולא כתוב, גבר, אנוש, איש. אר"י, אם כן, הרי כתוב, אדם כי יקריב מכם קרבן לה'. מי צריך להקריב קרבן, היינו רק מי שהוא חוטא, שהוא מדרגה גרועה, ועכ"ז כתוב אדם.

(קז) אמר ר' יצחק וכו': אר"י, בוא וראה, הקיום של העולם, של העליונים ושל התחתונים הוא קרבן, שהוא נחת של הקב"ה, ומי ראוי להקריב לפניו נחת הוה, הוי אומר, שהוא האדם, היקר מכל, דהיינו שהוא יקר מגבר, אנוש, איש. אמר לו, אם כן, הרי כתוב, אדם כי יהיה בעור בשרו וגו' והיה בעור בשרו לנגע צרעת, ועכ"ז נקרא אדם. אמר לו, לזה, צריך הקב"ה לטהר אותו יותר מכל אחר, כי מי שהוא במדרגה עליונה על הכל, דהיינו אותו שנקרא אדם, לא ישב כך בלי טהרה.

ואע"פ שמתגלה סכלות במקום חסרון החכמה, הנה כנגד זה, נמצא לומד החכמה מן הסכלות הזאת, כלומר שהחכמה שמשגיג הוא מכח הסכלות הוה שאינו נוגע בו, כנ"ל, וע"כ אינו נחשב לסכלות ממש, אלא לזעיר מן שטותא, המספיק ללמוד ולדעת החכמה המאירה. וז"ש, והיינו דרב המנונא סבא, כד הוה ילפין מניה חבריא רזו דחכמתא, דהיינו שהיו לומדים ממנו איך להמשיך החכמה המאירה, הוה מסדר קמייחו פרקא דמלי דשטותא, כגון דייתי תועלתא לחכמתא בניניה, שהיה מסדר להם, שלא ימשיכו החכמה בפרקי ג"ר דחכמה, אשר הסכלות מתגלה אז בפרקים ההם, ולימד אותם שמסכלות הוה יבא תועלת לחכמה המאירה. כנ"ל. הח"ד יקר מחכמה ומכבוד סכלות מעט. כי כל עוד שהאירו הג"ר דחכמה, ולא היתה סכלות מעט, הרי היתה החכמה בבחי' הבל ורעות רוח, בלי חכמה ובלי כבוד, ועתה אחר שנתחד השמאל עם הימין, אע"פ שיש סכלות מעט מחמת חסרון ג"ר דחכמה, הנה בשביל זה היא מאירה ברוב פאר והדר, שהמשיגה זוכה לחכמה וכבוד. וע"ד כתיב, ולפי נוחג בחכמה, היינו בוי"ק דחכמה. ולאחזו בסכלות, היינו שלא להמשיך הג"ר דחכמה. וז"ש, טוב (דפויו דף מ"ז ע"ב * דף מ"ח ע"א)

קח) ובגין כך כתיב באדם, והובא אל הכהן. ובא לא כתיב, אלא והובא, דכל מאן דחמי ליה, אתחייב. ביה לאקרובי קמי כהנא, דדיוקנא קדישא לא כ ליתיב הכי. וכתיב איש או אשה כי יהיה בו נגע וגו', ואיש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות וגו', ולא כתיב בהו והובא.

קט) אמר ליה, ל והא כתיב ט) והאיש משה, י) מ כי זה משה האיש, אמאי לא אקרי אדם. אמר ליה משום דאקרי עבד למלכא, דכתיב כ) לא כן עבדי משה. ל) משה עבדי. ואוף הכי אקרי איש לגבי אדם דלעילא. אמר ליה אי הכי, והא כתיב ט) יי איש מלחמה, ולא כתיב אדם. א"ל ט) סוד יי ליראיו. א"ל אי הכי אנא נ בנייהו ט) יתיב בכלא, ובאתר דא לא זכינא.

קי) א"ל זיל לרבי אבא, דאנא אוליפנא מניה על מנת דלא לגלאה. אזל לגבי דרבי אבא, אשכחיה דהוה דריש ואמר, ע אימתי אתקרי שלימותא פ דכלא, כד יתיב קב"ה בכורסייא. ועד דלא יתיב בכורסייא, לא אשתכח שלימותא. דכתיב ט) ועל דמות הכסא דמות אדם עליו מלמעלה, משמע דכתיב אדם, דהוא כללא, ושלימותא דכלא. אמר ר' יהודה, בריך רחמנא דאשכחית לך בהאי. א"ל אי הכי הא כתיב ט) יי איש מלחמה, ולא כתיב אדם. א"ל יאות שאלת.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט) (במדבר יב) חלק ג' קנג : רה : רסא : רפב : י ליה. כ יתיב. ל אי הכי. מ ל"ג כי זה משה האיש. תקוני זהר בהקדמה א : ה : זהר חדש מה ט"ד נ בנייהו. ט אתיבו. ע אמאי. פ דלעילא. שכ"א תקונים חדשים קכ ט"א שמ"ב. י) (שמות לב) ויחי לה צ"א. כ) במדבר יב) שמות כ צ"י. ל) (יהושע א) חלק ג' רפ. מ) (שמות טו) נח ז צ"ד. נ) (תהלים כה) ב"א קמג צ"ג. ס) (יחזקאל א) נח צו צ"ג זהר חדש יד ט"ג של"ד שלי"ח תקונים חדשים צג ט"ג של"ד. ט) (שמות טו) לעיל אות קט צ"מ.

מאמר

הסולם

אדם איש

ה' ליראיו. אמר לו. א"כ, אני יושב ביניהם לגמרי, כלומר, שהוא מיראי ה', ובמקום הזה לא זכיתי להבין.

קי) א"ל זיל לר' אבא וכו' : אמר לו לך לר"א, כי אני למדתי ממנו על מנת שלא לגלות. הלך לר' אבא. מצאו שהיה דורש ואומר, מתי נקרא שלמות הכל, בשעה שהקב"ה יושב על הכסא. שהוא מלכות, ומטרם שיושב על הכסא. דהיינו נוטרם שמתחבר עם המלכות, לא נמצא שלמות. שכתוב, ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, ומשכתוב, אדם, בשעה שיושב על הכסא. משמע, שהוא בשלמות, כי השם אדם הוא כלל, מדי פנים שבנורכבה, שכתוב, ודמות פניהם פני אדם, והוא שלמות הכל. אמר לו ר' יהודה ברוך ירחמן שמצאתי אותך בזה. אמר לו א"כ, הרי כתוב ה' איש מלחמה, ולא כתוב אדם, אמר לו, יפה שאלת.

קח) ובגין כך כתיב וכו' : ומשום זה כתוב, באדם, והובא אל הכהן. ובא אל הכהן לא כתוב, אלא והובא, שיורה, שכל מי שרואה אותו, מחויב להקריב אותו לפני הכהן, כדי שהצורה הקדושה, של אדם, לא תשב כך. וכתוב, איש או אשה כי יהיה בו נגע וגו', איש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות וגו', ולא כתוב בהם והובא, אלא באדם בלבד, כתוב, והובא, מפני חשיבותו.

קט) אמר ליה והא וכו' : אמר לו הרי כתוב, והאיש משה. כי זה משה האיש. למה לא נקרא אדם. אמר לו, משום שנקרא עבד אל המלך, שכתוב, לא כן עבדי משה, משה עבדי. ובערך הזה, נקרא ג"כ איש אל אדם העליון, שהוא ז"א, בהויה דאלפין שהוא בגימטריא אד"ס. אמר לו א"כ והרי כתוב, ה' איש מלחמה, ולא כתוב אדם. אמר לו, סוד (דפו"י דף מ"ח ע"א)

קיא) ת"ח, התם לא אשתכח שלימותא דכלא, ובגיני כך אקרי איש. אבל הכא, שלימותא דכלא, וכללא דכלא, בגין כך אקרי אדם. קארי עליה ⁹ טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף.

קיב) תו אמר ליה, כתיב ¹⁰ אדם ובהמה, ולא כתיב איש ובהמה. אמר ליה ולא. והכתיב ¹¹ למאיש ועד בהמה. ¹² אבל מה דכתיב אדם ובהמה, כמה דכתיב ¹³ מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר יוצא בקיר. אורחיה דקרא הוא, דנקיט עלאה מכלהו, ונמיך מכלהו. אוף הכא עלאה דכלא, ¹⁴ אדם, ונמיך מכלא בהמה.

קיג) אמר ליה והא כתיב ¹⁵ ואדם אין לעבוד את האדמה. א"ל, תא חזי, דכל מה די בעלמא לא הוי אלא בגיניה דאדם, וכלהו בגיניה מתקיימי, ¹⁶ ולא אתחזיאו בעלמא, וכלהו אתעכבו עד דייתי ההוא דאקרי אדם. הה"ד, ¹⁷ וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וגו'. טרם: עד לא, כתרגומו. משום דדיוקנא עלאה לא ¹⁸ אתחזי, הה"ד ואדם אין, כלומר, כלהו אתעכבו בגיניה דהאי דיוקנא, עד דאתחזי. ובג"כ לא ¹⁹ אתברי האי דיוקנא, אלא בדיוקנא ²⁰ דאתחזי ליה, הה"ד ²¹ וייצר יי' אלהים את האדם, בשם מלא. כמה דאוקימנא, דאיהו שלימותא דכלא, וכללא דכלא.

קיד) תאנא, בששי נברא אדם, בשעה שנשלם הכסא. ונקרא כסא, דכתיב ²² שש מעלות לכסא. ולפיכך נברא האדם בששי, שהוא ראוי לישב על

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

9) (תהלים קיט) וזה חדש כס ט"א שמ"ג. לה ט"א ש"י. צ) (שם לו) שמות ק צ"ע. ק) (שמות יא) בשלח קכב צ"פ. ר) (מ"א ה) חלק גי נג. ש) (בראשית ב) וירא א צ"ב. ת) (שם) וירא א צ"ב. א) (שם) לעיל א) (שם) וירא א צ"א. ב) (מ"א י) שמות עז צ"ק.

מאמר

הסולם

אדם איש

והרי כתוב, ואדם אין לעבוד את האדמה. ואיזה חשיבות יש כאן שמזכיר השם אדם. א"ל בוא וראה, כל מה שיש בעולם לא היה אלא בשביל האדם, והכל מתקיים בשבילו. ע"כ לא נראו בעולם והכל נעכב, עד שבא אותו הנקרא אדם. ז"ש וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וגו', טרם פירושו עד לא, כתרגומו, משום שצורה עליונה, שנקראת אדם, לא נראתה. ז"ש ואדם אין לעבוד את האדמה. כלומר הכל נתעכב בשביל אותה הצורה עד שנראתה. ומשום כך, לא נבראה צורה זו, אדם, אלא בצורה הראויה לו. ז"ש וייצר ה' אלקים את האדם, בשם מלא, כמו שהעמדנו, שהשם אדם הוא שלמות הכל וכלל הכל.

קיד) תאנא בששי נברא וכו': למדנו ביום ששי נברא האדם, שהוא מרכבה לאדם העליון ז"א, בשעה שנשלם הכסא, שהוא המלכות

קיא) ת"ח התם לא וכו': בוא וראה, שם על היס לא נמצא שלמות הכל, משום שנעשה דין במצרים, ומשום זה כתוב, איש. אבל כאן, כשיושב על הכסא, הוא שלמות הכל וכלל הכל משום זה נקרא אדם. קרא עליו ר' יהודה טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף. קיב) תו אמר ליה וכו': עוד אמר לו. הרי כתוב, אדם ובהמה ולא כתוב איש ובהמה. אמר לו, ולא כתוב איש, והרי כתוב, למאיש ועד בהמה. אבל מה שכתוב אדם ובהמה, הוא כמו שכתוב, מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר יוצא בקיר. שכן דרך הכתוב לאחוז העליון מכולם והנמוך שבכולם. אף כאן העליון שבכולם הוא אדם, והנמוך שבכולם היא בהמה.

קיג) א"ל והא כתיב וכו': אמר לו, (דפו"י דף מ"ח ע"א)

הכסא. ב ותאנא כיון דנברא אדם אתתקן כלא, ג וכל מה דלעילא ותתא, וכלא אתכליל באדם.

קטו) תניא א"ר יוסי, כתיב ג) ודמות פניהם פני אדם, כללא ד דכלא, וכלא כלילן בהאי דיוקנא. א"ר יהודה והא כתיב ט) ופני אריה אל הימין לארבעתם, ופני שור * מהשמאל לארבעתן, אמר ליה ה כלא אפי אדם הו, ובהווא דיוקנא דאדם, אתחזיין כל גוונין וכל דיוקנין. כמה דתנינן אנפוי אנפי נשרא, ו לא ז דהוא נשרא, אלא דאתחזי בדיוקנא דאדם, משום דכליל כל גוונין וכל דיוקנין.

קטז) א"ר יצחק, ת"ח, כל מאן דאיהו תחות שולטני דאדם, אתקרי איש. משום דאתתקן ח בגוונא דאדם, מדרגא אחרא דהוה ביה בקדמיתא. דתניא ברזא עלאה בספרא דצניעותא, כד אתברי אדם, נחת בדיוקנא קדישא עלאה, ונחתו עמיה תרין רוחין, מתרין סטרין, מימינא ומשמאלא, כללא דאדם. ורוחא דימינא, אתקרי נשמתא קדישא, דכתיב ה) ויפח באפיו נשמת חיים. ורוחא דשמאלא, אתקרי נפש חיה, והוה אזיל ונחית מעילא לתתא, ולא אתיישבא בהדי אחרא.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ג) (יחזקאל א) ב"א פה צ"א. ד) (שם) ב"א פה צ"א. ה) (בראשית ב) משפטים ה צ"ל. ב ל"ג ותאנא. ג כל ד כלא. ח כלפי ; כל ; ל"ג כלא. ו ל"ג לא דהוא נשרא ; וכו'. ז דהוה. ח בניניה. ט נחתו.

מאמר

הסולם

אדם איש

לארבעתם. ופני שור מהשמאל לארבעתן. הרי שיש צורות אריה ושור גם כן. אמר לו הכל פני אדם היו, ובצורה זו של אדם, נראים כל הגוונים וכל הצורות. כמו שלמדנו, פניו פני נשר, לא שהוא נשר, אלא שנראה בצורת אדם צורת נשר, ועקרו הוא צורת אדם, משום שפני אדם כולל כל הגוונים וכל הצורות.

המלכות, שנקרא כסא, שכתוב שש מעלות לכסא, שהם חג"ת נה"י, דמלכות הנקראת כסא. ולפיכך נברא האדם בששי, שכבר נשלמו שש הספירות חג"ת נה"י, שהוא אדם העליון, ראוי לישוב על הכסא, ולמדנו, כיון שנברא אדם נתתקן הכל, וכל מה שלמעלה, דהיינו ז"א ומלכות, ושלמטה, והכל נכלל באדם.

קטו) א"ר יצחק וכו' : אר"י, בוא וראה, כל שהוא תחת שליטתו של אדם, נקרא איש. משום שנתתקן באפן של אדם, ממדרגה אחרת שהיתה בו תחילה שהיא מדרגת ו"ק, שהיתה לאדם בטרם שהשיג הג"ר, כי למדנו בסוד עליון בספרא דצניעותא, (אות נ"א) כאשר נברא האדם, ירד בצורה עליונה קדושה, וירדו עמו ב' רוחות מב' צדדים, מימין ומשמאל שהן כלל האדם, ורוח הימין נקרא נשמת הקדושה, שכתוב, ויפח באפיו נשמת חיים. ורוח השמאל נקרא נפש חיה, והיה הולך ויורד ממעלה למטה לגן עדן, והנשמה שמינין לא נתישבה עם האחר שמשמאל, כלומר, שחטא בעצה"ד והפריד הימין מן השמאל.

פירוש. מטרם שנברא אדם הראשון, היו ז"א ומלכות אב"א בלי חיבור, וביום הששי אחר שנשלמו הו"ק ונולד האדם גרם במעשיו שז"א ומלכות ישובו פב"פ ויתחברו. וז"ש ולפיכך נברא האדם בששי, אחר שנשלמו ו"ק דו"א, שאז ראוי הו"א לישוב על הכסא, דהיינו, שאז אפשר לאדם שיחזיר ז"א ומלכות פב"פ ויתחברו, מה שלא היה אפשר לפני יום הששי, שעוד לא נשלמו הו"ק עצמם, לא בז"א ולא במלכות.

קטו) תניא א"ר יוסי וכו' : למדנו, אר"י, כתוב, ודמות פניהם פני אדם, היינו שפני אדם הוא כלל הכל, וכל ג' פנים, אריה שור נשר, כלולים בצורה זו של פני אדם. אמר ר' יהודה, והרי כתוב, ופני אריה אל הימין (דפריי דף מ"ח ע"א *) דף מ"ח ע"ב)

קיו) כד הוה עייל · שבתא, כ והוה חב אדם, ל אתעבידו מההוא רוחא
 ס שמאלא, בריין מתפשטן בעלמא, ולא אסתיימו גופא דלהון. ואתחברו בהאי
 גופא נ דאדם, בדכורא ונוקבא, ואתילידו בעלמא. ואלין אקרון נגעי בני אדם.
 תנא, עלאין מנייהו דלא אתדבקו לתתא, ותליין באוירא, ושמעין מה דשמעין
 מלעילא. ומנייהו ידעין ס אינון אחרנין לתתא.

קיח) תנא, מן ג] בוצינא דקרדינותא, נפקין תלת מאה ועשרים וחמש
 ניצוצי, מתגלפין ומתאחדן כחדא ע מסטרא דגבורה, פ דאקרון גבורות,
 ז ומתלכדן כחדא, ואתעבידו ק חד. וכד עיילין אלין בגופא, אקרי ר איש. ו דא
 דתנינן איש תם וישר איש צדיק, ואיש דהכא, איש מלחמה כתיב, דכלא כליק
 דינא, וכלא חדא. א"ר יהודה אמאי. לא הוה ת בידיה. א אתו שאילו קמיה דר"ש,
 אמר לון, תו קשיא, דהא תנינן כתיב ו ד לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת,
 ותנינן מאן איש ב דא חסד, והכא אמריתו דהוא דינא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ו) (שם) ב"א רח צ"ב. י לשבחא. כ ל"ג והוה. ל אהנגידו. מ ל"ג שמאלא.
 נ ל"ג דאדם. ס ל"ג אינון אחרנין. ע בסטרא. פ דאתקרון. צ ל"ג ומתלכדן; ו מתחברו. ק מוסיף חד גופא.
 ר מוסיף ולא איש. ש ל"ג דא; דהא תנינן; ת תנינן ול"ג דא. ת מוסיף בידיה דר' יצחק. א מוסיף או אתו.
 ב זה.
 דרך אמת ג] ניצוצ החזק כמבואר בפ' בראשית ד' טו ע"א.

אדם איש

הסולם

מאמר

כי מאיש לקחה זאת, ולמדנו, מהו איש, זה
 חסד. וכאן אמרתם שהוא דין.
 ביאור הדברים. כי מדבר כאן מתקון
 פרצוף הקטנות דו"א. ונודע, כי כל הפרצופים
 שבעולמות נבררו ונעשו מכלים וניצוצים של
 ז' מלכים דנקודים שנשברו, שבכללם יש בהם
 ש"כ בחינות המכונים ש"כ ניצוצים, כמו
 שנתבאר זה היטב לעיל (ויקהל אות תצ"ב,
 בהסולם, ע"ש) וכן כל פרט קטן הנברר מהם,
 כלול מכולם, ומספרו ג"כ ש"כ ניצוצים. וכיון
 שהשבירה היתה מחמת מלכות דמדת הדין
 שנתערבה בהם, ע"כ נבחנום כולם שהמלכות
 דמדת הדין רוכב עליהם. וכדי לתקן אותם
 שיהיו ראויים לקבל אור, צריכים להמתיק
 מלכות זו בכינה, שהיא מדת הרחמים. וע"כ
 נמשכים להם ה' ניצוצים מחג"ת נ"ה שבכינה,
 שהם בחינת הקטנות של הבינה, כדי שיהיו
 ראויים אח"כ לקבל גם הגדלות מן הבינה.
 ובאלו מתתקנים פרצוף הקטנות של ז"א.
 ונודע, שכל פרצוף תחתון מתתקן בפרצוף
 העליון ממנו. ונמצא שאלו ש"כ ניצוצים דו"א
 נתהקנו בכינה.

קיו) כד הוה עייל וכו': כשנכנס
 השבת, והאדם כבר חטא, נעשו מרוח שמאל
 ההוא, בריות המתפשטות בעולם, שלא נגמרו
 הגופים שלהם, דהיינו שדים, ונתחברו בגוף
 הזה של אדם בזכר, ונקבה שהיא חוה, והולידו
 בעולם, ואלו נקראים נגעי בני אדם. למדנו
 שיש רוחות עליונים, מאלו שנעשו מרוח
 השמאל דאדם הראשון, שהם אינם מתדבקים
 למטה בעולם הזה, ותלויים באויר, ושומעים מה
 ששומעים מלמעלה, ומהם יודעים רוחות אחרות
 שלמטה בעולם הזה, הנראים לאנשים בחלומם
 ומודיעים להם. (כנ"ל ויקרא אות תל"א).

קיח) תאנא מן בוצינא וכו': למדנו
 מבוצינא דקרדינותא יוצאים ש"כ ניצוצים,
 נחקקים ונאחדים יחד מצד הגבורה, ונקראים
 גבורות, ומתלכדים יחד ונעשים אחד, וכשאלו
 נכנסים בגוף, דהיינו ז"א המכונה גוף, נקרא
 איש. וזה שלמדנו, שיש, איש תם וישר, איש
 צדיק, אבל איש שבכאן, הוא איש מלחמה
 כתוב, דהיינו ה' איש מלחמה. כי כולו עולה
 בדין, והכל אחד. אמר ר' יהודה, למה הכל
 אחד, הלא איש תם וישר, הוא רחמים, ואיש
 מלחמה הוא דין. לא היה בידו להשיב לו.
 באו ושאלו לפני ר' שמעון. אמר להם עוד
 קשה שהרי למדנו, כתוב, לזאת יקרא אשה
 (דפו"י דף מ"ח ע"ב)

וזה אמרו, מן בוצינא דקרדינותא,
 דהיינו כחות הדין שבכינה, נפקין תלת מאה
 ועשרין וחמש ניצוצי, שהם ש"כ ניצוצי
 דו"א

ק"ט) אלא הכי תאנא, כלא הוא בחד מתקלא סלקא, ג וכלא חד. ומשום ד דיני תתאי מתאחדן ה ומתחברן בשערוי דהאי. אקרי הוא דינא קשיא, וכד אתעבר מניה שערא דרישא, אתבסם, ודינין דלתתא לא אזדמנו. ובג"כ אקרי טהור. דלא אקרי טהור, אלא ז כד נפיק מסטרא דמסאבא, וכד נפיק מן מסאבא, אקרי טהור. דכתיב, ז מי יתן טהור מטמא. מטמא ודאי, והכא כתיב, ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא.

קכ) ות"ח, ז ברישא דהאי איש, בוצינא דקרדינותא. ובג"כ גולגלתא דרישא דהאי, ח סומקא כלא כוורדא, ושערי סומקי בגו סומקי, ותליין מניה כתרין תתאין דלתתא, דמתערין דינין בעלמא. וכד אתעבר מניה שערא ואתגליש, מחדד עלאה אתבסם כלא, ואתקרי ה טהור על שמיה.

קכא) א"ר יהודה, אי אתקרי על שמיה, קדוש אתקרי, ולא טהור. אמר ליה לאו הכי, דקדוש לא אתקרי אלא כד תלי שערא. דקדושה בשערא תלי,

חלופי גרסאות

מסורת ההור

ג ל"ג וכלא חד. ד דינא. ה ומתלכדן. ו ל"ג כד נפיק. ז רישא. ח ל"ג טהור.

ז (איוב יד) פקודי קה צ"ד.

דרך אמת ז] אדום הכל כשושנה בסוד תוקף הדין כנודע.

קדוש טהור

הסולם

מאמר

הגלגלתא, ותלויות ממנו ספירות התחתונות שלמטה המעוררות דינים בעולם. וכשנעברו ממנו השערות ונקרחו, מחדד העליון אתבסם הכל, שהארת החכמה שבו מתבסמת בחסד עליון, ונקרא טהור על שמו.

דז"א שעלו אל הבינה משבירת ז' מלכים, וה' ניצוצים של הבינה עצמה המתקנים הש"כ ניצוצים. וכולם הם מספרא דגבורה, דאקרון גבורות ומתלכדן כחדא ואתעבדו חד, שהש"כ ניצוצין וה' ניצוצים מתלכדים יחד ונעשים אחד, כלומר, שמקבלים כולם רק כד דין הממותק של הבינה, וכחות המלכות דמדת הדין נבלעים בכחות המלכות הממותקת בבינה. וכד עיילין אלון בגופא, היינו כשנכנסים בז"א, הם מתתקנים בו בבחינת גוף בלי ראש, ואז אקרי איש, שמדת הקטנות הזאת של ז"א נקרא בשם איש.

קכא) א"ר יהודה וכו': אר"י, אם נקרא על שמו, קדוש היה צריך להקרא, ולא טהור. א"ל, אינו כן, כי קדוש אינו נקרא אלא כשתלויות שערות בראשו, כי הקדושה תלויה בשערות, שכתוב, קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו, וזה, איש, נקרא טהור, מצד התלוים למטה ממנו, שהם החצונים הטמאים, שנעברו עס העברת שערותיו, ומשום זה נעברו ממנו השערות ונטהר.

ק"ט) אלא הכי תאנא וכו': אלא כך למדנו הכל עולה במשקל אחד והכל אחד, דהיינו שאיש הוא חסד וגם דין, שמשום שדינים דתחתונים מתאחדים ומתחברים בשערות של זה, הוא נקרא דין קשה, וכשנעברו ממנו שערות ראשו, הוא מתבשם, והדינים דתחתונים אינם מזדמנים, ומשום זה נקרא טהור, כי אין טהור אלא כשיוצא מצד הטומאה, וכשיוצא מצד הטומאה נקרא טהור. שכתוב, מי יתן טהור מטמא. מטמא ודאי, וכאן כתוב, ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא.

ביאור הדברים, שערות ראש שבכאן, פירושה הדינים הממעיטים אורות דראש מן הפרצוף וקובעים אותו בבחינת ו"ק בלי ראש. כי ידעת שה' ניצוצות הנוספות על ש"ך ניצוצות הנ"ל, הם ה' בחינות מחג"ת נ"ה דבינה מבחינת הקטנות שלה, וקטנות שלה באה מסוד כניסת ה' באור הג"ר שלה ונעשו לאויר, שפירושו ו"ק (כנ"ל ב"א דף מ"ד ד"ה בקע ע"ש). ומסוד ה' זו המסלקת הג"ר יוצאות השערות ראש דקטנות, כי שערות, הם כמו סערות, דהיינו דינים, ובהם נאחזים החיצונים, שדרכם להתאחו במקום חסרון שבקדושה.

זה

(דפו"י דף מ"ח ע"ב)

דכתיב (ח) קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו. והאי אקרי טהור, מסטרא דתליין לתתא מניה, ובגיני כך אתעבר מניה שערא, ואתדכיא.

חלופי גרסאות

(ח) (במדבר ו) חלק ג' קכו: תקוני זהר תיע קכו.

קדוש טהור

הסולם

מאמר

המלכות הבלתי נמתקת בבינה, בג"ר שלו (כמ"ט) לעיל בהקדמת ספר הזהר דף מ"ד ד"ה וטעם ע"ט) שממנה נמשך גוון שחור, או צומחות לו שערות מחדש, ושערותיו שחורות כעורב.

ודע, שאע"פ שאמרנו כאן, שהשערות צומחות מבחינת אויר, דהיינו מ' שנכנס באור ונעשה אויר כנ"ל וע"כ נאחזים החצונים הטמאים בשערות. עכ"ז יש בחינת אויר טהור, שאין שום אחיזה לחצונים נמשכת ממנו, והיינו באבא ואמא עלאין המתוקנים מג' ראשונות דבינה דא"א, שבהם אין ה' יוצאת מאויר לעולם (כנ"ל ב"א דף רנ"א ד"ה נחית) ועכ"ז נבחן האויר הזה להם, לאוירא דכ"א והוא מטעם כי מיעוט הזה הנמשך מן ה' שנכנס לאויר, הוא רק מיעוט מקבלת חכמה, וכיון שאו"א אינם מקבלים חכמה לעולם, שהם בסו"ה, כי חפץ חסד הוא, ולא בחכמה, ע"כ אין המיעוט הזה נחשב להם לחסרון כלום, והחסדים שלהם הם בתכלית השלמות, ואין מקום בהם לאחיות החצונים, ונבחנים לג"ר גמורים, ולא עוד, אלא שהם יותר חשובים מחכמה, משום שמהם מושפעת החכמה לכל הפרצופים, אע"פ שהם עצמם הם רק חסדים בלי חכמה כגודע.

וכל זה רק באו"א עלאין, משא"כ בו"א, שכל עקרו הוא חסדים בהארת חכמה, (כמ"ט) בתלמוד עשר הספירות בשיעור א' דף ו' ד"ה וטעם) נמצא, שכניסת ה' באור הממעט מחכמה, נחשב אצלו לחסרון, וע"כ נאחזים החצונים בשערות הצומחות מן ה' זה, כי דרכם להתאחו בכל מקום שיש חסרון, וע"כ האויר הזה של ז"א אינו אוירא דכ"א כמו האויר דאו"א, שהרי יש בו אחיזה לחצונים הטמאים, ורק בזמן שנעברים ממנו אלו השערות נקרא טהור.

ונתבאר שכל זה הוא בו"ק וג"ר דקטנות דו"א, שבמצב ו"ק צומחות לו שערות אדומות, ובמצב ג"ר דקטנות נעברים ממנו, והוא טהור, ואח"כ ע"י עלית מ"ן מתחוננים עולה ז"א למצב מוחין דגדלות ועולה ומלביש לאו"א עלאין, וגודע שהתחתון העולה לעליון נעשה כמזהו

וזה אמרו (באות קי"ט) ומשום דדיני תתאי מתאחדן ומתחברן בשערוי דהאי, אקרי הוא דינא קשיא, כי אע"פ שאיש הוא חסד, דהיינו שיש בו קומת חסדים דבחי"א שה"ס ו"ק, עכ"ז יוצאים בו שערות ראש, מכה ה' שנכנס באור ומיעטו לו"ק חסר ג"ר, ובאלה השערות מתאחזים החצונים למטה, ומשום אחיות החצונים, הוא נקרא דין קשה, וכך אתעבר מניה שערא דרישא אתבסם, ודינין דלתתא לא אזרמנו, דהיינו בשעה שה' חזרת ויוצאת מן האויר, וחזר האויר להיות אור, דהיינו שחזרו הג"ר, (כנ"ל ב"א דף מ"ה ד"ה כד) אז נעברו ממנו שערות ראשו, כי כיון שנעברה ה' מאויר, שהיתה השורש להם, נעברו עמה כל ענפיה, ואחיות החצונים שלמטה נתבטלה, ובגין כך אקרי טהור, דלא אקרי טהור אלא כד נפיק מסטרא דמפאבא, כי כיון שנעברו השערות, נתבטלה אחיות החצונים הטמאים שנתאחו בשערות, ונמצא שיצא ונפרד לגמרי מן הטומאה, ע"כ נקרא טהור, דלא אקרי טהור וכי' והכא כתיב, ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא, כי אחר שנעברו השערות מן איש, הרי נפרדה ממנו אחיות טומאת החצונים, וע"כ טהור הוא.

וזה אמרו (באות ק"כ) ברישא דהאי איש, בוצינא דקרדינותא, שבראשו של איש זה, דהיינו דפרצוף קטנות דו"א, יש ניצוץ הקשה, שה"ס כח הדין דקטנות דבינה, שה"ס ה' שנכנסה לאור הראש ונעשה ו"ק, שה"ס אויר כנ"ל, ובגין כך גולגלתא דרישא דהאי, פומקא וכי', כי גוון אדום הוא מבינה וכיון שיש בו קטנות בינה, ע"כ גוון הגלגלת אדום, וגם, ושערין פומקי בנו פומקי, משא"כ אם הקטנות באה מכה המלכות, שאינה נמתקת בבינה, או השערות הן בגוון שחור, ומשמיענו, שאע"פ, שז"א, שערותיו שחורות, שכתוב, קוצותיו תלתלים שחורות כעורב, זה הוא כשהוא במחין דגדלות, אבל כשעודו בקטנות, שערותיו אדומות, וכשמשיג ג"ר דקטנות, שה"ס ירידת ה' מאויר כנ"ל, נעברות ממנו השערות לגמרי, וכשמשיג המוחין דגדלות, שאז נגנות (דפו"י דף מ"ח ע"ב)

קכב) ותא חזי כל מאן דאיהו מסטרא דדינא, ודינין מתאחדין ביה, לא אתדכי, עד דאתעבר מניה שערא, ומדאתעבר מניה שערא אתדכי. ואי תימא אדם. לאו הכי, דהא הוא שלימותא דכלא, ורחמי אשתכחו ביה. בגין כך לאו הכי דכלהו קדושאן וקדישין אתיחדו ביה. אבל האי, הוה דינא, ודיני אתאחדן ביה, לא אתבסם עד דאתעבר מניה שערא.

קכג) ת"ח, דהא ליואי דאתו מהאי סטרא דדינא, כ לא מתדכאן עד דאתעברו מנהון שערא, דכתיב (ט) וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם וגו'. ובגין דיתבסמון יתיר, בעי כהנא

חלופי גרסאות

ט ל"ג הוא ; איהו . י ודינא . כ ולא .

מסורת הנהר

(ט) (במדבר ח) סקודי קה צ"ו תקוני זהר קכו.

קדוש טהור

שבאזיר הממעטת חכמה, את צמיחת השערות, ובוה יש הפרש בינו לאו"א. וכן הנזיר הנמשך מזו"א, יש לו ג"כ שערות מאותו ה' שבאזיר דאו"א. אבל סוף סוף כיון שהשערות באות מן ה' שבאזיר דאו"א הן מורות על או"א דכיא שמקבל מאו"א, שמשם נמשכת הקדושה. וז"ש, קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו. ונתבאר המרחק הגדול בין קדוש לטהור, כי הטהור, כל טהרתו באה מקריחת השערות. והקדוש, כל קדושתו באה מגידול השערות.

קכב) ות"ח כל מאן וכו' : ובוא וראה, כל מי שהוא מצד הדין, ודינין נאחזים בו אינו נטהר, עד שנעברות ממנו השערות, וכשנעברות ממנו השערות נטהר. (כמ"ש בדבור הסמוך) ואם תאמר אדם, שה"ט ז"א במוחין דגדלות שיש לו הויה במילוי אלפין שבג'מטריא אדם, תאמר ג"כ שצריכים להעביר ממנו השערות. אינו כן. כי הוא שלמות הכל ורחמים נמצאים בו, ומשום זה אינו כן. כי כל הקדושות והקדושים, שהם או"א עלאי, מתיוחדים בו. וע"כ אדרבא, גידול השערות הוא כל יפוי, להיותן נמשכות מאזירא דכיא שמקבל מאו"א עלאין אבל זה, שנקרא איש ולא אדם, שהוא ז"א כשהוא בבחינת קטנות וז"ק בחסרון ג"ר, הוא אז דין ודינים מתאחזים בו, דהיינו בשערותיו, ע"כ אינו מתבסם עד שנעברות ממנו השערות.

קכג) ת"ח דהא ליואי וכו' : בוא וראה, כי הלויים הבאים מצד הזה של דין, אינם נטהרים עד שנעברים מהם השערות. שכתוב, וכה תעשה להם לטהרם וגו' והעבירו תער על

באמר

כמוהו, וע"כ נבחן אז שגם בו אין ה' יוצא מאזיר כמו באו"א, ומן ה' זו נמשך המסך הממשיך החסדים דאו"א שהם או"א דכיא, וכן נמשכות ממנו שערות ראש. וכשז"א מקבל או"א דכיא זה מאו"א, הוא נקרא קדוש כמו או"א.

ז"ש (באות קכ"א) דקדוש לא אתקרי אלא כד תלי שערא, דקדושה בשערא תלי, כי קדושה נמשכת מאו"א עלאין, אחר שעולה ומלבישם, שאז נמצאת ה' באזיר שלו כמו באו"א, וע"כ יש לו שערות. ואם אין לו שערות נמצא שאינו מלביש את או"א עלאין, וא"כ אינו קדוש, הרי שהקדושה תלויה בשערות. ומביא ראה מנזיר, דכתיב, קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו. כי הנזיר מקבל עליו קדושת או"א עלאין כדי להמשיך עליו או"א דכיא, כי ע"כ מתרחק מיין ושכר וענבים, שהם בחינת שמאל והמשכת חכמה, שאין להם שום מקום באו"א עלאין, כנ"ל, שבהם אין ה' יוצאת מאזיר, ש"ל זו היא שורש השערות, וע"כ הנזיר גם הוא צריך לגדל השערות שלו.

אמנם או"א עצמם, אין להם שערות כלל, כי שערות נמשכות מחסרון חכמה, ובהם אין זה שום חסרון, משום שאין מקבלים חכמה לעצמם לעולם כנ"ל. משא"כ ז"א, כיון שבאמת צריך להארת חכמה, אלא אחר שקבל הארת חכמה ונעברו שערות דקטנות שלו, הוא יכול לפרוש עצמו מחכמה ולהיות כאו"א בחסדים מכוסים ולהחזיק ה' באזיר שלו כמוהם, אבל משום שמשורשו צריך לחכמה, גורמת לו ה' (דפו"י דף מ"ח ע"ב)

דאתא מסטרא דחסד עלאה, לארמא ז לון, דכתיב י והניף אהרן את הרוים תנופה לפני יי. כמה דאיהו להאי איש דלעילא, מ דכד בעי לאתבסמא * יתיר, אתגלייא ביה חסד עלאה, ואתבסם. ומבסם הוא, לתתא. קכד) והאי איש בכללא דאדם הוא. וכד בעי נ קב"ה לאגתא קרבא, בהאי איש אגח בהו קרבא, דכתיב כ) יי איש מלחמה, בהאי איש ממש. ולא אגח בהו קרבא, עד דאעבר ליה שערא דרישא, בגין דישתלשון משלשוליהון, ויתברון כל אינון כתרין דמתאחדן בשערי. הה"ד ג) ביום ההוא יגלח יי וגו'. בעברי נהר במלך אשור את הראש ושער הרגלים וגם את הזקן תספה. קכה) תאנא, וכה תעשה להם לטהרם. מאי ע וכה. כגוונא דלעילא, הזה עליהם מי חטאת, שיורי טלא דבדולחא פ הכא מי חטאת, דאינון שיורי טלא. לזמנא דאתי כתיב, מ) וזרקתי עליכם מים טהורים. וכבסו בגדיהם, כגוונא דלעילא, ז דתקונוי דהאי איש אתסחן בחד עלאה ואתדכי מכלא. קכו) ותנינן, אמאי כתיב בתער ולא ק במספרים. אלא משום דיתעבר

חלופי גרסאות

ל ליה. מ כד. נ מוסיף לאתבסמא יתיר אתגליא ביה חסד עלאה וכד בעא קב"ה. ס מהאי. ע מוסיף וכה תעשה להם. פ דהכא. צ ותקוונא. ק בהספורין.

מסורת הוהר

י) (שם) חלק ג' שג. כ) (שמות טו) לעיל אות קט צ"מ. ג) (ישעיה ז). ח) (יחזקאל לו) וישב לו צ"א.

קדוש טהור

נהר במלך אשור את הראש ושער הרגלים וגם את הזקן תספה. כלומר, כדי להפיל את מלך אשור, יגלח כל השערות העליונים שבהן הם מתאחזים. קכה) תאנא, וכה תעשה להם לטהרם: מהו, וכה היינו כעין של מעלה, כמו בפרצוף איש דז"א, הזה עליהם מי חטאת. היינו שיוור טל הבדולח, דהיינו הארת חכמה סתימאה בבינה, שע"י הארה זו חוזרת הבינה להיות חכמה, וכל התחתונים ממנה מקבלים על ידה הארת חכמה, שממנה באה הטהרה. (כנ"ל באות קכ"א) כאן מי חטאת, שהם שיוור הטל, לעתיד לבא, כתוב, וזרקתי עליכם מים טהורים. היינו החסדים דאז"א עלאין הנקראיט מים טהורים וכן האויר שלהם אירא דכ"א (כנ"ל באות קכ"א) לעתיד לבא, רומז על אז"א עלאין, וכבסו בגדיהם, הוא כעין של מעלה, בז"א, שתקונו של איש הזה שכובס בחד עליון ונטהר מכל. (כנ"ל אות קכ"ג) אף כאן וכבסו בגדיהם, היינו בחד המלונה מים. קכו) ותנינן אמאי כתיב וכו': ולמדנו למה כתוב, בתער, ולא במספרים. ומשיב, אלא כדי שהשערות יהיו נעברות בשורשיהן, שהתער

הסולם

על כל בשרם וגו'. וכדי שיתבשמו יותר, צריך הכהן, הבא מצד חסד עליון להניף אותם, שכתוב והניף אהרן את הלויים תנופה לפני ה'. כדי לכלול הארת החכמה שבהם בחסדיים של הכהן, כמו שהוא אצל איש זה שלמעלה, שהוא ז"א דקסנות, אשר אחר שנקרחו שערותיו ע"י הארת החכמה שקבל (כנ"ל בסולם אות קכ"א) וכאשר הוא רוצה להתבשם יותר, מתגלה בו חסד עליון המלביש החכמה, ומתבסם וכן מבשם הוא, החסד, למטה, בלויים. קכד) והאי איש בכללא וכו': והאישי הזה הוא בכלל אדם, דהיינו שהם ב' פרצופין של פרצוף אדי, שהוא ז"א, כי איש הוא פרצוף הקסנות שבו, ואז"א הוא פרצוף הגדלות שבו, והם מלובשים זה בזה, אדם באיש, וכשרוצה הקדוש ברוך הוא לערוך מלחמה, בפרצוף איש הזה עורך בהם מלחמה, שכתוב, ה' איש מלחמה, דהיינו באיש הזה ממש. ואינו עורך עמהם מלחמה, עד שמעביר מעצמו שערות ראש, כדי שירדו מתליתם ואחיותם, וישברו כל אלו הכתרים של החצוניות התלויות ונאחזות בשערות דז"א שמבחינת איש, ז"ש ביום ההוא יגלח ה' וגו'. בעברי (דפו"י דף מ"ח ע"ב *) דף מ"ט ע"א;

מאמר

שערא בשרשוי, ויתעברון מניה דינין תתאין משולשוליהון. ולזמנא דיתכשרון עובדין לתתא, זמין קב"ה שערא דא לאעברא ליה, ^ה ולמגלשיה בגין דלא יצמח וירבה, דכתיב כי ימרט ראשו.

קכו) א"ר יצחק, רב מכל ליואי, קרח הוא, דעבדיה קב"ה לתתא, כגוונא דלעילא, וקרייה קרח. אימתי. בשעתא דגליש בגיניה להאי איש, דכתיב קרח הוא.

קכח) וכד חמא קרח רישיה בלא שערא, וחמא לאהרן מתקשט בקשוטי מלכין, אתזלול בעיניה וקנא לאהרן. א"ל קב"ה, אנא עבדית לך כגוונא דלעילא, לא בעאת לאעלאה בעלאין, חות לתתא והוי בתתאין. דכתיב ^ו וירדו חיים שאולה. מאי איהו שאול. גיהנם. דתמן צווחין חייבין, וליר מאן דמרחמי עליהו. וזמנין אינון לאחייא ולאעלא, כד יתער קב"ה לעמיה, ולאחייא להו. דכתיב, ^ז יי ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.

קכט) ^ח ואם מפאת פניו ימרט ראשו. תאנא, אית פנים ואית פנים, ומאן פנים הללו. אלין אינון דאקרון פנים של זעם. וכל אלין דתליין מאינון פנים חציפין, כלהו דלא מרחמי, וכד אתעבר שערא מסטרא דאינון פנים, מתעברן כלהו ^ט ואתברו.

הלופי גרסאות

ה דרחמי. ש ואתברו.

מסורת הזהר

ו (במדבר טז) פקודי יב צ"מ. ט (ש"א ב) תרומה קמה צ"ר. ז (ויקרא יג).

דרך אמת ה) לספר ולגלח השערות במספרים וע"י מזה בפרשת ויחי ר"ז ע"א.

קדוש סהור

הסולם

מאמר

לך כעין של מעלה, ואינד רוצה לעלות בעליונים להתכלל בקו ימין, כדרך פרצופי הקדושה, (כנ"ל ב"א אות מ"ז ובהסולס) רד למטה והיה בתחתונים, שכתוב, וירדו חיים שאולה. מהו שאול. הוא גיהנם, שם צועקים הרשעים ואין מי שירחם עליהם. והם עתידים לעמוד לתחיה, ולעלות מגיהנם, בשעה שיעיר הקב"ה את עמו, ויחיה אותם. שכתוב, ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.

קכט) ואם מפאת פניו ימרט ראשו: למדנו יש פנים ויש פנים, דהיינו שיש פנים המאירים, בסו"ה יאר ה' פניו אליך, ויש פנים חשכים של זעם. ומי הם פנים האלו, שבכתוב, ואם מפאת פניו וגו'. אלו הם הנקראים פנים של זעם, וכל אלו התלויים מפנים העזים האלו, כולם קשים, כולם אינם מרחמים. וכשנעברות השערות מפאת פנים האלו, נעברים כל אלו החצונים התלויים בהו, ונשברים.

דתניא

שהתער מסיר השערות משורשיהן, ויעברו ממנו הדינים התחתונים מאחיותם בשערותיו. ובזמן שמעשים התחתונים ישרים עתיד הקב"ה להעביר שערות אלו, ולמרוט אותם, כדי שלא יצמח וירבה. שכתוב, כי ימרט ראשו.

קכו) אמר ר' יצחק וכו': אר"י, הגדול מכל הלויים הוא קרח. שעשהו הקב"ה למטה כעין איש של מעלה, וקראו קרח, מתי קראו קרח, היינו בשעה שמרט בשבילו לאיש זה של מעלה, שכתוב איש כי ימרט ראשו קרח הוא. (כנ"ל אות ק"ט).

קכח) וכד חמא קרח וכו': וכשראה קרח את ראשו בלי שערות, וראה את אהרן שמתקשט בקשוטי מלכים, נעשה נקלה בעיניו וקנא את אהרן. אמר לו הקב"ה, אני עשיתי (דפו"י דף מ"ט ע"א)

קל) דתניא, כל אינון דתליין משערא דרישא, אינון עלאין על אחרנין, ולא חציפין כוותיהו. וכל אינון דתליין מסטרא דשערא דאינון פנים, כלהו חציפין ותקיפין, ה ובג"כ אנפוי « מתלהטן כאשא, משום ניצוצא דבוצינא דקרדינותא. ובהאי כתיב, (9) פני יי' חלקם. (x) פני יי' בעושי רע.
קלא) א"ר יצחק מהו נגע לבן אדמדם. נגע ממש הוא, אי חוורא אתחזי, וסומקא לא אתעבר. משמע דכתיב לבן אדמדם. א"ר יוסי, דחוורא לא אתחזי, אלא בסומקא, כגוונא חוורא וסומקא. רבי יצחק אמר, אע"ג דחוורא אתחזי, אי סומקא לא אזיל, נגע הוא. דכתיב (10) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. וכד נ אתחזור, כלא רחמי אשתכחו, ודינין לא נ אשתכחו.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(9) (איכה ד) ויחי יוד צ"ה. (x) (תהלים לד) חלק ג' רצה. (10) (ישעיה א) שמות קיד צ"ט. ת ובגין וליג כך. א דמתלהטן. ב אתחזורו. ג אתעקרו; דהא אתעקרו.

נגע לבן אדמדם

הסולם

מאמר

ששם מקום גילוי חכמה. בסו"ה חכמת אדם תאיר פניו, וע"כ הם עוים וחצופים.

קל) דתניא כל אינון וכו': שלמדנו, כל אלו החצונים התלויים משערות ראש, הם עליונים על אחרים ואינם חצופים כמוהם. וכל אלו התלויים מפאת השערות של אלו הפנים העזים, כולם חצופים וקשים, ומשום זה פניו להטים כאש, משום ניצוץ הקשה שבהם. ובוזה כתוב, פני ה' חלקם. פני ה' בעושי רע.

קלא) אמר ר' יצחק וכו': אר"י, מהו נגע לבן אדמדם. ומשיב, נגע ממש הוא. אם הלבן נראה, והאדום אינו עובר. זה משמע משכתוב לבן אדמדם. הרי ששניהם נראים שם. אמר ר' יוסי, לבן אדמדם פירושו, שהלבן אינו נראה אלא באדום, כמו לבן ואדום ביחד. ר' יצחק אמר, שהפירוש הוא כמו שאמר לעיל, שאע"פ שהלבן נראה, אם האדום אינו הולך משם, נגע הוא. שכתוב, אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. כי כשנעשה לבן לגמרי, נמצאים רחמים, והדינים אינם נמצאים.

פירוש. כי נתבאר לעיל (בספרא דצניעותא אות ו' בהסולס) ההפרש מבחינת גלגלתא לבחינת פנים, אשר הגלגלתא מתוקנת בסוד פ' דצלם ואין שם מקום גילוי החכמה, אבל בחינת הפנים ה"ס ל' צ' דצלם, שבהם מתגלה החכמה. ע"ש. ולפיכך בשעה שיש הבוצינא דקרדינותא בראש, יש לחיצונים ב' בחינות אחיזות בשערות ראש, א) שמתאחזים בהן, בבחינת חסרון חכמה שיש בגלגלתא. ב) שמתאחזים בהן, בבחינת חסרון חכמה שיש בפנים. ומתוך שבין כך ובין כך אין גילוי חכמה בגלגלתא, ע"כ אין שם חסרון ניכר, והחיצונים האחוזים מבחינתה, אינם חצופים כל כך, וי"ש, כל אינון דתליין משערא דרישא, דהיינו שנאחזים בבחינת חסרון שיש בגלגלתא, אינון עלאין על אחרנין ולא חציפין כוותיהו. משום שאין שם חסרון ניכר, כי בין כך ובין כך אין שם מקום גילוי חכמה. וכל אינון דתליין מסטרא דשערא דאינון פנים, דהיינו אותם המתאחדים בבחינת חסרון חכמה שיש בפנים, פלחו חציפין ותקיפין. כי החסרון ניכר רק בבחינת הפנים, (דסו"י דף מ"ט ע"א)

פירוש. לבן הוא חסד, ואדום הוא דין, דהיינו כמ"ש לעיל (באות ק"כ) ברישא דהאי איש בוצינא דקרדינותא ובגין כך גולגלתא דרישא דהאי פומקא וכו', הרי שהי' שנכנסה באור ונעשה אויר, שה"ס בוצינא דקרדינותא, גורם להראות צבע אדום. ואם הי' יוצאת מאויר, וחזר להיות אור, אז הולך לו האדום. ונודע שהי' הוזה שנכנסה באור, ה"ס המסך דבחי"א, שעליו יוצאת קומת חסדים. ובוזה נחלקו ר' יצחק ור' יוסי, שר' יצחק סבר, שנקרא נגע מטעם האדום, שה"ס הדינים דחסרון חכמה, ואפילו שיש חסדים אין החסדים מועילים לטהרו עד שתצא הי' מאויר, שה"ס הליכת האדום, ור' יוסי סבר, שבזמן שהחסדים יוצאים על מסך דבחי"א, שה"ס הי' שנכנסה באויר, גם החסדים הם בבחינת דין כמו

קלב) תאני רבי אבא, כתיב נגע הוא, וכתיב נגע היא. חד דכר וחד נוקבא. אלא כד נוקבא, אסתאבת בגין חובי תתאי, כתיב נגע היא. וכד דכר לא - אתדכי בגין חובי תתאי, כתיב נגע הוא.

קלג) ואשתמודען מלין ה אלין לגבי כהנא, דינין דאתו מהאי, ודינין דאתו מהאי. ואשתמודען קרבני דבעיין לקרבא, דכתיב זכר תמים. וכתיב נקבה תמימה יביאנה, דהא אשתמודען מלי, מאן אתו דינין, ומאן ו אינון חובי. דאתאחדן בהאי או בהאי. ועל דא כתיב, ה זבחי אלהים רוח נשברה. לאפקא שאר קרבנין דלא כתיב רוח נשברה, דאינון שלמא ו לעלמא, וחזוה דעלאין ותתאין.

קלד) ו) ואם יראנה הכהן. תאני רבי יוסי, כתיב * (ח) שומע תפלה עדיך וגו'. שומע תפלה, דא קב"ה. ר' חזקיה אמר, שומע תפלה, שומע תפלות מבעי ליה, מהו שומע תפלה. אלא תפלה, דא כ"י, דאיהי תפלה, דכתיב (ט) ואני תפלה ודוד בגין כנ"י קאמר לה. ומה דאמר ואני (ס) תפלה, כלא חד, ועל דא שומע תפלה, ודא תפלה של יד, דכתיב (צ) על ידכה בה"א. קלה) עדיך כל בשר יבואו. בשעתא דגופא שריא בצערא, במרעין במכתשין. כד"א ובשר כי יהיה בעורו. את הנגע בעור הבשר. הבשר החי.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

- (ו) (תהלים נא) מקץ לג צ"א. (ז) (ויקרא יג). ד אדכי. ה ל"ג אלין לגבי כהנא. ו אתו. ז בעלמא.
 (ח) (תהלים סה) תקוני זהר ת"ע קכב. (א) (שם קט). ח תפלה. ט ל"ג תפלה.
 (ב) (שמות יג) ויחי כ צ"ג.

והובא אל הכהן

הסולם

מאמר

בנוקבא. וע"כ כתוב. על קרבנות אלו, זבחי אלקים רוח נשברה. להוציא, שאר הקרבנות, שלא כתוב בהם, רוח נשברה. להיותם שלום לעולם ושמחת העליונים ותחתונים.

קלד) ואם יראנה הכהן: למד ר' יוסי, כתוב, שומע תפלה עדיך וגו'. שומע תפלה זהו הקב"ה. דהיינו ז"א. רבי חזקיה אמר, שומע תפלה, שומע תפלות היה צריך לומר, מהו שומע תפלה. ומשיב, אלא תפלה, זו היא כנסת ישראל, דהיינו המלכות, שהיא נקראת תפלה, שכתוב, ואני תפלה. ודוד אמר זה, בשביל כנסת ישראל, ומה שאמר ואני תפלה, הכל אחד, כי המלכות, היא נקראת אני. והיא נקראת תפלה, ועל זה נאמר, שומע תפלה, שהיא המלכות, וזו היא תפלה של יד, שכתוב בה על ידכה בה' לבסוף, שיורה על המלכות. קלה) עדיך כל בשר יבואו: היינו בשעה שהגוף שורה בצער ובמחלות ובנגעים, כשיא, ובשר כי יהיה בעורו. את הנגע בעור הבשר. הבשר החי, ומשום זה לא כתוב, עדיך כל רוח יבואו

כמו הגורם אותם. וז"ש ר' יוסי, דחזורא לא אתחזי אלא בסומקא, כיון שקומת החסדים אינה נראית אלא מחמת המסך דבחי"א, שה"ס אדום, ע"כ גם הלבן שהוא חסד אינו חשוב יותר ממנו.

קלב) תאני ר' אבא וכו': למד ר' אבא, כתוב, פעם, נגע הוא, וכתוב פעם נגע היא. שפעם בלשון זכר ופעם בנקבה. ומשיב, אלא כשהנוקבא שהיא המלכות נטמאה בעונות התחתונים, כתוב נגע היא, בלשון נקבה, וכשהזכר אינו נטהר, מחמת עונות התחתונים, שהוא ז"א, (כנ"ל אות קי"ט בהסולם) שהוא במדרגת איש, כתוב נגע הוא בלשון זכר.

קלג) ואשתמודען מלין אלין וכו': ודברים אלו נודעים לכהן אם הדינים באים מזה, מו"א, או שבאים הדינים מזה, ממלכות. ונודעים הקרבנות שצריך להקריב, שכתוב, זכר תמים, וכתוב, נקבה תמימה יביאנה, כי הדברים נודעים לכהן, מאין באו הדינים ומאין הם העונות, אם נאחזים בזה, בדכר, או בזה. (דפו"י דף מ"ט ע"א *) דף מ"ט ע"ב)

ובג"כ לא כתיב, כל רוח יבא, אלא כל בשר יבא. מהו עדיך. אלא כמה דאתמר, והובא אל הכהן, דא הוא קב"ה. הה"ד, ואם יראנה הכהן. ת"ח, באתר חד אהרן הכהן, ובאתרא אחרא הכהן סתם, ודא קב"ה.

קלו) א"ר יצחק, והא כתיב נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן, אי הכי ה' דא קב"ה. א"ל אין. בגין דביה תליא כל דכיותא וכל קדושה. א"ל, אי הכי, אמאי והובא, והועלה מבעי ליה. כ' א"ל, כד"א (ג) והובא את בדיו בטבעות, דעייל דא בגו דא. אוף הכא והובא, ז' דיכנסון ליה לכהנא, ח' לדכאה ליה נ' ויעלון מלה קמיה.

קלוז) א"ר יצחק, הכי תנינן, נגע צרעת. נגע הוא דינא תקיפא ס' שריא בעלמא. צרעת: סגירו. כד"א, סגירו דנהורא עלאה. סגירו דטיבו עלאה, זלא נחית לעלמא. כי תהיה באדם, באדם סתם. והובא אל הכהן. דא כהן דלתתא, דהוא אתתקן למפתח ההוא סגירו, ולאדלקא ע' בוצינא פ' דישתכחו על ידי ברכן לעילא ולתתא. ויתעבר ויסתלק ההוא נגע, וישרי נהירו דרחמי על כלא, ובג"כ והובא אל הכהן.

קלח) אמר רבי אבא, חמינא לאינהו בני עלמא, דלא משגחו, ולא ידעין ביקרא דמאריהון, כתיב בהו' בישראל, (ד) אשר הבדלתי אתכם מן העמים להיות לי. וכתבי, (ה) והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יי'. אי איגון מרחקון, אן הוא קדושה דלהון, הא רעותא דלהון אתרחקת מניה. וקרא אכריזו ואמר,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ג) (שמות כז). (ד) (ויקרא כ). (ה) (שם) ב"ב קפט י אמאי אמר. כ אלא. ל דיכנסון. מ לדכיא. נ מוסף וכד אהדר (:אהדרן) ויעלון. ס דשריא. ע בוצינא. פ דאשתכחו. צ"ב.

דרך אמת ו] עיין בכ"י בספר אוצרות חיים בדרוש נגעים.

והובא אל הכהן

הסולם

מאמר

השורה בעולם. צרעת, פירושו סגירה, כמו שלמדנו, שהיא סגירה של אור העליון, סגירה של טוב העליון שאינו יורד לעולם. כי תהיה באדם, באדם סתם שיוורה הן על אדם שלמעלה והן על אדם שלמטה. והובא אל הכהן, היינו הכהן שלמטה, שהוא נתתקן שיפתח אותה הסגירה, ולהדליק הנרות, שהם הספירות, שימצאו על ידי ברכות למעלה ולמטה, ויהיה נעבר ויסתלק אותו הנגע, וישרה אור הרחמים על כולם, ומשום זה, והובא אל הכהן. קלח) א"ר אבא חמינא וכו': אר"א, רואה אני אותם בני העולם, שאינם מסתכלים ואינם יודעים בכבוד אדונם, כתוב בישראל, אשר הבדלתי אתכם מן העמים להיות לי. וכתוב, והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ה'. ואם הם מתרחקים מהקב"ה, איפה היא הקדושה שלהם, הרי רצונם מרחק ממנו. והכתוב

יבואו, אלא כל בשר יבואו. מהו עדיך. אלא הוא כמו שלמדנו, והובא אל הכהן, זה הוא הקב"ה. ד"ש, ואם יראנה הכהן, שהוא הקב"ה, בוא וראה, במקום אחד כתוב, אהרן הכהן, ובמקום אחר, הכהן סתם, ואינו כתוב אהרן, וזהו הקב"ה. קלו) א"ר יצחק וכו': אר"ה, והרי כתוב, נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן, וא"כ, הוא הקב"ה. אמר לו כן, שהוא הקב"ה, משום שבהקב"ה תלויה כל טהרה וכל קדושה. אמר לו, א"כ, למה נאמר והובא, והועלה אל הכהן, היה צריך לומר כי להקב"ה נוחג עליה, ולא ביאה. א"ל הוא כש"א, והובא את בדיו בטבעות, שפירושו שמביא זה בתוך זה, אף כאן, והובא, פירושו, שמכניס אותו אל הקב"ה שנקרא כהן, כדי לטהר אותו, ויביאו הדבר לפניו. קלו) א"ר יצחק הכי וכו': אר"י, כך למדנו, נגע צרעת, נגע, פירושו דין קשה (דפו"י דף מ"ט צ"ב)

ו אל תהיו כסוס כפרד אין הבין, במה אתפרשן בני נשא מסוס ופרד, בקדושה
 דגרמייהו, לאשתכחא שלימין ורשימין מכלא.
 קלט) וע"ד זווגא דבני נשא הוא בזמנין ידיען, לכוונא רעותא לאתדבקא
 ביה בקב"ה. והא אתערין, בפלגות ליליא קב"ה עאל בגנתא דעדן, לאשתעשעא
 עם צדיקייא, וכ"י משבחת ליה לקב"ה, ז והיא שעתא דרעותא לאתדבקא בהו.
 קמ) וחברייא ק דמשתדלי באורייתא, משתתפי בה בכ"י, לשבחא למלכא
 קדישא, ואתעסקן באורייתא, שאר ה בני נשא כדין עידן רעותא לאתקדשא
 בקדושה דקב"ה, ולכוונא רעותא לאתדבקא ביה. ו אינון חברייא דמשתדלי
 באורייתא זווגא דלהון בשעתא דזווגא ח אחרא אשתכח, והאי משבת לשבת
 לכוונא רעותא לאתדבקא ביה בקודשא בריך הוא ובכנסת ישראל, א דהוא עידן
 רעותא דמתברכן כלא עלאי ותתאי.
 קמא) אי בני נשא אתרחקו מניה, ועבדן כבעירי, אן הוא קדושה דלהון,
 לאשתכחא קדישין. אן אינון ב נפשאן קדישין דמשכן מעילא. ושלמה מלכא
 צווח ואמר, ז גם בלא דעת נפש לא טוב. גם בלא דעת, מאן הוא דעת. דא
 קב"ה. נפש לא טוב, דא הוא נפש, דאינון משכין בעובדייהו, לא טוב, דהא
 מסטרא אחרא אתמשכאן עליהו נפשתא דלאו איהו טוב, בגין דלא מכווני
 לבייהו לקב"ה.
 קמב) מאן דאתלהיט ביצר הרע, ג בלא רעותא וכוונה דלבא לקב"ה.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ו (תהלים לב) חלק ג' פ. ז (משלי יט) וארא ז ובשעתא. ק משתדלי. ר ליג בני. ט באינון.
 ת דאחרא. א דהא עדן. ב נפשתן. ג מוסיף הוא בלא.
 יח צ"ה.

והייתם קדושים

הסולם

מאמר

שלהם הוא בשעה שזווג אחר העליון, נמצא.
 שזהו משבת לשבת, לכוון הרצון להתדבק
 בהקב"ה ובכנסת ישראל, כי היא שעת רצון
 שמתברכים הכל, העליונים והתחתונים.
 קמא) אי בני נשא וכו': אם בני אדם
 מתרחקים מהקב"ה, ועושים כבהמות, איפה
 היא הקדושה שלהם, שיהיו נמצאים קדושים,
 איפה הם הנפשות הקדושות שמושכים
 מלמעלה. ושלמה המלך צווח ואמר, גם בלא
 דעת נפש לא טוב. גם בלא דעת, מי הוא
 דעת. זה הוא הקב"ה. נפש לא טוב, זו היא
 נפש שהם מושכים במעשיהם. לא טוב, משום
 שמסטרא אחרא נמשכת עליהם הנפש, שהיא
 אינה טובה, משום שאינם מכוונים לבם
 להקב"ה.
 קמב) מאן דאתלהיט ביצר וכו': מי
 שמתלהט ביצר הרע, בלי רצון וכוונה הלב
 להקב"ה

והכתוב מכריז ואומר, אל תהיו כסוס כפרד
 אין הבין. כי במה נבדלים בני אדם מסוס
 ופרד, הוא רק בקדושה שלהם, להמצא שלמים
 ומצוינים מכל.
 קלט) ועל דא זווגא וכו': וע"כ זווג
 בני אדם הוא בזמנים ידועים, לכוון רצונם
 להתדבק בהקב"ה. והרי העירו, שבחצות לילה
 הקב"ה נכנס לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים.
 וכנסת ישראל, שהיא המלכות, משבחת
 להקב"ה. והיא שעת רצון להתדבק בהם.
 בהקב"ה ושכינתו.
 קמ) וחברייא דמשתדלי וכו': והחברים
 העוסקים בתורה, מתחברים עם כנסת ישראל,
 לשבח להקב"ה, ועוסקים בתורה ושאר בני
 אדם הוא אז שעת רצון להתקדש בקדושת
 הקב"ה, דהיינו בזווג. ולכוון הרצון להתדבק
 בו. ואלו החברים העוסקים בתורה, הווג
 (דפו"י דף מ"ט ע"ב)

ז מסטרא דיצר הרע אתמשך ה עליה נפשא, דלאו איהי טוב, הה"ד גם בלא דעת נפש לא טוב ואץ ברגלים חוטא. מאן דאיהו אץ ו ברגלים ודחי שעתא בלא רעותא קדישא, חוטא. חוטא ודאי, בכלא.

קמג) ועל דא שריין מכתשין בישין בבני נשא, ואסהידו באנפייהו בחציפותא דלהון, לאחזאה דהא קודשא ב"ה מאיס בהו, ולאו דעתיה בהון, עד דאינון זכאן *) ומכשראן עובדייהו כמלקדמין, ז ומתברכן. וע"ד אשתמודען מכתשין לגבי כהנא, אינון דאתיין מסטרא דמסאבא, ואינון דאתיין מסטרא אחרא.

קמד) כגוונא דא כתיב, כי תבאו אל ארץ כנען וגו', ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם. וכי אגר טב הוא, דישתכח באינון דזכאן למיעל בארעא. אלא הא אוקמוה לאשכחא מטמונין דאטמרן בביתיהו, ולאהנאה לון לישראל. קמה) אבל ת"ח, זכאין אינון ישראל, דאינון מתדבקן ביה בקב"ה, וקב"ה רחים להו, דכתיב ט) אהבתי אתכם אמר י". ומגו רחימותא דיליה, אעיל להו ח) לארעא קדישא, לאשראה שכינתיה בינייהו, ולמהוי דיווריה עמהון, וישראל דישתכחון קדישין על כל בני עלמא.

קמו) ת"ח כתיב ט) וכל הנשים אשר נשא לבן וגו'. בשעתא דהו עבדין עבדתא, הו אמרי, דא למקדשא. דא למשכנא. דא לפרוכתא. וכן כל אינון

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ח) (מלאכי א) שמות צו צ"ח זחר חדש גב ט"ג ז ומסטרא. ה עלייהו. ו ל"ג ברגלים. ז ומתזכאן. שי"א. ט) (שמות לה).

והייתם קדושים

הסולם

מאמר

נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם. שואל, וכי הוא זה שכר טוב שימצאו נגעים בבתי של אלו שזכו לכנוס לארץ. ומשיב, אלא הרי העמידוהו, שהוא, כי אחר שיתצו הבתים המנוגעים, ימצאו אוצרות שהצפינו הכנענים בבתיהם, ויהנו מהם ישראל. (ויק"ר פ"ו ו'). קמה) אבל ת"ח זכאין וכו': אבל בוא וראה, אשריהם ישראל שהם דבקים בהקב"ה, והקב"ה אוהב אותם, שכתוב, אהבתי אתכם אמר ה'. ומתוך אהבתו, הכניסם לארץ הקדושה, להשרות שכינתו ביניהם, ולדור עמהם, ושימצאו ישראל קדושים מכל בני העולם.

להקב"ה, הרי מצד היצר הרע נמשכת עליו נפש שאינה טובה, ז"ש גם בלא דעת נפש לא טוב. ואץ ברגלים חוטא, מי שהוא אץ ברגלים, ודוחה את השעה, דהיינו שאינו רואה שתהיה השעה כשרה לכך, אלא שהוא בלא רצון קדוש, חוטא, שהוא חוטא ודאי, בכל.

קמג) ועל דא שריין וכו': וע"כ שורים נגעים רעים בבני אדם, ומעידים בפניהם בחוצפה שלהם, להראות, שהקב"ה מואס בהם, ודעתו אינה להם, עד שיהיו זכאים, ויטיבו מעשיהם כמקודם, ומתברכים. ועל זה, ניכרים הנגעים אל הכהן, אותם שהם באים מצד הטומאה, ואותם שהם באים מסטרא אחרא.

קמו) ת"ח כתיב וכל וכו': בוא וראה, כתוב, וכל הנשים אשר נשא לבן וגו'. היינו, בשעה שהיו עושות מלאכתן, היו אומרות, זה למקדש, זה למשכן, זה לפרכת, וכן עשו כל האומנים, כדי שתשרה הקדושה על ידיהם, ותתקדש

מאמר נגעי בתים

קמד) כגוונא דא כתיב וכו': כעין זה כתוב, כי תבאו אל ארץ כנען וגו'. ונתתי (דפו"י דף מ"ט ע"ב *) דף ג' ע"א)

אומנין, בגין ם דישרי קדושה על ידיהו, ואתקדש ההוא עבידתא. וכד סליק לאתריה, בקדושה סליק.

קמז) כגוונא דא מאן דעביד עבידתא לע"ז, או לסטרא אחרא, דלא קדישא. כיון דאדכר ליה על ההוא עבידתא, הא רוח מסאבא שריא עלוי, וכד סליק עבידתא, במסאבא סליק. כנענים פלחי לע"ז אינהו, ומתדבקן כלהו . כחדא ברוח מסאבא בע"ז, והוו בניין בנין ם לפרצופייהו ולגעוילייהו לסטר מסאבא לע"ז, וכד שראן למבני, הוו אמרי מלה, וכיון דאתדכר בפומייהו, סליק עליה רוח מסאבא. כד אסתליק עבידתא, ברוח מסאבא אסתליק.

קמח) כיון דעאלו ישראל לארעא, בעא קב"ה לדכאה לון, ולקדשא לון ארעא, ם ולאפנאה אתר לשכינתא דלא תשרי שכינתא גו מסאבא. וע"ד בההוא נגע צרעת, הוו סתרין ם בניינין דאעין ואבנין ם דאתעבידו במסאבו.

קמט) ת"ח, אי עובדא דא הוה לאשכחא ם מטמונין בלחודוי, יהדרון אבנין לבתר כמה דאינון לאתרייהו, ועפרא לאתריה. אבל קרא כתיב, וחלצו את האבנים. וכתיב ועפר אחר יקח. בגין דיתעבר רוח מסאבא, ויתפני ויתקדש השתא כמלקדמין, וישתכחו ישראל בקדושה, ובדירא קדישא, למשרי בניייהו שכינתא.

קנ) ועל דא מאן דבני בנין ם כד שארי למבני, בעי לאדכרא ם בפומיה, דהא לפולחנא דקב"ה הוא בני. ם בגין דכתיב ם הוי בונה ביתו בלא צדק וגו',

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י' (ירמיה כב) חלק ג' נא : ם דשריא ; דתשרי. י ליג כחדא. כ לסנופייהו. ם ולמפני ; ולמבני. ם בניין אבנין ואעין ם ליג דאתעבידו במסאבו. ם ממטונין. ע ליג כד שארי למבני. ם ליג בפומיה. ם מוסיף כד שארי למבני בנין.

בונה ביתו בלא צדק

הסולם

מאמר

מקום לשכינה, כדי שלא תשרה השכינה במקום טמא. וע"כ בנגע צרעת ההוא היו הורסים הבניינים של עצים ואבנים שנעשו בטומאה.

קמט) ת"ח אי עובדא וכו' : בוא וראה, אם מעשה זה של נתיצת הבתים המנוגעים, היה כדי למצוא אוצרות בלבד, היו צריכים אח"כ להחזיר האבנים למקומן כמו שהיו, וכן היו צריכים להחזיר העפר למקומו. אבל המקרא כתוב, וחלצו את האבנים. וכתוב ועפר אחר יקח. שהוא, כדי להעביר את רוח הטומאה, ותפונה, ותתקדש עתה הארץ כמקודם, וימצאו ישראל בקדושה, ובדיר קדוש, שתשרה ביניהם השכינה.

קנ) ועל דא מאן וכו' : וע"כ מי שבונה בנין, כשמתחיל לבנותו, צריך להזכיר בפיו, שבונה אותו לעבודת הקב"ה, משום שכתוב, הוי

ותתקדש המלאכה ההיא, וכאשר הביאה למקומה עלתה והיתה בקדושה.

קמז) כגוונא דא מאן וכו' : כעין זה מי עובד עבודה לעבודה זרה, או לצד האחר שאינו קדוש, כיון שמזכירה על עבודה ההיא, הנה רוח הטומאה שורה עליו, וכשעולה העבודה, היא עולה בטומאה. הכנענים, עובדי עבודה זרה היו, וכולם יחד היו דבוקים ברוח הטומאה בעבודה זרה, והיו בונים בניינים לפרצופיהם ולתועבתם של צד הטומאה, לעבודה זרה, וכשהתחילו לבנות, היו אומרים איזה דבר, וכיון שזוכר בפיהם, עלה על הבנין רוח הטומאה. וכשעלתה העבודה, עלתה ברוח הטומאה.

קמח) כיון דעאלו ישראל וכו' : כיון שבאו ישראל לארץ, רצה הקב"ה לטהר למענם ולקדש למענם את הארץ, ולפנות (דסו"י דף ג' ע"א)

וכדין סיעתא דשמיא שארי עלוי, וקב"ה זמין עליה קדושתא, וקארי עליה שלום, הה"ד (ו) וידעת כי שלום אהלך וגו'. מהו (ז) ופקדת נוך, הא אוקמוה, אבל ופקדת, לאפקדא מלה בפומא כד איהו בני. וכדין ולא תחטא כתיב. ואי לאו הא זמין לביתיה סטרא אחרא.

קנא) כ"ש, מאן דבני ורעותיה בגוונא אחרא, בגין (ק) דמיחד ביתא ר לסטרא אחרא, (ט) לאסתאבא ביה. הא ודאי שריא ביה רוח מסאבא, ולא נפיק (ח) ההוא ב"נ מעלמא, עד דאתענש בההוא ביתא, ומאן דדייר ביה, יכיל לאתזקא, דהא ההוא דירה רוח מסאבא שריא ביה, ואזיק מאן (י) דאשתכח ביה.

קנב) ואי תימא במה ידיע. כגון דאתזק בההוא ביתא, ההוא דבני לה, או אנשי ביתיה, (יב) או בנזקי דגופא, או בנזקי ממונא, הוא (ג) ותרין אחרנין אבתריה. הא ודאי יערוק ב"נ לטורא, ולא ידור ביה. ידור (ז) ד בטיחלא דעפרא, ולא ידור ביה.

קנג) ובגין כך, קב"ה חס עליהו דישראל, דאינון לא ידעין מלה בכל אינון בתי. והוא אמר, אתון לא ידעין, אנא ידענא, וארשימנא לון (ח) בנגע. נגע

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(כ) (איוב ה) ב"ב קמב צ"א זהר חדש נ ט"ג שכ"ד. ק דמיחדא. ר ל"ג לסטרא אחרא. ש ל"ג לאסתאבא ביה. ת מההוא. א דאשכח. ב האי. ג ותמן. ד בטיקלא. (ז) (שם) שם.

ה ל"ג בנגע; ל"ג נגע.

דרך אמת (ז) בבית שנטוח בעפר ואל ידור בבית יפה בענין כזה.

בונה ביתו בלא צדק

הסולם

מאמר

קנג) ובגין כך קב"ה וכו': ומשום זה הקב"ה חס על ישראל, שהם אינם יודעים דבר, בכל אלו הבתים שמצאו בארץ, אם יש שם רוח הטומאה או לא, והקב"ה אמר, אתם אינכם יודעים, אני יודע, ואציין אותם בנגע. נגע יושב בבית, שהוא הסטרא אחרא, הרי נגע אחר תקיף, ששלחתי שם, שיוציאו ויעבירו מן העולם, ואז, ונתן את הבית את אבניו ואת עציו. שואל, כיון שהנגע הלך לו, מכח נגע האחר שהוציאו, מה הטעם, ונתן את הבית, הרי הס"א כבר הלך מעט. ומשיב אלא בכל זמן שהבנין ההוא יהיה עומד. שלו הוא, של הס"א, ויכול לחזור.

ביאור המאמר. הבונה בית צריך לבנותו בצדק, דהיינו שיהיה מרכבה של השכינה שנקראת בית, ונקראת צדק, והיינו בסוד הארת חכמה שבה, בסו"ה בחכמה יבנה בית. וז"ש (באות ק"ז) בעי לארכיא בפומיה דהא לפולחנא דקב"ה הוא בני, ואם לא, הסטרא אחרא נמשך אל הבית, ורוח הטומאה של הס"א שורה בו, שהוא לעומת רוח הקדוש של השכינה, ועליו כתוב, הוי בונה ביתו בלא צדק, שהוא השכינה הנקראת צדק.

וההפוש

הוי בונה ביתו בלא צדק, ואו עזרת השמים שורה עליו, על ביתו, והקב"ה מכין עליו קדושתו, וקורא עליו שלום. ז"ש וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא מהו ופקדת נוך, הרי העמידוהו, אבל, ופקדת, פירושו, לפקוד דבור בפיו כשהוא בונה. דהיינו שיאמר בפיו שבונה אותו לעבודת הקב"ה כנ"ל. ואז כתוב, ולא תחטא, ואם לא, הרי סטרא אחרא מוכן ששרות על ביתו.

קנא) כ"ש מאן דבני וכו': כל שכן מי שבונה, ורצונו הוא באופן אחר, כי מיחד ביתו לצד האחר, להטמא בו, הרי ודאי שורה בו רוח הטומאה, ואדם ההוא אינו נפטר מן העולם עד שנענש באותו בית, ומי שיושב בו יכול להנוק, כי רוח הטומאה שורה בדירה ההיא, ומזיק את מי שנמצא בה.

קנב) ואי תימא במה וכו': ואם תאמר במה ידוע, אם הבונה אותו המשיך שם רוח הטומאה. היינו אם נוזק בבית ההוא מי שבנה אותו, או בני ביתו, הן בנזקי הגוף הן בנזקי כסף, וכן נוזקו שני שכנים אחריו שינשבו בו, או ודאי יברח האדם להר, ולא ישב בו, ישב במערת עפר ולא ישב בו.

(דפו"י דף ג' ע"א)

דייר בביתא, הא נגע אחרא תקיפא, דיפיק ליה, ויעבר ליה מן עלמא. וכדין ונתן את הבית את אבניו ואת עציו. כיון דאזיל ליה, מאי טעמא ונתן את הבית. אלא בכל זמנא דההוא בנין להוי קיים, * דיליה הוא, ויכיל לארדרא. קנד) האי בארעא קדישא, כ"ש בארעא אחרא, דזמינא רוח מסאבא יתיר, ויכיל ב"נ לאתזקא. א"ר אלעזר, וכ"ש ח דאקרי בקלפוי דחברוי אחרנין, לאשתכחא תמן, ואפילו ט טורפי דקספתא לא מעברן ליה מההוא ביתא, ובג"כ ז האי קרא אכריו ואמר, הוי בונה ביתו בלא צדק. הוי ודאי קאמרי כל יומא בההוא ביתא.

קנה) ר' יוסי עאל חד יומא בחד ביתא, י ח מטא ט בספתא, עאל לגו.

חלופי גרסאות

1 דקארי. 2 ודאי. 3 אטרה בטיפסא. 4 ס כספתא.

דרך אמת ח] שהרוחות ההם קוראים לקליפות חבריו שיבואו ג"כ לדור עמהם. ט] טריפה והתבלבלות של קלע שקולעים בו האבנים כדי לבלבל הרוחות שיברחו מהבית אינו מועיל להבריחם. י] הגיע במפתן הבית רצה לכנסו בבית ושמע קול אחד שאמר התאספו והכנסו הרי כאן אחד מהחולקים עלינו והיינו אומרנו הא חד פלוגתא דילן.

ונתן את הבית

הסולם

מאמר

לאור, הממעט קו השמאל מחכמה. והס"א יוצא מן הבית, כי אין לו כח עוד להמשיך מה משמאל הנפרד. וז"ש, דיפיק ליה ויעבר ליה מן עלמא, כי כיון שממעט קו השמאל שהוא כחו של הס"א, נמצא שיוצא, לא לבד מן הבית, אלא מן עלמא, שנתבטלה כולה. אמנם אחר שהנגע נתגבר על רוח הטומאה ובטלו, הרי נשאר הנגע בבית, ואין מי שיבטלו וז"ש, בכל זמנא דההוא בנין להוי קיים וכו' (ועי' מצורע אות מ"ט).

קנד) האי בארעא קדישא וכו': זה הוא בארץ הקדושה, כל שכן בארץ אחרת, שרוח הטומאה נמצא שם יותר, באותם הבתים שיכול האדם להנוק ממנו. א"ר אלעזר, וכל שכן, שרוח הטומאה שנמצא שם, קורא לחבריו הקליפות האחרים שימצאו שמה, ואפילו דפיקות בכלים, שהיו נוהגים לדפוק בכלים, כדי לגרש רוחות ומוזיקים מאיזה מקום, אינם מעבירים את המוזיקים מבית האור. ומשום זה המקרא מכריז ואומר, הוי בונה ביתו בלא צדק. שהדרים באותו בית ודאי אומרים מקרא הזה, בכל יום. טורפי פירושו דפיקות, מלשון טרפה בכותל (חולין ג"ו). דקספתא, פירושו כלים, מלשון אכוספא דתמר, (תענית כ"ד:).

קנה) ר' יוסי עאל וכו': ר' יוסי נכנס יום אחד בבית אחד, הגיע אל מפתן הבית, ונתישב בדעתו, ונכנס בפנים הבית. שמע קול

וההפרש בין הס"א אל השכינה, הוא, כי תקון הארת החכמה שבמלכות הוא שתאיר ממטה למעלה, כהכרעת קו האמצעי כנ"ל (נ"א דף ט' ד"ה מחלוקת) והסטרא אחרא ממשיך החכמה ממעלה למטה, ומפריד השמאל מן הימין, ואותם הבתים של הכנענים שבנו ביתם לסטרא אחרא ועבודה זרה, שכן בהם רוח הזה דס"א מקו שמאל, וע"כ דינין דקו שמאל הקשים יש שם שמזיקים בני אדם. וז"ש (באות קנ"א) ומאן דדייר ביה יכיל לאתזקא דהא וכו', דהיינו שדינין דקו שמאל יזיקו לו.

ונודע שבעת שקו השמאל נפרד מן הימין אין עצה להכניעו ולהחזירו לימין אלא ע"י התעוררות הדינים ממסך דחירק, שה"ס להעלות המלכות למקום בינה הממעט את קו שמאל מג"ר דחכמה, (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) וסוד הנגעים נמשכים ג"כ מדינין אלו דעלית המלכות למקום בינה, כנ"ל (באות קל"א) שה"ס ה"י שנכנסה לאור והאור נתמעט לאזיר ע"ש.

וזה אמרו קב"ה חס עליהו וכו' וארשימנא לון בנגע, נגע דייר בביתא הא נגע אחר תקיפא דיפיק ליה וכו' כיון שנגע של השראת הסטרא אחרא ישנו בבית, שהוא הארת השמאל ממעלה למטה בפירוד מן הימין, הא נגע אחר, שהוא הנגע ששולח הקב"ה בבתים אלו, הנמשכים מן ה' שנכנסה (טו"י דף ג' ע"א *) דף ג' ע"ב)

שמע חד קלא דאמר, אתכנשו עולו, הא חד פלוגתא דילן. כ סיפתו ונזינק ליה עד לא ינפוק, אמרו, לא ניכול אלא אי דיוריה הכא. נפק ר' יוסי ודחיל. אמר, ודאי מאן דאעבר על מלוי דחברייא, אתחייב בנפשיה. קנו) א"ל ר' חייא, והא גוים ושאר בני נשא דיירי בגויה, ואשתלימו. א"ל, אינון מסטרייהו קא אתיין, אבל מאן דדחיל חטאה, יכיל לאתזקא. ואפילו אינון, אי יעכבו דיוריהון ביה, לא יפקון בשלם. א"ל, והא כתיב (מ) בתיהם שלום מפחד. א"ל כגון דהוה מאחרא, ואתבני מצדק. וקרא הכי הוא, בתיהם שלום מפחד, כשבתייהם שלום מפחד שבט אלוה לא שריא עליהם. קנו) ו בא אשר לו הבית והגיד וגו'. והגיד, ויאמר מבעי ליה, או וידבר, מהו והגיד. אלא בכל אתר מלה דחכמתא הוא, והא אוקמוה. כנגע נראה לי בבית, כנגע, נגע מבעי ליה. נראה לי, יש לי מבעי ליה. דהא כתיב, ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם, דיתחזי לכלא. אמאי כנגע נראה לי. קנח) אלא בשעתא דהאי עייל, אחרא אתגליא. ומקטרגא דא בדא. וע"ד

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(מ) (איוב כא.) ו (ויקרא יד) חלק ג' רכו : י ונויק. דרך אמת כ] האספו ונויקונו קודם שיצא לחוץ והשיב קול אחר אי אפשר לנו להזיקו אי"כ שידור הוא בעצמו בבית זה וכאשר שמע ר' יוסי כדברים האלה יצא לחוץ וירא לנפשו.

נגע ורוח הטומאה ההפכים זל"ז

הטולם

מאמר

בבית, אומר כנגע, נגע היה צריך לומר. אומר, נראה לי, יש לי היה צריך לומר. שהרי כתוב, ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם, שמשמע שיהיה נראה לכל, ולמה אומר כנגע נראה לי. קנח) אלא בשעתא דהאי וכו': ומשיב, אלא בשעה שזה, דהיינו הנגע, נכנס בבית, נתגלה האחר, דהיינו רוח הטומאה שהיה בבית כמ"ש לעיל (אות קנ"ג) ונלחמו זה בזה, וע"כ אמר, נראה לי, כי נראה לי תחילה, שאותו שנתכסה, שהוא רוח הטומאה, שהיה מתכסה בבית הנגע, חזר ונתגלה, ואותו שנתגלה, שהוא הנגע, נתכסה. ואחר כך נראה לו בצורה, שנתגלה נגע ההוא בבית, ונתכסה האחר, שהוא רוח הטומאה, ועל כן כתוב והגיד לפהו, כי דבר חכמה הוא. כי הגדה רומזת על חכמה. פירושו. כי נתבאר לעיל (באוה קנ"ג) שהנגע ורוח הטומאה השורה בבית מחמת שנבנה שלא בצדק, הם הפכים זה לזה, כי רוח הטומאה הוא מהמשכת הארת החכמה דקו שמאל ממעלה למטה, שהוא בחינת ג"ר. והנגע הוא מבחינת אויר דקטנות הממעט הג"ר דקו שמאל. עש"ה. ולפיכך כשהנגע נראה בבית, תכף מתכסה רוח הטומאה, מחמת שנתמעט

קול אחד שאמר, התאספו בואו, הרי כאן אחד מבעלי המחלוקת שלנו, הלקחו ונויק אותו בטרם שיצא. אמרו לו, לא נוכל להזיקו אלא אם היה דר פה. יצא ר' יוסי והיה מתירא. אמר ודאי מי שעבר על דברי החברים, מתחייב בנפשו. כפסתא הוא מלשון סף, דהיינו מפתח, סיפתו, הוא מלשון, לא יספות ממנה (שבת קכ"ד:) דהיינו לקיחה. וספתו פירושו הלקחו. קנו) א"ל ר' חייא וכו': אמר לו ר"ה, והרי עכ"ם ושאר בני אדם דרים בתוך הבית, והם שלמים, שאינם נזוקים. אמר לו, הם באים מן הצד שלהם, וע"כ אין מזיקים להם. אבל מי שהוא ירא חטא, יכול להנזק. ואפילו הם, אם ממשיכים לדור בו, אינם יוצאים בשלום. א"ל, והרי כתוב, בתייהם שלום מפחד. אמר לו, היינו שהבית היה מאחר שבנה אותו בצדק, והרשעים לקחוהו וישבו בו, והמקרא הוא כך, בתייהם שלום מפחד, דהיינו כשבתייהם שלום מפחד, כי נבנה בצדק, אז שבט אלוה אינו שורה עליהם. קנו) ובא אשר לו הבית והגיד וגו': שואל, אומר, והגיד, ויאמר היה צריך לומר, או וידבר, מהו והגיד. ומשיב, אלא בכל מקום רומז דבר חכמה. והעמידוהו, וכנגע נראה לי (דמ"י דף נ"ע"ב)

נראה לי, שהוא כ דאתכסי אתגליא, ודאתגליא אתכסי, ולבתר : מתחזי ליה בדיוקנא דההוא נגע דביתא, ואתכסיא אחרא. ועל דא והגיד לכהן, מ דמלה דחכמתא היא.

קנט) וכדין אתי כהנא, וירמון ביתא, וינתצון : ליה אבנין ואעיין וכלא. כיון מ דאנתצון ואתדכן כלא, נ מתברכאן, כדין כתיב, ט) ובתים טובים תבנה וישבת. אלין אקרון טובים, דהא קדמאי לאו אינון טובים, ולא בכללא דקדושה ודכיו נינהו.

קס) א"ר יהודה, אי הכי פ במאי מוקמינן קרא דכתיב, ט) ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת. אי רוח מסאבא שריא בגווייהו היך מלאים כל טוב. א"ר אלעזר, מלאים כל טוב : בממונא, בכספא, ובדהבא, ובכללא. כד"א ט) כי טוב כל ארץ מצרים. ז) וא"ר יהודה, והא כל בתי דמצראי, מליין חרשין וטעוין הוו. אלא בגין עותרא דארעא אתמר. אוף הכא בגין עותרא וממונא הוא. קסא) תרין עותרין נטלו ישראל, חד כד ק נפקו מגלותא דמצרים. וחד

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ט) (דברים ח). ע) (שם ו). פ) (בראשית מה). כ דמתכסי, ל אתחזי, מ מלה. נ לה. ס דאתדכן ול"ג דאנתצון. ע ל"ג מתברכאן. פ אמאי. ז א"ר. ק מוסיף נפקו ישראל.

מאמר

הסולם

נגע ורוח הטומאה ההפכים זלין

שנתמעטו הג"ר דשמאל, ואין לו ממה לינק. אמנם אח"כ חזר ומתגבר על הנגע והוא מתגלה והנגע מתכסה ואינו נראה. וזה אמרו, בשעתא דהאי עייל, שהנגע נכנס ומתגלה בבית, אחרא אתגלייא, האחר, שהוא רוח הטומאה מתגבר עליו, והוא מתגלה, והנגע מתכסה, ומקשרנא דא כדא, שגלחמים זה בזה. ועל דא, נראה לי, וע"כ אומר נראה לי, שפירושו, כי ראה תחילה, החזא דאתכסי אתגליא, שרוח הטומאה שנתכסה בביאת הנגע, חזר ונתגלה, ודאתגליא אתכסי והנגע שהיה מגולה בבית, נתכסה מחמת התגלות רוח הטומאה, ולבתר מתחזי ליה בדיוקנא דההוא נגע דביתא, דהיינו שהנגע חזר ונתגבר על רוח הטומאה וצורת הנגע נראה לו שוב בבית, ואתכסיא אחרא, ורוח הטומאה נתכסה ונעלם. וז"ש הכתוב כנגע נראה לי בבית, כי ע"כ אומר כנגע, וקא נגע ודאי, מחמת שראה אותם גלחמים זה בזה, וחשב שאפשר שיתגבר עוד רוח הטומאה ויכסה ויעלים הנגע. וע"כ אומר, נראה לי, שלו נדמה כך, אשר הנגע גבר על רוח הטומאה וצורתו נראתה בבית, אבל לאחר, או לכהן, אפשר שיראה באפן אחר. ועל דא והגיד לכהן, דמלה דחכמתא היא, כלומר

קסא) תרין עותרין נטלו וכו': ב' פענויט עושר לקיו ישראל, אחד, כשיצאו מגלות מצרים, ואחד, כשבאו לארץ. דהיינו בנתיצת הבתים המנוגעים. ר' שמעון אמר, כל

(דפו"י דף ג' ע"ב)

כד עאלו לארעא. ר' שמעון אמר, ר כל דא ודאי הוה לאתקדשא ארעא, ולאעברא רוח מסאבא מארעא, ומגו ישראל. וכד ביתא הוה נתיץ, הוה אשתכח ש בה ממונא, למבני ליה, ולמליא ביתיה, בגין דלא יצטער על ביתא, וישרון בריוורא דקדושה.

קסב) ואיש או אשה כי יהיה בעור וגו'. ר' יוסי אמר, ג כסילתא דמוקפי בבהרת עזה, חיוז תנינא, ובחיוז אתדן, באינון גווינין. א"ר יצחק ש' טעמי אית מאן דגריס בבהרת עזה. וכלהו אוליפנא ה מהכא, א בר ב חיוור חד סאיב, סהדא חד. תרין, תרי סהדי, ודכי. מכאן ולהלאה, אפילו מאה כתרי, ותרי כמאה. ודא אוליפנא לבתר דכתיב, ק לא יקום עד אחד באיש וגו', על פי שנים עדים וגו'.

קסג) ר' חזקיה הוה יתיב קמיה דרבי שמעון, אמר, כתיב נגע לבן אדמדם, כדין הוא נגע, דהא חוורא לא קאים בעיניה. פתח ר"ש ואמר, ג כתיב ה אם יהיו חטאיכם כשנים וגו', זכאין אינון ישראל, דקב"ה בעי לדכאה לון בכלא, בגין דלא ישתכחון בדינא קמיה. ומאריהון דדינא לא ישלטון בהון, דהא כלא אזיל בתר זיניה. סומקא לסומקא, וחורא לחורא. ימינא לימינא, ושמאלא לשמאלא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז (ויקרא יג). ק (דברים יט) בהשמטות חלק א' ר ודאי על דא הוא. ש ל"ג בה. ת מאבא ; אבא. רנה : חלק ג' רעה. זהר חדש כו ט"ג ש"ב מט א כד ; מוסיף בר כד. ב חויר. ג ל"ג כתיב. ט"ב ש"ה. ר (ישעיה א) לעיל אות קלא צ"ק.

דרך אמת ג] כמו סילתא שהוא כלי זכוכית שבו מקיזים דם הוא מוקף ומסובב כך בבהרת עזה חיוז תנינא ר"ל כן שנינו מראות של בהרת עזה מוקפות בהלכות רבות כי עיקר הדין תולה במראות שבו כאומרו ובחיוז אתדן.

מאמר

הסולם

גוונא חורא וגוונא סומקא

כל זה, דהיינו נגעי הבתים, היה ודאי להתקדש הארץ ולהעביר רוח הטומאה מן הארץ ומן ישראל (כנ"ל אות קמ"ט) ועם זה, כשנתץ הבית, היה מוצא בו ממון, המספיק לבנותו ולמלאות ביתו, כדי שלא יצטער על הבית שנתצו, וישרו במשכנה של הקדושה. קסב) ואיש או אשה וגו' : ואיש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרות בהרות לבנות. ר' יוסי אמר, החריפות המרובה בבהרת עזה, שנאמרו בה תלת מאה הלכות פסוקות (כנ"ל וירא אות ל"ו) למדנו, שהוא במראה, ובמראה נידון באלו אפנים המרובים. א"ר יצחק, שלש מאות טעמים יש מי שלומד בבהרת עזה. וכולם למדתי מאבי, חוץ, במה ששערה אחת שחורה, עודו טמא מטעם שהוא עד אחד, שתי שערות שחורות הן ב' עדים, והוא טהור. ומכאן והלאה, אפילו מאה שערות (דטו"י דף ג' ע"ב)

הולך

קסד) בעשו כתיב, ^ט ויצא הראשון אדמוני, ועל דא שריא ביה זיניה. ^י ואי תימא אדמוני כתיב ^ז בעשו. וכתיב ביה בדוד, ^ח ויביאהו והוא אדמוני. אלא דא מזוהמא דדהבא אתעביד, ודא בזוהרא דדהבא אתדבק, ^ה בעשו כתיב ביה, אדמוני כלו כאדרת שער, בזוהמא דהתוכא נפק. ^ו ביה כתיב בדוד, עם יפה עינים וטוב ראי.

קסה) ת"ח, ^ז מ"ט. ^ט גוונא חוורא אשתמודע, וגוונא סומקא אשתמודע, סומקא בקדמיתא, והא אתחזי ביה חוורא, הא דכיותא אתייליד ביה, ושאריו לאתדכאה. חוורא בקדמיתא, ואתחזי ביה סומקא, הא שארי לאסתאבא, וכתיב וטמאו הכהן, דהא אתייליד ביה סומקא, לאסתאבא. וכהנא הוה ידע בכל אינון גוונין. ולזמנין דאתחזי ביה גוונא דדכיותא, ויסגר ליה למחמי אי אתייליד ביה גוונא אחרא. ואי לא, מדכי ליה, הה"ד וטהרו הכהן וגו'.

קסו) רבי יצחק ור' יהודה הוו אזלי בארחא, אמר רבי יהודה, כתיב ^א וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך לעולם וגו', אי הוא חטא בנוי אמאי ^ה ילקון. א"ל, אלישע יתיר משאר נביאי חמא. ^ט חמא דלא נפיק מגחזי ברא דמעליא, וע"ד לייט לכלהו.

קסז) ולא עוד, אלא א"ל, אנא פולחנא בשמושא עלאה לגבי אליהו,

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

ש) (כראשית כה) תולדות יג צ"א זחר חדש כו
 ט"ג ש"ג. ת) (ש"א טו) משפטים נה צ"ב. א) מ"ב
 מן מ"ט עד סומקא בקדמיתא. ח) ל"ג ילקון. ט) ל"ג
 חמא. י) אמר.
 ה).

דרך אמת מ] גוון לבן ידוע שהוא רמז החס"ד וגוון אדום ג"כ ידוע שהוא רמז הדין.

גוונא חוורא וגוונא סומקא

הסולם

מאמר

שהוא דין, ולפיכך, אם היה אדום תחלה, ועתה נראה בו לבן, הרי טהרה נולד בו ומתחיל להטהר, ואם היה לבן תחילה ועתה נראה בו אדום, הרי מתחיל להטמא, וכתוב, וטמאו הכהן. כי נולד בו אדום, שהוא דין, להטמא. והכהן היה יודע בכל אלו מראות. ולפעמים שנראה בו מראה של טהרה, ויסגור אותו לראות אם יולד בו מראה אחרת ואם לא, מטהר אותו. ז"ש, וטהרו הכהן.

קסו) ולא עוד אלא וכו': ראי ור"י היו הולכים בדרך, אמר ר' יהודה, כתוב, וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך לעולם וגו'. שואל, אם הוא חטא, בניו למה יהיו מוכים. א"ל, אלישע ראה יותר משאר הנביאים, ראה שלא יצא מגחזי בן הגוון, וע"כ קלל את כולם.

הולך לחסד שה"ס לבן. ימין שהוא לבן לימין שהוא חסד, ושמאל שהוא אדום לשמאל שהוא דין.

קסד) בעשו כתיב וכו': בעשו כתוב, ויצא הראשון אדמוני. וע"כ שורה בו מינו, דהיינו דינים שה"ס אדום. ואם תאמר, אדמוני כתוב בעשו, וכתוב בדוד ויביאהו והוא אדמוני. ומשיב, אלא זה, עשו, נעשה מזוהמא של זהב, שהם דינים קשים. וזה, דוד נתדבק בזוהרו של זהב, שהוא השמאל דבינה הנקראת זהב. והיא רחמים. בעשו כתוב, אדמוני כולו כאדרת שער, דהיינו שיצא מן הפסולת הנשארת בהתוך הזהב. וכתוב בו בדוד, עם יפה עינים וטוב רואי. הרומז על הארת החכמה שנקראת עינים וראיה, הנמשכת מקו שמאל, של הבינה, הכלול עם הימין שבה.

קסה) ת"ח מ"ט גוונא וכו': בוא וראה, מה הטעם, שנגע לבן אדמדם הוא טמא. כי מראה לבן נודע, שהוא חסד, ומראה אדום (דפ"י דף נ' צ"ב *) דף נ"א צ"א)

וזכינא בתרין חולקין, דהא פלחנא ליה בקשוט, ואנת רשע פגימת לי, אומית לשקרא, וחמידת, הא עברת על אורייתא כלא, ומאן דאעבר על דא, מית הוא לעלמא דאתי. אבל בגין דפלחת לי, שמושא דילך לא להוי למגנא, תהוי כ מיתה דילך בעלמא דין, ובעלמא דאתי לא. ובגין כך, וצרעת נעמן תדבק בכ ובזרעך. 7

קסח) א"ר יוסי, בגד הצמר או הפשתים אמאי. א"ר יצחק, בכלא שריא, ובכלא שלטא. ואית כגוונא דא דכתיב, ה דרשה צמר ופשתים. ובגיני כך, שולטניה דההוא נגע דנפיק מאתר עלאה, דא שלטא בכלא, בתרי גווני, בצמר ובפשתים. ובגין כך, זאת תורת נגע הצרעת בגד הצמר או הפשתים. קסט) רבי יצחק הוה אזיל מ מ ל קטפורי דאבוי. חמא חד ב"נ, דסאטי בקוטרא דמטולא אכתפוי. אמר ליה, שורטא דקישטא בכתפך אמאי, לא אמר ליה מדי. אזל אבתריה, חמא דעייל במערתא חדא, עאל אבתריה, חמא מ קטורא דתננא דהוה סליק מ מתחות ארעא, ועאל ההוא בר נש מ ב בנוקבא חד, ואתכסיא מניה. דחיל רבי יצחק, ונפק לפום מערתא. קע) עד דהוה יתיב, אעברו ר' יהודה ורבי חזקיה, חמא לון, וקריב

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ב) (משלי לא) חלק ג' טו : רנט : זהר חדש ג'ו כ מית ול"ג דילך. ל מוסיף גוונא דחורא אשתמודע וגוונא דסומקא אשתמודע. מ לקטפורה. נ תחות. ט"ג שלי"ו.

דרך אמת נ] לבית דירת (נינת ביתן של הרש"ב) אביו אשר הוא קשור לדור שם ראה שאדם א' נטח וחלץ חוץ לדרך מן הצד וקשר משווי על כתפיו א"ל שורטא פי' קנים דקישטא פי' עצים ר"ל ששאל לו קנים של עצים שאתח נושא על כתפך למה וזא השיב לו כלום. מ] קיטור ועשו מלה מתחת לארץ. ע] שוכנס איש חחוא בנקב אחד שחיה שם מערה אחת.

דרשה צמר ופשתים

הסולם

מאמר

דמלכות שבבינה, (כנ"ל אות קנ"ג) שולט בכל, דהיינו ב"י המינים, בצמר ובפשתים. ומשום זה אוה"כ, זאת תורת נגע הצרעת בגד הצמר או הפשתים. קסט) ר' יצחק הוה וכו': ר' יצחק היה הולך אל הבציר של אביו. ראה אדם אחד שנטה מן הדרך, עם משא קשורה על כתפיו. אמר לו, חבל המקשט כתפיך למה לד, כלומר, למה קשרת המשא לכתפיך. לא השיב לו כלום, הלך אחריו, ראה שהיה נכנס למערה אחת. נכנס אחריו, ראה קיטור עשן עולה מתחת הארץ, ואיש ההוא נכנס בנקב אחד, ונעלם ממנו. פחד ר' יצחק ויצא אל פי המערה. קטפורי, הוא כמו קטפא שהוא תרגומו של בציר (ויקרא כ"ו ה') שורטא, הוא חבל מלשון פרט של צמר (כלאים ט'). קע) עד דהוה יתיב וכו': בעוד שהיה יושב, עברו ר' יהודה ור' חזקיה. ראה אותם וקרב

שזכה פי שנים ברוחו של אליהו, כי עבדתיו באמת. ואתה רשע, פגמת אותי, שנשבעת לשקר, וחמדת למתנת נעמן, הרי עברת על התורה כולה, ומי שעובר על זה, מת הוא לעולם הבא, אבל משום שעבדת אצלי, השרות שלך לא יהיה בחנם, והמיתה שלך תהיה בעולם הזה, ולא לעולם הבא, ומשום זה, וצרעת נעמן תדבק בכ ובזרעך.

קסח) א"ר יוסי וכו': א"ר, בגד הצמר או הפשתים למה, היה לו לומר בגד סתם. א"ר יצחק, והכתוב מלמדנו, שהנגע שורה בכל ושולט על כל. כי צמר בא מבינה ופשתים ממלכות והנגע שולט על שניהם. ויש כעין זה, שכתוב, דרשה צמר ופשתים, שמלמדנו שהמלכות משמשת בשניהם. ומשום זה גם כאן מלמדנו ששליטתו של הנגע הוה היוצא ממקום עליון דהיינו מבחינת דיניו (דפו"י דף ג"א ע"א)

גביהון, [פ] סח לון עובדא. א"ר יהודה, בריך רחמנא דשובך. [צ] האי מערתא דסגיר, [ט] דסרוניא היא, וכל יתבי ההיא קרתא, חרשין [ט] אינון, [ק] ואתיין למדברא לחויין אוכמין, דאינון בני עשר שנין, או יתיר, למעבד חרשין, ולא [פ] מנטרא מנייהו, ואתעבידו סגירין וכל זייני חרשין דלהון בהאי מערתא אינון.
 קעא) אזלו, עד דהוו אזלי, [ר] אערערו בחד בר נש דהוה אתי, ובריה דהוה [ט] מרע, קטיר על חמרא. אמרו ליה מאן את. אמר להו יודאי, ודא הוא ברי דאיהו קטיר על חמרא. אמרו ליה, אמאי הוא קטיר. אמר לון דיורי הוא בחד כפר, דאיהו מבני רומאי, והאי ברי הוה אוליף אורייתא בכל יומא, והוה אהדר [צ] לביתא, [ת] ולעי לון לאינון מלין. וגי' שנין הוה דיורי בההוא ביתא, ולא חמינא מדי. והשתא יומא חד עאל ברי לביתא [ר] לאהדרא מלין, אעבר חד רוחא קמיה, ונזיק ליה, אעקם פומיה ועיניו, וידי אתעקמו, ולא יכיל למללא. ואתינא לגבי מערתא דסגירו דסרוניא דלמא ילפון לי מלה דאסוותא. קעב) אמר ליה רבי יהודה, ובההוא * ביתא ידעת מן קדמת דנא, דאתנוק ביה ב"ג אחרא. אמר ר' ליה ידענא, דהא מכמה יומין [ט] אתנוק ביה

חלופי גרסאות

ט סרוניא. ע ל"ג אינון. פ מנטרי. צ לביתאי. ק ל"ג דאתנוק ביה ב"ג אחרא. ר ל"ג ליה. ש אניוק.

דרך אמת [פ] ספר זוהם חמאורע. [צ] הוה מערה של מצורעים של מקום סרוניא וכל המקום ההוא הט מצורעים. [ק] ובאים בני מקום זה למדבר ולוקחים משם נזשים שחורים שהם של י' שנים ויותר לעשות כסוף עמחם ונעשים מצורעים ע"ז וכל מיני כשופים פועלים הם במערה זו. [ר] פגעו. [ש] שהיה חולה קשור על החמור ושאלוהו למה הוא קשור על החמור. [ת] והיה עוסק בהם והטריה עצמו לשנותם שירא שמה ישכח מה שלמד [א] לחזור בלמודו.

מאמר ב' הסולם בונה ביתו בלא צדק

וקרב אליהם. סיפר להם המעשה. אמר ר' יהודה ברוך הרחמן שהצילך. מערה זו היא של מצורעים, מעיר סרוניא, וכל יושבי העיר ההיא מכשפים, ובאים למדבר לנחשים שחורים, שהם בני עשר שנים או יותר, לעשות כשפים, ואינם שומרים עצמם מהם, ונעשו מצורעים, וכל מיני כשפים שעושים הם במערה הזו.
 קעא) אזלו ער דהוו וכו': הלכו בעוד שהיו הולכים, פגשו אדם אחד שהיה בא, ובנו החולה היה קשור על החמור. אמרו לו מי אתה. אמר להם אני יהודי, וזה הוא בני שקשור על החמור. אמרו לו למה הוא קשור. אמר להם, דירתי היא בכפר אחד, שהוא מבני רומי, ובני הוה היה לומד תורה בכל יום, וחזר לביתו ועסק באלו הדברים. ושלש שנים (דפו"י דף נ"א ע"א *) דף נ"א ע"ב)

היתה דירתי בבית ההוא ולא ראיתי כלום. ועתה, יום אחד נכנס בני אל הבית, לחזור על הדברים שלמד, עבר רוח אחד לפניו והזיק לו, והעקים פיו ועיניו, וידיו נעקמו, ואינו יכול לדבר, ואני בא למערת המצורעים של סרוניא, אולי ילמדו לי דבר רפואה.
 קעב) אמר ליה ר' יהודה וכו': א"ל ר"י, הידעת אם אדם אחר ניזק בבית ההוא מקודם לכן. אמר לו אני יודע שמכמה ימים ניזק בו בן אדם אחד, והיו אומרים שמחלה היא, ומהם אמרו שהרוח שבבית הזיקו. ואח"כ נכנסו בו כמה בני אדם ולא נזוקו. אמרו, ר' יהודה ור' חזקיה, היינו שאמרו החברים, שבית שלא נבנה בצדק שורה בו רוח הטומאה, המזיק את יושביו. כנ"ל (אות ק"ג) אני לאלו שעוברים על דבריהם.

חד ב"נ, ב] והו אמרי דמרעא הוה, ומנייהו אמרי דרוחא דביתא, ולבתר עאלו ביה כמה בני נשא, ולא ת אתנזיקו. אמרו, היינו דאמרי חברייא, ווי לאינון דעברין על מלייהו.

קעג) פתח ר' יהודה ואמר, א) הוי בונה ביתו בלא צדק, דהא בכל אתר דאשתכח ביה צדק, כל רוחין וכל מזיקי עלמא ג] ערקי מניה, ולא משתכחי קמיה. ועם כל דא, מאן דאקדים ונטיל אתר, אחיד ביה. אמר ליה רבי חזקיה, אי הכי שקיל שמא קדישא כרוח מסאבא.

קעד) אמר ליה, לאו הכי, אלא שמא קדישא לא שריא באתר מסאבא, ובגין כך, א אי ב שמא קדישא נטיל אתר מקדמת דנא, כל רוחין וכל מזיקין דעלמא לא יכלין לאתחזאה ביה, כל שכן לקרבא בהדיה. אי רוח מסאבא נ קדים, נטיל אתר. שמא קדישא לא שריא ביה, דהא לאו אתריה.

קעה) וכד הוה נחית נגע צרעת, ד] הוה מדכי אתרא, ואפיק לרוח מסאבא מאתריה, ולבתר מנתצי ביתא, אבנין ואעין וכלא, ובני לה כמלקדמין, בסטר קדישא בצדק, ד דכיר ליה לשמא קדישא, ולשרי עליה קדושה, ועם כל דא בעפרא אחרא, ה וירחיק ביתא מאתריה, מיסודא קדמאה תרי טפחים. קעו) השתא דלא אתחזי, ולא נחית מאן דמקטרג ביה בהווא רוח

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ג) (ירמיה כב) לעיל אות קנ צ"י. ת אנזיקו. א אי רוח מסאבא עד סוף האות ואח"כ אי שמא. ב איהו. ג ל"ג קדים. ד דחיל. ה מרחיק.

דרך אמת ב] שאמרו על הניזק שאין זה מקרה ע"י מזיק אלא חולה בטבע. ג] בורחים ממנו. ד] במקום שהיה רק נגע צרעת היו מסהרין כ"ש וכ"ש במקום שיש רוח הטומאה עצמו שיש לסהר ולפנות אחריו.

מאמר ב'

הסולם

בונה ביתו בלא צדק

קודם, הוא לוקח המקום, והשם הקדוש אינו שורה בו, כי אין זה מקומו. קעה) וכד הוה נחית וכי וכשהיה יורד נגע צרעת, אל הבית, היה מטהר המקום ומוציא את רוח הטומאה ממקומו (כנ"ל אות קנ"ג) ואח"כ נותצים הבית, העצים והאבנים והכל, ובונה אותו כבתחילה בצד הקדוש, בצדק, שמזכיר השם הקדוש ומשרה עליו הקדושה (כנ"ל אות ק"ו) ועם כל זה יבנה אותו בעפר אחר, וירחיק הבית ממקומו, מיסוד הראשון, ב' טפחים. קעו) השתא דלא אתחזי וכי: עתה שאינו נראה ואינו יורד מי שילחם ברוח הטומאה ההוא להוציאו ממקומו, כי עתה אינס נוהגים נגעים, מה התקנה, של אותו בית שרוח הטומאה הקדים לשבת שם, ומשיב, אם

קעג) פתח ר' יהודה וכי: פר"י ואמר, הוי בונה ביתו בלא צדק, כי בכל מקום שנמצא בו צדק, שהוא המלכות, כל הרוחות וכל מזיקי עולם בורחים ממנו ואינם נמצאים לפניו. ועם כל זה מי שמקדים ולוקח המקום זכה בו. אם מלכות הקדושה מקדמת לקחת המקום זוכה בו הקדושה, ואם הסטרא אחרא מקדים למקום זוכה בו הס"א. אמר לו ר' חזקיה, אם כן, שוה השם הקדוש לרוח הטומאה, שאתה אומר מי שמקדים זוכה בו. קעד) אמר ליה לאו וכי: א"ל אינו כן. אלא השם הקדוש, שהוא מלכות, אינו שורה במקום טומאה, ומשום זה אם השם הקדוש לוקח המקום מקודם לכן, כל הרוחות וכל מזיקי העולם אינם יכולים להראות שם, כל שכן לקרב אליו, ואם רוח הטומאה הוא (דפו"י דף נ"א ע"ב)

מסאבא, לאפקא ליה מאתריה, מאי תקנתיה. אי יכיל לנפקא מהאי ביתא שפיר. ואי לאו יבנה ליה כמלקדמין, באבנין אחרנין, ואעין וכלא, ויפיק וירחיק ליה מאתר קדמאה, ויבני ליה על שמא קדישא.

קעז) ועכ"ד, לא נפיק ההוא רוחא מן אתר קדמאה, בגין דקדושה לא שריא על אתר מסאבא. א"ר יצחק למה ו ליה לאטרחא כולי האי, בזמנא דא כתיב, ט מעוות לא יוכל לתקון וגו'. מיומא דאתחרב בי מקדשא, לא אשתכח אסותא בעלמא, בגיני כך בעי ב"נ לאזדהרא, כי היכי דלהוי נטיר.

קעח) אמרי נזיל בהדי האי ב"נ ונחמי. א"ר יצחק, אסיר לן. אי הוה אזיל לגבי גברא רבא דחיל חטאה, כגון נעמן לגבי אלישע, נזיל אבתריה. השתא דאיהו אזיל לגבי רחיקי עלמא, רחיקי אורייתא, געלי מכלא, אסיר לן לאתחזאה קמייהו. בריך רחמנא די שויב לן מנייהו. והאי ב"נ אסיר ליה. א"ר יהודה, והא תנינן בכל מתרפאין, חוץ מעצי אשרה וכו'. אמר ליה, ודא ע"ז איהו, ולא עוד, אלא דהא כתיב ה) לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש וגו'. אזלו לארחייהו.

קעט) אזל ההוא ב"נ לההיא מערתא, הוא ובריה, שרי ליה במערתא. ה) עד דנפק אבוי לקטרא לחמריה, נפק קיטורא דאשא, ומחא ליה ברישא,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו לון.

ז) קהלת א) חלק ג' כז : כח. נג. תקוני זהר ת"ע קל. ה) (דברים יח) וארא נג צ"ע.

דרך אמת ה) בתוך כך שיצא אביו מהמערה והניח בנו במערה ובקש לקשור החמור שלא יברח יצא קיטור עשן והכה בראש בנו ומת והוא מבואר.

בונה ביתו בלא צדק

הסולם

מאמר ב'

רפואה מאדם גדול ירא חטא. כמו נעמן שהלך אל אלישע, היינו הולכים אחריו. עתה שהוא הולך לרחוקים מן העולם, שהם מצורעים ומכשפים, לרחוקים מן התורה, מתועבים מכל, אסור לנו להראות לפניהם. ברוך הרחמן שהצילנו מהם. ואותו אדם אסור לו לקבל רפואה מהם. א"ר יהודה, והרי למדנו בכל מתרפאים חוץ מעצי אשרה וכו', (פסחים כה.) אמר לו, זה עבודה זרה הוא, ואסור. ולא עוד, אלא שכתוב, לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש וגו'. הלכו לדרכם.

קעט) אזל ההוא בר נש וכו' : הלך אותו האדם למערה ההיא. הוא ובנו, והניח אותו במערה. בעוד שיצא אביו לקשור חמורו, יצא קיטור אש והכה את בנו בראשו, והרגו. בתוך כך נכנס אביו ומצאו שמת, לקח אותו ואת חמורו והלך לו. אחר זה, ביום אחד, מצא את ר' יצחק ור' יהודה ור' חזקיה שחיו

אם יכול בעצמו להוציאו מן הבית, טוב. ואם לא יבנה אותו כבתחילה באבנים אחרות ועצים והכל, ויוציאו וירחיקו ממקומו הראשון, ויבנה אותו בשביל השם הקדוש. קעז) ועם כל דא וכו' : ועם כל זה, אין רוח הטומאה יוצא ממקום הראשון, והקדושה אינה שורה על מקום טמא. א"ר יצחק, למה לו להטריח כל כך, לסתור הבית ולחזור לבנותו שלא במקומו הראשון כנ"ל. בזמן הזה, שאין נגעים, כתוב, מעוות לא יוכל לתקון וגו', כי מיום שנחרב בית המקדש, שאין נגעים נוהגים, אין רפואה נמצאת בעולם, משום זה צריך האדם להזהר כדי שיהיה שמור, מרוח הטומאה. דהיינו שלא ישב עוד בבית הזה.

קעא) אמרי נזיל בהדי וכו' : אמרו, נלך עם איש ההוא, למערת המצורעים, ונראה. א"ר יצחק, אסור לנו, אם היה הולך לקבל (דפויי דף ג"א ע"ב)

וקטליה. אדהכי עאל אבוי, ואשכחיה מית. נטל ליה ולחמריה, ואזל ליה. ואשכח להו לבתר יומא חד, לר' יצחק, ולר' יהודה, ורבי חזקיה, דהוו אזלי. בכה : קמיייהו, וסח לון עובדא. אמר רבי יצחק, ולא זמנין סגיאין אמינא לך, דאסיר למיהך תמן. בריך רחמנא, ^(ז) די כל מעבדוהי קשוט, וארחתיה דין. זכאין אינון צדיקיא, דאזלין בארח קשוט, בעלמא דין, ובעלמא דאתי, ועלייהו כתיב, ^(ח) וארח צדיקים כאור נגה וגו'.

קפ) א"ר אלעזר, בכל עובדוי דב"נ, לבעי ליה דלהוון כלהו לשמא קדישא. מאי לשמא קדישא. לאדכרא בפומיה שמא קדישא ^ה על כל מה דאיהו עביד, דכלא הוא לפולחניה, ולא ^ו. ישרי עלוי סטרא אחרא. בגין דאיהו זמין תדירא לגבי בני נשא, ויכיל לאשראה על ההוא עבידתא. ועל דא, השתי או הערב הוה אסתאב, ושריא *) עליה רוח מסאבא. ומה בהאי כך, מאן דפקיד מלוי לסטרא אחרא דלא אצטריך, עאכ"ו. ובג"כ כתיב ^ה ונשמרת מכל דבר רע. קפא) רבי אלעזר הוה אזיל למחמי . לאבוי והוה עמיה רבי אבא. א"ר אבא נימא מלין דאורייתא ונזיל. פתח רבי אלעזר ואמר, ^ו אמרי נא אחותי את, האי קרא קשיא. וכי אברהם דאיהו דחיל חטאה, רחימו דקודשא ב"ה, הוה אמר הכי על אתתיה, בגין ^ז דיוטבין ליה. אלא אברהם, אע"ג דהוה דחיל חטאה, לא סמיך על זכותא דיליה, ולא בעא ^ז מן קב"ה לאפקא זכותיה, אלא ^ח על זכותא דאתתיה, דירווח בגינה ממונא דשאר עמין, דהא ממונא באתתיה זכי ליה ב"נ, הה"ד ^ט בית

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ו) (דניאל ד.) (ז) (משלי ד) ב"א רנב צ"א. (ח) (דברים כג) חלק ג' לא : (ט) (בראשית יב) לך מו צ"ב. (י) (משלי יט) ויחי קכד צ"ב. תקונים חדשים קיח ט"ב ש"כ.

ז קדמיהו. ח ל"ג על כל מה דאיהו עביד. ט לישרי עלייהו. י לחמוי ; לבי חמוי. כ דיוטבין. ל ל"ג מן ; מקב"ה. מ ל"ג על.

אמרי נא אחותי את

הסולם

מאמר

שורה עליו. ומה בזה כך, מי שמצוה דבריו לסטרא אחרא, דהיינו בהשבעות וכדומה, שאינו צריך לעשות כך, על אחת כמה וכמה, שרוח הטומאה שורה עליו, ומשום זה כתוב, ונשמרת מכל דבר רע.

שהיו הולכים, בכה לפניהם, וסיפר להם המעשה. א"ר יצחק, וכי לא אמרתי לך פעמים הרבה שאסור ללכת שמה. ברוך הרחמן, שכל מעשיו אמת ודרכיו דין, אשרי הם הצדיקים שהולכים בדרך האמת בעולם הזה ובעולם הבא, ועליהם כתוב, וארח צדיקים כאור נגה וגו'.

קפא) ר' אלעזר הוה וכו' : ר"א היה הולך לראות את אביו, והיה עמו ר' אבא. א"ר אבא נאמר דברי תורה ונלך. פרי"א ואמר, אמרי נא אחותי את. מקרא זה קשה, וכי אברהם שהיה ירא חטא, ואוהבו של הקב"ה, היה אומר כך על אשתו, כדי שיטיבו עמו. ומשיב, אלא אברהם, אע"פ שהיה ירא חטא, לא סמיך על זכות שלו, ולא רצה מן הקב"ה לגרוע מן זכותו, אלא סמיך על זכות של אשתו, שירווח בשבילה כסף של שאר העמים

קפ) אמר ר' אלעזר וכו' : אר"א, בכל מעשיו של האדם, צריך לו, שיהיו כולם לשמו הקדוש. מהו לשמו הקדוש, היינו שיוזכר בפיו את השם הקדוש על כל מה שעושה, שיהיה הכל לעבודתו, ולא ישרה עליו הסטרא אחרא, משום שהס"א מוכן תמיד לבני אדם, ויכול לשרות על מעשה ההוא שעושה, וע"כ, השתי או הערב היה נטמא, ורוח הטומאה (דשו"י דף ג"א ע"ב *) דף נ"ב ע"א)

והון נחלת אבות ומי" אשה משכלת. מאן דזכי באשה משכלת, זוכה בכלא. וכת"ב, ^ו בטח בה לב בעלה, ^נ ושלל לא יחסר.

קפב) ואברהם הוה אזיל בגינה, למיכל שללא משאר עמין, וסמך על זכותא דילה, דלא יכלון לאענשא ליה, ולחייכא בה. ובגיני כך לא יהיב מדי למימר אחותי היא. ולא עוד, אלא דחמא חד מלאכא אזיל קמה, ואמר ליה ^ס לאברהם, לא תדחל מנה, קב"ה שדר לי, לאפקא ^ט לה ממונא דשאר עמין, ולנטרא לה מכלא. וכדין לא דחיל אברהם מאתתיה, אלא מניה, דלא חמא עמיה מלאכא, אלא עמה. אמר הא היא מתנטרא, ואנא לא נטירנא. ובגיני כך אמר, אמרי נא אחותי את וגו'.

קפג) ייטב לי, ייטיבו לי מבעי ליה, דכתיב והיה כי יראו אותך המצרים ואמרו אשתו זאת, וע"ד ייטיבו לי מבעי ליה. אלא ייטב לי, דא דאזיל ^ק קמך. ייטב לי בהאי עלמא ^צ קב"ה בממונא. וחיתה נפשי בהווא עלמא בגללך, דלא תסטי מן אורחא דקשוט, דאי אזכי בגינך בממונא בהאי עלמא, ותסטי אנת באורחא, הא מיתא זמינא בהווא עלמא, ^ר אלא תסתמר, דתחי נפשי בהווא עלמא בגללך.

קפד) ובגין דהווא מלאכא אזיל קמה לנטרא לה, מה כת"ב. וינגע יי את פרעה וגו', על דבר שרי ודאי, דהות אמרת למלאכא מחי, והוא מחי. וע"ד לא דחיל אברהם מנה כלום, דהא היא ^ר מתנטרא. ומה ^ט דדחיל, מגרמיה דחיל, דלא חמא עמיה נטורא הכי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

נ ל"ג ושלל לא יחסר. ^ט אברהם. ^ע ליה. ^פ ל"ג קמך. ^צ ל"ג קב"ה. ^ק ל"ג מן אלא עד בגללך. ^ר מנטרא. ^ש דחיל לגרמיה.

כ) (שם לא) ח"ג מב: ס.

אמרי נא אחותי את

הסולם

מאמר

ואני איני משומר, ומשום זה אמר, אמרי נא אחותי את וגו'.

קפג) ייטב לי: שואל, ייטיבו לי. היה צריך לומר, שהרי כתוב, והיה כי יראו אותך המצרים, ואמרו אשתו זאת וגו', וע"כ ייטיבו לי היה צריך לומר, ומשיב, אלא, ייטב לי אותו שהולך לפניך, דהיינו המלאך. ייטב לי הקב"ה בעולם הזה בממון, וחיתה נפשי, בעולם ההוא. בגללך, היינו שלא תסורי מדרך האמת, שאם אזכה בשבילך בכסף בעולם הזה, ואת תסורי מן הדרך, הלא מיתה מוכנה לי בעולם ההוא, אלא תשמרי, שתחיה נפשי בעולם ההוא בגללך.

קפד) ובגין דהווא מלאכא וכו': ומשום שמלאך ההוא הלך לפניו לשמרה, מה כתוב, וינגע

העמים. כי כסף זוכה האדם בזכות אשתו. זהו שכתוב, בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת. מי שזוכה באשה משכלת זוכה בכל. וכתוב, בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר. קפב) ואברהם הוה אזיל וכו': ואברהם היה הולך בזכותה, לאכול שלל שאר העמים. דהיינו, שלל לא יחסר. וסמך על זכות שלה שלא יוכלו להענישו ולצחק בה. ומשום זה לא נתן להם כלום, במה שאמר, אחותי היא. ולא עוד אלא שראה מלאך אחד הולך לפניו, ואמר לאברהם, אל תפחד בשבילה. כי הקב"ה שלח אותי להוציא הכסף של שאר העמים ולשמרה מכל. ואז לא פחד אברהם על אשתו אלא על עצמו, כי לא ראה המלאך עמו, אלא עם אשתו. אמר, הרי היא משומרת (דטו"י דף נ"ב ע"א)

קפה) ת"ח, עשר זמנין פקידת שרה למלאכא, למחאה לפרעה. ובעשר מכתשין אלקי. סימנא עבדת שרה לבנהא בתראה במצרים. קפו) ר' אבא פתח, (ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. זמין קב"ה לאחזאה פורקנא לבנוי, כאינון יומין ה' דשלח קב"ה א לאפקא לישראל, ואחזי אינון מכתשין במצראי, ואלקי לון בגיניהון דישראל. תא חזי, מה בין פורקנא דא, לפורקנא דמצרים. פורקנא דמצרים הוה בחד מלכא, ובמלכו חדא. הכא, בכל מלכין דעלמא, וכדין יתייקר קב"ה בכל עלמא, וינדעון כלא שולטנו דקב"ה, וכלהו ילקון במכתשין עלאין, על חד תרין, בגין דיסרבון כלהו בישראל. קפו) וכדין יתגלי שולטניה דקב"ה, דכתיב (ט) והיה יי' למלך על כל הארץ. וכדין כלהו יתנדבון בהו בישראל לקב"ה, הה"ד, (ו) והביאו את כל אחיכם וגו'. כדין קיימין אבהן בחדוה, למחמי פורקנא דבנייהו כמלקדמין. הה"ד, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. אכ"ר.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ת דישלת. א לאסקא.

(1) (מיכה ז) שמות מב צ"ל. (מ) (זכריה יד) ויקהל קמא צ"ת. (ז) (ישעיה סו) וירא קמד צ"ב.

אמרי נא אחותי את

הסולם

מאמר

והראה אלו המכות במצרים והכה אותם בשביל ישראל. בוא וראה, מה בין גאולה זו שבסוף הימים, לבין גאולת מצרים. גאולת מצרים היתה במלך אחד, ובמלכות אחת, וכאן בכל המלכים שבעולם. ואז יתכבד הקב"ה בכל העולם, וידעו הכל ממשלתו של הקב"ה, וכולם יוכו במכות עליונות, על אחת פעמים, משום שימאנו כולם לשחרר את ישראל. קפו) וכדין יתגלי וכו': ואז תתגלה ממשלתו של הקב"ה, שכתוב, והיה ה' למלך על כל הארץ. ואז יתנדבו האומות בישראל להביאם להקב"ה. ז"ש, והביאו את כל אחיכם. אז יעמדו האבות לתחיה בשמחה לראות גאולת בניהם כבתחילה. ז"ש, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. חסל פרשת תזריע

וינגע ה' את פרעה, וגו' על דבר שרי ודאי, דהיינו על דבריה, שהיתה אומרת למלאך הכה, והוא הכה. וע"כ לא פחד אברהם בשבילה כלום, שהרי היא משומרת, ומה שפחד בשביל עצמו פחד, שלא ראה שמירה על עצמו.

קפה) ת"ח עשר זמנין וכו': בוא וראה עשר פעמים ציותה שרה את המלאך להכות את פרעה. ובעשר מכות הוכה. כי סימן עשתה שרה אל בניה אחריה למצרים. דהיינו שיוכו המצרים בעשר מכות, עד שיגאלו מידיהם. קפו) ר' אבא פתח וכו': ר"א פתח. כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. עתיד הקב"ה להראות גאולה לבנוי, כאלו הימים ששלח הקב"ה להוציא ישראל ממצרים, (דפו"י דף ג"ב ע"א)

פרשת מצורע

(א) וידבר יי אל משה לאמר. זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו וגו'. ר' אבא פתח, גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעון שדון. שדון, שדין כתיב. כמה אית לון לבני נשא לאסתמרא ארחייהו ולדחלא מקמי קב"ה, דלא יסטי מארחא דכשרא, ולא יעבור על פתגמי אורייתא, ולא יתנשי מנה.

(ב) דכל [א] מאן דלא לעי באורייתא, ולא ישתדל בה, נזיפא הוא מקב"ה, רחיקא הוא מניה, לא שריא שכינתא עמיה. ואינון [ב] נטורין, דאזלין עמיה, אסתלקו מניה, ולא עוד אלא דמכרזי קמיה ואמרי, אסתלקו סוחרניה דפלניא, דלא חש על יקרא דמאריה. ווי ליה, דהא שבקוהו עלאין ותתאין. לית ליה חולקא בארחא דחיי.

(ג) וכד איהו אשתדל בפולחנא דמאריה, ולעי באורייתא, כמה נטורין

מסורת הוהר

(א) חלק א' בהשמטות רס : חלק ג' נג. ב) (איוב יט) וארא כו צ"ה.

דרך אמת א] מי שאינו עוסק בתורה. ב] שומרים.

למען תדעון שדון

הסולם

מאמר

שורה עליו. ואלו מלאכים השומרים, ההולכים עמו לשמרו, מסתלקים ממנו, ולא עוד אלא שמכריזים לפניו ואומרים, הסתלקו מסביב פלוני, שאינו דואג לכבוד אדונו, אוי לו, שעזבוהו העליונים והתחתונים. אין לו חלק בדרך החיים.

(ג) וכד איהו אשתדל וכו': וכשהוא משתדל בעבודת אדונו, ועוסק בתורה, כמה שומרים מוכנים כנגדו לשמרו, והשכינה שורית עליו

(א) וידבר ה' אל משה וגו' : ר' אבא פתח, גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעון שדון. שדון קרי. שדין כתיב. כמה יש להם לבני אדם לשמור דרכם ולירא מפני הקב"ה, שלא יסורו מדרך הישר, ולא יעברו על דברי תורה, ולא ימישו ממנה. (ב) דכל מאן דלא וכו': כי כל מי שאינו עוסק בתורה, ואינו משתדל בה, נזוף, הוא מהקב"ה, רחוק הוא ממנו, השכינה אינה (דפו"י דף ג"ב ע"ב)

זמינן לקבליה לנטרא ליה, ושכינתא שריא עליה, וכלא מכרוזי קמיה ואמרי, הבו יקרא לדיוקנא דמלכא, הבו יקרא לבריה דמלכא, אתנטיר הוא בעלמא דין ובעלמא דאתי, זכאה חולקיה.

(ד) ת"ח, בלישנא בישא דאמר נחש לאתתא, גרים לאתתא, ולאדם, למגזר עלייהו מיתה, ועל כל עלמא א בלישנא בישא כתיב, א ולשונם חרב חדה. בג"כ, גורו לכם מפני חרב, מפני לישנא בישא. כי חמה עונות חרב. מאי כי חמה עונות חרב. דא חרב ליי, דתנן, חרב אית ליה לקב"ה, דביה דאין לחייביא. הה"ד ט חרב ליי מלאה דם. וחרבי תאכל בשר. ובג"כ גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעון שדון, ב שדין כתיב. בגין דתדעון דהכי אתדון, מאן דאית ליה חרב בלישניה, ג אזדמן ליה חרב דשצי כלא, הה"ד זאת תהיה תורת המצורע.

(ה) ז רבי אלעזר פתח, א וכצפרים האחוזות בפח כהם יוקשים בני האדם. האי קרא הא אתמר. אבל ת"ח, בני נשא לא ידעין, ולא שמעין, ולא מסתכלי ברעותא דמאריהון, וכרוזא כל יומא קארי קמיהו, ולית מאן דציית ליה, ה ולית מאן דיתער רוחיה לפולחנא דמאריה.

(ו) בשעתא דרמש ליליא, ותרעין סתימין, אתער נוקבא דתהומא רבא, וכמה ג חבילי ו טריקין משתכחי בעלמא. כדין אפיל קב"ה שינתא על כל

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ג) (תהלים נו.) (ז) (ישעיה לד) ב"ב קפה צ"ב. א ל"ג בלישא בישא. ב ל"ג שדין כתיב. ג אתון (דברים לב) פקודי רכב צ"ק. (ו) (קהלת ט) מקץ (ה) (דברים לב) פקודי רכב צ"ק. (ו) (קהלת ט) מקץ ה ל"ג ולית מאן דיתער רוחיה לפולחנא דמאריה. יו צ"א. דרך אמת ג חיילות חבילות חבילות.

מאמר

הסולם

למען תדעון שדון

עליו, וכולם מכריזים לפניו ואומריב, תנו כבוד לצורת המלך, תנו כבוד לבן מלך, שמור הוא בעולם הזה ובעולם הבא, אשרי חלקו.

(ד) ת"ח בלישנא בישא וכו': בוא וראה, בלשון הרע שאמר הנחש אל האשה, גרם אל האשה ולאדם שנגזר עליהם מיתה ועל כל העולם. בלשון הרע כתוב, ולשונם חרב חדה. משום זה, גורו לכם מפני חרב דהיינו מפני לשון הרע. כי חמה עונות חרב. מהו כי חמה עונות חרב. זו היא חרב לה, שלמדנו, חרב יש להקב"ה, שבו הוא דן את הרשעים. ז"ש חרב לה' מלאה דם. וחרבי תאכל בשר. שהיא המלכות מצד הדין שבה. ומשום זה גורו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעון שדון, שדין כתוב, שפירושו למען תדעו שכך נדון, שכל מי שיש לו חרב בלשונה, שמדבר לשון הרע, מוכנה לו החרב המכלה את הכל, שהיא המלכות מבחינת

(ו) בשעתא דרמש ליליא וכו': בשעה שהחשיך הלילה, והשערים נסתמים, מתעורר הנוקבא של תהום הגדול, וכמה גדודי מויקים נמצאים בעולם. אז מפיל הקב"ה שינה על כל בני העולם, ומפיל שינה אפילו על כל אלו שיש בהם התעוררות חיים, דהיינו הצדיקים. והרוחות

(דפו"י דף ג"ב ע"ב)

בני עלמא, ואפילו על כל די בהון אתערותא דחיי, ואינון שאטן בעלמא, ומודעין להו לבני נשא, מלין, מנהון כדיבן, ומנהון קשוט, ובני נשא [ז] אתקטרו בשינתא. (ז) כד אתער רוחא דצפון, ואתפליג ליליא, ז שלהובא נפקא [ח] ובטש תחות גדפוי דתרנגולא, וקרי, וקודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא. וכדין כרוזא נפיק וקרי, וכל בני עלמא מתערי בערסייהו, אינון די בהון אתערותא דחיי, קיימין לפולחנא דמאריהון, ועסקי באורייתא ובשכחא דקב"ה עד דאתי צפרא.

(ח) כד אתי צפרא, ח כל חיילין ומשריין דלעילא משבחן ליה לקודשא ב"ה. הה"ד ט ברן יחד ככבי בקר וגו'. כדין כמה תרעין אתפתחו לכל סטריין. ותרעא דאברהם, אתפתח ט בה בכנסת ישראל, לזמנא לכל בני עלמא, הדא הוא דכתיב, (ח) ויטע אשל בבאר שבע.

(ט) ומאן דלא יתער רוחיה בפולחנא דמריה, בהיך * אנפין יקום קמי מלכא, כד יתערון עליה בדינא, ויתפשוין ליה בקולרא, ולא ישתכח עליה זכותא לאשתזבא, כדין כתיב, ט וכצפרים האחזות בפח כהם יוקשים בני אדם. ועד לא ינפוק ב"נ מהאי עלמא, בכמה דינין אתדון נפשא עם גופא, עד לא יתפרשון דא מן דא, ולית מאן דישגח.

(י) כ בההוא זמנא דמטא שעתא לאתפרשא, לא נפקא נפשא מן גופא, עד דאתגלי י עליה שכינתא, ונפשא, מגו חדותא וחביבותא דשכינתא, נפקא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ז) (איוב לח) ב"ב כט צ"ד. ח (בראשית כ"ג) חלק ז כרוזא נפיק וקב"ה עאל בגנתא דעדן ואשתעשע עם צדיקיא וכדין שלהובי נפקי ובטשי תחות גדפי דתרנגולא וקרי וכל בני עלמא מתערי בערסייהו ולית מאן דיתער רוחיה לפולחנא דמאריה, ול"ג מן אינון די עד סוף האות. ח מוסיף כרוזא קרי וכל. ט ביה. י ולית מאן דיתער רוחא. כ מוסיף אפילו בההוא. ל ל"ג עליה. דרך אמת ז] ובני אדם מקושרים בשינה שהשינה גוברת עליהם. ה] ומכה.

בשעתא דרמש ליליא

הסולם

מאמר

ישראל, שהיא המלכות, לזמן לכל בני העולם, להנות מהחסדים. ז"ש ויטע אשל בבאר שבע. כי המלכות נקראת, באר שבע, ואברהם נטע בה אילן החסד. (ט) ומאן דלא יתער וכו': ומי שלא יעורר רוחו לעבודת רבונו, באיזה פנים יקום לפני המלך, כשיעוררו עליו בדין, ויתפשו אותו בשלשלת, דהיינו שיאסרו אותו להביאו לד"ן, ולא תמצא לו זכות להנצל או כתוב, וכצפרים האחזות בפח כהם יוקשים בני אדם. ומטרם שיוצא האדם מעולם הזה, בכמה דינים נדונים הנפש עם הגוף, מטרם שנפרדו זה מן זה. ואין מי שישגיח על זה. (י) בההוא זמנא דמטא וכו': בזמן ההוא כשמגיעה השעה שתהיה נפרדת הנפש מן הגוף, אין הנפש יוצאת מן הגוף, עד שתתגלה

והרוחות משוטטים בעולם, ומודיעים לבני אדם בחלומם, דברים, מהם שקרים ומהם דברי אמת. ובני אדם נקשרים בשנתם. (ז) כד אתער רוחא וכו': כשהתעורר רוח צפון, ונחלק הלילה, שלהבת יוצאת ומכה תחת כנפיו של התרנגול, והוא קורא. והקב"ה נכנס בגן עדן להשתעשע עם הצדיקים. ואז כרוז יוצא, וקורא, וכל בני העולם מתעוררים במטתם, אלו שיש בהם התעוררות חיים, עומדים וממטתם לעבודת רבונו, יעוסקים בתורה ובתשבחות של הקב"ה עד שבא הבקר. (ח) כד אתי צפרא וכו': כשבא הבוקר, כל הצבאות והמחנות של מעלה משבחים להקב"ה. ז"ש ברן יחד ככבי בקר. או כמה שערים נפתחים לכל הצדדים. והשער של אברהם, שה"ס החסד, נפתח בה בכנסת (דפו"י דף נ"ב ע"ב *) דף נ"ג ע"א)

מגופא לקבלהא. אי זכאה הוא, ן מתקשר בה ואתדבק בה. ואי לאו, שכינתא אזלא, והיא אשתארת, ואזלת ומתאבלא על פרישותא דגופא. מתלא אמרי. שונרא מאשא לא ן מתפרשא, חדדי לסכינא, ן אזלא אבתריה.

(יא) לבתר ן אתדנו תרווייהו על ידי דדומה. ן גופא אתדן בקברא עד דתב לעפרא, ונפשא באשא דגיהנם בכמה דינין, עד ההוא זמנא ן דאתגזר עלה לקבלא עונשא. בתר דקבילת עונשא, ומטי זמנא לאתדכאה, כדין ן אסתלקא מגיהנם, ואתלבנת מחובהא כפרזלא דאתלבן בנורא, וסלקין עמה, עד דעאלת לגנתא דעדן דלתתא, ואסתחי תמן באינון מיא, ואסתחי בבוסמין דתמן. כד"א, ן מקטרת מר ולבנה. ן וקיימא תמן עד זמנא דאתגזר ן עליה לאתרחקא מאתר דיתבין ביה צדיקיא.

(יב) וכד מטא זמנא לסלקא, כדין סלקין עמה, ן דרגא בתר דרגא, עד דאתקריבת ן כקורבנא על מדבחה. הה"ד, זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן, כהנא עלאה דלעילא, האי נפשא דלא אסתאבת כ"כ, בהאי עלמא, האי אית לה תקנתא, כגוונא דא. ואי לאו, ן מעוות לא יוכל לתקון וגו'.

(יג) זאת תהיה תורת המצורע. ר' יצחק פתח, ן זורח השמש ובא השמש וגו'. האי קרא אתמר, ואוקימנא ליה בנשמתא דב"נ, בשעתא דהיא קיימא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(י) (שיר ג) הקסה"ז קלו צ"א. כ) (קהלת א) לעיל פרשת תזריע אות קעז צ"ד. ל) לעיל אות א צ"א. ן (קהלת א) תולדות ז צ"ג. ן אסתלקת.. ר ל"ג מן וקיימא עד כדין באות י"ב. ש עלה. ן ל"ג דרגא בתר דרגא. א בקורבנא.

מאמר

הסולם

דינין דנפש וגוף

ומלאכים עולים עמה, עד שכנסת לגן עדן התחתון, ומתרחצת שם במים, ומתרחצת בבשמים אשר שם. כש"א מקטרת מר ולבונה. ועומדת שם עד הזמן שנגזר עליה להתרחק ממקום שיושבים שם הצדיקים, בג"ע העליון. (יב) וכד מטא זמנא וכו': וכשהגיע הזמן שתעלה לג"ע העליון, או עולה עמה, מדרגה אחר מדרגה, עד שמתקרבת כקרוב על המזבח. דהיינו שעולית למ"ן להמלכות הנקראת מזבח. ז"ש, זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן. דהיינו כהן העליון למעלה, שהוא מלאך מיכאל (כנ"ל צו אות קל"ו). זו היא נפש שלא נטמאה כל כך, בעולם הזה, זו יש לה תקנה, כעין זה שאמרנו, ואם לא, הרי זה מעוות לא יוכל לתקון וגו'.

(יג) זאת תהיה תורת המצורע: ר' יצחק פתח, זורח השמש ובא השמש וגו'. מקרא

שתגלה עליו השכינה, והנפש, מתוך שמחה וחיבת השכינה, יוצאת כנגדה מן הגוף. אם צדיק הוא, הוא נקשר בה ומתדבק בה. ואם לא, השכינה הולכת ממנו, והנפש נשארת, והולכת ומתאבלת על פרידת הגוף. משל אומרים. החתול שאינו נפרד מן האש, חדר הסכין, וילך אחריך, כי ידמה לו שאתה הולך לחתוך בשר, וכך יפרד מן האש. א"י כאן, כשהנפש אינה רוצה לצאת מן הגוף, נראית לה השכינה והיא יוצאת כנגדה, ונפרדת מן הגוף.

(יא) לבתר אתדנו תרווייהו וכו': אח"כ נדונו שניהם על ידי המלאך דומה. הגוף גזון בקבר עד שחוזר לעפר, והנפש נדונית באש הגיהנם בכמה דינים, עד הזמן שנגזר עליה לקבל עונש, אחר שקבלה עונשה, והגיע הזמן שתטהר, או היא עולה מגיהנם, והיא מתלבנת מחטאיה כברזל המתלבן באש. (דפו"י דף ג"ג ע"א)

עמיה דב"ג בהאי עלמא, כדין, וזרח השמש. ובא השמש, בזמנא דנפיק ב"ג מהאי עלמא, ואשתכח בתשובה, כדין אל מקומו שואף זורח הוא שם, אי זכאה איהו, כד"א, ו ובא השמש וטהר, ואחר יאכל מן הקדשים.

(יד) ת"ח, כל חובי עלמא, קב"ה מכפר עליהו, בתשובה, בר מההוא לישנא בישא, דאפיק שום ביש על חבריה. והא אוקמוה, דכתיב, זאת תהיה תורת המצורע, זאת היא תורתו של מוציא שם רע. רבי חייא אמר, כל מאן דאפיק לישנא בישא, אסתאבן ליה כל שייפוי, ויתחזי לסגרא, בגין דההיא מלה בישא סלקא ואתער רוחא מסאבא עלוי ואסתאב, אתי לאסתאבא מסאבין ליה, במלה דלתתא אתער מלה, אחרא.

(טו) פתח ואמר, איכה היתה לזונה קריה נאמנה וגוי. מאן דהות מהימנא לבעלה, אהדרת לזונה. מלאתי משפט, משפט, ודאי דא קב"ה, צדק, דא ד כ"י, ה ובגין דאתערת מלה אחרא, אסתלק מנה קב"ה, ושריא בה רוחא דקטולי. הה"ד ועתה מרצחים. ומה ירושלם קרתא קדישא כך, שאר בני נשא עאכ"ו. הה"ד, זאת תהיה תורת המצורע.

(טז) רבי יהודה אמר, זאת תהיה ודאי לקבליה לאתפרעא מניה, דההוא מוציא שם רע, ביום טהרתו והובא אל הכהן, מאי קמ"ל. משמע, מאן דאית ליה לישנא בישא צלותיה לא עאלת קמי קב"ה, דהא אתער עליה רוחא מסאבא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ו) ויקרא כב) משפטים מג צ"ח. (ז) ישעיה א) ב ודאפיק. ג מוסיף אחרא לעילא. ד קב"ה. ה בגין. ספרא דצניעותא יט צ"צ וזר חדש מז ט"ב של"ב.

דרך אמת ו] וראוי להיות מוסגר.

מאן דאפיק לישנא בישא

הסולם

מאמר

הטומאה והוא נטמא. הבא לטמא מטמאים אותו, בדבר שלמטה נתעורר דבר אחר.

(טו) פתח ואמר איכה וכו': פ"א, איכה היתה לזונה קריה נאמנה וגוי. היינו, איך, מי שהיתה נאמנת לבעלה, חזרה ונעשית זונה. מלאתי משפט, משפט, הוא ודאי הקב"ה. צדק, זו היא כנסת ישראל, דהיינו המלכות, ומשום שנתעורר דבר אחר, שהס"א נתעורר בחטאם של ישראל, נסתלק הקב"ה שנק' משפט, ממנה, מהמלכות שנקראו צדק, ושורה בה רוח של מרצחים. ז"ש ועתה מרצחים. ומה ירושלים עיר הקודש כך, שאר בני אדם על אחת כמה וכמה. ז"ש, זאת תהיה תורת המצורע.

(טז) ר' יהודה אמר וכו': ר"א. זאת שהיא המלכות תהיה ודאי כנגדו להפרע ממנו, מאותו מוציא שם רע, כי מצורע, הוא אותיות

מקרא זה למדנו, והעמדנו אותו בנשמת האדם, שבשעה שנמצאת עם האדם בעולם הזה, או, זורח השמש. ובא השמש, הוא בזמן שאדם יוצא מעולם הזה. ואם נמצא בתשובה, או, אל מקומו שואף זורח הוא שם, אם צדיק הוא, הוא כש"א, ובא השמש וטהר, דהיינו בעת שבא השמש ונפטר מן העולם, הוא טהור, ואחר יאכל מן הקדשים.

(יד) ת"ח כל חובי וכו': בוא וראה, כל עונות העולם, הקב"ה מכפר אותם ע"י תשובה, חוץ מלשון הרע, שהוציא שם רע על חבריו. והרי העמידוהו שכתוב, זאת תהיה תורת המצורע, היינו זאת היא תורתו של מוציא שם רע. כי מצורע הוא אותיות מוציא רע. ר' חייא אמר, כל מי שמוציא שם רע, נטמאים כל אבריו, וראוי להסגיר, משום שאותו דבור רע עולה ומעורר עליו את רוח (דפו"י דף ג"ג ע"א)

כיון דאהדר בתשובה וקביל עליה תשובה, מה כתיב, ביום טהרתו והובא אל הכהן וגו' וראה הכהן וגו'.

(יז) וצוה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות. ר' יצחק ור' יוסי הוו שכיחי קמיה דר"ש. יומא חד א"ל, עץ ארז הא ידיע, כד"א, (ט) מן הארז אשר בלבנון, דהא ו ההוא עץ ארז, לא אשתרשן נטיעוי אלא בלבנון, והא אתמר. אוזב למה, ז ומאי הוא.

(יח) פתח ואמר, ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות ועץ ארז ושני תולעת * ואוזב. ת"ח, ב"נ דמשתדל בפולחנא דמאריה, ואשתדל באורייתא, קב"ה שארי עלוי ושכינתא אשתתפא בהדיה. כיון דב"נ אתי לאסתאבא, שכינתא אסתלקת מניה, קב"ה אתרחיק מניה, וכל סטרא דקדושה דמאריה מרחקין מניה, ושארי עליה רוה מסאבא וכל סטרא דמסאבא, אתי לאתדכאה מטייעין ליה. בתר דאתדכי ואהדר בתשובה, ההוא דאסתלק מניה אהדר, ושארי עלוי. (יט) ת"ח, כתיב ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות. כיון דאמר, שתי צפרים, לא ידענא דאינון חיות, אלא, הא אוקמוה, אבל חיות, חיות ממש. כד"א (ז) וארא החיות, ח לקבל אתר ט דינקי מנייהו נביאי מהימני, ועץ ארז הא אתמר, ושני תולעת, סטר סומקא דגבורה דאשתתף בהדיה בקדמיתא. ואוזב, דא ו זעירא, דיניק לה לכ"י, ובג"כ, עץ ארז ואוזב, אולן כחדא, ועל דא ו ו כחדא אשתכחו, חד עלאה, וחד זעירא, וקריין לון, ו עלאה, ו תתאה. כ וכלהו

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(ט) (ויקרא יד.) (פ) (מ"א ה) לעיל פרשת תזריע אות קיב צ"ר. (צ) (יחזקאל א) חיל שרה מב צ"ב זהר חדש ט ש"ד שליו לט ס"ד ש"ט סג ט"ב ש"א ש"כ"ד. 1 הוא. ז ומה. ח לקביל. ט דיוקני. י ו"ו. כ וכלא.

פאמר

הסולם

שתי צפרים חיות

אותיות מוציא רע. ביום טהרתו והובא אל חכהן, מה מלמדנו. הוא, שמי שיש בו לשון הרע אין תפלתו נכנסת לפני הקב"ה, כי מתעורר עליו רוח הטומאה. כיון שחזר בתשובה וקבל עליו תשובה, מה כתוב, ביום טהרתו והובא אל הכהן וגו' וראה הכהן וגו'. (יז) וצוה הכהן ולקח למטהר וגו': ר' יצחק ור' יוסי היו מצוים לפני ר' שמעון. יום אחד אמר להם, עץ ארז הרי ידוע, שהוא ת"ת, שכתוב, מן הארז אשר בלבנון, כי עץ ארז ההוא, שהוא ת"ת, אין נטיעותיו משתרשות אלא בלבנון, שהוא בינה, וכבר למדנו זה. אבל אוזב, למה, ומה הוא.

שורה עליו והשכינה מתחברת עמו. כיון שהאדם בא להטמא, השכינה מסתלקת ממנו, הקב"ה מתרחק ממנו, וכל צד הקדושה של רבונו מתרחקים ממנו, ורוח הטומאה שורה עליו וכל צד הטומאה, בא לטהר עוזרים אותו ואחר שנטהר וחזר בתשובה, חוזר אליו מה שנסתלק ממנו, דהיינו הקב"ה ושכינתו, ושורים עליו.

(יט) ת"ח כתיב ולקח וגו': בוא וראה, כתוב ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות. שואל, כיון שאמר, שתי צפרים, איני יודע שהן חיות, ולמה כתוב, חיות, ומשיב, אלא, כבר העמידוהו, אמנם חיות, פירושו חיות ממש. כש"א וארא החיות, שהם כנגד המקום שיונקים משם נביאים הנאמנים, דהיינו נצח והוד, שנקראים חיות תחתונים. ועץ ארז כבר למדנו, שהוא ת"ת, ושני תולעת, הוא

(יח) פתח ואמר ולקח וגו': פתח ואמר, ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהורות ועץ ארז ושני תולעת ואוזב. בוא וראה, אדם העוסק בעבודת רבונו, ועוסק בתורה, הקב"ה (דפו"י דף נ"ג ע"א *) דף נ"ג ע"ב)

אהדרו לשריא עלוי בגין דהא אתדכי, ל לקבל אלין, לתתא, עץ ארו ואזוב ושני תולעת אשתכחו נ בדכיותא דא, ותליין מאלין עלאין.

(כ) ר' יהודה ור' יצחק הו אזלי בארשא. יתבו בההוא בי חקלא וצלו. בתר דסיימו צלותא קמו ואזלו. פתח ר' יהודה במלי דאורייתא. ואמר, עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר. עץ חיים, דא אורייתא, דאיהי אילנא עלאה ע רבא ותקיף. תורה, אמאי אקרי תורה. בגין דאורי וגלי במה דהוה סתים זלא אתידע. חיים, דכל חיים דלעילא פ בה אתכלילו, ומנה נפקין. למחזיקים בה, לאינון דאחדין בה, דמאן דאחיד באורייתא אחיד בכלא, אחיד לעילא ותתא. ותומכיה מאושר, מאן תומכיה. אלין אינון דמטילין מלאי, לכיסן של ת"ח, כמה דאוקמוה.

(כא) ותומכיה, זכי לנביאי מהימני דיפקון מניה. מאושר, אל תקרי מאושר, אלא מראשו, אינון תמכין צ לאורייתא, מראשו ועד סופו. מראשו, דא רישא דכלא דאקרי ראש, דכתיב, ה מעולם נסכתי מראש. וראש דא חכמה, ק דאיהי רישא לכל גופא, וגופא אתפשט ביה עד סיומא דשית סטרין, ותומכיה, כד"א,

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ק) (משלי ג) ב"א רכט צ"א. (ד) (משלי ח) תקוני
 ס ל"ג ואמר. ע וברבא. פ ביה. צ אורייתא. ק דא.
 ז הר ת"ע ע :

ותומכיה מאושר

הסולם

מאמר

חיים, היא נקראת, משום שכל חיים העליונים נכללים בה, וממנה יוצאים. למחזיקים בה, לאלו שהם אחוזים בה, שמי שאחוז בתורה אחוז בכל, אחוז לומעלה ולמטה. ותומכיה מאושר, מי הם תומכיה. הם אלו המטילים מלאי, דהיינו שנותנים כסף לסחורה, לכיסים של תלמידי חכמים, שיסחרו עם הכסף, ויהיו שותפים בריוח. כמו שהעמידוהו.

(כא) ותומכיה. זכי לנביאי וכי : ותומכיה, היינו שזוכים שיצאו מהם בניס הדאונים להיות נביאים נאמנים. כי תורה רומח לת"ת, שהיא גוף ז"א, ונצח הוה, שה"ט הנביאים, הם בחינת רגלין התומכים און הת"ת, שהיא התורה, כמו רגלים לגוף. וע"כ התומכים בתורה זוכים לבנים נביאים. מאושר, אל תקרא מאושר, אלא מראשו, שהוא אותיות מאושר, שנצח הוה תומכים בתורה, שהיא ז"א, מראשו עד סופו. כמו רגלין התומכים הגוף מראש עד סוף. מראשו, זה הוא ראש הכל שנקרא ראש, שכתוב מעולם נסכתי מראש. ראש זה הוא חכמה, שהוא ראש לכל הגוף, שהוא ת"ת, והגוף מתפשט בו עד סיומא ששת הקצוות, שהם חג"ת

צד האדום דגבורה שבשכינה שנשתתפה עמו בתחילה (כנ"ל אות י"ח), ואזוב זו היא ו' קטנה, שהוא יסוד, שמניק את כנסת ישראל, שהיא השכינה, ומשום זה, עץ ארץ ואזוב, שהם ת"ת ויסוד, הולכים יחד, כלומר שנחשבים כאחד. וע"כ ו' ו' נמצאים כאחד בשם הויה, כי ו' במבטא היא ו"ו, אחת היא עליונה, דהיינו ת"ת, ואחת היא קטנה דהיינו יסוד, וקוראים אותה, ו' עליונה, ו' תחתונה, וכולם, הקב"ה, שהוא ת"ת ויסוד, והשכינה, חוזרים לשרות עליו כבתחילה (כנ"ל אות י"ח) משום שנטהר, וכנגד אלו, שחחרים אליו, שהם ת"ת ויסוד והשכינה הם למטה, עץ ארו ואזוב ושני תולעת הנמצאים בטהרה הזו, שתלויים מאלו ספירות העליונות.

(כ) ר' יהודה ור' יצחק וכי : ר"י ור"י היו הולכים בדרך, ישבו בשדה והתפללו. אחר שגמרו תפלתם קמו והלכו. פתח ר' יהודה בדברי תורה. ואמר, עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר. עץ חיים, זו היא התורה, שהיא אילן עליון גדול וחזק. תורה למה נקראת תורה. הוא משום שהיא מורה ומגלה מה שהיה סתום ולא נודע. (דפו"י דף ג"ג ע"ב)

טו שוקיו עמודי שש. ר דאינון דמטילין מלאי לכיסן של ת"ח אינון תמכין לאורייתא מרישא עד סיומא דגופא, וכל מהימנותא, ביה תליא, ואתמך. וזכי לבנין דיתחזון לנביאי מהימני.

כב) רבי יצחק פתח, טו ויקרא אל משה וידבר יי אליו מאהל מועד לאמר. ויקרא אלף זעירא, אמאי. אלא בגין לאחזאה מאן הוא ההוא דקרא, ההוא דשרי במקדשא, וכדין זמין למשה, כמאן דזמין אושפיזא. הכא א' זעירא, התם א' רבתא, אדם שת אנוש. טו דא שלימו דכלא.

כג) ת"ח, מה בין משה לאהרן, הי מנייהו עלאה. אלא משה עלאה, משה שושבינא דמלכא, אהרן שושבינא דמטרוניתא. מתל למלכא דה"ל מטרוניתא עלאה. מה עבד. יהב לה שושבינא לתקנא לה ולאסתכלא במלי דביתא. וע"ד, כד עייל שושבינא דא למלכא, לא עייל אלא עם מטרוניתא, הה"ד, בזאת יבא אהרן וגו'.

כד) משה שושבינא למלכא, בג"כ אזדמן כאושפיזא, טו ולבתר, וידבר יי אליו. אהרן הוא שושבינא למטרוניתא, וכל מלוי הוו, לפייסא למלכא במטרוניתא, ויתפייס מלכא בהדה. וע"ד בגין דאיהו, שושבינא א' לה שוי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

טו (שיר ה) חלק ג' טו. צ: קלו. קלט. קמא. קמג. ר אלין אינון. טו ל"ג דא; מוסיף אדם דא; התם דא. רלו. תקוני זהר ת"ג כז: תי"ח לא: תכ"ה ע: ת לבתר. א לא. תטיס קו. זהר חדש מ ט"ב שמ"ו. ת) (ויקרא א) וירא מה צ"ג.

שושבינא דמלכא שושבינא דמטרוניתא

הסולם

מאמר

של המלך, אהרן הוא שושבינה של המלכה. משל למלך שהיתה לו מטרוניתא עליונה. מה עשה. נתן לה שושבין שיתקן אותה וישגיח בדברי הבית. וע"כ, כשנכנס השושבין אל המלך לא נכנס אלא עם המטרוניתא. ז"ש, בזאת יבא אהרן, דהיינו עם המלכות הנקראת זאת, להיותו שושבין שלה. שושבין פירושו ריע, כי ולאמנון ריע מתרגם שושבינא. ועל פי רוב משתמשים בתואר זה אצל חתן וכלה. דהיינו שושביני החתן שושביני הכלה.

כד) משה שושבינא למלכא וכו': משה היה שושבין אל המלך, ומשום זה נזדמן אל המלכות כמו אורח, שז"ס ויקרא עם אלף קטנה (כנ"ל אות כ"ב) ואח"כ, וידבר ה' אליו. אהרן הוא שושבין של המטרוניתא, דהיינו להמלכות, וכל דבריו היו, לרצות את המלך על המלכה, ויתרצה המלך עמה. וע"כ בשביל שהוא, אהרן, הוא שושבינה של המלכה שם דירתו עמה, לתקן הבית ולהשגיח תמיד בדברי הבית. וע"כ נתתקן כעין של מעלה. כמו חסד דז"א, ונקרא כהן גדול מאין לנו.

בי

חג"ת נה"י. ותומכיה, הוא כש"א. שוקיו עמודי שש. שהם נצח והוד, כי אלו המטילים מלאי לכיסם של תלמידי חכמים הם תומכים בתורה מראש עד סיום הגוף, שהוא יסוד, וכל האמונה, שהיא המלכות, תלויה בו, בגוף, שהוא התורה, ונתמך, וזוכה לבנים שיהיו ראויים להיות נביאים נאמנים.

כב) רבי יצחק פתח וכו': רי"פ, ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר. שואל, כתוב, ויקרא עם אלף קטנה, למה, ומשיב, אלא הוא כדי להראות מי הוא שקרא אל משה, שהוא אותו השורה במקדש, שהיא המלכות, ואז הזמינה את משה אליה, כמי שמוזמן אליו אורח. כתוב כאן א' קטנה, ושם כתוב א' גדולה, דהיינו אדם שת אנוש. כי א' גדולה היא בינה שהיא שלמות הכל. אותיות קטנות הן במלכות אותיות גדולות הן בביתה.

כג) ת"ח מוז בין וכו': בוא וראה, מה בין משה לאהרן, איזה מהם הוא עליון, ומשיב, אלא משה הוא עליון, כי משה הוא שושבינו (דפו"י דף נ"ג ע"ב)

מדוריה בהדה, לתקנא ביתא ב ולעינא תדיר במלי דביתא. וע"ד אתתקן כגוונא דלעילא, ואקרי כהן גדול. מ"ל. דכתיב (א) אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק. (כה) ובג"כ כל ג מה דאצטריך מבי מלכא, נטיל, ולית מאן ד דימחי בידיה. וע"ד הוא קאים לדכאה לכל אינון דעאלין לבי מטרוניתא, בגין דלא (ב) ישתכח מסאבא באינון בני היכלא. ובג"כ כתיב, ולקח למטהר שתי צפרים וגו'. (כו) רבי יהודה פתח ואמר, (ג) יושב בשמים ישחק יי ילעג למו. יושב בשמים ישחק, דא ה יצחק דאתי מסטרא דחמרא, נהיר בקדמיתא, וחייד, ולבתר זעים ותריך. הה"ד יושב בשמים ולא כתיב, יושב שמים. ישחק, נהיר וחייד. ועל דא דינא נהיר וחייד, להו לרשיעיא.

(כז) ולבתר מה כתיב, אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו. וכך ו ארחי דחייביא, קב"ה נהיר להו בהאי עלמא, ונהיר לון אנפין כחמרא, דנהיר בקדמיתא, ולבתר זעים וקטיל. וקב"ה משיך לון לחייביא, אי יהדרון לקבליה, יאות, ואי לא שצי לון מההוא עלמא דאתי, ולית לון ביה חולקא, וישתצון מכלא. אתון לאתדכאה, מסייעין לון. וקב"ה מדכי לון וקריב לון לגביה, וקארי עלייהו שלום. הדא הוא דכתיב (ד) שלום שלום לרחוק ולקרוב וגו'.

(כח) ואשה כי יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת נדתה וגו'. ר' חייא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (תהלים קי) משפטים נו צ"ח. (ב) (תהלים ב) ג ולפייסא. ג מאן. ד דמחי. ה ל"ג יצחק. ו ארחוי. בשלח פט צ"ג. (ג) (ישעיה נז) הקסה"ז ע"ב צ"א. (ד) חלק ג' רב.

ואשה כי יזוב זוב דמה

הסולם

מאמר

שפירושו מבלבל, כי על, מרדף אמרים, מתרגם, דטרך במלוי. וכן על יעשה מדחה, מתרגם יעבד טרכנותא. שפירושו בלבול. (כז) ולבתר מה כתיב וכו': ואח"כ מה כתוב, אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו. שכך דרכיהם של הרשעים, שהקב"ה מאיר להם בעולם הזה, ומאיר להם פנים כמו היין, שמאיר בתחילה, ואח"כ זועם והורג. והקב"ה מושך אליו את הרשעים, שיחזרו בתשובה, אם חוזרים אליו, טוב, ואם לא, הוא מכלה אותם מעולם הבא, ואין להם חלק בו, ויכלו מכל. אם באים לטהר, עוזרים אותם. והקב"ה מטהר אותם ומקרבם אליו, וקורא עליהם שלום. ז"ש שלום שלום לרחוק ולקרוב וגו'. (כח) ואשה כי יזוב זוב וגו': רבי חייא פתח ואמר, הנה יום בא לה' וחלק שללך בקרבך. מקרא זה כך היה צריך לומר, הנה יום יבא, מהו, הנה יום בא, ומשיב, אלא הוא כבר בא, מטרם שנברא העולם, דהיינו המלכות, שממנה כל הדינים, והוא יום שבו יעשה

כי כתוב אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק. שפירושו, שהחסד, הוא כהן לעולם, כדי לתקן המלכות, שנקראת מלכי צדק. (כה) ובג"כ כל מה וכו': ומשום זה כל מה שהיה צריך מבית המלך, לקח, ואין מי שיעכב בידו. וע"כ הוא עומד לטהר כל אלו הנכנסים לבית המלכה, כדי שלא ימצא טמא באלו בני ההיכל. ומשום זה כתוב ולקח למטהר שתי צפרים וגו'. (כו) רבי יהודה פתח וכו': רי"פ ואמר, יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו. יושב בשמים ישחק, זה יצחק, הבא מצד יין, המאיר וצוחק תחילה, ואח"כ זועם ומבלבל. ז"ש יושב בשמים ישחק ולא כתוב יושב שמים. כי שמים הוא ז"א הכולל חג"ת נה"י, ואלו ה"ה כתוב יושב שמים הייתי אומר שזה ז"א, אבל כתוב יושב בשמים, דהיינו קצה אחד מן השמים, שהוא גבורה, ומדת יצחק. ישחק, היינו שמאיר וצוחק. וע"כ הדין מאיר וצוחק, להם, לרשעים. תריך, הוא כמו טריך (דטויי דף ג' ע"ב *) דף נ"ד ע"א)

מצורע

פתח ואמר, הנה יום בא ליי וחלק שללך בקרבך. האי קרא הכי מבעי ליה, הנה יום יבא, מאי, הנה יום בא. אלא שכבר בא, עד לא אברי עלמא, והוא יום דביה ז יעביד דינא לחייביא. והוא יום דביה יתפרע קב"ה מאינן דעקון לון לישראל. האי יום בא וקאים קמי קב"ה, ותבע מניה למעבד דינא ולשצאה ה עכו"ם, ואתיהיב ליה רשו, כד"א ה ואספתי את כל הגוים אל ירושלם למלחמה וגו'.

(כט) רבי יצחק אמר, תרין יומין אינן לקב"ה, חד שארי עמיה, וחד אתי לקמיה, ובאלין עביד קב"ה קרבין בכלא. וכד האי יומא, אתי לאגחא קרבא, אזדווג בההוא יומא אחרא, ונטיל זיינין על זייניה, ואגח קרבא בכלא, ז באינן ה ראמין ונמוכין. הה"ד ה כי יום ליי צבאות, על כל גאה ורב ועל כל נשא ושפל.

(ל) רבי שמעון אמר, ואשה כי יזוב זוב דמה וגו'. היינו דכתיב, ה חרב ליי מלאה דם. מלאה דם ודאי, דכתיב כי יזוב זוב דמה ימים רבים. בלא עת נדתה, היינו דכתיב, וישקוד יי על הרעה ויביאה עלינו. דתנינו, קב"ה אקדים פורענותא לעלמא, חייביא מקדמין פורענותא בחוביתון למיתי לעלמא, או כי תזוב על נדתה. כ היינו ה ויספתי ליסרה אתכם, מהו ויספתי ליסרה. אוסיף דינא על דינא, ואתן דמא על דמא, יתיר על מה דאית בההוא חרב ליי מלאה דם.

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

ה (וכריה יד) שמות קי צ"ג. ו (שם) וירא קמר צ"ג תקונים חדשים קיג ט"א שכ"ב. ז (ישעיה ב). ח (ישעיה לד) לעיל אות ד צ"ד. ט (דניאל ט) שמות דרך אמת ז באותן גבוהים ורמים ושפלים.

ז עבד ; כד אקדים. ח עמין. ט רמיאן. י כד מייתי. כ החי"ד.

פד צ"ח. י (ויקרא כו) חלק ג' קסו. וזר חדש כט ט"ד שיזן

ואשה כי יזוב זוב דמה

הסולם

מאמר

(ל) רבי שמעון אמר וכו' : רש"א ואשה כי יזוב זוב דמה וגו'. היינו שכתוב, חרב לה' מלאה דם. שהיא המלכות הנקראת חרב, ונקראת אשה. מלאה דם ודאי, דהיינו דינים, שכתוב, כי יזוב זוב דמה ימים רבים. בלא עת נדתה. היינו שכתוב, וישקוד ה' על הרעה ויביאה עלינו. שלמדנו, שהקב"ה מקדים העונשים לעולם, לפני זמנם, שהרשעים גורמים בעונותיהם שיקדימו העונשים לבוא לעולם. שז"ס בלא עת נדתה, או כי תזוב על נדתה. היינו ויספתי ליסרה אתכם. מהו ויספתי ליסרה. היינו אוסיף דין על דין, ואתן דם על דם, יותר ממה שיש, בחרב לה' מלאה דם. דהיינו יותר דינים ממה שיש במלכות עצמה, שז"ס כי תזוב על נדתה, שיזובו דינים יותר ממה שיש בנדתה, שהם דיניה עצמה.

כתיב

יעשה דין לרשעים. והוא יום שבו הקב"ה יהיה נפרע מאותם שהצירו לישראל. יום הזה בא ועומד לפני הקב"ה, ונושה ממנו לעשות דין ולכלות העכו"ם, וניתנה לו רשות. כש"א ואספתי את כל הגוים אל ירושלים למלחמה וגו'.

(כט) ר' יצחק אמר וכו' : ר"א, ב' ימים הם להקב"ה, אחד הוא השורה עמו, דהיינו גבורה, ואחד הוא שבא לפניו, דהיינו מלכות, ובאלו השנים עושה הקב"ה מלחמות בכל. וכשיום זה, מלכות, בא לעשות מלחמה, מתחבר ביום האחר, שהוא גבורה דז"א, ולוקח נשק של גבורה דז"א על הנשק של עצמו, כי יום לה' צבאות, על כל גאה ורב ועל כל נשא ושפל.

(דפו"י דף ג"ד ע"א)

לא) כתיב, כ) לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מהו לא אוסיף. אלא, לא אתן עוד תוספת לההוא חרב, אלא כגוונא דיכיל עלמא למסבל. והא כתיב ויספתי. אלא ליסרה כתיב, ולא לשיצאה. הה"ד, או כי תזוב על נדתה. לב) כל ימי זוב טומאתה. מהו כל ימי זוב טומאתה. אלא חייביא מסאבין בחוביהון לגרמיהון, ומסאבין לאתר אחרא, כד"א, ז) כי את מקדש יי טמא. ואתער רוח מסאבא עליהו. ז) ולזמנא דאתי, זמין קב"ה לדכאה להו לישראל ולאעברא לההוא רוחא מסאבא מעלמא. דכתיב, ח) לא יוסיף יבא בך עוד ערל וטמא. וכתב ט) ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ. מן הארץ ודאי. לג) ר' חזקיה הוה יתיב קמיה דר' אלעזר, ליליא חד קמו בפלגות ליליא למלעי באורייתא. פתח רבי אלעזר ואמר, ט) ביום טובה היה בטוב וגוי גם את זה לעומת זה עשה האלהים וגוי. ביום טובה היה בטוב, בזמנא דאסגי קב"ה חסד בעלמא, בעי בר נש למיהך בשוקי ולאחחזאה קמי כלא, דהא כד שארי טיבותא דקב"ה בעלמא, בכלא שארי, ובכלא עביד טיבו ואסגי ליה בעלמא. ובג"כ, יתחזי ב"נ באתגליא בשוקי, ויעביד טיבו דלשרי עליה טיבו אחרא. הדא הוא דכתיב ביום טובה היה בטוב. היה בטוב ודאי. לד) וביום רעה ראה. לא כתיב וביום רעה היה ברע, אלא, ביום רעה ראה. דהא בשעתא דדינא תליא בעלמא, לא לבעי ליה לאיניש לאחחזאה בשוקא

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

כ) (בראשית ח) ב"ב רכב צ"ג זר חדש כב ט"ב ז מאן דאתי לאסתאבא מסאבין ליה ודאי ול"ג מן ש"ג. ז) (במדבר יט) לעיל פרשת תזריע אית צב ולזמנא עד סוף האות. ז"מ. ט) (ישעיה נב) וישלח מד צ"א. ז) (זכריה יג) ב"ב ר צ"ז. ט) (קהלת ז) שמות פה צ"ל.

ביום טובה היה בטוב

הסולם

מאמר

רוח הטומאה אעביר מן הארץ. מן הארץ ודאי. לג) ר' חזקיה הוה וכו': ר"ח היה יושב לפני ר' אלעזר. לילה אחד קמו בחצות לילה לעסוק בתורה. פתח רבי אלעזר ואמר, ביום טובה היה בטוב וגוי גם את זה לעומת זה עשה האלקים וגוי. ביום טובה היה בטוב, היינו בזמן שהקב"ה מרבה חסד בעולם. צריך האדם ללכת בשוק ולהראות לפני כל. כי כשטובו של הקב"ה שורה בעולם, שורה בכל. ועם הכל עושה חסד ומרבה אותו בעולם. ומשום זה, יתראה האדם בשוק בגלוי, ויעשה חסד כדי שישרה עליו חסד אחר שלמעלה. ז"ש ביום טובה היה בטוב. היה בטוב ודאי. לד) וביום רעה ראה: לא כתוב. וביום רעה היה ברע, ע"ד שכתוב ביום טובה היה בטוב. אלא, ביום רעה ראה. היינו, כי בשעה שהדין תולה על העולם, אינן אדם צריך להתראות בשוק וללכת יחידי בעולם. כי כשהדין

לא) כתיב לא אוסיף וגוי: כתוב, לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מהו לא אוסיף. אלא, פירושו, לא אתן עוד תוספת לחרב הזו, שהיא המלכות, אלא באפן שיוכל העולם לסבול. שואל, והרי כתוב ויספתי, הרי שנתון תוספות דינים למלכות. ומשיב, אלא, ויספתי ליסרה כתוב, ולא לכלות. דהיינו שמוסיף רק בשיעור שיוכל העולם לסבול. ז"ש, או כי תזוב על נדתה. שתזוב דינים יתור ממה שיש בה עצמה. לב) כל ימי זוב טומאתה: מהו כל ימי זוב טומאתה. ומשיב, אלא הרשעים מטמאים את עצמם בעונותיהם, ומטמאים גם למקום אחר, כש"א, את מקדש ה' טמא. ונתעורר עליהם רוח הטומאה. ולעתיד לבא, עתיד הקב"ה לטהר את ישראל ולהעביר את רוח הטומאה ההוא מן העולם. שכתוב, לא יוסיף יבא בך עוד ערל וטמא. וכתוב, ואת (דפו"י דף נ"ד ע"א)

ולמיהך יחידאה בעלמא. דהא כד דינא שריא בעלמא, על כלא שארי. ומאן דפגע ביה, ואערע קמיה, יתדן בההוא דינא. וכדין כתיב, (ט) ויש נספה בלא משפט. דהא משפט אסתלק מצדק, ולא שריין דא בדא על עלמא. ועל דא ראה. ראה והוי נטיר, אשגח ועיין לכל סטר. והוי ידע, דבכלהו שריא דינא, ולא תפוק לבר, ולא תתחזי בשוקא, בגין דלא ישרי עלך. מ"ט. בגין דגם את זה לעמת זה עשה האלהים. כמה דכד שארי טיבו בעלמא שארי על כלא, כך, כד שריא דינא בעלמא שארי על כלא, ומאן [ח] דאערע ביה אתפס.

(לה) ת"ח, כד דינא שריא בעלמא, כמה סייפין תליין, דנפקי מההוא חרב עלאה, וזקפין רישא וחמן דהא ההוא חרב עלאה סומקא, מלייא דמא בכל סטריין, כדין נ גזרין נימוסין. וכמה ס סייפא אתערו, כד"א, (ט) איש חרבו על ירכו. וכתיב, (ז) וחרבו שלופה בידו. וכלהו משתכחי למעבד דינא. ומאן דיערע בהו אתזק. כתיב, (ק) הנה נא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך וגוי. מ"ט, בגין דבכל אתר דדינא שריא בכלא שריא, בין במתא בין במדברא ובסחרנא דמתא.

(לו) תו פתח ואמר, (ה) שימני כחותם על לבך וגוי. שימני כחותם, כנסת ישראל אמרה דא לקב"ה. שימני כחותם, מאן הוא חותם. דא חותם דגושפנקא דקשוט. כחותם על לבך, דא חותם של תפלין, דאנח ב"נ על לביה. כחותם

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (משלי יג) ויקהל יא צ"ב. (פ) (שיר ג) תרומה מ ל"ג מן כד עד ומאן. נ פסירין סייפין וכמה רכז צ"צ. (ז) (יהושע ה) שמות קיא צ"ר. (ח) (בראשית יט) (שיר ח) ויחי רלב צ"א. (ט) (שיר ח) ויחי רלב צ"א.

דרך אמת [ח] ומי שפוגע בו.

שימני כחותם על לבך

הסולם

מאמר

מלאה דם מכל הצדדים. דהיינו דיניס, או הן גוזרות גזרות. וכמה מיני חרבות מתעוררות. ז"ש, איש חרבו על ירכו. וכתוב, וחרבו שלופה בידו. וכולן נמצאות לעשות דין. ומי שיפגוש אותם ינזק. כתוב, הנה נא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך וגוי. לא אוכל להמלט ההרה וגוי. מהו הטעם שהיה מפחד להמלט ההרה. הוא משום שבכל מקום ששורה הדין, הוא שורה בכל. בין בעיר בין במדבר ומסביב לעיר.

(לו) תו פתח ואמר וכו': עוד פתח ואמר, שימני כחותם על לבך כחותם וגוי. שימני כחותם, כנסת ישראל, שהיא המלכות, אמרה את זה להקב"ה. שימני כחותם, מה הוא חותם. זה הוא חותם הטבעת של אמת. כחותם על לבך, זה הוא חותם של תפלין, שהאדם מניח על לבו. כחותם על זריעך, זו היא

כשהדין שורה בעולם, שורה על הכל. ומי שפוגע בו, במלאך המשחית, ונפגש לפניו, נדון באותו הדין. ואז כתוב, ויש נספה בלא משפט. כי משפט שיהא ז"א נסתלק מצדק שהוא המלכות ואינם שורים זה בזה להשפיע לעולם. וע"כ נאמר ראה, היינו ראה והיה שמור, היה משגיח ומעיין לכל צד. והוי יודע, שבכולם שורה הדין, ואל תצא לחוץ, ולא תתראה בשוק, כדי שיהדין לא ישרה עליך. מהו הטעם. הוא משום דגם את זה לעומת זה עשה האלקים. שכמו כששורה טוב על העולם שורה על הכל, כך, כששורה דין בעולם שורה על הכל, ומי שיפגוש בו יהיה נתפש.

(לה) ת"ח כד דינא וכו': בוא וראה, כשהדין שורה בעולם, כמה חרבות תלויות דהיינו בעלי הדין, היוצאות מחרב היא העליונה, ונושאות ראשן ורואות כי חרב העליונה האדומה, שהוא צד הדין של המלכות, (דפו"י דף נ"ד ע"ב)

על זרועך, דא יד כהה, דמנח בההוא זרוע, ומנו יצחק. וכ"י קאמר שימני כחותם, חותם מבעי ליה, מאי כחותם. כאינון תפלין דרישא, דאתי שבחא לכל גופא. ועל דא תפלין בזרוע, על הלב, ובדא אשתכח בר נש שלים כגוונא דלעילא. (לז) כי עזה כמות אהבה. מאי כי עזה כמות. אלא ט לא אשתכח קשיותא בעלמא, פ כמה דפרישו דנפשא מגופא, כד בעיין לאתפרשא. ז כך אהבת כנסת ישראל לקב"ה, דלא אתפרשן לעלמין. ובג"כ תפלה של יד, ק אתקשרא בזרוע, לקיימא דכתיב, טו שמאלו תחת לראשי.

מסורת זוהר

(ט) (שיר ב) ב"א רלה צ"א.

חלופי גרסאות

פ מוסיף אלא כמה. ז וע"ד. ק לאתקשרא.

דרך אמת ט לא נמצא דבר קשה בעולם כפרישת הנפש מן הגוף כשצריכין להתפרש זה מזה.

מאמר

הסולם

שימני כחותם על לבך

גושפנקא, וז"א ה"ס קשוט, ומלכות ה"ס חותם. וז"ש, מאן הוא חותם. דא חותם דגושפנקא דקשוט. דהיינו המוחין דהארת החכמה, הכוללים ישו"ת וז"א ומלכות, כמבואר.

וכשהמלכות מקבלת המוחין האלה, היא מקבלתם מב' בחינות שבו"א. א' מקו האמצעי. ב' מקו שמאל. וז"ש, דא חותם של תפלין, דאנח בר נש על לביה, שהוא כנגד המלכות המקבלת אלו המוחין מבחינת הלב דז"א, שהוא קו האמצעי. כחותם על זרועך דא יד כהה, שהיא מלכות, דמנח בהחזא זרוע, ומנו יצחק, שהוא קו שמאל דז"א שהמלכות מקבלת ממנו. בסו"ה שמאלו תחת לראשי. וז"ש כחותם, כאינון תפלין דרישא. שהם המוחין דג"ר דז"א הנקראים תפלין של ראש. שהם המקבלים ראשונים המוחין האלו. דאתי שבחא לכל גופא, שהם מאירים לכל הגוף דז"א. דהיינו הן לימין והן לשמאל. וע"ד תפלין בזרוע, על הלב. כי מקבלת מב' בחינות דגוף דז"א, מלב שהוא קו האמצעי, ומזרוע, שהוא קו שמאל.

(לז) כי עזה כמות אהבה: שואל, מה כי עזה כמות. ומשיב, אלא שאין עוד דבר קשה כזה בעולם, כפרידת הנפש מן הגוף, בשעת מיתתו, כשצריכים להפרד. כך היא אהבת כנסת ישראל להקב"ה, שאינם נפרדים לעולם, ומשום זה תפלה של יד, שהיא המלכות, מתקשרת בזרוע, שהיא קו שמאל דז"א, לקיים מה שכתוב, שמאלו תחת לראשי.

קשה

היא יד כהה, דהיינו מלכות, שמניח על הזרוע ההיא. ומי היא, היא יצחק, קו שמאל דז"א. וכנסת ישראל אומרת שימני כחותם, חותם היתה צריכה לומר, מהו כחותם. ומשיב, שהפירוש הוא, כאלו התפלין של ראש, שנקראים חותם, שמהן בא שבח, דהיינו מוחין, לכל הגוף. וע"כ התפלין הן בזרוע, ועל הלב, ובוה נמצא האדם שלם כעין של מעלה.

ביאור הדברים. המוחין דז"א נקראים עוקא דכ"א. דהיינו טבעת טהורה. שהוא על שם שהאורות שבהם נקראים אורא דכ"א. והמוחין דישו"ת נקראים עוקא סתם. ובעת שמאירה בהם הארת החכמה, הם נקראים גושפנקא דקשוט, דהיינו טבעת של אמת. כי הארת החכמה שבטבעת, מעבירה כל הקליפות המשקרות כשמא דמלכא, והאמת נגלית. וזו"ה תתן אמת ליעקב, שאין מוחין אלו מתגלים אלא ע"י קו האמצעי, שנקרא יעקב. ומבחינת המלכות, נקראים המוחין ההם חותם, מב' טעמים, א) שהיא אחרית הספירות ודומה לחותם הבא בשולי המכתב. ב) מפני שמוחין אלו אינם מגולים אלא בה, ומאירים רק ממנה ולמעלה. ומבחינה זו היא חותם המלך. בדומה למלך היושב בהיכלו, ובני המדינה מכירים בחותם שלו. וכשרואים חותם שלו על פקודותיו, דומה עליהם, כמו שרואים את המלך עצמו. ולפיכך נקראים המוחין ההם בדרך כלל חותם דגושפנקא דקשוט. הכוללים ישו"ת וז"א ומלכות. שישו"ת ה"ס (דפו"י דף ג"ד ע"ב)

(לח) קשה כשאל קנאה. בכל דרגין דגיהנם, לא ר אית קשיא כשאל, דנחית לתתא מנייהו, בר ההוא דרגא דאקרי אבדון, ודא ודא אשתתפו כחדא. ודא קשיא להו לחייביא מכלא. כך, קשה כשאל קנאה, דלית קנאה אלא ברחימותא, ומגו רחימותא אתי קנאה, ומאן דקני לההוא דרחים יתיר, קשיא ליה ^ט לאתפרשא מניה מההוא דרגא דאקרי שאל, דאיהו קשיא מכל דרגין דגיהנם.

(לט) רשפיה רשפי אש שלהבת יה. ומאן איהו שלהבת יה, דא אשא דנפיק מגו שופר, כליל מרוחא ומיא. ומגו ההוא שלהובא כד מתלהטא בכ"י, אוקיד עלמא ^ת בשלהבותא בקנאה דקב"ה, ובשעתא דהיא מקנאה ליה, ווי דאערע בשלהוביתא, דאיהו יתוקד בהו.

(מ) תו פתח ואמר. ^ח מים רבים לא יוכלו לכבות וגו'. מים רבים דא דרועא ימינא, דבעי לקשרא ביה קשרא דתפלה על דרועא שמאלא, לקיימא וימינו תחבקני. ד"א, מים רבים, דא ^ב הוא נהר עלאה, דמניה נפקין ^ג נהרין

חלופי גרסאות

ר אתקשי: מוסיף אית קשיא מכלא. ^ט ל"ג לאתפרשא מניה. ^ת בשלהביתא. א דרועא. ^ב ל"ג הוא. ^ג נהרין.

מסורת הזהר

(ת) (שיר ח) ויחי רלד צ"א.

הסולם

שיטני כחותם על לבך

מאמר

שמאל, ואע"פ שכבר כלול מכל הקוין, מכל מקום בעת שתופיע הארת החכמה, אינה מתגלית רק על דינים (כנ"ל פקודי אות שע"ו) שה"ס שלהבת יה. ובעת גילוי הדינים יש מיצוט אהבה. ואז אומרת המלכות קשה משאל קנאה וגו'.

(מ) תו פתח ואמר וכו': עוד פתח ואמר. מים רבים לא יוכלו לכבות וגו' מים רבים אלו הם זרוע הימין. שהוא חסד. שעמו צריכים לקשר קשר התפילין על זרוע השמאל, לקיים וימינו תחבקני. כי אין הארת חכמה שבשמאל מאירה אלא אם כן תתלבש בחסדים שבימין. (כנ"ל ב"ב דף מ"ז ד"ה נפיק) פירוש אחר. מים רבים, זה הוא נהר העליון. שהוא בינה, שממנו יוצאים אורות לכל צד, לימין ולשמאל, וכולם נוזלים ונמשכים ממנו. כש"א, מקולות מים רבים. דהיינו מאלו הקולות של מים רבים, שהם ספירות דז"א, ז' קולות, היוצאים ונמשכים ממנו, מן נהר העליון, שהוא בינה, ונהרות, הוא כש"א, נשאו נהרות וגו'. דהיינו ספירות דז"א.

פירוש. כי נתבאר לעיל (ב"א דף נ"ז ד"ה חה) שהימין והשמאל הם במחלוקת ורוצים לבטל זה את זה, ע"ש. וז"ש בפירוש הראשון

(לח) קשה כשאל קנאה: בכל מדרגות הגיהנם, אין מקום קשה כשאל, שהוא יורד למטה מכל המדרגות, חוץ ממדרגה שנקראת אבדון, שהיא למטה משאל, וזו וזו מתחברות יחד. והם קשים לרשעים יותר מכולן. כך, קשה כשאל קנאה, שאין קנאה אלא מתוך אהבה, ומתוך האהבה באה קנאה, שמקנא על מיעוט האהבה. כמו וקנא את אשורו. ומי שמקנא לאותו שאוהב ביותר, קשה לו יותר מהמדרגה שנקראת שאל, שהיא קשה מכל המדרגות שבגיהנם, להפרד ממנו.

(לט) רשפיה רשפי אש שלהבת יה: שואל, ומה היא שלהבת יה. ומשיב, זו היא אש היוצאת מתוך השופר. שכלול מרוח ומים. היינו הארת חכמה היוצאת מקו שמאל שה"ס אש, שבבינה הנקראת שופר, שהאש הזה שהוא קו שמאל, כלול ג"כ מב' קוין שלה, מקו האמצעי שנקרא רוח, ומקו ימין שנקרא מים. ומתוך שלהבת ההיא המתלהט בכנסת ישראל, שהיא המלכות, שורפת העולם בשלהבת הקנאה להקב"ה, ובשעה שהיא מקנאת לו, אוי לו למי שיפגוש בשלהבת הזו, כי שורפת אותם.

פירוש. הארת החכמה מקובלת בעיקר מקו (דפו"י דף נ"ז ע"ב)

לכל עבר, וכלהו נגדין ואתמשכן מניה. כד"א, (א) מקולות מים רבים. מאינון קולות דמים רבים, דנפקן ואתמשכן מניה. ונהרות, כד"א, נשאו נהרות וגו'. (מא) אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה, דרחים כ"י לקודשא בריך הוא, יבוזו לו. (ב) בוז יבוזו לו, יבוז מבעי ליה, מאי יבוזו לו. אלא, אם יתן איש, דא קודשא ב"ה. את כל הון ביתו, כד"א (ג) כל הון יקר ונעים. באהבה, דכ"י לגביה, ולא לאתקשרא בהדה, בוז יבוזו לו, כל אינון * אוכלוסין וכל אינון משריין דלעילא, לההוא הון יקר, דהא לית רעותא לכלהו אלא בשעתא דכ"י מתקשרא ביה בקב"ה, ומתעטרא בהדיה, כדין כל אינון אוכלוסין, וכל אינון משריין, וכלהו עלמין כלהו בחדו, בנהירו, בברכאן, ד ועל דא אמר שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

(מב/א) מאן דאנח תפלין, כד מנח תפלה של יד, בעי לאושטא דרועא שמאלא, לקבלא לה לכ"י, ולקשרא קשרא עם ימינא, בגין לחבקא לה, לקיימא דכתיב, שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. לאתחזאה בר נש כגוונא דלעילא, ולא תעטרא בכלא, וכדין ב"נ שלים בכלא, בקדושה עלאה. וקב"ה קארי עליה, (ד) ישראל אשר בכך אתפאר.

חלופי גרסאות

ד עלו כתיב וליג ועיד אמר.

מסורת הוהר

(א) (תהלים צג) (ב) (שיר ח) ויחי רלד צ"א. (ג) (משלי כד) שמות עז צ"ח. (ד) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר.

לא יוכלו לכבות את האהבה

הסולם

מאמר

באהבה, היינו באהבה של כנסת ישראל אליו, שהיא אהבת ימין. דהיינו חסדים מכוסים, ולא לאתקשרא בהדה, ולא להתחבר עמה. דהיינו עם בחינת חכמה תתאה שבה, כי לא ישפיע לה הארת חכמה, אלא חסדים מכוסים שהם כל הון ביתו. אז בוז יבוזו לו, כל אלו הגדודים וכל אלו המחנות של מעלה, יבוזו להון היקר ההוא, שהם החסדים. כי אין חסד לכולם אלא בשעה שכנסת ישראל מתחברת עם הקב"ה, ומתעטרת עמה, שמשפיע לה חכמה דהיינו שהחכמה שבה מתלבשת בחסדים שלו. אז כל אלו הגדודים וכל אלו המחנות וכל העולמות כולם הם כשמהם באור, ובברכות, ועל זה אומר, שמאלו תחת לראשי, שה"ס הארת החכמה, וימינו תחבקני שה"ס התלבשות החכמה בחסדים.

הראשון, מים רבים. דא דרועא ימינא. דהיינו החסדים שבקו ימין המתגברים בחסדים מרובים ועכ"ז אינם יכולים לכבות את האהבה, דהיינו אהבת דודים שבשמאל. ובפירוש האחר אומר, מים רבים דא הוא נהר עלאה, המניה נפקין נהרין לכל עבר, שמאירים לכל צד לימין ולשמאל, אלא בשליטת הימין, שה"ס חסדים מכוסים, ואע"פ שהם בכל השלמות, לא יוכלו לכבות את האהבה, שבשמאל, דהיינו שלא יוכלו לעכב שלא תגלה בחינת חכמה תתאה במלכות, הנמשכת משמאל בהתלבשות הימין. וכן נהרות, שהם האורות ד"זא שהם ג"כ חסדים מכוסים, לא ישמפוה.

(מב/א) מאן דאנח תפלין וכו': מי שמניח תפלין, כשמניח תפלה של יד, צריך להושיט זרוע שמאל שלו, שבו השפעת החכמה הנ"ל, לקבל את כנסת ישראל, שהיא המלכות, ולקשור קשר עם יד ימינו, כדי לחבק אותה גם

(מא) אם יתן איש וגו': אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה, שאוהבת כנסת ישראל את הקב"ה, יבוזו לו. שואל, כתוב, בו יבוזו לו, יבוז לו היה צריך לומר, מהו יבוזו לו. ומשיב, אלא, אם יתן איש, זהו הקב"ה. את כל הון ביתו, היינו כל הארות המוחין שיש לו. כש"א כל הון יקר ונעים. (דפו"י דף נ"ד ע"ב *) דף נ"ה ע"א

תוספתא

מב(ב) בוז יבוזו לו. ה מאי בוז. יומא תניינא ויומא שתיתאה ויומא שביעאה דסוכות, דבהון הוּוּ מנסכי מים ויין. דז' יומין דסוכות, בהון הוּוּ מקריבין ישראל, ע' פרים, לכפרא על שבעין ממנן, בגין דלא * ישתאר עלמא חרוב מנייהו, הה"ד ה ובחמשה עשר יום וגו' והקרבתם עולה אשה וגו'. ע"כ. (מג) רבי חזקיה פתח ואמר, ו שמעה יי' צדק וגו'. כמה חביבה כנס"י קמי קב"ה, דבכל זמנא דכ"י, אתת לקמיה דקב"ה, קב"ה אזדמן לקבלה. הה"ד שמעה יי' צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי. אמר דוד, אנא אתקטרנא בכ"י. כמה דהיא אשתכחת לקמך, אנא נמי הכי אשתכחנא. ובגין כך שמעה יי' צדק, בקדמיתא, ולבתר, הקשיבה רנתי האזינה תפלתי.

(מד) בלא שפתי מרמה. מאי בלא שפתי מרמה. אלא הכי תנינן. כל מלה ומלה ו דצלותא, דאפיק ב"נ מפומיה, סלקא לעילא ובקעא רקיעין, ועאלת לאתר דעאלת, תמן אתבחנת ההיא מלה, אי היא מלה דכשרא אי לא, אי איהי מלה דכשרא עאלין לה קמי מלכא קדישא למעבד רעותה. ואי לאו, סאטין לה ז לבר, ה ואתער בההיא מלה רוחא אחרא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ה (במדבר כט) חלק ג' רגו. רנח: ו) (תהלים יז) ה ל"ג מאי. ו ל"ג דצלותא. ז ל"א. ח לאתערא; ויחי רכו צ"א. דרך אמת י' אס הוא דבר הגון. ואתער.

מאמר

הסולם

שמעה ה' צדק

עט חסדים שבימין, ותתלבש החכמה ביוסדים, לקיים מה שכתוב, שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שיתראה האדם כעין שלמעלה, ולהתעטר בכל, בין בחכמה בין בחסדים, ואז האדם שלם בכל, בקדושה העליונה. והקב"ה קורא עליו, ישראל אשר כך אתפאר.

אות קי"ז בהסולם ע"ש) ועשו זה, כדי שלא ישאר העולם נחרב מהם. ז"ש ובחמשה עשר יום וגו'. והקרבתם עולה אשה וגו'. (ע"כ תוספתא)

(מג) רבי חזקיה פתח וכו': רח"פ ואמר, שמעה ה' צדק וגו'. כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקב"ה, שכל זמן שכנסת ישראל המלכות, באה לפני הקב"ה, הקב"ה מוכן כנגדה. ז"ש שמעה ה' צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי. אמר דוד, אני נתקשרתי בכנסת ישראל; כמו שהיא נמצאת לפניך, גם אני נמצא כן. ומשום זה שמעה ה' צדק, בתחילה, שהיא המלכות הנקראת צדק, ואח"כ, הקשיבה רנתי האזינה תפלתי.

(מד) בלא שפתי מרמה: שואל מהו בלא שפתי מרמה, ומשיב, אלא כך למדנו. כל דבור ודבור שבתפלה, שהאדם מוציא מפיו, עולה למעלה ובוקע רקיעים, ונכנס למקום שנכנס, ושם נבחן אותו הדבור, אם הוא דבור ישר או לא. אם הוא דבור ישר מכניסים אותו

תוספתא

מב(ב) בוז יבוזו לו: מהו בוז. היינו הראשי תיבות של בוז שהם, יום ב' ויום ו' ויום ז' של סוכות, שבהם היו מנסכים מים ויין. שמים ה"ס חסדים, ויין ה"ס חכמה. ושיעור הכתוב, אסי' יתן איש כל הון ביתו באהבה, שהן כל מדרגות ז"א שהן חסדים מכוּסִים, עודנו צריך, לבוז יבוזו לו, להארת חכמה וחסדים המתנגלים ביום ב' ו' ז' של סוכות. שהם משלימים הארתו. כי שבע ימים של סוכות, היו ישראל מקריבים בהם, ע' פרים, לכפר על שבעים שרים הממונים על ע' אומות. שה"ס הארת השמאל, שהאומות אין להם הארה אחרת משמאל, (כנ"ל פרשת צו (דפו"י דף ג"ד ע"ב *) דף ג"ה ע"א)

מה) ות"ח, כתיב ביה ביוסף, (ז) ענו בכבל רגלו וגו'. עד אימתי, ענו בכבל רגלו. עד עת בא דברו אמרת י" צרפתהו. עד עת בא דברו דמאן. אלא עד עת בא דברו ב דיוסף, ואתבחין ההיא מלה, הה"ד, אמרת י" צרפתהו. כדון, שלח מלך ויתירהו מושל עמים ויפתחהו. אדהכי . הוה אתא צפרא. (מו) א"ר אלעזר, כתיב, (ח) והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים. נפש אדני, סתם. כד"א, (ט) אשר לא נשא לשוא נפשי, הא עינא ב בצפרא לאתקשרא כ"י ולא תחברא בבעלה, זכאין אינון צדיקא דמשתדלין באורייתא ב בליליא, ואתאן לאתקשרא ביה בקב"ה ובכ"י. עלייהו כתיב, (י) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.

(מז) א"ר אלעזר כתיב, (כ) והזרתם את בני ישראל מטומאתם וגו' בטמאם את משכני אשר בתוכם. והזרתם, כהאי זר, דאיהו זר מכלהו, ולא אתחבר במה דליתיה דיליה.

מה) ות"ח, בשעתא דמסתאבין בני נשא לתתא, מסאבין לון בכלא, והא אתמר. ב אבל, בשעתא דרוח מסאבא אתער ב לתתא, אתער רוח זר, רוח מסאבא דלתתא, אתער רוח מסאבא אחרא, ואתיהיב ליה רשותא לנחתא לעלמא. מאי רשותא, ב רשותא דקדושה דהוה נחית ומחי ביה, לא אשתכח, ואסתלק, וכדין אתגלייא דינא, לקבליהון דחייבין, ואוסיף דינא על ב דיניה, וכדין, תרין רוחין משתכחין בעלמא, חד, רוחא דדינא, וחד, רוחא דמסאבא.

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ז) (תהלים קה) וישב סב צ"ד. ח) (ש"א כה) בשלח צב צ"כ. ט) (תהלים כד) חלק ג' מה : סח : (י) (משלי כג) ב"ב צב צ"א. כ) (ויקרא טו).
 ט ל"ג דיוסף ואתבחין. י ל"ג הוה. כ ל"ג בצפרא. ל ל"ג בליליא. מ ל"ג אבל. נ חשבתון (זר) אלא רוח ול"ג לתתא אתער רוח זר. ט ל"ג רשותא. ע דינא.

מאמר

הסולם

תרין רוחין משתכחין

אותו לפני המלך הקדוש לעשות רצונו. ואם לא מסירים אותו לחוקי, ומתעורר בבור הוא רוח אחר מס"א.
 מה) ות"ח כתיב ביה וכו' : ובוא וראה, כתוב בו ביוסף, ענו בכבל רגלו וגו'. עד מתי ענו בכבל רגלו. עד עת בא דברו אמית ה' צרפתהו. שואל, עד עת בא דברו של מי. ומשיב, אלא עד עת בא דברו היינו דבור התפלה של יוסף ונבחן דבור ההוא אם הוא ישר, ז"ש, אמרת ה' צרפתהו. דהיינו שהדבור נבחן ונצרך והוא שלח מלך ויתירהו מושל עמים ויפתחהו. בתוך כך בא הבקר.
 (מו) א"ר אלעזר כתיב וכו' : אר"א, כתוב, והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים. נפש אדני, סתם. הוא כש"א, אשר לא נשא לשוא נפשי. דהיינו המלכות שנקראת נפש. שעתה בבוקר הוא הזמן שתתקשר כנסת (דפו"י דף ג"ה ע"א)

ישראל ותחבר בבעלה, ז"א, אשרי הם הצדיקים העוסקים בתורה בלילה, ובאים בבקר, להתקשר בהקב"ה ובנסת ישראל, עליהם כתוב, ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך, (מז) אמר רבי אלעזר וכו' : אר"א כתיב, והזרתם את בני ישראל מטומאתם וגו' בטמאם את משכני אשר בתוכם. והזרתם, פירושו כמו זר הזה, שהוא זר מכולם. ואינו מתחבר במה שאינו שלו.
 מה) ות"ח בשעתא דמסתאבין וכו' : ומפרש דבריו, ובוא וראה, בשעה שבני אדם נטמאים למטה, מטמאים אותם בכל, וכבר למזינו זה, אבל, בשעה שרוח הטומאה נתעורר למטה שהיא ע"י המשכת הארת השמאל ממעלה למטה, מתעורר רוח זר, כי רוח הטומאה שלמטה מעורר רוח הטומאה האחר, שהוא הדין דמסך דקטנות, הנקרא נגע, ונקרא

(ט) א"ר אלעזר, אצטריכנא הכא למימר מלה דאוליפנא מאבא. ת"ח, הכא ילפינן מנגע דביתא. דכד רוחא מסאבא שריא בביתא וקב"ה בעי לדכאה ליה, שדר נגע צרעת בביתא, לקטרגא דא בדא, וההוא נגע לא אעדי מביתא, ואע"ג דרוח מסאבא אסתלק מההוא ביתא, עד דינתצון ביתא, אבנין ואעין וכלא, כדין אתדכי אתרא.

(ז) כהאי גוונא, מאן דאסתאב ואתער רוחא מסאבא ושאר י עלוי, כד בעי קב"ה לדכאה עלמא, אתער רוח דינא תקיפא, ואשתכח בעלמא ושריא על ההוא רוחא מסאבא, ומקטרגי דא בדא, עד * דיתעבר מעלמא, וההוא רוחא דינא תקיפא, לא אסתלק מאתריה עד דינתץ אתר, כ שייפין וגרמין וכלא, כדין אתדכי עלמא ואתעברו מניה פ רוחין מסאבין, ועלמא אשתכח בדכיו.

(גא) ועל דא תנינן, אתא לאסתאבא מסאבין ליה ודאי. ווי ז ליה לבי"נ כד שארי עליה רוח מסאבא, ואשתכח ביה בעלמא, דודאי לינדע, דקודשא ב"ה בעי לבערא ליה מן עלמא. זכאין אינון צדיקיא דכלהו קדישין, ואשתכחו בקדושה קמי מלכא קדישא, ושריא עלייהו רוח קדישא, בהאי עלמא ובעלמא דאתי. כיון דאתא צפרא קמו אזלו.

חלופי גרסאות

פ ל"ג רוחין מסאבין. צ לגרמיה ול"ג ליה לבי"נ.

דרך אמת כ] אברים ועצמות.

חרין רוחין משתכחין

הסולם

מאמר

(ג) כהאי גוונא מאן וכו': כעין זה, מי שנטמא ועורר את רוח הטומאה ושורה עליו, כשרוצה הקב"ה לטהר העולם מעורר כנגדו רוח דין חזק, שהוא נמצא בעולם ושורה על רוח הטומאה ההוא, ונלחמים זה בזה (כח"ש) בנגעי הבתים תזריע אות קנ"ג ע"ש) עד שמעביר את רוח הטומאה מן העולם, ואותו רוח דין החזק של הנגע שהעבירו מן העולם, אינו מסתלק ממקומו עד שיתוך המקום, דהיינו הגוף, האברים והעצמות והכל, או נטהר העולם ורוחות הטומאה נעברים, והעולם נמצא בטהרה. פירוש, שאותם ב' רוחות השורים בעולם מחמת שבני אדם נטמאים למטה (כנ"ל אות מ"ח) הם אותם ב' רוחות הנאמרים בנגעי הבתים (לעיל תזריע אות קנ"ג) וכל מה שאמור שם נוהג כאן.

(גא) ועל דא תנינן וכו': ועל כן למדנו, הבא לטמא מטמאים אותו ודאי. כי רוח הטומאה הב' מעביר רוח הטומאה הא' כנ"ל, אוי לו לאדם ששורה עליו רוח הטומאה, ונמצא

ונקרא זר, וניתנה לו רשות לרדת בעולם. שואל, מה הרשות שנתנה לו. ומשיב, אותה רשות של הקדושה שהיתה יורדת תמיד ומעכבת אותו רוח זר מלשלוט, אינה נמצאת. מחמת רוח הטומאה, והיא מסתלקת ואז מתגלה הדין, שהוא רוח הר, כנגד הרשעים, ומוסיף דין על דין, כי נמצא אז שבי רוחות נמצאים בעולם אחד, רוח הדין, דהיינו רוח זר, ואחד, רוח הטומאה.

(ט) א"ר אלעזר וכו': אר"א, כאן אני צריך לומר דבר שלמדתי מאבי. בוא וראה, אנחנו למדים כאן מנגע הבית. כי פשרוח הטומאה שורה בבית והקב"ה רוצה לטהר את הבית, שולח נגע צרעת בבית. שיקטרגו זה בזה, שהרוח של הנגע יקטרג ויגחש ברוח הטומאה (כנ"ל תזריע אות קנ"ג בהסולם ע"ש) ונגע ההוא אינו סר מהבית, אחר שנתגבר על רוח הטומאה ואע"פ שרוח הטומאה נסתלק מן הבית, עד שיתצו את הבית. העצים והאבנים והכל, אז נטהר המקום.

(דפו"י דף נ"ה ע"א *) דף נ"ה ע"ב

(נב) עד דהוו אזלי, פתח רבי אלעזר ואמר, (ז) ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים. ויעקב הלך לדרכו, דהוה אזיל לקבל אבוהי. ת"ח, כל זמנא, דיעקב אשתכח לגביה דלבן לא מליל עמיה ק קב"ה, ואי תימא, והא כתיב, (ט) ויאמר יי אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך וגו'. האי ה בסופא הוה, בזמנא דבעא לאתפרשא מלבן וכד אתפרש מניה, אתו לקבליה ט אינון מלאכי ז ואוזפוהו באורחא.

(נג) ת"ח, כתיב, ויפגעו בו. א ויפגע במלאכי אלהים מבעי ליה, ב מאי בו. אלא ג אינהו אתו לאתכללא ד ביה. מאי לאתכללא ביה. אלא ה אינון מסטרא דגבורה קאתיין, דכתיב מלאכי אלהים, ו וחמא מסטרא אחרא מלאכי דרחמי, ואתכללו ביה רחמי ודינא.

(נד) ת"ח, בקדמיתא, מחנה אלהים, זה חד. לבתר ויקרא שם המקום ההוא מחנים, תרי. חד מסטרא דדינא וחד מסטרא דרחמי, מלאכין מהאי גיסא, ומלאכין מהאי גיסא, ועל דא כתיב, ויפגעו בו. בו, דייקא. ויאמר יעקב כאשר ראם, ראה אותם מבעי ליה, מאי ראם. אלא חמא לון כלין כחדא, מתדבקן דא בדא, מתחברן דא בדא, ועל דא כתיב ראם, וכלהו אתו לאוזפא ליה ולשיזבא ליה מידא דעשו.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ז) (בראשית לב) שמות יח צ"ה. (ח) (שם לא) ויצא ק מוסיף קב"ה ולא אשתכח לגביה. ר בכסופא. קב צ"ב. ש אינהו ת ות"ח א ויפגעו לפניו ול"ג ויפגעו במלאכי אלקים. ב ל"ג מאי בו. ג ל"ג אינהו. ד מוסיף ביה ואוזפוהו באורחא. ה ל"ג אינון ו ואתכללו ביה רחמי ודינא וחמא מסטרא אחרא מלאכי דרחמי.

דרך אמת [2] וליווהו בדרך.

ויפגעו בו מלאכי אלקים

הסולם

מאמר

אלא הם באו להכלל בו. שואל, מהו להכלל בו. ומשיב, אלא הם באו מצד הגבורה, שכתוב מלאכי אלקים, והגבורה נקראת אלקים. וראה יעקב מצד אחר מלאכים של רחמים, ונכללו בו מלאכי רחמים ומלאכי דין. כי יעקב הוא בחינת קו האמצעי הכולל ימין ושמאל, שהם רחמים ודין.

(נד) תא חזי בקדמיתא וכו': בוא וראה, בתחילה כתוב, מחנה אלקים, שהוא אחד, ואח"כ כתוב, ויקרא שם המקום ההוא מחנים, שהם שתי מחנות. אלא כנ"ל בסמוך, שמחנה אחת היתה מצד הדין ואחת מצד הרחמים, מלאכים מצד זה, מצד ימין, ומלאכים מצד זה, מצד שמאל, ויעקב שהוא קו אמצעי כולל שני הצדדים. וע"כ כתוב, ויפגעו בו, בו, הוא בדיוק. להיותו קו אמצעי. ויאמר יעקב כאשר ראם. שואל, כאשר ראה אותם היה צריך לומר, מהו ראם. אלא שראה אותם כלולים יחד, מלאכי הרחמים והדין, מתדבקים זה בזה

ונמצא עמו בעולם, כי ידוע ודאי, שהקב"ה רוצה לבערו מן העולם, וע"כ יוסיף לו טומאה. כנ"ל. אשרי הם הצדיקים שכולם קדושים, ונמצאים בקדושה לפני המלך הקדוש, ושורה עליהם רוח הקדוש, בעולם הזה ובעולם הבא. כיון שהאיר הבוקר, קמו והלכו.

(נב) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, פתח ר' אלעזר ואמר, ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים. ויעקב הלך לדרכו, היינו שהיה הולך לקראת אביו. בוא וראה, כל זמן, שיעקב נמצא אצל לבן לא דבר עמו הקב"ה. ואם תאמר, והרי כתוב, ויאמר ה' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך וגו'. הנה זה היה בסוף, בשעה שרצה להפרד מלבן, וכשנפרד ממנו. באו כנגדו אלו המלאכים וליווהו בדרך.

(נג) ת"ח כתיב ויפגעו וגו': בוא וראה, כתוב, ויפגעו בו, היה צריך לומר ויפגע במלאכי אלקים, שיעקב פגע בהם, מהו בו, ומשיב, (דפויי דף ג"ה ע"ב)

(נה) כתיב ביה בעשו, ו ויצא הראשון אדמוני. ויצא הראשון, אי תימא, דייעקב טפה קדמאה הוה, לאו הכי, דהא כתיב, ויצא הראשון, ולא כתיב, ויצא ראשון. ובגין דיצחק אתי מסטרא דדינא קשיא, נפק עשו אדמוני, סומקא. דאי יעקב הוה בוכרא, ההיא טפה קדמאה ז נפקא הכי סומקא. אבל טפה תנינא הוה, ובגין כך לא נפקא הכי, דהא מסטרא דרחמי הוה ההיא טפה, מהאי גיסא ומהאי גיסא.

(נו) וטפה דעשו לא הוה כטפה דייעקב, דדא שלים ודא לא שלים. ובההיא שעתא, יצחק הוה * מכוון בסיומא דדינא קשיא, דאפיק בסטרוי, [מ] בגליפוי טהירין בשייפוי, ובגין כך עשו, זוהמא ה דאתהתיך מדהבא. (נז) ועל דא תנינן, דבעי ב"נ לכוונא בההיא שעתא, ברעותא דמאריה, בגין דיפוק בנין קדישין לעלמא. ואי תימא, יצחק לא אתכוון. לאו הכי. אלא אתכוון בקדושה, ואתכוון בסיומא דההוא אתר, ואשתכח כד נפק ההיא טפה קדמאה, בההוא אתר ממש, ועל דא כתיב, כלו כאדרת שער. (נח) תא חזי, דוד בשפירו דסומקא נפק, ואתאחד בקדושה דמאריה. ועל

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(1) (בראשית כח) תולדות יג צ"א זהר חדש כו ט"ג ז מוסית היכי נפקא. ח דאתתיך. ש"ג.

דרך אמת מ] חקוקי אור המתנוצצים מאש החזק שבגבורה ואורות אלו הם למטה בסוף בחינת דין הקשה ולכן עשו שחיה טפה שניה וחיה יצירתו בסוף דהיינו בטפה שניה עד שמטעם זה יצא עשו כראשונה. משל לשפופרת וכו' ובו נשאר הזוהם מותרות היתוך הזהב הרומז על בחינת הדין שבגבורה וכמבואר.

ויצא הראשון אדמוני

הסולם

מאמר

(נו) וטפה דעשו לא וכו': וטפת הזרע של עשו לא היתה כטפת הזרע של יעקב, כי זה שלם וזה אינו שלם. ובשעה ההיא שנזרע עשו, היה יצחק מכוון בסיום דין הקשה, דהיינו בסוף קו השמאל, ששם מתחיל פסולת הזהב, שהם קליפות, שהוציא מצד שלו, השמאל, אורות חקוקות באבריו. של עשו, ומשום זה היה עשו זוהמא, דהיינו פסולת שהותך מזהב. (כמ"ש בפקודי אות ע"ד). (נז) ועל דא תנינן וכו': וע"כ למדנו, שאדם צריך לכוון בשעה ההיא, של הזווג, ברצון רבונו, כדי שיצאו ממנו לעולם בניו קדושים. ואם תאמר, יצחק לא נתכוון בקדושה, אינו כן, אלא שנתכוון בקדושה, ונתכוון בסיום מקום ההוא, דקו שמאל, ושם מתחילים הקליפה, אבל הוא קדושה, ונמצא כשיצאה הטפה ההיא הראשונה, היתה במקום זה ממש, וע"כ כתוב, כלו כאדרת שער, דהיינו דינים הנקראים שער.

(נח) ת"ח דוד בשפירו וכו': בוא וראה, דוד, שכתוב בו אדמוני, יצא מיופיו של צבע, אדום

בוה ומתחברים זה בזה, וע"כ כתוב ראם, שיורה על התכללותם יחד. וכולם באו ללותו ולהצילו מיד עשו.

(נה) כתיב ביה בעשו וגו': כתוב בו בעשו, ויצא הראשון אדמוני. ויצא הראשון, שנקרא ראשון, אם תאמר, שיעקב היה טפה ראשונה לזריעה, ועשו היה הראשון ליציאה לאויר העולם. אינו כן, שהרי כתוב, ויצא הראשון, שמשמע הראשון שמקודם לכן, דהיינו בזמן הזריעה, ולא כתוב, ויצא ראשון בלא ה' הידיעה, שאז היה אפשר לומר שהוא רק ראשון ליציאה, ולא לזריעה. ומשום שיצחק בא מצד הדין הקשה, להיותו בחינת שמאל דו"א, יצא עשו אדמוני, דהיינו בצבע אדום מצד הגבורה. ואם יעקב היה הבכור לזריעה, דהיינו טפת זרע ראשונה היתה יעקב, הרי טפה הראשונה יוצאת כך במראה אדום. ויעקב לא היה אדום. אבל טפה שניה היה יעקב, ומשום זה לא יצא כך, אדום, כי מצד הרחמים היתה טפת זרע זה, הכלולה מצד זה ומצד זה, דהיינו מימין ומשמאל. (דס"י דף ג"ה ע"ב *) דף נ"ו ע"א

דא כתיב, ^(ט) והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. אבל יעקב בוכרא הוה מניה דעשו, לאו מטפה, אלא דכוונה דרעותא, באילנא עלאה רברבא ותקיף, ועשו בההוא אתר דסיומא דכלא, ובגין כך כתיב, ^(ז) הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד.

^(נט) רבי יהודה הוה מתני הכי. עשו נקרא ראשון, דכתיב, ^(ז) ויצא הראשון אדמוני כלו. וקב"ה אקרי ראשון, דכתיב ^(ז) אני ראשון ואני אחרון ואת אהרונים אני הוא. וזמין לאתפרעא ראשון מראשון. ולמבני ראשון, דכתיב, ^(ז) כסא כבוד מרים מראשון. ולזמנא דאתי כתיב, ^(ז) ראשון לציון הנה הנם ולירושלם מבשר אתן.

^(ס) תאנא, זמינא ירושלם, ^(ז) למהוי שוראה לעילא ולא תקרבא עד כורסי יקרא דמלכא. הה"ד ^(ט) בעת ההיא יקראו לירושלם כסא יי. כדין כתיב, ^(ז) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים. כדין ^(ז) ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד. בילאין יילאין.

תוספתא

(סא) * רבי אלעזר, ור' יוסי חמיו, הוו אזלי מאושא ללוד. א"ר יוסי לר' אלעזר, אפשר שמעת מאבוך מאי דכתיב, ויעקב הלך לדרכו וגו'. א"ל לא

מסורת הוהר חלופי גרסאות

(ט) (ש"א טו) משפטים נה צ"ב. (ז) (עובדיה א) ט מדרש נעלם פרשת נח. וישלח ע צ"ג. (ז) (בראשית כה) לעיל אות נה צ"ג. (ז) (ישעיה מד) שמות צ"א צ"ב. (ז) (ירמיה יז) וירא קטו צ"ה, ד"ח ז ט"ד שכיח, תקיח קכ ט"ג ש"ו. (ז) (ישעיה מא) ח"ג רנב. רצד. ת"ז בהקדמה ט"ז: (ז) (ירמיה ג). (ז) (ישעיה ל) שמות מט צ"ג. (ז) (זכריה יד) ויקהל קמא צ"ח. דרך אמת ^(ז) חזומותיה יגיעו למעלה למעלה עד כסא הכבוד ויהיה ממש כסא ה' ב"ב אמן.

מאמו הסולם ויצא הראשון אדמוני

כסא כבוד מרום מראשון. ולעתיד לבא כתוב. ראשון לציון הנה הנם ולירושלים מבשר אתן. ^(ס) תאנא זמינא ירושלים וכו': למדנו. עתידה ירושלים שתומתיה יגיעו למעלה ויתקרבו עד כסא הכבוד של המלך. ז"ש בעת ההוא יקראו לירושלים כסא ה'. אז כתוב, והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים. שאור המלכות הנקראת לבנה, יהיה גדול כאור ז"א שנקרא חמה, ואור החמה שהוא ז"א, יהיה גדול פי שבעה ממה שהוא עתה. אז ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלוד ה' לעולם אמן ואמן.

תוספתא

(סא) רבי אלעזר ורבי יוסי וכו': ר"א. ור' חמיו, היו הולכים מאושא ללוד. א"ר יוסי לר' אלעזר, אולי שמעת מאביך מה שכתוב, ויעקב הלך לדרכו וגו'. אמר לו איני יודע. בעוד שהיו הולכים הגיעו למערה של לוד

אדום, שהוא קו שמאל דבינה, המאיר במלכות. ונתאחד בקדושת אדונו. וע"כ כתוב, והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. משא"כ עשו היה מזוהמא דזהב המתחיל בסיום השמאל כנ"ל. אמנם יעקב היה בכור וראשון מעשו, לא מטפת הזרע, אלא שהכוונה של הרצון. בעת הזווג, היתה באילן הגדול והחזק, דהיינו ב"א, שהוא קו האמצעי, ועשו היה מכוונת הרצון במקום שהוא סיום הכל, דהיינו מקום הגמר של הקדושה, שמשם מתחילים הקליפות. ומבחינה זו נמצא יעקב הבכור הראשון, ועשו קטן ממנו. ומשום זה כתוב, הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד. ^(נט) ר' יהודה הוה וכו': ר"י היה לומד כך. עשו נקרא ראשון, שכתוב, ויצא הראשון אדמוני כלו. והקב"ה נקרא ראשון, שכתוב אני ראשון וגו'. ועתיד להפרע ראשון מראשון, שהקב"ה יפרע מן עשו. ויבנה בית המקדש, שנקרא ראשון, שכתוב, (דס"י דף ג"ו ע"א *) דף ג"ה ע"ב

ידענא. עד דהוו אזלי מטו למערתא דלוד. שמעו ההוא קלא דאמר, תרי עוזלין דאילתא עבדו קמאי רעותא דניחא לי. ואינון הוו משרייטא קדישא דערע יעקב קמיה. אתרגיש ר' אלעזר, כ ואסתער בנפשו, ואמר, מריה דעלמא כך אורחוי, טב לן דלא נשמע, שמענא ולא ידענא.

סב) אתרחיש ליה ניסא, ושמע ההוא קלא דאמר, אברהם ויצחק הוו, נפל על אנפוי וחמא דיוקנא דאבוי, א"ל, אבא, שאילנא ואתיבונא, דאברהם

חלופי גרסאות

י עולעין. כ ואצטער.

תרי עוזלין דאילתא

הסולם

מאמר

הקטנות הקודמת לגדלות. שמעו ההוא קלא דאמר תרי עוזלין דאילתא וכו', כי ב' עופרים דאילה רומזים על ב' מיני דינים, הסותרים זה את זה, שהם דינין דדכורא הנמשכים מהארת ג"ר דחכמה שבקו שמאל, ודינין דנוקבא הנמשכים ממסך דקטנות. דהיינו מהתכללות המלכות בבינה, שדינין הללו סותרים ומבטלים הג"ר דשמאל, ועם זה אמר הקול, שב' עופרים אלו, עבדו קמאי רעותא דניחא לי, כלומר שהקב"ה אומר, שכך הדרך שלי והרצון שלי, שב' עופרים הללו יסתרו זה את זה, וע"כ, הם צריכים להיות מקובלים לך, ואינון הוו משריתא קדישא דערע יעקב קמיה, שעל אלו ב' עפרים נאמר ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים. וז"ש, אתרגיש רבי אלעזר ואסתער בנפשו, שמחמת דינין דדכורא שקבל, אתרגיש, ומחמת דינין דנוקבא שקבל, אסתער בנפשו, ואמר מאריה דעלמא כך ארחוי, כי יעקב ה"ס ז"א שנקרא מאריה דעלמא, ור"א תמה וכו' על אלו עופרים נאמר ויעקב הלך לדרכו, טב לן דלא נשמע, הלא טוב היה אילולא קבלנו הדינים האלו, שמענא ולא ידענא, כי הם סותרים זה את זה.

סב) אתרחיש ליה ניסא וכו': קרה לו נס, ושמע קול ההוא שאמר, אברהם ויצחק היו, נפל על פניו וראה צורת אביו, אמר לו אבי, שאלתי על ב' העופרים, והשיב לי, שאברהם ויצחק היו, שפגעו ביעקב כשניצל מלבן, אמר לו בני, הוצא את הכריתה שלך, וקח את הפניה החדשה שלך, פה מדבר גדולות היה, ולא זה הוא בלבד, אלא לכל הצדיקים נפגשים אליהם נשמות הצדיקים להצילם, והם מלאכים קדושים עליונים. פסקך, הוא כריתה שלך, כי תרגום כרת הוא פסק שמואל

לוד. שמעו קול ההוא שאומר, שני עופרי אילה עשו לפני הרצון שהיה נוח לי. ואלו היו מחנה הקדושה שפגע יעקב לפניו. התרגש ר' אלעזר, והסתער בנפשו, ואמר, רבון העולם כך דרכי, טוב לנו שלא נשמע, אני שומע ואיני יודע.

ביאור הדברים. צריכים לדעת כי בכל מקום שכתוב בזהר ענין של הליכה בדרך, או סתם הליכה, פירושו הליכה במדרגות עליונות ממדרגה למדרגה, וכאן התוספתא מתארת לנו את הליכת ר' אלעזר ממדרגת ג"ר דרוח למדרגת מוחין דגדלות. וז"ש, הוו אזלי מאושא ללוד, כי אושא רומזת על מדרגת ג"ר דרוח, שהוא הארת ג"ר דחכמה בקו שמאל מטרם שנתחבר עם הימין, ועל שם הדינים שבהארת השמאל נקרא אושא, מלשון אש, והמוחין דגדלות מרומזים בהשם לוד, מלשון הולדה, כי מוחין דגדלות הם מוחין דהולדה. ור' יוסי חמיו היה עוזרו בדרך, וע"כ שאל אותו על הכתוב, ויעקב הלך לדרכו, ששם מבואר סדר היחוד דימין ושמאל זה בזה שהם מוחין דגדלות, כי יעקב, ה"ס ז"א, שהוא קו האמצעי, הלך לדרכו, היינו ליחד קו ימין וקו שמאל זה בזה, שזהו דרך קו האמצעי, ויפגעו בו מלאכי אלקים, ה"ס קו שמאל, שה"ס השם אלקים המורה על דין, ויקרא שם המקום ההוא מחנים, היינו שהמשיך מלאכי רחמים, שה"ס קו ימין, וכללם זה בזה, והיינו מחנים ב' מחנות יחד, (כמ"ש לעיל בזהר אות נ"ג) וז"ש, אמר לו לא ידענא, שעוד לא השיג מדרגת הכתוב הוה.

וכבר ידעת שלוד רומזת על מוחין דגדלות, והקטנות הקודמת להשגת מוחין דגדלות מכונה, בשם, מערתא דלוד, וז"ש, מטו למערתא דלוד, היינו שהגיעו לקבלת (דפו"י דף ג"ה ע"ב)

ויצחק הוּו, דערעו לעיקב כד אשתזיב מלבן. א"ל ברי, פוק ל פסקך, וסב כבתך, פום ממלל רברבן הוה. ולא דא היא בלחודוי, אלא לכל צדיקיא נשמתהון צדיקיא מערעין קדמוהי לשיזבותיה, ואינון מלאכיא קדישי עלאי.
(סג) ות"ח, יצחק קיים הוה בההיא שעתא, אבל נשמתיה קדישא אתנסיבת

חלופי גרסאות

ל פתקך.

תרי עולין דאילתא

הסולם

מאמר

יצחק היה חי באותה שעה, אבל נשמתו הקדושה נלקחה לכסא הכבוד של רבונו. בשעה שנעקד על המזבח, ומאז כהו עיניו מראות. היינו שכתוב, לולא וגו' ופחד יצחק היה לי.

פירוש. כי סוד עקדת יצחק נתבאר לעיל (ויקרא אות ש"ד) שה"ס התגברות הימין, על השמאל שנקרא יצחק, בכח המסך דחירק, שע"ז עקד אותו מלהאיר וכו' עד שהקריב איל תחתיו, שנתתקן בו"ק דחכמה. ע"ש. הרי שע"י העקדה אבד את הג"ר דחכמה. וז"ש, נשמתיה קדישא אתנסיבת וכו' כד אתעקד על גבי מדבחה ומכדין אסתמו עיניו מהזו, עינים ה"ס חכמה, ואז הוכהו עיניו, שנעלמו ממנו הג"ר דעינים, שהם ג"ר דחכמה, שה"ס הנשמה דקו שמאל. וזו"ה ופחד יצחק היה לי, אשר פחד יצחק מן העקדה, שנעלמו ממנו אז הג"ר, ונשאר רק בו"ק, היה לי גם אני זכיתי בו, אבל לא בג"ר שלו הנעלמות.

וצריך שתדע, שכל מה שיש בקדושה יש ג"כ בס"א. בסו"ה זה לעומת זה עשה האלקים. וההפרש בין מדרגות דקדושה לאותן שבס"א, הוא כי בקדושה מדרגה אחת מביאה למדרגה אחרת בסוד מעלים בקדש, בלי הפסק, והולכים מחיל אל חיל, והפוכה היא הס"א, כי זה כל כח הס"א, שהיא נאחזת בחסרונות שיש בכל מדרגה דקדושה, והאדם הגופל בחלקם, הם מעכבים אותו, ומטביעים אותו חסרון שנמצא במדרגה, ולא יוכל לזוז ממנה להלאה.

ובזה תבין, כי הנך מוצא לעיל (אות מ"ח) שמביא כמעט כל הענין הנ"ל בס"א, שאומר, בשעתא דרות מפאבא אתער, שהוא ע"י המלכות הארת החכמה שבשמאל ממעלה למטה, שהוא כדמיון המדרגה דג"ר דרות, אתער רוח זר וכו' שהוא הדינים דמסך דקטנות, ע"ש כל ההמשך. הרי שקורא את שניהם

(שמואל א' ב' ל"ג) פכתך, הוא מלשון סבה, שפירושו פניה, מלשון כי היתה סבה מעם ה' (מלכים א' י"ב).

פירוש. אתרחיש ליה ניסא, היינו שקרה לו נס, ונגלה לו התקון דקו האמצעי וז"ש, ושמע ההוא קלא דאמר אברהם ויצחק הוּו, כי בפעולת קו האמצעי, נמצא העופר דדינים דנוקבא, הגביר קו ימין שלו, שה"ס אברהם, על השמאל, והסיר הארתו וביטל את דיניו, ואח"כ ירדה המלכות ממסך דבינה וחזרה ונתגלתה הארת החכמה בשמאל, אלא בהתכללות הימין, המאירה רק ו"ק דחכמה, דהיינו ממש למעלה (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת) שה"ס יצחק ביחוד עם אברהם, ומיחוד ימין ושמאל הוה נמשכים המוחין דגדלות, כנודע, וז"ש, נפל על אנפוי, כי מחמת יחוד אברהם ויצחק, נעלמו הג"ר דחכמה, שיצחק אינו מאיר עוד רק בו"ק כנ"ל, והג"ר מכונים פנים, ומסבת העלמה זו נמצא, שנפל על פניו, וחמא דיוקנא וכו' א"ל ברי פוק פסקך, שאמר לו שיוציא הארת ג"ר דשמאל מרצונו הטוב, כי הם היו פסקך, דהיינו הכריתה שלך שכרתו אותה מהארת החסדים שבימין, וסב פכתך, שאמר לו שיקח מרצונו הטוב את הפניה החדשה של המוחין הבאים מימין ושמאל, ואע"פ שהם חסרים ג"ר דחכמה, כי פום ממלל רברבן הוה, שהקול הוה שמסר לך היחוד. יצא מפה מדבר גדולות, כלומר מפה המשפיע מוחין דגדלות, החשובים יותר מג"ר דחכמה האלו. ואמר לו ולא דא היא בלחודוי ולא לך בלבד באו ב' הקולות ששמעת לעזור לך, אלא לכל צדיקיא נשמתהון צדיקיא מערעין קדמוהי לשיזבותיה, שלכל הצדיקים נפגשים נשמות הצדיקים העוזרים להם, ואינון מלאכיא קדישי עלאי, ואלו הקולות ששמעת, הם מלאכים קדושים עליונים. (סג) ות"ח יצחק קיים וכו': ובוא וראה, (דפו"י דף ג"ה ע"ב)

בכורסיא יקרא דמאריה, כד אתעקד על גבי מדבחא. ומכדין אסתמו עיני
 מחיזו. היינו דכתיב, מ ב לולא וגו' ופחד יצחק היה לי. ע"כ.

מסורת זוהר

חלופי גרסאות

ב) (בראשית לא) משפטים קג צ"צ.

מ ל"ג לולא וגו'.

היכל

הסולם

תרי עזולין דאיילתא

שניהם רוחות הטומאה. אלא הוא אשר אמרנו. שכל המדרגות שיש בקדושה ישנם גם בטומאה. בסו"ה, זה לעומת זה עשה האלקים. אלא בקדושה הולך ממדרגה למדרגה בלי (דפו"י דף ג"ה ע"ב)

הפסק. מה שאין כן הסטרא אחרא הם מדביקים האדם בדינים וחטונות שבכל מדרגה, ואין מניחים אותו להתחלק ממנו, זולת ע"י תשובה. (ע"כ תוספתא)
 חסל פרשת מצורע